

ELERS' COLLEGIUM

1691-1941

Festskrift i Anledning af Collegiets 250-Aars Jubilæum
den 29. November 1941

UDGIVET AF
ELERSIANERSAMFUNDET

NYT NORDISK FORLAG . ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXLII

Redigeret af J. C. Christensen

FORORD

Den 29. November 1691, da Jørgen Elers underskrev Fundatsen for det af ham og hans Hustru oprettede Collegium, har altid været betragtet som dettes Fødselsdag, selv om Bygningen først blev opført og taget i Brug nogle Aar senere. Da Collegiet saaledes kunde holde 250 Aars Jubilæum den 29. November 1941, besluttede Elersianersamfundet paa en Generalforsamling i November 1939 som sit Bidrag til Festligholdelsen af denne Begivenhed at søge udgivet et Festskrift og overlod Arbejdet hermed til et samtidig nedsat Redaktionsudvalg, der kom til at bestaa af Samfundets Formand, Professor, Dr. phil. *Niels Nielsen* (Formand), Collegiets Efor, Professor, Dr. phil. *V. Kuhr*, Regnskabschef, cand. jur. *J. C. Christensen* og Museumsinspektør, mag. art. *Victor Hermansen*, hvorhos den til enhver Tid fungerende inspector collegii tiltraadte Udvalget.

De forskellige Afsnit er alle skrevet af Elersianere — blandt disse kan man meget vel forsvare at medregne Collegiets nuværende Efor — og er først og fremmest beregnet paa at læses af gamle Elersianere. Bidragenes Indhold staar naturligvis for den paagældende Forfatters Regning; det skal dog bemærkes, at cand. mag. Nic. Krarups Bidrag er gennemset af Museumsinspektør Hermansen.

Vi retter en særlig Tak til Bidragyderne til Afsnittet »Collegiet i Mands Minde«, der omfatter Alumne-Erindringer fra de sidste 65 Aar.

Paa Grund af det ringe Salg, der kan paaregnes af en Bog som nærværende, har Elersianersamfundet maattet søge økonomisk Støtte for at kunne udgive den. Vi retter en ærbødig Tak til Undervisningsministeriet og Københavns Universitet for de rundelige Tilskud, vi har modtaget. Ligeledes beder vi de private Bidragydere, der ikke har ønsket deres Navne offentliggjort, modtage en hjertelig Tak. Endelig takker vi Universitetet for den Adgang, der er givet til at undersøge de ikke i Almindelighed tilgængelige Dele af Universitetets Arkiv.

Redaktionsudvalget.

INDHOLD

COLLEGIET I LÆNGDESNI

Indledningsdigt. <i>Af Redaktør, cand. mag. Povl Engelstoft</i>	11
Operahusets Brand og Jørgen Elers' Gravkælder. <i>Af Museumsinspektør, mag. art. Victor Hermansen</i>	13
Fundats for Elers' Collegium	19
Kollegiets Historie indtil 1891. <i>Af cand. mag. Nicolai Krarup</i>	27
Indledning, S. 27 — Fra Genindvielsen i 1752 til ca. 1800, S. 35 — Under Krig og Krise (1802-23), S. 61 — Konsolidering og Udvidelse, S. 79 — Kollegiet fra ca. 1840 til ca. 1870, S. 93 — Kollegiet i Halvfjerdserne, S. 114 — Kollegiet i Firserne, S. 117.	
Collegiets Alumner i Tiden 1891-1941. <i>Ved Regnskabschef, cand. jur. J. C. Christensen</i>	132

COLLEGIET I TVÆRSNI

Elers' Collegiums Bygning. <i>Af Museumsinspektør, mag. art. Victor Hermansen</i>	157
Bibliografi over trykte Disputatser fra Elers' Collegium. <i>Af Bibliotekar ved Universitetsbiblioteket, cand. mag. A. G. Drachmann</i>	171
Kunstkammeret paa Elers' Collegium. <i>Af Museumsinspektør, mag. art. Victor Hermansen</i>	214
Henrik Steffens paa Elers' Collegium. <i>Af Professor, Dr. phil. Victor Kuhr</i>	221

COLLEGIET I MANDS MINDE

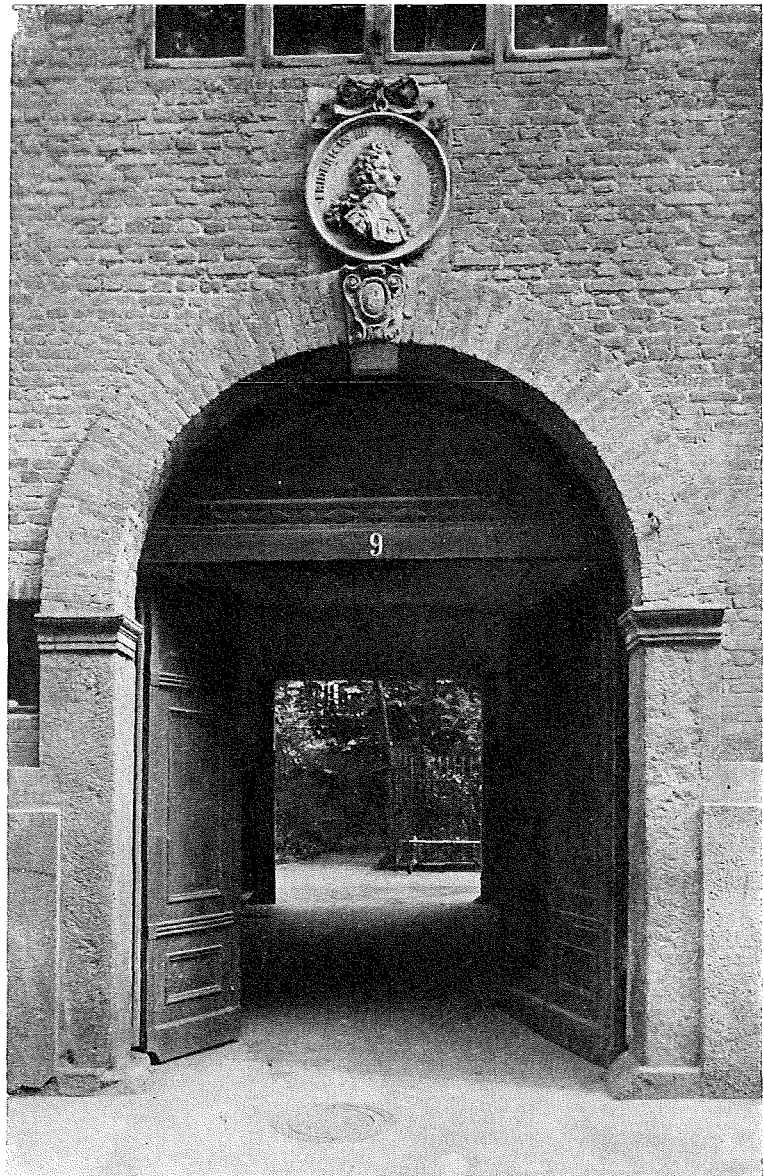
Indledning, S. 231. Bidrag af: A. Kløvborg, S. 234 — Thomas Møller, S. 235 — A. S. Roepstorff, S. 236 — N. Clausen-Bagge, S. 240 — H. B. Krenchel, S. 244 — Povl Engelstoft, S. 247 — H. Smidt, S. 250 — Victor

Verner, S. 254 — Knud Hee Andersen, S. 259 — A. G. Drachmann, S. 260 — N. Bennedsen, S. 266 — Tage Schack, S. 268 — Peter Grove, S. 271 — G. L. Kobbernagel, S. 278 — A. Jessen, S. 283 — Søren Holm, S. 284 — Magnus Favrholdt, S. 291 — J. Engberg, S. 296 — Ditlev Schepelern, S. 303 — Aage Poulsen, S. 310.

TILLÆG

ved cand. mag. Nicolai Krarup.

Kollegiets Eforer, S. 319 — Kollegiets Denominatorer, S. 321 — Stam-tavler for disse, S. 324 — Inspectores collegii 1893-1941, S. 328 — Legater, knyttede til Elers' Kollegium, S. 330 — Kilder og Henvisninger, S. 335 — Tidstavle for Elers' Kollegium, S. 343.

COLLEGIET
I
LÆNGDESNIT

Indledningsdigtet er skrevet til Collegiets 200-Aars Fest 18. Novbr. 1905.
Titel- og Slutvignet stammer fra Hans Sidelmann's Disputats, den første paa Collegiet.

*Af Sorgen er Du fostret, du Jørgen Elers' Gaard,
Og Krig og Pest har mørknet din Ungdoms spæde Aar.
Kun sparsomt laantes Glansen fra Naadesolens Guld,
Trangt sad de inden Døre, de første Skolekuld.*

*I mørke Celler gemte, de tyded mørke Sprog,
Og ingen løste Spændet om Livets Bibelbog.
De sled som flinke Svende med Lærdoms Høvl og Fil,
Men faa kun loddet Dybden i Fader Holbergs Smil.*

*Trods onde Tidens Mørke du plejed Flokken huldt,
Din Arneplads var Fristed mod Vinterkuld og Sult,
Og mangt et Navn blev ristet i Sten for Liv og Død,
Men trang var altid Stuen, hvor Visdoms Kilder flød.*

*Da kom en Storm fra Syden og aabned Jordens Gem,
Af grønne Høje sprang der en jærngraa Fortid frem,
Og Ynglingskaren rejste sig og lytted, hvor det klang,
Og alle Skove suste, og alle Stene sang.*

*Det blev et Hav af Farver, der skylled ind med Magt,
Det blev en dejlig Have, der bredtes ud i Pragt,
Og frem af Fortids Drømme og Skønheds gyldne Bad
En Visdom steg forynget, saa folkemild og glad.*

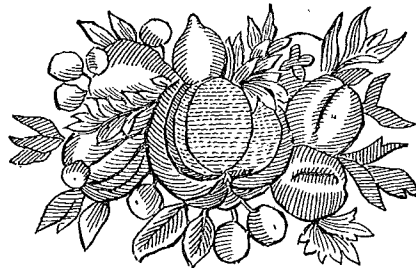
*Men kort er Tidens Dvælen paa højest Bjærgetop,
Og Morgnens Farver graaner, naar Dagens Sol staar op,
Af mørke Stunders Tvivlen, af bitre Kampens Aar
Der skrives nye Love og skabes andre Kaar.*

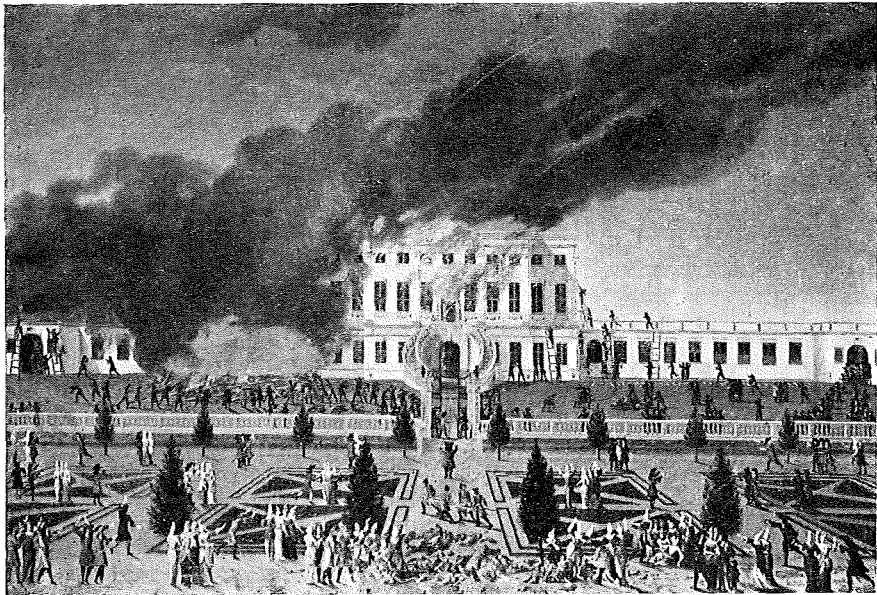
*Den Ungdomsflok, som gemmes nu bag de Mure graa,
Maa spejde ud i Dagen, hvor Livets Bølger gaa,
Maa aldrig stænge Cellen for Solens varme Skin
Og aldrig lukke Drømmen i Tankens Kamre ind.*

*Og har blandt golde Stene dens Virken fæstet Bo,
Med grønne Agres Spirer skal dog dens Tanker gro,
Og sidder højt den lænket i Magtens Taarne graa,
Fra snævre Gyder klinger en Sang, den skal forstaa.*

*Saa tag vor Tak og Hilsen, du kære gamle Gaard
Med Vinens røde Blade, med Lindens vaade Haar,
Og gem en vaagen Ungdom bag Løvet grønne Hegn,
Blandt Folket skal den færdes i Dagens Sol og Regn.*

Povl Engelstoft.

Operahusets Brand 1689. Maleri paa Gaunø.

OPERAHUSETS BRAND OG JØRGEN ELSERS' GRAVKÆLDER

Af Victor Hermansen.

Ingen Ildsvaade i København har krævet saa mange Ofre som den, der den 19. April 1689 hjemsøgte Operahuset ved Sophie Amalienborg. En Beretning, der udkom i Hamborg kort efter Branden, opgav Tallet paa de Omkomne til ikke mindre end 500, men selvom dette var en Sensations-Overdrivelse, var det virkelige Tab af Menneskeliv dog saa betydeligt, at man tilfulde forstaaer den Rædsel, Ulykken spredte over Landet. Helt sikkert kan Omfanget ikke fastslaas, da der blandt de døde var adskillige Haandværksfolk og andre, hvis Navne ikke kendtes, men af Standspersoner vides der ved selve Branden at være omkommet henved 170. Yderligere steg Tallet i de følgende Dage, da en Del, som var blevet reddet fra Katastrofen, havde faaet saa svære Brandsaar, at de ikke kunde overleve dem. Ialt kan man regne med, at der ved denne Ulykke omkom henved 200 af Stadens Indvaanere. Den svenske Gesandt indberettede, hvorledes man hele den Dag saa' de Døde blive baaret paa Gaderne, nogle til Graven, andre fra Brandstedet til deres Hjem. Det allerynkeligste var dog, sagde

han, at ingen af de Døde fandtes uskadte — enten Hovedet, Arme, Ben eller Laar var borte — og at de var saa vansirede, at man havde haft den største Møje med at genkende sine Paarørende. Der var snart ikke eet Hus i Staden, som ikke var ramt af Ulykken, og havde det ikke mistet sine egne, begræd det Tabet af sine nærmeste Venner og Slægt.

Nogle Dage forinden, den 15. April, var Christian den Femtes Fødselsdag blevet fejret under Udfoldelse af en ukendt Pragt. I Dagens Anledning var der blevet bygget et interimistisk Operahus ved Slottet Sophie Amalienborg, og her opførte man for første Gang herhjemme et musikalsk Festspil: Der vereinigte Götterstreit. Forestillingen gjorde stormende Lykke, og da Tilskuerpladsen var saa begrænset, at kun et Par Hundrede af Hoffet og de fornemste havde faaet Plads, befalede Monarken, at Stykket skulde gentages. De yngre Medlemmer af Slægterne og de mindre fornemme skulde ogsaa have Lejlighed til at glæde sig over det nye og straalende Arrangement.

Operahuset var opført af Træ og indvendig smykket som en Løvsal med Mos og Grønt. Blomster og Transparenter prydede Rummet, og mere end otte Hundrede Smaalamper kastede deres Lys ud over Tilskuerpladsen. Alt var tilrettelagt for at give et festligt og glimrende Skue, men alt var ogsaa lagt til Rette til en uafvendelig Katastrofe. Anden-Opførelsen af Operaen var knap begyndt, da Ulykken skete. Fra en af Lamperne faldt den brændende Væge ned i de tørre Enebærriis, og i et Nu var Scenen omspændt af Flammer. Tilskuerne søgte at redde sig, men Vinduerne var spærret med Jerngitre, og kun en eneste Dør førte ud til det Fri. Tilmed vilde et skæbnesvangert Uheld, at denne Dør kun kunde aabnes indad, og den blev derfor hurtigt spærret ved Presset af de rædselsslagne Tilskuere. I Løbet af et Kvarter var Huset nedbrændt og de mange Mennesker omkommet.

Til selve Festen har sikkert ogsaa Elers og hans Hustru været mellem de indbudte; de var jo begge ved Stand og Fødsel blandt Byens bedste Borgere. Han var Assessor i Højesteret, virkelig Cancelliraad, Justits- og Etatsraad, Deputeret for Søetaten og Medlem af adskillige vigtige Kommissioner, og ved sit Giftermaal med Jomfru Anna Margrethe Wandall, en Datter af Sjællands Biskop, var han kommet ind i en Slægt, som i flere Led havde beklædt de højeste Stillinger i den danske Kirke.

Ægteskabet var meget lykkeligt og blev velsignet med tre Børn, men ingen af dem naaede Skels-Aar og -Alder. Første Gang, Sorgen bankede paa, var i 1684, da Jørgen Elers med faa Maaneders Mellemrum mistede baade sin Moder og sin næstældste Datter. Et Par Aar i Forvejen havde han

købt sig et Begravelsessted i Trinitatis Kirkes Kor, hvor nogle af den unge Enevældes første Mænd ogsaa havde søgt deres Hvilested: Rigens Feltherre Hans Schack, Rigens Drost Joachim Gersdorff, Rigens Marskalk Johan Christoph Körbitz, Erektor af Grevskabet Frijsenborg Mogens Friis, Generalbygmester Lambert von Haven — for blot at nævne de mest kendte. Her blev de to Kister nedsat i Elers' Gravkælder, i Januar 1684 den lille, knap fireaarige Pige, i Juni hendes næsten halvfjerdsaarige Farmoder.

Paa Barnets Kiste blev denne Gravskrift sat:

»Udi denne Iordische Hytte huiler Anna Catarina Elers, Edle oc Welb: Iorgen Elers Assessor udi den Kongl: Høyeste Rett oc Cammer Collegio oc Fr: Anna Margrete Wandel deris Kiere datter, som blef fød den 28 Feb: 1680 oc døde dend 2 January 1684 Oc som Siælen er hos Gud og legemet her foruaret til sin Frelseris Iesu Christi tilkomst Wenter dend da at uorde Sammen føiet oc med hannem deelactig i den euige glæde Efter hans løfte: Lader smaa børn Komme til mig och forhindrer dennem iche thi Guds Rige er deris. Marc. 10 V 14.«

Gravpladen over Jørgen Elers' Moder har følgende Indskrift:

»Her udi hviler den dydædle og hæderlige Matrone Sophia Christens Daatter, den velfornemme og velvise salig Eggert Elers fordum Borgmester udi Helsingborg hans efterladte Enke, som var født udi Helsingør den 13 Aprilis 1615, kommen udi Egteskab den 8 Februar 1646 og derudi bragte til Verden een Søn og een Daatter, omsider bleven Enke den 4 October 1667 og efter at hun havde levet 69 Aar 1 Maaned og 9 Dage døde hun den 25 May udi den faste Forhaabning og stadige Tro, at Siælen, som er udgangen af dette hendes Legeme til sin Gud, skal igen komme til sin Bolig paa Jesu Christi Tilkommelses Dag, da hun skal faa at see hannem, som hendes Siæl frelste, Ansigt fra Ansigt og med hannem nyde den evige Glæde og Salighed.«

Jørgen Elers' Fader var blevet begravet i Helsingborg, men uden at man kan sige noget om, hvem der har foranlediget det eller hvornaar det er sket, er hans Kiste ogsaa blevet overført til Gravkælderens i Trinitatis Kirke. Paa hans Gravplade staar hans Vaaben og Forbogstaver indføjjet i Rammen, og Indskriften lyder:

»Herunder sover sødelig
 den mange nu beklager,
 som Gud tog herfra sagtelig
 og hannem nu behager
 Eggert af Elers hans Navn vaar
 fuld mæt og træt af Dage
 see tre nær tredsindstve Aar
 han endte med Behage.
 Han og paa Jorden holdte Dom,
 sad i Borgmesters Sæde,

indtil Herrens Bud til ham kom
 Gak i din Faders Glæde
 den fjerde Dag i Maaneden,
 som man October kalder
 ja ret tidlig om Morgenens,
 da endte han sin Alder.
 Gud har nu endt hans Lidelse,
 han sig i Guds Chor fryder,
 en glædelig Opstandelse
 han vist omsider nyder.

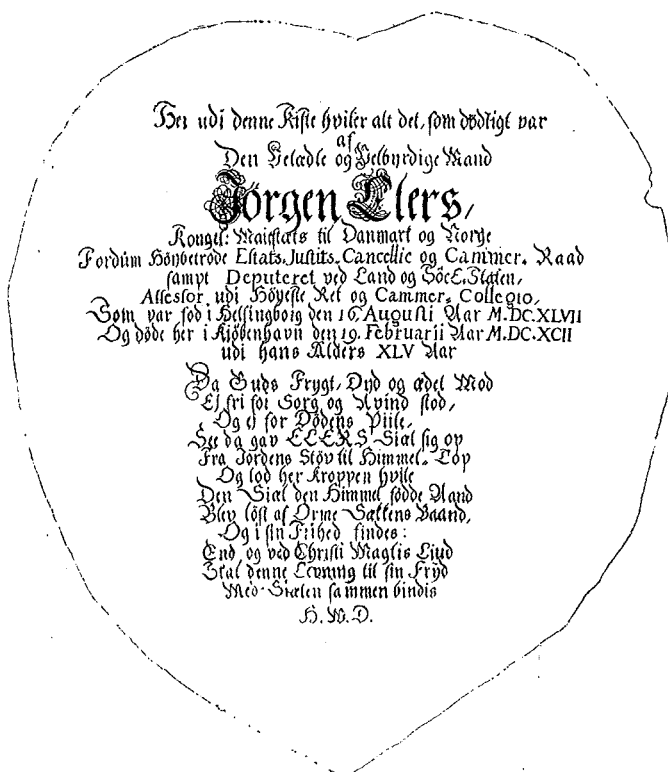
Anno 1667.«

Den 21. April 1689 blev Gravkammeret atter aabnet for at modtage Jørgen Elers' »tvende Børn omkomne ved Amalienborgs Brand«. De to Barnekister har samme Udsmykning og næsten enslydende Indskrifter, affattede under det overvældende Indtryk af Ulykkens Gru:

»Udi denne Fjælebolig hviler Jomfrue Sophia Elers, welædle oc welbyrdig Hr. EtatsRaad Jørgen Elers hans kiære Datter som blev fød den 11 Juny 1678 oc sine Forældre til Hiertesorg øncheligen omkom den 19 Aprilis 1689 udi den Ildebrand som reiste sig ved det kongelige Slot Amaliæborg udi det opsatte Fjælehuus da Opera Hans Mayst paa des Fødselsdag til Ære nogle Dage tilforn war enrettet oc paany blev spillet oc hun med sin eeniste Broder dog med sine Forældris Villie var hengangen at see oc saaleedis efter Guds Villie udi sit 11 Aar sin Christo er opofret oc venter sin Frelseris Tilkomst i Naade.«

»Udi denne Fjælebolig hviler Mons. Eggert Elers welædle oc welbyrdige Hr. EtatsRaad Jørgen Elers hans kiære Søn, som blev fød den 24 Juli 1683 oc sine Forældre til Hiertesorrig øncheligen omkom den 19 Aprilis 1689 udi den Ildebrand som reiste sig ved det kongelige Slot Amaliæborg udi det opsatte Fjælehuus hvor Opera Hans Mayst: paa des Fødselsdag til Ære nogle Dage tilforn war enrettet oc paany blev spillet oc hand med sin eniste Søster dog med sine Forældris Villie var hengangen at see oc saaleedis efter Guds Villie udi sit 6 Aar sin Christo er opofret forventer sin Frelseris Tilkomst i Naade.«

Knap tre Aar efter meddelte Maanedlig Relation for Februar 1692, at den 19. »er Kongel. Mayest. Etats Raad J. Elers Sl. udi HERren hensovet« og for Marts 1692, at »den 9. hujus om Aftenen er Sal. Hr. Etats Raad Elers Lig til sit Hvile-Stæd udi Trinitatis Kirke vorden ledsaget«. Gravskriften paa hans Kiste er efter de underskrevne Forbogstaver forfattet af hans Svoger, Hans Wandall, og ser saaledes ud:

Som den sidste af Elers' Hus blev endelig den 15. Oktober 1700 hans Hustru nedsat i Gravkældereren og følgende Indskrift fæstet paa hendes Kiste:

»Her er velædle og velbyrdige Frue nu salige Fr. Anna Margaretha Wandall, Sal. Etats-Raads Jørgen Elers, hendis Legome betroet Jorden vor af det var taget, hvilken og skal igien gifve det ved Guds Søns Røst til ærefuld Samling med hendes himelbaarne Siæl i de Retfærdiges Opstandelse. Hun var fød Aar MDCLIV den 27 Juli, døde Aar MDCC den 17 Septembr. Hendes Adfærd var vel-

bekiendt for Verden af Skikelighed fra første Ungdom, af fornuftig Omgængelse med hendis Hosbond, da hun lefvede udi Egtestand i 15 Aar og blef Moder til en Søn og to Døttre, af dydefuld Kierlighed mod alle, særdelis de nødlidende og hendis Paarørende, af Gafmildhed til Guds Ære og almindelig Nytte, mens allerbest bekiendt for Gud i Himmelen af hiertelig Attraae til Guds Ord og alvorlig Paakaldelse, af bestandig Taalmodighed under adskillige tunge Kaar, af idelig Troens Forlængsel efter sin Frelser Christum, og Gud, som allene var hendis store Løn, fordi hendes Siæl behagede hanem, hastede med hende fra det onde. Christus lefuer og hans troende skule lefue med Hanem. Joh. XIV. v. 19.«

Louis Bobé: Operahusets Brand paa Amalienborg den 19. April 1689. Kbh. 1889.
R. P. Rasmussen: Almindelig Hospitals Historie 1769-1892. Kbh. 1940. S. 26.
Chr. Villads Christensen: Uddrag af Trinitatis Kirkes Begravelsesprotokol. Personalhistorisk Tidsskrift. 4 R. V. S. 153.
Trinitatis Kirkebog, Begravelser 1679-1740. (Landsarkivet).

Ved Nationalmuseets Undersøgelse og Omordning af Gravkældrene under Trinitatis Kirkes Kor 1927, i hvilken jeg deltog, blev de tætpakkede Kister fra Elers' Begravelse fordelt saaledes, at Jørgen Elers' og Margrethe Wandall samt deres lille Datter hviler i det oprindelige Gravkammer, medens de to Børn, som omkom 1689, er overført til Rummet øst herfor — hvor ogsaa en af de første Elersianere, Hans Gram, nu har faaet sit Hvilested —, og endelig er Jørgen Elers' Forældre indsat i det tilstødende Rum mod Syd. Jørgen Elers' Kisteplade (S. 17) kendes nu kun af et Aftryk fra 1868 i Nationalmuseet.

FUNDATS FOR ELSERS' COLLEGIUM

I Jesu Velsignede Naffn !

Jeg Jørgen Elers, Kongel. Mayts. till Danmarck og Norge Estats-Justitz-Cancellie og Cammer-Raad, samt Assessor udj Høyeste-Rett, betænckendis de mange og store Velgierninger jeg hafuer annammet af Gud, og derhos min ydmygste pligt, huoraf jeg er skyldig at tiene og ære den Allershøjeste af all min Æffne og formue, effter den tilladelse, som min Allernaadigste Konge og Herre mig giffuet haffuer ofuer mine Midler selff, som jeg lyster, at disponere, som Hands Kongel. Mayts. Breff dateret den 18. Maj 1869 videre formelder, skiæncher og opoffrer af et gudeligt forsætt, frie villie og velberaad hu, Gud til Ære, mit Fæderneland til tieniste, det Kongel. Universitet i Kiøbenhaffn og den studerende Ungdom til hiepl, nytte og forbedring, saavel som og fattige nødlidende Mennisker til nogen undsætning, effterfølgende af mine Midler, som Gud mig naadelig i Arff effter mine sal. Forældre forlænet hafuer, huormed jeg i sin tiid, som i mit Testamente formældis effter min og min kiære Hustrus dødelige affgang, vill haffue forholdet som følger :

I. Forærer jeg i Jesu Naffn til sechsten studiosos paa Universitetet Sechsten Tusinde Rixdaler, huilchen Summa skal udsættis hos visse Folck paa Rentte, imod god og nøyagtig Forsichring, saaledis som Børnepenge effter Lowen udsættis bør, til 6 pro Centum aarlig, saafremt tiderne iche skulde foraarsage, at mand maatte nøyis med 5 pro Centum, dog at Capitalen iche till nogen af Professoribus at maae udlaanis, og skall den fulde Rentte aarligen uddelis til fornævnte sechsten Studiosos udj tvende Terminis, nemlig til 11. Junij og 11. Decembris, saaledis at enhuer bekommer lige meget, dog at en af bemelte Studiosis, som skal være den besynderligste og hafue Indseende med de andre, niuder $\frac{1}{3}$ deel meere end nogen aff de andre. Formoder derhos, at Plur. Veneranda Facultas Theologica lader dennem aff disse Alumnis, som dett meriterer, niude Kaasten in Communitate Regia, saamange iche tilforn har niudt samme Kaast i den ordinarie tiid, paa dett at de disbedre kunde subsistere, og anvende dette Stipendium til gode Bøgers Indkiøb og anden nødvendighed.

2. Nock forærer jeg iligemaade til denne samme Brug Fire Tusinde

Fundatsen er her trykt efter William Norvin: Københavns Universitet i Reformationens og Orthodoxiens Tidsalder II, p. 294 ff.

Rixdaler, som skal staae till fremvext, saaledes at naar aff den aarlige Rentte først saa meget fradragis, som till dette Collegij Huusis og bygnings nødvendige Reparation huer aar kand behøfuis, skal siden huis til ofuers blifuer, udsættis paa Rentte. Og naar da Rentterne tillige med Rentis Rentterne kunde beløbe sig till en ny Capital, huis Rentte kand aarligen være nock till en ny Stipendiarium lige med enhuer af de forige at underholde, skal Rector og Professores Consistoriales med en ny Stipendioario forøge dette Collegium indtill ey fleere derudj kand hafue rum. I huilcket fald Rentterne af fornæffnte fire Tusinde Rixdaler skal saa lenge staae til fremvext, indtill deraf kand fremvoxe saa stor en Capital, som kunde behøffuis til Collegij Bygning med nogle fleere Værelser for Alumnis at forøge. Og naar dett er skeed, kand fremvexten af bemelte Capital i effterfølgende aar igien anvendis til fleere Alumnorum underholding, som sagt er.

3. Og paa dett denne min vellmeente gafue kunde disbedre frugte, til Gudz Kirchis opbyggelse og mit Fædernelands Gavn og nytte, vil jeg, at af disse Alumnis, de aatte skulde med fliid legge sig effter Theologiam, dog saaledis at to af dennem ex professo tracterer Controversias Theologicas eller Theologiam Polemicam, saasom den hidindtill i voris Kirche hafuer været drefuen siden Reformationen. Tree andre skulde ex professo beflitte sig paa at forstaae Historiam et Antiquitates Ecclesiasticas, saavel som Doctrinam Patrum Ecclesiæ; nock andre tree iligemaade at perfectionere sig in Philologia Sacra til at kunde blifue gode Interpretes Sacræ Scripturæ. Aff de andre aatte Alumnis vill jeg, at tuende skulle være Medicinæ practicæ Studiosi, og om nogen af disse kunde giøre saa god progress i samme Studio, at de af Amplissima Facultate Medica kunde kiendis dygtige til at exercere praxin Medicam hos fattige Folck, skall dett være dennem til-ladt at blifue i dette Collegio og niude detz Beneficio ofuer den ordinarie tiid, ja saa lenge det dennem lyster, og de sig forsuarligen forholder effter den maade, som alle Alumnis i dette Collegio foreskrifvis. Saa vil jeg og at tuende andre skulle være Historiarum Politices et Juris Publici Studiosi. En Mathematicum Superiorum og en Mathematicum Inferiorum. Noch tuende andre at legge sig med fliid effter Philologiam Latinam, saa at de kunde anseeis dygtige fremfor andre at betiene Rectorum eller Collegarum Bestillinger i de fornemmeste Scholer her udj Rigerne. Og paa dett disbedre kand eragtis, om disse ofuenbemelte Alumni, enhuer i sit antagne Studio, saaledis fremmis, som tilbørligt og mueligt er, vil jeg formode og ønske, at de af Dnis. Professoribus, som ofuenbemelte Videnschaber paa Universitetet profiterer, lader sig være anliggende iche allene at raadføre

og manuducere bemelte Alumnos, men endog at fordre Specimina af dennem publica eller privata, ligesom Lejlighed gifuis og dennem got siunis. Og huis i saa maader skulde befindis, at nogen af disse Alumnis iche kand eller vill giøre den profect, som billigen af dennem bør forventis, da skal Dnus. Ephorus (som skal være en aff Professoribus Consistorialibus) med samtlige de andre Consistorialium Samtycke, hafue Magt saadanne at udviise fra dette Beneficio og andre, om huilche kand hafuis bedre forhaabning, i deris stæd igien dertill at antage.

4. Til dette Beneficium maae ingen annammis aff dennem, som Theologia skulle tractere, uden de, som in Examine Theologico haffue meriteret laudabilem eller haud illaudabilem attestationem; men af de andre ingen uden de, som in Examine Philosophico hafue erhholdet ligesaadan censuram, og derforuden siden in Examine Theologico hafue beviist sig iche at være ukyndige in Principiis Religionnis Orthodoxæ. Thi som dett iche skall være Alumnis Theologiæ formeent, at de jo i andre lowlige Studiis tillige sig maae exercere, saa skal dett og være meent om de andre Studiorum Alumnis, at de maae exercere sig in Theologicis, særdelis paa Prædichestolen, paa det, om de iche i fremtiden befordris i det de fornemlig har studeret, de dog kunde befindis dygtige til Prædiche-Embedet, derudj at tiene Gud og finde deris Brød; Ofueralt vil jeg, at ingen hertil antagis, uden de, som ere fødte her i Rigerne af Dansche eller Norsche Forældre, og ere bekendte iche allene af ofuenbemelte profect, men endog af Gudfrygtighed og skickelighed i Liff og Lefnet, og maae de, som til dette Beneficium antagis, niude det udj femb Aar og ey længre (formedelst huad og huis Recommendation eller Dispensation derudj begiæris kunde) saafremt de imidlertiid forholde sig saaledis, som denne min Fundatz udkræfuer. Magnificus Dnus. Rector med Dnis. Consistorialibus udvælger de dygtigste Personer dertill af dennem, som Ephorus velbetænckt præsenterer; dog at, om nogen af min eller min Hustruis Familier dertill sig angifuer, da de frem for alle andre dertill at antagis, endschiønt de iche endda ere aff den maturitet og profect, som tilforn mældis: alleniste, at de i Gudzfrygt, ædruelighed og skickelighed befindis, som tilforne sagt er.

5. Med Exercitiis Disputatoriis, Declamatoriis og precibus solennibus (paa huilche og Ephorus undertiden vilde lade sig finde) samt Stipendij uddeling og Professorum Consistorialium visitatione in Collegio, till fornæffnte Terminer, forholdis dett paa samme maade som in Collegiis Wal-kendorphiano og Mediceo. Og maae ingen hafue den frihed at logere andenstedz uden for Collegium eller at holde nogen Børneschole inden

Collegium, og dog niude dette Stipendium, ey heller maae nogen af Stipendiariis reise tiit og længe aff Byen, og ey ofuer 3 eller 4 Uger i alt om aaret, uden nogen uforbigængelig fornødenhed kunde indfalde. Men schulde nogen ofuer et fierding aar udeblifue, da hannem $\frac{1}{4}$ deel af dett aarlige hannem tilhørende Beneficio at afftræckis.

6. Til Dnos. Consistoriales legerer jeg Tretten Hundrede Rixdaler, huoraf Rentten aarligen til dennem æqvaliter skal uddelis til en Kiændelse for deris omhue at udsætte Collegij Midler vell og betænchelig, som sagt er, paa Rentte, saa og for at høre Stipendij Regnskab aarlig St. Georgij dag, eller næste dagen dereffter, paa Consistorio, item for at hafue omsorg, at alting med denne min Fundatz ordentlig og vell effterkommis. Iligemaade skal Ephorus hujus Stipendij (som altid skal være en aff Dnis. Consistorialibus og af dennem udvælgis huer fembte aar alternatim en aff Theologis, og en aff de andre Professoribus) for denne hans umag i at haffue flittig opsigt med Alumnis in Collegio, og at gjøre aarlig Regnschab for dette Stipendio, niude den aarlige Rentte aff Siuf Hundrede Rixdaler, som jeg til hannem legerer, og derforuden sin contingent lige med de andre Consistorialibus, af ofuenbemelte Tretten Hundrede Rixdaler, effter den Maade som sagt er.

7. Till et Collegium for bemelte sechsten Alumnis og detz første Indrettelse destinerer og legerer jeg Aatte Tusinde Rixdaler, huoraff Dni. Consistoriales (saasnart den tiid er kommen, at denne Fundatz skall sættis i Verck og lejlighed dertill gifuis) ville kiøbe en aff de Residentiis Professorum eller andre store Gaarde, som in Vicinia Universitatis et Templorum ejusdem ere beliggendes, og haffue nogen beqvemmelig Gaardzrum og Hauge- rum, saavelsom grundmuret Bygning, huor da bemelte Alumnorum Værelser magelig og vell kunde indrettis, og huis den forefindende bygning iche dertil kunde være nock, at da Dni. Consistoriales, effter den fornemste Bygmesters Raad og forslaug, ville lade derhos saa megen ny Bygning forfærdige, som med den forige Bygning skickeligst kunde accordere, saa at der blifuer i dett ringeste 8te doppelte Kammerser (paa enhuer af huilche 2 Alumni kunde tilsammen logere) foruden et skickeligt Oratorium og en commodum locum til et Bibliothec, saavelsom huis andett til Alumnorum og Collegij nødvendige Brug behøffvis, huilchet formodis med beste menage, og saa viit mueligt er, ziirligen forfærdigis. Til huilchen Bygnings og de derudj behøffvende Kammersers første Indrettelse med Borde, stole og Sængestæder, dersom ofuenbemelte Capital iche skulde forslaae, da skal Dni. Consistoriales hafue Magt den gandsche Capitals Rentte at indeholde

udj 1, 2 eller fleere aar, indtil den kand beløbe sig saa højt, at deraf mægtig kand bekostis, huis fornøden er, baade til Residentzens første Kiøb og dernæst til den ny Bygning og dett gandske Collegij Indrettelse, som meldet er. Og skal Kiælderne under Husene brugis til Alumnorum Brændevæed at forvaris udj og til anden Collegij nødvendighed; men Haugen at brugis til en smuck Urtehaug, huortill Indgangen skal være fra Collegio, og nøglerne at forvaris aff Inspectore Alumno, som skal, under Ephori Direction, hafue Indseende dermed, at den holdis i fred og god Hæffd paa samtlige Alumnorum Bekostning. Skal og i Collegio nogle a parte Værelser, huor føyeligst schæe kand, indrettis til en Portener, som schal luche i og op afften og Morgen, holde gaarden og gaden paa Collegij fortoug reene og bestille alt andett, som Collegij Medicei Portener er anbefalet, huorfor hand aarlig niuder en Rixdaler aff huer Alumno og derforuden Renten aff Toe Hundrede Rixdaler, som jeg dertill legerer. Dette mit Collegium, naar dett saaledis indrettet vorder, kand, om saa siunis, kaldis Collegium Elersianum.

II. Till Trinitatis Kirche, huor jeg hafuer kiøbt og bekostet mit Leyerstæd, forærer jeg i Jesu Naffn Et Tusinde Rixdaler, at Kirchens Bygning af den aarlige Rente kand hafue Hielp til sin nødvendige reparation og conservation, huorimod jeg vil hafue mig forbeholden, at naar mine Forældris, mit, min Hustruis og Børns Liig udj samme voris graff ere nedsatte, den da iche nogen tiid dereffter skal obnis til andre Liigs nedsættelse, og at den imidlertid altid af bemelte Capitals Rentte vedligeholdis.

III. Iligemaade funderer jeg til Vor Frue Schole her i Kiøbenhaffn Femb Hundrede Rixdaler, af huis aarlige Rentte Brød skal gifuis huer afften til fattige Scholebørn, som flitteligen tage deris Bog vare i Scholen. Bemeldte Rentte skal, saa snart den indkommer, lefveris til Rectorem Scholæ her sammestædz, at denne min Fundatz kand effterkommiss, huoroffuer forbemelte Collegij Ephorus med reliquis Dnis. Consistorialibus for Gudz Skyld ville hafue Indseende, at saadan min Gafue iche i Scholen til nogen anden Brug henvendis, end som sagt er.

IV. Nock gifuer jeg til de fattigis Hospital udj Wartow her i Kiøbenhaffn Fembten Hundrede Rixdaler, at aff den aarlige Rentte Tree Senge til fattige og nødlidende Mennisker underholdis, med huis dennem ugentlig til Ophold gifuis, effter den Maade som med de andre Senge i bemelte Wartow er forordnet. Og skal Forstanderen oppebære Rentten huer aar hos det Kongel. Universitet, som Capitalen paa Rentte udsætter, og derfor skal hafue Magt at fordre Regnschab, naar Behoff giøris, af Forstanderen, paa det dis bedre kand vidis, om denne min Allmisse der udj Hospitalet

saa rettelig vedligeholdis, som dett sig bør. Til samme 3 Senge og fattigis Ophold udj Hospitalet skall fattige Lemmer antagis, som hafuer været ærlige og uberygtede, huilche og dertil skal nomineris aff min og min Hustruis Familier, saa lenge nogen aff enten tilbage er, men siden af dett kongel. Universitet. Jeg vil og, at om nogen aff mine egne eller min Hustruis paarørende skulde, dett Gud forbiude, trænge til denne Almissee, de da frem for andre skulde dertill befordris.

V. Endelig til en Studiosi udenlandz Reyse gifuer jeg Tree Tusinde Rixdaler, som skulde sættis paa Rente, og Renten til hannem aarligen lefueris, til handz Studeringers fortsættelse og hands ophold paa fremmede Universiteter og Stæder, huor berømmelige og lærde mænd findis og best Lejlighed gifuis til at forfremmis i dett Studio, hand sig paataget hafuer; Thi det skal staae enhuer, som dette Stipendium niuder, friit for at studere, huad hannem lyster, allene at hand er fød af gode ærlige Forældre, særdelis af dennem, som kunde hafue vel forskyldt af publico, og frem for alle andre, dem som ere aff min eller min Hustruis Familier. Og skal samme Studiosus hafue et got Rygte for sin Gudfrygtighed, ærlighed, Kydschhed, ædruelighed, tarfvelighed og flittighed, naar hand til dette Stipendium annammis. Saa schall hand og da allerede befindis af saadan profect, huoraff mand vell kand formode, at hand i fremtiden kand vorde dygtig at tiene Gud og sit fæderneland i nogen Bestilling, som af Literatis bør betienis, dog at huad denne post med Lærdommen angaar, vil jeg, at saa meget mueligt med min og min Hustruis Paarørende dispenseris. Saa schal og min og min Hustruis paarørende, saa lenge nogen er till, hafue Rett til dette Stipendium at nominere og for Dnis. Consistorialibus at præsentere en dygtig Person, som skal reversere sig til velbemelte Dnos. Consistoriales, at huis hand befindis dette Stipendium at misbruge og iche til sine Studeringers Fortsættelse paa fremmede Stæder at anvende med saa god fliid og til den ende, denne min Fundatz udkræfuer, hand da skal være pligtig, uden nogen Forevending, at legge tilbage igien alle de penge, hand af dette Stipendio hafuer annammet. Hand skal ellers niude dette Stipendium i fire aar. Men huis saa skeede, at hand iche reiste paa fremmede Stæder, som sagt er, uden trej aar (huilchen tiid hand i det ringeste skal opholde sig udenlandz) da maae hand endda niude det for det fierde aar her hiemme, saafremt hand icke inden detz forløb, effter hans Hiemkomst, blifuer til nogen Bestilling befordret.

Og som min Villie er, at saa lenge nogen af min eller min Hustruis paarørende er till, de da skal hafue rettighed at nominere til alle ofuen-

bemelte mine Stipendia og gafuer, de Personer, som dennem tiid effter anden niude skulle, dog at dermed forholdis i alle Maader effter dett, som om enhuer gafue og Stipendio sagt er; saa vil jeg hafue det forstaaet om saadanne udj min og min Hustruis Familier, som ere udj publique Bestillinger, eller nogen hæderlig stand, være sig Mandfolck eller Qvindfolck, som her udj Kongens Riger og Lande bosatte ere. Og for all uenighed herom imellom begge Familier at forekomme, vil jeg, at den fornemste og ældste i enhuer Familie skal med fornæffnte Nominations-Rettighed alternere. Iligemaade om nogen som er af bemelte Familier skulle behøfue nogen aff ofvenbemelte Beneficiis, da effterdj de altid skulle være nærmist dertill fremfor andre, effter den maade som sagt er, vil jeg, at der og hermed skal alterneris imellom min og min Hustruis Familier, saa at om nogen af min Familie noget Beneficio niudt hafuer, skal næst dereffter en af min Hustruis Familie dertill annammis, og saaledis at forholdis saa tiit dygtige competenter af begge Familier til et Beneficium at niude, concurrer. Men naar enten af Familierne er udgaaen, da skal den ofuerblefne Familie, saa lenge den er till, hafue nominationis Rettighed allene.

VI. Jeg forærer endnu til Fattige, Siuge og Sengeliggende her i Staden Fem b Tusinde Rixdaler, huoraff Renten aarligen skal distribueris aff Ephoro Collegij til trej Terminer, iblant huilche den ene Termin kand rammis paa den dag om aaret, da den allmægtige Gud mig herfra Verden bortkalder. Og skal det stande Dnis. Consistorialibus frit for at determinere; til huor mange og huor meget til enhuer skal uddelis udj alle 3 Terminer, dog at ingen denne Almisser niuder, uden de hafue et got Rygte, og at enhuers nødtørffthighed paa beste maader i agt tagis.

Alle ofuerskrefne mine Fundatzer, gafuer og Foræringer beløbe sig til den Summa 41 200 Rixdaler, huilche Rector Universitatis Hafniensis og samtlige Professores Consistoriales vilde paa den tiid, som i mit Testamente beskickis, effter min og min k. Hustruis dødelige afgang under deris Hænder annamme, og best mueligen sørge for Capitalerne, at ingen af dennem formedelst forsømmelsis skyld blifuer uvisse. Item at bemelte mine gafver og Fundatzer i alle Maader vel effterkommiss, som de for Gudz rett-færdige dom, høy Øffrighed og min og min Hustruis Paarørende i sin tiid agter at forsuare. Men skulde velbemelte Rector og Professores finde sig med alle disse Capitaler at forestaae for meget bebyrdet, da kand det staae i deris eget Behag, om de den Capital til Vor Frue Schole, item den til Wartows Hospital, samt den til Fattige, Siuge og Sengeliggende destineret, vilde ofuerlefuere till dennem, som inspectionen derofuer er betroed her i

Staden, og derpaa annamme deris Revers, at de forsuarligen og effter min intention i samme Fundatzer dermed ville omgaais, derhos jeg dog formoder, at velbemelte Rector og Professores ville for Guds skyld hafue Indseende med, at og disse Fundatzer iche i nogen maader forryckis.

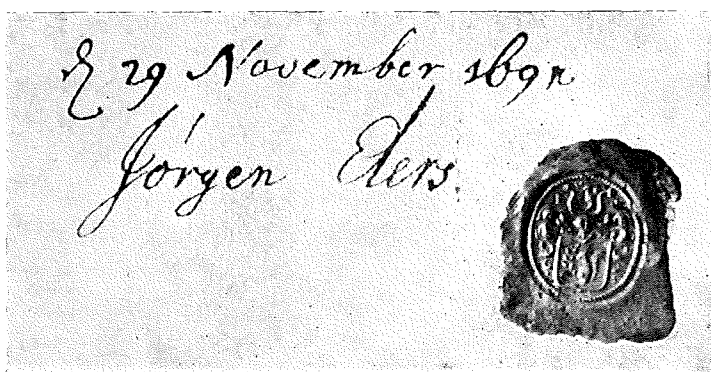
Till Executores ofuer denne min sidste Villie, alle ofvenschrefne Gafuer og Fundatzer angaaendis, hafuer jeg selff begiæret og nomineret mine højtærede k. Svogre, Veledle og Velbyrdige Povel Vinding, Assessor i den Højeste Rett, Cancellie og Consistorial Collegiis, samt Professor paa det Kongelige Universitet, Veledle og Velærværdige Doctor Hans Wandall, SS. Theologiæ Professor P. og Assessor i Consistoriall Collegio, som jeg iche tuifler, at de jo skal bære all muelig omsorg og nidkiærhed for, at disse mine velmeente Fundatzer effterkommis og fuldkommelig i Verck stillis, og huis inden den tiid nogen af ermeldte mine k. Svogre, som sig godvilligen sig hafue paataget at være mine Mandatarij effter min og min Hustruis Død, schulde ved Døden afgaae, eller anderledis ved svaghed forhindris, da hand tillige med den andens Raad og Samtycke, en i sin stæd dertill at nominere og formaae, som hand kiænder og meener beqvem og tienlig dertill at skulle være, paa dett at intet af alt dette, som er min sidste Villie schal blifue forglemt og effterladt. Til Vitterlighed og ydermeere Bekræfftelse, hafuer jeg alt dette, som forskrefuet staar, med egen Haand underskreffuet og mit vaanlige Zignet hostrygtt, og effter min venlige Begiering haffuer næstbemelte tvende gode Mænd, som mine højtærede k. Svogre dette tillige med mig underskrefuet og forseiglet.

Actum Kiøbenhaffn den 29. November 1691.

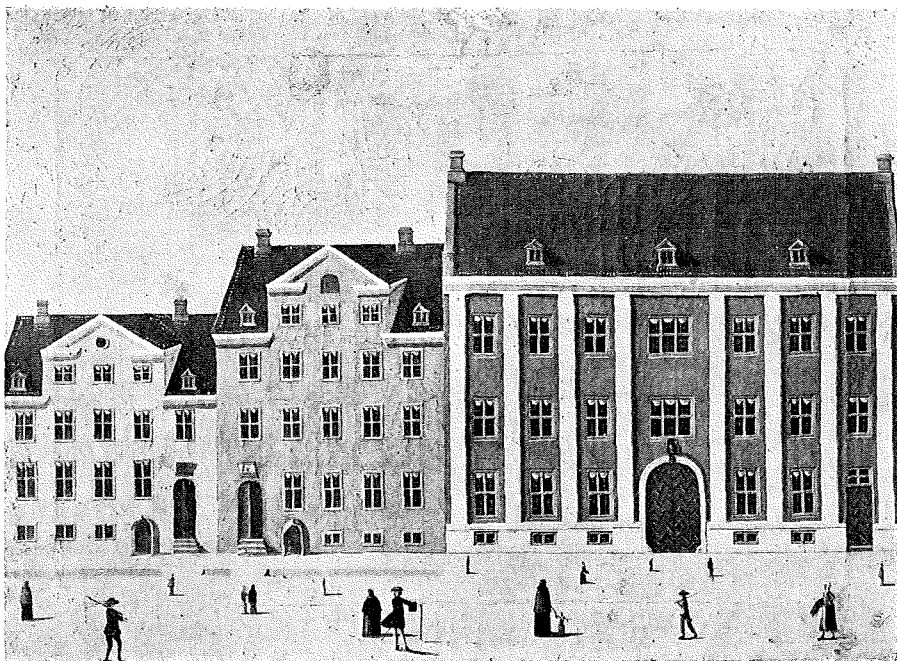
Jørgen Elers.

P. Vinding.

Hans Wandall.

The image shows a handwritten signature in cursive script that reads "29 November 1691" on the top line and "Jørgen Elers." on the bottom line. To the right of the signature is a circular seal or stamp, which appears to be an official seal of the University of Copenhagen, featuring a central emblem surrounded by text.

Jørgen Elers' Underskrift og Segl paa Fundatsen.

Elers' Collegium. Maleri af Rach og Eegberg 1749. Nationalmuseet.

KOLLEGIETS HISTORIE INDTIL 1891.

Af Nicolai Krarup.

Jørgen Elers var en typisk Repræsentant for den Borgerstand, der under Protektion af den unge Enevælde rykkede frem i Administrationen. Han var udgaaet fra en velhavende Handelsfamilie med meget udstrakte Forbindelser, oprindelig hjemmehørende i Patriciatet i Burg paa Femern; selv blev han født den 16. August 1647 i Helsingborg som Søn af Borgmester og Storkøbmand Eggert Elers og Sofie Christensdatter, hvis Familie indtog en lige saa anset Stilling i Genbobyen Helsingør. Jørgen Elers blev bestemt for Embedsvejen, blev 1666 dimitteret fra Roskilde, drog derefter ud paa den sædvanlige fleraarige Udenlandsrejse og blev efter Hjemkomsten Sekretær i Danske Kancelli. I 1667 døde hans Fader og i 1684 ogsaa Moderen.¹

Den betydelige Formue, som Eggert Elers havde samlet, var delvis blevet anbragt i skaansk Jordegods. Da de afstaaede Landsdele blev forsvensket,

¹ Noterne til dette Afsnit findes S. 337.

valgte Jørgen Elers at lægge sine Evner i Danmark og overførte Formuen hertil; herved, men sikkert ogsaa gennem sine personlige Kvalifikationer, vandt han Kristian 5's Gunst og avancerede, ligesom paa omtrent samme Tid Vinhandlersønnen Peder Griffenfeld, meget hurtigt gennem Central-administrationen, saa at han allerede 1682 blev Assessor i Højesteret. Til-lige blev han anvendt ved Ledelsen af Land- og Søetatens Regnskabsvæsen og i en lang Række Regeringskommissioner. Sin Tilfredshed viste Kongen yderligere ved efterhaanden at gøre ham til Justits-, Cancelli- og Etatsraad.

Den 24. Juni 1677 havde han ægtet *Anna Margrethe Wandall* og saa-ledes knyttet sit gode borgerlige Navn til en af vore førende *gejstlige* Slæg-ter. I Ægteskabet var der tre Børn, men en Datter døde som lille, og ved Katastrofen den 19. April 1689 blev ogsaa den tilbageblevne Søn og Datter revet bort. Jørgen Elers stod uden Livsarvinger, og Søsken-de havde han ikke.

Allerede i Maj 1689 skaffede han sig kgl. Tilladelse til at disponere over sine Midler, men først i Efteraaret 1691, da Sygdomme mindede ham om Døden, gjorde han sine Dispositioner færdige og underskrev 27. Nov. 1691 sit Testamente, hvori han henlagde sin Formue til forskellige gudelige og velgørende Formaal. To Dage efter — 29. November 1691 — udstedte han Fundatsen for *Collegium Elersianum*, som blev Hovedarvingen. Paa denne Maade har han fundet, at hans Midler kom til bedst Nytte. Over to Aarhundreders Akademikere har kunnet prise ham for dette Valg.

I Sommeren 1689 havde den barnløse Professor Ole Borch, Elers' Kol-lega i Højesteret, stiftet det Kollegium, hvortil han havde testeret *sin* herre-løse Formue, og i Maj 1691 blev det indviet med Poul Vinding, der var gift med Fru Elers' Kusine, som første Efor. Det var efter dette Eksempel, at Elers grundede sit Kollegium, til Fremme for Videnskaberne og Hjælp for fremadstræbende fattige studerende — og dem var der mange af — »Gud til Ære, mit Fæderneland til Tieniste, det Kongl. *Universitet* i Kiø-benhaffn og den *studerende* Ungdom til Hielp, Nytte og Forbedring, saa-velsom og fattige nødlidende Mennesker til nogen Undsætning.« Som sagkyndige ved Fundatsens Udarbejdelse har sikkert medvirket de to Mandatarer, som fik Testamentets Eksekution betroet: Poul Vinding og Fru Elers' Broder, den teologiske Professor Hans Wandall.²

Det første Kollegium i København var Karmeliterordenens gejstlige Brodersamfund i St. Pederstræde, der gik til Grunde ved Reformationen, men blev genoprettet som luthersk Stiftelse af Kristoffer Valkendorf 1595. Noget senere blev Kommunitetet, der oprindelig var en gratis Studenter-

bespisning, udbygget til et Kollegium, da man i 1623 opførte Regensen og sidst i samme Aarhundrede blev Borchs Kollegium og Elers' Kollegium oprettet.

Ole Borch havde ønsket at overlade en Gaard og sine Bøger og Samlinger til Alumnernes Afbenyttelse. I Forbindelse hermed vidner hans Fundats, der har benyttet Valkendorfs Kollegiums som Forlæg, om en sagkyndig Interesse for Detaljerne, som mangler hos Elers, der simpelthen testamenterede sin *Formue* til Finansiering af et Kollegium som det Borch'ske. De fleste Detaljer er derfor direkte overtaget: det daglige Tilsyn med Fundatsens Overholdelse overladt til en *inspector alumnus* med højere Distributs, den gamle Klosterskik med Morgen- og Aftenandagt. Men ved Spørgsmaalet om, hvem der skulde have Adgang til dette Kollegium, viser der sig derimod en Række Forskelle, der i det væsentlige falder i to Hovedgrupper.

For det første har Elers — i Overensstemmelse med den Familiefølelse, der ogsaa paa anden Maade kommer til Udtryk hos ham — stærkt understreget Slægtens Ret allerede i Fundatsen, medens der paa Borchs Kollegium kun rent lejlighedsvis, ud fra Tidens hele Tankegang, blev givet en vis Præference til Fundators Slægtninge. Som Erstatning for Guldregnen fra Elers' Formue fik saavel Elers' som hans Hustrus Slægt sikret deres akademiske Tilknytning gennem en *Fortrinsret* til Pladserne. Og den *ældste og fornemste* i hver Slægt fik som Patron (Denominator) overdraget Besættelsen af samtlige Pladser. Med denne Regel havde Elers ment at kunne forebygge Uenighed i Slægten om Patronatet. I Stedet blev den atter og atter Udgangspunkt for Tvistigheder, og Uklarheden blev ikke mindre ved, at ogsaa Eforen fik tillagt en Indstillingsret.

For det andet ønskede Fundatsen at stifte et *Kandidatkollegium*, men paa dette Punkt har de to Kollegier til en vis Grad skiftet Funktion i Tidens Løb.

Borch havde kun aabnet nogle faa Pladser for Ikke-Teologer. Elers gav dem Adgang til ikke mindre end Halvdelen af sit Kollegium, men stillede til Gengæld den i vore Øjne saa ejendommelige Betingelse, at de skulde have taget en teologisk Attestats først, i det mindste med laveste Pensum (non); desuden maatte de gerne fortsætte med at dyrke lidt Teologi, med den udtrykkelige Motivering, at saa havde de altid det at falde tilbage paa, hvis deres Vovestykke mislykkedes. I Overensstemmelse med Tidens Forhold blev disse otte »verdslige« Pladser inddelt i fire Grupper, hvis Speciale skulde være Medicin, Matematik, profan — klassisk — Filologi (som

Forberedelse til at undervise ved de lærde Skoler) og Samfundsvidenskabene (med Jura og Historie). De øvrige otte Stipendier var reserveret Teologerne, inddelt i tre Grupper: tre skulde særlig dyrke den hellige Filologi (Eksegesen), tre Kirkehistorie og to den systematiske Teologi. Udover disse Specialer maatte ogsaa Teologerne gerne studere andre Ting; en Præst kunde faa Brug for Kendskab til hvadsomhelst. Teologerne skulde have Attestats med mindst *anden* Karakter (haud). Tillige stilledes en Række Betingelser med Hensyn til Indfødsret, Sæder og Filosofikumsresultat. Stipendierne kunde nydes i fem Aar, hvis de unge Videnskabsdyrkere ikke i Mellemtiden blev forsørget paa anden Maade; et syttende Stipendium, der kunde nydes i Udlandet, var begrænset til fire Aar.

Alumnerne skulde altsaa være modnere studiosi, som virkelig kunde lægge et Stykke Arbejde i deres forskellige Fag, idet de til Gengæld — pro hospitio et stipendio — aarlig inden for deres Speciale skulde præstere en Disputats, altsaa nærmest hvad der vilde svare til vore Laboratorieopgaver, og forsvare den overfor deres Coalumner; tillige var de forpligtet til at underkaste sig et vist Tilsyn med Flid og Sæder.

Den Understøttelse, *Distributs*, som de seksten Alumner nød, skulde udredes af Renteindtægten af dertil henlagte 16000 Daler. For disse Penge skulde de kunne holde sig med Bøger og anden Nødvendighed. Kosten ventedes de at kunne faa, for saa vidt de fortjente det, gennem Bispisningen paa Kommunitetet — den, som nu er afløst af en Pengeunderstøttelse — og da der yderligere blev afsat et Beløb til en Bygning, hvor de kunde bo frit og dyrke deres Videnskab i Bibliotek og Laboratorium, skulde der være sikret i al Fald en Del af dem et nøjsomt Udkomme.

Tillige henlagde Fundatsen et Beløb til Bygningens Vedligeholdelse samt til en Fremvækst til Kollegiets Udvidelse, og mindre Summer, hvis Renter tilhørte *dels* en Efor, som Konsistorium valgte for fem Aar blandt sine Medlemmer, *dels* en Portner, som yderligere blev lønnet med Fribolig og en Daler om Aaret af hver Alumne, foruden at han som tilhørende den lærde Republik tillige blev skattefri. Derudover blev der legeret 1000 Daler til Fundators Gravsted i Trinitatis Kirke, 7000 Daler til nogle mindre Legater — tre Senge i Vartov, Bispisning paa Metropolitanskolen og fattige syge — som sorterede under Kollegiet, men som kunde adskilles fra det, og forskellige Summer til en Række af Fundators og hans Hustrus nærmeste Slægtninge. Endelig nød Konsistoriums Medlemmer Renterne af 1300 Daler for Tilsynet med Formuens Bestyrelse.

Ikke længe efter Testamentets Oprettelse døde Jørgen Elers, nemlig den

19. Februar 1692, men først efter hans Hustrus Død 1700 blev Testamentet effektivt og Boet overgivet til Eksekutorerne.

Det viste sig hurtigt, at Fundator havde være for gavmild med Penge, som det siden skulde vise sig, at han havde været det med Udnævnelsesrettigheder.

Testamentets og Fundatsens Tal er følgende, beregnet i Daler Krone-mønt (Sletdaler) :

Til Kollegiet	28 900 Daler
- Rejsestipendiet	3 000 —
- de ikke-akademiske Legater	8 000 —
- Konsistorium	1 300 —
- de private Arvinger	14 500 —
hvortil Fru Elers kunde føje	10 000 —
	65 700 Daler

Da Jørgen Elers' Indbo og Bibliotek var blevet solgt paa Auktion, forlangte de private Arvinger principielt de fulde 24 500 (idet Fru Elers' Søskende gjorde Krav paa de 10 000 som Arvinger efter hende), men under Hensyn til Midlernes Utilstrækkelighed affandt de sig med 20 853 Daler. Hvad Hans Wandall derefter ved Dødsboforretningens Afslutning Nytaar 1702 kunde overtage som den nye Stiftelses første Efor, blev vurderet til 27 752 Daler.

Men ogsaa denne Vurdering viste sig at være for høj. Man regnede, at Elers' Gaard paa Hjørnet af Ved Stranden og Naboløs skulde indbringe de 8000 Daler, som Kollegiebygningen var anslaaet til. I Virkeligheden gav den kun 7229 Daler. I Stedet indkøbtes Ejendommen St. Kannikestræde 9, som var uanvendelig til Kollegium og derfor maatte nedrives og erstattes med en ny paa samme Grund, saaledes at de samlede Omkostninger ved Tilvejebringelsen af Bygningen naaede op mod 13 000 Daler. Og derefter kunde denne Bygning endelig indvies 18. Nov. 1705 i Nærværelse af Universitetspatronen og en lang Række Notabiliteter og med en Tale paa blomstrende Latin af Hans Sidelmann, den første inspector collegii, som fremhævede Stiftelsens Bestemmelse som et Sted, hvor Videnskaberne skulde dyrkes, et Tempel for Muser og Gratier. Alumnernes Forpligtelser blev nøjere fastlagt af Hans Wandall i en Række Ordensregler, der fremtræder som en let moderniseret Version af de Borch'ske, som jo nu var blevet prøvet i Praksis, og med Rettelser efter Elers' Fundats; udeladt er bl. a. det kategoriske Forbud mod, at andre

Kvinder end de, der hører til Portnerens Husstand, maatte betræde Kamrene.

Nu skulde det saa vise sig, om Jørgen Elers' Planer var holdbare. Der opstod hurtigt forskellige Vanskeligheder.

Alumnerne blev i den første Tid udnævnt³ — tilsyneladende uden Hensyn til Denominatorerne — paa Eforens Indstilling af Konsistorium, hvis Medlemmer paa cirkulerende Skrivelser gjorde Rede for deres Kendskab til de foreslaaede.* Paa samme Maade besattes Inspektoratet; en ældste Alumne, der mente at have *Ret* til det, blev afvist af Konsistorium, men inden længe blev det alligevel Praxis at udnævne ældste Alumne til inspektor. Men allerede paa dette Tidspunkt kneb det med at finde teologiske Kandidater, som virkelig var kvalificerede til Jurist- og Matematikerpladser — saaledes udbrod Ole Rømer,⁴ da Hans Gram fik tildelt en Matematikerplads: »Jeg ulykkelige, hvilke Matematikere!«

En Forudsætning for Indretning af et Laboratorium og en Bibliotekssal maatte jo være, at der enten som i Borchs Tilfælde var testamenteret Bøger og Instrumenter eller en Kapital til deres Anskaffelse. Ingen af Delene var Tilfældet. Frederik Rostgaard havde ganske vist, mens Kollegiet vakte Opmærksomhed ved at være under Opførelse, testamenteret det sine Manuskripter og en Del af sine trykte Bøger, men i sit endelige Testamente (1736) betænkte han Universitetsbiblioteket i Stedet for.⁵ Det nævnes flere Steder, at der alligevel er blevet fremskaffet et Bibliotek, men hvilke Boggaver det kan have bestaaet af — udover det Eksemplar af Disputatserne, som er blevet afleveret — véd vi intet om; i Kollegiets Regnskaber nævnes kun Kristian 4's Bibel og en armenisk Grammatik.

* Et Vidnesbyrd om, hvorledes Forholdene var paa Kollegiet i den første Tid, har vi i *Hans Barhows* Fortælling om sit Ophold her. Han kom i 1720 til København, hvor han blev Student og fik Plads paa »Eilersens Collegium«. Om sit Liv som Alumne beretter han: »Jeg aad skrækkelig og drak Vand. Brugte grove sorte Strømper, som var svedede. Engang spillede jeg Kegler i »Døden og Djævelen« med Peter Munk etc. Da kom skrækkeligt toet hjem. Der logerte den Tid Stub, Judikær, Olivarius. Jeg disputerte som Respondens under Olivarius: Numeri quinarum excellentem breviter delineatam (kort Paavisning af Femtallets Fortræffelighed). Læste den Tid paa Carstii Opera, men forstod ej meget. Gik iblandt paa Bibliotheket, men chiromantisk etc. Jeg spiste paa Klostret og opponerte. Wandel var Provst. De narrede ham skrækkelig. Habendorf var og paa Eilersens Collegio. Hver Søndag Aften spiste jeg til Kaasbøl med Peter, Iver Munte, og raisonerte. Jeg gik paa Collegium hos Mr. Kisby, men var ej meget agtsom. Endelig gik jeg til Attestats 1722 og fik Laudabilem. Dette var i Slutningen af Aaret.« I Sommeren 1728 fik han atter Bolig paa Kollegiet og er senere blevet bekendt ved sin meget aabenhjertige Vejviser over København fra 1748.⁶ (Meddelt af Mag. V. Hermansen.)

Men heller ikke den fulde Rente af Distributskapitalen kunde udbetales; til de økonomiske Vanskeligheder kom, at en Del af Formuen blev anbragt hos Staten, som havde svært ved at præstere Renterne under den store nordiske Krig. Bl. a. af den Grund voldte det da ogsaa i flere Tilfælde Besvær at faa Alumnerne til at blive paa Kollegiet og overholde de ret strenge

Ludvig Holberg. Efor 1731-35. Maleri paa Sorø Akademi.

Forpligtelser, som endnu blev krævet; saavel Slagsmaal som Kætteri og Forsømmelse af Andagterne forekom. Allerede 1708 maatte Antallet af Alumner nedsættes fra seksten til elleve, for at disse kunde faa en ordentlig Distributs; men da det jo vilde være meningsløst at lade de øvrige Kamre staa tomme, blev de belagt med studiosi, som »bare boede der«, men ikke nød Distributs og følgelig ikke kunde forpligtes paa Fundats og Ordensregler, altsaa heller ikke disputerede, lige saa lidt som man kunde forlange de fundatsmæssige Kvalifikationer — theologisk Attestats, bestemte Studiefag etc. — ved deres Udnævnelse. Helt galt blev det, da det endelig blev

nødvendigt at træffe en Ordning med Hensyn til Testamentets ikke-akademiske Legater, som hidtil ganske var negligeret.

Efter nogen Forhandling nøjedes Legatbestyrerne — Trinitatis Kirke, Metropolitanskolen og Fattigvæsenet — med en Udbetaling paa 9625 Daler, nemlig de legerede 8000 og en Del af Renterne heraf. Kollegiets (og Rejsestipendiets) Formue var dermed svundet ind til 13 897 Daler + Grund og Bygning. Af denne Sums Renter kunde der overhovedet ikke skaffes Penge til en Distributs. Foreløbig maatte man derfor i 1716 helt holde op at udnævne Alumner og befolke *samtlig*e Kamre, der blev ledige, med stipendieløse og uforpligtede Beboere, indtil der atter var opsparet en Distributskapital. Priviligeret hertil blev to Aar efter Missionsseminariets Elever, bestemte for Lapland, Grønland og Trankebar, hvilket dog næppe har faaet større Betydning; tillige blev Missionens Trykkeri opstillet her.

Byens Brand i 1728 ramte ogsaa Hovedbygningen. Kommissionen, der var nedsat til at besigtige Universitetets Bygninger, indstillede, at man *enten* lejede den ud, indtil Stiftelsen atter kunde træde i fundatsmæssig Virksomhed, *eller* lod Studenter rent midlertidigt flytte ind. Det endelige Resultat blev en kgl. Befaling, hvorefter Kollegiet skulde genopføres »paa det sparsomste« paa sine egne Mure og af sine egne Midler, men herved — samt gennem et Tab paa 800 Daler paa brandlidte Debitorer — blev Undtagelsestilstanden altsaa yderligere forlænget. Kort efter Genopbygningen blev *Ludvig Holberg* valgt til Efor for den sædvanlige Femaarsperiode; hans lidt skødesløse Regnskaber vidner om, at han søgte at komme let fra denne distraherende Bibeskæftigelse, optaget som han var af sine historiske og geografiske Værker.

Et Par af hans Skrifter blev ogsaa, medens han var Efor for Kollegiet, solgt herfra. I Københavns Post-Rytter for 24. og 27. April 1733 bekendtgjordes at »Udi denne Maaned er af Kgl. Majests. og Universitets Bogtrykkerie udkommen Ludvig Holbergs Synopsis Historiæ Universalis, hvoraf Exemplaret sælges for en Mark; og kand samme bekommes paa Eilersens Collegio hos Monsr. Plesner« og den 30. Oktober samme Aar, at »Dette tiener til villigst Efterretning, at Ass. Ludv. Holbergs anden Edition af Hist. Universali er fra Pressen udkommen og selges for 1 Mark . . . at bekomme hos Daniel Plesner paa Eilersens Collegio«. I Nye Tidender om lærde og curieuse Sager for 29. Oktober 1733 averteredes Compendium Geographicum, der var udkommen samme Maaned og »selges paa sedvanlige Sted udi Eilersens Collegio«. (Meddelt af Mag. V. Hermansen).⁷

Fundatsen forblev dog i disse Aar i Kraft, men med visse Modifikationer. Inspektoratet fortsatte, men Femaarsgrænsen for Opholdets Varighed er ikke blevet opretholdt, og Pladserne er efter alt at dømme praktisk talt

blevet besat af Eforen — uden Familiens Medvirkning og sikkert uden Hensyn til deres faglige Opdeling.

Onde Tunger vilde hævde, at Konsistorium lod Hans Wandall sidde paa Taarnby Sognekald (1726-57), som var Universitetets, mod at Wandall'erne ikke gjorde Krav paa Denominationsretten. Jac. Baden udtrykker det saaledes, at Wandall'erne vilde have betragtet det som Feloni at hævde den.⁸

Da Christen Thestrup som Efor forsømte Bygningens Vedligeholdelse, blev Professor *Peder Holm* opmærksom paa, at der nu atter fandtes en Distributskapital. Denne ejendommelige, stridbare Theolog fik i lige Grad Lejlighed til at tilfredsstille sin varme Interesse for Studenternes Kaar og for Fundatsens nøje Overholdelse ved at faa Elers' Fundats og Wandalls Ordensregler genindført efter Ordlyden. Han blev Efor, og en delvis ny Alumnebestand blev udnævnt trods de tidligere Beboeres Ansøgning om at overgaa til Alumner (under Henviisning til, at Forholdene alligevel var unormale). Under Holm skulde der være rene Linier.

FRA GENINDVIELSEN I 1752 TIL ca. 1800

Efter Kollegiets Genindvielse i 1752 blev Fundatsens Punkter næsten pedantisk genindført. I de næste Aartier var det imidlertid, at en ny Tid brød ind over Samfundet og paa mange Punkter ændrede Fundatsens Forudsætninger. Og derved opstod en Række Konflikter af ret pinlig Karakter.

Siden Reformationen havde Københavns Universitet væsentlig været en Præsteskole for Embedsmændenes og nogle Almuesbørn. Unge Adelsmænd tog deres Uddannelse i Sorø eller — som Elers selv — i Udlandet, hvor et Studium helst skulde fuldendes; der gik bedre Veje til Statens Tjeneste end Studiet i København. Under de nye Forhold faar Samfundet Brug for *Specialister*, og der danner sig en Borgerstand, der kan fremskaffe dem.

Grundlaget for Kollegiets Liv som for Universitetets var den ældgamle internationale akademiske Dannelse, der hvilede paa Latinen, paa den klassiske Kultur og den rent logiske Beherskelse af Begreberne — den, som vi bedst kender fra Holbergs Karikatur i Erasmus Montanus (1723), der i sig selv blev et Indlæg mod den gamle Tid. Den trænges nu til Side af Kravet om faglig Viden.

Uden om de gamle akademiske Grader, som man disputerede sig til — baccalaureus, magister, licentiat og doctor — voksede de fire Embedseksaminer frem, som i første Række stillede Krav til Hukommelsen. Den teologiske Attestats udvidedes betydeligt. Den juridiske Eksamen indførtes 1736. Den medicinske voksede frem af Diplomer som den Fakultetstilladelse til at praktisere uden Doktorgrad, der gav Ret til at bo paa Kollegiet ud over de fem Aar.

Fra Skolemændenes Prøve, Filosofikum, udskiltes 1775 ved Guldbergs Latinskole-reform de sproglige Fag som en særlig, noget udvidet Eksamen, Filologikum; da denne blev for stor for Filosofikums anden Funktion, som almindelig Forprøve, sprængtes den 1788, idet Skoleembedseksamen skiltes fra og fortsatte sin Vækst mod det gigantiske, medens Filologikum reduceredes til sit tidligere Omfang og levede videre som sproglig-historisk Forprøve ved Filosofikums Side. Saaledes var Forholdene til 1847, da Filologikum afskaffedes, og Filosofikum reduceredes til sit nuværende Omfang, et beskedent Pensum i Filosofi, idet man nu kunde overlade dens øvrige Opgaver til Gymnasierne. De Forhold, som Fundator havde forudsat, hvor man valgte sine Timer fra hele Lektionskataloget, var dermed sprængt.

Vi ser da, ofte i de samme Mænds Sind, to Tendenser brydes i Debat-ten om Universitetets Legatforhold: Paa den ene Side Trangen til fra Fundatsernes faste Skanse at bekæmpe alle Misbrug af de legerede Midler, ogsaa af Hensyn til Muligheden for ny Tilgang af Stipendier. Paa den anden Side Behovet for Reform, der tilpasser Universitetets Forhold til de nye Tilstande. Den afgørende Beslutning blev taget af Konsistorium den 21. Oktbr. 1785 efter en Generaldebat om Kollegiereformer. Den gik ud paa at *indskærpe* Fundatsernes Overholdelse.

Formlen, man gik ud fra, var: hvad vilde Fundator have gjort i Dag? Paa dette Grundlag fandt man alligevel de Former, hvorunder der ogsaa i den nye Tid var Brug for Jørgen Elers' smukke Tanke.

Et af Tidens Krav er *Offentlighed*. Det ringe Kendskab, man havde, nærede den stadige Mistro omkring Forvaltningen af Kapitalen og Forde-lingen af Stipendierne. For at imødegaa denne blev der foretaget omfat-tende Offentliggørelser af to Professorer, der ogsaa var godt hjemme i Elers' Kollegiums Forhold. *H. F. Janson* — tidligere Efor, derefter som Prokansler Hovedmanden for den fjerde Universitetsfundats af 1788, den Ordning, som Universitetets Arbejde endnu hviler paa, — gav en Over-sigt i sin »Beskrivelse over det kjøbenhavnske Universitets Midler« (1787), og med Eforarkivet som Kilde skildrede *Jacob Baden*, Eksalumne og De-nominator, i sit Tidsskrift »Kjøbenhavns Universitets Journal« Kollegiet i en Artikel 1794. Den livlige Debat, som Jansons Indlæg fremkaldte, naaede Kollegiet derved, at en af de radikaleste Aander, *N. D. Riegels*,¹ der var noget af en professionel Kværulant, høfligt, men skarpt hæv-dede, at Kapitalen maatte være vokset til mere end de nuværende 29 000

Daler fra de 25 000, som den havde været, da Tallet sidst blev offentliggjort, nemlig i Hofmans Foundationer (1755). Hans Hovedargument var de berygtede lange elersianske Vakancer. Kritiken blev ikke imødegaaet; vi har nu Førudsætninger for at bedømme, om den var berettiget.²

Fra de 13 900 Daler, som blev tilbage 1716, voksede Formuen jævnt i den distributsløse Tid. 1744 var den naaet op paa 18 000 Daler, som efter Kvæstors Ønske blev omskrevet fra den gamle Kronemønt til den nyere, lettere Kurantdaler; alle Indtægter og Udgifter, paa nær nogle faa, der allerede tidligere var blevet beregnet i Kurant, voksede dermed nominelt med 5 %.

Bl. a. gennem denne Stigning var man ved Holms Overtagelse af Eforatet (1750) naaet op paa 24 633 Kurantdaler. Holm tog intet Hensyn til Møntforringelsen, men regnede, at hvad Fundatsen forstod ved en Daler, var det samme, som en Daler var paa hans Tid, og at man derfor nu var ved at naa den fundatsmæssige Sum af de Legater, der ved Udskiftningen 1716 var forblevet i Konsistoriums Værge:

	Daler Kronemønt:
Til de 16 Alumnens Distributs	16 000
- Konsistorium	1 300
- Efor	700
- Portner	200
- Vedligeholdelse og Fremvækst	4 000
Rejselegatet	3 000
	25 200

Hertil kom de 8000 Daler, der var legeret til Bygningen og nu stod i denne. Man maa huske ældre Tiders almindelige Princip i offentlig Økonomi: at lade hver enkelt Udgift bæres af sine specielle Indtægter, ofte netop af Renten af bestemte Penge eller andre Kapitaler.

I de følgende Aar gik det nu ganske planmæssigt, saa at f. Eks. Eforen stadig beregnede sig selv den Rente af 700 Kurantdaler, som Kapitalen det Aar indbragte. Rentefoden var let at beregne, idet Pengene, der før mest havde været anbragt hos private københavnske Borgere, 1752 blev indsat samlet i Kvæsturen til Frugt bargørelse, foreløbig til en Rentefod paa $4\frac{1}{2}$ %. Medens Jørgen Elers ud fra Forholdene paa hans Tid havde regnet med 6 %, altsaa tiltænkt hver Alumne 60 Daler Kronemønt, fik de saaledes nu kun 45 Kurantdaler eller i Virkeligheden 44, da Inspectors ekstra Trediedel blev lignet paa de øvrige Alumnens Andele. Derfra gik yderligere Udgiften til Disputatsers Trykning og efterhaanden en Række

Afgifter. Og saa faldt endda Rentefoden, der oftest kom til at ligge paa 4 eller $3\frac{3}{4}$ %. Prisstigningerne under de store europæiske Krige forrykkede yderligere Forholdet.

Ganske de samme Forhold forringede Værdien af Bygningens Andel af Provenuet. Elers havde intet beregnet til Skat, da han havde regnet med, af Stiftelsen blev fritaget for Grundtaksten; det slog ogsaa til, men uden om den kom en Række Afgifter, som Kollegiet ikke gik fri for, Bidrag til specielle offentlige Udgifter: Vægterafgift, Lygte- og Sprøjteskat, Renovationsafgift, fra 1764 »de fattiges Grundtaxt«, fra 1778 Brolægningsskat.

Naar der trods Assurancepræmier og Prisstigning alligevel blev en mindre Fremvækst, som Fundatsen havde ønsket det, skyldtes det udelukkende det Forhold, Riegels gjorde opmærksom paa: den sparede Distributs under Vakancerne. Denne Indtægt blev imidlertid 1765 henlagt til Oparbejdelse af det manglende Biblioteksfond, idet man derved fik et Udtryk for den Sum, Kollegiets øvrige Udgifter kunde afse til Biblioteket.

Saaledes kunde altsaa Janson have vist Riegels, at der ikke var Grund til at tro, at Eforerne havde taget af Kassen. Han kunde ogsaa have henvist til, at Eforerne aflagde et Regnskab — nogle aarlig, andre som *Rosenstand Goiske* og i de senere Aar *Kall* først ved Afgangen — hvis Detaljer undertiden paa Vej rundt blandt consistoriales kunde undergaa en ret nærgaaende Revision, udtrykt ved Bemærkninger i Regnskabsbogen.

Udover lidt Forskel i Regnskabets Ordentlighed mærkes de enkelte Eforers Særpræg ikke meget. Naar *Kall*, Holms Efterfølger, prises som en Mand, der saa' mange Studenter hos sig, og som man altid kunde raadføre sig med, har det nok ogsaa udstrakt sig til hans Forhold til Alumnerne, men i det hele og store har Eforen sikkert været den høje foresatte, der gav Ordre og holdt Tilsyn med dem, han uddelte Penge til. *Rosenstand Goiske* blev ved sin Afgang af Patronen With takket varmt for sin Omsorg for Kollegiet,³ men det er svært at se, hvor meget af det der er Høflighed. Efter Astronomen *Horrebow* og Teologen *Studsgaard* valgte Konsistorium (10. Juli 1773) ved Afstemning i en cirkulerende Skrivelse Folkeretsjuristen *Martin Hübner* til Efor. Hans store Interesse for Professoratets rent praktiske Gøremaal — paa Forelæsnningernes Bekostning — giver sig ogsaa Udtryk i hans nydelige Regnskaber. Han fulgtes af Universitetets førnævnte Reformator, Hektor Janson, og denne af Elersianeren *C. F. Rottbøl*, Botaniker og Mediciner og navnlig interesseret i Koppeindpodning. Efter en langvarig Revisionsforretning valgte man den »frisindede og venlige« rationalistiske Teolog *Hornemann*, og derefter laa Eforatet i 23 Aar hos

den meget anvendte astronomiske Professor, *Thomas Bugge*. I det hele og store har Kollegiet haft det Held, at dets Skæbne har ligget i en Række af dygtige og forstaaende Mænds Hænder.

Man saa' saaledes paa det, at Stiftelsen af Fundator var overgivet Konsistorium til Forvaltning under Ansvar — for god og fundatsmæssig Anvendelse — overfor Familien. Konsistoriums Opgave var til daglig overdraget Eforen, Familien repræsenteredes af *Patronerne* — eller som det i vore Dage hedder: *Denominatorerne*. Med Fundatsens fulde Genindførelse var ogsaa Patronatet over Kollegiet traadt i Kraft.

*Denominatorerne og Besættelsen af Pladserne.*⁴

Medens Eforen blev udtaget ved Valg, og hans Virkefelt laa fast, skulde Patronatet af og til blive Udgangspunkt for Tvistigheder, dels mellem de forskellige Linier af Familien, dels mellem denne og Universitetet.

Fundator havde udtrykkelig ønsket at forebygge saadanne ved sin Formel: Værdigheden tilfalder den *fornemste og ældste* i hver Familie. Men drejede det sig nu om det enkelte Familiemedlems personlige Alder og Fornemhed eller hans Slægtsgrens? Svaret paa dette Spørgsmaal støttes bestandig af en ganske uvilkaarlig Følelse af, at et Patronat tilhører Familieoverhovedet, altsaa følger Førstefødselsretten. Efter *Hans Wandall d. y.'s* Død 1757 krævede paa dette Grundlag hans Søstre Retten som Døtre af den *ældste* af Anna Margrethe Wandalls Søsken, og *N. R. With* gør paa samme Maade Fordring paa en subsidær Ret som Dattersøn af den *næstældste* af disse Søsken. Alligevel gaar Patronatet til den tredje Linie, *Sneedorfferne*, nemlig til *Jens Schielderup Sneedorff*, idet denne straks havde grebet til og faaet anerkendt sin Denominationsret, og Konsistorium ikke mente at kunne fravige sit saaledes tagne Standpunkt, med mindre With kunde overbevise ham selv. Det kunde han ikke; han kunde end ikke faa Sneedorff med til at lade Denominationen gaa paa Omgang mellem dem.

Saaledes belært af Skade meldte Pastor With sig da igen til Konsistorium tyve Dage efter, at Sneedorff havde lukket sine Øjne, og som Følge af denne Hurtighed var det nu hans Tur til at triumfere, da tre Maaneder senere G. A. Braem, en fjernere Slægting af Fru Wandall, optraadte som Konkurrent. Professorerne fandt, at ikke blot With, men hele Fundators Hustrus nærmeste Slægt forlængst havde Hævd paa Patronatet, og viste iøvrigt — ligesom Direktionen for Fattigvæsenet; det gjaldt nemlig ogsaa

Elers' Senge paa Vartov — stor Ulyst til at blande sig i disse Familiestridigheder. Dog gav de Braem tre Maaneder til at vindicere sig Retten her til, i hvilken Tid den Plads, Striden i Øjeblikket gjaldt, blev staaende vakant. Braem valgte da at foreslaa Præsten en Voldgift; men denne, der jo allerede ved Udtrykket vindicere havde faaet anerkendt, at han stod med Besiddelsens Ret, svarede, efter at de tre Maaneder var udløbet, i en selv for Tiden usædvanlig ydmyg Tone, men i Realiteten skarpt, at han ikke kunde støde sin egen Patron, Universitetet, ved at underkende dets Afgørelse, og at en nærmere Arveklasses Forret for en fjernere ikke kunde opvejes af en nok saa stor personlig Fornemhed.

Efter With var det lige omvendt den fjernere, men fornemmere Slægtning, der kom først til Mølle, idet Professor *Jacob Baden* saaledes udnyttede sit indgaaende Kendskab til Legatforholdene; men ogsaa i dette Tilfælde nægtede Konsistorium at gøre nogen Forandring, da Birkedommer With paa Vallø næste Aar blev opmærksom paa Sagen og indgav sit Krav som nærmeste Slægtning. I Traad med sin tidligere Holdning anerkendte dog Konsistorium en Præferenceret for ham.

Denne fik ingen Betydning; tværtimod blev der efter Badens Død for første Gang en virkelig Konkurrence, idet hans Søn, Professor Torkel Baden, hævdede den ud fra Førstefødselsretten forstaaelige Sætning, at naar hans Fader havde været nærmest beslægtet, maatte ogsaa Sønnen blive det, medens den afdødes Broder, fhv. Inspektør Baden, slog paa, at han var ældre end Professoren. Desuden indkom et ejendommeligt Forslag fra *H. C. Sneedorff*, den tidligere Denominators Søn, i Forening med Adjunkt *H. C. Ørsted*, der var besvogret med With'erne; de ønskede som lige nær beslægtede at udøve Besættelsesretten i Fællesskab, saaledes at de skiftevis havde afgørende Stemme. Den kollektive Denomination afvistes imidlertid som fundatsstridig, og Konsistorium anerkendte Sneedorff som *fornemst* og nærmest — med Vægten paa Fornemheden, idet han ingenlunde var den nærmest beslægtede af de fem Prætendenter.

Kravet om Fornemhed, det vil i Praksis sige om Pladsen i Rangforordningen, lagde med de daværende Samfundsforhold Patronatet i Hænderne paa en Række af Samfundets ledende Personligheder. Paa *Wandall*-Siden kom det saaledes til at repræsentere den Retning, der i Holbergs Aand arbejdede for de skønne Kunster og det danske Sprogs Ret. *J. S. Sneedorff*, den kendte Sorø-Professor, drøftede Tidens Emner paa Dansk og blev derved en af dem, der bidrog mest til at udvikle Sprogets Form og Smidighed. With forsvarede det teoretisk; *Jacob Baden*, der i øvrigt tillige var en habil

Latiner, arbejdede paa Udformningen af det danske Sprogs Grammatik, og H. C. Sneedorff fortsatte Arbejdet paa Sprogets Udvikling i Praxis, bl. a. gennem sine navnkundige Taler for Eleverne paa Søkadetakademiet, hvis Forstander han var.

Paa *Elers*-Siden er der kun direkte Spor af Uenighed een Gang, nemlig straks ved Patronatets Genindførelse i 1751. *G. A. Braem* forsøgte ogsaa Lykken her og var endda nærmeste Slægtning som Descendent af Dorte Christensdatters (Fundators Mosters) første Mand. Blandt hendes anden Mands Efterkommere kunde der være Tale om dels Mandatarens, Prof. Vindings, Søn, der var Oberst, dels hans Dattersøn *Frederik de Løvenørn*, udgaaet af det Ægteskab mellem Ingeborg Vinding og Søhelten Poul Wendelboe Løvenørn, som blev saa kendt gennem Carl Plougs Digt »Et Kys engang er blevet Grændsen, som skilte For- og Fremtid ad«. *Frederik de Løvenørn* gjorde da Sagen op i en Forespørgsel til det juridiske Fakultet, hvori de tre Kvaliteter vejes op mod hverandre i det afgørende Spørgsmaal:

»Om uden Henseende til Nærhed i Slægtskab [ɔ: til Braem] det maatte tilkomme udj Sal. Etatz Raad Elers Familie den ældste naar hand ikkuns var fornemme [Vinding], eller den fornemmeste skjønt hand ikke er den ældre [nemlig Løvenørn selv], saa længe ingen er, der baade er den fornemmeste og ældste, at have Nominations Rettigheden«.

Hvis denne Forespørgsel er blevet afsendt og har fremkaldt et Responsum, har dette aabenbart fastslaaet den Regel, der senere skulde blive den anerkendte, hvorefter Fornemheden har Overvægten. Først som *Frederik Løvenørns* Efterfølger opnaaede Braem endelig det eftertragtede Patronat. Fra ham gik Patronatet tilbage til *Frederik Løvenørns* Søn Ditlev, og da denne faa Maaneder efter døde, satte hans Broder Poul sig i Besiddelse af det ved til Konsistorium at indgive nogle Navne paa Ansøgere, som han fandt i den afdødes Arkiv. Bortset fra Braem laa Sværdsidens Patronat nu fast i Hænderne paa Ingeborg Vindings Efterkommere, Løvenørn'erne, i mere end det første Aarhundrede (1751-1870).

Denne Omstændighed har utvivlsomt givet Patronatsforretningerne en ganske egen Fasthed. *Frederik Løvenørns* Kladde til Forespørgslen blev den første Sten til et virkeligt *Patronatsarkiv*, som blev fortsat til 1854. Derved fik Patronerne særlige Muligheder for at skønne over deres Rets Omfang og Reglerne for dens Udøvelse.

Deres Opgave var en dobbelt. Som Efterfølgere af de to Mandatarer, Testamentets Executorer, Poul Vinding og Hans Wandall, vaagede de over,

at Jørgen Elers' Gave anvendtes efter hans Ønske; dette paahvilede navnlig ældste Patron. De er derfor gennem hele Kollegiets Historie stadig spurgt til Raads i Spørgsmaal angaaende Fundatsens Fortolkning; da saaledes Rottbøl som Efor vilde indeholde Rejselegatet for at forøge Hovedstolen, blev han af Konsistorium henvist til Patronerne, hvorpaa Sagen blev opgivet.

Men navnlig ventede man af dem, at de *kendte* nogle skikkelige og begavede subjecta, som de kunde præsentere. Kritikken af de lange Vakancer er ikke uberettiget. Naar Biblioteksfonden i de tretten Aar, da den ikke blev benyttet, fik henlagt ca. 500 Daler af Vakancedistributsen, svarer det til, at omkring Fjerdedelen af disse Aars Distributs blev indeholdt under Vakance. Intet tyder paa, at man som paa Borchs Kollegium forsætlig har trukket Sagen ud for at indvinde Penge. Aarsagerne maa snarere søges i Tidens sædvanlige offentlige Langsomhed, de Hindringer, der kunde rejse sig af Uenighed, Patronens Fravær eller andre Omstændigheder.

Naar en Alumne opgav sin Plads, meldte insp. coll. (eller Eforen) det til den Denominator, der stod for Tur. Den »flaue og uinteressante« *Rathenburg* f. Eks. lagde et stort Arbejde i sin Korrespondance med Denominator. Denne indgav da en Proposition til Eforen indeholdende Navnene paa 3 Ansøgere og gerne en ganske kort Omtale af i det mindste nogle af disses Kvalifikationer samt af de Denominationen ledsagende Omstændigheder, fra 1788 i Reglen bilagt med de proponeredes Attester og Vidnesbyrd; den vidtløftige *With* gjorde sig megen Umage med i Enkeltheder at redegøre for deres Flid, Trang og Duelighed,⁵ hvorimod den yngre *Løvenørn* gerne holdt sig til et Helhedsindtryk af Manden (»smuk Person« etc.). Eforen forelagde denne Skrivelse for Konsistorium, hvis Afgørelse Eforen blev bekendt med gennem Ekstrakt af Acta Consistorii og meddelte videre til Indflytteren.

Medens Konsistorium i denne Tid fundatsmæssigt nægter at give Expectance, synes til Gengæld hele Løvenørn'ernes Besættelsesforretning at foregaa efter et modificeret System for Patronats-Expectance.

Hvis en studiosus, der vilde gøre noget for at blive Alumne, ikke paa anden Maade, direkte eller indirekte, var kendt af en Denominator, maatte han se at blive det ved mundtlig eller skriftlig Henvendelse. Hvis Frederik Løvenørn fandt en saadan Ansøger kvalificeret, opførte han ham paa en Liste, der synes at omfatte de allerfleste Ansøgere. Naar han fik inspectors Seddel, udvalgte han da fra Listen et eller flere Navne og indgav dem i passende Rækkefølge til Eforen, eventuelt med en Bemærkning om, at han

særlig interesserede sig for den ene af dem. Og større var Riften om Kollegiepladserne ikke, end at den, der engang var kommen paa Listen, havde ret gode Chancer for at komme ind i Løbet af et Par Aar, hvis han ikke i Mellemtiden var død eller befordret — ogsaa om Patronen ikke udtrykkeligt havde givet ham Løfte om en Plads eller stillet ham en i Udsigt. Den, som eengang var blevet proponeret, blev nemlig anset for at have en vis Ret til at faa en god Plads i den næste Indstilling. Det ringe Antal Ansøgere forklarer, at der helt ned mod vor Tid Gang paa Gang argumenteres ud fra den Betragtning, at den eller den Omstændighed ved Kollegiet holder Ansøgerne borte, saa Stiftelsen ikke kommer de rette til Nytte.

Var der endelig Tvivl, drejede det sig stadig om et personligt Tillidsforhold: Hvis Frederik eller Poul Løvenørn ikke ud fra deres eget Kendskab til Ansøgeren kunde tilføje et »fattig« eller »ypperlig Subjectum« i hans Rubrik paa Listen, maatte de henholde sig til, hvem der *da* havde givet Ansøgeren en Anbefaling eller Attest — af Professorerne, Patronens bekendte eller andre ansete Mænd lige til insp. collegii. Blandt disse Udtalelser var dog Hovedkaraktererne fra Filosofikum, Filologikum og Attestats ikke de mindst vigtige, og ogsaa den akademiske Anciennitet kunde spille en Rolle, f. Eks. hvis man stod helt fremmed for Ansøgerne.

Universitetsfundatsen af 1788, der i sine Regler om Legaterne var lige saa mistænksom over for Patronatsindflydelse, som dens nærmeste Forgænger af 1732 havde været overfor Professornepotisme, forlangte de ledige Pladser *slaaet op* paa Universitetet. Dette forrykkede i nogen Grad Forretningsgangen; overfor den yngre Løvenørn søgte man ikke Plads ved første Lejlighed, men den bestemte i Øjeblikket ledige Plads. Den efterfølgende Skildring,⁶ som *Daniel Smith* giver af, hvorledes han (1805) kom ind paa Kollegiet, viser, hvor uændrede Forholdene alligevel var. Det maatte føles ret selvfølgeligt i en Tid, hvor Vejen til saa mange Præstekald og Dommerstillinger gik gennem en tilsvarende Antechambrering; Patronatsprincippet laa i Tiden og blev ogsaa andre Steder begrundet paa samme Maade som her: Efter sin Død repræsenteres Fundator af sin Familie.

P. D. Smith, der i øvrigt havde Løfte om Plads paa det pædagogiske Seminarium og dermed Fortrinsret til Kollegiet, skrev til H. C. Sneedorff, som han smigrede med et af hans Digte. Han fik Svar tilbage med Løfte om den første ledige Plads, og da han kom til Byen, meldte han sig derfor paa Kadetakademiet hos Sneedorff, der netop »vadskede sig og spurgte, tog Skjorte paa og spurgte, trak Vest og Støvler paa og spurgte om mine Studier, min Alder, min Bestemmelse og min Kundskab til Dansk Litteratur og Historie«, og saa kom til det Resultat: »Det fornøier mig, at der er en

Plads ledig paa Ehlers Collegium. Jeg har rigtig nok lovet den til min Huuslærer, men De har ikke saa gode Stunder at bie som han. Det er kun Skade, De er saa ung; jeg vilde ellers have anmodet Dem om at give min Datter, som i Aar skal konfirmeres, Religionstimer«. Smith føjer til: »Jeg gik glad fra ham og takkede Gud for min Ungdom, der frelste mig fra at undervise en af Khhvns Skjønheder, den siden saa bekendte Hofdame. Engang endnu var jeg hos Commandeur Sneedorf for at takke ham for Pladsen, og han var meget artig imod mig . . . I Februar 1805 fløttede jeg ind.«

Vi ser altsaa stadig Denominator i den Grad betragte Besættelsen som sin Ejendomsret, at han giver Ekspectance paa Pladserne. Men det var noget, som Konsistorium i denne Tid fundatsmæssigt nægtede at gøre. Da Løvenørn saaledes vilde overflytte H. C. Ørsted (1798) til den ledige Medicinerplads, mod at Løvenørns Protegé Michelsen fik Ørsteds Plads og Ekspectance paa den næste Medicinerplads, vilde Konsistorium dog — saa gerne det end vilde opfylde et Ønske fra Løvenørn og fra Ørsted, der »paa en fordelagtig Maade havde udmærket sig som ung studerende« — ikke gaa med til dette Brud paa Besættelsesreglerne.

Et andet Symptom paa, hvor personligt man saa paa Forholdet, er, at vi flere Gange møder Elersianernes direkte Taknemlighed mod deres Patron, saaledes i Forbindelse med Uldalls og Aagaards delvise Tilbagebetaling af deres Distributs.

Det har sikkert bidraget væsentligt til at præge Elers' Kollegium, at det ikke blev befolket med Professorernes udvalgte Protegéer, men besat af Mænd fra det praktiske Liv. Men naturligvis havde hele dette System sine Skyggesider. Det er paa denne Baggrund, man maa se Universitetets Kamp for Medbestemmelsesret. *Professorernes* Indflydelse blev nemlig sat ind paa at skaffe modne, akademisk dygtige Folk, der kunde hævde Stiftelsens Ry som videnskabelig Institution. Det er den samme Tendens, som vi møder i den anonyme Studentersatire,⁷ der paa en fingeret Auktion bl. a. vil bortsælge et »nyt Decretum Papale, at ingen over 4 Aars Studenter maa komme ind paa Collegiis, derfor theologisk Raison, af de unge og diende Børns Munde berede du dig en Mact, ps. 8³, item lader smaae Børn komme til mig og forhindrer dem icke, Marc. 10¹⁴.«

Kampen om Pladserne mellem Universitet og Familie flammede atter og atter op gennem hele Patronatets første Aarhundrede (1751-1848). Stridens juridiske Grundlag er den tilsyneladende uløselige Modsigelse i Fundatsen, hvis Kapitel om Kollegiet har overtaget den Borch'ske Regel om, at Konsistorium udnævner Alumnerne blandt dem, som Eforen *præsenterer*, medens en Tillægsbestemmelse giver Familiens Repræsentanter Ret til at *nominere* til Elers' Legater.

Konsistorium søgte at løse Knuden ved at forlange, at man fulgte den sædvanlige Praxis i Tilfælde, hvor een Autoritet havde Indstillings-, en anden Besættelsesret: Familien skulde indstille *tre Navne*. Den første Snes Aar bøjede Patronerne sig for dette Krav, men saa sløjede Frederik Løvenørn af, maaske fordi Konsistorium alligevel udnævnte den som Nr. 1 indstillede. Konsistorium vedtog ved Cirkulærafstemning foreløbig at give efter, men indankede Sagen for højere Sted, hvor Løvenørn nu gjorde den Fortolkning gældende, at da man jo har Lov at ændre sit Testamente, maatte Nominationsretten have Prioriteten, fordi den staar sidst i Fundatsen! Efter en Afgørelse i Kancelliet endte Sagen med en skarp Skrivelse til Løvenørn fra Universitetspatronen, Otto Thott (1769), der forlangte mindst tre Navne; i modsat Fald havde Eforen Ret til at lægge de manglende til.⁸

Saa hjalp det. Ved Poul Løvenørns Anerkendelse som Patron mindede Konsistorium dog atter om Sagen med en udførlig Begrundelse af Janson som Universitets Prokansler. Badens Opfattelse af Sagen var den, at Eforens Præsentationsret først traadte i Kraft, naar de to Familier var uddøde, men alligevel ser vi saavel ham som Løvenørn *denominere* eller, som Konsistorialakterne hyppigere kalder det, *proponere* 2-4 Kandidater (sjældnere kun een), hvoraf Konsistorium *udnævner* den ene. Praktisk talt sejrede imidlertid Familien; saavidt det kan ses, har Professorerne gennem hele Patronatets Historie udnævnt den, Denominator nævnte, eller, hvis han nævnte flere, men fornemmelig anbefalede den ene, da denne, hvis han ikke var direkte ukvalificeret efter Fundatsen eller andre gældende Bestemmelser.

Det eneste egentlige Stridspunkt er en vis Gerstenberg, som N. C. Kall nægter at anerkende som Matematiker, fordi han har sin Uddannelse fra det akademiske Gymnasium i Altona.⁹

En enkelt Gang kommer det frem, at *Eforen* har tilbagevist en denomineret Kandidat, men officielt er hans Opgave kun at forelægge Denominationskrivelsen i Konsistorium. Det ses dog klart, at en Mand som Peder Holm ikke har ladet sig nøje hermed; han havde sine Protegéer, der ikke var blandt de ringeste indenfor Studenterstanden. I Praxis har Eforens Ord — og vedkommende Fagprofessor(er)s — sikkert vejet tungt i Konsistorium.

Den samme Tendens — Ønsket om modne Alumner — præger ogsaa de forskellige Bestemmelser om de forlangte Kvalifikationer. Fundatsens Krav var dansk-norsk Indfødsret, skikkelig Levned, teologisk Embeds-

eksamen og for de profane Pladsers Vedkommende Filosofikum med haud. Et Reskript af 1760 føjede hertil Kravet om Baccalaureatet, et Krav som blev gentaget, da denne Grad 1775 blev indoptaget i den nye »store Filologikum«.

Ældre Tiders Bestemmelser er ofte mere at betragte som fromme Ønsker og moralske Formaninger end som kategoriske Paabud. Den store Forskrækkelse kom først med et skarpt Promemoria fra Kancelliet — efter Ordre fra Kabinettet, d. v. s. Guldberg — i Foraaret 1783, hvorefter der under ingen Omstændigheder maatte dispenseres fra Reglen af 1775, saaledes fortolket, at Kollegieplads i over tre Aar kom op blandt de »stipendia majora«, hvortil der krævedes Filologikum. Filologerne paa Kollegiet skulde yderligere have Filologikum med laud. De sidste fem Aars Alumneudnævnelser forlangtes indsendt til Revision.¹⁰

Dermed var Kravet om teologisk Attestats aabenbart ogsaa trukket frem i Lyset, idet Eforen bortviste Juristen og Matematikeren Olavsén fra Juni Termin, fordi han ikke havde den. Det trak nu sammen om stud. med. Horn, som hverken havde Attestats eller Filologikum. Han søgte imidlertid om Dispensation og fik den.¹¹

Vi ser nu i de følgende Aar Alumnerne paa Rad og Række ansøge om Dispensation fra Filologikum, efterhaanden som de passerer Treaarsgrænsen. Konsistorium satte sig imod det i Loyalitet mod Promemoriets af 1783, men alligevel bevilgede Kancelliet samtlige Ansøgninger. Til sidst maatte Konsistorium rykke ud med en Flertalsbeslutning om, at dette ingenlunde var at opfatte som en forudgivet Generaldispensation for Elersianerne. Det mente Kancelliet netop, at det var, og Kancelliets Mening var den afgørende. Problemet løstes endelig ved Fundatsen af 1788, der nedsatte Filologikums Pensum, men til Gengæld forlangte haud ved saavel Filologikum som Filosofikum paa *alle* Pladser og af Filologerne samt af alle paa fem Aar udnævnte Alumner *laud* ved begge Prøver. Slægtsberettigede skulde have Sagen i Orden inden et Aar efter Udnævnelsen. Sagen viser, hvorledes et Regeringskollegium i Praxis kunde gaa udenom det Guldberg'ske Régime.

Horns Ansøgning om Fritagelse for Attestats begrundedes med, at baade medicinsk og teologisk Eksamen var blevet for store til, at man kunde vente at faa Medicinerpladserne besat med Folk, der havde haft Tid til at tage Attestats. Da det var et Fundatsspørgsmaal, blev With hørt; han var ganske enig med Monsieur Horn, men som Fundatsens beskikkede Vogter mente han ikke at kunne dispensere. Derimod vilde han ikke protestere, om andre

gjorde det. Konsistorium foreslog da en kgl. Anordning, hvorefter der af Jurister og Medicinere kun forlangtes, at de privat af en teologisk Professor lod sig afhøre i deres Kristendomskundskab. De fornødne Dispensationer blev da ogsaa paa dette Punkt givet Elersianerne, og den af Konsistorium foreslaaede Regel blev optaget i den nye Universitetsfundats. Da Attestats med laud, haud og non paa Elers' Tid faktisk var tre forskellige Eksaminer med tre forskellige Pensa, svarede Reglen ret nøje til det Maal af teologisk Viden, som Fundator havde ønsket. En Redegørelse, som inspector (Rathenburg) 1790 sendte den tiltrædende Denominator Løvenørn, viste imidlertid, at Sagen straks i Praksis blev opfattet saaledes, at samtlige Ikke-Teologer var fritaget for ethvert teologisk Krav.

Af den samme Redegørelse fremgaar det, hvorfor Universitetsfundatsen netop nævner Jurister og Medicinere. Ifølge Vestergaards Alumnebiografier var det hidtil i de fleste Tilfælde lykkedes at finde Folk, der først havde taget Attestats og derefter kastet sig over et profant Speciale, hvad enten nu det ene eller det andet var Hovedsagen for dem. Nu var det blevet Coutume, sagde Rathenburg, at forlange, at Jurist- og Medicinerpladsernes Indehavere skulde »bekende sig til disse Videnskaber«, fordi det var de eneste Studier, hvor man kunde vente at finde saadanne Specialister som Ansøgere.

Søgte man de øvrige Pladser, opgav man sig — før Indførelsen af Opslag — som Aspirant til henholdsvis første ledige Teolog-, Filolog- eller Matematikerplads (Skellet mellem de tre Slags Teologpladser betød praktisk talt intet), men Grænserne var dog ret flydende. Det gjaldt jo i Hovedsagen kun om at finde en Mand, der kunde paatage sig at levere kvalificerede Disputatser indenfor Kirkehistorie, Astronomi etc., uden Hensyn til, hvad han ellers foretog sig eller aspirerede til.

Af de to *Matematikere* skulde den ene dyrke mathematica inferior, den jordske Matematik, altsaa Geometri og Geodæsi, den anden math. superior, den himmelske Matematik, altsaa Astronomi. Da Landets Kortlægning skulde nyordnes efter Professor Koefods Død 1761, foreslog den nedsatte Kommission bl. a., at Landmaalingen som Elever antog nogle Studenter, der blev forsynet med Kollegieplads. Kollegiets lige afgaaede Efor, Kall, hævdede imidlertid som rector magnificus herimod Borchs og Elers' Fundatser, og Landmaalerne blev da henvist til Regensen og Valkendorfs Kollegium. Helt anderledes laa det fem Aar efter, da den anden Matematikerplads paa samme Maade skulde være med til at danne Basis for Observatoriets Elevordning paa Forslag af Kollegiets daværende Efor, Astronomen Horrebow; Pladsens Indehavere var allerede ved Ordensreglerne af 1705 forpligtet til at assistere ved Observationerne, og adskillige af dem har vel sikkert ogsaa gjort det — naar det da var lykkedes at finde en virkelig Astronomistuderende til at besætte Pladsen med.¹²

Da den akademiske Læreruddannelse et halvt Aarhundrede senere blev udvidet med et »filologisk Seminarium«, fik dettes Elever Privilegium paa de *filologiske* Pladser (1800). Denne Gang var det Denominatorerne, der protesterede, men der blæste nu i Frederik 6.s Tid en strid Vind mod Familiepatronater; efter en længere Korrespondance blev de afvist af Kancelliet under Henvisning til Universitetsfundatsen af 1788, der udtrykkelig lagde Stipendier med jus denominandi ind under de samme Kvalifikationskrav som andre. Derimod strandede næste Aar et Forsøg fra Universitetspatronen paa at komme de betrængte Jurister til Hjælp med Kollegiepladser.¹³

Livet paa Kollegiet.

I det Øjeblik, Konsistoriums Udnævnelse omsider forelaa, var den lykkelige studiosus Alumne, og ved næste Termin kunde han hæve en Andel af Distributsen regnet efter de Maaneder, der var gaaet siden Udnævnelsen; eventuelt kunde der godt afrundes opad. Alumneværdigheden føltes saa nær knyttet til Distributsen, at den ofte blev regnet maanedsvis, ikke som nu fra den 1., men fra den 11. i Maaneden.*

Den unge Alumne meldte sig altsaa hos inspector, blev paa denne Maade indskrevet i Protokollen, betalte 5 Daler i Indtrædelsesafgifter og fik anvist Kontubernal, og dermed var han optaget i det lille Samfund.

Der er ingen Grund til at tro, at Kollegielivet har været væsentlig anderledes i den sorte Studenterkappes Tid end i Pulloverens: Hjælpsomhed, Smaakævl og paa Bunden dog en dyb Følelse af at være et Fællesskab, et Lav, saaledes som vi finder det udtrykt i de varmeste Vendinger i en Tidskriftsartikel¹⁴ fra Borchs Jubilæum 1791; Formlen er her »Venskab om Videnskaben«. Trods den blidnende og civiliserende Indflydelse fra Paris (og fra Tevandet!) har det hele endnu et skarpere og raacere Præg. Formerne krævede, at man var øm over sin *honneur*. Men i mindre Krese har man sværmet for det *Venskab*, som den sentimentale Side af det attende Aarhundrede — ligesom den romantiske Side af det nittende — dyrkede med en Intensitet, der vel overhovedet er en Umulighed for Nutidsmennesker.

* Saaledes i Vestergaards Liste og dens Kilde, inspectors Protokol; undertiden har Vestergaard dog fundet Udnævnelsesdatoen i Acta Consistorii og sat *den* ind i Stedet. Alumnatets *Ophør* regner Vestergaard i mange Tilfælde fra Eftermandens Tiltræden uden Hensyn til den mellemliggende Vakance.

Først fra 1789 gaar inspector over til at notere en Indflytningsdato, der ikke falder sammen med Ellevetedagen, men heller ikke med den Dato, da Konsistorium foretog Udnævnelsen; undertiden er det Dagen, da Udnævnelsesskrivelsen blev udstedt paa Konsistoriums Kontor. Navnet blev indskrevet paa Latin, Sproget for alle akademiske Akter; det er først Ottesen, den første valgte inspector, der har fordansket Navnene, da han 1856 udarbejdede den første samlede series alumnorum.

Elers' Kollegium. Fotografi.

Den altbeherskende Faktor var naturligvis Kontubernalsystemet; Kollegiet fremtræder stadig som bestaaende af otte Dobbeltkamre. For de fattige Tider har det staaet som en nedarvet Selvfølge, der forudsattes i alle Fundatser og jo ogsaa frembød visse Fordele i Retning af gensidig Hjælp. Det har knyttet de to Mennesker, der delte Rum med hinanden, meget nøje sammen og i adskillige lykkelige Tilfælde ført til et inderligt Kammeratskab. Paa den anden Side danner det sikkert en hel Del af Forklaringen paa den nøje Kontrol med, hvem man gjorde til Alumne. Uegnede Elementer kunde være en Plage og en moralsk Fare.¹⁵

Systemet har ogsaa givet Kamrenes Fordeling et andet Præg. Fra gammel Tid var Uenigheder herom blevet afgjort efter Anciennitetsprincippet, men 1767 fik insp. coll. et Reglement kodificeret: naar en ung Alumne meldte sig, skulde det Kammer, der havde staaet længst ledigt, tilbydes de ældre Alumner. Vilde disse ikke have det, flyttede den unge derind, og Kontubernalen kunde da ikke nægte at tage imod ham. I øvrigt kunde Alumnerne flytte rundt til hinanden, »ligesom de ved indbyrdes Kierlighed og Venskab kand huer finde den meest forbundne«. Reglen — og i øvrigt ogsaa andre Ting — tyder paa, at Kontubernalssystemet har gjort Folk mere bofaste.¹⁶

Kollegiets Dag begyndte med, at inspector to Gange trak i den store Klokke, der hang i Loftet over Trappesakten, Klokken seks eller syv. Dagen laa anderledes i Tællelysenes Tid. Og saa samledes man i det altid uopvarmede Auditorium til preces solennes, paa Dansk kaldet »Bønnerne« eller »Lovsangen«. Ikke mindst denne Sammenkomst i den aarle Morgen maatte medføre, at Gaardens Beboere ikke kunde komme til at føle sig fremmede for hinanden.

Reglerne om Kontrol med, at Alumnerne fulgte visse Forelæsninger, har sikkert aldrig haft nogen større Betydning, navnlig da de ikke gjaldt baccalaurei, og denne Grad officielt var Adgangsbetingelse til Kollegiet. Det personalhistoriske Materiale viser os overvejende en Samling Kandidater, der supplerede deres Uddannelse med et eller andet Specialstudium, dyrkede nogle Interesser (Brünnichs Insektsamlinger), gik som Elever eller Volontører paa Hospital, paa Observatorium, i Kancelli, eventuelt skrev lidt til Bladene, udarbejdede deres Kollegie- eller andre Disputatser og i det hele taget tjente deres Sporer, som unge Kandidater i de første vanskelige Aar plejer.

Anciennitetsprincippet har sikkert været stærkt fremtrædende. En Skildring fortæller, hvordan ældre, dygtige Kollegialumner kunde komme til at indtage en betydelig Stilling, skaffe sig de yngres Tillid og rette deres Arbejder. Flere Alumner har endda benyttet Kollegiets Auditorium til offentlige Forelæsninger som Jørgen Vesterholt og Matthias Saxtorph; efter den glørværdige Tid i 1760'erne træder Kollegiet imidlertid noget i Skygge for Borch, hvilket tilskrives denne Stiftelses større Distributs og den Omstændighed, at Peder Holm blev Efor her.¹⁷

Hovedopgaven var imidlertid at skaffe sig Føden, og her var Information, Undervisning, i private Huse eller i »Institutterne« den altovervejende Mulighed. I 1790'erne klagedes der over, at Alumner med store Distribut-

ser tilbragte Tiden med at informere og aldrig saas til en Forelæsning; 1801 omtales det simpelthen som et Faktum, at Alumnerne var paa Information om Formiddagen, i Forelæsningstiden. Skildringer, der ganske vist lægger an paa at male sort, taler om Timebetalinger paa to à seks Skilling og angiver en studiosi tarvelige Underhold til ca. 140 Daler om Aaret. Virkelig Nød var sjælden, men der har i høj Grad været Brug for den specielt studentikose Evne til Nøjsomhed. Det gjaldt Kosten — »tyndt Øl og bart Smørrebrød istedenfor Præst-Øllet og den varme Aftensmad«, som P. D. Smith havde faaet før sin Indflytning. Det gjaldt Hjemmedragten, de efterhaanden stærkt ramponerede Møbler — fra 1730 paa hvert Yderrum et stort Klædeskab med Laas og paa Inderrummet en stor Jern-Vindovn, Sengested, to Borde og tre Stole; fra 1794 kun eet Bord, men til Gengæld seks Stole — og i det hele Rummenes Udstyr; se blot paa de til vor Tid bevarede Kollegieborde! Først i 1769 blev der lagt Bræddegulv for de Penge, der indkom ved Salget af Havens Fliser; der har vel da været Stengulv før. Det bedste Symptom paa Studenternes sociale Niveau er maaske Kollegiernes Ligbæringsprivilegium, der for det 19. Aarhundredes mere fintfølende Akademikere var et saa smerteligt Minde; skønt Alumnerne paa Elers' Kollegium 1725 havde faaet Dom for, at Retten til denne værdsatte Indtægtskilde ogsaa gjaldt dem, var det dog sikkert praktisk talt altid Regensens Ligbærerkontor Folk henvendte sig til, naar de skulde bruge nogle Studenter, og Elersianerne fik da heller ikke nogen Andel i Indtægten af Privilegiet, efter at det var afløst, udover en Brændselsunderstøttelse en enkelt Gang.¹⁸

Kom Sygdom paa, kunde det under disse Forhold blive et meget alvorligt Slag for en studiosus; for at bøde paa dette sociale Onde foreslog *Næsted*, den ene inspector quaesturae, i 1786 en Afgift af hver Plads paa Borchs og Elers paa 1½ Rdl. aarlig til en Studenter-Sygekasse, men trods venlig Modtagelse i Konsistorium hører man ikke mere til Sagen.¹⁹

Naturligvis har »Kollegianterne« fulgt livligt med i Tidens Rørelser, Rationalismen og Reformideerne. Officielt blev Porten lukket ved Aftenandagtstid Klokken ti (om Vinteren ni), og det var Bortvisningsgrund at eje Portnøgle; det var ikke saa slemt, som det lyder, fordi Dagen laa anderledes, og i Virkeligheden fandt man vel hurtigt Udveje til at hjælpe sig, naar man søgte Koncerterne, Klubber som Norske Selskab, Kannikestrædes Værtshuse, og det havde trukket længe ud. Et enkelt Vidnesbyrd har vi om kollektiv Optræden af Alumnerne i Dagens Polemik. Litteraturhistorikere husker Studenten Rosenstand-Goiskes knusende Kritik af Bredals

Syngespil »Tronfølgen i Sidon«, en Kritik, som Forfatteren, der imidlertid var blevet Teaterdirektør, besvarede med at opføre en dramatisk Satire over Studenten. Dennes Premiere førte til det Sammenstød mellem de altid fjendtlige Folkeslag, Officerer og Akademikere, som Ewald har skildret i »De brutale Klappere«. I de følgende Dage, da Bølgerne gik højt i Byen, lod Bredal sig forlyde med, at Kollegicalumner havde opfordret ham til at opføre den af Studenterne udpebne Satire. I Tilslutning til Alumnerne paa Borchs indrykkede Elersianerne da i Adresseavisen en Forsikring — dateret *Ehlersens* Colleg.²⁰ den 29. Nov. 1771 — om, at de aldeles ingen Aarsag havde til at blande sig i Sagen,

»men det bliver vores Forsæt i dette Tilfælde at slutte med Philosophen: Det, som er uden for os, gaaer os ikke an. Overalt troe vi det kan være enhver af os tilladt at tænke efter Behag om disse comiske dog meere tragiske Stridigheder; men at viise nogen Tid en ugrundet Partiskhed paa en Maade, som maatte stride mod Velanstændigheds Regler, ja sigte til at forstyrre den almindelige Roelighed, bliver os altid lige saa modbydeligt, som en ufortjent Mistanke hos Publicum maa være os mishagelig«.

Demonstrationerne mod Stykket vilde de altsaa heller ikke tage Skylden for.

Ogsaa hjemme har der været Lejlighed til at sætte Kulør paa Tilværelsen. Organiserede Kollegiesold blev den sædvanemæssige Slutning paa Disputatserne, og 1788 fik Alumnerne Konsistoriums Tilladelse til at holde Koncerter og Musikøvelser in auditorio, dog under inspectors Tilsyn. Den eneste egentlige Højtidelighed, vi hører om efter 1751, er en »solenne latinsk Parentation« paa Auditoriet, naar Eforen var død. Derimod har man oftere benyttet det Middel til at skabe Feststemning, som Tiden elskede: Illuminationen (Anbringelse af Lys f. Eks. i Vinduerne). Det maatte for de mørkevante Tider være af en betagende Virkning. Saaledes laa anden Sal i Lys tre Aftener i Træk i Anledning af et Bryllup i Genbohuset i Vinteren 1788-89, og 14. Sept. 1790 tændte man Lysene for et andet Bryllup, nemlig da den unge Kronprinsesse holdt sit Indtog i Byen.²¹

Højdepunkter i Kollegielivet var det ogsaa de to Gange om Aaret, nogle Dage efter hver Termin, da Alumnerne mødtes med Eforen for at hæve Distributs, enten hos ham eller paa Kollegiet. Da de egentlig skulde kvittere personlig i Distributsprotokollen, følte denne Begivenhed som en Lejlighed for Eforen til at inspicere; det kunde ske, at der maatte trækkes Bøder fra, naar Folk f. Eks. udeblev fra Kollegiet eller undlod at disputere. Senere blev det Sædvane, at man kunde hæve Pengene ved Fuldmagt.

Inspector collegii og den interne Forvaltning. Haven og Biblioteket.

Efterhaanden blev Distributsen behæftet med en Række Afgifter. Fra gammel Tid var det Skik, at enhver ved denne Lejlighed gav ældste Universitets- eller Kommunitetspedel 24 Skilling i Drikkepenge for at »significere« trods Kritik over Understøttelse til »disse hovedløse Folk«. Dertil kom Portnerens fundatsmæssige tre Mark halvaarlig, der suppleredes med en Erkendtlighed for »Disputats-Ringning«; 1772 indførtes en Afgift af Sommerdistributsen til Haven, som Alumnerne efter Fundatsen selv skulde bekoste holdt; fra ca. 1780 kom man ogsaa ind paa at betænke Eforens Tjener (der altsaa ogsaa har haft med Uddelingen at gøre), Portnerens »Opvarningskone« og fiscus, saa da det hele 1789 kodificeredes ved Eforens Underskrift, var det samlede Fradrag 3 Rdl. 20 Skl. aarlig.²²

Den lille fattige *fiscus collegii* opstod i 1751 af forskellige Bøder, fremfor alt for Lovsangsforsømmelse, og svulmede paa denne Maade i en halv Snes Aar, indtil man kom ind paa at betragte den som en Raadighedssum for insp. coll. til mindre Udgifter, som man ikke kunde ulejlige Eforen med. I 1780'erne var man imidlertid kommet overens om at erstatte »Bøn-Mulcten« med den nævnte faste Afgift til fiscus paa 2 Mark halvaarlig pr. Alumne, der svarede til Bødernes daværende Provenu, idet man, som Eforen bemærkede i Revisionsdebatten om hans Regnskab, hellere maatte lade denne Indtægt indgaa end »gandske ridiculere den«; Lovsangen er da sikkert afskaffet ved denne Tid. Da hver Udeblivelse kostede fire Skilling, er hver Alumne altsaa gennemsnitlig mulkteret 16 Gange om Aaret. Tyve Aar efter gik Alumnerne, under Henviisning til de dyre Tider, til Konsistorium med Ansøgning om at blive fri for Vægternes Drikkepenge (for at lukke Porten og slukke Lygten), som var en af fisci Hovedudgifter. Resultatet blev en Nyordning (1802), hvorefter fiscus fordeltes mellem Alumnerne og erstattedes af en helt ny Kasse »til Udgifternes Bestridelse«, der skulde leve af et Tilskud af Kollegiets Kapital paa 20 à 30 Daler om Aaret, og som overtog saavel fisci Udgifter som dem, der før blev dækket ved de forskellige Fradrag i Distributsen, samt endelig for det tredje de Smaareparationer o. desl., der var blevet betalt ved Inspectors private Udlæg og derefter godtgjort af Kapitalen; tilbage for Alumnerne blev da kun Drikkepengene til Portneren og hans Husstand. Ogsaa *Navnet* fiscus gled hurtigt over paa den nye Kasse.²³

Inspector, der forvaltede fiscus og forvarede Nøglerne til Loft, Have, Port og Bibliotek, Auditorium og Vandspring, havde en saare vigtig Stil-

ling som Lavets Oldermænd, Alumnernes Ordfører og Eforens Tillidsmand ved det snævrere Opsyn, der holdtes med Ro og Orden og god Opførsel paa Kollegiet. Det var ikke uden Stolthed, en Mand underskrev sig inspector collegii Elersiani; vi ser H. P. Lange i Forening med de øvrige Kollegie-Inspektorer optræde som en Slags Studenterraad med en Protest overfor nogle offentligt fremsatte Insinuationer om Studenternes Uordentlighed og Ryggesløshed.²⁴ Som Vederlag for alt dette oppebar han et Tillæg til Distributsen, som slet ikke var til at kimse ad; ofte fik han 70 Rdl. og de andre Alumner kun 40.

Inspector udpegedes af Eforen under Samtykke fra Konsistorium, der dog, selv naar det virkelig blev indhentet, var en ren Formssag; men saa stærkt var alligevel Anciennitetsprincippet, at man praktisk talt altid anerkendte ældste Alumne som Inspector, naar han da ellers førte et skikkeligt Levned. Han forenede i sin Person saavel Have- som Læsestueinspectors Embeder; kun 1794-96 optræder første Gang »med Hr. Inspecturens Samtykke« særlige Haveinspectorer, Münster og Aagaard. Det hænger aabenbart sammen med de særlige Forhold i disse Aar, da Alumnerne selv aftalte, hvem der skulde overtage Inspektoratet. I Traad hermed var ogsaa Havekassen med dens særlige Indtægter udskilt fra fiscus i Tiden fra 1787, indtil H. C. Ørsted 1. Nov. 1799 som insp. coll. overtog begge Kasser, hvorefter hans Broder Anders Sandøe havde Ansvar for dem fra 4. April til 2. September 1800; de har altsaa overholdt Femaarsgrænsen yderst samvittighedsfuldt.

Den »smukke, lille« Have er der aabenbart flere Gange lagt adskillig Kærlighed i. Udenfor Nr. 4's Vinduer stod Trækummen, der blev forsynet gennem en Ledning tilhørende Universitetets Vandkompagni og udgjorde en særdeles god og af Regensen misundt Form for Vandforsyning. Gaardspladsen naaede til Jerngitteret, der laa i Flugt med Sydsiden af de to Ud-huse: Laboratoriet og »Secretet«. Porten, der gik paa Hjul i Render, førte derigennem ud i Haven. Derude stod Borde og Bænke (Knapéer, 1797) og et malet Lysthus af Træ, der var Buxbom og Espalier'er. Adskillige energiske inspectores har fundet, at Haven trængte til en ordentlig Omgang; der var større Udgifter 1758 og 1783; 1769 solgtes Fliserne, saa at Haven kunde omlægges 1771-72; 1788 fornyedes Lysthuset, 1790 blev nogle Træer eller Buske fældet, og derefter kom man ind paa at oparbejde en Frugt- og Blomsterhave med Gyldenlakker og Levkøjer, Natvioler og Nelliker, Kirsebær og Stikkelsbær og Ribs.²⁵

Man vil i denne Forbindelse nok rejse Spørgsmaalet: EENIGHEDENS

MINDE. Svaret maa imidlertid blive absolut negativt. Der foreligger *intet* om en Kollegiestrid 1789, intet om speciel Interesse paa Kollegiet for Begivenhederne i Paris. 1934 blev der i Haven fundet en Plade med Indskriften »Indgang Ny Østergade 3 fra Gaden«, der maa være yngre end 1875, da denne Gade fik dette Navn.²⁶ Alumnerne *kan* have slæbt Skilte af den Art hjem en bevæget Nat, og »Eenighedens Minde« *kan* være kommet til Kollegiet paa denne Maade, men Holdepunkter af nogen Slags findes ikke.

Fundator havde ogsaa forudsat, at der var et *Bibliotek*. Det første Bibliotek, der flere Steder omtales, brændte 1728, men der blev ogsaa i den nye Bibliotekssal anbragt en Reol, et Bogskab og tre Stole. Peder Holm føjede endnu et Skab til under Konsistoriums Tak for den »ædelmodelige« Gave, sikkert fordi »Philomusus«' Skrift om Universitetet Aaret i Forvejen havde gjort opmærksom paa, at der ikke blev sørget for Hyldeplads til Holms Boggaver til Kollegiet; samme Aar (1772) blev der da yderligere anskaffet en Reol. Allerede paa det Tidspunkt var man altsaa godt i Gang med at oparbejde en Bogsamling, der forøgedes gennem Pligtafleveringen af Disputatserne, ved Boggaver fra Historikeren Jacob Langebek, fra Hr. Mogens Marcussen i Kongsted, mulig endog fra Kongehuset,²⁷ og ved Anskaffelser, især paa Auktioner, for Pengene fra den Biblioteksfond, der oparbejdedes gennem Vakancerne; ogsaa en anonym Gave til Kollegiet paa 20 Rdl. fra Tiden lige efter Branden i 1728 blev anvendt hertil. Naar Bastholms Etnografi er blandt dem af Bibliotekets Bøger, der er overleveret til vore Dages Læsestue, kunde det tyde paa, at Elersianerne ogsaa dengang har betænkt Kollegiet med Frieksemplarer. Der indkom saaledes stadig en Tilvækst, der blev indbundet, stemplet med Egermærket (ialfald undertiden) og indført i et Katalog, som fornyedes i 1772 (og mulig 1796).

Næret af Oplysningstidens Biblioteksinteresse voksede saaledes efterhaanden en betydelig og, saa vidt det kan skønnes, slet ikke saa daarlig Bogsamling op, med Hovedværker af det filosofiske Aarhundredes Tænkere, Bayle's berømte Dictionnaire critique, Allgemeine deutsche Bibliothek (72 Bind), Sneedorffs Skrifter, Kompendier indenfor de forskellige Studieromraader, Kirurgi, Historie og de forskellige Grene af Teologien, Wieland og Schiller etc.

Alligevel faar vi et tydeligt Indtryk af, at disse Bogskatte, som vakte Oehlenschlägers Trang til at dyrke Muserne, har hans Samtids Alumner ikke rigtigt interesseret sig for. Jacob Baden kaster (1794) sikkert godt Lys over, hvad der var i Vejen: disse smaa Studiebiblioteker *kunde* gøre god

Nytte, hvis de blev anlagt efter en bestemt Plan, og der blev sørget for, at ingen Bøger forkom ved Udlaan. Det var ønskeligt, om en Alumne eller Eforen selv holdt nogle Forelæsninger i Bibliotekssalen for at gøre Alumnerne kendt med, hvad de egentlig ejede. Hans Artikel førte virkelig til visse Resultater.²⁸

Heller ikke Medicinernes Arbejdsværelse i Gaarden var paa Badens Tid meget brugt — om det overhovedet nogensinde har været det. Forholdene var ændret siden Elers' Tid. Dengang var der Plads for og Brug for Kollegier med selvstændigt videnskabeligt Apparat, men under Universitetets stærke Udvikling kunde de ikke mere klare sig i Konkurrencen og indskrænkede sig til at tjene andre Opgaver.

Portneren og Betjeningen.

Under sine Undersøgelser har Baden aabenbart ment at finde de interne Forhold i en temmelig opløst Tilstand, idet han sammen med sin Medpatron indgav en Klage til Konsistorium over Alumnerne. Den eneste Antydning af, hvad der var i Vejen, er, at Spørgsmaalet om Alumnernes fastboende Gæster — »Grise«, som det nu hedder — trækkes frem. Bugge gav Alumnernes frie Inspectorvalg Skylden; og saa alvorlig ansaa man da Sagen for at være, at den gav Konsistorium Anledning til at udarbejde et fælles Reglement for de smaa Kollegiers inspectores for at forebygge deslige »Uordener«. Ved Byens Brand 1795 fik man imidlertid andet at tænke paa, idet Auditoriet og Kamrene aabnedes for husvilde Studenter, og først 1797 underskrev Bugge et rescriptum ephori om »Grisehold«: det er tilfaldt, men da Kollegiet er stiftet for studiosi, er det nu saa længe efter Branden upassende, at Ikke-Akademikere tages ind.²⁹

Det er maaske ikke forkert at se Sagen i Forbindelse med disse Aars stadige Kævlerier med *Portneren* — som dog ikke var mere dybtgaaende, end at de samme Portnere ved andre Lejligheder fik varme anbefalinger af Alumnerne.

Portneren lønnedes dels af den dertil henlagte Kapital, dels af Alumnerne; desuden fik han Penge til Lys (ved Morgenandagten), Tran (til den store Lygte i Porten) og Koste. 1771 overtog han Arbejdet med Gadens og Portens Fejning og de dertil hidtil anvendte 5 Daler aarlig og ved samme Tid Kakkellovnsrørenes Rengøring for 7 Daler. Alligevel har hans økonomiske Stilling været yderst ringe, hvad der kan have gjort det vanskeligere

at faa egnede Folk; da der ikke forelaa Midler til Enkeforsørgelse, lod man gerne Enken blive i Stillingen.

Som lønnet dels af Kollegiet, dels af Alumnerne stod Portneren i Tjenesteforhold til begge; til Hjælp holdt han Tyende, gerne en yngre eller ældre Tjenestepige (»Opvarningskone«).

Den første Portner var Matthias Stahl, der meget praktisk tillige var Gartner; allerede han efterfulgtes af sin Enke (før 1712). 1723-24 var der atter en mandlig Portner; 1743 sad Lars (Lauritz) Hansen, der døde 1752 og efterfulgtes af sin Enke Wiweche (død 1765).^{*} 1771 møder vi Wolfgang Schultz, og derefter falder der et meget dramatisk Lys over Portnerlejligheden.

Søren Kiers anden Kone løb fra baade ham og fra sin Ekstraskat, som Kollegiet maatte betale (1785). Derefter søgte hun Skilsmisse, men forlangte tre Mark om Ugen i Underhold; og paa Magistratens Forespørgsel erklærede Konsistorium, at det kunde Bestillingen umuligt bære, og at han yderligere var paa Vippen som Portner; der var ogsaa andre, der var utilfreds med ham. Knuden løstes ved hans Død kort efter; Kollegiet maatte lægge Pengene ud for at faa ham i Jorden, men ventede dog, at Dødsboet kunde refundere Pengene. Paa de fleste Alumners Ansøgning fik Konen Pladsen, hvilket tilsidst resulterede i gensidige Klager til Eforen fra Alumnerne og »Portnerinden«. Dermed rejstes Spørgsmaalet atter om hendes Forsørgelse, men det blev endelig løst, bl. a. ved Hjælp af en af Konsistoriums Senge i Vartov, en Pension af Kollegiet og et Beløb fra hendes Efterfølger, Eforens Tjener, Andreas Hansen. Og saa var man inde i det Uføre, der hedder Overtagelsespenge og Køb af Praksis.

Men ogsaa den nye Portner havde et Parti imod sig. Han var »uartig og opsætsig« mod Ditzel og Münster, og sidst paa Aaret 1799 kulminerede

^{*} Om hendes Forsøg paa at forbedre sine Indtægter fortæller nogle ganske interessante Avertissementer i Adresse Contoires Efterretninger for 1764. Den 16. April annonceredes, at »Hos Portner-Enken ved Elersens Collegium ere nogle faa Tønder, Halvtønder og Fierdinger meget godt ævret Smør indsadt til Forhandling«; den 27. April, at »Nogle Foustagier meget got ævret Smør er endnu til Forhandling hos Portner Enken ved Elersens Collegium og for at faae det afsat i Hast er Prisen meget nedsadt«; den 30. April, at »Nogle Tønder, Halvtønder og Fierdinger meget got ævret Smør er til Forhandling hos Portner-Enken ved Elersens Collegium, og for i Hast at faa det afsat er Prisen forringet til 30 á 32 Rdlr. Tønden«, og endelig den 4. Maj, at »Meget got ævret Smør i Tønder, Halvtønder og Fierdinger er til Forhandling hos Portner Enken ved Elersens Collegium, og for i Hast at faae det afsat vil man overlade Tønden for 28 Rdlr. og Halvtønden for 14 Rdlr. og endnu noget Afslag om man tager det hele Quantum«. (Meddelt af Mag. Victor Hermansen).

det i et forrygende Slagsmaal. Hansens Kone skulde have hentet sine Penge hos Duus paa Nr. 4, og da Pigen ikke turde, maatte hun tilsidst selv vove sig derind, men kom, skønt frugtsommelig, ud med et Slag paa Munden. Hendes Mand ilede til, hidkaldt af Spektaklet, men Duus satte sin ene Haand paa hans Bryst og den anden paa Døren; adskillige Alumner blandede sig i Slagsmaalet, men Enden blev, at ved Hjælp fra Hahn (Kontubernalen) og en Ikke-Alumne, Helgerud, blev han sat paa Døren, mens Konen skældte dem ud for Røvere.

Et Slagsmaal var en alvorlig Sag, Kollegieuorden ikke mindre. Konsistorium fjernede Hansen fra Kollegiet, men — i Kraft af sin Stilling som akademisk Disciplinærmyndighed — ogsaa Duus, og Sagen opklaredes efterhaanden i en fleraarig skriftlig Procedure, hvor flere Alumner optraadte paa Hansens Side, idet Studenternes og Kollegieportnerens rent borgerlige Jurisdiktion 1771 (under Struensee) var blevet overført fra Konsistorium til de almindelige Domstole. Endelig i Februar 1802 frifandt Hof- og Stadsretten *begge* Parter; Hansen kunde ikke bevises at have fornærmet Duus, der paa sin Side kun havde handlet i lovligt Forsvar.

I Kraft af sin Frifindelse rejste nu Duus hos Konsistorium Erstatningskrav for sin tabte Frihøj og Distributs og fordrede Genindsættelse i Pladsen, der var blevet holdt vakant. Den akademiske Disciplin viste sig imidlertid strengere end den borgerlige Justits. Universitetspatronen, Hertugen af Augustenborg, resolverede, at Duus ved at mishandle en frugtsommelig Kone havde vist en Raahed, der gjorde ham uværdig til at kaldes Videnskabernes Dyrker.³⁰

Dette Tilfælde er et af de meget faa, hvor en Alumne i denne Periode er blevet berøvet sin Plads. Ellers kunde man, hvis man da ikke fik non til en Eksamen eller fik en Bestilling, man kunde leve af, bo paa Kollegiet de fulde fem Aar, medicinske Kandidater ubegrænset. Flytte ind i et privat Hjem som Huslærer, opnaa fast Ansættelse (eventuelt med paafølgende Bryllup) eller drage ud paa den store Udenlandsrejse — det var gerne Anledningen til, at man omsider forlod de elersianske Alumners Rækker.

Kollegiedisputatserne ophører. Auditoriet bruges af Universitetet.

De ændrede Studieforhold efter Universitetsfundatsen af 1788 maatte virke stærkt svækkende paa Trangen til at øve sig i Disputerekunsten. Forlængst var man holdt op at udgive Disputatserne i Trykken; Indkvarteringen paa Auditoriet af husvilde studerende 1795 har formodentlig givet

Forsvarshandlingen (og Morgenandagten?) Naadesstødet, og med Efteraarssemestrets Slutning 1800 slutter Disputatslisten i inspectors Protokol. I alt Fald tidsmæssigt falder det sammen med de bevægede Begivenheder, der bragte Uro i Sindene og for mange Studenter ødelagde Foraarssemestrets Arbejde.

Under den farefulde udenrigspolitiske Situation var den studerende Stand, der ellers var militærfri, blevet organiseret i et særligt Korps, benævnt efter den populære Kronprins. Der er andetsteds givet livlige Skildringer af denne ejendommelige Milits, der selv valgte sine Befalingsmænd, og hvis Øvelser foregik Dagen igennem paa Fælleden under den elektriserende Indflydelse fra et talrigt, naturligvis overvejende kvindeligt Publikum, ja stundom endte med Dans. »Stemningen var overhovedet saadan, at jeg troer, vi kunde have været farlige nok for en Fjende at møde.« Korpsets Hovedopgave indskrænkede sig dog til at være Brandvagt under det Bombardement paa Byen, som man frygtede.

Principielt ventede man, at enhver vaabenfør studiosus meldte sig til Korpset. Følgende Elersianere fik paa denne Maade deres Tid beslaglagt:

Ditzel, Bilsted (Underofficer), Fertig, Münster, Hahn, Rosing, Birch (Underofficer), Sveistrup, Dorph Seidelin. Desuden H. C. Ørsted, der var flyttet ud Aaret før, den tidligere udflyttede Begtrup, den suspenderede Alumne Duus og følgende, der senere skulde blive Alumner: Herholdt, Bang, H. Lund, Rehder, Bergmann, I. Lund, V. P. Seidelin, Schack, Høyer, Kirksteen, Nyboe, Fibiger.³¹

Kronprinsens Livkorps var den første Organisation af Studenterverdenen. Fik det ikke anden Betydning, saa kom det i det mindste til at give et stærkt Skub til Studenternes voksende Korpsaand og Selvfølelse.

Da Faren var drevet over, og Disputatserne ikke blev genoptaget, dukkede Tanken op om at anvende det ledigblevne Auditorium paa anden Vis.

Universitetets øverste Chef i denne Overgangstid var Hertug *Frederik Christian* af Augustenborg, der lagde et stort Arbejde i en planmæssig Løsning af de Spørgsmaal, de ændrede Forhold rejste, men hans livlige Initiativ og Trang til at befæste sin Indflydelse skabte et ikke helt gnidningsfrit Forhold mellem ham og Lærestaltens sædvanlige Myndigheder. Saaledes ogsaa i denne Sag.

Den stærke Udvidelse af Fagkredsen blev muliggjort ved Ansættelsen af en Række nye professores extraordinarii, der ikke som de ordinære havde Embedsbolig med privat Undervisningslokale. Ogsaa en Del af de ordinære

bidrog til at overbelaste de ganske faa offentlige Auditorier, fordi deres egne Huse ikke mere kunde rumme det voksende Studentertal. Allerede i Januar 1801 havde Patronen henledt Konsistoriums Opmærksomhed paa Pladsmanglen. Nu faldt hans Øjne paa Kollegiernes Auditorier.

I sin Erklæring satte Eforen, Bugge, sig med Hænder og Fødder mod at udlevere Salen. Det stred mod Stiftelsens fundatsmæssige Formaal: at de haabefuldeste og flittigste studerende dér kunde dyrke Videnskaben; naar der paa Trapper og Gange blev en Alarm og en Renden som paa et Værts-hus, vilde de hellere undvære den ringe Fordel, Distributsen efterhaanden var, end flytte ind. Auditoriets Modernisering med Bræddegulv, Kakkellovn, Bord og Bænke vilde koste omkring 300 Daler, som Kollegiet umuligt kunde udrede. Konsistorium sluttede sig ganske hertil.

Hertugen gik i sit Svar ind paa disse Indvendinger: der kunde ikke direkte anføres noget Fundatssted mod Planen, heller ikke Forbudet mod Børneskole i Bygningen. De fleste Alumner var alligevel ude at informere i Forelæsningsstimerne, og Bekostningen kunde tages af Kommunitetet, der efterhaanden kunde faa sit Udlæg godtgjort af Indtægten af Universitetets Almanakprivilegium. Trods Konsistoriums fortsatte Modstand lod Kanceliet sig overbevise ud fra den Betragtning, at Fundatsen var sket Fyldest derved, at Muligheden for at benytte Lokalet ved Disputatshandlingen bestod ubeskaaret. En skriftlig Redegørelse af Hertugen for hele Sagens Gang blev fremlagt i Statsraadet og resulterede i en kgl. Resolution af 30. April 1802, der fulgte de af Patronen skitserede Retningslinier.³²

Som Følge deraf færdedes navnlig Russerne ind og ud ad Porten i 35 Aar. Om det virkelig var en rimelig Opgave for Kollegiet, kan jo omtvistes, og faktisk var Støjen og Sliddet paa Trapper og Gange ikke velset. Da en akademisk Lærer principielt selv bekostede sin Undervisning, var det i Praxis ordnet saaledes, at de Professorer, som benyttede Auditoriet, betalte et Beløb til Portneren for det ekstra Rengøringsarbejde og til Lys og Varme.³³

Auditoriet var det største, der stod til Universitetets Disposition, og blev derfor benyttet til Undervisningen til »anden Eksamen« (Filosofikum og Filologikum). Da Oehlenschläger var blevet Professor i Æstetik, brugte han det ligeledes fra 1811 og saa længe det bestod, idet der dog var store Pauser i hans Undervisning. Han gennemgik her Tidens store Navne: Wessel og Ewald, Schiller, og en af de sidste Vintre, 1836-37, »det Humane, det Fromme, det Ædle, det Moralske i Goethes Mesterværker; altid med Hensyn til Menzels Nedrivelse af denne store Digter«. Mandag og Onsdag

anvendte han en Times Tid eller to paa Forberedelsen, gjorde omhyggeligt Toilette og gik derefter tidligt fra Middagsbordet for at naa Kollegiet til Klokken fire; efter sine »Faare«- eller »Lammelæsninger« havde han saa en lettet Følelse af, at han alligevel gjorde et Stykke Arbejde her i Livet. Det interesserede ham ikke særlig at forelæse, og nogen epokegørende Betydning fik hans Timer ikke; fra faglig Side berømmes de som et af de faa Eksempler paa, at en Digter har Evne til en klartseende Kritik af sin egen Produktion. De var dog ikke uhæmmet af Digterens Aandsform, der var mere præget af kombinerende Fantasi end af egentlig videnskabelig Sans.³⁴

Da den unge Dr. Steffens besluttede at holde offentlige Forelæsninger i København, benyttede han sig ogsaa af det nyindrettede Auditorium, men herom henvises til en anden Artikel i denne Bog.

UNDER KRIG OG KRISE

(1802-23)

Den forbedrede Universitetsundervisning fjernede Universitetets Karakter af en anden Rangs Skole og trak de velhavende Studenter hjem fra Udlandet; dette i Forbindelse med, at Latinskolereformen af 1806 indførte Skolepenge, resulterede i en mærkbar Højnelse af Akademikernes sociale og økonomiske Standard. At de nye Optagelsesbetingelser fra 1780'erne gav Studenterne Indpas paa Kollegiet, maatte yderligere bidrage til at give Livet et lysere og mere ungdommeligt Præg. Den lidt fortrykte Aand fra Disputatstiden afløstes af en ny Selvfølelse. Medens det før havde voldt de største Vanskeligheder at faa Studenterne til at anlægge den sorte Studenterkappe, var de nu selv gaaet til Konsistorium med en Ansøgning om at maatte bære en særlig Kokarde. Konsistorium havde sagt nej af Frygt for den nye Korpsaand. Fra at være et latinsk Akademi gled Kollegiet over til at blive den muntre Studenterbolig, vi kender.¹

Det, som tog Studenternes Opmærksomhed fangen og vakte deres Trang til at gøre en Indsats, militært eller paa anden Maade, var de store Krige.

Den Trang til Viden og »Dannelse«, som fandtes hos de store Befolkningsslag, der var i Drift opad, skabte samtidig et voldsomt Behov for »Information« og lettede saaledes i høj Grad Alumnernes Kamp for Tilværelsen. Paa den anden Side blev hele denne Udvikling næret af kraftige Pristigninger, som øgede Udgifterne hos Alumnerne, hos Portneren, hos Efoeren. Slaget paa Rheden 1801 var kun en Episode. Da Danmark-Norge

1807 for Alvor kom med i Krigen, naaede Priserne og Varemanglen kolossale Højder indtil Statsbankerotten 1813 og Tabet af Norge 1814. Antallet af Studenter sank igen katastrofalt i denne Nødstilstand.

Under disse Forhold slog Bølgerne helt sammen om den Sum, Elers havde stillet til Disposition. Skatternes Antal steg yderligere, og de blev nu til en virkelig Byrde; bl. a. blev Portnerlejligheden nu (1803) undtaget fra Kollegiets principielle Skattefrihed.²

I sine første Eforaar havde *Bugge* alligevel stadig stadig sat Penge ind paa Kollegiets Konto i Kvæsturen. Forklaringen er vist den, at han overhovedet ikke førte Regnskab, førend der paa Initiativ fra Universitetspatronen var kommet et kraftigt Reskript om Orden i Eforaterne og deres femaarige Skifte; saa talte han endelig i Juli 1805 de Regninger sammen, han havde liggende, og opsatte et Regnskab for Tiden 1795-1804, som skulde vise, ved hvilke Aarsskifter Eforen havde ligget med en positiv Kassebeholdning, og ved hvilke han havde haft Penge til gode. Paa dette Tidspunkt havde han ialt indbetalt 2000 Rdl. i Kvæsturen. Hvis han overhovedet intet havde indbetalt, vilde hans Kassebeholdning efter denne Opførelse være vokset fra knap 100 til godt 200 Rdl. I Stedet for stod han altsaa i Forskud med 1790 Rdl. Det var faktisk sine egne Penge, han havde indbetalt. Regnskabet kom tilbage med en indgaaende Revision, og saa fik den nu 65-aarige Lærde ikke gjort mere ved det. Under disse Omstændigheder var han jo ikke saa let at slippe af med. Maaske er det overhovedet ad den Vej, man er kommen ind paa det livsvarige Eforat. Efter saaledes at være blevet klar over Forholdet standsede han Henlæggelserne, idet han dog en enkelt Gang lagde yderligere 500 Rdl. til Kvæsturkontoen; denne naaede derved op paa 33 350 Kurantdaler, som ved den umiddelbart paafølgende Statsbankerot af 1813 blev omskrevet til 32 875 af de nye Rigsbankdaler.³

Efter Eforens Død i 1815 udarbejdede hans Søn med stor Møje et Regnskab for de sidste ti Aar paa Grundlag af Regningerne, som stadig var blevet opbevaret, og svarede samtidig paa Revisionsbemærkningerne fra 1805.

Efter en Revision, der strakte sig over to Aar, blev Resultatet, at Bugges Dødsbo skulde have tilbagebetalt 1343 Rdl. Imedens fortsatte den nye Efor, Peter Erasmus *Müller*, med at lægge ud af sin egen Lomme. Det kunde naturligvis ikke blive ved, og 1817-18 blev den endelige Sanering foretaget af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, der 1805 havde afløst Patronen. For første Gang maatte Kollegiet ty til offentlig

Hjælp, idet det akademiske Fond (o: Universitetet) forstrakte det med 800 Rdl., som Kommunitetet senere tilbagebetalte; tillige blev indtil videre Distributsen inddraget for de i Fremtiden indflyttende Alumner, og i Mod-sætning til 100 Aar før mistede nu ogsaa Efor og Konsistorium Renterne af deres Penge.⁴

Under Trykket af Tidens Vanskeligheder maatte ogsaa *Alumnerne* søge nye Udveje. Saa tidligt som i 1792 havde de søgt om Hjælp til Brænde, to Favne til hvert Kammer eller syv Mark pro persona, men Professorerne havde lidt studs svaret, at hvis Distributsen havde kunnet forøges, saa havde *de* nok sørget for det. 1797, i Ørsted'ernes Tid, søgte de igen og fik »for denne Gang« 10 Rdl. hver, men saa mente Eforen ikke at kunne afse mere. Selv efter de trykte Disputatsers Afskaffelse forslog de 40 Rdl., som Distributsen nu sædvanlig var, daarligt. 1802 slap de som nævnt for en Række andre Belastninger af den. Ved Begyndelsen af den anden Krigsvinter, i 1808, søgte de Konsistoriums Anbefaling til deres Anmodning om Brændselstildeling til den Kommission, der havde faaet Byens Brændselsforsyning overdraget, men da Fristen var udløbet, blev der atter søgt Ekstrahjælp, idet Alumnerne nu maatte ud i det langt dyrere frie Marked.

Afgørelsen kom til at ligge i Universitetsdirektionen, der var yderst betænkelig. Men da det jo ikke kunde nægtes, at Priserne steg, og Informationerne var maadeligt betalt, som det hedder i Ansøgningen fra 1809, fik Alumnerne alligevel Aar for Aar — »uden al Følge for Fremtiden« — bevilget en efterhaanden stigende Sum — 10 à 30 Rdl. hver — først af Almanakprivilegiet, derefter af Aflønningsindtægten for Kollegiernes Lighbærerprivilegium, de sidste Aar af Kommunitetet. Med Tidens sædvanlige offentlige Langsomhed trak det ofte noget længe ud paa Vinteren, og Myn-dighederne, der aabenbart frem for alt frygtede, at der skulde gaa Tradition i dette Tilskud, knyttede flere Gange Betingelser til: det skulde være Studenter, for Kandidaterne kunde jo tjene selv, og de skulde opfylde Fundatsen og virkelig bo paa Kollegiet. Det sidste er en Insinuation, som sigter til visse Forhold andre Steder, som ikke kan paavises hos os, bortset fra et enkelt Tilfælde (Essendrop). Efter Fredsslutningen fik Alumnerne 1816 for sidste Gang denne Understøttelse, efter det teologiske Fakultets Mening den bedste, der kunde ydes Studenter, fordi den holdt dem hjemme.

Desværre er insp. coll.'s to Protokoller for Tiden 1806-43 gaaet tabt. Saa meget heldigere er det, at en Instruks for Portner *Chr. Godske* (1813) kaster lidt Lys over Forholdene i denne Periode.

Foruden de tidligere omtalte Arbejder skulde Portneren lægge i Kakkelovnene, gøre rent paa Kamrene to Gange om Ugen, rede Sengene og besørge Kollegiets Ærinder. Derimod var der ikke Tale om privat Budtjeneste for Alumnerne. Han maatte holde 4 à 6 Høns eller Duer i Gaarden, men ingen Kyllinger, da de ikke kunde holdes fra Haven. Han skulde omgaas Alumnerne med tilbørlig Agtelse og maatte intet foretage sig uden Efors eller inspectors Ordre.

Han skulde ogsaa kunne levere kogt Vand fra sit Køkken i Kælderen til Alumnernes Morgen- og Aftente, som det var Skik paa flere andre Kollegier, men under de vanskelige Forhold slap han for at passe Lygten, idet det nu (i September 1813) vilde koste 2-3 Gange hele Portnerlønnen at holde den med Tran.

Disse Aargange af Studenter var nok ikke helt lette at have med at gøre for nogen Part, men ogsaa Godske gav flere Gange Anledning til Klager. I 1820 afgik han og afløstes af Christen Rasmussen *Søbye*, tidligere Tjener hos Etatsraad Bugge og paa sin Herres Anbefaling og Eforens Indstilling udvalgt mellem flere Ansøgere. Belært af Erfaring fik Eforen gennemført sin Ret til at afskedige ham paa egen Haand; iøvrigt overtog Søbye den forrige Portners Instruks, idet dog Lygtens Slukning blev udsat fra Kl. 11 til 12 og Leveringen af det kogte Vand fastsat til at begynde Kl. 5 Sommer, Kl. 6 Vinter.

Allerede 1825, vistnok dog efter Søbyes Død, var der igen Portnerskifte, idet Konsistorium blandt ti Ansøgere udvalgte Jørgen *Jacobsen* ved Øvelseslaboratoriet. Eforen lagde denne Gang et stort Arbejde i en Revision af Instruksen; hans bevarede Udkast fortæller en Del om disse Aars Erfaringer. Det havde vist sig, at Portnerens Høns alligevel gik igennem Gitteret til Haven. Derimod fik han nu Ret til at benytte Laboratoriet som Vaskehus, naar det ikke var i Brug til kemiske og anatomiske Undersøgelser; faktisk var det i lang Tid væsentlig kun blevet brugt til Vask.

Hele Kollegiets Dag ridsedes op. Portneren aabnede Porten Kl. 5, om Vinteren Kl. 6, altsaa en Time før insp. coll. aabnede den i 1705, men til Gengæld var det jo nu ikke mere tvungent at staa op til den Tid. De næste tre Timer afleverede Portneren saa til forud aftalte Tider rundt om paa Kamrene kogt Vand og Gløder til Alumnernes Temaskiner, idet han fik 3 Mark maanedlig for een Gang Vand daglig, en Daler for to. Gen-

nem dette Forhold, der havde Sidestykker paa andre Kollegier, var det altsaa lykkedes at imødekomme Portnerens evige Trang til Biindtægter. Derefter skulde han paa Forlangende fyre. Det samme skulde han efter Middagen (som Folk sikkert tit har faaet, hvor de informerede), og tredje Gang skulde han være parat til at lægge i ved Tevandstid, der strakte sig fra Kl. 4-6 Eftm. I disse to Timer skulde han atter bringe Vand og Gløder til dem, der ønskede det, mod nye 3 Mark. Ved Mørkets Frembrud, dog tidligst Kl. 5, tændte han Lygten, som brændte til Kl. 12. Da lukkedes Porten, men hvis Portneren en enkelt Gang vilde lukke den før, skulde han være hjemme for at lukke op, hvad han derimod aabenbart ikke var forpligtet til *efter* Midnat.

En Del Bestemmelser var kommet til. Den østre Halvdel af Gaarden skulde saaledes være ryddelig af Hensyn til Vandet i Vandkarret; Tiggere og Gadedrenge skulde holdes borte. Nøglen til Kamrene maatte ikke uden Portnerens Tilstedeværelse udleveres fremmede. Alumnernes Temaskiner og Lysestager skulde renses ugentlig; hyppigere Rengøring af Kamrene end de to Gange om Ugen kunde ske mod Betaling.⁵

Fleischer og Rørbye havde om Morgenens selv (1752) fyldt deres Kedel ved Vandspringet og kogt deres Te, fortæller Vestergaard. Nu betalte man altsaa Portneren for det. Nye Møbler havde mange faaet i 1790'erne, 1816 fik man istandsat Kakkellovnene, og som Udtrykkene i Smiths yderst nyttige Memoirer synes at vise, var man ved denne Tid her som paa de andre Kollegier inde paa at supplere Sengestederne med private Feltsenge, altsaa sove hver for sig, ligesom det heller ikke var ukendt, at Kontubernalerne delte deres Lejlighed imellem sig; det er med til at fortælle os om de større Forandringer, man nu paa mange Maader stillede til Dagliglivets Behagelighed og Hygge. Kontubernalforholdet mistede jo ikke af den Grund sin særlige Tone.

Der har sikkert altid været et muntret Samliv blandt Studenter og en stærk Standsfølelse. Den forandrer imidlertid Tone og Form fra Generation til Generation efter de ydre Omstændigheder og Tidens hele Præg. En af dem, der var stærkest med i denne Tid, Kritiker P. Hjort, fik senere gennem andres Beretninger bekræftet sit Indtryk af den ejendommelige Frihed og Friskhed, der særpræger Studenterlivet i Aarene omkring 1810-20, da Napoleons Skæbne og de politiske Problemer blev drøftet rundt om paa Kamrene og paa Spadsereturene — hele dette »peripatetiske« Milieu, som er bedst kendt fra »En dansk Students Eventyr« (1824).⁶

Netop i *smaa* Kredse. Et samlet Organ for sin Optræden havde man ikke; Niels Winding *Dorph*, en af dem, der var kommen ind paa Kollegiet som Alumne paa det pædagogiske Seminarium, havde været med i Direktionen for det første Forsøg paa en Studenterklub, der var blevet standset af Konsistorium 1806. Her fik netop i disse Aar Kollegierne deres Chance som Krystallisations- og Organisationspunkter, hvorfra Traadene gik ud til den øvrige Studenterverden.

Hovedkvarteret var *Regensen*. Det er klart af det hele, at Elers' Kollegium, som var stiftet som en delvis Kopi af Borchs, nu paa visse Punkter var paa Vej til at blive en Filial af vor store Genbo, der nu traadte i Forgrunden som det Kollegium, der kunde byde den største Distributs. Ikke faa af Alumnerne var Kandidater, som havde boet derovre, til deres Embedseksamen fordrev dem derfra. De var naturligvis stadig med stærke Baand knyttet til Regensen og til det livlige Samliv i Underbetjentens »Regenskro« og under Linden; og flere af deres Coalumner blev trukket med over Kannikestræde. Organisatorisk og følelsesmæssigt glemte man aldrig, at det drejede sig om to forskellige Kollegier. Men i Udformningen af de interne Forhold støder vi det 19. Aarhundrede igennem atter og atter paa regensiell Paavirkning.

Kollegiet *fylde* mere dengang end nu saavel i Byen som i den akademiske Verden; de fire gamle Kollegiers samlede Alumnetal var vel noget mindre end eet Aars Afgang fra Universitetet. Medens Kollegiet i Bredal-Fejden udtrykkeligt som Korporation havde erklæret sig neutralt, var det nu netop ofte paa Kamrene og Auditoriet her, at Begivenhederne tog Form.

Man demonstrerede sin Holdning ved at *illuminere* — paa fisci Regning — i 1802, da Kronprinsen vendte tilbage til Byen, og i August 1815 paa Kollegiets Regning, utvivlsomt i Anledning af Frederik 6's Kroning; ved denne Lejlighed har Alumnerne muligvis sluttet sig til Regensianerne, der sang nogle Sange for Kongen paa Terrassen foran Frederiksberg Slot.

Med de daværende Besættelsesregler havde man jo i hele Tiden 1785-1856 lignende Forhold som nu paa Borchs med en Alumnebestand af teologiske Kandidater og ikke-teologiske Studenter, selv om Linierne ikke var helt rene. Men bortset herfra synes det navnlig at have været det pædagogiske Seminariums Alumner, disse fra Patronernes Side saa uvelkomne Gæster, som dominerede Kollegiet under Krigen. Hertil hørte Niels Vinding *Dorph*, Laurids *Balslev* og den elskværdige, poetiske Peter Grib *Fibiger*, der paa Kollegiet skrev sin Guldmedaljeafhandling om Elegiens oprindelige Beskaffenhed.

Elers' Kollegiums Trapperum paa 1. Sal. Fotografi ca. 1920.

Blandt dem, der forberedte sig til at træde i den reformerede Latinskoles Tjeneste, var ogsaa *Döderlein*, *Schack* og *Daniel Smith* (Alumne 1805-06). Deres faglige Kammeratskab udvidede sig til deres pædagogiske med-studerende og blev til en af Tidens mange smaa Klubber. »Vi havde Intet vedtaget uden ikke at spille eller egentlig solde — forresten spiste og drak vi, som vi havde Raad til«, skriver *Smith*.⁷

Et lille Øjebliksbillede fra Kredens Liv blev staaende i hans Erindring. Pædagogerne havde haft en saadan Sammenkomst og fulgte nu et af Medlemmerne, hvis Afslutnings-prøve fra Seminariet var Anledningen, paa Vej og gav ham til Afsked helt ovre i Regensgaarden et *Hoch* — Tidens yndede Form for akademisk Meningsstilkendegivelse. »Paa Collegiet var Vinduesskudderne lukkede, og da vi med den sidste Tone fløi tilbage til Collegiet, hørte vi lidt efter Nyerup [Regensprovsten] raabe efter Vægteren.« Denne havde imidlertid holdt sig til og nu og da faaet et Glas med gennem Vinduet, og som Følge deraf kendte han intet som helst til, hvor Støjen stammede fra.

Heller ikke paa selve Collegiet har der aabenbart været udelte Tilfredshed med denne livlige Tone. For at faa Fred til sin Forening greb *Smith* til det drastiske Middel at leje Værelse ude i Byen til sin Kontubernal, den lidt ældre Kandidat *Essendrop*, som var blevet forbigaaet ved *Smiths* Denomination, og tog i Stedet som »Gris« sin Kærestes Bror, *Peter Holck Kolding*, der som alumnus seminarii paedagogici hørte med til Kredsen. Den næste Kontubernal, han fik tildelt, var *Andreas Bergmann*, som i den Grad følte sig skræmt af hans urolige Foretagender, at han i Kraft af sin større Anciennitet

trak sig tilbage til Inderrum, skønt Yderrum dengang ansaas for de bedste — det sidste lyder underligt i vore Øren. Det kom til en Forstaaelse, og Bergmann udlaaante saavel sit københavnske Tetøj som sin Kæreste til Chokoladegilderne i Gaarden.

Disse Memoirer, som Smith skrev i 1852 som Sognepræst i Stege, er det første rigtige Kig inden for Murene, vi har Adgang til; de er lidt ukorrekte i Detaljerne, men giver i Hovedsagen et yderst livligt Billede af, hvorledes man nød Tilværelsen og hverandres Selskab, endnu dog under en vis overleveret Kontrol fra oven. Skildringens lyse Tone forstærkes sikkert af Smiths muntre Sind og af den Omstændighed, at han selv som Seminarist efterhaanden naaede op paa en Informationsindtægt omkring tres Daler om Maanedes. »Naar jeg havde betalt min og Lines Underholdning, gav jeg hende Overskuddet, og — vi pillede til Rede som Spurvene under Collegiets Tag, hvor ogsaa paa Loftet jeg samlede sine Effecter.«

»Vi vare 16 Alumner og jeg troer, der var et lige Antal Kjærestes. Vi stiftede Bekjendtskaber, og« — tilføjer han næsten med Bæven i Pennen over sin Dristighed — »dersom jeg var bleven en Vinter til i Collegiet, havde jeg vist arrangeret et lille Bal paa vort Auditorium for vore Kjærestes.«

Hvordan var Eforens Stilling til hele dette Leben?

»Engang havde vi Alumner en lille Collation paa Auditoriet. Jeg torde som Inspector ikke give mit Minde dertil uden at have indhentet vor Ephorus' Tilladelse . . . Han gav med megen Mildhed sin Tilladelse — og saa — Kl. 8 kom han selv paa sine krumme Been og drak et Glas med os, som vi ledsagede med et anstændigt Hoch, og Kl. 11 fulgte vi ham i al Stilhed, som han bød os, til hans Port. Det var en Glæde at see den livlige gamle Lærde i vort muntre Studenterlag.« En saadan officiel Anerkendelse af et Sold var næppe set før.

Da Kronprinsen under sit korte Ophold i Hovedstaden 1807 havde genoprettet det siden 1801 suspenderede Studenterkorps, sluttede følgende Elersianere, hvoraf vi allerede kender flere, sig til det:

Exalumner: Faber, Bilsted (Underofficer), Hahn, Winther, Bergmann.

Alumner: P. Borch (Fourer), Høyer, Thorkildsen, Blichfelt, Kirksteen, Nyboe, Fibiger.

Senere Alumner: Døderlein, Balslev, Meyn, B. Thorarensen, C. Borch, Howitz, Bræstrup, Mathiesen, W. Thorarensen, Angel, Løchte, Monrad.⁸

Disse har da under Bombardementet været med til at vogte, om ikke deres eget Kollegium, saa andre offentlige Bygninger mod Brandbomber. At man ogsaa tænkte paa Elers' Kollegium, viser en senere Anbefaling for Portner Meilby fra P. Borch som insp. coll., der oplyser, at ved de Foranstaltninger og Anstrengelser, der blev truffet i Anledning af Bombardementet, gjorde Meilby sig stærkt fortjent.⁹ Man var altsaa forberedt og passede paa, og Resultatet blev da kun en Skade paa 160 Rdl., som ikke blev dækket af Assurancen.¹⁰ En Exalumne, Pastor Aagaard, der netop fik en Præmie af Landhusholdningsselskabet for en Afhandling, kom til at tænke paa, om hans gamle Kollegium skulde have lidt noget, og sendte Pengene til sin Denominator til Anvendelse til Collegiets Tarv (1811).

Men naturligvis førte Begivenhederne paa mange Maader til Forstyrrelser. 21. Juli 1807 havde Sneedorff underskrevet en Denomination, som blev borte under Flytningen, da Bugges Papirer blev bragt i Sikkerhed. Da den dukkede op ved Nytaarstid, havde to af de tre denominerede i Mellemtiden faaet Ansættelse, der maatte indhentes ny Denomination for at skaffe Konsistorium de fatale *tre Navne*, og Franckes Medicinerplads kom saaledes til at staa vakant i otte Maaneder.

Grundtvig paa Auditoriet 1814.

En af de første Dage i Aaret 1814 læste man i Berlingske Tidende et Opraab fra den kommanderende General i Nørrejylland, der opfordrede Jyllands unge Mænd til at melde sig som frivillige, ikke — det pointerede han udtrykkeligt — mod Fjendens regulære Tropper, men mod »Strejfkorps«, altsaa mod de anti-franske Frikorps. Den Tanke maatte da ligge i Luften, at nu i Rigets yderste Nød skulde ogsaa Kongens Livkorps tilbyde at træde under Vaaben som i 1801 og 1807.

En af Hovedmændene for Tanken var Medicineren F. G. *Howitz*, der fra Elers' Kollegium tog saavel Guldmedalje som medicinsk Licentiat- og Doktorgrad. Gennem ham var Opfordringen til at melde sig som frivillig bl. a. naaet til hans Coalumne, cand. theol. Christen *Olsen*, der gik hen for at søge Raad hos sin Ven og Kollega, N. F. S. Grundtvig paa hans Bopæl over for Holmens Kirke. Grundtvig stillede sig meget skeptisk til Tanken som et ungdommeligt Fusentasteri, »et sidste fortvivlet Krampeslag af Danmarks Hjerte«, men gik dog med ud i Byen for at faa nærmere Rede paa Tingene. Paa Vejen mødte de Howitz sammen med en vis Ingerslev, og de indbød da Grundtvig til et forberedende Møde næste Morgen, 5. Januar, paa Frederiks Hospital, hvor Howitz gjorde Tjeneste som Kandidat.

Man spildte ikke Tiden. Paa Hospitalet gentog Grundtvig sine Betæneligheder, men af Hensyn til Lejligheden til at sige et kristeligt Ord gik han med til at indlede ved et offentligt Studentermøde i Universitetets største Lokale og skrev derefter følgende Opslag:

»Brødre! Studenterne ved Kiøbenhavns Høiskole!

Dannemarks nærværende Forfatning er sørgelig, dybt maa hver Dannemand bedrøves, men daadløs Sorg er Kvindemærke. Komme hver, som føler gamle Dannemarks Nød! lader os raadslaae om, hvad vi formaae, om ei at gjøre, saa at prøve til Fædrelandets Frelse!

Samlingen holdes denne Dags Aften Kl. 6, paa Elersens Collegium.«

Det kan jo ikke nægtes, at hele denne Historie med Studentermøde etc. er et Forsøg — et af de første — paa selvstændig Optræden uden om Konge og Autoriteter. Grundtvig, der ellers var strengt loyal mod Kongens Politik, forsvarede sig siden med, at det var »et af de sjeldne Tilfælde, da Staten ikke, uden Raserie, kan optage en Borger det ilde, at han søger sin Plads, uden at ændse tidsspildende Formaliteter«.¹¹

Rector magnificus, Thorlacius, nægtede derimod Opfordringen den officielle Karakter, som den vilde faa ved at figurere paa Regensens og Universitetets Opslagstavler, med den Motivering, at Kongen selv *ikke* denne Gang havde følt sig foranlediget til et saadant Opraab. Derimod blandede ingen sig i, hvad Elersianerne brugte deres Auditorium til; først i 1836 kom der — i Anledning af en ny Studenterdemonstration — et Forbud mod politiske Møder paa Kollegierne.

Under den spændte Stemning mødte en betydelig Del af Byens Studenter efter Tetid i den store Sal.

Med Tidens blomstrende Veltalenhed og en stærk indre Glød gennemgik Grundtvig tidligere Ulykkestider i Landets Historie. Maaske i denne Nat stod de ublu, de Guds og Menneskers Fjender, paa jydsk Grund, og hvem vilde ikke med blussende Kinder love at værgе det herlige Jylland eller falde derovre? Men hvorledes kunde man gaa en Krigs Rædsler i Møde uden *Troen* paa et Liv efter dette? havde man ikke Troen paa at gaa i Guds Ærinde, hvorfra fik man da Modet til at føre en Flok utrænede Bønderkarle mod en ordnet Hær, mod en gammel krigsvant Fører? Hvad Studenterne kunde søge Tilladelse til, var at drage rundt og vække en personlig kristen Tro blandt Jyderne.

Dette var jo en Afvigelse fra den oprindelige Plan om en rent militær Indsats af Studenterkorpset. Som naturligt er, vakte Indlederens Ord en Del Forbløffelse. Stud. jur. *Fritz Thomsen* opponerede, og *Dichmann*, en af de to Brødre paa Kollegiet, søgte at mægle: Studenterne skulde gaa i Krigen som Korporation, ikke enkeltvis, men Troen var det ingen Skade til, om de havde. Enden blev en Deling i to Partier, der vedtog at mødes hver for sig den næste Dag, Thomsens Folk om Morgen, Grundtvigs om Aftenen. Saa vidt det kan ses, var Stedet ogsaa for de følgende Møder Elers' Kollegiums Auditorium.

Paa Morgenmødet blev der vedtaget en Henvendelse til Kongen. Med denne gik om Formiddagen Thomsen og Hjort til Grundtvig for at forsøge en Mægling, men fik et skarpt Svar, og Forhandlingerne blev afbrudt af en Alarmering af Livkorpset, idet Svenskerne var paa Vej over Øresunds Is.

Til dem, der indfandt sig om Aftenen, holdt da Grundtvig en Tale i mere kristeligt farvede Vendinger, forelagde dem en Adresse til Kongen, som var saaledes affattet, at den ikke kunde underskrives uden den *Tro*, han talte om, og bad dem betænke sig til næste Dag. 7. Januar om Aftenen blev de, som alligevel var mødt op igen, under yderst højtidelige Former optaget i et *Samfund* og taget i Løfte paa en Erklæring, der bl. a. udtalte, at det ikke var muligt at forsvare Fædrelandet uden en fast *Tro* paa den levende Gud. »Grundtvig, efter sit Naturel, stiftede strax *Clique*«, er Peder Hjorts Kommentar.

Blandt de 43, som paa disse Vilkaar bad om at blive anvendt som Rejsepræster og Befalingsmænd for at stive Moralen i Landevæbningen af, var Poul Martin Møller, Ingerslev, Jens Blicher, de to Brødre Dichmann, Christen Olsen og til allersidst den senere Alumne Christfried Ehrgott Jantzen, hvis Navn Grundtvig tog som et Varsel.¹²

Der indkom saaledes to forskellige Henvendelser ad den tjenstlige Vej, gennem Livkorpsets Chef, til Kongens Kvarter paa Hindsgavl. Ad samme Vej blev de besvaret med en varm Tak for den gode Vilje, som skulde blive taget i Brug, naar Omstændighederne krævede det. Men den 14. Januar gik Frederik 6. i Kiel ind paa at afstaa Kongemagten over Norge, og hele Affæren fik altsaa ikke større Betydning, ud over at den staar som et Symptom paa Grundtvigs Holdning paa dette Tidspunkt og paa Tidens hele stigende Krav til den *enkelttes* Stillingtagen til Spørgsmaalene.

Den »peripatetiske« Tid. Studenterforeningens Oprettelse 1820.

I de første Aar efter Krigen støder vi stadig paa en Kreds, hvortil en lang Række af disse Aarganges bedste Folk er mere eller mindre knyttede. Det upolerede Værthusliv, som tidligere havde været en væsentlig Bestanddel af Forbindelsen mellem Studenterne, afløstes af Spadsereture under Sang, af aandfulde »Symposier« i Kollegiehaven og andetsteds; man læste Tidens store Digtere og digtede selv — med større eller mindre Held — og dyrkede i det hele taget *Naturen* og *Kunsten* i romantisk Aand.

Vi træffer her Digterne Christian *Wilster* og Poul Martin *Møller*. Vi træffer Niels Bygom *Krarup*, en udpræget Filologtype, der altid var parat til en Sludder paa sit Regensværelse, naar han præcis Kl. 18 skænkede sig sit Tevand, og sagtens har taget Vanen med sig, da han flyttede over til Elers'. Vi træffer de to Brødre *Dichmann*: Vilhelm Rudolph, der ernærede sig som Lærer ved Borgerdydskolen og 1814 afstod sin Filologplads paa

Kollegiet til Broderen Gustav Adolph (senere Rektor paa Herlufsholm), »en alvorlig Karakter, et varmt Hjerte, et lyst Hoved med ironisk Stemning, men (han) beholdt i hele Livet ligesom et fint Hylster omkring sig, hvorved mange ikke kom til at skatte hans sande Værdi«. Men fremfor alt maa nævnes Ludvig *Fasting*, en lidt ældre Student, der ernærede sig som Lærer. Paa sit hyggelige Kammer — han havde en Matematikerplads 1816-21 — udøvede han en udstrakt Gæstfrihed og maatte flytte ud i Norges Minde paa Strandvejen for at faa Ro til at læse; men ogsaa dér fandt Studenterne ud til hans Tevandspunch, som det beskrives i Begyndelsen af »En dansk Students Eventyr«, hvor han hedder Valentin. Faktisk fik han da heller aldrig sin juridiske Eksamen, men fik som Inspektør paa Grønland alligevel Brug for sine rige organisatoriske Evner.

Det var stadig de samme Navne, der førte an i Studenternes Optræden over for Tidens æstetiske og politiske Spørgsmaal. Da den engelske Gesandt illuminerede paa Aarsdagen for Waterloo, kastede Studenter Sten efter Udsmykningen. Politiet var ved den Lejlighed ude efter *Fasting*, som man havde et godt Øje til, men fik kun fat i hans Broder. Aaret før (April 1815) væltede Studenterne Opførelsen af N. T. Bruuns »Betlerpigen« ved at udpibe Stykket. Gustav Dichmann ledede et af Hylekorene og skrev i Samarbejde med Peder *Hjort* nogle dramatiske Scener om Oprinnet, som blev optaget i »Den nordiske Tilskuer«. Fuldkommen i Traad hermed var det fra de samme Kredse, at den »Tylvt« udgik, som ilede til Forsvar for den elskede Mester Oehlenschläger, da han blev angrebet af Baggesen. Blandt de tolv, der udfordrede Baggesen til en latinsk Disputats om Digtekunstens Principper, taltes baade Poul Møller, N. B. Krarup og begge Brødrene Dichmann (1818); Chr. *Lütken* henvendte sig ved et »Symposium« i Kollegiets Have til *Hjort* og drak dus med ham som den, der først havde angrebet Baggesen, hvilket blev Indledningen til et langt Venskab.

Man vilde ikke mere lade sig noget byde hverken fra oven eller neden. Da der var kommen en ny, upopulær Underbetjent paa Regensen, vedtog man at forlade »Regenskroen« og i Stedet søge et Lokale paa Hjørnet af Lille Kannikestræde. Der er Grund til at lægge Mærke til, at blandt Underskriverne var Elersianeren Ludv. *Fasting*.

Denne Begivenhed blev Anledningen til, at man endelig søgte at realisere den Tanke, som havde ligget i Luften i en Aarrække: en *Klub* som Centrum for Studenternes Indsats og Samvær. De første Underskrifter tegnedes ved et Sold i Regensgaarden. Stud. theol. Chr. Winther havde til denne Lejlighed ladet sit letbevægelige Sind fylde af hele Situationens

Stemning og skrevet sin akademiske Fædrelandssang, der maaske giver det bedste Indtryk af Standens voksende Selvfølelse og samtidig dens Ønske om at blive anvendt i Samfundets Tjeneste — den som straks slaar Regensgaardens Stemning an: »Her under Nathimlens roelige Skygge« og slutter med det saa omdiskuterede Omkvæd:

»Herrer vi ere i Aandernes Rige,
vi er den Stamme, som evigt skal staae.«

H. C. Ørsted udlaante sit Auditorium i Nørregade, paa det nuværende Telefonhus' Grund, til de forberedende Møder, hvor det blev vedtaget at oprette en Forening og afholde dens første Medlemsmøde paa Elers' Kollegiums Auditorium, et for Studenter naturligt og tilgængeligt Sted, hvor man var under friere Forhold end paa Regensen; flere Alumnens nære Forhold til Sagen har sikkert nu som i 1814 ogsaa spillet en Rolle. Her blev da Søndag d. 17. Sept. 1820 det første Seniorat valgt: Wilster, Krøyer, Fasting, Chr. Thaarup og J. E. Schouw, og den 8. Oktober kunde Senioratet ved en Generalforsamling paa samme Sted meddele, at man nu havde et Lokale nær Kollegierne, i Købmagergade 52. Trods næsten enstemmig Modstand fra Konsistorium, der anede Uorden og Opsætsighed, endte det med, at *Studenterforeningen* blev legaliseret af Regeringen.

Flere af disse Aars Alumner var blandt den nye Forenings Eforer (Tilsynsmænd) eller Seniorer, saaledes Teologerne Laurids Brøchner og Laurids Grüner. Og i de følgende Aar rykker en Række af Ex-Regensianere over Gaden, deriblandt flere af dem, der havde lagt det største Arbejde i Foreningens Dannelse: Carl Holger Visby, N. B. Krarup og den ene af dem, hvis Navn skulde holde sig længst: Chr. Winther.

Stud. teol. Visby levede af Undervisning og naaede til sammen med P. C. Gad at oprette sit eget Institut. Hans bevarede Regnskabsbog fra Aaret for hans Indflytning paa Kollegiet giver et Udtryk for et lidt bedre Studenterbudget: ret store kulturelle Udgifter, idelige Drikkepenge, der ogsaa maatte bidrage til at faa Studenterne til at føle sig som »Herrer«; tilsyneladende en Del gratis Kost.¹³ Iøvrigt tog han i sin Alumnetid (1822-26) Guldmedalje paa Spørgsmaalet om Karl den Stores Kamp mod den jydsk Kong Gudfred. Det ser ud til, at han som »Gris« har haft sin Ven Chr. Winther under et kortere Hovedstadsbesøg. Alumne blev denne først i 1824, men han er et saa karakteristisk Udtryk for hele dette Milieu med dets Fordele og Skyggesider, at han bør nævnes i denne Forbindelse.

Han er en af Studenternes Pionerer i den Erobring af det borgerlige københavnske Selskabsliv, som netop i disse Aartier tager Fart. Den begavede unge Theolog var en skattet Gæst som Danser, Sanger, Spillemand og først og sidst som alle Damers Yndling, der aldrig nægtede kvindelig Skønhed sin Hyldest. Sin Eksamen skulde han imidlertid have — det var Betingelsen for en Arv fra hans Mors Svoger — og halvt med Magt var han derfor blevet fjernet fra Regensen (1821) og anbragt under sin Stedfars, Poul Møllers Fars, Tilsyn og Manuduktion i Købelev Præstegaard paa Lolland. Gennem sin Korrespondance med Visby holder han sig i denne Udlændighed à jour med Vennerne. Han var en god Bekendt af Fasting og Krarup og fulgte navnlig med Interesse C. F. *Güntelberg* (Alumne 1818-19), der forsøgte sig med et Syngespil i Foreningen. Den fremherskende Tone i hans Breve er en ubændig Længsel efter Kollegielivet, efter Teatrene, efter hele Milieuet. »Faaer jeg ogsaa den forbandede Examen, saa har jeg dog ikke Lyst til Præstestanden; kunde jeg blot komme ind ved et af Bibliotekerne, saa var jeg paa min rette Hylde mellem alle Hylterne«.

Man mærker Eksamenstidens stigende Lede ved Stoffet. Endelig rejste han ind til Byen og fik den 25. Oktober 1824 sit haud, og allerede 5. Nov. indsendte Poul de Løvenørn gennem Eforen en Skrivelse, der foreslog at besætte de to ledige Teologpladser med »Candidat Winther og Stud. N. B. Krarup« som de eneste Ansøgere. I sit Møde 10. Nov. anerkendte Konsistorium som sædvanlig Denominationen, og som Alumne fra denne Dato blev da Rasmus Winther — som han kaldte sig efter Arveonklen — indført i Inspektorarkivets series alumnorum.

Faa Alumner har i den Grad nydt deres Udnævnelse. Foreløbig sang han sin Glæde over Eksamen ud ved at fuldende Digtene »Christen og Lene« og »Henrik og Else«, der vidner om, at Købelevtiden ikke var en ren Ørkenvandring. Det sidste sluttede med de Linier, der blev hans Livs Program:

»For alle vakkre Piger paa Danmarks grønne Vang,
der blive deres Beiler troe, jeg digted denne Sang.
Jeg synger deres Priis, til jeg lægges i min Grav;
thi dem er der, Gud skee Lov, dog endnu mange af!«

Som nu f. Eks. den lille Cathrine, en Skolekammerats Søster, hvem han tilegnede det bekendte Digt »Lille Cathrine«, der blev optaget i Københavns Morgenblad for 19. April 1825 og som efter hans egen Optegnelse er skrevet hjemme paa Kollegiet.

Naturligvis kastede han sig ud i alt det, han kendte fra sin Regensid,

havde Stambord i Studenterforeningen et Par Timer hver Eftermiddag, naar han spiste til Middag, og mødtes her med Poul Møller, med den senere Alumne F. L. B. *Zeuthen* og i det hele med sin Kreds.

Til sit Ophold tjente han lidt ved Undervisning, der dog ikke helt kunde befri ham for Pengesorger, og det har været en Lettelse, da han ud paa Foraaret 1825 ved Assistance fra Prof. H. N. Clausen fik en Plads som Huslærer for Grosserer Müffelmanns 15-aarige Datter Alvilde og hendes Brødre; han tiltraadte Pladsen den 8. Maj, men synes dog at have faaet sin Distributs for Juni Termin med.¹⁴

De første Udvidelsesplaner og Bibliotekets Nedlæggelse.

At Universitetet til Studenternes Fordel i denne Tid brugte de uudnyttede Lokaler paa anden Sal, kunde endda synes rimeligt. Men ogsaa fra anden Side var man ude efter Kollegiet i disse fattige Aar, da der var saa trangt med Plads inden for Voldene og man maatte hjælpe hinanden saa godt man kunde. Det er stadig Universitetets overordnede Statsmyndigheder, der ser stort paa Tingene, medens Konsistorium staar Vagt om sit Kollegium og dets Bestemmelse. Der kom baade Værksted og Boglager i Bygningen, og mere truede.

I Sommeren 1814 skulde saaledes Kollegiets Nabo, Brændevinsbrænder Iversen, i Gang med større Reparationer af sin Ejendom i Skindergade. Da Pladsforholdene ikke var gode, fandt han det ønskeligt at disponere ogsaa over Kollegiehaven. Han henvendte sig derfor til Universitetet, som han aabenbart betragtede som Grundens Ejer, med Tilbud om at købe Haven til dobbelt Pris, 10 Rdl. pr. Kvadratalen. De Penge, mente han, Universitetet havde mere Nytte af end af Haven. Eforen var i sin Erklæring ikke blind for, at Salget vilde give Stiftelsen en Kapitalforøgelse paa 16 000 Rdl. og lette den for Grundskatter paa 300 Rdl. om Aaret, men Fundators udtrykkelige Ønske maatte meget nødig krænkes; Bugge gik tilsyneladende ud fra den Forudsætning, at Elers havde testeret sin *egen* Ejendom og Grund til Studenterbolig; og man var i denne Tid altfor villig til at krænke Forfædrenes Bestemmelser, skrev han. Paa dette Grundlag blev Sagen da afvist af Konsistorium.

Forinden havde der imidlertid været rettet en mere alvorlig Trusel mod Kollegiet. Metropolitanskolens gamle Bygning var blevet et Offer for Begebenhederne i 1807, og nu var Skolen indlogeret under snævre Forhold i Trinitatis Sogns Præstebolig, St. Kannikestræde 8. Da Latinskoleelevernes

voksende Tal gjorde disse Lokaler yderst utilfredsstillende, foreslog Universitetsdirektionen at ombygge en Del af Alumne­kamrene paa Elers' Kollegium til 4 større og 4 mindre Klasseværelser samt et Lokale for en tilsynsførende, foreløbig for et Tidsrum af tre Aar, indtil den nye Bygning paa Hjørnet af Fiolstræde og St. Kannikestræde kunde tages i Brug. De nuværende og fremtidige Alumner, der gik Glip af deres Plads, skulde have Erstatning af Skolefonden, som afholdt alle Udgifter. Kollegiet syntes alt­ saa at nærme sig sin midlertidige Undergang.¹⁵

Sagen cirkulerede blandt konsistoriales, hos hvem der viste sig stor Ulyst ved at have med den at gøre, ikke mindst af Hensyn til Pengeforholdene; blev Erstatningen fastsat nu, kunde ingen vide, hvad den vilde være værd i 1813. Professor Niels Treschow henviste til Regensen, der som kongelig Stiftelse ikke havde de samme Hensyn at tage til Fundats og Familie.

Familiens Repræsentanter var stadig de to Admiraler H. C. Sneedorff og Poul Løvenørn, der i det hele synes at have arbejdet godt sammen. De gik hen at se paa Bygningen og udarbejdede saa med Tegninger og Detaljer et helt nyt Forslag:

Man kunde tage den manglende Plads fra Auditoriet, der blev benyttet af Universitetet, og fra Biblioteket, der heller ikke gjorde Kollegiet nogen virkelig Nytte. Hvis disse Sale blev ombygget til henholdsvis to og tre Skolestuer, havde man praktisk talt, naar Skolen atter flyttede ud, Kamre til fire nye Alumner i Biblioteket og, om det ønskedes, det samme i Auditoriet. Alumnerne mistede da blot 7y, som skulde være Inspek­torlokale for Skolen, og Laboratoriet, der skulde være dens Lokum. I Erstatning fik de det Brænde, som de havde saa svært ved at skaffe — en Favn Bøgebrænde pr. Kammer — og Kollegiet de til Skolen indkøbte Kakkelo­vne. Biblioteket kunde sammen med sin Kapital deponeres i Universitetsbiblioteket, men dets Renter forsløg da kun til en yderst nødtørftig Forøgelse. Bedre var det at sælge det; Kapital og Salgssum kunde da yde Distributs til i det mindste tre af de nye Pladser, hvis man ikke foretrak at anvende dem til Vedligeholdelseskapi­ tal for Kamrene, idet Patronerne aabenbart har fundet, at de trængte til en saadan.

Forslaget blev behandlet af et Udvalg bestaaende af Universitetsdirektionen, Eforen, Rektor og de to inspectores quaesturae og synes i det væsentlige at være faldet i god Jord.

Imidlertid indtraf Pastor Aagaards Gave, som han ud fra den sædvanlige Patronatstankegang betragtede som en Tilbagebetaling til den Denominator, der havde tildelt ham Kollegiepladsen; han havde derfor sendt Løvenørn den til Forvaltning, enten til at erstatte Bombardementsskade eller, hvis ingen saadan forelaa, f. Eks. til Biblioteksfonden. Løvenørn greb disse Penge og fik gennemført, at ogsaa de indgik i den paatænkte nye Distributskapi­ tal.

Overhovedet var Admiralerne nu aabenbart blevet ivrige for Tanken om en Udvidelse af Kollegiet, og da det lykkedes at holde Metropolitan-skolen ude, gik de til Universitetsdirektionen med den Betragtning, at saa meget mere Grund var der til *straks* at indrette de fire Beboelser i Bibliotekssalen og sælge Biblioteket; Løvenørn tilbød endda selv at paatage sig Ledelsen af Arbejdet og af Møbleringen. Foreløbig kom der dog ikke andet ud af det end en Række Redegørelser af Efor og Patroner for Bibliotekets Tilstand, der — selv om de røber en dyb Uvidenhed om dets Oprindelse — kaster godt Lys over dets Forfaldsperiode.

Som tidligere omtalt var Biblioteket stadig, omend noget ujævnt, blevet forøget. 1794 indgav insp. coll. *Fischer* et Forslag om, at der blev taget et Beløb af Biblioteksfondens Hovedstol dels til nyt Inventar paa Kamrene og dels til Modernisering af Bogbestanden; Sagen gaar aabenbart tilbage til, hvad Sneedorffs Forgænger som Patron, Jacob Baden, havde skrevet i sin Tidsskriftartikel om Kollegiet. Biblioteket blev da forøget for 300 Rdl. Alumnerne kastede sig over de nye Bøger, og saa var der ingen, der kontrollerede, om de flyttede ud med dem. Paa den Maade skulde jo Bundfaldet blive tilbage, og over det var man naturligvis tilbøjelig til at overse de gode Ting, saa meget mere som ogsaa nogle af de større Værker i Tidens Løb tog Skade under »den Misbrug unge, iblant kaade Mennesker udøve, naar de laane Bøger«. Kvantitativt var det (1812) ikke nogen ringe Samling: 128 Folianter, 310 Kvarter, 446 Oktaver, ialt altsaa 884 Bind foruden nogle uindbundne Bøger og Tidsskrifthæfter. Men Bibliotekets Oprindelse havde jo gjort det lidt planløst. H. N. Clausens Indtryk var, at det væsentlig bestod af gammel Teologi, hvilket jo ikke lyder underligt i Betragtning af de store Boggaver fra Holm og Mogens Marcussen.

Bugge fortsatte med at forøge Bogbestanden indtil 1810; saa holdt han op, da han, maaske under Paavirkning af Patronerne, ansaa Biblioteket for unyttigt. Heller ikke »Allgemeine Litteratur Zeitung«, som der nu abonneredes paa, blev bevaret komplet. Alligevel naaede Biblioteksfonden i hans Tid ikke stort mere end til lige at udligne Reduktionen af 1794, idet han synes at have været uvidende om, at den skulde forøges med Vakancedistributsen. Helt klart ligger Sagen ikke, da han ikke førte særskilt Biblioteksregnskab. Hans Efterfølger gik ud fra, at Fondens Renter slet ikke for-slog til at holde Samlingen blot taaleligt à jour med Litteraturens stærke Forøgelse, købte derfor ikke en eneste Bog, men lod Fonden fortsætte sin Vækst; da han (1822) opgav dens Rente til 150 Rdl., har han altsaa be-regnet Biblioteksfondens Størrelse ved dens Inddragelse til 3000, idet den

udbetalte Rente da var 2 %. Og saa døde Biblioteket den Død, som rammer ethvert Bibliotek, der ikke bliver *passet*. At det fra 1809 modtog et Friabonnement paa Videnskabernes Selskabs Skrifter, var i sig selv prise-ligt, men kunde ikke erstatte en planmæssig, indkøbt Tilvækst.

Nu er det givet, at de Redegørelser, vi har fra 1811/12 og 1822, maler for sort, fordi de er skrevet af Folk, der ønskede at komme af med Bø-gerne. Men sammenligner man dem med den heller ikke særlig optimisti-ske Beskrivelse, der 1794 blev givet af Bibliotekets Ven, Jac. Baden, staar Situationen for vor Tid, der er vant til at se smaa Foreningsbogsamlinger bukke under i Konkurrencen med den statsunderstøttede Stordrift, fuld-stændig klar. Helt ubenyttet har Samlingen næppe været, i saa Fald var den jo blevet bevaret mere komplet, men naar Alumnerne havde Brug for Oplysning om et eller andet, gik de som Regel over paa Trinitatis Kirkes Loft til Universitetsbiblioteket, og ofrede ikke en Tanke paa det gamle Ragelse, som de havde staaende paa anden Sal, men som de aldrig havde set nærmere paa. I denne Tid gik deres Interesser jo mod alt andet end det forrige Aarhundredes Filosofi.

Naadesstødet kom, da Universitetet, hvis Auditoriebygning ogsaa var brændt i 1807, med det stigende Antal Lærefag og det atter stigende Stu-dentertal fik Brug for endnu mere Plads. Det var denne Gang Konsisto-rium selv, der henviste til Bibliotekssalen. Skrivelsen til Patronerne blev forfattet af Eforen, der (1822) henviste til, at det i det væsentlige var Pa-tronernes eget Forslag af 1811, der nu blev taget op: Biblioteket skulde under Hammeren; Salgssum og Biblioteksfond skulde simpelthen lægges til den almindelige Kollegiekapital, som havde ondt ved at klare de sti-gende Krav, der blev stillet til den. Universitetet fik den ledigblevne Sal overladt for ti Aar, og som Erstatning eller Leje (et Begreb, der slet ikke havde været Tale om, da det i 1802 gjaldt Auditoriet) til Kollegiet skulde Universitetet efter denne Perodes Udløb bekoste Salens Ombygning til de fire Alumneboelser.

Dette fordelagtige Tilbud kunde Patronerne jo kun billige, idet Snee-dorff dog forsigtigvis foreslog den Tilføjelse, at hvis de ti Aar alligevel ikke viste sig tilstrækkelige, skulde Universitetet efter den Tid udrede en aarlig Leje, som passende kunde sættes til 160 Rdl., svarende til den fulde Distri-buts til de fire nye Pladser. Konsistoriums Forslag lovfæstedes ved en kongelig Resolution af 7. Januar 1823. Auktionen indbragte 581 Rdl.¹⁶

KONSOLIDERING OG UDVIDELSE

Efter Opførelsen af den nye Universitetsbygning paa Frue Plads 1836 blev de to store Sale i Kollegiets øverste Etage overflødige, og derved aabnedes der Mulighed for Virkeliggørelse af Fundatsens Tanke: at indrette nye Beboelser i selve Bygningen, naar Fremvæksten var blevet tilstrækkelig stor til at bestride Omkostningerne. Til de oprindelige seksten *Alumnepladser*, hvoraf de femten bestaar endnu i Dag, føjedes paa denne Maade de fire stipendieløse Kontubernalpladser og de fire stipendieløse Enepladser; tre af hver Slags har fortsat deres Eksistens til vore Dage, den sidste Kategori som Kandidatpladser. Til de nævnte 21 Pladser er 1936 yderligere kommet 2 nyoprettede.

Inden man naaede saa vidt, at man kunde oparbejde en Kapital, der kunde yde Distributs til de nye Pladser, havde de ændrede Prisforhold efter 1850 umuliggjort enhver Fremvækst. Tværtimod maatte man 1883 inddrage ogsaa Alumnepladsernes Distributs, der i øvrigt er blevet mere og mere betydningsløs, og siden 1914 har Kollegiet faaet et aarligt Tilskud af Kommunitetet, hvis Kapital væsentlig havde været anbragt i Jord og derfor var steget med Priserne.

Følgen var, at der fra 1837 inden for Murene bestod et Skel mellem »Alumner« og »Andensalsbeboere«, som er et af Motiverne i disse Aars interne Historie.

Ligesom i Aarene før den sidste Omregning i 1744 maatte Eforen nu efter Statsbankerotten arbejde med to forskellige Valutaer, Seddeldaleren og Sølvdaleren, hvis indbyrdes Værdiforhold var svingende, indtil Seddeldaleren i 1837 gik i Pari. Renten, som Kvæsturen udbetalte, var under Kriseforholdene efter 1813 nede paa 1 % i hver Termin, altsaa ca. 325 Rdl. Sølv, der 1818 svarede til ca. 400 Rdl. Sedler. Udover dette Rentebeløb fik Eforen de 800 Rdl. fra Universitetet i 1817, og da Distributsen fra næste Aar blev inddraget, og Priserne samtidig faldt — delvis helt ned til Niveauet fra før de store Krige — lykkedes det ham trods alt efterhaanden at faa sine udlagte Penge ind. Ved Regnskabsafslutningen Juni 1822 viste der sig første Gang en positiv Kassebeholdning paa hans Regnskab, som yderligere forbedredes med Bibliotekets Salgssum. Under disse Forhold begyndte han at indbetale en ny Tilvækst i Kvæsturen.¹

Da Kollegiets Økonomi saaledes var ved at komme ind i smult Vande igen, søgte Alumnerne atter en Gang om Brænde. Efter Eforens Indstilling afslog man Ansøgningen, men *genindførte* i Stedet *Distributsen*

1823, foreløbig med 10 Rdl. Sølv.² Da Kvæsturen efter Nedskrivningen 1825 igen betalte en større Rente, blev Beløbet 1826 sat op til 20 Rdl., samtidig med at ogsaa Eforens og Konsistoriums Distributs blev genoptaget med 50 % af det normale Beløb; allerede to Aar efter steg Udbetalingen til Alumnerne til 25 Rdl. og 1831 paa deres egen Ansøgning yderligere til 30 Rdl., nemlig 20 i December Termin, da Brændselsudgifterne trykkede, og 10 i Juni Termin. Samme Aar meldte de to Universitetspedeller sig med Krav om den Afgift, som fra umindelige Tider tilkom dem af Alumnedistributsen, og som fiscus aabenbart maa have inddraget i 1818; Universitetsdirektionen anerkendte, at de havde Hævd paa en Distributs paa fire Daler aarlig, som af Kollegiets Kasse endnu udbetales deres Efterfølger, Universitetsfuldmægtigen.

1837 rejste Universitetets Kvæstor og Bogholder Spørgsmaalet, om Tiden nu var inde til en Forhøjelse ogsaa af Professordistributsen, idet de ansaa det for tvivlsomt, om Efor og Konsistorium i 1817 havde kunnet afstaa fra Renterne af deres Kapital ogsaa paa deres Efterfølgeres Vegne. Skønt Lejesummen af Bibliotekssalen yderligere havde lettet Eforens Budget, strandede Sagen dog paa disse Aars store Udgifter til Bygningen og hvilede saa til 1844, da *A. W. Scheel* som rector magnificus foretog en omfattende og kyndig Undersøgelse af hele Stiftelsens økonomiske Historie, en af Forstudierne til hans Universitetsprogram af samme Aar om Universitetets Legater. Han gennemgik heri Spørgsmaalet, dels om Fundatsens forskellige Kapitaler i Øjeblikket eksisterede, dels om de kunde afse den fulde Rente til deres forskellige Formaal.³

Resultatet blev, at kun Eforen fik den fulde Rente af sine Penge, med den daværende Rentefod $3\frac{3}{4}$ % af 744 Rdl. eller 27 Rdl. 86 Skilling om Aaret, hvilket stadig er hans Vederlag. Konsistorium maatte nøjes med den halve Rente af sine 1381 Rdl., nemlig 25 Rdl. 86 Sk., indtil Forsamlingen i 1908 af Hensyn til Stiftelsens svigtende Økonomi helt gav Afkald paa denne Indtægt. Fremvæksten standsede, Fremvækstkapitalens Renter maatte drages med ind paa det almindelige Budget. Haabet om Distributs til de otte nye Pladser maatte derfor foreløbig opgives. De seksten Alumner paa de gamle Pladser fik fortsat kun 30 Rdl. aarlig eller $\frac{3}{4}$ af, hvad der tilkom dem, og paa denne Højde holdt Distributsen sig, til den i 1883 blev afskaffet. Gennem alle disse Foranstaltninger lykkedes det trods alt at bevare Kapitalens nominelle Sum, ogsaa efter at den i 1875 for tredje Gang er omskrevet til en ny Mønt: Kronen.

I en Ansøgning af 1831 om højere Distributs havde Alumnerne bl. a.

hævded, at 40 Rdl. ikke var for meget alene til Bøger. Ogsaa Alumnerne maatte i stigende Grad søge andre Udveje; de levede praktisk talt alle af at undervise. F. L. B. Zeuthen maatte dog, hvor nødig han end vilde, tage mod Tilskud hjemmefra — en Indtægtskilde, som der før hans Tid saa at sige aldrig høres om.

Ved Folketællingen i 1840 følte Alumnerne sig forpligtet til at svare paa Spørgsmaalet om, hvad de ernærede sig af. Kollegiets Benjamin, den 20-aarige Carl Chr. Birch, svarede: »som oftest af Beuff og Kartoffler«, ligesom han i Ægteskabsrubrikken oplyste, at han var »aldeles ugift«. Den ene af Medicinerne, Ørsted, var Bataljonskirurg ved Kongens Livkorps, og tre Jurister var Volontører, henholdsvis i Danske Kancelli (A. P. Birch), Rentekammeret (Grove) og Højesteret (V. P. N. Møller). To havde egen Formue (Sinding og James Møller), af Resten fik de seks Hjælp fra deres Familie, medens elleve underviste.

Ved de følgende Folketællinger blev den Slags Oplysninger kun givet af nogle faa Alumner, der havde en større Del af Dagen besat paa et enkelt Sted. Vi kan vel regne med, at de familieunderstøttedes Tal er steget — omend ikke saa stærkt som i den øvrige Studenterverden; som det noget senere hedder: I det 18. Aarhundrede regnedes Kollegiealumner snarest blandt de bedrestillede inden for den almindelige, fattige Studentermasse, fordi de dog havde Tag over Hovedet og en vis Indtægt sikret. Nu i det 19. Aarhundrede regnedes de blandt de daarligst stillede, fordi saa mange Studenter ikke behøvede denne Understøttelse.

En af Slægtsberettigelsens Følger er, at der strækker sig et Spind af Traade fra Alumnegeneration til Alumnegeneration gennem de til Kollegiet knyttede Familier, yderligere forstærket ved det ikke ukendte Fænomen, at den ene Alumnes Søster bliver den andens Hustru.

Hieronymus Laubs nære Venskab med Kontubernalen I. P. Mynster gik i Arv til Sønnerne, Chr. Mynster og H. Otto C. Laub, og den sidste stod i en tilsvarende intim Tilknytning til sin Co-Alumne F. L. B. Zeuthen, som hans Fader til Claus Pavels.⁴

Den lille og spinkle, tilbageholdende *Otto Laub* (senere Biskop i Viborg) var med sin harmoniske Dannelse og besindige Værdighed en ægte Søn af de gamle Præsteslægter. Som slægtsberettiget var han blevet Alumne allerede som Student og havde derfor under sin Eksamenslæsning mindre Tid til de friere Studier, som Kollegiets Kandidater almindeligvis drev. Det var vist først efter hans Eksamen og Udflytning, at han deltog i det saakaldte »Tirsdagsselskab«, hvor Martensen, Bornemann, Hammerich og andre udfoldede deres Disputereevner for et Publikum af lidt yngre Teologer: Heise (med Kæreste), Hornsyld etc. *Zeuthen*, der ogsaa var med, tør i sine Erindringer ikke med Be-

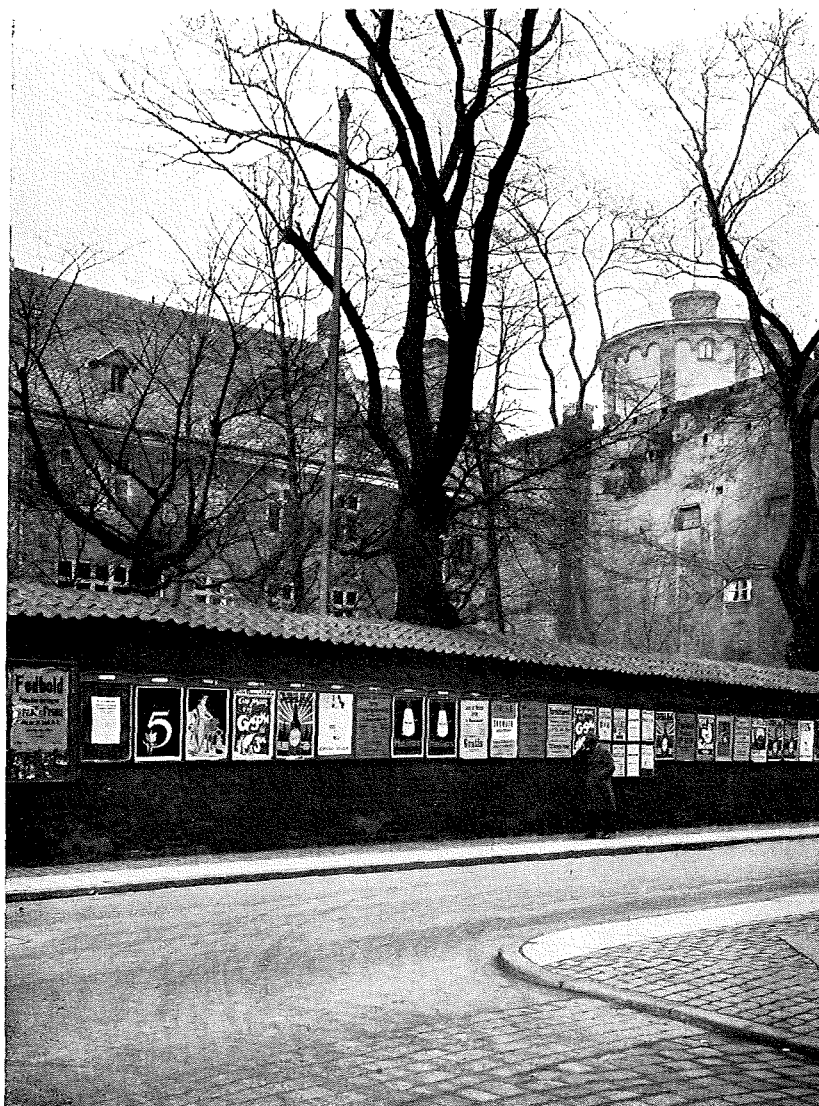
stemthed fastholde, at Selskabet mødtes paa Zeuthens Kollegiekammer den sidste Vinter (1829-30), og i Laubs Breve til Hjemmet omtales de da ogsaa først den følgende Vinter, da F. C. Sibbern, den nyudnævnte filosofiske Professor, gav dem Husrum.

Paa et Bal traf Laub Zeuthen, og det blev Indledningen til en næsten daglig Omgang. Kontubernaler blev de aldrig, men Laubs Søster Magdalene blev senere (1835) gift med Zeuthen — og bragte dermed hans Sønner Slægtsberettigelsen — og Laubs to Brødre kom til Stadighed paa Kollegiet, navnlig ved alle smaa Begivenheder i Familien; »vi kunde da ved Samtale (ikke Disputeren), Forelæsen o. s. v. have det rigtigt baade hyggeligt og oplivende«, skriver Zeuthen. Da han senere drog ud paa sin Udenlandsrejse, gav Vennen ham en Bibel med Jonathans Ord til David (1. Sam. 20, 23), og Forbindelsen fortsattes gennem en langvarig Korrespondance. Zeuthen, der allerede var cand. theol., underviste paa sin Kusines Pigeskole, men var iøvrigt under dybtgaaende filosofiske Studier ført ud i svære Sjælekampe, der skærpede hans Vaaben under Tirsdagsmøderne.

Den Understøttelse, Kollegiet ydede, gav adskillige andre ældre studerende otium til deres Interesser og kom saaledes paa forskellig Maade Videnskaben til gode.

Endnu en Teolog, der ved Siden af sin Information dyrkede Filosofien, var *C. F. Ingerslev*. Til en anden af Tidens smaa Vennekredse, »fraternitas sodalistica« (et Ord, der har en Biklang af hemmeligt Broderforbund), hørte i de samme Aar *Hans Chr. Rørdam* (sammen med A. C. L. Heiberg, Casse, Kalkar, Broderen Peter Rørdam o. a.), hvis eksegetiske Studier 1828 gjorde ham til Licentiat fra Kollegiet (Barnabasbrevets Ægt-hed). I Begyndelsen af Trediverne sad *F. E. Hundrup* (senere Overlærer i Roskilde), en »høj, ret imponerende Skikkelse af et militært Tilsnit« med en »uskøn, pibende Røst«, her og lagde Grunden til sine omfattende genealogiske og personallistoriske Samlinger, men dette Arbejde i Forbindelse med hans Informationer forlængede dog i følelig Grad hans egentlige Studium, Filologien. Den naturvidenskabelige Side af Tilværelsen plejedes af Fysikeren *E. B. Jerichau*, der paa sin Juristplads tog polyteknisk Eksamen (Mekanik) og derefter 1834 Guldmedalje (Diffusion gennem porøse Vægge); de store Forhaabninger, der stilledes til ham, var Grunden til, at han med Konsistoriums og Universitetsdirektionens Anbefaling opnaaede Forlængelse, men hans Død i 1841 gjorde en brat Ende paa hans Karriere.

Adskillige Alumner dyrkede Livet i den nyoprettede nærliggende Studenterforening, hvor Polyteknikeren *Carl H. Bjerring* var en stærkt benyttet Skuespiller i disse Aars opblomstrende Studenterrevuer, og hvor to Alumner i Tiden 1828-31 opnaaede at blive Seniorer: S. A. Bojesen og C. G. C. Funch.⁵ Senior blev ogsaa *J. W. Marckmann*, der var en af Pionererne for den følgende Perodes folkelige og nationale Tænker. Ogsaa

Elers' Kollegiums Havemur mod Skindergade. Fotografi ca. 1920.

Katekismusforfatteren, Biskop *C. F. Balslev* levede nogle Aar af sin Ungdom af en Teologplads i Forbindelse med *Informationer* (1829-32) og blev ogsaa *Zeuthens Omgangsvæn*.

Det har været en alsidig og interesseret Alumnebestand, der fyldte Kollegiet i den vaagnende Liberalismes Tid.

Kandidat- og Kontubernalpladsernes Oprettelse 1837-38.

I Aaret 1823, da P. E. Müller havde faaet dækket sine Udlæg til Kollegiet, mindede han Konsistorium om, at nu var det vist paa Tide at vælge en ny Efor. Professorerne gik ind paa Tanken, men Valget faldt ud som Genvalg. Først i 1830, da Femaarsperioden for Eforatets Varighed atter var stærkt overskredet, fik han Lejlighed til at trække sig tilbage.

Næste Aar valgtes hans Efterfølger, Juristen *Janus L. A. Kolderup-Rosenvinge*. De studerendes Tarv laa ham varmt paa Sinde. Som Efor er hans Navn nærmest knyttet til en Sag for Konsistorium om nogle »Uordener« (1832); det drejer sig tilsyneladende om et Forsøg paa i det mindste paa Kamrene at hindre de »Symposier« og »Collationer«, der havde blomstret under de foregaaende Eforers milde Styre. Efter en Indberetning fra Eforen indsamlede Konsistorium en lang Række mundtlige og skriftlige Vidnesbyrd fra Alumnerne og fældede paa Grundlag heraf den Dom, at Eberling, Forfatteren til Ansøgningen om højere Distributs, samt Hunderup skulde indkaldes for Konsistorium og irettesættes; Poulsen og Friis, paa hvis Kamre Slaget havde staaet, skulde have en Næse af Eforen i Overværelse af deres Dekaner og samtlige Alumner. Den ene af de dømte, Friis, protesterede mod Irettesættelsen, men fik det Svar, at man ingenlunde ansaa ham for en Drukkenboldt; han maatte blot ikke holde støjende Drikkeselskaber. Det er aabenbart Hensynet til Alumnernes Nattero og til Fundatsens Forbud mod »Drik og Dobbelt«, som har drevet Efor og Konsistorium til endnu engang at bruge deres Disciplinærmyndighed.

Kolderup-Rosenvinge afgik fundatsmæssigt efter de fem Aar og afløstes 22. Okt. 1834 af *Henrik Nicolai Clausen*, som ganske negligerede Femaarsperioden og blev siddende lige til sin Afgang som Professor i 1874, formodentlig fordi han under de følgende Aars Reformer kom til at føle sig saa nær knyttet til Kollegiet, at han ikke kunde tænke sig at give Slip paa det. Men dermed var det livsvarige Eforat endeligt fastslaaet.

Hadde Alumnerne selv valgt, var Valget maaske ikke faldet anderledes ud. Den nye Efor var en af Universitetets betydeligste Kræfter. Som teologisk Professor vandt han de studerende ved sin kølige Kombination af personlig Religiositet og videnskabelig Kritik. Den nyoprettede Stænderinstitution vakte hans praktiske Sans, og han blev efterhaanden ført ind i et omfattende Arbejde for Tidens Tanker: Trykkefrihed, dansk Litteratur i Nordslesvig, Skandinavisme etc.; han blev Formand for Roskilde Stænder, Rigsdagsmand, og efter den nationalliberale Bevægelses Sejr op-

naaede Alumnerne endog at se deres Efor som Minister uden Portefølje (1848-51).⁶

For Studenterne, der netop nu omkring 1830 førtes ind i de samme Tankegange, blev han noget af en Fører. 1832 havde de haft den Dristighed at hylde den 39-aarige Professor med et Fakkeltog fra Regensen, fordi han mentes forbigaaet ved Udnævnelsen til rector magnificus. Personlig

H. N. Clausen. Fotografi 1861.

havde han haft en Del Omgang med dem, men trak sig efterhaanden noget tilbage, fordi han ikke vilde »gribe ind i deres Udvikling«; man forstaar noget af Baggrunden for denne Holdning ud fra en Udtalelse af Otto Laub, der i et af sine Breve⁷ til Hjemmet drager en Parallel mellem de to Professorer: Sibbern, der er ung med de unge, og Clausen, der er »Professoren, som med Velvillie ser unge Mennesker hos sig for at danne dem«.

For Clausen, der levede og døde i Latinerkvarteret, var et Eforat en kærkommen Opgave. Ligesom flere andre af Kollegiets Eforer begyndte han med friskt Initiativ. Han fandt, at Kollegiet var gammeldags og utiltalende udstyret, slidt og medtaget af uvedkommende Brug (af Auditorierne), som forstyrrede Alumnerne i enhver alvorlig Beskæftigelse om Formiddagen.

Den nye Efor gik derfor straks i Gang med at faa gipset og tapetseret og i det hele tilvejebragt en Bygning, der tilfredsstillede de Krav, som nu kunde stilles til en hyggelig Studenterbolig. Og samtidig indgav han saa tidlig som i August 1835 Forslag om, at Rusforelæsningerne blev flyttet over til den endnu ufærdige nye Universitetsbygning paa Frue Plads, men først ved kgl. Resolution af 12. Juni 1837 blev det bestemt, at Kollegiets Auditorier skulde ombygges til Beboelser.

Økonomisk opnaaede Kollegiet *ikke* saa gode Betingelser, som Patronerne havde forudsat, da de gik med til Bibliotekssalget. Den aarlige Leje blev ved Udløbet af de ti Aar fastsat til 100 Rdl. Sølv fra 1. Okt. 1832, og desuden fik Kollegiet til Ombygningen 500 Rdl. af Kommunitetet, da Universitetet ikke havde Raad; Resten af de 2500 Rdl., som den blev anslaaet til, maatte Kollegiet selv betale, idet det dog fik Pengene som et rentefrit Laan af Kommunitetet at tilbagebetale over ti Aar. Under Trykket af de store Udgifter til Bygningens Modernisering maatte Clausen to Gange skaffe sig Henstand med Tilbagebetalingen, idet han i 1839 fik den udsat et Aar paa Grund af Portnerboligens Flytning og i 1843 fik Ydelsen af de resterende 1200 Rdl. fordelt over tolv Aar.

Efter Fundatsen skulde der paa Kollegiet bo seksten Alumner og fra 1838 yderligere otte stipendieløse Andensalsbeboere, men som Regel stod et Par Pladser vakante. Nr. 2 nærmede sig dermed til at blive Enerum, og for at udnytte denne Chance til at skaffe inspector Embedsbolig besluttede H. N. Clausen at forlænge Vakancen, hvis der en sjælden Gang skulde være Udsigt til, at Kollegiet blev fuldt besat. Fra denne Fremgangsmaade gik han senere over til formelt at nedlægge den ene Teologplads ved et rescriptum ephori af 4. Marts 1873. Ved Læsestuens Udvidelse i 1908 ophævedes yderligere den ene af de fire stipendieløse Kontubernalpladser og ved Portnerboligens Udvidelse i 1914 den ene af de fire stipendieløse Enepladser.⁸

Da det efterhaanden viste sig vanskeligt at finde teologiske Kandidater ogsaa til Teologpladserne, blev de i 1856 aabnet for Studenter, som i Praksis ganske erobrede dem. Til Gengæld blev Enepladserne overvejende anvendt til Kandidater, som efter H. N. Clausens Mening var daarligere egnet for Kontubernallivet.

Kollegiets Udvidelse rejste atter Spørgsmaalet om Denominationen til saavel de nye som de gamle Pladser. For de sidstes Vedkommende sejrede Familien i Praksis ligesom før. For de førstes valgte man den salomoniske

Udvej indtil videre at dele dem, indtil der blev truffet en endelig Afgørelse. Det blev der aldrig.

Efter Admiral H. C. Sneedorffs Død 1824 meldte sig Sønnerne af begge hans Forgængere som Prætendenter: Professor Torkel Baden, der ogsaa havde gjort sit Krav gældende i 1804, og Stiftsskriver Jens Jacob With. Den sidste, der var nær de halvfjerds og som Provinsmand ukendt med akademiske Forhold, ønskede at overdrage sine Rettigheder til sin Fætters Søn, *H. C. Ørsted*.

Af disse tre var With den ældste og Ørsted den yngste, men fornemste; Konsistorium, hvis Anerkendelse jo i Praksis var det afgørende, sluttede sig da til Ørsted som den, der forenede Withs Aldersret med sin egen Fornemhed — en Motivering, der forekommer lidt angribelig (kan man overhovedet bortgive Patronatet?). Nogle Maaneder efter bad Sneedorffs Søn Konsistorium om de Dokumenter, hvormed hans Forfædre havde bevist deres Arveret, men saadanne fandtes ikke, og da han opgav at forfølge Sagen, var den lange Strid mellem de tre Linier, With, Baden og Sneedorff, dermed endelig afgjort til Fordel for den nærmest beslægtede, With'erne, eller rettere for den deri indgiftede Familie Ørsted, inden for hvilken Patronatet nu ubrudt gik i Arv i over et Aarhundrede (1824-1934). H. C. Ørsted efterfulgtes af sin Broder, *Anders Sandøe Ørsted*, og den næste i Rækken, Lic. med. *S. C. Ørsted*, Søn af en tredje Broder, trak sig først i 1894, 82 Aar gammel, tilbage som Denominator.

Spørgsmaalet om Retten til Delegation af Denominationsretten dukkede omtrent samtidig op paa begge de to Sider.

Da Admiral Løvenørn døde (1826), og ingen Prætendent meldte sig, henvendte Konsistorium sig til hans Svigersøn, Grev *H. S. Knuth*, som atter indskød Sagen for Professorerne. Disse resolverede, at nok vejede Fornemheden tungere end Alderen, men dette skulde heller ikke tages *saa* bogstaveligt, at Grevinden blev foretrukket for sin ældre Broder — især da den afdøde havde udtalt sig for den sidste.⁹ Da denne imidlertid stadig ikke foretog noget Skridt i Sagen, kom Denominationen i 27 Aar til at ligge hos Grev Knuth, en af Tidens dygtigste Amtmænd.

Først i 1853 blev der gjort Krav paa Patronatet af en anden Slægt, Seidelin'erne, ligeledes Efterkommere af en Kusine til Jørgen Elers, idet Viceadmiral Seidelin nu var blevet opmærksom paa Kollegiet og indgav Paastand om, at *han* var den fornemste. Denne Gang havnede Sagen som et akademisk Retsspørgsmaal hos det juridiske Fakultet, som efter en indgaaende Undersøgelse kom til det overraskende Resultat, at Greven i sin

Tid var kommen til at denominere ikke paa sin Kones, men paa sin Svogers, Fr. Løvenørns, Vegne.¹⁰

Nu var der i Mellemtiden ved en Plakat af 12. Juli 1843 kommet faste Regler for den Slags Spørgsmaal. Vidste man ikke, hvem et ledigt Legatpatronat tilkom, skulde der udstedes tre Indkaldelser i Berlingske Tidende og Adresseavisen (fra 1855 kun den første; 1903 er Statstidende kommet til). Den, som da ikke meldte sig inden tolv Uger med sine Bevisligheder, havde forspildt sin Ret.

Da nu Frederik Løvenørn havde været den egentlige Denominator, skulde de tre Bekendtgørelser altsaa have været udsendt ved hans Død i 1849. De blev derfor udsendt nu, men med det Resultat, at en helt tredje meldte sig og blev anerkendt som den fornemste. Det drejede sig om Grev Knuths Fætter, *C. E. Bardenfleth*, og siden er alt gaaet ganske regelmæssigt, idet Konsistorium paa Eforens Indstilling anerkender en af dem, der som Svar paa Eforens Bekendtgørelse anmelder deres Krav, og han beholder da uanfægtet Denominationen saa længe, han ønsker det.¹¹ Efter Bardenfleths Død (1857) var det 3 Gange i Træk en Kvinde, der blev anerkendt som Denominator, senest Amtmand H. S. Knuths Enke, som i de sidste 5 Aar af sit Liv blev virkelig Denominator. I det hele taget er Resultatet af den anvendte Fremgangsmaade blevet, at Sværdsidens Patronat lige til 1940 er gaaet paa Skift mellem de to Slægter, der begge har afsat tilstrækkelig fornemme Grene til at kunne hævde sig i Konkurrencen: Paa den ene Side Bardenfleth'erne, Efterkommere af Ingeborg Løvenørn f. Vinding, paa den anden Side Descendenter af Sophie Davidsdatter gennem den udprægede Præsteslægt Seidelin.

Hvorledes man bliver Alumne.

I 1807 troede Efor og Denominator gensidig, at den anden Part afvattede Opslaget om ledige Pladser. Det er et Symptom paa, hvor uafhængigt Kollegiesamfundet alligevel var, at endnu under Bugge var det inspector, der satte Opslaget op paa Universitetet og sendte en Meddelelse til den paagældende Denominator, idet man regnede, at den enkelte Plads skulde besættes skiftevis af de to Patroner. Først P. E. Müller forlangte straks ved sin Tiltræden inspectors Meddelelse tilstillet sig og sendte saa sin Tjener med de to Sedler, og først fra H. N. Clausens Tid er det bevidnet, at Ansøgerne fik en bestemt Frist.

Ansøgningerne indsendes til Denominator — dette bekræftes paa Clau-

sens Forespørgsel af Konsistorium 1839. Deres Indhold gik, som naturligt er, først og fremmest ud paa at vise Ansøgernes usle økonomiske Tilstand, men de skulde gerne være bilagt med Anbefalinger.

Paa dette Grundlag modtog saa efter en passende Tid Eforen en Skrivelse, der kunde se saaledes ud:¹²

Deres Højærværdighed Hr. Professor *E. Müller*, Ephoros for Ehlersens Collegium.

Til de 2de ledige theologiske Pladse paa Elersens Collegium som Deres Højærværdighed behageligst har under 1ste dennes underrettet mig om at være ledige, have skiøndt den ene har været det længe, endnu ikkun meldet sig Candidat *Christian Wintther*, som jeg indstiller og ønsker maatte erholde den ene af samme. Til den philologiske Plads som endnu har staaet længere, har endnu ingen meldt sig, som i Følge Consistoriums mig meddelte Skrivelse af 23 July 1824 erkiendes competent dertil, hvilken Regel jeg maa tilstaae jeg i de 36 Aar jeg har havt Forslags Ret har været ubekiendt med; men Studiosus *Niels Bygum Krarup* har efter vedlagte Skrivelse ansøgt samme, og indstilles om han paa deri anførte Grunde kunde erholde den, hvilket skulle være mig kiert.

Kbh. d. 5te Novbr. 1824.

Løwenørn

Da Patronerne i 1811 havde fremsat det første Forslag om Kollegiets Udvidelse — som jo ikke mindst skyldtes deres Initiativ — forbeholdt de sig Denominationsretten, men da Sagen endelig i 1838 blev en Realitet, fandt H. N. Clausen, at de nye Pladser var skabt ved Universitetets »Opofrelse« og derfor burde besættes alene ved Eforens Præsentation, indtil Kollegiet selv kunde yde dem en Distributs. Herimod mindede de to Patroner, Grev Knuth og H. C. Ørsted, om, at Bekostningen af de nye Boliger dels var en Erstatning for Universitetets Laan af Auditoriet, dels kom til at gaa ud over de ældre Pladsers Distributs. I den Forbindelse dukkede det aldrig løste Spørgsmaal da atter op, hvorledes Retsforholdet mellem Universitet og Familie egentlig var. Diskussionen endte denne Gang med, at Familien og Universitetet enedes om — uden Følge for Fremtiden — at dele de 8 nye Pladser lige imellem sig. Kollegiets Alumner ansøgte om Fortrinsret til dem, hvilket blev bevilget ud fra den Tankegang, at det var dem, der havde haft Besværet ved at have Auditorium i Huset og derfor havde Ret til Erstatningen herfor. Tilbudet blev benyttet af 2, og saa kunde der endelig den 16. Maj 1838 udnævnes 6 nye Alumner paa een Gang.

Trods langvarige og indgaaende Drøftelser er man aldrig naaet ud over den midlertidige Ordning af 1838, hvorefter Konsistorium paa Eforens Præsentation (som altsaa her er det faktisk afgørende) besætter 2 Kon-

tubernal- og 2 Enepladser; en af hver Slags er siden nedlagt, men til Gen-gæld besættes de 2 nyoprettede Pladser af 1936 paa denne Maade. Til de øvrige 20 (nu 19) denominerer Familien.

Ansøgerne skulde stadig have Indfødsret, have Attestats — for Ikke-Teologernes Vedkommende i Stedet Filosofikum — med haud (anden Karakter, godt) og føre et skikkeligt Levned, som Kollegiefundatsen krævede; ifølge Universitetsfundatsen skulde de *alle* have saavel Filosofikum som dens Ledsager, Filologikum, med haud. Disse Eksamenskrav blev stadig i Princippet opretholdt, men i Praksis var Konsistorium — navnlig med det beskedne Antal Ansøgere — betænkelig ved at lade det komme an paa en mindre Mangel i Udnævnelsesøjeblikket.

At nyde Kollegiet de fulde fem Aar maatte regnes blandt *stipendia majora*, og hertil krævedes derfor efter Universitets-Fundatsen laud (første Karakter, mg) til de to Forprøver, hvilket ogsaa var obligatorisk ved Filologpladserne.

Det andet Lærdomsbevis, som Kollegiefundatsen forlangte, teologisk Embedseksamen, fik derimod for de profane Pladsers Vedkommende endnu kun et Par Gange Betydning til Udelukkelse af Ikke-Medlemmer af Folkekirken; ved Folketællingen 1880 var der imidlertid baade en Unitar (V. Secher) og to konfessionsløse (Ulrich og Kjær) paa Kollegiet, og ved en Konsistorieskrivelse af 1916 blev det endeligt fastslaaet, at for Fremtiden skulde dette Krav helt bortfalde.

Men ogsaa Teologpladserne viste det sig efterhaanden vanskeligt at faa besat med Kandidater, og allerede i det 18. Aarhundrede havde man stundom maattet nøjes med eksamenslæsende Studenter.

I Aarenes Løb viste det sig, at helt øjeblikkelig var Manglen paa Kandidater som Ansøgere ikke. Knuth forsøgte at udnævne Studenter med Forpligtelse til at lade sig overflytte til næstledige Kontubernalplads, men Konsistorium nægtede at knytte Betingelser til Udnævnelsen. Det blev om-sider Anders Sandøe Ørsted, der i Anledning af en ny Vakance uden Ansøgninger atter foreslog at give Studenter Adgang generelt, idet han gjorde opmærksom paa Aarsagen: Distributsens faldende Værdi og den senere Eksamensalder. H. N. Clausen sluttede sig hertil, og Resultatet blev da endelig et kongeligt Reskript af 15. Marts 1856, efter hvilket »§ 4 i Fundats af 29. November 1691 for Elers's Collegium, hvorefter de theologiske Alumnuspladser paa samme udelukkende ere forbeholdte dem, som in examine theologico have meriteret laudabilem eller haud illaudabilem attestationem, forandres derhen, at disse Pladser ogsaa kunde bortgives til

theologiske Studenter, der endnu ikke have underkastet sig Embeds-examen«. ¹³

Maaske var det egentlig Forudsætningen herfor, at Kandidater stadig havde Præference (Goos' Legatbog (1890), der ofte er langt bagefter Praksis, gaar stadig ud fra dette), ¹⁴ og i hvert Fald var det, da H. N. Clausen fik Halvdelen af de nye Beboelser bygget som *Enerum*, hans Tanke, at de skulde være forbeholdt Kandidater. Faktisk kom der da ogsaa adskillige Kandidater ind paa disse Pladser, men først i 1878 blev en Fortrinsret officielt godkendt af Patronerne og stadfæstet ved en kgl. Resolution af 8. Juli s. A. som et Fundatstillæg; i Praksis bliver den fortolket saaledes, at Præferencen omfatter Kandidater, der driver videnskabelige Studier, og at der tages større Hensyn til Duelighed end til Trang. Efter de almindelige Regler er heri indbefattet candidati polytechnices, som dog naturligtvis ikke er undtaget fra det Filosofikumskrav, der stilles til alle Ansøgere. Saaledes blev da Kandidatpladserne til. ¹⁵

De fire nye *Kontubernal*pladser havde H. N. Clausen tænkt sig forbeholdt Ikke-Teologer; det blev ikke gennemført, idet der i øvrigt lige fra det første Forslag af 1811 var Enighed om at aabne dem for Studenter og Kandidater af alle Fag. Hvad ellers de enkelte Pladser angaar, betød Skellet mellem de tre Slags Teologpladser jo intet for deres Besættelse, kun for Disputatsernes Emne, og faldt derfor bort med disse, hvilket yderligere fremgaar af, at inspector efter 1800 som Regel ikke har noteret de theologiske Alumnus Speciale. Skellet mellem de to Matematikerpladser er sagtens forsvundet ved, at Observatoriet paa Rundetaarn er holdt op med at have studerende som Elever. Hurtigt efter Polyteknisk Læreanstalts Oprettelse slog Løvenørn fast (1836), at ogsaa dennes Elever dyrkede Matematik og derfor havde subsidær Ret til Matematikerpladserne. Det pædagogiske Seminariums Monopol paa Filologpladserne, som stadig blev heftigt bekæmpet af Denominatorerne, forsvandt endelig med dettes Ophævelse. Og dermed var man for de gamle Pladers Vedkommende naaet til den endnu gældende Deling i fem faste Faggrupper: Teologer, Medicinere, klassiske Filologer, Matematikere (med Teknikere) og Samfundsvidenskabernes Folk.

En Særstilling indtager stadig de *slægtsberettigede*. Ifølge Fundatsen skal der hverken stilles Krav til deres maturitet (Karakterer) eller profect (akademiske Anciennitet). Følgelig fik de tildelt Teologpladser som Studenter allerede før 1856 og er blevet udnævnt uden det forlangte haud til Filologikum og Filosofikum; paa dette sidste Punkt skulde de dog — en Regel,

der endnu gælder — have Sagen i Orden inden et Aar efter Udnævnelsen, da det er et Krav, som *Universitetsfundatsen* stiller. En anden Følge af det samme Princip er, at Slægtsberettigelsen ikke kan opvejes af Trang, Eksaminer eller Anciennitet. Derimod er de paagældende naturligvis underkastet de specielle Adgangsregler for hver enkelt Plads; en slægtsberettiget Kandidat kan derfor ikke opnaa en Kandidatplads, som søges af Folk, der vil drive Videnskab, lige saa lidt som en slægtsberettiget Student kan opnaa den, hvis den søges af Kandidater.

Medens Distributsen før Midten af det 19. Aarhundrede havde været det centrale og Boligen i Kollegiebygningen nærmest en af de mange Betingelser for at opnaa denne, blev det nu først og fremmest Fribolig, man søgte paa Kollegiet, medens Distributsen reduceredes til et Lommepengetillæg til de nødvendigeste Udgifter. En lang Række af Forskellene mellem ældre og yngre Tiders Syn paa Kollegiet forstaas ud fra dette Forhold.

Kontrollen med, at Alumnerne blev paa Kollegiet, har jo nok været noget svingende fra Efor til Efor; nu kræves som bekendt Eforens Tilladelse til Udeblivelse over en Uge. Dog maa de ikke altfor tit rejse af Byen og kun i Nødsfald over 3-4 Uger aarlig, siger Fundatsen; Dispensation til Bortrejse i over en Maaned søges derfor nu hos Stipendieudvalget, der har overtaget denne Funktion fra Konsistorium. Og bliver man borte i over tre Maaneder, har man en Fjerdedel af sin Distributs forbrudt og risikerer jo iøvrigt, at Pladsen betragtes som vakant.¹⁶

Endelig skulde man baade efter Kollegiets og Universitetets Fundats flytte ud efter 5 Aars Forløb; kun Medicinere, som har faaet jus practicandi, er undtaget herfra; adskillige Medicinere har da ogsaa overskredet Femaarsgrænsen, saaledes Bataljonskirurg ved Livkorpset Ørsted (1836-42) og G. Baden (1873-79), medens andre har fulgt den.

Pladstildeling paa kortere Tid end fem Aar kunde ske i to Tilfælde: hvis Filosofikum og Filologikum ikke var tilstrækkelig høj, og hvis Ansøgeren tidligere havde været Alumne andre Steder. Først i de sidste Aartier er man i Tilnærmelse til, hvad der gælder for Regensen, kommet ind paa at give en til Studiets Fuldendelse passende Tid, ud fra den moderne Tankegang, at man hører op med at være Student og trængende, naar man har en Embedseksamen.

Med Hensyn til det sidste af de to Tilfælde er Kollegiefundatsens Femaarsgrænse saaledes skærpet i Universitetsfundatsen, at den skal gælde for alle en studerendes Kollegiepladser under eet. Dette havde jo en vis Betydning for Kollegiets mange Ex-Regensianere. Reglen blev ikke overholdt,

før Sibbern i 1832 trak den frem; Konsistorium ønskede da en tillempet Ordning med tre Aars Regenstid, efterfulgt af tre Aars Kollegietid, der kunde forlænges til fem, men Direktionen foretrak at sætte Fundatsreglen i Kraft for fremtidige Alumner.

En Særstilling indtog de nye, stipendieløse Kontubernal- og Enepladser af 1838. Spørgsmaalets Betydning laa i, at det ikke var ualmindeligt, at Kollegiebeboere lod sig forfremme fra Kontubernal- til Eneplads — sjældnere fra Stipendieplads, da det jo betød et Tab. I Praksis blev det første Gang rejst 1848 af Borchs Kollegiums Efor og fik af Konsistorium det samme Svar, som i 1857 yderligere blev bekræftet af Patronerne: Universitetsfundatsens Femaarsgrænse gælder *stipendia majora*, og Fribolig uden Møbler og uden gratis Betjening er ikke tilstrækkelig værdifuld til at kunne betegnes som et større Stipendium. Disse otte Pladser laa derfor helt udenfor Femaarsgrænsen, og man kunde altsaa, som det faktisk i flere Tilfælde skete, gaa fra fem Aars Besiddelse af Alumneplads paa Elers' eller et andet Kollegium til fem Aars Eneplads eller omvendt.

Under Forhandlingerne om Kandidaternes Ret til Enepladserne (1878) blev Sagen imidlertid taget op igen af Denominatorerne og flere Professorer, og denne Gang var der lige saa almindelig Enighed om, at nu *var* de distributløse Pladser *stipendia majora*. Til Fundatstillægget om Kandidatpladserne blev derfor føjet en § 2, der paa dette Omraade stillede Kontubernal- og Enepladserne under ganske samme Vilkaar, som siden 1832 havde været gældende for Alumnepladserne — den første Begyndelse til de tre Pladskategoriens næsten fuldkomne Sammensmeltning.

KOLLEGIET FRA ca. 1840 TIL ca. 1870.

Kollegiet ude og inde i Fyrrerne.

Naar den nyudnævnte Alumne havde meldt sig hos Eforen og aflagt Takkevisit hos sin Denominator, gik hans Gang over Rendestensbrættet og gennem Porttunnellen ind i den Bygning, som nu for et Aaremaal skulde være hans Hjem.

Hos insp. coll. fik han sine første Instruktioner og blev indført i Protokollen med Udnævnelsesdatoen, hvordan inspector saa ellers har faaet den at vide. Samtidig gav han inspector det traditionshjemlede Gebyr paa tre Rigsdaler, og desuden fik fiscus een.

Stillingen som inspector blev betragtet som en *Ret* for den ældste Indehaver af en Stipendieplads. »Inspectoren« udførte »alle en Huusvært paa hvilende Pligter paa Ephori Vegne« og bestyrede fiscus, hvis Kollegietilskud laa paa ti à tyve Daler om Aaret, og hvis Udgifter især var Drikkepenge til alle Sider: Brandfolk, Skorstensfejere, Renovationsarbejdere, Gadevægtere og Frue Kirkes Taarnvægtere.

Sin Bolig kunde ældste Alumne jo vælge selv; efter vore Begreber maatte de to mindste Lejligheder, Nr. 1 og 2, faa særlig Tiltrækning, da de efter Fordelingsreglerne af 1797 under Vakance skulde holdes kontubernalfrie saa længe som muligt, og Alumnetallet næsten aldrig var fuldtalligt. Fuldt overholdt er dette dog ikke blevet. Den ene af dem blev nu Portnerbolig.

Saa længe man var fælles om Kamrene, faldt det naturligt, at ogsaa de Møbler, man benyttede — mere eller mindre i Fællesskab — tilhørte Kollegiet. I sin Reformiver naaede H. N. Clausen 1841 til at faa optaget en Inventarieliste; det viste sig, at Jacob Badens Inventar fra 1794 naturligvis delvis var gaaet i Forfald, men ved Anskaffelse af otte nye Stole naaede man til, at Kollegiet i hver af de otte gamle Lejligheder *normalt* ejede et Bord og to Stole, en Kakkellovn, to løse Klædeskabe og et Madskab. I de nye var der ikke blevet Raad til Borde og Stole. I den følgende Tid fornyedes efterhaanden Klædeskabene; derimod gik Stolene helt til, skønt Eforen søgte at modvirke det gennem Overtagelsesforretninger, hvorved en Alumne fra hver Lejlighed kvitterede for Inventaret.¹

Gennem Gibsning, Anbringelse af Paneler, Tapetsering etc. blev Kamrene i disse Aar fikset svært op, og det private Inventar, som supplerede Kollegiets, er vel ogsaa blevet mere fremtrædende.

I *Jørgen Jacobsen* havde Alumnerne endelig faaet en Portner, de kunde forliges med, hvad der maaske hang sammen med, at et Rosenflor paa fire Døtre efterhaanden gennem hans lange Funktionstid voksede op og fløj fra Reden.² Ligesom for nogle af Forgængerne var det ogsaa lykkedes ham efterhaanden at faa Embedet forbedret bl. a. ved at paatage sig nye Tjenester. Betalingen for det kogte Vand to Gange daglig blev nedsat til 3 Mark maanedlig af Kontubernalpladser, 4 af Enepladser, men var stadig 6 af Alumnepladser og for Gratister det samme, som deres Vært betalte. Introduktionspengene paa een Rdl. gik i 1840 over til fiscus, som til Gengæld betalte Portneren en Daler maanedlig af hver vakant Alumneplads og otte Skilling (for Pasning af den nye Lygte paa anden Sal) af hver vakant, stipendieløs Plads. Og hertil kom »Glødepenge« for

at levere Gløder til Kakkellovnene, Betaling for at holde de private Kakkellovne rene, Leje af en Del af Loft og Kælder; og endelig havde han 50 Rdl. i fast Løn. Embedsbolig havde han i det nuv. Nr. 2, hvortil han i 1839 var blevet flyttet fra Nr. 16 i + y (»Hundehuset«) for bedre at kunne vaage over Orden og Renlighed og navnlig hindre de hyppige Tyverier.³

Den egentlige Tjenergerning med at børste Sko, rense det meget Kobbertøj, vaske op, gaa i Byen etc. laa hos Alumnernes private *Karle* (Opvartere). Først i 1826 er det bevidnet, at Alumnerne holdt Karle, idet en Efskrivelse paabød at bortvise Opvartere (Oppassere), der tilsølede Trapper og Gange.

I deres Fritid søgte adskillige af Alumnerne stadig til Regensen. Ex-Regensianerne iblandt dem kunde forblive Medlemmer af den derovre oprettede Læseforening, men ogsaa blandt de øvrige maatte der opstaa en Trang til at faa Adgang til denne Forening. Elersianerne som Helhed søgte derfor at faa Medlemsret, hvad der da ogsaa blev bevilget af Foreningens Generalforsamling, men nægtet af Autoriteterne under Henvisning til, at Foreningens Forhold var under Omformning.⁴ Sagen var, at Foreningen med sit stigende Element af Exalumner var paa Vej til at vokse helt ud af Regensen som en Foredragsklub. Provsten og det teologiske Fakultet anede farlige politiske Bevægelser og svarede med at overflytte en Del af Kommunitetsbiblioteket til Regensen som Grundlag for en ny »Læseindretning«, der skulde opretholdes af Kommunitetets Midler og følgelig ledes af Provsten uafhængigt af Alumnerne. Følgen var, at Læseforeningen nu helt brød ud (1839) og som *Akademisk Læseforening* lejede et Lokale i St. Kannikestræde 8, og Carl Plougs »Akademicum« kom til at spille en betydelig Rolle som Supplement til Studenterforeningen, indtil Klubben fem Aar senere forenede sig med denne.

Flere Elersianere var ved denne Lejlighed blandt de ledende: F. C. E. Dahlstrøm, A. A. Breinsholm og ikke mindst *Japetus Steenstrup*, den lovende unge Naturvidenskabsmand, der udpræget var af den Type, H. N. Clausen havde haft for Øje ved Enepladsernes Oprettelse, men som kun fik Lejlighed til at nyde Kollegiet i halvandet Aar.

Nu maa man naturligvis ikke tænke sig, at alle Studenter til Stadighed levede og aandede i Politik; vi træffer stadig Personligheder, som paa en underlig Maade følte sig udenfor Tiden. *P. L. Møller*, allerede kendt som Digter og Kritiker, var en af dem. En Strofe af et efterladt Digt *Studiegården* omtrent fra denne Tid giver et Indtryk af ham:⁵

Her hvor de tykke Munke fordum bygged,
 Hvor bravt man flikker på de gamle Rønner,
 Her gå nu tynde, pæne Musasønner,
 Og betle Sjølemad, som først er tygget.
 Naar så et Kursus er mod Enden rykket,
 (Selv om Fordøielsen er lidt mislykket),
 En ædel Stræben *Facultetet* lønner,
 Og *Kancelliet* Fliden huldt påskønner,
 Ved Karakterens Godhed vel betrygget.
 Eksamen, o du Livets løste Gåde!
 Dets bedste Blomst! Du Afgud værd at dyrke!
 Mer værd end »Troen«, end en god Samvittighed!
 Du gyldne Frugt af, hvad man fattig så'de!
 Du sikre Trøst i Tvivl og Tanker mørke!
 Beskæm ej den, der har *Attest* for Flittighed!

Selv fik han aldrig denne gyldne Frugt. — Med denne Indstilling faldt han aldrig til i Studenterlivet. Med Ploug laa han jævnligt i Pennefejde i Regensens Læseforenings Protokol, og i Akademicum blev han — med et stort Flertal for sig paa Generalforsamlingen — optaget mod Repræsentantskabets (Bestyrelsens) Vilje, efter at han bl. a. havde fremlagt H. N. Clausens Attest for, at denne aldrig havde tænkt paa at udelukke ham fra Kollegiet for hans Privatliv. En bevaret Seddel viser, hvorledes han ogsaa havde stødt Japetus Steenstrup med nogle Vers og nu ihærdigt arbejdede paa at gøre ham forstaaeligt, at Poesien kun var en Form, han søgte til for at faa Udløsning for sit Sind, og ikke betød noget reelt for ham:⁶

Den Sværm, der ofte har omstormet mig
 og ved at martre følt sig lykkelig,
 den usle Flok, der aldrig bøjed mig,
 var Poesi.

... Og nu, min kjære Jeppe! hør!
 (thi Enden munter være bør)
 de Ord, jeg maaled paa din Dør,
 var Poesi.

En udpræget Foreningsinteresse har optaget disse Alumner fra Aarene 1838—41, da man ventede saa store Ting af den nye Konge, Lovgiveren fra Eidsvold. Vi træffer flere af dem igen i de følgende Aar som Seniorer og Skuespillere i Studenterforeningen, som Repræsentanter i Akademikum, som Ledere af det af Myndighederne standsede Forsøg paa at oprette et *Studentsamfund*. Der er Elersianere med til de første Forsøg paa at knytte de nye politiske Alliancer: gaa ud til Bellevue for at hylde Bøndernes Repræsentanter ved Stavnbaandsjubilæet 1838, gaa over Isen til Lund den følgende Vinter.⁷ At der ogsaa har været Liv i Kollegiehaven, ser vi af, at Alumnerne (1841) følte sig besværet af Udsigten fra Nabohuset (hvor der *ikke* dengang laa nogen Kobbersmedje) og egenmægtigt spærrede dets Vinduer med Kasser. Forholdet til denne Ejendom har overhovedet oftere voldt Vanskeligheder — et interessant Korrektiv til den Hostrup'ske Idyl.

De som i den følgende Tid gør sig bemærket, er i første Række Forskere. Det er Folk som Arkæologen *J. J. A. Worsaae*, i øvrigt ogsaa en benyttet Foreningstaler, der allerede var blevet kendt gennem sin Paavisning af de to store arkæologiske Fejltagelser: at der ikke var en Runeindskrift paa Runamo, og at Kvindeliget ved Vejle ikke var Dronning Gunhilds. Han opnaaede paa den Konto adskillig Støtte, bl. a. Kollegiepladsen, men maatte alligevel supplere Friboligen med Informationer og Forfattervirksomhed. Under en Rekonvalescens, hvor han blev omsorgsfuldt plejet af sin Broder og Coalumne P. M. Worsaae, skrev han her sine »Blekingske Mindesmærker«. Anden Understøttelse satte ham i Stand til at tilbringe en stor Del af sin Alumnetid (1844-46) paa Rejser,⁸ Der var ogsaa *P. L. Panum* (1842-46), som allerede 1840 havde erklæret overfor Kongen, at han agtede at blive Professor først i Kiel og saa i København. Ved Siden af sit medicinske Studium og sin Volontørgerning beskæftigede han sig med Undervisning i Naturfagene og kemiske Undersøgelser; da han ogsaa skulde ernære sin Familie, havde han det kun smaat, men søgte at hjælpe paa det gennem en Lærebog i Fysik. Sit Livsmaal naaede han og kom ved begge Universiteter til at indføre fysiologiske Eksperimenter som Led i Undervisningen⁹

Til et senere Hold hørte Islændingen *Vilhjalmur Finsen* (1847-48), der allerede paa Kollegiet tog Guldmedalje paa islandsk Familieret efter Gragás, og Rasmus Rasks Discipel *M. V. Fausbøll*, der omtrent samtidig opnaaede den væsentlige Lettelse i sin Eksistenskamp, som Udnævnelsen

til Alumne betød; sine forbedrede Kaar anvendte han til at slaa ind paa Studiet af det oldindiske Sprog Pali.

Paa den anden Side var der ogsaa Alumner, som Kollegiet *ikke* kunde absorbere. Løvenørn havde af Medlidenhed denomineret en Ansøger, en »gammel og fattig« Student;¹⁰ men inden et Aars Forløb var hans Co-alumner og specielt hans Kontubernaler klar over, at hans Usædelighed og Uredelighed skadede Kollegiets Rygte og afholdt nyudnævnte Alumner fra at flytte ind. Han blev da (i Begyndelsen af Oktober 1846) indstævnet for en *Generalforsamling* — den første kendte i Kollegiets Historie og ligesom de første Regensgeneralforsamlinger indkaldt i en bestemt Anledning — og da han ikke kunde overbevise Generalforsamlingen om sin Ikke-Skyld og nægtede at flytte ud, blev Sagen indgivet for Eforen. Denne lod den gaa videre til Konsistorium, og fjorten Dage efter Generalforsamlingen gav Alumnen da efter og opgav sin Plads fra næste Termin for at »komme under andre, ikke sindsforstyrrende Forhold«, hvorefter Konsistorium lod Sagen falde. Man ser, hvorledes Kontubernalskabet er begyndt at genere. Et Aars Tid efter var det galt med en anden, der rent personligt var utiltalende at bo sammen med. Han udyaskede en Benscade i Sengen, hvilket mærkedes, naar Pigen luftede hans Sengetøj; det dryppede gennem hans Gulv ned i Kælderen, fordi han ikke havde Servante, han spyttede paa Gulvet etc.; men da det imidlertid lykkedes ham at stille inspector tilfreds og skaffe sig en Kontubernal, var ogsaa Eforen beroliget.

Akademikerne var ved Krigens Udbrud i 1848 endnu militærfri, skønt Livkorpsset stadig bestod. Adskillige meldte sig dog frivilligt og blev for en stor Del anvendt som Befalingsmænd. Af Alumnerne søgte i Efteraaret 1848 Thaning og Hall om at kunne vende tilbage til Kollegiet efter endt Felttog; da de begge var Løjtnanter, blev det nægtet i Analogi med en Bestemmelse for Regensen, hvorefter kun Underofficerer og menige fik reserveret deres Plads, ikke Officerer.

Blandt Krigsdeltagerne kan i det hele med nogen Sikkerhed identificeres: Th. Schow (Overjæger), Th. Thaning, M. A. Monrad, Rosenstand-Goiske (Korporal), C. E. Hall, F. T. Schmidt, H. Bohr, P. A. E. V. Silfverberg, F. Howitz, C. M. Reisz, H. R. Magnus (Underlæge), R. V. A. Hauschultz, P. C. Cramer (Sekondløjtnant).¹¹

Dette maatte jo medføre en ret stor Fluktuation i Alumnebestanden. Et Par af de nys nævnte var udnævnt under Krigen, saaledes stud. med.

Silfverberg,¹² der blev Kollegiets Blodoffer; i December 1848 havde han faaet Schmidts Kollegieplads, men blev selv næste Aar revet med af Stemmningen og meldte sig. Han blev Underlæge ved 1. Forstærkningsbataillon, men i Træfningen ved Gudsø 7. Maj splintredes hans højre Ben af en Kugle; det maatte amputeres, og 27. Juni 1849 døde han paa Frederiks Hospital.

I det hele taget havde Kollegiet nu faaet sine Helte, som maatte se at indhente det forsømte i de følgende Aar. Det var en vanskelig Opgave, da Sindene endnu dirrede efter Krigen og de politiske Rystelser, der fulgte med, og alt stod i Krigens og Grundlovens Tegn. I Krigsbegivenhedernes Følge frygtede man Koleraen, og den overordentlige Kommission havde allerede i 1848 været ude efter Universitetet i sin Søgen efter Bygninger, der i Tilfælde af, at Koleraen kom, kunde anvendes som Epidemihospitaler. Konsistorium afviste det med alle Tegn paa Forfærdelse, men mente med faa Dages Varsel at kunne afse Elers' Kollegium som det eneste efter Omfang og Indretning tjenlige af Kollegierne, saafremt der blev sørget for Erstatning til Portnerfamilie og Alumner. Det blev der dog heldigvis ikke Brug for, da Epidemien endelig kom over Byen i 1853, og *F. Howitz* flyttede fra Kollegiet til Frederiks Hospital og bekæmpede derfra den frygtelige Sygdom. Alumnerne selv havde i 1848 ligesom de andre smaa Kollegiers Alumner faaet tilstaaet gratis Tilsyn i Sygdomstilfælde hos Regenslægen, da denne søgte Dyrtdistillæg, og det gamle Problem, som Næsted i 1786 havde rørt ved, om de alvorlige Vanskeligheder, som Sygdom kunde berede, var saaledes endelig blevet løst.

Atter havde Studenterne gennem en Krig vundet Lyst og Berettigelse til at tale med om Samfundets Affærer, og nu kunde de — bortset fra A. S. Ørsteds korte Regeringstid — pleje deres politiske Tilbøjeligheder i fuld Aabenhed og med alle Myndigheders Velsignelse. I nøje Forbindelse med Modsætningen mod Syd stod Venskabet mod Nord; 1845 havde Elersianerne forgæves banket paa Porten under Regensianernes Fest for deres Gæster fra det nordiske Studentermøde,¹³ men da der 1852 kom Upsalensere til Byen, tog Kollegiet selv nogle af dem i Kvarter og holdt en yderst animeret Fest for dem, hvortil Pladsen blev fremskaffet ved Overdækning af Porttunnelen.¹⁴

Flere af Alumnerne blev præget for Livet af disse Aars Oplevelser. Det gjaldt *L. Holst*, en af vore første polit'ere, og navnlig »den unge Bondeven«, som hans Kollegienavn lød, cand. theol. *P. C. Zahle*, der fik sin Debut som Taler paa Kasino og nu i sin Kollegietid ligeledes gik over til at

sætte sig ind i samfundsøkonomiske og juridiske Spørgsmaal, samtidig med at han kastede sig ud i et politisk Arbejde gennem Pjecer og som *Folketingsmand* for Holbæk-Kredsen og senere Nørre Sundby.

Under disse Forhold maatte det ligge i Luften, at ogsaa Elers' Kollegium fik sin *fri Forfatning*.

Alumnerne her havde haft et vist Selvstyre. Det nye er, at det nu bliver støbt i parlamentariske Former: Generalforsamling, Udvalg og Afstemning.

Det var under Zahle som insp. const., at Alumnerne — efter Valkendorfs Kollegiums Eksempel — indgav en Ansøgning til Eforen om selv at maatte vælge deres inspector, idet de i Motiveringen bl. a. henviste til, at da Kollegialumner gerne valgtes blandt de ældre studerende, var der ingen Fare for at faa en ganske ung insp. coll.. Funktionstiden skulde være et halvt Aar, idet dette nogenlunde svarede til den Tid, hvori en Mand var ældste Alumne, og Valgret og Valgbarhed udstrækkes til Andensalsboerne. Eforen beholdt Ret til at vælge frit mellem dem, der havde modtaget Stemmer, hvis han ikke var tilfreds med Flertallets Kandidat.

H. N. Clausen kunde jo efter hele sin Indstilling kun glæde sig over dette Initiativ, men forlængede dog Valgperioden til et helt Aar og udskød Andensalsboernes Valgbarhed, idet han stadig hævdede, at de stod udenfor Fundatsen. Derefter blev Udkastet forelagt et *Møde af Alumnerne* — det er det andet, vi kender — som fik indsat endnu et Par Ændringer. Og saaledes fremkom det rescriptum ephori af 30. April 1855, der stadig er Grundlaget for Inspectorvalgets Regler.

Efter Forslaget skulde den valgte insp. coll. beholde de gamle Embedsindtægter, men reelt kom dette ikke til at slaa til, da Distributstillæggets faktiske Værdi jo i denne Tid blev stærkt reduceret. Hertil kom, at H. N. Clausen 1862 befriede Indflytterne for Introduktionsgebyret til inspector, og ogsaa fra fisci Udgiftsside forsvinder ved samme Tid de mange Drikkepenge. Til Gengæld var det 1854 blevet endelig fastslaaet, at Rummet Nr. 2 (nu 1) ved sin passende Beliggenhed til Porten skulde være Embedsbolig for inspector.

Kort efter viste der sig et nyt Omraade for Selvstyret. Ved Portnerens Død i 1852 havde man efter sædvanlig Praxis ladet hans tresaarige Hustru Johanne Marie Jacobsen blive siddende i Lejligheden; men hun maatte forpligte sig til at holde en Heldagskarl, der fik Bolig i Kælderen. Efter fem Aars Forløb søgte hun sin Afsked — sagtens paa Grund af Alder. Vanskeligheden herved var som altid Pensionsspørgsmaalet, men dette

foreslog hun løst paa den sindrige Maade, at det haardt tiltrængte Dyr-tidstillæg til Portnerlønnen — der var flere Gange bevilget 10 eller 20 Rdl. for enkelte Aar — nu endelig blev permanent, men forbeholdtes hende som Aftrædelsessum saa længe hun levede. Dette gik Konsistorium ind paa.

Dermed blev Spørgsmaalet om en Revision af P. E. Müllers Portner-instrux aktuelt. Det ser ud til, at det er H. N. Clausen selv, der har sat Alumnerne i Arbejde med Sagen. Et Udvalg — Götzsche, Wiberg og Spang — udarbejdede et Udkast, som blev forelagt en Generalforsamling og derefter gik til Eforen med alles Underskrift paa nær een.

Forslaget gik ud paa Afskaffelse af hele Karleinstitutionen, som jo nok har været ret besværlig at arbejde med i Praxis. Den nye Portner skulde — naturligvis med sin Husstands Hjælp — overtage Karlernes Arbejde, og samtlige Ydelser til Portner og Karle og Drikkepenge til Pigen afskaffes, det sidste for at ingen skulde kunne skaffe sig Særfordele; i Stedet fik Portneren en samlet Sum paa tretten Mark om Maaneden af hver Alumne. Da han saaledes kom til at staa i privat Tjenesteforhold til Alumnerne, skulde han kunne opsiges af dem.

Dette har Clausen ikke ment at kunne paalægge Portneren. Han sendte i Stedet Alumnerne sit eget Udkast, hvori disse kun fik indføjet nogle Ændringer; saaledes blev Portnerens Loftsrum udlejet til de Alumner, der havde Brug for et Pulterkammer. Desuden blev Glødepengene og andre »Smaaskatter«, saa vidt det kan ses, afskaffet, og Ydelserne til Portneren fastsat til en samlet Sum paa en Daler maanedlig af *samtlig*e Kollegie-beboere. Derimod lykkedes det først i 1863 at faa Rengøringen af Gulvene — Fejning efter Paastrøning af fugtigt Sand — udvidet fra tre til fem Gange ugentlig; til Gengæld opnaaede Portneren 1858 en vis Lettelse derved, at de to Lygter, i Porten og paa anden Sal, blev erstattet med Gasblus. Udnævnt til Portner blev fra 1. Nov. 1857 *Ole Nielsen*, men da han gik hen og blev Mormon, afløstes han 1. Marts 1863 af *Jens Frederiksen* fra Slots Bjergby.

Forholdet til Karlene kunde Alumnerne derimod omordne saa meget de lystede, da de jo selv betalte dem. Og en Generalforsamling approberede da 1857 en Overenskomst med to faste Karle, som fik Monopol paa al Opvarthning paa Kollegiet, idet enhver af »Herrerne« lønnede den af Karlene, han bestemte sig for, med syv Mark om Maaneden, altsaa Resten af de tretten fra Forslaget til Eforen. Karlene kunde opsiges fra Maanedes Udgang, men alvorligere Tilfælde skulde forelægges en Generalforsamling; iøvrigt blev det daglige Tilsyn med Karlene overdraget

dels til Portnern, dels til et *Karleinspektorat*, bestaaende af insp. coll. og et ekstra Medlem, valgt paa en aarlig Generalforsamling. Dette kunde paa-lægge Karlene smaa Mulkter til Anvendelse under deres Sygdom.

Fællesinteresserne overfor Betjeningen havde saaledes ført til, at nye Led var føjet til Kollegie-Selvstyret, og samtidig var de første regelmæs-sige Møder af alle Alumner indført.

Den drivende Kraft i hele denne Udvikling har sikkert været P. C. Zahle. Hans Inspektorat (1855) viste megen Virksomhed. Han opsatte i Porten en Opslagstavle for Inspektoratet, hvori Alumnerne kunde faa optaget betalte Annoncer; han satte hele Kollegiejuraen i System gennem en Registrant over de foregaaende Aars Bestemmelser og har dermed ud-fyldt en Del af det Hul i vor Viden, der er opstaaet ved Tabet af de fore-gaaende Perioders Inspectorprotokoller; han satte en Smæklaas i Porten, hvortil nu *alle* faste Beboere fik Nøgle; Gratister uden en saadan skulde betale en særlig Afgift til Portneren, idet denne ikke var forpligtet til at aabne Porten om Natten. Endvidere stiftedes efter et Cirkulære fra Zahle til alle Alumner, Andensalsboere og Grise den første *Ehlers Collegiums Vækkerforening*. Men først og fremmest var det i denne Tid (1854), at Afskaffelsen af Kontubernalsystemet — i dets gamle Form — endelig besegledes, idet Kollegiet anskaffede 7 Kakkelovne til Yderrummene. Kom-munitetet lagde de fleste af Pengene ud; Alumnernes Tilbud om at til-bagebetale de 260 Rdl. gennem en sextenaarig Afgift paa Distributsen fandt Eforen det ikke nødvendigt at tage imod.¹⁵

O. J. C. Ottosen, der efter Valg efterfulgte Zahle ved hans Udflytning, fortsatte hans Arbejde med Kollegiets Arkiv; blandt disse Aars Alumner var ogsaa C. A. Hvüid, Stifteren af Legatet, og C. E. F. Reinhardt, Ny-boderdrengen (Søn af en pensioneret Underofficer), som havde fast gratis Middag hos H. C. Ørsted og hos denne bl. a. truffet baade hans Broder og Eforen, saaledes at han ikke skulde have svært ved at faa Kollegieplads.

Den senere Docent Carl Aug. Thomsen blev cand. polyt., medens han boede paa Kollegiet og rejste derfra ud for at arbejde ved kemiske Labo-ratorier i Berlin og Paris, og til disse Aars Alumner hørte ogsaa Rud. Fri-modt, der siden blev Grundlægger af Københavns Indre Mission, men som dengang var Religionslærer paa Christianshavns Borgerdydskole; i H. N. Clausens Hjem fik han rige Tilskyndelser og endte som Eforens Svigersøn.

De nye Bestemmelser for Personalet i Forbindelse med Opgivelser andet-stedsfra viser, at Dagsplanen nu ved 1860 var en anden end i 1825. Hen-

synet til Betjeningens Tjenestetid gjorde, at Alumnerne stadig til en vis Grad maatte følges ad. En halv Time efter Portens Aabningstid (Kl. 5 om Sommeren, Kl. 6 om Vinteren) skulde Portneren have Gløder til Kakkellovnene og kogt Vand til Temaskinerne, og endnu en halv Time senere stod Karlene til Disposition. Begge Dele varede til Kl. 8 (Kl. 9); saa forudsattes man at være oppe, ialfald kunde man ikke efter Kl. 10 faa Natpotterne tømt. De særlig energiske dannede Vækkerforeningen, der vækkede Kl. 5½ eller 7 efter Aarstiden.

Men i Modsætning til tidligere var Kollegiet nu væsentlig befolket ikke af honorarlønnede Kandidater, men af eksamensstuderende, der arbejdede hjemme om Formiddagen og derefter holdt en Frokostpavse. Denne, som kunde trække temmelig længe ud, blev det Skik at tilbringe omkring *Kaffebordet* i Haven; men om Vinteren var Brødrene Holcks lyse Kamre til Haven en Tid det gæstfri Samlingssted.

Kaffen, som tidligere kun blev nævnt som noget, man gik paa Kafé efter (eventuelt Regenskroen), omtales med et vist Festskaar over sig.

Hovedmaaltidet faldt om Aftenen, — forsaavidt der har været Raad til et saadant Maaltid. Ofte har det bestaaet af en eller anden Sending hjemmefra, indtaget i Fællesskab som Grundlag for et lille Sold, saaledes som det skildres¹⁶ af Laurids *Prip* (Alumne 1866-70):

»Det myldrede ved slige Lejligheder med Sange, ikke allesammen lige gode, vel næppe allesammen gode, men til Gjengjæld meget actuelle, saa det slog sjældent fejl, at de paa den Aften, da de blev sungne, gjorde stor Lykke. Det var først ved senere Eftersyn, altsaa under ganske andre Forhold, at de kunde synes, ikke just ferske, men lidt fløve. Jeg fandt en Gang paa at skrive en ganske prosaisk Avis, hvori jeg, antecipando, lagde de forskjellige Beboere Taler i Munden, der efter mit Skjøn vare characteristiske for dem. Stemningen havde indtil da været lidt tung, men det var mærkværdigt, hvor Oplæsningen af Avisen virkede oplivende. Jeg slap med Nød og Næppe fra at blive baaret i Guldstol, og Avisen blev laant ud til Afskrift.

En anden Gang blev der omdelt en ret overgiven Drikkevisе af en anonym Forfatter . . . Og saa endte Festen med et Glas Punch, der var skaffet til Veje ved, at de af os, der ejede 8 Skilling, ofrede disse til Indkjøb af en Flaske Punchekstrakt, der blev købt henne hos Urtekræmmer Weiss i Kælderen paa Hjørnet, og forstrakt saa længe med kogende Vand nede fra Portneren, at der kunde blive nok ogsaa til dem, der af gyldige Grunde ikke havde ydet nogen Otteskilling. Og Stemningen blev høj.

Der behøvedes ikke megen »Drik« til at gjøre os glade, egentlig kun et Minimum til at manifestere Ideen om »Druens Hjerteblod«.

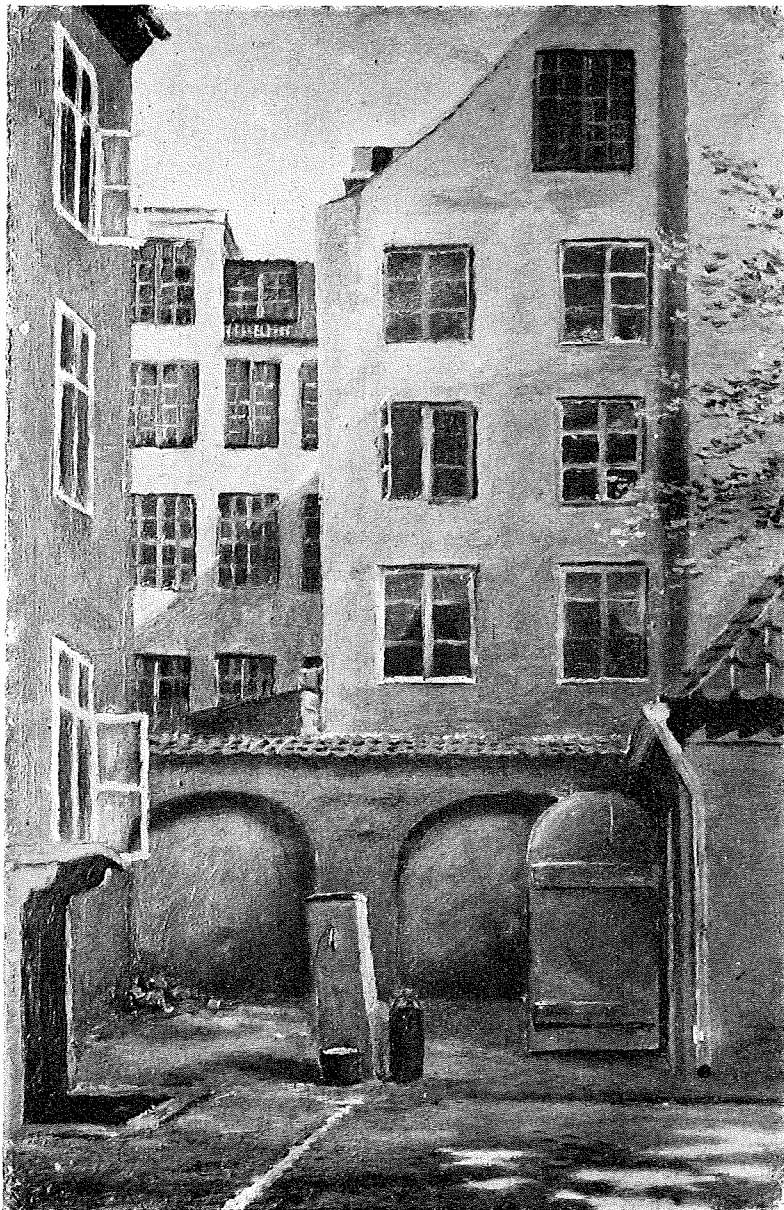
I de stille Sommeraftener sang vi nede i Haven — uden Tvivl til stor Glæde for Gjenboerne; i alt Fald til stor Fornøjelse for os selv. Vore tomme Svovlstikæsker blev sat op paa Spidserne af Jernstakittet mellem Gaard og Have og leverede en pragtfuld og herlig Illumination, naar de antændtes.

Vi havde godt Selskab inden Døre paa Kollegiet og kom ikke meget udenfor«; dog kunde det hændes, at Regensen og Kollegiet udfordrede hinanden paa Snebolde, det skete saaledes en Fastelavnsmandag.

Det skarpe Lys, der fra mange Sider falder ind over Kollegiet omkring 1860, viser, at man tilsyneladende har givet sig hen i Feststemning ved enhver Lejlighed. En enkelt Gang opgives Traktementet: kold Aftensmad, Te, Punch og Vin for indtil en Daler pr. Næse. Man kom sent hjem i bedste Forstaaelse med Vægteren, »Justitsraaden«, og blev lukket ind af ham. Man holdt en særlig Efteraarsfest, naar Havens Nødder var modne, og det kunde se ud til, at den allerede har haft Form som et Gaasegilde. Man holdt Julefest. Man drog samlet paa Besøg paa Børchs. Man soldede i Haven med de paa Kollegiet indkvarterede Svenskere og Nordmænd under det næste nordiske Studentermøde i København (1862), og nu laa Forholdene saaledes, at Kommunitetet gav et Tilskud paa 45 Rdl. og Eforen kom til Stede.¹⁴ Efter et tilstrækkeligt Antal Forlovelser naaede man saagar til at afholde et Bal, af Fr. Zeuthen skildret som de forvovne Pigers Storm paa den tappert forsvarede Gaard, hvor hidtil

Her — naar vi undtager Stine, som blidt
Bringer os Theen, og Anna, som tit
Paa vore Kamre besøger os lidt —,
Vi har kun Visit
Af disse høie Muser,
Som her paa Gaarden huser
Ugenert og frit.

Anna er Ole Nielsens lille Datter, født omtrent ved den Tid, da han flyttede ind som Portner.

Kollegiets Gaardsplads.
Ældre Maleri af Frederik Guldbrandsen (paa Læsestuen).

Vækkerforeningerne.

Alt dette Natteliv og den senere Aftendrikstid maatte naturligvis gøre Opretholdelsen af de gamle Morgentider ret vanskelig. Her prøvede Vækkerforeningerne at gøre en Indsats. Det betyder for os, at vi gennem Vækkerprotokollerne, hvoraf den ældste bevarede er paabegyndt 1860, faar en ganske ejendommelig Lejlighed til at træffe Alumnerne i Morgensko og Skjorte.

Forsøget lykkedes meget daarligt. Nogle faa stod tidligt op, men de fleste satte flere Gange om Ugen det Kors paa Tavlen paa deres Dør, hvormed de frabad sig Vækning, eller lod sig mulktare. Og Resultatet var, at Foreningen svømmede i Penge, i stort Omfang fungerede som Laanekasse og var hele Kollegiets Malkeko; ikke blot holdt den aarlig en Skovtur for Medlemmerne, hvortil der blev digtet yndefuldt om Opvaagnen i Naturen til Kirkeklokkens Klang, men spædede ogsaa til Havekassen og til Festen for de svenske og norske Gæster.

Forbilledet for den første Forening var hentet fra Regensen — i den Grad, at man ser Folk argumentere ud fra Analogi med Bestemmelser i Regensens Vækkerforenings («Gamles») Love, som *ikke* var overtaget ved Idéens Omplantning (nemlig den Regel, at Vækkeren udtrykkelig skal melde sig som saadan). Vækketiden varierede som nævnt fra 5½—7, beregnet efter Frue Kirkes Ur, der i det hele var Normen for Kollegiets Dag, skønt det stadig »gik foran alle andre Uhre«. Sommerferien var kun kort, fra ca. 20. Juli til 20. August, og ogsaa i de nærmest omliggende Uger var kun faa bortrejst. Hvert Medlem var Vækker en Uge og skulde i den Tid med Foreningens Lygte (med Stearinlys) i Haanden gaa tre Runder med 15 à 20 Minutters Mellemrum, de to sidste for at inspicere. Var et Medlem ikke i den reglementerede Grad af Paaklædthed — d. v. s. havde Benklæderne hægtet — ved 1. og 2. Inspektion, ifaldt han en Bøde paa henholdsvis 4 og 8 Skilling. Gik Vækkeren et Medlems Dør forbi eller begik andre Uregelmæssigheder, idømte han — med stor Beredvillighed — sig selv en Mulkt.

Hovedindholdet af Protokollerne er Beretninger om de Kampe — der kunde gaa over til rene Haandgribeligheder — som Vækkeren førte for at faa Medlemmerne vaagne, og disses Kamp for at faa sig kendt bødefrie. De kunde f. Ex. finde paa at udmelde sig i Vækningsojeblikket, hvilket var ugyldigt. I Praxis blev det Peter Krag, der som Formand ud fra »Liberalitet og Retsfærdighed« og med subtil juridisk Kløgt dømte

i de mange vanskelige Spørgsmaal om idømte Bøders Gyldighed, indtil pludselig et Oprør slog sammen om ham. Paludan-Müller havde forgæves foreslaaet i Stedet at indføre en Proces for en Nævningeret med den tidstypiske Motivering, at Medlemmerne derved fik Øvelse i denne Fremtidens Procesform, som jo var lovet i Grundloven.

Enhver vil forstaa, hvad der kan faas ud af alle disse Spørgsmaal: Er et Blækkors et Kors? Skal man vækkes, naar man overnatter paa andres (Brødrene Zeuthens) Sofa? Er man paaklædt, naar man sidder i Slobrok med Benklæderne i Hænderne for at sy paa dem?

Debattens Former er naturligvis beslægtet med det fra Læsestueprotokollerne kendte Kollegievøvl, men dog i højere Grad præget af den samme Logik, som har baaret Diskussionerne paa Kamrene. Den kraftigt personlige Polemik bryder sjældnere igennem, som da Paludan-Müller, der i det hele er stærkt interesseret i Debatterne, søger at knuse den ganske unge Reisz.

Der mærkes en vis Interesse for sproglige Problemer og Retskrivningsreformer; P. Krag er saaledes inde paa at skrive Thorsdag, fordi Guden hedder Thor. Derimod er det ikke ofte, at der gøres noget ekstra ud af Indlæggene, som da Fr. Zeuthen skriver:

»Den ædelmodige Karl.

Der var engang en Vækkerforening, men Vækkeren var syg. Da fremstod den ædelmodige Karl og sagde til den syge Vækker: »Ikke skal Du vække, thi Du er syg; men jeg vil være ædelmodig og ikke sky nogen Møje for at tjene Dig«. Her fremstiller Karl os et smukt Exempel til Efterlignelse, og hans Ædelmodighed blev heller ikke ubelønnet, som Historien skal vise. Vær derfor altid ædelmodig, thi Du vil rigelig blive belønnet derfor! Da Solen den næste Morgen tittede ind gennem de røde Gardiner og farvede Karl og hans lille Seng røde, da var han endnu meget søvnig og vilde saa gjerne endnu farves lidt mere rød. Da sagde Christen Larsen »Ikke skal Du vække, thi Du haver været ædelmodig!« og Karl fik Lov til at ligge og glæde sig ved sin Ædelmodighed. O hvilke skønne Laurbær at hvile paa! Saaledes bliver Dyden altid belønnet.«

Vækkerforeningen opløste sig i Juli 1863, idet den testamenterede sit Arkiv til en nydannet Vækkerforening og skænkede sin kontante Formue, 30 Rdl., til Polakkerne, hvis Frihedskamp blev fulgt med levende Del-

tagelse af danske Akademikere. Den nye Forening skrev sine Love paa Grundlag af den gamles, som dog ved denne Lejlighed undergik en grundig Revision ud fra de under Diskussionerne indhøstede Erfaringer, saa man naaede til haarfine Regler for de forskellige Tvivlstilfælde og et yderst detailleret Bødesystem.

»*Nutzhorns Bande*« og andre *Alumnekredse*.

Det rige Liv paa Kollegiet omkring 1860 hænger ikke mindst sammen med, at en Række virkelig betydelige Folk blev denomineret af de to Statsmænd, Bardenfleth og A. S. Ørsted. Dyrkelsen af Muserne var ikke blot Festlyrik, det var Alvor og Livets Mening.¹⁷

Som den centrale Skikkelse staar den københavnske Lægesøn *Frederik Nutzhorn*, insp. coll. og Vækkerforeningsformand. Om nogen har han fortjent et Billede paa Lectoriet. Georg Brandes, der læste Edda og Oldtysk sammen med ham og efter hans tidlige Død udgav hans efterladte Oversættelse af Apuleius' Amor og Psyche, har i en Indledning til denne givet en indgaaende Karakteristik af hans ejendommelige »sunde, rene og stærke«, usaarlige Karakter, yderligere fæstnet gennem hans indgaaende Dyrkelse af græsk Aand; en Sommerferie anvendte han saaledes til at ligge under et Træ og gennemlæse Platons samlede Værker. I Græsk underviste han ogsaa privat og paa de to Borgerdydskoler og var som Filolog en af Madvigs mest lovende Elever.

Denne Personlighed trak Venner og Coalummer til sig:

Har dets Alumner huldt Du ei opammet?
Ei mangan Dreng optugtet til en Mand?
Du lærte dem, som paa Logikken stammed,
At føre Talen snildt og med Forstand.
Hvor tidt de Støvede Du monne banke
Og glattede de Raa med Aandens Høvl,
Det rinder os med Vemod nu i Tanke
Og lærer os at skatte Nutzhorns Vrøvl.

Eller som det blev sagt ved samme Lejlighed, nemlig hans Udflytning, efter en Omtale af hans medicinske Husraad og hans Held med at udbrede Gymnastik og Fægtning paa Kollegiet:¹⁸

»Har han ikke, trofast som en Goldamme, opfødt det Vrøvletalent,

som udgjør et integrerende Moment i alt ægte Studenterliv, og hvoraf Collegiet nu i Sandhed kan rose sig? . . . Var han ikke ligesom den Prop-trækker, der trak Tolden af Collegiets gjærende Ølflasker? Tør nogen negte det, da er det, fordi han ei har seet Livet her, som det var før Nutzhorns glimrende Dage . . . Om ham, med hvem Collegiets Guldalder forsvinder, ville vi samle os« (til en Afskedsfest).

Ikke mindst maatte Nutzhorns klare Ro virke dragende paa en Natur som Forfatteren til ovenstaaende Linier, *Jens Paludan-Müller*,¹⁹ Søn af Historikeren Caspar Paludan-Müller, selv Broder til Nutzhorns Forlovede; han studerede Teologi og ved Siden af, med streng historisk Metode, Gotlands Forhold til Danmark. Han havde sin Slægts Anlæg for Poesi; men trods en omfattende litterær Dannelse, hvis Præg dog allerede forekom lidt gammeldags, havde han svært ved at begaa sig; hans tunge Gemyt førte ham ud i Tvivl paa sit Forhold til Kristendommen, Tungsind og Hypokondri, hvorunder han blev revet op af hver Antydning af Kritik saavel overfor ham selv som den konservative Autoritetstro, han skarpt og lidenskabeligt hævdede overfor den herskende Tidsaand. Hans Fader betragtede det under disse Forhold som en Lykke, at Kollegielivet hindrede ham i at føre en ren Eneboertilværelse. Her fandt hans »gemytlige, dog stundom lidt bidende Lune« Udløsning.

Hos Nutzhorn mødtes han hveranden Tirsdag med sin Barndomsven og Fætter Julius Lange og i det hele med *den Nutzhorn'ske Bande*,¹⁷ hvor ikke faa af dem, der i de næste Aartier kom til at spille størst Rolle i dansk Aandsliv, fik trukket deres Standpunkter op, af Folk udefra: Georg Brandes, Filologen Gedde, Historikeren Troels-Lund, Nationaløkonomen Harald Westergaard, Teologen og Studenterforeningspolitikeren A. C. Larsen, den senere Afdelingschef ved Statsbanerne Emil Petersen, Harald Paulsen (sen. Højesteretsassessor), Sprogforskeren Vilhelm Thomsen. De læste op af Verdenslitteraturens Produkter, lejlighedsvis af egne Frembringelser — Brandes saaledes en Afhandling om Symbol og Allegori — og havde det i det hele taget fornøjeligt paa en aandrig Maade; ikke sjældent formede Samværet sig som et Sold med Taler og Lejlighedssange; Ferierne kunde de tilbringe sammen paa Fodture eller i Paludan-Müllers Hjem i Nykøbing F.

Brandes, der paa dette Tidspunkt havde arbejdet sig frem til en Slags Panteisme, mødte dog Kresens enstemmige Misstemning overfor sine Forsøg paa at »ride igennem Tankens luende og lutrende Baal til den slumrende Prinsesse, ikke blot paa egne Vegne, men paa det hele Slægtleds«;

han fortæller saaledes, hvordan han under et af Møderne hos Nutzhorn i Stueetagen var kommen til at betegne Bibelstedet om »Gudernes Sønner og Menneskenes Døtre« (1. Mos. 6₂) som »klingende svært hedensk«. »Med et Sæt var Jens ude af Døren og fór i Firspring op paa sit Kammer, der laa højere oppe i Huset. Sligt skete ikke sjældent. Naar han saa, beroliget ved en eller anden Deputation, i rask Løb kom tilbage iblandt os, lød det (som en Kammerat en Aften træffende bemærkede) »som om en Sæk Kartoffler blev styrtet ned ad Trapperne«.«

Men ogsaa videre Krese droges ind i denne Tankeudvexling. Paa en Pilgrimstur til Slagpladsen ved Isted traf Brandes Folkene fra det *lille theologicum* og sluttede sig til dem,²⁰ og senere mødtes »Banden« med Repræsentanter fra denne Gruppe og fra andre kirkelige Lejre til det store Opgør i *Diskussionsforeningen*, et halvt hundrede Mand stærk, hvor Brandes kom i Bestyrelse med *Fr. Zeuthen*.

Det er Sønnerne af Magdalene Laub og F. L. B. Zeuthen, der nu rykker ind: de to vældige og ivrige Disputatorer, Teologen Frederik (senere Indre Missions Formand)²¹ og Matematikeren Hieronymus Georg (senere Professor), der paa Kollegiet skriver sin Disputats om Keglesnit.

Lad aldrig her paa Gaarden
Det glemmes: Det var her
Hvor *hiin* har Spiret baaret
Og *denne* fik sit Sværd.

Navnlig Frederik, der, som ovenstaaende hentyder til, blev inspector, kom til at spille en ikke ringe Rolle gennem sine omfattende Interesser, Poesi, Filosofi, Skuespil og under Indflydelse af Fætteren *Hier. Laub*, »den livlige Student, som fyldte saa godt paa Kollegiet«, ogsaa Musik; *Fr. Zeuthen* og hans nære Ven *Jens Paludan-Müller* var Hovedleverandørerne af Kollegiepoesien, ofte af betydelig Kvalitet.

De to Brødre var naturligvis Kontubernaler og havde som Gratist en tredje Broder, Henrik, Elev paa Landbohøjskolen. Overhovedet maales Intensiteten af Samlivet paa det Netværk af Venskab for Livet med Co-alumner og Ægteskaber med disses Søstre, som kan efterspores. Af de to Brødre *Laubs* Søstre blev den ene gift med en Broder til den »fine, elskværdige Personlighed« Vilh. Schepelern (sen. Professor), den anden med Emil Jespersen, hvis Søster igen blev Jespersens nære Ven H. G. Zeuthens Hustru. Et tredie Broderpar var Maur. og Peter *Krag*; Peter blev i Fri-

Alumnerne paa Elers' Kollegium Foraaret 1862. Fotografi.

Siddende (fra venstre): Ramsgaard, Kaas, Øllgaard, C. Reisz, S. Schiøtt, O. Jensen, J. Nørregaard, J. Paludan-Müller (med Barnet), P. Cramer, P. Krag («Gris»), H. Laub. Staaende: H. C. Hansen, A. Paulsen, P. Nørgaard, C. Nissen, A. Holck, H. Holck, N. E. Balle, F. Zeuthen, E. Jespersen, H. Zeuthen, M. Krag, Fraas.

modts Fodspor den kendte Præst ved Jacobskirken; deres Søster blev gift med Hans Hansen. Noget senere rykkede de tre Brødre *Trojel* ind, deriblandt Laur. Prips Ven, Kunstelskeren Emil Trojel («det var mærkeligt, hvad han paa sin fine, elskværdige Maade kunde faa ud af sin Tid»).

Omkring Brødrene Zeuthen samlede sig overhovedet en Kres, der havde saa stærk Tilknytning til Kollegiet, at den ser ud som et udvidet Kollegiekammeratskab, og hvor de samme Grundspørgsmaal om Tro og Tvivl stod paa Dagsordenen som inde hos Nutzhorn: P. Krag, E. Jespersen, Balle, Schousboe og flere Ikke-Alumner. Noget lignende gælder det førnævnte *lille theologicum*, der efterhaanden droges over mod Grundtvigs kirkelige Anskuelse og mod hans hele Personlighed. Deres kraftige Salmesang paa Kollegiet var ikke fri for at blive opfattet som en Profanation af Salmerne. Flere af dem gik efter 1864 ud i det Højskolearbejde, som der netop da blev saa gunstig Jordbund for; det gælder Ludv. Schrøder og Ernst Trier, og det gælder Elersianeren *Jens Nørregaard*, der under Paa-virkning af Rud. Frimodts Undervisning havde valgt Teologien og som

»ved sit lyse og friske Væsen, sin varme Begejstring for alt godt og skønt og sin Musik virkede oplivende paa os alle« (H. G. Zeuthen). Til denne Gruppe hørte ogsaa Wiberg og Paludan-Müller; i begge Krese færdedes Teologen *N. E. Balle*, der forlængst havde bestemt sig for Grønland, og da ogsaa under Afskedsgildets Beklagelse ombyttede Kollegiet med Sneen og Isen.

Endnu en af Forgrundsfigurerne var den militært indstillede *Peter Cramer*, »Kollegiets Sværd«, der var sat noget tilbage af sin Krigsdeltagelse og først nu i en sen Alder kom ind paa Kollegiet, hvor man fejrede ham bl. a. paa Tiaarsdagen for hans Deltagelse i Dækningen af Tilbagetoget ved Frederiksstad og senere ved hans Udflytning som Repræsentanten for den »gammeldags Gemytlighed«, den gamle Ørn, der sørgede for, at de mindre Fugle holdt Fred, og som

gik omkring saa stille her
og gjorde det saa hjemligt.

Naar man hertil føjer *A. H. F. C. Goos*, vor største Jurist efter Ørsted, der allerede paa Kollegiet skrev Guldmedaljeafhandling om Forholdet mellem Ægtefæller, og Teologen *N. T. Krarup*,²² hvis Selvkritik stillede ham noget i Skygge, vil det forstaaes, at der virkelig var Forudsætninger for et alsidigt, livfuldt og udviklende Samliv paa Elers' Kollegium omkring 1860.

Under alt dette ventede man fra Aar til Aar det Opgør med Prøjsen, som syntes mere og mere uundgaaeligt. Under voxende Tordenskyer paa den sydlige Himmel tog man mod de nordiske Brødre, illuminerede i Foraaret 1863 — sikkert i Anledning af Prins Georgs Valg til græsk Konge — og demonstrerede samme Aar yderligere sit Sindelag gennem Anskaffelse af tre Flag.

Nogle Maaneder efter Gaven til Polakkerne var »Banden« samlet paa Nutzhorns Fødselsdag i hans Hjem i Store Kongensgade. Stemningen var spændt og trykket; Frederik 7. laa for Døden i Lyksborg. Paa Hjemvejen traf man store Opløb: Kongen var død og havde efterladt til sin Efterfølgers Underskrift den udfordrende Novemberforfatning. Frygt, Haab, Sorg og Harme jog hinanden gennem disse Maaneder, skriver Vilh. Thomsen.

Ved Nytaarstid brød Krigen ud, og som andre Grundejere fik Kollegiet

i Januar 1864 Indkvartering, hvilket medførte, at L. T. Trojels Indflytning blev udsat.

Der var nu principielt almindelig Værnepligt, men det var tilladt at stille en anden for sig; man kan se, at Elersianerne har drøftet, om det var muligt paa denne Maade at fyldestgøre sine Pligter mod Fædrelandet. Julius Lange trak rundt i Jylland, men kom ikke med i selve Sammenstødene; særlig Opmærksomhed kom der til at staa om *Jens Paludan-Müller*, der eksercerede yderst daarligt, men fik en vis Indflydelse paa Afdelingens Moral gennem sine Historier (han havde Grundtvigs Saxo med i Tornystret) og beroligede dem paa Tilbagetoget fra Dannevirke. Der opstod en Legendedannelse omkring hans Endeligt; Sammenhængen er vist den, at da Max Müllers Afdeling 6. Febr. ved Sankelmark søgte at dække Retræten, og efter at Kompagniet allerede var splittet, kom Paludan-Müllers stærke Sind op i ham, og han styrtede frem og slog om sig med Kolben. Noget senere saa' en Kammerat ham staa og fyre uden at agte paa de øvrige; da han nægtede at gaa tilbage med de andre eller søge Dækning, blev han senere fundet liggende med et Skud gennem Øjet. Borchs Kollegium, hvor han ogsaa havde boet, rejste en Mindesten for ham. Den 3. Juli, medens Fjenden efter Dybbøls Fald besatte Jylland, faldt en anden Exalumne, cand. jur. *Frithiof Sørensen*.

I det hele ser Listen over Elersianere, der vides at have staaet under Vaaben, saaledes ud: A. H. F. Goos, A. S. Ø. Jacobsen, J. Paludan-Müller, Fr. Zeuthen, P. C. Cramer (Sekondløjtnant), F. O. Jungersen (Løjtn.), Fr. Sørensen, Jens Nørregaard (Løjtn.), C. L. Nissen, Jul. Lange, Laur. Prip.¹¹

Overhovedet voldte Krigen og dens Eftervirkninger naturligvis en Del Forstyrrelse; dog fik de to Alumner, som kom i Trøjen, Nissen og Julius Lange, reserveret deres Plads. En Lejlighed til at vise sine Følelser frembød sig, da Kollegiet med Tilskud fra Vækkerforeningen festede for de sønderjydske Gæster.

Der ligger en dyb Symbolik i, at samme Aar (1865) blev Guldalderens besungne Dryade hjemløs, idet Valnøddetræet faldt.²³ Foreløbig har der dog næppe været større Forandring at spore; det maatte i høj Grad styrke Kontinuiteten, at ikke faa af de næste Aars Alumner længe havde haft deres Gang paa Kollegiet som Indhavere af en anden Plads — det var jo i denne Tid muligt — som »Grise« eller som Deltagere i en af de smaa Krese. For den akademiske Verden gik Nederlaget først op i sin fulde Udstrækning, da Frankrig faldt i 1870—71, og først med de Aargange, der

havde oplevet det som Dreng, viste der sig en vis Usikkerhed og Skepsis overfor den nationalliberale Perodes Ideal og Traditionerne fra den.

Kun et Par af de nye Alumner skal nævnes. Nutzorns Efterfølger blev *Julius Lange*,¹⁷ der startede paa Nr. 4 og ligesom sin Forgænger var en Græcitetens Elsker; han foragtede de faglige Dygtigheder, der vandt deres Position ved at sælge deres Ungdom for et Par gode Arbejdsaar, og i Konsekvens heraf var han da ogsaa en af de største Bidragydere til Vækkerforeningen; i Stedet opdyrkede han den fine Sans for Kunst, som blev hans Livs Hovedformaal. Baade Laur. Prip¹⁸ og Georg Brandes fortæller om det Udbytte, det gav at se paa Malerier under hans kyndige Vejledning. Endnu en af vore store Jurister er Elersianer, *Henning Matzen*, der paa det Tidspunkt vandt en Guldmedalje med sjælden Anerkendelse paa sin Afhandling om Panterettens Historie. Samtidig var han en søgt Manuduktør, der plejede at slutte sine Hold med et dundrende Gilde paa sit Kammer paa anden Sal og ved denne Lejlighed ikke var utilbøjelig til at medtage Damer. Manucenter kunde disse jo ikke være, og Prip, der var inspector 1867—70,

»erindrer min Kvide, da jeg, den unge theologiske Student, som Inspector maatte gaa op til den anerkjendte Jurist, der snart blev Professor, og nedlægge Forbud mod feminin Delagtighed i hans Gilde. Jeg var vist mange Procent ulykkeligere end han. Han var det aabenbart ikke: takkede tørt for Meddelelsen og afskedigede mig med en naadig Haandbevægelse — hvorpaa jeg tøfled af. Vi var for Resten stadig gode Venner«.

KOLLEGIET I HALVFJERDSERNE

Da den anden Vækkerforening i September 1874 sluttede sine Dage, skrev *A. Bruun* følgende Gravskrift i dens Protokol:

»Vækkerforeningen maatte her standse sin Virksomhed paa Grund af den ringe Interesse og Deltagelse, som Collegiets Beboere viste den; at give en historisk Fremstilling af dens 10-aarige Levnetsløb vilde føre til det sørgelige Resultat, at den kollegiale Aand herinde er bleven mere og mere dysset i Søvn i de sidste Aar, saa at den nu for Øieblikket er fuldstændig henslumret. Maatte den atter en Gang kaldes til Live!!«

Foreningens Polemik var blevet ført i lange spidsfindige Indlæg — en Alumne var saaledes blevet rasende over, at en Forespørgsel angaaende Skovtursmiddagen, som han som Udvalgsmedlem stillede en Generalfor-

samling, var blevet refereret saaledes: »Hr. Møller foreslog afstemning over, om vi skulde have boeuf eller lammesteg til middag«, og havde Side op og Side ned sammenlignet Formanden, Schrader, med Paven, der paa det nylig afholdte Laterankoncilium opstillede sig som Traditionens Fortolker.

Den foretrukne Skovtursegn var stadig det nordligste Nordsjælland. Saaledes kørte man i Sommeren 1870 i Hestevogn til Fredensborg og drak Kaffe, satte i Baad over til Esrom og spillede Kegler, spiste paa Mariane-lund og besaa Ruinen ved Gurre, sluttede efter et Bad i Hellebæk med et Sold (Sherry og Rødvín) og tog hjem med Dampskibet, altsaa et meget broget Program, som ialt, incl. 155 Cigarer, kostede 78 Rdl. — der var da 16 Medlemmer.

Nu i 1874 var Medlemstallet svundet ind til fem, Debatten var praktisk talt gaaet i Staa, og flere Ting tyder overhovedet paa en noget slap Periode.

Dog fandtes der nu Former og Traditioner, som kunde holde Forbindelsen oppe, og det »collegiale« stod nu som et fast Begreb; der er fra nu af stadig Tale om det »fornøjelige og hyggelige Samliv«. I Forbindelse med Haven nævnes en *Huggeforening*,¹ hvis Virksomhed dog ikke nærmere defineres, og i September 1871 skænkede Vækkerforeningen — efter for-gæves at have tilbudt Eforen Pengene til en Læsestue — 50 Rdl. til en *Vaabenforening*, bl. a. til Undervisning; det var formodentlig dennes Salonbøsse, der fjorten Aar senere blev fundet stærkt overrustet i Haven og senere atter istandsattes. I samme Retning peger Anlægget af Krokethanen, som det ikke vil være en dristig Gætning at sætte i Forbindelse med, at Borchs Kollegium fik sin Krokethane 1875, samt endvidere Oprettelsen af Værktøjskassen 1876 og Indretningen af *Styrtebadet*.

I Foraaret 1869 ansøgte Regensianerne om at faa et Baderum, hvilket blev bevilget. Der foreligger intet om, hvem det var, der i den Forbindelse har henledt Eforens Opmærksomhed paa Elers' Kollegiums ene Udhus som anvendeligt paa samme Maade.² Det var nu forlængst fastslaaet som Portnerens Køkken (da de unge Alumner Olaf Ørsted og C. C. Christensen 1885 i Protokollen forsøgte at hævde deres fundatsmæssige Ret til at benytte det som kemisk Laboratorium — en Del af Dagen — blev der svaret, at denne Ret maatte være bortfaldet, da der ikke blev protesteret i 1869).³ Portneren fik derfor i Erstatning et aarligt Løntillæg paa 20 Rdl., og for en Sum af 368 Rdl. blev der atter indrettet Køkken i Kælderen; Udgifterne ved selve Baderummet, der ligeledes afholdtes af Kollegiets egne Midler, blev anslaaet til 167 Rdl., hvortil dog kom 94 Rdl.,

væsentlig til Installering af en Kakkellovn. Derimod maatte Eforen overlade det til Alumnerne selv at holde denne med Brændsel.

Dette sidste kom til at volde store Vanskeligheder («hvor har jeg dog frosset derinde», skriver en Alumne.⁴ En Tid søgte man at løse dem gennem den sædvanlige Formel for Kollegielivet: en Forening med Generalforsamling og Embedsmænd. 8. Januar 1876 vedtoges Love for *Foreningen til Opvarmning af Badehuset paa Ehlers Collegium*, der lededes af den aarlige valgte *Badeinspektør*, hvis Embede er bevidnet tilbage til Badets første Tid,⁵ herefter skulde Badet opvarmes to Gange daglig med en Badetid paa et Kvarter til hver.

Disse Regler gik dog af Brug omtrent øjeblikkelig, og Foreningen be fandt sig overhovedet i en halvt opløst Tilstand, da Badeinspektøren med de sidste tapre Vinterbaderes underhaanden givne Samtykke overgav sit Hverv til V. A. Secher. Denne søgte da at opnaa økonomisk Forstærkning, dels hos Eforen, dels fra sit gamle Collegium Regensen, og dels ved en Henvendelse til Borchs.

De to sidste Fremgangsmaader rejste en saadan Storm indenfor det ikke-vinterbadende Flertal, at inspector, Knuhtsen, i Januar 1878 indkaldte en Kollegiegeneralforsamling, der af formelle Grunde underkendte Sechers Adkomst til Embedet; Eforen, nu J. L. Ussing, tog derimod Sechers Parti i Harme over, at der gaves Beboere, som kun vilde benytte Badet, saa længe de ikke behøvede at deltage i dets Udgifter. Men Tilladelse til at yde Tilskud af Kollegiets Midler mente han ikke at kunne opnaa.

Paa den samme Generalforsamlings Program stod den endelige Ordning af det længe verserende *Læsestuespørgsmaal*, og i Forbindelse hermed blev Problemet da endelig saaledes løst, at den nyoprettede Læsestuekasse overtog de omstridte Udgifter. Følgelig valgte man ogsaa den samme Mand til Bade- og Læsestueinspector; senere har Badeinspektoratet til Tider været selvstændigt, til andre Tider kombineret med et af Suppleant-hvervene for endelig at indgaa i Haveinspektoratet.

Samtidig blev der aabenbart arbejdet flittigt adskillige Steder paa Kollegiet. *Emil Chr. Hansen*, der gennem sine Eksperimenter med Gærsvampe har gjort mere end nogen anden for Carlsberg-Øllets Verdensry, plejede her Kulturer af Skimmelsvampe under Glasklokker, og *J. Thræn* startede med Karlens Assistance det Læseselskab,⁶ som endnu bestaar, knyttet til Priors Boghandel. Hans Kontubernal *H. M. Fenger* — senere den kendte Holmens Provst — blev lic. theol. paa »Bidrag til Hans Egedes og den

grønlandske Missions Historie 1721-60«. *P. C. V. Hansen* — senere Professor ved Polyteknisk Læreanstalt — blev Dr. phil. paa »Sætninger om Integration af explicite Differentialer og af Differentialligninger«, og Legatstifteren *G. L. Wad* paabegyndte sit Livs omfattende personalhistoriske Arbejde.

Med alt dette fortsattes dog de smaa Gilder paa Mad hjemmefra — Skuespilleren Phister var ved saadanne Lejligheder en hyppig Gæst hos Fenger⁶ — og efter Midten af Halvfjerdserne syntes Bruuns Fremtidsønske at gaa i Opfyldelse: 1877 oprettedes en tredje Vækkerforening — med endnu mere haartrukne Vedtægter — og næste Aar opnaaede Alumnerne endelig det længe savnede faste Samlingssted ogsaa om Vinteren, som kommer til, saa at sige, at gøre »Kollegielivet« permanent: *Læsestuen*.

KOLLEGIET I FIRSERNE

Jævnside med de politiske Kampe, der i Provisorietiden søndersled Samfundet, gik de aandelige Brydninger. Diskussionerne fra Nutzhorns Bande blev med Brandes' Forelæsninger ført frem for et større Forum, og derefter græssede Løve og Lam ikke mere sammen. De forskansede sig hver i sin *Forening*. I Følge med Oppositionen mod Halvtredsernes Idealiser og Traditioner og det dertil knyttede Studenterliv, hvis Centrum vel nok var Soldet, gik en Trang mod andre Former for Samvær: Foredrag og Diskussion om den ny Tid og en aktiv Indsats over for dens sociale Problemer. Følgen er, at de smaa Vennekreise nu i Løbet af Firserne udbyggedes til stabile Klubber, Konkurrenter til Studenterforeningen, med Lokaler og med de *Aviser*, som netop nu vandt saa stærkt frem i Kvantitet og Betydning. Studentersamfundet, Studenterkredsen og de første Spirer til Danmarks kristelige Studenterbevægelse blev til.

Ogsaa vort Kollegium blev gennemrystet af Fejder, saavel af politisk-kulturel som af mere personlig Art. Men som Chr. Winther (Al. 1886—91) udtrykker det: en saadan Holmgang rensar kun Luften, »saa atter vi staa som en enig Hær«. Og mod Firsernes Slutning løjede Stormen noget af, og man samlede om »*Enighedens Minde*«.

Trangen til at følge og diskutere Øjeblikkets Problemer fandt her sin Udløsning gennem *Læsestuens* Oprettelse.

Det betyder, at vi fra nu af kan følge Kollegiets Liv i dets forskellige Nuancer fra Maaned til Maaned ved Hjælp af *Læsestueprotokollen*. Det

betyder, at det nu ogsaa blev mere almindeligt at spise, ikke blot Frokost, men ogsaa Morgenmad sammen. Og overhovedet betyder det en hidtil ukendt Mulighed for Forbindelse Dagen igennem mellem *alle* Beboere, uafhængigt af Kliker og private Venskaber.

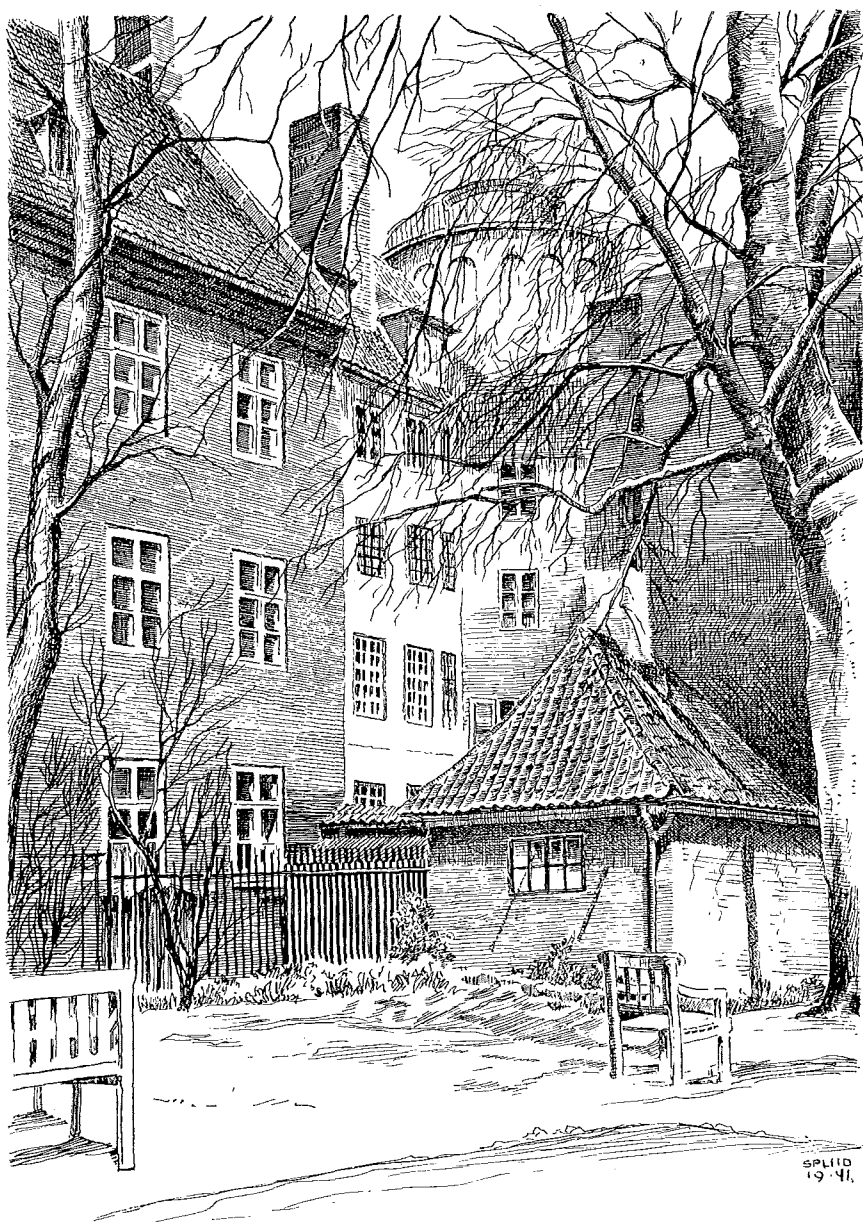
Læsestuen.

Det har sagtens været Indretningen af en Læsestue paa Valkendorfs Kollegium 1869, der vakte Elersianernes Trang til ogsaa at faa en saadan. En Læsestue — et Samlingslokale med nogle Bøger udover Alumnernes — er jo nu en saa selvfølgelig Del af Kollegie-Begrebet, at vi vanskelig kan tænke os en Tid, da Kollegiet om Vinteren intet Fælleslokale havde. Som omtalt gik Vækkerforeningen til Eforen, som dog ikke mente at kunne skaffe Pengene.

Efter at H. N. Clausen havde trukket sig tilbage som Professor, udnævnte Konsistorium fra 1. September 1874 den klassiske Filolog og Arkæolog *J. L. Ussing* til Efor, hvilket fra 1876 betød en Personalunion med Regensen. Man faar Indtryk af, at den stilfærdige og retsindige Forsker har behandlet de unge Herrer med en vis tilbageholdende Respektfuldhed — uden derfor at mangle Interesse for Kollegiets Forhold —; saaledes har han i stort Omfang ladet inspector føre Forhandlingerne med Haandværkerne. Kollegiets økonomiske Forhold var i hans Tid ret stabile; med en aarlig Renteindtægt paa ca. 2425 Kr. kunde Stiftelsen klare Dagen og Vejen, men ikke foretage Oplæg, og større Ekstraudgifter eller et forøget Aarsbudget saa Eforen ingen Udvej for, ligesom han stadig stod skeptisk overfor, hvad der kunde opnaas gennem Tilskud udefra.

1877 rejste et nyt Alumnehold atter Læsestuesagen. Heller ikke *J. L. Ussing* saa nogen Mulighed for en Løsning, men skaffede Alumnerne Adgang til Regensens Læsestue — »Læseindretningen«. Dette fandtes dog ikke saa tilfredsstillende som ved Indretningens Oprettelse i 1839, og Generalforsamlingen i Jan. 1878 indgav derfor et nyt Forslag. Paa de deri indeholdte Vilkaar gik Konsistorium endelig med til Sagen den 6. Febr. 1878, og den sjældne Anledning kunde derefter fejres med en større Fest, hvortil Vækkerforeningen gav Kage og Cigarer.

Disse Vilkaar gik imidlertid ud paa følgende: For at ingen Plads skulde gaa tabt, maatte yngste Indehaver af Kandidatplads afgive det ene af sine to Værelser (Nr. 15) til den Ydermand, som Læsestuen fordrev, og selv nøjes med det andet (Nr. 11). Og Kollegiet betalte kun de Udgifter,

Kollegiets Have og Pavillonen med Baderummet. Tegning af Hakon Spliid 1941.

som denne Bygningsforandring samt Installationen af et tredje Gasblus til Læsestuens Oplysning og Opsætningen af en ny Kakkellovn krævede; Anskaffelsen af Lektüre maatte Alumnerne selv klare, delvis ogsaa Inventaret. Og da det saaledes blev Alumnernes egne Møbler, følte Eforen sig heller ikke ansvarlig for Vedligeholdelse; med nogen Vanskelighed opnaaedes dog omsider nogle Tilskud til Reparationer. Denne første Læsestue laa paa 7 y; 1884 blev den flyttet til 4 y.¹

Ad forskellige Veje lykkedes det dog at stable et Bord og tolv Stole, en Reol (købt af G. L. Wad) og en Sofa paa Benene, og dels for Vækkerforeningens efterladte Midler, dels for indsamlede Penge tilvejebragte en særlig Komité — med Hjælp fra Lejeren af Kollegiets Loft, Boghandler H. Lynge — Billeder af Eforer og Exalumner til Udsmykning; flere indkom i Løbet af de næste Aar efter en Opfordring i »Dagbladet« til alle Elersianere og blev ophængt eller indsat i et særligt Album. Det er forstaaeligt, at da den første Læsestueprotokol blev indviet den 1. Marts 1878, skete det med et kraftigt Opraab fra V. A. Secher, den første *Læse(stue)-inspektør* (insp. lectorii), om at anbringe alle overflødige Ører og Kroner i en dertil fremsat Gris. Svaret blev, at hver Studieretning foreslog et fagligt Tidsskrift! Som Medhjælper gav man ham allerede i November ved Protokolafstemning en *Læsestueassistent*, A. S. Ørsted, der bl. a. skulde lægge Aviserne paa Plads; der er dog ingen Kontinuitet mellem denne »servus« og vore Dages »amanuensis lectorii«. I øvrigt blev Læsestuen organiseret som en Forening med særlige Love, et Revisionsudvalg og et Kontingent paa en Krone om Maaneden.

Navnet paa dette første Bind af »Elers Kollegiums Anke-, Forslags- og Vrøgle-Bog« viser, at Secher tilfulde forudsaa dens Karakter. Den blev straks benyttet, for en stor Del af en snæver Kres af Alumnerne, i alle Kollegiets Anliggender. Emnerne er mærkelig permanente: fremmedes Adgang til Lectoriet (forordnes af Clausen-Bagge, at de skal være i Følge med en Elersianer), Avisers Medtagelse paa Trekroner, Grises og Andensalsbeboeres Stemmeret etc. Men et Hovedemne var Spørgsmaalet om, hvad Hyldeerne nu skulde fyldes med.

Dette var naturligvis et Erisæble kastet ind mellem de fjendtlige Retninger. Foreløbig kom Lectoriet nærmest til at fungere som Læsekres, hvorigennem man skaffede sig Adgang til disse Aars rige skandinaviske Litteratur: Schandorph, Gjellerup, Hamsun, Brødrene Brandes etc., men ogsaa f. Eks. Tolstoj. En af de mest debatterede Bøger blev Strindbergs »Giftas«, der ramtes af i. l.s Veto som fremmedsproget Litteratur, men

efter et Krav om ekstraordinær Generalforsamling omsider kom til Veje. Desuden bestiltes en Del Aviser. Berlingske laa tilsyneladende fast, hvorimod andre Blades Sandfærdighedsprocent dannede et frugtbart Diskussionsemne.

Princippet om den alsidige Paavirkning spillede her en stor Rolle. Politiken kunde ved Starten i 1884 kun skaffes til Veje gennem et privat Fællesabonnement, og da Konsistorium afsagde Regensens Abonnement paa Social-Demokraten, gav det Anledning til Forslag, dels om at følge Eksemplet, dels om at holde et Eksempel til for at bidrage til at holde Bladet skadesløst. Et andet Blad, som stadig stod paa Vippen, var Flensborg Avis; ingen nægtede det gode Formaals Berettigelse, men man fandt det betænkeligt uden Enstemmighed at støtte Formaålet af Læsestuekasens Midler, idet Bladet selv var lidet læst.

Inden for Tidsskriftlitteraturen blev man staaende ved *Tilskueren*. Men derudover var det et tilbagevendende Stridspunkt, om man skulde være uædelmodige og glæde sig selv med flere Aviser eller ædelmodige og glæde kommende Slægter ved efterhaanden at oparbejde et *Haandbibliotek* af Læsestuens ret rigelige Hjælpekilder. Der levede dunkle Minder om, at et saadant engang havde eksisteret, og ikke mindst Vestergaard var som i. l. ivrig for Tanken.² Der stod alligevel det samme i alle de Aviser, og *skulde* Folk endelig læse dem, var der jo Kaféer og Foreninger nok, hævdede Bibliotekets Tilhængere; dets Fjender henviste som i 1823 til Universitetsbiblioteket.

Enden blev en principiel Vedtagelse *for* et Haandbibliotek, men naar Afstemningen gjaldt de enkelte Værker, kneb det alligevel med at tænke paa saa langt Sigt; enkelte Ting blev dog anskaffet eller undtaget fra Auktion, som nogle Ordbøger, Trap og Vejviseren; dertil modtog man — delvis i adskillige Eksemplarer til Uddeling — Universitetets Publikationer: Aarbog og Disputatser, Festskrifterne fra Jubilæet 1879, Haandbøgerne i Universitetsretten o. a. Det er umiskendeligt, at navnlig den Side, hvor Portnerinstruxen staar, var kær Læsning. I øvrigt blev de Bøger, der indgik i Biblioteket, fortrinligt holdt med Indbinding, som jo dengang var forholdsvis billigere.

Senere er Spørgsmaalet løst af Exalumner og især af Elersianersamfundet. Det tredje Bibliotek er derved blevet reddet fra det andet Biblioteks tilfældige Sammensætning, men ikke helt fra det Svind, der blev det andets Ødelæggelse.

Portneren som Marketender. Distributsen inddrages.

Vi nærmer os nu til Tilstande, som nuværende Alumner dunkelt kan skimte bag deres egne som de historiske Forudsætninger for vor Tids.

Alumnernes gamle Ønske om at faa Portneren til deres private Karl var i 1863 forsaavidt blevet opfyldt, som det blev paalagt den tiltrædende Portner, hvis 8 à 10 Alumner forlangte det, at overtage disses Opvartning. Da der ikke var Hævd for en saadan Forpligtelse, gik H. N. Clausen kun med til den som noget midlertidigt og forsøgsvis, indtil Alumnerne og Portneren enedes om en endelig Ordning til begge Parters Tilfredshed. Der var forsaavidt god Rimelighed for Planen, som Portnerstillingen jo havde vist sig hverken at kunne optage en Mand helt eller give ham et fuldt tilfredsstillende Udkomme. Følgelig havde den nye Portner overtaget den ene Karls Plads og dermed altsaa den personlige »Opvartning« af en Del af Alumnerne.

Den endelige Ordning kom i 1876 i Form af en revideret Instruks,³ vedtaget efter direkte Forhandlinger mellem Parterne og anerkendt af Eforen. Af de syv Mark om Maaneden, som hver Beboer betalte sin Karl, blev de tre overført til Portneren, som derefter altsaa havde ni Mark (omsat til Kr. 3,05) af hver af de 23 Beboere, under Vakance 2 Kr. af fiscus. Til Gengæld overtog han en Del af Karlens Pligter overfor *samtliche* Beboere og kunde følgelig ligesom denne mulkteres af inspector. Karlen beholdt Vækningen; den tredje Vækkerforening gik ind allerede i 1879, og først i 1891 lykkedes det Sveistrup at stable en fjerde paa Benene. Hvad Portneren tog sig paa, var en Del af Beboernes Ærinder: han hentede til Kl. 13 og 19—21 deres Fornødenheder fra Bager, Spækhøker og Urtekræmmer og bestilte deres Brænde, lagde Pengene ud og fik dem godtgjort straks eller efter Regning. Ved Portnerskiftet 1883 blev dette udvidet saaledes, at Portnerfamilien *selv* i sit Køkken tilberedte en Del af Beboernes Levnedsmidler.

Allerede *Frederiksens* Forgænger havde været inde paa at levere, ikke det kogte Vand, men den færdiglavede Te. Fra 1883 skulde Portneren for en forud aftalt Betaling indtil Kl. 12 samt 18½—21 koge og spejle Æg, koge Mælk, levere Kaffe og »besørge anden nem Tilberedning«; han var jo den eneste, der havde Adgang til Ild, fraset eventuelle private Spritapparater. Morgenmad og Frokost blev ofte indtaget paa Lectoriet, et af de første Steder, hvor der var Varme; her holdt saaledes *Grødcompagniet* til, 5 à 10 Beboere, der i mange Maaneder omkring 1890 samledes Kl.

7½ à 8 og indtog et Fad Havregrød; en *Grødinspector* paalignede Medlemmerne hver Maanedts Udgifter til Ingredienserne og til »Portnermadammen«. Øl og Sodavand skulde Portneren (fra 1883) have hele Dagen indtil Kl. 23.

I Praksis kom dette Maskineri ikke til at arbejde særlig gnidningsgfrt. Allerede under den nye Kontrakt af 1876 afløses den tresaarige — tilsyneladende — Fred mellem Portner og Alumner af heftige Storme.

Der klages over Portneren og ikke mindst over Konen; der er en Episode, hvor P. Nielsens Broder kommer for at bestille noget til »Kandidat« Nielsen og faar det Svar af Konen: »De kan hilse Deres Broder og sige, at han er ikke mere Kandidat end jeg er det«. Desuden vil man have Instruksen udvidet i Retning af en mere effektiv Form for Rengøringen, der nu er udvidet til syv Gange ugentlig; bl. a. ønsker man fejte ogsaa under Møblerne. Hygiejnen stiger aabenbart. Endelig skal han — for 50 Øre pr. Gang — aabne Porten for sent hjemvendende Beboere, som ellers plejede at dundre paa et Vindu. Men Sagens nucleu er vist et Krav om, at Portneren skal levere Varerne til Detailpris; han maa altsaa ingen anden Fortjeneste skaffe sig, end hvad han kan faa ud af de handlende i Returprovision eller Rabat, men skal samtidig anvende de nærboende eller billige Leverandører, som hans Herrer forlanger. Stillet overfor disse Krav foretrak Frederiksen at tilbyde at vende tilbage til *kun* at være Portner. Det var Eforen tilsyneladende ogsaa mest stemt for, men Chr. Welding, der var inspector, frygtede, at han saa oprettede en ganske ukontrollabel Høkerbod udenom Instruxen. Sagen endte med et Kompromis, men ikke længe efter er han alligevel paa en eller anden Maade gaaet ud af Sagaen.

Inden hans Eftermand var udpeget, benyttede L. J. Ussing Lejligheden til en samlet Revision af Portnerens Indtægter.⁴

Foruden de tretten maanedlige Mark til Betjeningen betalte hver Beboer jo nu tre til Læsestuekassen, saaledes at de stipendienydende Alumners 60 Kr. om Aaret var helt opslugt. Det var et velkendt Fænomen, at Distributsen reduceredes ved Udligning med saadanne »Skatter«; saaledes var det gaaet i det 18. Aarhundrede, og saaledes er vore Dages Stipendium blevet omsat. Allerede tidligere havde Ussing været inde paa at skaffe sig Sikkerhed for Afgiften til Betjeningen ved at tilbageholde den i Distributsen. Nu ønskede han helt at inddrage den og til Gengæld lade Kollegiet direkte afholde Udgiften til Betjening og Læsestue, hvilket jo var en Forenkling. Da Alumnernes Samtykke mentes nødvendigt til en saadan An-

vendelse af Distributskapitalens Renter, valgte Eforen den usædvanlige Udvej personlig at forelægge Sagen paa en Generalforsamling.

Den eneste Opposition kom her fra J. Hansen, der frygtede Censur med Boganskaffelserne; Flertallet følte sig dog tilfredsstillet af Ussings Tilsagn om det modsatte. Resultatet blev da, at de femten Alumner paa egne og Efterfølgeres Vegne forpligtede sig paa Ordningen; for at komme paa lige Fod med de andre beholdt inspector sit fundatsmæssige Tillæg, 22 Kr., medens paa den anden Side de otte distributsfrie Beboere fortsatte med at indbetale et til Distributsen svarende Beløb til Fællesudgifterne, 5 Kr. om Maaneden.

Det blev paa Generalforsamlingen foreslaaet Eforen at søge Støtte til Fællesudgifterne, og trods nogen Skepsis fra hans Side opnaaedes virkelig et Aarstilskud til Læsestuen paa 180 Kr. fra Legaternes Overskudsfond, en Raadighedssum opstaaet ved Kursgevinst paa Universitetslegaterne. Herved — og ved at nedskære Portneren med 50 Kr. mere end fra først beregnet samt reducere Læsestuekassens Kontingent fra de tidligere 276 Kr. til 240 — lykkedes det at lette hele Ordningen saa meget, at de fire Kontubernalpladser kunde fritages for de 5 Kr. og dermed i Virkeligheden blev Stipendiepladser. Saaledes ændret blev Ordningen 21. November 1883 approberet af Konsistorium. I Stedet fik Læsestuekassen et aarligt Tilskud paa 20 à 30 Kr. fra fiscus.

Den Særstilling, som de otte Andensalsbeboere paa forskellig Maade indtog overfor de femten *Alumner*, havde H. N. Clausen ikke ment at kunne hæve, saa længe Kollegiets egne Midler ikke kunde yde dem en Distribut, og det ikke gennem en endelig Fred mellem Universitetet og Familien var fastslaaet, om deres Fribolig var opstaaet af Fundatsens Midler og derfor underlagt Fundatsen, eller Pladserne var blevet til »ved Universitetets Opofrelse«. Nu blev Særstillingen hævet for de fire Kontubernalpladsers Vedkommende, saaledes at deres Indehavere fik Valgbarhed til Inspektoratet og blandedes med Alumnerne over hele Stuen, første Sal og deres eget tidligere Domæne: Nr. 9 og 12. De fire Kandidater derimod betalte fortsat de 5 Kr. indtil 1914, da de ved den nye Sanering blev fritaget herfor og tillige fik Del i det nye Stipendium, der blev indført som Led i Kommunitetets (nu Universitetets) Støtte til Kollegiet. Følgelig er altsaa ogsaa Kandidaterne nu Alumner og kan (fastslaaet 1922) blive Inspektorer, hvorimod deres Særstilling stadig bestaar, hvor det gælder Fordelingen af Lejlighederne. Kun »Grise« betaler endnu de 5 Kr.

I Forbindelse med Nyordningen blev som nævnt Portnertjenesten yderligere udvidet.

Den nye Portner fra 1. December 1883, *Anders Jensen*, skildres som trykket af økonomiske Vanskeligheder og desuden for lad til at holde Opsyn med sin Husstand; det er aabenbart de hastigt skiftende Piger, der ikke vækker Tilfredshed. Det lykkes allerede fra Nytaar 1888 Alumnerne at faa ham opsagt og erstattet med Høker *Christian Ludvig Christiansen* fra Kirkesaaby Sogn, der var op i Halvtredserne. Instruksen blev suppleret med en Overenskomst, samtidig med at Beboerne sluttede en »forny et og præciseret« Overenskomst med Karlen, der pudsede Fodtøj og børstede Klæder indtil Kl. 8 (9), derefter samt Kl. 17 besørgede Ærinder til Skræder, Skomager, Post og Jernbane, samt hjalp til ved Flytning. Insp.coll. var nu ene om Tilsynet med ham.

Men heller ikke Christiansen kunde med Alumnerne. Det var hans *Væsen* — og hans Kones. Han løftede næppe nok Hatten til Hilsen, naar han mødte dem, og havde overhovedet ikke den rette Forstaaelse af, at hans Stilling var en tjenende og ikke en kontrollerende. Hans store Datter Frida holdt støjende Gilder. Protokollerne viser, at Beboerne stod delt; alligevel indløb aarlige Klager, bilagt med Specialklager fra Holger Pedersen og Clausen-Bagge. Navnlig blev det galt, da Portneren endelig havde faaet en Pige, der var tilfredsstillende, thi det gav ham Anledning til en nøje Kontrol med, at hendes Popularitet ikke gik over Stregen. Han syntes saaledes ikke om, at Roepstorff forlangte Morgenkaffen bragt af Pigen, ikke af ham paa Grund af hans megen Omgang med Natpotter og desl. Han blev stævnet for Alumnerne, og efter en højtidelig Tale af inspector det Løfte taget af ham, at han ikke vilde gaa til Eforen udenom inspector. Da han næste Efteraar tilbageholdt et Beløb, som Beboerne havde indsamlet som Tillæg til Pigens Løn for at holde paa hende, brød et Uvejr løs. Men atter lykkedes det for Eforen at skaane ham i Haab om, at Stemningen vilde ændre sig. I December 1891 maatte Roepstorff som insp. coll. meddele, at dette *ikke* var Tilfældet. Eforen, der fandt, at Christiansen holdt upaaklagelig Orden, søgte stadig at redde ham, men maatte tilsidst give ham en Opsigelse; men denne gjorde et saa overvældende Indtryk paa ham, at Ussing besluttede sig til at se Tiden an endnu engang. Og faktisk lykkedes det Christiansen at holde sig i Embedet til 1901, hvordan han saa ellers har baaret sig ad.

Fester og Stridigheder.

De aarlige Hovedfester, Skovturen og Gaasegildet, laa nogenlunde fast. Det sidste bød f. Eks. 10. November 1888 paa »Gaas i rigelig Mængde, dertil Surkaal og Kartoffler og andre Rariteter, samt Bajer og Akvavit; derefter Smørrebrød med Ost. Endelig Sold med mange herlige Drikkevarer. — Prisen pr. Hoved er c. 2,00 Kr. (maaske en lille Smule mere).« Dertil kunde komme en Fastelavnsfest og mindre »Havesold«, og ved Jubilæet for Holbergs Fødsel blev der i 1884 ogsaa illumineret paa Kollegiet med Bidrag fra Alumnerne. Derimod blev »Ønsket« om at illuminere ved Christian 9's Regeringsjubilæum i 1888 modtaget med nogen Kulde; i det mindste var en Del af Alumnerne mindre begejstrede for at deltage i Udgifterne.

Periodens mest markante Fest var dog 100-Aars Jubilæet for *Eenighedens Minde*, der blev fejret 29. Juni 1889. Undersøgelser i Inspektorarkivet gav det samme negative Resultat som altid. Under en Tale af insp. coll. Jens Møller blev Stenen løsnet, men »kun Stene og Mørtel, Grus og Kalk mødte Øjet«. For nu at »vise vore Efterfølgere, at vi har husket at hædre Mindet«, blev der indlagt en Beretning om Festen, dens Sange og et Eksempplar af hvert af Læsestuens Blade. Det var paatænkt ogsaa at indlægge nogle Mønter, men »som Tegn paa Kollegiets store Fattigdom« indskrænkede man sig til en Enøre, indlagt i en Daase, som Kofod stjal fra Vestergaard, og 18. Juli Kl. 9 Morgen blev Stenen atter indmuret. »Saa sid da dèr, du kolde, tavse Sten! i hundred og hundred Aar og gjem paa din Hemmelighed! Staa som et manende Ord for os og for vore Eftermænd!« Det synes at være disse Ting, der blev fremdraget ved Murens Istand sættelse 1926 og derefter atter indmuret.

At Stenen — saaledes fortolket — ikke var et overflødigt Memento, vidste man af bitter Erfaring. Jubilæet faldt i en Periode, hvor der var almindelig Enighed om, at Kollegieaanden var henslumret, og Vestergaard skrev Kollegielivets, »det gamle Livs«, Ligtale. Og det var ikke blot overfor Betjeningen, at Firsernes Aargange var en stridbar Slægt. Efter at det udtrykkeligt var fastslaaet, at privat Skænderi ikke var Makulering af Protokollen, blev store Dele af Protokollen fyldt med personlig Polemik, ført med en Skarphed og en Trang til at forlange Undskyldninger, som viser, at der blev ramt dybt. Et saadan Sammenstød mellem to Alumner udviklede sig ved Midten af Firserne til en langvarig *Kollegiestrid*, indtil Fler-

tallet, de 13, for at komme udover de herskende pinlige Forhold, gennem inspector oversendte et formeligt Fredstilbud, dog med den Klausul, at man ikke vilde tilbagekalde sin Fordømmelse af Sagvolderens brutale og uvederhæftige Optræden. Mindretallet, de fire, svarede med netop at kræve denne Tilbagekaldelse. Sagen naaede Eforen og endte omsider med, at de famøse Protokolsider blev fjernet og saaledes mortificeret og de omstridte Udtalelser tilbagekaldt, hvorefter der vedtoges et Regulativ for en *Voldgift*, der i Fremtiden skulde holde slige Fejder indenfor Murene. Ordningen ses dog aldrig at være benyttet.

Dertil havde man de politiske Mellemværender. De stridende Opfattelser repræsenteredes i fremtrædende Grad ved to — dog ikke samtidige — Jurister. *Marius Godskesen* (senere Borgmester paa Frederiksberg) var Alumne 1885—1888 og det meste af den Tid Studenterforeningens ledende Senior, indsat af Regeringspartiet, der fra den nationalliberale Farve var gledet over i det Estrup'ske Højre. Saa at sige en Personifikation af Bondedemokratiets Kamp var *Vilh. Lassen* (senere Finansminister), en fattig Forpagtersøn fra den oppositionelle Holbækegn; hans Verden blev Rigsdagen og Foreningsdebatten. Da Senioratet afviste en Generalforsamlingsbeslutning om ogsaa at indbyde Talere af oppositionel Farve, var det ham, der gav det afgørende Stød til at opgive Kampen i Foreningen og oprette *Studentersamfundet* (1882).

I og for sig ikke uden Sympati med i det mindste den liberale, moderate Opposition stod andre Grupper. Det var ud fra en beslægtet Trang til at finde noget af Betydning for Livet og Samfundet — i Modsætning til de mere abstrakte teologiske Drøftelser —, at en Vennekreds 28. Januar 1881 konsoliderede sig som *Almindelig theologisk Forening* (paa Rum 12 i) med *A. Klønborg* som Formand.⁵ Sagens Betydning ligger i, at omkring denne endnu ret eksklusive Organisation, næste Aar omdannet til en Forening for ydre Mission, dannede sig 1892 Studenterhjemmet, hvorfra der gaar en lige Linie ned til vore Dages Kristelig akademisk Forening. En af dem, der har fortalt om Sagen (Chr. Gad), mener derfor at kunne fastslaa 12 i som *hellig Grund* for den kristelige Studenterbevægelse.

Et enkelt Eksempel paa, hvorledes disse Modsætninger kunde ytre sig indenfor Murene: Da I. C. Jacobsen fremlagde en Indsamlingsliste til nye Kirker for den voksende By, fandt Ørsted, at andre Ting var mere tiltrængt end »nye Pragtbygninger«, og Flertallet indsamlede i Stedet 34 Kr. til de arbejdsløse.

For alt dette blev dog ikke Videnskaben glemt. *Viggo Bentzon* vakte Opsigt med sin Afhandling om Konkurslovens § 18, og *V. A. Secher* fik Dispensation fra Kollegiet for at studere Arkivvæsen og Retshistorie i Tyskland.

I interne Sager afgjordes Stridspunkterne paa Generalforsamlingen, der afholdtes mindst to Gange aarlig med det Program, som faldt for, i Reglen som Have- og Læsestuegeneralforsamling under eet. Efter gammel Vækkerforeningsskik havde dette Møde ogsaa den endelige Afgørelse af Bødespørgsmaal; Læsestueinspektoratets bødeidømmende Myndighed var sikkert fastslaaet fra Starten, Haveinspektoratets kæmpede sig frem under nogen Opposition mod disse »Estrup'ske« Tilbøjeligheder. Overhovedet forsumte man naturligvis nødig nogen Lejlighed til at hæfte Ordet »Provisorium« paa en Embedshandling. Foruden Læsestue- og Havekasse fandtes ogsaa en Muldkasse.

Rummene blev stadig vedligeholdt med Gibsning, Tapetsering og Reparationer og blev nu forsynet med et Madskab til *hver* Alumne. Haven blev holdt tildels ved Alumnernes egen Arbejdskraft, og her fandtes et Lysthus med Bænke samt en Krokettbane, der 1891 efter Valkendorfs Kollegiums Eksempel ogsaa blev Basis for en Tennisklub. Havens rent botaniske Side trivedes derimod mindre godt og det kneb stadig for i. h. at holde Liv i de mange Træer, der nu holdt alt andet nede: Morbær, Elm, Lind, Akacie, Gran, en lille Bøg. Jordbunden var for *sid*, hed det. Det var aabenbart Afløbsforholdene, det kneb med. Den Vandmængde, Kollegiet forbrugte, var naturligvis blevet stærkt forøget, efter at der var ført Vandledninger ind i selve Bygningerne, dels til Badet, dels gennem Trappeskakten op til første Sal til Portnerens Fornyelse af Vandet i Alumnernes »Vandtøj« og desl. Fra alt dette og fra Taget flød Afløbet gennem aabne Render ud i Kannikestrædes Rendesten. Følgen var idelige Klager over, at man maatte hoppe fra Sten til Sten i Gaarden, ikke kunde undgaa at soppe i Porten og kunde komme til at vade over en Aa for at naa ud i Kannikestræde. Hvad værre var: ogsaa Afløbet til Pissoret, et særligt Træskur opad Hovedbygningen, dannede ildelugtende Søer. Det hjalp ikke, at man lovformeligt valgte insp. coll. til *Locumsinspector* (insp. locorum), det hjalp først, da Sundhedsstyrelsen 1890 kom til at se paa Tingene og forlangte en Forandring.⁶ Samtidig blev der ført Kloak gennem Kannikestræde, og i Forbindelse hermed blev Gaardens Forhold taget op til samlet Revision. Pissoret blev flyttet til sit nuværende Sted og Renderne erstattet med

lukkede Rør. Da den opbrudte Brolægning skulde lægges ned igen, fandt Firmaet den for slet og uregelmæssig til at anvendes og overbeviste Eforen om, at det ikke vilde blive væsentlig dyrere at lægge Tjærebeton i Gaard og Port, naar man solgte Stenene og samtidig — efter Alumnernes Ønske — halverede Gaardspladsen ved at flytte Gitteret til dets nuværende Plads. Det blev alligevel dyrere, og de 777 Kr., som af Kommunitetet var bevilget i Henhold til Firmaets Overslag, blev derfor væsentlig overskredet. Kommunitetet maatte da yderligere udrede 285 Kr. til Reparation og Flytning af Gitteret og Opførelse af det derved nødvendiggjorte Plankeværk for »Retiraderne« samt 271 Kr. som Overskridelse paa Kloaken.

200 Aars Festen den 30. November 1891.

Kollegiet selv magtede ikke mere den Slags større Udgifter, og Ussing gik ikke til Autoriteterne med samme Frejdighed som H. N. Clausen, der bedre havde kunnet tilbyde en Tilbagebetaling. Allerede 1886 var der dog af Legaternes Overskudsfond ydet 371 Kr. til Istandsættelser, og da man nu var kommen i Gang med at reformere Kollegiet, blev man ved. I Anledning af Jubilæet i 1891 ydede Kommunitetet 7150 Kr. til en gennemgribende Istandsættelse og Oppudsning af Hovedbygningen, og senere blev der bevilget et Tilskud paa 650 Kr. til Loftet, bl. a. blev Vandrørene ført op til anden Sal. Dertil kom af Legaternes Overskudsfond 200 Kr. til Alumnernes Deltagelse i Festlighederne — en Sag, de havde arbejdet ihærdigt paa — og af Kommunitetet 750 Kr. til Vestergaards Festskrift. Endelig blev hele Kollegiets økonomiske Tilstand taget op til Overvejelse i Konsistorium med det Resultat, at der blev gennemført en Række Besparelser: Læsestuetilskuddet blev skaaret ned til 150 Kr., og Portneren maatte selv betale sit private Gasforbrug; tillige blev Kollegiet og dets Legater fritaget for Administrationsgebyret til Kvæsturen, hvorved den udbetalte Rente steg fra $3\frac{7}{8}$ til 4 % p. a. Herved blev Kollegiet lettet saa meget, at det selv kunde klare sine ordinære Udgifter endnu det næste Kvartsekel.

Sin særlige Glans fik Jubilæet derved, at der netop nu omkring Kollegiet stod en lang Række formaaende Mænd, ikke mindst Alumner fra de store Dage omkring Aarhundredets Midte, hos hvem Jubilæet fremkaldte Minder om »glade Ungdomsaar tilbragte indenfor Kollegiets Mure, om Oplivelse og Udvikling under et vækkende Samliv og om den gode Hjælp, som Kollegiet ydede sine Alumner i Studietiden«, som det hed i Opraabet til Dannelse af *Jubilæumsfonden*. Det vil efter det foranstaaende ikke un-

dre, at de bedst mente at kunne vise deres Taknemlighed ved at understøtte Kollegiets vaklende Økonomi.

Paa selve Festdagen, der var sat til 30. November 1891, var hele St. Kannikestræde flagsmykket; Portrummet var smukt pyntet, og paa Læsestuen, der var prydet med Jørgen Elers' og Anne Margrethe Wandalls Vaaben, tog Alumnerne Formiddagen igennem mod Gratulationer, bl. a. fra de andre Kollegier. Hovedfesten var en Middag paa Skydebanen Kl. 17, hvor Universitetets Prorektor, Stipendiebestyrelsen, Kollegiets Efor og Læge og en lang Række Exalumner var mødt med Kultusminister Goos i Spidsen. Der blev afsunget en Kantate og holdt en lang Række Taler, bl. a. af Eforen (for Jørgen Elers' Minde), af stud. theol. Clausen-Bagge (for Eforen), cand. jur. Munch-Petersen (for Patronerne) og Prof. H. G. Zeuthen (for de gamle Minder).

Efter Middagen kørte hele Selskabet i et samlet Vogntog til St. Kannikestræde, som var fuld af Mennesker, og hvor alle tre Kollegier nu stod illumineret. Og saa soldede Alumnerne i Borchs Kollegiums Sal »med stor Munterhed til over Midnat«.⁷

Ser man tilbage over det 18. og 19. Aarhundredes skiftende Alumnehold, vil det mest iøjnefaldende dog maaske trods alle Forskelle være Lighederne. En Snes mere eller mindre gemytlige unge Mennesker, der arbejder sig frem i Erkendelsens Rige, diskuterer og fester, skændes og slutter Venskaber, tilbereder og fortærer deres tarvelige Føde, tilfægter sig Livets Ophold ved Undervisning og Kontorarbejde. Krige og Epidemier og Dyr-tider er gaaet hen over Landet, Byen er vokset op, men Livet i St. Kannikestræde g var mærkelig ens. Man blev bedre vant med Omgivelser og Betjening gennem det 19. Aarhundrede, som det øvrige Samfund blev det, og i det tyvende har Alumnerne i udstrakt Grad atter afskaffet Betjeningen og i Stedet indført Teknik: Gas, Elektricitet, Telefon, Centralvarme. Men nucleu er den samme: den intellektuelle Erkendelsesglæde, det frejdige Sind, Kammeratskabet, Interessen for Samfundets fælles Kaar.

Det var værd at vide, hvad Etatsraaden selv, hvis Mening der saa ofte var blevet appelleret til i Kollegiets Affærer, havde sagt, hvis han havde set sit Værk efter de 200 Aar. Det havde glædet, maaske ogsaa undret ham, at de seks Generationer havde holdt saaledes Hævd over hans Gave, at den endnu i det væsentlige kunde underholde sig selv, idet Tilskuddene jo for en stor Del skyldtes Ting, som det vilde være svært for en Mand fra

Christian den Femtes Tid at anerkende som Fornødenheder — hvem tænkte dengang paa, at fattige Studenter skulde holde Aviser og have egen Kakkelovn? Overfor disse Herligheder svandt det i Betydning, at Distributsen var smeltet hen, overført til — Portneren!

Højesteretsassessoren havde nok forstaaet, at man ikke mere kunde sætte en teologisk Embedseksamen som Adgangsbetingelse — navnlig da Oprettelsen af Kandidatpladserne er en Handling, der saa decideret ligger paa Linie med Stifterens Ønske om videnskabeligt Arbejde og hans Plan om en Udvidelse af Kollegiet. Vilde han savne Disputatserne? Næppe, hvis han havde overværet en Generalforsamling. Og havde han faaet forelagt et Udvalg af de mange Laboratorieopgaver og Guldmedaljeafhandlinger, Tidsskriftsartikler og Doktordisputatser, der gennem Aarene var udgaaet fra Kollegiet, vilde han sikkert indrømme, at Hensigten var naaet, og Hovedlinien holdt: at et Antal Akademikere gennem en Understøttelse skulde sættes i Stand til at dyrke Videnskaben. Iøvrigt vidner hans Fundats om, at han ikke vilde hænge sig i Detaljer. Haven og Biblioteket og den bevarede Tilknytning til hans Slægt vilde glæde ham, og ikke mindst vilde den Tilknytningsfølelse, der er opstaaet omkring Kollegiet, fortælle ham, at han ikke havde valgt forkert, da han besluttede at testamentere danske Akademikere Hovedlodden af sin herreløse Formue.

Tusinde blev de, som du skænked' Glæde,
Venskab og Fred,
da i de Kannikers ældgamle Stræde
du lagde ned
Grund til det Hus, som altid vi vil kalde
Hjem for vor Ungdoms glade, skønne Aar.
Aldrig skal den falde,
Elers, din Gaard!

COLLEGIETS ALUMNER I TIDEN 1891 - 1941

Ved J. C. Christensen.

I R. R. Vestergaards »Bidrag til Elers' Collegiums Historie« (1891) findes pag. 161 ff. en Fortegnelse over Collegiets Alumner indtil 200 Aars Jubilæet i 1891. Den meddeler kun hver enkelt Alumnes Nummer, Navn, Studium og Collegietid; for en Del mere berømte Alumner indtil ca. 1800 gives dog i Bogen egentlige Biografier. I 1927 udgav Elersianersamfundet et lille Hæfte, hvori bl. a. fandtes en Alumnefortegnelse for Tiden ca. 1870—1925; den omfatter kun 1 à 2 Linier for hver Alumne og er i øvrigt behæftet med mange Fejl og Unøjagtigheder. Ved nærværende Bogs Udgivelse har Redaktionsudvalget fundet det gavnligt at give en omend kortfattet, saa dog mere fyldig Omtale af de sidste 50 Aars Alumner, d. v. s. alle dem, der boede paa Collegiet den 29. November 1891, og alle, der siden da er udnævnt til Alumner. Omend man af forskellige Grunde har fundet denne Grænse praktisk, vil det dog være rimeligt og naturligt her at nævne de endnu ældre Alumner, som endnu den 1. Februar 1941 er i Live; disse er, saa vidt det har kunnet oplyses, følgende (om Numrene se nedenfor):

- 755. *Brix, Harald Leopold*, fhv. Sognepræst (1874 - 78).
- 765. *Kløvborg, Anders*, fhv. Sognepræst og Provst (1876 - 81).
- 811. *Møller, Thomas Christian*, fhv. Sognepræst og Provst (1883 - 88).
- 819. *Jacobsen, Johannes Christian*, Dr. theol., fhv. Professor ved Kbh.s Universitet (1885 - 88).
- 821. *Danckert, Carl Ludvig Maximilian*, cand. jur., fhv. kgl. Fuldmægtig (1885 - 90).
- 828. *Roepstorff, Alfred Sophus*, fhv. Dommer (1886 - 91).

831. *Jungersen, Henrik Gerner Holm*, fhv. Sognepræst og Provst (1886, »opgav Boligen strax«).
832. *Winther, Christian Palm*, fhv. Sognepræst og Provst (1886 - 91).
833. *Pedersen, Holger*, Dr. phil., fhv. Professor ved Kbh.s Universitet (1886 - 91).
842. *Kofod, Axel Braag*, fhv. Formand for Forsikringsraadet (1887 - 91).
852. *Ehlers, Axel Emanuel*, cand. polyt., Driftsingeniør (1889 - 90).

Den efterfølgende Fortegnelse omfatter Løbenummer, fulde Navn, Alumnetid (et »C« i Parentes angiver, at vedkommende har haft Candidatplads), Fødselsdag, Dimissionsaar, Aar for og Art af Embedseksamen, hvis en saadan er taget, nuværende eller sidste Stilling eller Erhverv samt for de afdøde Dødsaaet.

Løbenumrene er de samme, som findes i den hos insp.coll. beroende, ærværdige, i 1751 (ved Collegiets tredie Indvielse) paabegyndte og i 1855 udvidede, indbundne og paany som »Regnskabsbog for Inspector paa Eler's Collegium« af Eforen autoriserede Protokol, som indeholder en hel Del interessante Oplysninger af højst forskellig Art, men i øvrigt ikke — heller ikke med Hensyn til Regnskaber — er ført siden 1805, bortset fra, at den indeholder en fuldstændig Alumnefortegnelse, indtil 1856 udarbejdet af cand. theol. *Otto Johan Carsten Ottesen*, den første folkevalgte insp.coll., og derefter videreført ved, at hver enkelt Alumne selv har indskrevet sit Navn (desværre jævnligt med liden Omhu). Nummerfortegnelsen er til og med Nr. 674 den samme i Vestergaards Bog og i Protokollen, men derefter er den forskellig, idet Vestergaard kun giver de Alumner, som har boet paa Collegiet 2 eller flere Gange, eet Nummer, medens de i Protokollen — og altsaa i den efterfølgende Fortegnelse — faar et Nummer for hver Alumneperiode; som Regel drejer det sig om Personer, der efter at have haft Studenterplads senere har faaet Candidatplads.

Hvad Alumnetiden angaar findes der i Protokollen for hver Alumne 2 Rubrikker, benævnt henholdsvis »udnævnt« og »forlod«. Saa vidt det kan skønnes, angiver imidlertid Datoen i den første Rubrik snart selve Udnævnelsesdagen, snart den Dag, fra hvilken Udnævnelsen gælder (disse 2 Dage faldt indtil for ca. 25 Aar siden som Regel sammen), snart endelig Indflytningsdagen. For at faa Ensartethed er den i det følgende angivne første Dato den Dag, fra hvilken Udnævnelsen gælder; denne Dag er indtil Nr. 1018 taget fra Universitetets Aarbog (som efter 1915 ikke indeholder Oplysning herom), for Numrene 1019 - 1088 fra den af insp.coll.

førte series alumnorum og fra Nr. 1089 fra en af Eforen ført Liste. Hvad derimod Bortflytningen angaar, findes der ingen officielle Oplysninger, og herom har da kun kunnet gengives, hvad der er anført i den nævnte gamle Protokol, som paa dette Omraade sikkert er behæftet med Fejl, ligesom Oplysning i enkelte Tilfælde mangler og i andre er ubestemt. Paa dette Punkt maa jeg derfor bede om Læserens Overbærenhed — saavel som i øvrigt paa andre Punkter, hvor Fortegnelsen trods al Omhu maatte være fejlagtig; det vilde af personalhistoriske Grunde være meget ønskeligt, hvis Oplysning om saadanne Fejl snarest blev tilstillet Redaktionsudvalget, saaledes at de kan rettes i et Eksempplar af Bogen, der kunde opbevares paa Collegiet eller hos Eforen.

Iøvrigt skal kun yderligere bemærkes: Af akademiske Grader anføres kun Doctorgraden. Oplysningerne stammer væsentligst fra officielle Kilder, en Del fra de paagældende selv. For et mindre Antal har det ikke været muligt at faa alle Oplysninger. Redaktionen er sluttet Februar 1941, saaledes at Dødsfald, Udnævnelser o. s. v. efter den Tid som Regel ikke er medtaget. Nærmere Oplysninger vil bl. a. kunne faas i 25-Aars Studenter-jubilæumsskrifter, de forskellige faglige Biografier (»Kirkelig Haandbog«, »Juridisk Stat« o. s. v.) samt for de Alumners Vedkommende, hvor det er anført, i Kraks blaa Bog, Dansk biografisk Leksikon (ikke fuldført) og Dansk biografisk Haandleksikon ved Sv. Dahl og P. Engelstoft, forkortet til henholdsvis »Bl. B.«, »D. b. L.« og »D. & E.«

- 840. *Clausen-Bagge, Nicolai*, 5.10.87 - 15.8.92, f. 20.1.68, dim. 86, cand. theol. 92, Frimenighedspræst i Ringkøbing til 38. - Bl. B.
- 841. *Gabrielsen, Hans Christian*, 5.10.87 - 23.6.92, f. 5.12.66, dim. 86, cand. mag. 92, Lektor v. Randers Statsskole til 36.
- 842. (Udflyttet inden 29.11.91.)
- 843. *Malta-Müller, Anton Adolf*, 15.2.88 - 17.1.93(C), f. 28.1.57, dim. 75, cand. jur. 81, død 26 som Dommer i Rudkøbing. - Bl. B. 26.
- 844. *Oldenburg, Erik*, 25.4.88 - 1.6.92(C), f. 21.11.64, dim. 82, cand. jur. 88, Dommer i Østre Landsret til 32. - Bl. B.
- 845. *Tolderlund-Hansen, Laurids Nikolaj Vilhelm*, 16.5.88 - 16.5.93, f. 8.7.68, dim. 86, cand. theol. 92, død 27 som Sognepræst i Fjelstrup, Sdrjyll.
- 846. (Udflyttet inden 29.11.91.)
- 847. *Nikolaisen, Nikolai Jens Albert*, 12.9.88 - 5.2.93, f. 23.8.67, dim. 86, cand. theol. 93, Sognepræst i Storvorde - Sejlflod, Jyll., til 38.

848. *Ehlers, Esbern Julius*, 9.1.89 - Aug. 94, f. 25.12.69, dim. 87, død 26 som Translatør i Kbh.
849. *Kinch, Georg*, 6.3.89 - 1.4.92, f. 29.5.69, dim. 86, cand. theol. 92, død 14 som Provst og Sognepræst i Torslev - Svendstrup, Jyll.
850. *Heiberg, Povl*, 7.3.89 - ?, f. 27.7.68, dim. 86, cand. med. 93, Dr. med., Vicestadslæge i Kbh. til 38. - Bl. B., D. b. L., D. & E.
851. *Sveistrup, Immanuel Johannes*, 9.10.89 - ?, f. 19.2.64, dim. 81, cand. theol. 89, Sognepræst i Gudbjerg, Fyn, til 32.
852. (Udflyttet inden 29.11.91.)
853. *Pedersen, Henrik Peder Julius*, 12.2.90 - Efteraar 92, f. 23.6.65, dim. 86, cand. theol. 92, Sognepræst i Skamby, Fyn, til 35.
854. 876. *Nyvang* (Navneforandr. fra Pedersen), *Peder Kristian Pedersen*, 21.5.90 - 23.6.92 og 11.1.93 - 11.1.95 (C.), f. 19.5.66, dim. 86, cand. jur. 92, Dommer i Præstø til 36. - Bl. B.
855. *Ancora* (Navneforandr. fra Lønholt), *Oluf Johan Michael*, 4.6.90 - Somm. 94, f. 24.10.62, dim. 87, cand. med. 94. Udvandret 95. Død 06 i Nebraska, U. S. A.
856. *Carlsen, Niels Christian*, 1.10.90 - 1.12.91, f. 12.7.66, dim. 86, cand. mag. 91, Lærer ved Mulernes Legatskole i Odense til 34 og Lærer ved, senere Forstander for Handelsskolen i Odense til 38, død 41.
857. *Rasmussen, Rasmus Alexander*, 11.2.91 - 23.8.92, f. 20.2.68, dim. 86, cand. theol. 92, Sognepræst i Sdr. og Nr. Kongerslev-Komdrup, Jyll., og Provst til 29, død 32.
858. *Howardy* (Navneforandr. fra Andersen), *Gert*, 4.3.91 - Jan. 94, f. 29.5.63, dim. 88, cand. theol. 93, Sognepræst i Sønderup - Suldrup, Jyll., til 20, videnskabelig Forfatter. Død 32. - Bl. B. 31, D. b. L., D. & E.
859. *Hougaard, Thomas Sørensen*, 22.4.91 - Maj 93, f. 17.8.48, dim. 84, cand. mag. 95, død 08 som Assistent v. den polyt. Lærestalt.
860. *Hansen, Peder Nielsen*, 22.4.91 - 1.6.95, f. 10.2.67, dim. 88, cand. med. 95, Dr. med., Professor, Overkirurg paa Kommunehospital i Kbh. til 36. - Bl. B., D. b. L., D. & E.
861. *Krog, Hans Christian*, 3.6.91 - Somm. 96, f. 8.1.67, dim. 86, cand. theol. 93, død 35 som Sognepræst v. Godthaabs Kirke, Frederiksberg.
862. *Priip, Einar*, 3.6.91 - ?, f. 5.2.68, dim. 86, cand. theol. 94, Missionær i Syrien, død 39. - Bl. B. 38, D. b. L., D. & E.
863. *Clausen-Bagge, Henrik Georg*, 3.6.91 - 96, f. 7.11.71, cand. jur. 96, Sekretær i Finansmin. til 24, død 33.

864. *Munch-Petersen, Hans Vilhelm*, 3.6.91 - Septb. 93 (C.), f. 26.3.69, dim. 86, cand. jur. 91, Dr. jur., død 34 som Professor i Retsvidenskab v. Kbhs. Univ. og dettes Administrator. - Bl. B. 34, D. b. L., D. & E.
865. *Raaschou-Nielsen, Henrik*, 4.11.91 - Somm. 96, f. 16.1.71, dim. 89, cand. mag. 96, Rektor ved Sorø Akademi til 41. - Bl. B.
866. *Neersø* (Navneforandr. fra Nielsen), *Søren*, 13.1.92 - 28.8.92 (C), f. 26.3.68, dim. 86, cand. mag. 91, Rektor ved Statsgymn. Schneekloths Skole i Kbh. til 32 - Bl. B.
867. *Krabbe, Albert Heinrich Rüse*, 10.2.92 - 95, f. 24.4.71, dim. 90, cand. jur. 98, Overretssagfører, Indehaver af »Krabbes Annoncebureau«, Kbh.
868. *Stabell, Henrik Valdemar Emil*, 8.6.92 - 15.2.93 (C), f. 22.12.71, dim. 88, cand. polit. 92, Ass. i Gdt. f. Post- og Befordringsvæsenet til 02, død 04.
869. *Rald* (Navneforandr. fra Rasmussen), *Rasmus Carl*, 4.5.92 - 1.11.96, f. 30.3.70, dim. 89, cand. theol. 95, Sogne- og Slotspræst i Hillerød til 38. - Bl. B.
870. *Krenchel, Henrik Bertel*, 29.6.92 - Aug. 97, f. 15.1.71, dim. 91, cand. jur. 98, Overregistrator v. Aktieselskabs-Registret til 39. - Bl. B.
871. *Madsen, Otto Peter*, 29.6.92-20.5.97, f. 7.8.72, dim. 90, cand. mag. 98, Skoleinspektør i Stubbekøbing til 37.
872. *Vested, Christian Frederik*, 5.10.92 - 1.3.95, f. 30.6.68, dim. 87, cand. theol. 95, Sognepræst i Stenløse - Fangel, Fyn, og Provst til 38.
873. *Norup, Knud Olaf*, 5.10.92 - Aug. 97 f. 30.5.74, dim. 92, cand. theol. 98, død 25 som Sognepræst i Næsby - Tyvelse, Sjæll.
874. *Michelsen, Michael Ferdinand*, 5.10.92 - 8.1.97, f. 3.3.66, dim. 89, mag. scient. 95, død 12 som Realskolebestyrer i Thorshavn.
875. *Kjær, Hans Andersen*, 7.12.92 - 7.12.97, f. 12.10.73, dim. 91, cand. mag. 98, død 32 som Inspektør ved Nationalmusæet. - Bl. B. 32, D. b. L., D. & E.
876. Se 854.
877. *Andersen, Hans*, 15.2.93 - 2.5.94(C), f. 7.3.68, dim. 85, cand. jur. 91, Amtmand i Randers til 38, Kammerherre. - Bl. B.
878. *Bøggild, Emil*, 15.3.93 - Oktb. 96, f. 24.5.72, dim. 90, cand. theol. 96, død 34 som Sognepræst i Struer.
879. *Aagaard, Knud Zeuthen*, 7.6.93 - Juli 98, f. 11.6.73, dim. 92, cand. polyt. 98, død 25 som Ingeniør og Fabrikant i Kbh.

880. *Dahl, Niels Peter Lorentsen*, 7.6.93 - Aug. 97, f. 1.10.69, dim. 90, cand. theol. 96, død 36 som Landstingsmand, fhv. Sognepræst i Sæder og fhv. Kirkeminister. - Bl. B., D. b. L., D & E.
881. *Dahl, Frantz Johannes*, 11.11.93 - 94, f. 25.10.69, dim. 86, cand. jur. 92, Dr. jur. h. c., død 37 som Professor i Retsvidenskab v. Kbh.s Univ. - Bl. B. 37, D. b. L., D & E.
882. *Christiansen, Carl Sehested*, 7.2.94 - Efteraar 94 (C), f. 8.3.68, dim. 87, cand. mag. 93, Arkivar i Rigsarkivet til 98. - Bl. B., D. b. L.
883. *Zeuthen, Frederik Bagger*, 4.4.94 - 30.3.99, f. 15.5.74, dim. 93, cand. theol. 99, Sognepræst i Vamdrup.
884. *Koch, Poul Gotfred*, 4.4.94 - 1.10.98, f. 10.12.72, dim. 92, cand. med. 98, død 31 som prakt. Læge og Jernbanelæge i Aarhus.
885. *Hage, Jens-Philip Paludan-Müller*, 27.6.94 - 1.9.99, f. 25.12.73, dim. 91, cand. med. 99, Overlæge i Hæren til 33, prakt. Læge i Næstved.
886. *Wøhlk, Alfred*, 5.12.94 - 1.12.99, f. 25.7.68, cand. pharm. 87, dim. 93, mag. sc. 97, Apoteker i Kbh. - Bl. B.
887. *Sørensen, Laurs*, 7.11.94 - 1.10.97 (C), f. 16.7.69, dim. 89, cand. jur. 94, Administrator i Kreditkassen for Husejere i Kbh. - Bl. B.
888. *Grønbech, Hans Egede*, 5.12.94 - 11.8.99 (C), f. 20.12.66, dim. 85, cand. mag. 93, Lektor ved Rønne Statsskole til 34.
889. *Nielsen, Niels Peter*, 13.3.93 - 12.5.00, f. 19.9.73, dim. 92, cand. theol. 1900, død 32 som Sognepræst i Longelse-Fuglsbølle, Lange-land.
890. *Lomholt, Johannes Frederik Valdemar*, 26.6.95 - 1.10.99, f. 13.5.71, dim. 92, cand. med. 99, død 28 som prakt. Læge i Karise, Sjæll.
891. *Thorsen, Morten*, 3.10.94 - 95, f. 15.4.68, dim. 87, cand. jur. 94, død 09 som Overretssagf. i Kbh.
892. *Møller, Viggo Carl Christian Peter*, 16.10.95 - Okt. 97, f. 28.6.77, dim. 94, Kasserer under Kbh.s Skattevæsen.
893. *Rigenstrup, Carl Victor*, 4.12.95 - 21.5.97 (C), f. 22.4.68, dim. 89, cand. jur. 95, død 37 som Overretssagf. i Kbh.
894. *Larsen, H. L.*, cand. theol., udnævnt 4.12.95, men modtog ikke Pladsen.
895. *Jacobsen, Jacob Peter*, 12.2.96 - 1.3.01 (C), f. 13.12.69, dim. 89, cand. mag. 96, Dr. phil., videnskabelig Forfatter (specielt Religions-historie), død 18. - Bl. B. 18, D. b. L., D & E.
896. *Jacobsen, Erik*, 15.4.96 - 1.6.01, f. 23.8.76, dim. 95, cand. mag. 02, Lektor v. Ordrup Gymn. til 41.

897. *Borregaard, Hausgaard Christensen*, 1.7.96 - Juni 97, f. 21.3.73, dim. 93, cand. theol. 02, død 31 som Sognepræst i Taanum-Hornbæk, Jyll.
898. *Engelstoft, Poul*, 7.10.96 - 1.10.01, f. 4.10.76, dim. 95, cand. mag. 06, Forfatter og Redaktør i Kbh. - Bl. B., D. b. L.
899. *Munck, Peter Møller*, 11.11.96 - 1.6.01, f. 12.11.75, dim. 95, cand. theol. 01, res. Kapellan v. Krist Kirke i Kbh.
900. *Widding* (Navneforandr. fra Sørensen) *Severin*, 11.11.96 - 20.10.00, f. 16.10.75, dim. 93, cand. theol. 99, død 36 som Sognepræst i Taarbæk v. Kbh.
901. *Kobbernagel, Peder Christian Frederik*, 17.3.97 - 1.9.01, f. 20.8.75, dim. 93, cand. mag. 99, Dr. phil., Beregner i Direktoratet f. Sygekassevæsenet.
902. *Krabbe, Jon Haraldsen*, 19.5.97 - 10.5.99(C), f. 5.1.74, dim. 91, cand. jur. 96, Kommitteret i Udenrigsmin. til Behandling af islandske Sager. - Bl. B., D. b. L.
903. *Madsen, Sigurd*, 30.6.97 - 12.11.00, f. 22.2.76, dim. 94, cand. theol. 01, Sognepræst i Dreslette, Fyn.
904. *Meyling, Knud Sand*, 30.6.97 - 1.10.01, f. 1.9.76, dim. 94, cand. theol. 01, Lærer v. Ordrup Gymn.
905. *Rasmussen, Niels*, 6.10.97 - 2.7.98(C), f. 19.10.62, dim. 87, cand. theol. 94, død 17 som Sognepræst paa Sejerø.
906. *Jørgensen, Mads Samuel*, 6.10.97 - 4.2.01, f. 20.7.75, dim. 19, cand. theol. 00, død 01 som Sekretær i K.F.U.M. i Kbh.
907. *Pedersen, Hans Henrik Christian*, 6.10.97 - 3.12.01, f. 7.2.62, dim. 94, cand. polit. 00, død 26 som Kontorchef i Statistisk Departem. og Lektor i Landbopolitik v. Kbh.s Univ. - Bl. B. 25, D. b. L., D & E.
908. *Eyser, Johan Frederik Stockfleth*, 6.10.97 - 1.2.03, f. 16.1.79, dim. 97, Bibliotekar v. Universitetsbibl. i Kbh. - Bl. B.
909. *Sandholt, Peter Valdemar*, 10.11.97 - 4.12.02, f. 14.11.77, dim. 95, cand. jur. 01, Overretssagf. og Kreditforeningsdirektør i Kbh. - Bl. B.
910. *Nyegaard, Gram Birkedahl*, 12.1.98 - Sept. 00, f. 11.9.77, dim. 96, cand. theol. 03, død 28 som Sognepræst i Grevinge, Sjæll.
911. *Zeuthen, Vilhelm Bagger*, 29.6.98 - 15.4.03, f. 17.1.78, dim. 97, cand. polyt. 03, raadgivende Ingeniør i Kbh.
912. *Bentzon, Svend*, 14.9.98 - 14.11.98(C), f. 22.2.75, dim. 92, cand. jur. 98, Dommerfuldm. i Faaborg til 35.

913. *Schiødte, Jørgen Carl*, 12.10.98 - 1.11.03, f. 19.7.79, dim. 97, død 35 som Lektor ved Kbh.s komm. Skolevæsen.
914. *Bøggild, Ove Balthasar*, 7.12.98 - 22.10.99 (C), f. 16.5.72, dim. 90, cand. mag. 96, Professor i Mineralogi v. Kbh.s Univ. - Bl. B., D. b. L., D. & E.
915. *Otterstrøm, Christian Erasmi*, 12.4.99 - 1.11.01, f. 20.11.76, dim. 95, cand. theol. 01, død 24 som Adjunkt v. Aalborg Katedralskole.
916. *Hansen, Hans Olaf Frederik*, 7.6.99 - 23.12.02 (C), f. 5.10.75, dim. 93, cand. theol. 99, cand. mag. 01, død 34 som fhv. Lektor ved Odense Katedralskole.
917. *Dehlholm, Karl Gerhard*, 13.9.99 - 7.2.05, f. 7.4.72, cand. pharm. 93, dim. 97, cand. med. 05, død 26 som prakt. Læge i Horsens.
918. *Borum, Rasmus Marius Johannes*, 11.10.99 - 8.11.01 (C), f. 17.11.75, dim. 93, cand. jur. 99, Dommer i Kolding. - Bl. B.
919. *Smidt, Holger Nathanael*, 11.10.99 - 8.11.04, f. 1.2.77, dim. 95, cand. med. 03, prakt. Læge i Semarang, Java, til 38.
920. *Krohn, Gustav Cæsius Konrad*, 11.10.99 - 1.12.03 (C), f. 27.7.76, dim. 94, cand. theol. 99, Sognepræst i Lyngby v. Kbh. - Bl. B.
921. *Nyegaard, Svend Aage*, 6.12.99 - 1.9.01, f. 14.6.76, dim. 95, cand. polyt. 01.
922. *Knudsen, Janus Christian*, 9.5.00 - 1.7.02, f. 11.7.74, dim. 92, cand. mag. 98, cand. theol. 02, død 34 som Sognepræst i Bylderup, Sdrjyll.
923. *Schiødte, Vilhelm Burckardt Poulsen*, 10.10.00 - 1.11.05, f. 3.5.82, dim. 99, cand. med. 08, Kommunelæge i Hellerup.
924. *Okkels, Ansgar*, 10.10.00 - 3.3.05, f. 3.8.82, dim. 99, cand. theol. 06, Sognepræst i Brørup, Jyll.
925. *Larsen, Holger*, 5.12.00 - 9.2.04, f. 23.11.79, dim. 97, cand. theol. 04, Sognepræst i Bjerreby paa Taasinge til 37.
926. *Jessen, Viggo Ferdinand*, 21.2.01 - 1.1.04 (C), f. 16.4.70, dim. 87, cand. theol. 01, død 31 som Kommunalærer i Kbh.
927. *Højer, Jens Frederik Jensen*, 15.3.01 - 30.3.04, f. 7.3.78, dim. 95, cand. theol. 03, Kommunalærer i Kbh. til 35.
928. *Sørensen, Søren Hansen*, 22.5.01 - 20.2.05, f. 15.8.80, dim. 99, cand. theol. 05, Sognepræst v. Brorsons Kirke, Kbh.
929. *Holck, Knud*, 22.5.01 - 1.2.02, f. 24.12.76, dim. 95, fhv. Overassistent under Kbh.s Magistrat.
930. *Scharling, Gunnar*, 18.9.01 - 5.4.06, f. 21.10.79, dim. 98, cand. jur. 05, død 12 som Forsikringsdir. i Aarhus.

931. *Verner, Victor Albert Nikolaj*, 16.10.01 - 31.8.05, f. 31.3.80, dim. 98, cand. mag. 05, Lektor v. Kolding højere Almenskole.
932. *Hansen, Hans Christian*, 16.10.01 - 1.11.06, f. 1.4.72, dim. 00, død 32 som Lektor ved Efterslægtsselskabets Skole.
933. *Tommerup, Knud Peder*, 13.11.01 - 1.3.02(C), f. 25.2.78, dim. 96, cand. theol. 01, død 15 som Inspektør under Kbh.s Forsørgelsesvæsen.
934. *Engell, Aksel Valdemar*, 13.11.01 - 23.12.04, f. 22.12.74, dim. 98, cand. theol. 04, Sognepræst i Tved, Fyn, til 36.
935. *Glarbo, Niels Henning Nielsen*, 4.12.01 - 15.9.02(C), f. 29.1.78, dim. 96, cand. jur. 01, død 26 som Dommer i Østre Landsret - Bl. B. 26.
936. *Fraas, Hans Jørgen*. 19.2.02 - 1.3.07, f. 20.6.82, dim. 01, cand. jur. 07, død 41 som Overretssagf. i Gørlev, Sjæll.
937. *Dam, Immanuel*, 19.2.02 - 1.2.04, f. 14.11.76, dim. 95, cand. jur. 03, død 39 som Chef for Gentofte Kommunes økon. Forvaltning. - Bl. B. 39.
938. *Clausen, Claus Peter*, 19.3.02 - 11.4.06, f. 2.12.80, dim. 99, cand. theol. 06, Sognepræst i Kattrup-Ørridslev-Tolstrup, Jyll., Provst. - Bl. B.
939. 968. *Schepelern, Vilhelm Ernst*, 1.10.02 - 5.9.06 og 22.4.07 - 1.6.08 (C), f. 9.11.80, dim. 98, cand. theol. 06, Dr. phil., Skoleinspektør i Kbh. - Bl. B.
940. *Dyssel, Ludwig William*, 1.10.02 - 31.10.04, f. 23.4.74, dim. 94, cand. med. 01, Læge paa Kbh.s Sygehjem i Ordrup.
941. *Gemzøe, Karl Jakob*, 10.12.02 - 3.5.06(C), f. 4.6.78, dim. 96, cand. theol. 02, cand. mag. 06, Lektor v. Ordrup Gymn.
941. (Numret er anvendt 2 Gange) *Svendsen, Aage*, 10.12.02 - 7.10.05, f. 8.2.80, dim. 97, cand. jur. 03, Departementschef i Justitsmin. - Bl. B.
942. *Michelsen, Hans Peter*, 21.1.03 - 1.10.03, f. 29.11.80, dim. 98, cand. mag. 06, Lektor v. Gentofte Statsskole til 38, død 38.
943. *Iversen, Hans Marius*, 29.4.03 - 1.5.08, f. 14.5.79, dim. 02, cand. mag. 10, Lektor v. Sønderborg Statsskole.
944. *Boje, Andreas Frederik*, 21.10.03 - 24.10.08, f. 27.5.82, dim. 00, cand. theol. 07, Sekretær for Dansk Forening for social Oplysning (tidl. Det sociale Sekretariat). - Bl. B., D. b. L.
945. *Jung, Svend Aage*, 21.10.03 - 24.10.08(C), f. 17.2.76, dim. 94,

- cand. jur. 02, død 33 som Kontorchef i Frederiksberg Kommunes jur. Forvaltning.
946. *Lønneth, Søren Marius*, 21.10.03 - 30.1.06(C), f. 14.8.77, dim. 95, cand. theol. 01, cand. mag 05, Lærer v. Frk. Langs Skole i Silkeborg til 20.
947. *Wismann, Bertel*, 27.1.04 - 1.4.07, f. 1.8.79, dim. 99, Restauratør i Kbh.
948. *Nymand, Søren Sørensen*, 2.3.04 - 15.5.07, f. 16.9.81, dim. 01, cand. theol. 07, Sognepræst i Veerst-Bække, Jyll.
949. *Hansen, Laurits*, 2.3.04 - 31.10.08, f. 18.8.77, dim. 01, cand. med. 08, død 30 som prakt. Læge i Søndersø, Fyn.
950. *Bruun, Kristian Thomsen*, 2.3.04 - 30.11.08, f. 15.3.79, dim. 98, cand. mag. 05, Rektor v. Esbjerg Statsskole. - Bl. B.
951. *Juul-Mortensen* (Navneforandr. fra Mortensen), *Magnus*, 23.3.04 - 31.12.08, f. 17.2.85, dim. 02, cand. theol. 08, Lektor v. Sorø Akademi.
952. *Arnskov, Laurits Thomas*, 9.11.04 - 1.6.10(C), f. 3.12.78, dim. 98, cand. theol. 04, cand. jur. 11, fhv. Formand for Elersianersamfundet, død 40 som Dommer i Bregentved-Gissfeldt Birk (Haslev). - Bl. B. 40.
953. *Hansen, Hans Jørgen Marius*, 8.2.05 - 1.9.09, f. 2.3.84, dim. 03, cand. theol. 09, Dr. theol., Sognepræst v. Sct. Johannes Kirke, Kbh. - Bl. B.
954. *Hauschultz, Rudolph*, 8.2.05 - 1.9.10, f. 15.10.84, dim. 03, cand. jur. 11, Overretssagf. i Kbh.
955. *Noack, Carl Wulff*, 12.4.05 - 1.10.08, f. 21.11.85, dim. 03, cand. theol. 20, Biskop over Haderslev Stift. - Bl. B., D. b. L.
956. *Rosenlund, Rasmus Rasmussen*, 12.4.05 - 2.12.09, f. 19.10.84, dim. 04, cand. theol. 09, Missionær i Santalistan.
957. *Løn, Jens Nielsen Jensen*, 25.10.05 - 15.9.07(C), f. 18.2.81, dim. 99, cand. jur. 05, Hovedrevisor i 2. Hovedrevisorat. - Bl. B.
958. *Frøs Johansen, Knud*, 25.10.05 - 23.12.10, f. 1.11.87, dim. 04, cand. mag. 11, Dr. phil., Professor i Arkæologi v. Kbh.s Univ. - Bl. B., D. b. L.
959. *Quistgaard, Axel Wright*, 22.11.05 - 15.8.09, f. 4.3.81, dim. 03, cand. theol. 09, Sognepræst i Vedsted, Sdrjyll.
960. *Herfelt* (Navneforandr. fra Andersen), *Mads Christian*, 22.11.05 - 1.4.08, f. 1.8.83, dim. 03, cand. med. 10, prakt. Læge i Grenaa.

961. *Vinterberg* (Navneforandr. fra Sørensen) *Hermann Johan Bertel*, 7.3.06 - 1.5.10, f. 19.2.81, dim. 99, cand. mag. 07, Lektor v. Falkonergaardens Gymn., Kbh.
962. *Wilhelmsen, Frits Gustav Johannes*, 23.5.06 - 1.2.07(C), f. 27.1.81, dim. 00, cand. jur. 06, død 37 som Afdelingschef i Generaldir. f. Post- og Telegrafvæsenet. - Bl. B. 36.
963. *Andersen, Knud Peter Andreas Hee*, 27.6.06 - 1.11.10, f. 13.4.86, dim. 04, cand. theol. 10, Sognepræst i Herlufsholm og Provst. - Bl. B.
964. *Yde, Jacob Jensen*, 27.6.06 - 1.7.11, f. 12.11.81, dim. 04, cand. med. 11, død 39 som prakt. Læge i Thisted.
965. *Koch, Jørgen Valentin*, 24.10.06 - 6.8.09, f. 4.6.83, dim. 03, cand. theol. 09, død 19 som Sognepræst paa Jungshoved, Sjæll.
966. *Østergaard, Jens Jensen*, 5.12.06 - 31.12.11, f. 10.10.88, dim. 05, cand. mag. 11, død 41 som Lektor ved Nykøbing Katedralskole.
967. *Jørgensen, Axel Marius*; flyttede ikke ind.
968. Se 939.
969. *Paulsen, Peter*, 27.4.07 - 13.3.10, f. 27.6.84, dim. 05, cand. jur. 12, Overretssagf. i Kbh. - Bl. B.
970. *Brøndsted, Holger Johan Jakob Emil*, 6.6.07 - 1.7.12, f. 4.2.89, dim. 05, cand. theol. 12, Dr. phil., Forstander for Handelshøjskolen i Hørsholm. - Bl. B.
971. *Gyring, Ove*, 16.10.07 - 1.5.08(C), f. 19.4.81, dim. 99, cand. theol. 07, Sognepræst i Vemmetofte, Sjæll.
972. *Nørgaard, Niels Larsen*, 29.4.08 - 19.1.11, f. 31.1.78, dim. 03, cand. med. 10, prakt. Læge paa Frederiksberg.
973. *Cedergreen, Johan Gustav*, 4.6.08 - Maj 09(C), f. 9.3.80, dim. 98, mag. art. 07, Kommunelærer i Kbh.
974. *Petersen, Thormod*, 4.6.08 - 1.9.13, f. 13.8.87, dim. 06, cand. polit. 13, død 14 som Assistent i Generaltolddirekt.
975. *Christensen, Axel Christen Højberg*, 14.10.08 - 15.10.13, f. 5.4.88, dim. 07, mag. art. 13, Dr. phil., Undervisningsinspektør f. Gymnasieskolerne. - Bl. B., D. b. L.
976. *Christiansen, Christen Meldgaard*, 18.11.08 - 30.11.13(C), f. 31.3.80, dim. 00, cand. jur. 07, Afdelingschef i Finansmin. - Bl. B.
977. *Arnfred, Jens Terkelsen*, 18.11.08 - 1.2.10, f. 19.12.82, dim. 04, cand. polyt. 10, Højskoleforstander i Askov. - Bl. B., D. b. L.
978. *Zachrisson, William*, 18.11.08 - 1.2.14, f. f. 22.5.87, dim. 04, cand. jur. 10, Underdirektør i Forsikrings A/S »National«, Kbh. - Bl. B.

979. *Matthiessen, Edvard Christian Wichmann*, 9.12.08 - 1.2.14, f. 26.11.86, dim. 06, cand. med. 14, prakt. Læge og Jernbanelæge i Fredericia.
980. *Anker-Møller* (Navneforandr. fra Møller) *Kristian*, 3.2.09 - 20.8.12, f. 19.7.87, dim. 06, cand. theol. 12, død 31 som Frimenighedspræst i Thy.
981. *Barfod, Peter Marius Skak*, 9.6.09 - 2.2.10(C), f. 13.10.83, dim. 03, cand. theol. 09, Sognepræst i Moltrup-Bjerning, Sdrjyll.
982. *Joensen, Absalon Michael*, 20.10.09 - 1.5.11, f. 23.11.72, dim. 02, cand. theol. 11, tidligere Sognepræst, nu Fotograf i Thorshavn, Færøerne.
983. *Rønne, Hans Peter Falk*, 20.10.09 - 1.9.12, f. 18.3.89, dim. 06, cand. theol. 12, Kommunchærer, Forfatter og Redaktør i Kbh.
984. *Sort, Gudmund Thomassen*, 20.10.09 - 1.9.14, f. 26.8.89, dim. 08, cand. theol. 14, død 27 som Sognepræst i Blaahøj-Filskov, Jyll.
985. *Frølund* (Navneforandr. fra Frølund Thomsen), *Thomas*, 27.2.10 - 1.4.12(C), f. 30.1.83, dim. 04, cand. jur. 10, Dommer i Højesteret. - Bl. B.
986. *Stærmose, Anders Hansen*, 27.4.10 - 15.3.11 (flyttede til Regensen), f. 7.8.85, dim. 06, cand. theol. 12, Sognepræst i Ubbø, Sjæll.
987. *Andersen, Valdemar Laurs*, 27.4.10 - 15.3.11 (flyttede til Regensen), f. 9.6.89, dim. 07, Forfatter, Helsingør.
988. *Mogensen, Jens Christian*, 25.5.10 - 30.7.15, f. 11.9.90, dim. 08, cand. jur. 14, Direktør i Landbrugsmin. - Bl. B.
989. *Pihl, Frits*, 29.6.10 - 24.6.11(C), f. 23.11.84, dim. 01, cand. jur. 07, cand. polit. 11, Rigsadvokat. - Bl. B.
990. *Skovgaard, Jes Hansen*, 29.6.10 - 1.2.13(C), f. 15.4.84, dim. 01, cand. mag. 08, Lektor v. Rysensteen Gymn., Kbh. - B. B.
991. *Bjarnesen, Jens Bech*, 26.10.10 - 1.9.16, f. 25.10.89, dim. 09, cand. med. 17, død 26 som prakt. Læge i Varde.
992. *Olsen, Harald*, 7.12.10 - 17.10.13, f. 4.9.90, dim. 08, cand. theol. 13, Sognepræst i Gudum-Fabjerg, Jyll., Provst.
993. *Drachmann, Aage Gerhardt*, 7.12.10 - 12.12.15, f. 22.10.91, dim. 09, cand. mag. 15, Bibliotekar v. Univ.bibl., Kbh.
994. *Christensen, Søren Jensen*, 22.2.11 - 1.10.13, f. 7.2.88, dim. 09, cand. med. 16, Dr.med., prakt. Læge og Kommunchæge paa Frederiksberg.
995. *Nørfelt* (Navneforandr. fra Nielsen), *Alfred*, 11.5.11 - 17.10.13, f. 3.11.87, dim. 07, cand. theol. 13, Sognepræst i Vissenbjerg, Fyn.

996. *Nielsen, Just Thomsen*, 11.5.11 - 1.6.16, f. 19.2.90, dim. 09, cand. theol. 15, Sognepræst i Lundtofte v. Kbh.
997. *Poulsen, Herman Aage*, 11.5.11 - 1.7.17, f. 21.11.86, dim. 09, cand. mag. 17, Lektor v. Gentofte Statsskole.
998. *Petersen, Otto Emil Claudius Kjerulff*, 20.9.11 - 25.5.14(C), f. 14.4.87, dim. 05, cand. jur. 11, Overretssagf. i Kbh.
999. 1026. *Christensen, Jens Christian*, 25.10.11 - 14.8.14 og 1.12.16 - 14.6.18(C), f. 21.6.90, dim. 08, cand. jur. 14, Regnskabschef i Kbh.s Telefon A/S. - Bl. B.
1000. *Bennedsen, Niels*, 13.3.12 - 1.3.17, f. 19.3.92, dim. 09, cand. mag. 15, Lektor v. Helsingør højere Almenskole.
1001. *Sommer, Otto Ludvig Vilhelm*, 13.3.12 - 15.1.15, f. 28.4.91, dim. 09, cand. theol. 15, død 31 som Sognepræst i Krummerup-Fuglebjærg, Sjæll.
1002. *Thomsen, Jacob Theodor Reimer*, 24.4.12 - 1.11.15(C), f. 23.11.88, dim. 06, cand. jur. 12, Ekspeditionssekr. i Kirkemin.
1003. *Fenger, Johannes Ferdinand*, 23.10.12 - 1.11.17, f. 29.5.91, dim. 09, cand. theol. 17, Sognepræst i Glud og Hjarnø, Jyll.
1004. *Landbo* (Navneforandr. fra Landbo Christensen), *Christen Christensen*, 23.10.12 - 1.11.17, f. 15.4.87, dim. 09, cand. theol. 19, Sognepræst i Egebjærg, Sjæll.
1005. *Kampp, Hans Peter Hansen*, 26.2.13 - 20.4.14(C), f. 7.11.88, dim. 07, cand. theol. 13, præsteviet Missionær i Santalistan.
1006. *Dahl, Jens Rudolf Norup*, 22.10.13 - 1.11.18, f. 16.2.94, dim. 13, cand. jur. 22, Kontorchef i Udenrigsmin.
1007. *Vad, Marius Christensen*, 26.11.13 - 1.2.17, f. 10.5.88, dim. 09, cand. med. 16, prakt. Læge i Thyregod, Jyll.
1008. *Brøndsted, Johannes Balthasar*, 26.11.13 - 16.11.17, f. 5.10.90, dim. 09, cand. mag. 16, Dr. phil., Professor i nordisk Arkæologi v. Kbh.s Univ. - Bl. B.
1009. *Schack, Peter Tage*, 21.1.14 - 1.2.19, f. 13.5.92, dim. 10, cand. theol. 16, Sognepræst v. Simon Peters K., Kbh. - Bl. B.
1010. *Poulsen, Simon Hansen*, 21.1.14 - 1.2.19, f. 16.11.86, dim. 12, cand. theol. 18, svensk Lic. theol., Kommune lærer og Sømandspræst i Kbh.
1011. *Fischer-Petersen, Johannes* (Navneforandr. fra Fischer Petersen), 21.1.14 - 1.7.16(C), f. 16.8.89, dim. 07, mag. sc. 13, død 29 som Adjunkt v. Aalborg Katedralskole.

1012. *Wad, Torkel Matthias*, 21.1.14 - 1.2.19, f. 22.4.96, dim. 13, cand. jur. 20, Direktør i Haandværkerbanken i Kbh. - Bl. B.
1013. *Bartholdy, Jakob Peder*, 11.3.14 - 2.2.16, f. 1.9.91, dim. 09, cand. med. 16, prakt. Læge og Jernbanelæge i Skørping, Jyll.
1014. *Thomsen, Svend*, 20.5.14 - 1.12.16(C), f. 1.4.85, dim. 03, cand. mag. 11, Bibliotekar ved Kbh.s Kommunebiblioteker.
1015. *Grøn, Kristian Vagn Anker*, 20.5.14 - 1.1.17, f. 25.11.88, dim. 09, cand. theol. 16, Præst ved De gamles By i Kbh.
1016. *Grove, Peter*, 11.11.14 - 15.8.16, f. 14.2.92, dim. 11, Adjunkt v. Frederiksborg Statsskole.
1018. *Schack, Egede*, 10.3.15 - 1.9.19, f. 28.7.95, dim. 13, cand. theol. 19, Sognepræst i Hvidovre v. Kbh.
1019. *Møller, Karl Frederik Adolf*, 1.10.15 - 1.4.18(C), f. 29.3.85, dim. 03, cand. mag. 15, pens. Adjunkt v. Nakskov komm. Gymn., Manuduktør i Kbh.
1020. *Kragelund, Hans Christian Aage*, 1.1.16 - 1.1.21, f. 8.12.94, dim. 14, cand. mag. 21, Lektor v. Østersøgades Gymn., Kbh.
1021. *Barnes (Navneforandr. fra Bjarnesen) Haldor*, 1.3.16 - 1.2.20, f. 7.6.94, dim. 13, cand. med. 24, prakt. Læge i Detroit. U.S.A.
1022. *Hindse-Nielsen, Erik*, 1.6.16 - 1.9.18, f. 17.5.94, dim. 12, cand. theol. 18, Fængselspræst i Nyborg.
1023. *Drachmann, Anders Bjørn*, 1.9.16 - 17.11.17(C), f. 11.9.90, dim. 08, cand. mag. 14, Direktør for Pensions- og Livrente-Institutet af 1919, Kbh. - Bl. B.
1024. *Schepeleern, Georg*, 1.9.16 - 1.9.21, f. 28.12.96, dim. 15, cand. jur. 21, død 25 som Vicekonsul i Chicago.
1025. *Huus, Hans Christian*, 1.11.16 - 1.11.21, f. 11.10.93, dim. 15, Bibliotekar, Kbh.
1026. Se 999.
1027. *Mogensen, Svend*, 1.1.17 - 1.9.21, f. 7.5.96, dim. 14, cand. theol. 20, Seminarielærer i Aarhus, tillige Undervisningsass. v. Aarhus Universitet.
1028. *Andersen, Carl Christian*, 1.4.17 - 20.8.20, f. 25.2.96, dim. 14, cand. mag. 20, Lektor v. Ordrup Gymn.
1029. *Kobbernagel, Gudmund Laurentius*, 1.8.17 - 1.9.21, f. 5.7.91, dim. 12, cand. mag. 21, Lektor v. Nykøbing Katedralskole.
1030. *Malling, Anders Christoph*, 1.11.17 - 1.9.21, f. 25.2.96, dim. 15, cand. theol. 21, Sognepræst i Brøns, Sdrjyll.

1031. *Joensen, Pauli Valdemar*, 1.11.17 - 1.9.21, f. 15.8.97, dim. 15, cand. theol. 21, Sognepræst i Næstved, Provst.
1032. *Brøndlund, Aksel*, 1.2.17 - 1.12.22, f. 10.7.95, dim. 15, cand. mag. 22, Bestyrer af Kbh.s Studenterkursus.
1033. *Norup, Johannes*, 1.12.17 - 1.1.23, f. 30.4.98, dim. 16, cand. med. 24, prakt. Læge i Berkley, Mich., U.S.A.
1034. *Nielsen, Niels*, 1.12.17 - 1.6.21 (C), f. 3.10.93, dim. 11, cand. mag. 17, Dr. phil., Professor i Geografi v. Kbh.s Univ. Formand i Eler-sianersamfundet. - Bl. B., D. b. L.
1035. *Schmidt, Axel Mathias*, 1.4.18 - 1.1.21 (C), f. 17.2.91, dim. 10, cand. jur. 17, Landsretssagf. i Kbh.
1036. *Hansen, Hans Jørgen*, 1.7.18 - 1.7.20 (C), f. 18.4.89, dim. 10, mag. art. 17, Bibliotekar v. Det kgl. Bibliotek. .
1037. *Nissen, Theodor Mathisen*, 1.11.18 - 12.10.20, f. 2.8.88, dim. 10, Lærereksamen 17, Førstelærer i Gaaskær-Todsbøl, Sdrjyll.
1038. *Prætorius, Stephan Henrik*, 1.11.18 - 1.6.23, f. 6.12.96, dim. 15, cand. polit. 21, Ekspeditionssekr. i Invalideforsikringsretten.
1039. *Nielsen, Ove Juul*, 1.3.19 - 1.3.21, f. 7.8.94, dim. 14, cand. theol. 21, død 24 som Præst v. den danske Menighed i Paris.
1040. *Nielsen, Niels Kristian*, 1.3.19 - 1.2.24, f. 30.9.97, dim. 16, cand. med. 24, prakt. Læge i Hobro.
1041. *Grønбæk, Martin Villiam*, 1.3.19 - 17.1.23, f. 21.12.97, dim. 17, cand. theol. 23, Dr. theol., res. Kapellan v. Viborg Domkirke. - Bl. B.
1042. *Amby, Kristen*, 1.10.19 - 1.9.21, f. 4.3.94, dim. 14, cand. theol. 20, Fængselspræst i Kbh., Medlem af Folketinget. - Bl. B.
1043. *Gregersen, Niels Frederik*, 1.10.19 - 1.10.23, f. 2.4.99, dim. 16, cand. med 23, Dr. med., Overlæge i Hammel.
1044. *Olesen, Valdemar*, 1.4.20 - 1.4.25, f. 10.4.98, dim. 17, cand. med. 25, prakt. Læge og Kommunalæge i Aalborg.
1045. *Nielsen, Jens Rud*, 1.10.20 - 1.9.22 (C), f. 22.9.94, dim. 13, cand. mag. 19, Professor ved University of Oklahoma, Norman, U. S. A.
1046. *Jessen, Axel Bergishagen*, 1.11.20 - 1.11.25, f. 16.7.99, dim. 18, cand. mag. 26, Afdelingsgeodæt v. Geodætisk Institut.
1047. *Petersen, Christian*, 1.1.21 - 1.4.25, f. 20.8.99, dim. 19, cand. theol. 25, Sognepræst i Vig, Sjæll.
1048. *Oxenvad, Erik Carl Lauridsen*, 1.2.21 - 1.2.26, f. 27.11.00, dim. 19, cand. mag. 26, Lektor v. Christianshavns Gymn.

1049. *Hermansen, Victor*, 1.4.21 - 1.4.26(C), f. 21.12.94, dim. 12, mag. art. 20, Inspektør v. Nationalmuseet. - Bl. B.
1050. *Westergaard-Jacobsen* (Navneforandr. fra Jacobsen), *Anton*, 1.4.21 - 17.6.23, f. 28.10.95, dim. 14, cand. theol. 23, Sognepræst i Rødding, Sdrjyll.
1051. *Thygesen, Jacob Christoffer*, 1.10.21 - 18.3.26, f. 11.4.01, dim. 20, cand. jur. 26, Sekretær i A/S De Danske Spritfabrikker, Landsretssagf.
1052. *Barfoed, Niels Aage*, 1.10.21 - 1.6.23, f. 27.6.99, dim. 17, cand. theol. 23, res. Kapellan v. Sct. Hans Kirke i Odense.
1053. *Grøn, Christen Andersen*, 1.10.21 - 1.6.23, f. 13.12.95, dim. 17, cand. theol. 23, Sognepræst i Silkeborg.
1054. *Schmidt, Niels Peter Mortensen*, 1.10.21 - 1.2.23, f. 5.6.95, dim. 15, deltog i Verdenskrigen 15 - 18, cand. theol. 23, Sognepræst i Nr. Felding - Tvis, Jyll.
1055. *Paulsen, Nicolai Asmus*, 1.10.21 - 1.2.25, f. 5.4.96, dim. 19, cand. theol. 25, Sognepræst i Højrup, Sdrjyll.
1056. *Iversen, Isak Pretzmann Aggerholm*, 1.11.21 - 1.11.25, f. 3.10.99, dim. 18, cand. jur. 24, Landsretssagf. i Ejby, Fyn.
1057. *Nordentoft, Knud*, 1.12.21 - 1.12.24(C), f. 9.3.95, dim. 13, cand. jur. 19, cand. polit. 23, Landsretssagf. i Hillerød, Forfatter. - Bl. B.
1058. *Rasmussen, Carl Sigfred*, 1.12.21 - 1.1.24, f. 18.9.99, dim. 17, cand. mag. 24, Lektor v. Struer Statsgymnasium.
1059. *Brüel, Oluf*, 1.11.22 - 5.10.27(C), f. 23.11.96, dim. 15, cand. jur. 21, cand. med. 30, prakt. Læge i Kbh.
1060. *Kristensen, Aage Bjørn*, 1.1.23 - 1.10.25, f. 25.12.99, dim. 18, cand. med. 25, Dr. med., 1. Reservekirurg v. Sundby Hospital, Kbh.
1061. *Breitenstein, Niels Jacob*, 1.1.23 - 1.2.28, f. 22.4.04, mag. art. 27, Inspektør v. Nationalmuseet.
1062. *Hvas, Karl Sørensen*, 1.7.23 - 13.9.27, f. 10.2.02, dim. 21, cand. theol. 27, Sognepræst i Hjerm, Jyll.
1063. *Petersen, Peter Andreas*, 1.7.23 - 1.10.25, f. 2.1.96, dim. 15, deltog i Verdenskrigen 15 - 19, cand. theol. 25, Sognepræst v. Fredens Kirke, Odense.
- 1064, 1074. *Gregersen, Hans Ivar Carl*, 1.10.23 - 1.9.24 og (efter at have skiftet Studium) 1.5.25 - 31.5.29, f. 22.4.04, dim. 23, Kemiker ved Olieraffinaderierne paa Aruba, Vestindien.

1065. *Krag-Hansen, Hans Christian*, 1.10.23 - 1.11.28, f. 20.4.03, dim. 23, cand. theol. 29, Bibliotekar.
1066. *Kinch, Aage Benjamin*, 1.10.23 - 1.11.28, f. 8.12.03, dim. 22, cand. theol. 28, Sognepræst paa Holmsland, Jyll.
1067. *Knudsen, Rasmus Hørning*, 1.11.23 - 1.8.28, f. 22.10.03, dim. 22, cand. theol. 29, Sognepræst i Boddum - Ydby, Jyll.
1068. *Roelsen, Ejnar*, 1.11.23 - 1.12.28, f. 23.3.04, dim. 22, cand. med. 29, Dr. med., 1. Reservelæge paa Amtssygehuset i Gentofte.
1069. *Kyst, Johannes*, 1.3.24 - 9.2.28, f. 5.5.99, dim. 20, cand. med. 34, prakt. Læge i Kbh.
1070. *Prior, Axel*, 1.5.24 - 15.9.26, f. 18.9.02, dim. 20, cand. mag. 26, Adjunkt v. Lyngby Statsskole.
1071. *Rørdam, Erik Ingolf Bardenfleth*, 1.10.24 - 30.9.29, f. 22.3.06, dim. 23, cand. polit. 30, Fuldmægtig i 1. Hovedrevisorat.
1072. *Hemmingsen, Axel Marius*, 1.1.25 - 8.5.26(C), f. 26.1.00, dim. 18, mag. scient. 24, Dr. phil., Medarbejder ved Nordisk Insulinlaboratorium.
1073. *Nicolaisen, Frederik*, 1.3.25 - 1.7.29, f. 10.12.04, dim. 23, cand. theol. 29, Sognepræst i Ballum - Skast, Sdrjyll.
1074. Se 1064.
1075. *Mikkelsen, Charles Otto*, 1.5.25 - 1.3.30, f. 22.7.03, dim. 23, cand. theol. 29, Kordegn v. Lundehus Kirke i Kbh.
1076. *Bendt, Ole Leo Axel*, 1.10.25 - 30.5.27, f. 26.11.96, dim. 15, cand. theol. 26, Sognepræst i Vejlby v. Aarhus.
1977. *Olsen, Frantz Peter*, 1.10.25 - 31.1.28, f. 28.12.02, dim. 21, cand. med. 28, prakt. Læge og Jernbanelæge i Ejstrupholm, Jyll.
1078. *Hansen, Johannes Adalbert*, 1.12.25 - 1.12.28, f. 12.12.98, dim. 19, cand. jur. 29, praktiserende Jurist i Helsingør.
1079. *Brohus, Harald Ejnar*, 1.12.25 - 17.8.26 (død denne Dag), f. 22.7.01, dim. 21, stud. mag.
1080. *Andersen, Gunnar*, 1.3.26 - 1.2.29, f. 11.4.04, dim. 23, cand. mag. 29, Adjunkt ved Odense Katedralskole.
1081. *Holm, Søren Peter*, 1.5.26 - 20.6.28(C), f. 4.3.01, dim. 20, cand. theol. 26, cand. mag. 28, Dr. phil., Lektor v. Aalborg Katedralskole.
1082. *Favrholdt, Magnus*, 1.6.26 - 1.12.30, f. 25.4.04, dim. 22, cand. mag. 31, Adjunkt v. Haderslev Katedralskole.
1083. *Poulsen, Erik Mellentin*, 1.9.26 - 17.2.28(C), f. 14.7.00, dim. 18, mag. sc. 25, Dr. phil., Assistent v. Dansk biologisk Station.

1084. *Aaboe* (Navneforandr. fra Christensen), *Toke*, 1.10.26 - 30.9.30, f. 10.7.04, dim. 24, cand. mag. 30, Adjunkt v. Viborg Katedralskole.
1085. *Laursen, Niels Ejnar Hedevarð Christian*, 1.10.26 - 31.7.30, f. 30.12.04, dim. 24, cand. mag. 30, Adjunkt v. Birkerød Statsskole.
1086. *Nielsen, Johannes Juul*, 1.11.27 - 1.7.29, f. 21.8.02, dim. 23, cand. theol. 29, Sognepræst i Brejning, Jyll.
1087. *Gadeberg, Peter Eduard Christensen*, 1.11.27 - 30.6.30, f. 25.9.04, dim. 24, cand. theol. 30, Sognepræst i Ensted, Sdrjyll.
1088. *Raft, Rolf*, 1.12.27 - 31.9.28(C), f. 1.3.93, dim. 11, cand. mag. 26, Adjunkt v. Sorø Akademi.
1089. *Kiær, Bernhardt*, 1.3.28 - 28.2.33, f. 24.6.08, dim. 26, cand. mag. 32, har Lærervirksomhed i Aarhus.
1090. *Thygesen, Johannes Valdemar*, 1.3.28 - 3.10.32, f. 3.4.08, dim. 26, cand. jur. 32, Fuldmægtig i Handelsmin.
1091. *Bræstrup, Poul Andreas Wimpffen*, 1.3.28 - 17.8.32, f. 8.3.08, dim. 25, cand. med. 32, Dr. med., 1. Reservelæge v. Sundby Hosp., Kbh.
1092. *Hansen, Jens Kristian Holt*, 1.4.28 - 31.3.33(C), f. 5.2.98, dim. 18, mag. art. 27, Forfatter, Aastrup, Falster.
1093. *Andersen, Svend Aage*, 1.10.28 - 30.6.30(C), f. 13.5.01, dim. 20, mag. scient. 26, Dr. phil., Leder af »Geologisk Efterforsknings Selskab«, Redaktør og Udgiver af »Naturhistorisk Tidende«.
1094. *Naamansen, Kaj*, 1.10.28 - 16.7.32, f. 31.3.08, dim. 26, cand. theol. 33, Sognepræst i Sulsted-Ajstrup, Jyll.
1095. *Baunbæk* (Navneforandr. fra Bavnæk Madsen), *Villy*, 1.11.28 - 31.10.32, f. 6.9.08, dim. 26, cand. theol. 32, Sognepræst i St. Jørgensbjerg, Sjæll.
1096. *Led, Sigurd Jensen*, 1.11.28 - 31.10.32, f. 20.11.07, dim. 26, cand. theol. 32, res. Kapellan v. Grundtvigs Kirke, Kbh.
1097. *Larsen, Kaj*, 1.11.28 - 30.4.31 (C), f. 11.11.03, dim. 21, cand. mag. 28, Adjunkt v. Statsskolen i Randers.
1098. *Engberg, Erik Andersen*, 1.12.28 - 30.11.33, f. 29.3.09, dim. 27, cand. jur. 35, Dommerfuldmægtig i Rudkøbing.
1099. *Bræstrup, Viggo Wimpffen*, 1.1.29 - 23.2.30 (død denne Dag), f. 9.5.09, dim. 27, stud. polit.
1100. *Pedersen, Peter Ingvarð Kortegaard*, 1.3.29 - 23.3.34, f. 6.6.09, dim. 28, cand. mag. 34, Assistent hos Dr. phil. Ada Adler, Kbh.
1101. *Mathiesen, Kristian Harald*, 1.9.29 - 3.2.33, f. 10.10.05, dim. 25, cand. med. 33, prakt. Læge i Kbh.

1102. *Graabæk, Halvor Bergstrøm*, 1.10.29 - 30.6.34, f. 10.1.09, dim. 27, cand. theol. 34, Sognepræst i Aal, Jyll.
1103. *Poulsen, Alfred Herluf*, 1.10.29 - 10.7.34, f. 4.11.07, dim. 26, cand. theol. 36, Sognepræst i Guldbjærg - Nr. Sandager, Fyn.
1104. *Madsen, Poul*, 1.11.29 - 31.8.33, f. 15.11.07, dim. 27, cand. jur. 33, Fuldmægtig i Skattedepartementet.
1105. *Andersen, Sigurd Anders Michael*, 1.3.30 - 28.2.34, f. 5.9.96, dim. 24, cand. theol. 35, Sognepræst i Aadum, Jyll.
1106. *Engberg, Jørgen Samsø*, 1.5.30 - 30.4.35, f. 30.1.10, dim. 28, cand. jur. 35, Dommerfuldmægtig i Grenaa.
1107. *Boisen, Ingolf*, 1.10.30 - 30.9.33 (C), f. 8.8.04, dim. 22, cand. polit. 30, Direktør i Minerva Film Co.
1108. *Zeuthen - Aagaard, Gunnar Enok*, 1.10.30 - 30.4.34, f. 22.2.11, dim. 29, cand. polyt. 34, Ingeniør i A/S Dansk Gærings-Industri, Kbh.
1109. *Pedersen, Jens*, 1.10.30 - 31.10.30 (flyttede til Regensen) f. 9.8.08, dim. 27, cand. theol. 33, Sognepræst i Nørholm, Jyll.
1110. *Andersen, Bernhard*, 1.11.30 - 31.10.31, f. 27.12.06, dim. 25, cand. mag. 32, Adjunkt v. Frederiksborg Statsskole.
1111. *Gissel, Georg*, 1.12.30 - 31.1.34, f. 27.2.08, dim. 26, cand. theol. 34, Sognepræst paa Gøl, Jyll.
1112. *Zeuthen, Jens Hieronymus*, 1.2.31 - 31.1.36, f. 8.7.12, dim. 30, cand. jur. 36, Sekretær i Indenrigsmin.
1113. *Boesen, Gudmund*, 1.6.31 - 30.11.32 (C), f. 4.4.05, dim. 24, cand. mag. 31, Museumsinspektør ved Rosenborg-Samlingen.
1114. *Poulsen, Thomas*, 1.12.31 - 31.5.34, f. 12.9.10, dim. 29, cand. polyt. 34, Driftsingeniør i A/S Sadolin & Holmblad, Kbh.
1115. *Damgaard, Hans Andreas Petersen*, 1.10.32 - 31.12.33, f. 21.6.11, dim. 29, cand. theol. 35, Sognepræst i Tømmerby - Lild, Jyll.
1116. *Thomsen, Knud*, 1.10.32 - 31.10.35, f. 13.10.10, dim. 28, cand. med. 35, prakt. Læge i Hammershøj, Jyll.
1117. *Lyngbo Jensen, Kaj*, 1.10.32 - 24.1.37, f. 17.8.11, dim. 29, cand. polit. 36, Fuldmægtig i Varefordelingsdirekt.
1118. *Nielsen, Vilhelm*, 1.12.32 - 30.11.34, f. 1.12.02, dim. 28, cand. theol. 34, Missionær i Indien.
1119. *Pedersen, Andreas*, 1.12.32 - 30.11.35, f. 30.5.09, dim. 29, cand. theol. 35, res. Kapellan v. Simeons Kirke, Kbh.
1120. *Bræstrup, Frits Wimpffen*, 1.1.33 - 22.12.36 (C), f. 20.9.06, dim.

- 24, cand. mag. 31, Dr. phil., driver videnskabelig Virksomhed i Kbh.
1121. *Hansen, Ejvind Richardt Kølback*, 1.3.33 - 24.11.35, f. 5.1.12, dim. 30, cand. theol. 38, Fuldmægtig i Dansk Røde Kors, Kbh.
1122. *Hauge, Johannes*, 1.4.33 - 25.4.38, f. 1.4.10, dim. 29, cand. med. 38, Reservelæge v. Amtssygehuset i Brovst.
- 1123, 1178. *Schepelern, Henrik Ditlev*, 1.4.33 - 31.3.37 og 1.9.40 - 31.8.41 (C), f. 19.4.12, dim. 30, cand. mag. 37, Timelærer v. Birkerød Statsskole.
1124. *Jansen, Frederik Julius Billeskov*, 1.5.33 - 30.4.35(C), f. 30.9.07, dim. 26, cand. mag. 32, Dr. phil., Docent i dansk Litt. v. Kbh.s Univ. - Bl. B.
1125. *Engberg, Einer*, 1.10.33 - 1.2.39, f. 16.8.14, dim. 32, cand.polit. 39, fg. Sekretær i Arbejds- og Socialmin.
1126. *Nielsen, Niels*, 1.11.33 - 30.4.36(C), f. 27.2.08, dim. 26, cand. mag. 32, Adjunkt v. Holte Gymn. og Lærer ved Officersskolen.
1127. *Krarup, Mourits Nicolai*, 1.2.34 - 5.4.39, f. 20.6.12, dim. 31, cand. mag. 39, Forfatter.
1128. *Søbye, Harald Kristensen*, 1.3.34 - 30.9.35, f. 29.10.08, dim. 29, cand. theol. 35, Sognepræst i Sal - Gullev, Jyll.
1129. *Børsting, Arne*, 1.4.34 - 31.1.37, f. 15.3.09, dim. 29, ansat i Berlingske Tidendes Billedarkiv.
1130. *Sørensen, Mads Christian Pilgaard*, 1.4.34 - 31.3.37, f. 23.3.11, dim. 30, cand. theol. 37, Hjælpepræst i Skive - Resen.
1131. *Nielsen, Erling Juul*, 1.6.34 - 21.12.37, f. 31.1.10, dim. 29, Afdelingsleder i Struers kemiske Laboratorium, Kbh.
1132. *Dejgaard, Olaf*, 1.7.34 - 28.2.37, f. 1.5.14, dim. 31, cand. polyt. 38, raadgivende Ingeniør i Esbjerg.
1133. *Søe, Niels Sørensen*, 1.10.34 - 6.2.39, f. 16.12.11, dim. 32, cand. theol. 39, Sognepræst i Visby, Sdrjyll.
1134. *Gamborg, Samuel*, 1.10.34 - 29.2.36, f. 25.8.09, dim. 28, cand. theol. 36, res. Kapellan i Rødovre ved Kbh.
1135. *Pedersen, Hans Jørgen*, 1.2.35 - 31.1.36, f. 14.1.11, dim. 29, cand. theol. 36, Hjælpepræst ved Domkirken i Aalborg.
1136. *Madsen, Edmond Rancke*, 1.6.35 - 27.8.40(C), f. 13.2.10, dim. 27, cand. mag. 33, Ass. v. den polyt. Lærestanst.
1137. *Møller, Jes Christian Hansen*, 1.6.35 - 28.8.39, f. 9.10.14, dim. 32, cand. polit. 40.

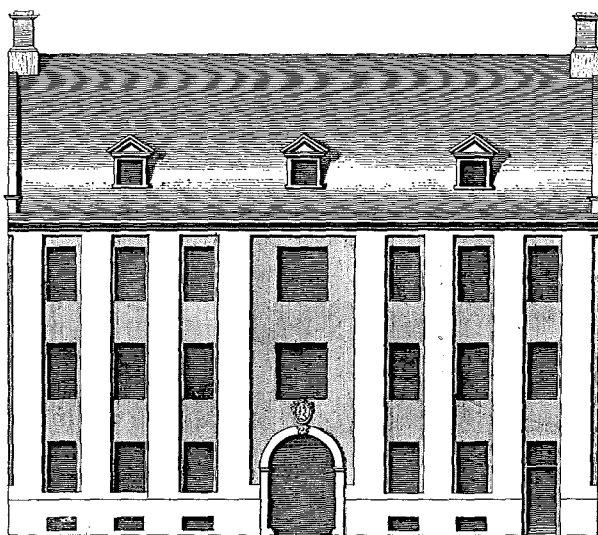
1138. *Lauritzen, Fritz Ludvig*, 1.10.35 - 1.9.40, f. 25.4.17, dim. 35, stud. theol.
1139. *Astrup, Poul Bjørndahl*, 1.11.35 - 22.6.39, f. 14.8.15, dim. 33, cand. med. 39, Assistent v. Kbh.s Univs. biokemiske Institut.
1140. *Pedersen, Asbjørn Fredegod Nørager*, 1.2.36 - 2.5.36, f. 18.3.14, dim. 32, cand. theol. 38, Kaldskapellan ved Samuelsk. i Kbh.
1141. *Baun, Christen Rudolph*, 1.3.36 - 22.2.39, f. 10.11.10, dim. 30, cand. theol. 39, Sognepræst i Simmerbølle, Langeland.
- 1142, 1186. *Zeuthen, Erik*, 1.3.36 - 1.3.40 og 1.10.41 - (C), f. 15.11.14, dim. 33, mag. scient. 39, Assistent v. Kbh.s Univ.s zoofysiologiske Laboratorium.
1143. *Madsen, Johannes*, 1.5.36 - 4.2.40, f. 29.11.14, dim. 33, cand. theol. 40, Hjelpepræst v. Roskilde Domkirke og Sekretær ved K. F. U. M. ibd.
1144. *Romose, Vagn*, 1.6.36 - 25.4.38(C), f. 8.1.11, dim. 30, cand. mag. 35, Dr. phil.
1145. *Knudsen, Kresten Moustgaard*, 1.6.36 - 16.6.39, f. 11.9.13, dim. 33, cand. theol. 39, Hjelpepræst i Jelling - Hover, Jyll.
1146. *Lundby, Kaj*, 1.10.36 - 30.9.38, f. 17.8.13, dim. 32, cand. mag. 38.
- 1147, 1171. *Elkjær, Poul Jensen*, 1.10.36 - 10.11.36 (flyttet til Regensen) og 1.10.39 - 30.4.41, f. 18.4.14, dim. 33, cand. mag. 41.
1148. *Heuser, Erik Carl Bernhard*, 1.11.36 - 10.11.36 (flyttet til Regensen) f. 31.10.14, dim. 33, cand. jur. 40, fg. Sekretær i Kbhs. Skat- tedirekt.
1149. *Jørgensen, Frede Kristian*, 1.2.37 - 9.7.39, f. 13.5.13, dim. 32, cand. mag. 39, Lærer ved Gymnasiet i Høng.
1150. *Fischer, Rasmus Jørgensen*, 1.2.37 - 1.6.40, f. 28.4.13, dim. 33, mag. art. 41.
1151. *Poulsen, Aage*, 1.2.37 - 4.7.40, f. 20.10.13, dim. 35, cand. theol. 41.
1152. *Jensen, Poul Johannes*, 1.2.37 - 16.10.40(C), f. 3.5.11, dim. 29, cand. mag. 35, Dr. phil., driver videnskabelige Studier i Kbh.
- 1153, 1181. *Gjødese, Mogens*, 1.4.37 - 7.5.40 og 1.12.40 - (C), f. 15.7.15, dim. 33, mag. art. 40.
1154. *Pedersen, Evald Egelund*, 1.5.37 - 30.9.37, f. 20.5.12, dim. 31, cand. mag. 38.
1155. *Pedersen, Caleb Viggo*, 1.5.37 - 14.10.39, f. 16.4.10, dim. 33, cand. theol. 39, Hjelpepræst i Thorsager - Bregnet, Jyll.

1156. *Bendtsen, Ove Kofoed*, 1.5.37 - 13.9.41, f. 4.5.17, dim. 35, stud. mag.
1157. *Kjølby, Anton Wulffsen*, 1.11.37 - 30.4.39, f. 11.1.15, dim. 33, cand. polyt. 39, Ingeniør v. Porcelainsfabr. Norden, Kbh.
1158. *Eriksen, Esman Rasmus*, 1.2.38 - 3.2.40, f. 6.2.14, dim. 33, cand. mag. 39, Lærer ved Gymnasiet i Høng.
1159. *Schmidt, Olaf Henrik*, 1.5.38 - 26.6.39(C), f. 12.12.13, dim. 32, cand. mag. 38, Assistent v. Univ. i Provence, U. S. A.
1160. *Bach, Søren Halvor*, 1.5.38 - f. 13.1.11, dim. 31, stud. med.
1161. *Brejł, Sankey Adolf*, 1.11.38 - 1.2.41, f. 19.8.05, dim. 24, cand. mag. 40.
1162. *Krarup, Johannes Ove Christian*, 1.11.38 - f. 28.2.16, dim. 35, stud. jur.
1163. *Langkjer, Georg*, 1.3.39 - f. 28.1.16, dim. 37, stud. theol.
1164. *Engberg, Jørgen Harald Læssøe*, 1.3.39 - f. 23.1.19, dim. 38, stud. mag.
1165. *Scherrebeck, Thomas Peter*, 1.4.39 - 27.6.41 (død denne Dag), f. 17.12.12, dim. 36, stud. theol.
1166. *Lorensen, Erik*, 1.6.39 - 6.4.41, f. 7.2.18, dim. 35, cand. mag. 41.
1167. *Westh, Folmer*, 1.9.39 - f. 19.5.16, dim. 35, stud. polit.
1168. *Kronborg, Peder Brix*, 1.9.39 - f. 5.2.17, dim. 37, stud. theol.
1169. *Rudkøbing, Mogens Hegelund*, 1.10.39 - (C), f. 6.6.15, dim. 33, cand. mag. 39, Medhjælper paa Observatoriet.
1170. *Larsen, Jens Rasmus Poul*, 1.10.39 - f. 21.1.16, dim. 35, stud. med.
1171. Se 1147.
1172. *Zeuthen, Mogens Hieronymus*, 1.11.39 - f. 19.1.21, dim. 39, stud. theol.
1173. *Kayser, Poul Olaf*, 1.3.40 - f. 15.9.21, dim. 39, stud. polyt.
1174. *Yde, Jens*, 1.3.40 - 4.7.41, f. 28.1.19, dim. 37, stud. theol.
1175. *Pedersen, Holger Engberg*, 1.4.40 - f. 26.5.21, dim. 39, stud. polyt.
1176. *Mortensen, Knud Kristian*, 1.5.40 - f. 11.12.16, dim. 37, stud. mag.
1177. *Kristensen, Poul Anker Skjoldborg*, 1.6.40 - f. 18.2.20, dim. 38, stud. theol.

1178. Se 1123.
1179. *Pedersen, Jørgen Erik*, 1.10.40 - f. 27.7.19, dim. 38, stud. theol.
1180. *Damm, Rikard Julius Ingemann*, 1.11.40 - f. 10.1.15, dim. 37, stud. theol.
1181. Se 1153.
1182. *Roe-Poulsen, Arne*, 1.3.41 - f. 6.1.16, dim. 34, stud. mag.
1183. *Koch, Ole Carl Valdemar*, 1.5.41 - f. 14.4.20 dim. 38, stud. mag.
1184. *Søndergaard, Niels Elkjær*, 1.5.41 - f. 6.6.17, dim. 34, stud. mag.
1185. *Værge, Gudmund*, 1.9.41 - f. 20.8.19, dim. 39, stud. theol.
1186. Se 1142.
1187. *Kristensen, Thorvald Peter*, 1.10.41 - f. 17.9.13, dim. 38, stud. theol.
1188. *Lange, Ludvig Henrik Krarup*, 1.11.41 - f. 12.10.22, dim. 41, stud. mag.

COLLEGIET
I
TVÆRSNIT

Elers' Collegium 1748. Efter »Hafnia hodierna«.

ELERS' COLLEGIUMS BYGNING

Af Victor Hermansen.

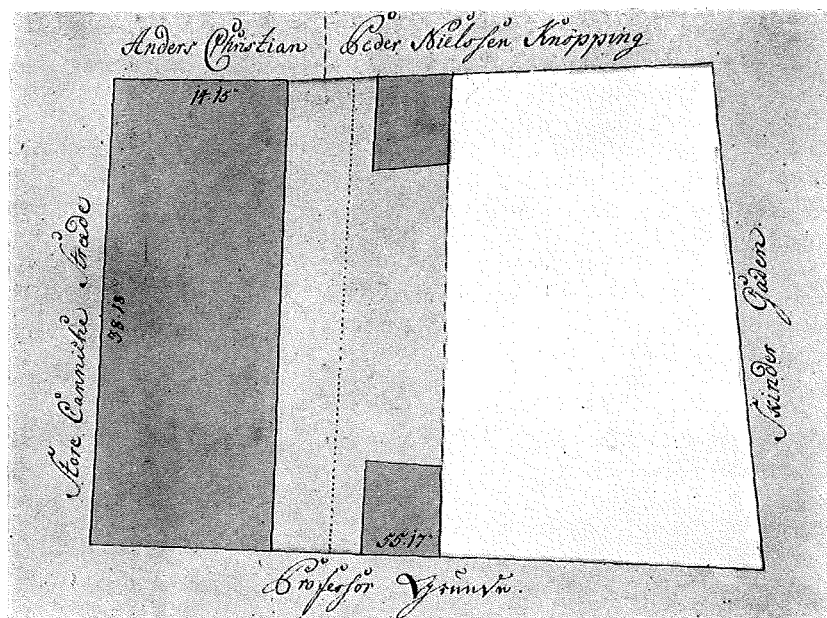
I Fundatsens syvende Afsnit havde Jørgen Elers givet udførlige Anvisninger paa, hvorledes han havde tænkt sig Collegiet indrettet, naar den Tid kom, da hans sidste Vilje skulde sættes i Værk.

Til Bolig for de seksten Alumner afsatte han en Sum paa 8000 Rdl., og for denne Sum skulde man i Nærheden af Universitetet købe en Professorresidens eller en anden af de store Gaarde, som havde »nogen bekvemmelig Gaardsrum og Haverum saavel som grundmuret Bygning«. Og hvis den ikke var tilstrækkelig til, at »Alumnorum Værelser magelig og vel kunde indrettes«, skulde man »derhos — d. v. s. i Forbindelse med den — lade saamegen ny Bygning forfærdige, som med den forrige Bygning skikkeligst kunde accordere, at der blev i det ringeste otte dobbelte Kamre (paa ethvert af hvilke to Alumni kunde tilsammen logere) foruden et skikkeligt Oratorium og et commodum locum til et Bibliothek saavel som hvad andet til Alumnorum og Collegii nødvendige Brug behøves.« Kældrene under Husene skulde bruges til Alumnernes Brænde og til anden Collegii Nødvendighed, og hvor »føjest ske kan,« skulde nogle a parte Værelser i Collegiet indrettes for en Portner, som skulde aabne og lukke Morgen

og Aften, holde Gaarden og Gaden paa Collegiets Fortov rene og iøvrigt udføre andet forefaldende Arbejde. Alumnernes Rum skulde udstyres med Borde, Stole og Sengesteder og Haven indrettes som en smuk Urtehave med Indgang fra Collegiet. Nøglerne til Haven skulde forvares hos Inspector Collegii, som ogsaa under Eforens Direction skulde have Indseende med, at den — paa samtlige Alumnens Bekostning — blev holdt i Fred og god Hævd.

Selve Bygningen ønskede Elers udført paa bedst mulig Maade («med beste ménage») og, saa vidt det lod sig gøre, »ziirligen«, og blev det nødvendigt at foretage en Tilbygning, skulde den opføres »efter den fornemste Bygmesters Raad og Forslag.« Det skulde med andre Ord ikke blot være et praktisk indrettet, men ogsaa en statelig Bygning, som kunde være et værdigt Minde om ham og — hvis Efterkommerne syntes det — bære hans Navn: Collegium Elersianum. Og da man en halv Snes Aar senere skulde virkeliggøre hans Planer, fulgte man i alle Dele nøje hans Ønsker.¹

Efter Fru Elers' Død i 1700 og Dødsboets Afslutning begyndte man i 1702 at søge efter en passende Bygning eller Plads for Collegiet, og efter en indgaaende Drøftelse i Consistorium af de to Tilbud, som forelaa om ledige Gaarde i Nabolaget, bestemte man sig for Grunden i Store Kannikestræde Nr. 9 med de derpaa staaende Huse.² Den 19. Juni 1702 blev Skødet læst paa Københavns Byting,³ hvorved afgangne Fru Magdalene Møtsfeldts efterladte Børn og Arvinger solgte til velædle og velbaarne Rector og Professores paa Det Kongelige Københavnske Universitet »en os arvelig tilfalden Gaard, med tilliggende Lejevaaning, udi SkinderGaden, jordfri Grund og Ejendom, beliggende her udi Den Kongelige Residentz Kiøbenhavn, udi Store Cannikestræde, imellem Universitetets Residens til den vestre og afgangne Povl de Vents Enkes Hus til den østre Side, saavel som udi SkinderGaden imellem samme Universitetets Residens til den vestre og Mag. Følckmar Danchels Hus og Gaard til den østre Side, med Huse, Have og Gaardsrum og derudi fersk Springvand af Universitetets Compagnis Vand, saa og Pumpevand samt al anden des Rettighed, udi Længde og Bredde oppe og nede, eftersom det nu bygt og begreben findes og efter gamle Adkomstbreves og Skøders videre Formelding, alt sammen jordfri Grund og Ejendom, med otte Jernkakkelovne og alt hvad mere mur- og nagelfast er en Kobberbryggerkedel med tvende Bryggerkar. Den ganske Grunds og Pladses Alenmaal er efter Stadsconducteuren Sr. Elovius Mangors udgivne Maalebrev, dat. den 6. Maj næstafvig, som herhos følger: i Nord udtil Store Cannikestræde — 38½ Alen, i Søn-

Elers' Collegiums Grund 1755. Stadsarkivet.

der udtill SkinderGaden — 42 Alen 3 Tommer, imellem Cannichestræde og SkinderGaden den ene Side, mod Østen — 49 Alen 3 Kvarter, den anden Side, mod Vesten — 55 Alen 1 Kvarter, 3 Tommer.»

Købesummen, der blev betalt i Rater i Løbet af 1702, androg 2500 Rdl. plus 50 Rdl. »i Discretion« til Justitsraad Johan Worms Frue. Han boede nemlig i Gaarden og var den, der paa samtlige Arvingers Vegne afsluttede Handelen. De underskrev dog alle Skødet, og i Collegiets Regnskab opføres en Udgift paa 1 Mark til »en Pligtskarl, som bar Pengene om til Justitsraad Worm og hans Sødskende.«

Om Grundens Historie, før Collegiet rejste sig her, har Generalmajor H. U. Ramsing velvilligst stillet følgende Oplysninger til Raadighed.

Den Gaard, som nu rummer Elers' Collegium, var i Middelalderen en af Vor Frue Kirkes Kannikegaarde. Hvornaar og hvorledes den er kommet i Kirkens Eje, véd man intet om.

Da Nabogrunden mod Øst den 2. Februar 1541 blev skænket til M. Michel von Hirstiges Enke Alheydt, havde Kanniken M. Peder Hansen Høye Residensen i Værge,⁴ men han havde allerede den 28. Januar 1540 sluttet en Overenskomst med Professor Christiern Torchelsen Morsing om at mageskifte den med Sct. Margrethes Alters Residens i Studiestræde, som Christiern Torchelsen hidtil havde haft.

Fra den nærmeste Tid derefter foreligger der forskellige Optegnelser i Consistoriums

ældste Kopibog, der viser, at Residensen var daarlig holdt og Bygningerne forfaldne. En Tid lang havde Præsten, Hr. Niels Judhe fra Gotland boet her, og hans Gedebuk havde gjort Skade paa Frugttræerne i Haven. Enkelte Huse mellem Porten og det »høje Hus« var helt nedbrudt, og Universitetet traf derfor under 1. Marts 1542 Aftale med Christiern Torchelsen om dens Genopbygning.⁵

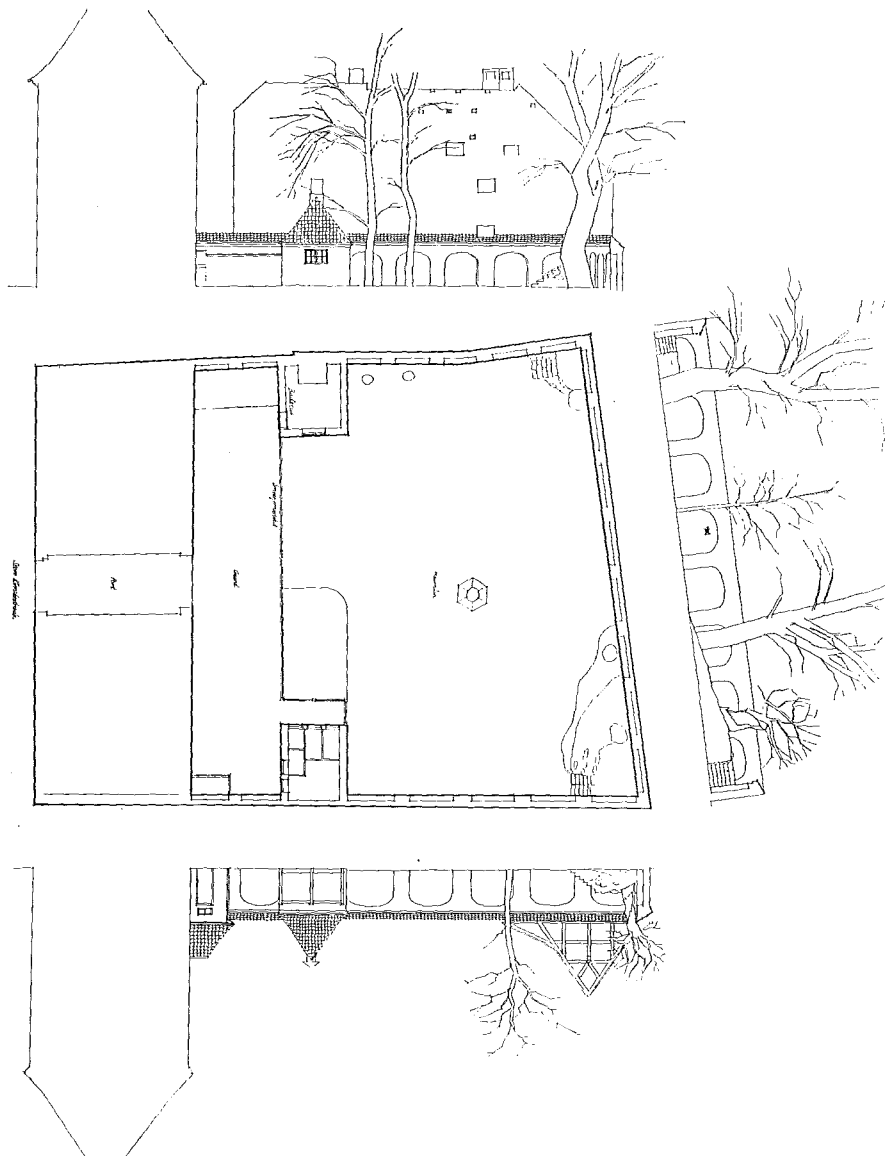
Christiern Torchelsen boede dog ikke længe her. Allerede i 1543 overtog han den tidligere »Degnegaard«, nu Vor Frue Kirkes Præstebolig paa Hjørnet af Store Kannikestræde og Fiolstræde, og Residensen blev overdraget til Professor i Rhetorik, M. Peder Parvus Rosæfontanus, i hvis Tid Byggearbejderne blev fortsat.⁶

I 1549 havde den tidligere juridiske Professor Dr. Rembert Gilsheim Gaarden i Værgen. Han havde den Gang netop afsluttet sin Virksomhed ved Universitetet, og næste Aar rejste han i dansk diplomatisk Tjeneste til Livland, men forlod snart efter denne Virksomhed og forblev i Livland. Hvorlænge han beholdt sin Residensgaard i København, vides ikke, men han havde i alt Fald opgivet den inden 18. Oktober 1558. Forøvrigt er det usikkert, om Gaarden var hans egen eller om den var overladt ham til Brug af Universitetet.⁷

Næste Gang, Gaarden nævnes, er den i alt Fald paa private Hænder, idet Kong Frederik II's bekendte Livlæge Peder Sørensen (Petrus Severinus) er dens Ejer. Med Stillingen som Livlæge havde Peder Sørensen faaet tildelt et Kannikedømme i Roskilde, og naar han ikke netop ledsagede Kongen, var han forpligtet til at bo i denne By, men omkring Nytaar 1583 finder vi, at han er kommet i Besiddelse af denne Gaard og at han følgelig maa have faaet Tilladelse til at opslaa sin Bolig i København. I Januar 1583 sluttede han nemlig en Overenskomst med Universitetet, hvorved han skulde have en Strimmel Jord af den tilstødende Universitetsresidens mod Vest, som Professor Anders Lemvig beboede, og til Gengæld skulde han opføre en ny Stald paa Residensens Grund. I 1592 blev den Strimmel, som Peder Sørensen saaledes havde lagt til sin Gaards Grund, endelig opmaalt. Den maalte 17½ Alen ½ Kvarter og 1 Fingersbred ved Kannikestræde og 19 Alen, ½ Kvarter mindre, ved Skindergade. Gaardens Areal blev derved omtrent fordoblet.⁸

Anledningen til, at Peder Sørensen havde købt og udvidet Gaarden og formodentlig ogsaa forsynet den med nye Bygninger, var utvivlsomt hans nær forestaaende Bryllup. Den 9. Juni 1583 fejrede han nemlig sit Bryllup i Flensborg med den hovedrige Raadmand Reinholt Torsmedes Datter Drude. Her i Gaarden levede Peder Sørensen Resten af sit Liv, og her døde han af Pest den 28. Juli 1602. Enken, Drude Doctors, som hun sædvanlig kaldtes, beholdt Gaarden til sin Død den 21. September 1610. Hun efterlod sig to Børn, Datteren Anna, der var gift med Christian IV's bekendte Raad Jonas Charisius, og Sønnen Frederik Pedersen Severinus, som var Læge. Denne sidstnævnte har rimeligvis overtaget Gaarden.

To af Drudes Søstre, Anna og Dorthe Torsmede, havde været gift i Helsingør, henholdsvis med Borgmester Christen Davidsen og med hans Broder, Raadmand Hans Davidsen. Begge var døde forinden Drude, men Dorthe havde efterladt sig en Datter Anne (Annicke) Hansdatter, der endnu i Begyndelsen af Aaret 1612 levede ugift i Helsingør. Snart efter har hun holdt Bryllup med den indvandrede Tysker Nicolaus Eggebrecht, som i 1612 blev Cancellisecretair i Tyske Cancelli. Ved Pinsedag 1614 blev han Broder i Danske Compagni, og samme Aar fik han et Kanonikat i Roskilde. Dette Ægtepar er de næste kendte Ejere af Gaarden. Rimeligvis har de overtaget den i 1616, da Annas Fætter Frederik Petersen forlod Byen og blev Medicus i Flensborg, men de bevarede Dokumenter fra denne Tid er desværre kun faa, og det er først i 1627, at vi tilfældigvis kan konstatere Nicolaus Eggebrecht som Ejer, idet han faar

Elers' Collegiums Grund med Façader af Havemuren mod St. Kannikestræde 7 og 11
og Skindergade. Opmaaling 1:400, af Holger Sørensen 1934.
Collegiet havde fra 1689 Matrikel Nummer Klædebo Kvarter Nr. 37, derefter fra 1755:
Nr. 36, og fra 1807: Nr. 32.

Consistoriums Tilladelse til at føre sine Vandrender ind paa Universitetets Nabogaard, hvor nu Professor Wolfgang Rhuman boede.⁹

Nicolaus Eggebrecht døde den 19. Februar 1639, og Professor Thomas Fincke, som var kødelig Fætter til Drude Torsmede og hendes Søster, skrev et Universitetsprogram over ham.¹⁰ Hans Enke Anne Hansdatter beholdt Gaarden, og endnu i 1653 boede hun her.¹¹ Rimeligvis er hun død i Pestaaret 1654, der krævede saa mange Ofre i København. Blandt dem var ogsaa den berømte Professor Ole Worm, som døde den 31. August 1654. Han havde i sit første Ægteskab været Thomas Finckes Svigersøn, og mulig var dette spinkle Familiebaand en medvirkende Grund til, at hans efterladte Enke, Magdalene Motzfeld, blev Ejer netop af denne Gaard.

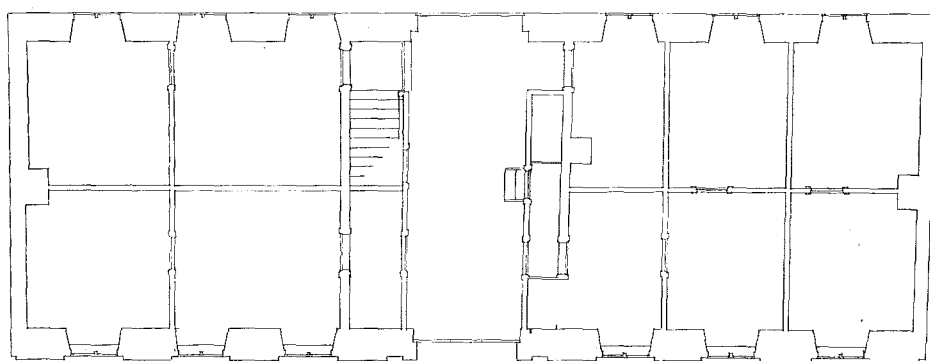
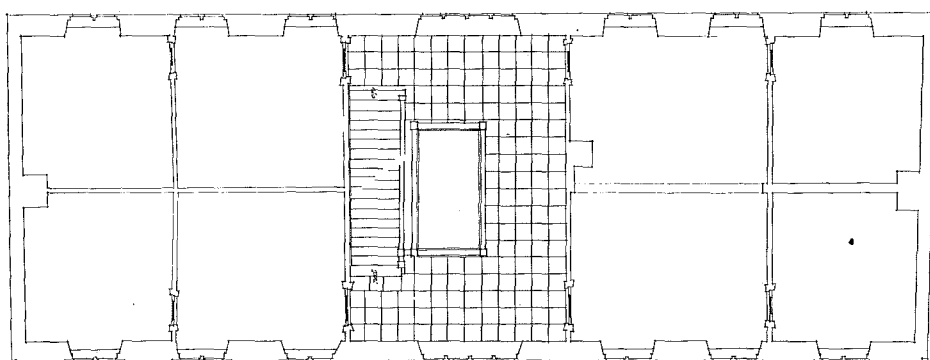
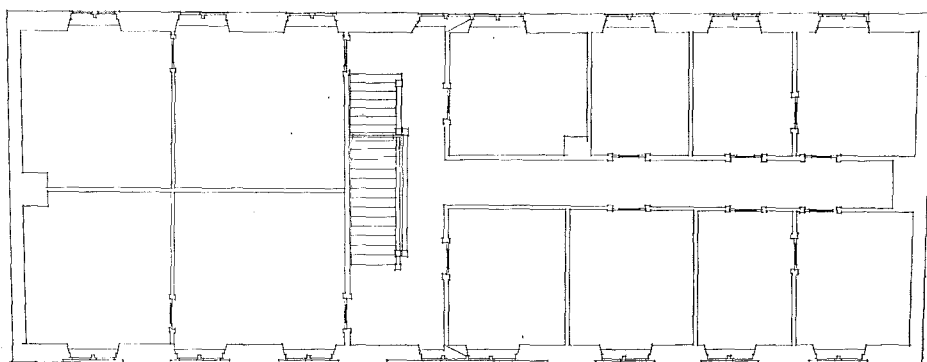
Under Københavns Belejring boede hun her med sine mange Børn og sin store Husstand.¹² I 1661 giftede hun sig paany, nemlig med Lægen Dr. Christian Fabricius, og ogsaa efter hans Død beholdt hun Gaarden, indtil hun selv den 24. Februar 1691 afgik ved Døden.

Hendes Børn og Arvinger ejede Gaarden i en Aarrække. Den 19. Juni 1702 solgte Sønnen, den senere Generalprocureur Johan Worm paa Arvingernes Vegne den da ret forfaldne Gaard til Universitetet, som forvaltede den Kapital, som Etatsraad Jørgen Elers og hans Hustru Anna Margrethe Wandall havde efterladt.

Derved knyttedes endnu en Gang et Baand til Gaardens tidligere Ejere, idet Jørgen Elers' Moder, Sophie Christensdatter, var en Datter af Borgmester Christen Davidsen i dennes andet Ægteskab med Sophie Hansdatter Knopper.

Allerede inden man havde købt Gaarden, var man klar over, at den ikke, saaledes som den stod, kunde anvendes til Studenterbolig, men maatte give Plads for en helt ny Bygning. Den 26. Maj 1702 anskaffede man gullandsk Kalk og den 19. Juni, samme Dag som Skødet blev underskrevet, de første 20.000 skaanske Mursten. Senere købte man yderligere i Tusindvis af disse Sten og i langt mindre Omfang ogsaa Helsingør-Sten, endvidere pommerske Bjælker og Dramske Brædder, og fra den 7. August til den 9. September blev den gamle Bygning brudt ned og ryddet, saa at man den 7. September 1702 kunde nedlægge Grundstenen til Collegiet.¹³

I Begyndelsen af November var Kælder-Stokværket færdigt, og i Løbet af 1703 rejste Bygningens Mure sig. Stenhuggeren fik 15 Rdl. for de to Kapitæler og Slutstenen over Porten og Billedhuggeren 50 Rdl. for Kongens Billede af Bremersandsten, som blev indfældet i Murværket ovenover. Slutstenen¹⁴ bærer i en oval Bladkrans, omgivet af Volutbladværk, Dateringen »Ao 1703«, medens det forgyldte Monark-Portræt,¹⁵ formet som en Medaillon, ophængt i en Baandsløjfe, har Omskriften: »Friedericvs · IIII · · D · G · Rex · Dan · Norv · V · G ·« og neden under Relieffet ligeledes Aarstallet »Ao 1703«. Samme Aar søgte Universitetet om og fik Kongens Tilladelse til, at »den Grund og Gaard i Kannikestræde, som var stiftet af Elers og som *nu stod i Bygning*« ligesom andre offentlige Bygning-

Elers' Collegium. Etageplaner. Nederst: Stueetagen, derover 1. Sal og 2. Sal.
Opmaalinger, 1:200, af Preben Geismar, O. Hagen, Holger Sørensen 1934.

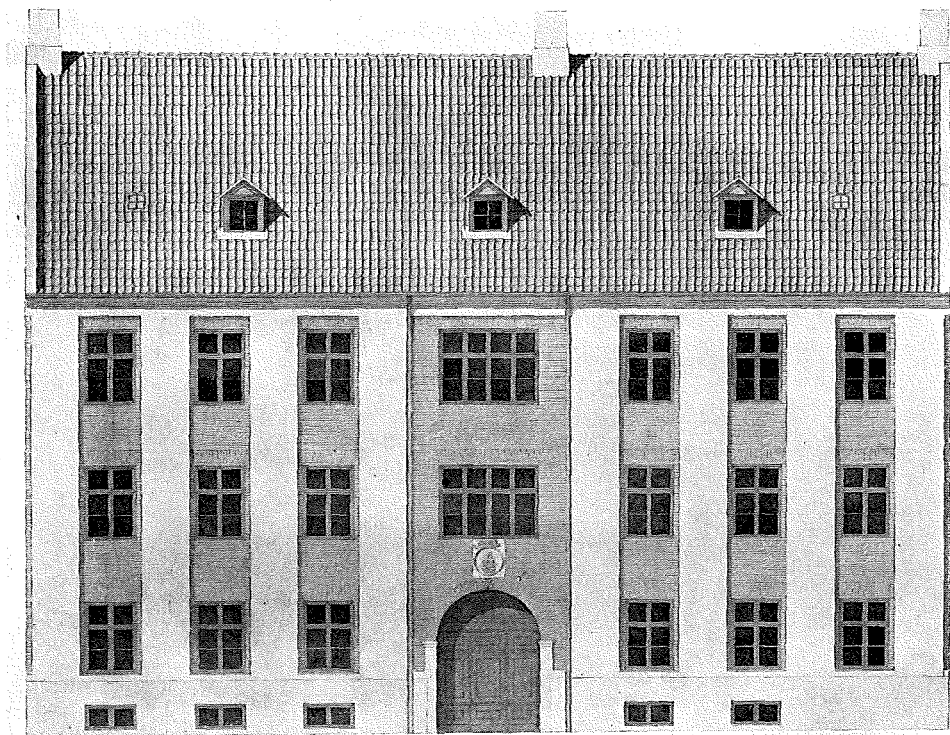
ger blev fritaget for Grundskat og for Indkvartering,¹⁶ og samtidig købte man skaanske Tagsten, aabenbart for at kunne faa Huset under Tag inden Vinteren. Vistnok til Gulvene i øverste Stokværk leverede den kongelige Sten- og Billedhugger *Chr. Nerger* i det følgende Aar (1704) 597 store Fliser, medens Snedkerarbejdet bestod i at føre »den italienske Trappe ganske op igennem med alt Tilbehør« (den kostede 82 Rdl.) og at udstyre Auditoriet med »Paneller, Cathedris og Stole« (for 110 Rdl.), og Blytækkeren var Mester for »den lange Navneplade uden paa Collegio«. Og derefter begyndte man paa at tænke paa Alumnernes Bekvemmeligheder; man lod grave »et stort Hul i loco privato Collegii indtil den hvide Sand« og man sendte et Brev til Jernværket i Norge om Ovne, dem man fik i 1705. De var støbt paa Kongsberg efter »en sær Form med begge Fundatorum Navne, Vaaben og Ziffer« — men er desværre ligesom Blypladen paa Collegiets Mur gaaet til Grunde ved Branden 1728. De ni nye Jernvindovne har utvivlsomt faaet deres Plads paa de otte Alumnekanre og hos Portneren, medens 28 stærke Ryslæders Stole blev fordelt med 16 til Alumnerne og 12 i »Conventsalen«, og otte smaa og eet stort ovalt Bord sikkert fik en lignende Placering.¹⁷

Collegiet var dermed klart til at træde i Virksomhed, og den 18. November 1705 fandt »Inaugurationen« Sted med Taler og »Vocal- og Instrumental-Musique«, som i Regnskabet er antegnet at have kostet 16 Rdl.

Opførelsen af Collegiet var ved Fundators Bestemmelser en bunden Opgave baade for Bygherre og Bygmester, og begge overholdt de givne Forskrifter.

Hvem »den fornemste Bygmester« var, voldte det ingen Vanskelighed at klare. Allerede den 22. Juni 1702 godkendte Consistorium, at Hans Wandall raadførte sig med den kongelige Bygmester *Johan Conrad Ernst* om Indretningen af Collegiet, og kun et Par Maaneder senere kunde Wandall i et nyt Møde (den 9. September) fremvise Ernst's »Afritzning paa Collegio Elersiano« og faa den approberet.¹⁸ Desværre er denne vigtige Kilde til Bygningens Historie nu ukendt, og vi har kun i Collegiets Regnskab en Notits om, hvad den har kostet. Da Byggearbejdet var færdigt, sendte man nemlig »ved Jacob Gamborg til Stadsbygmester Ernst 24 Rdl. for Collegii fabricam at designere og dermed i Førstningen at have Inspection« — unægteligt et beskedent Honorar.¹⁷

Collegiets Hovedbygning, som optager hele Grundens Bredde, fik ud mod Store Kannikestræde en klart opdelt, symmetrisk Façade med et Midtfag af dobbelt Bredde — hvori Porten og de firdelte Vinduer til Trapperum-

Elers' Collegium. Façade mod St. Kannikestræde. Opmaaling, 1 : 200, af Preben Geismar 1934.

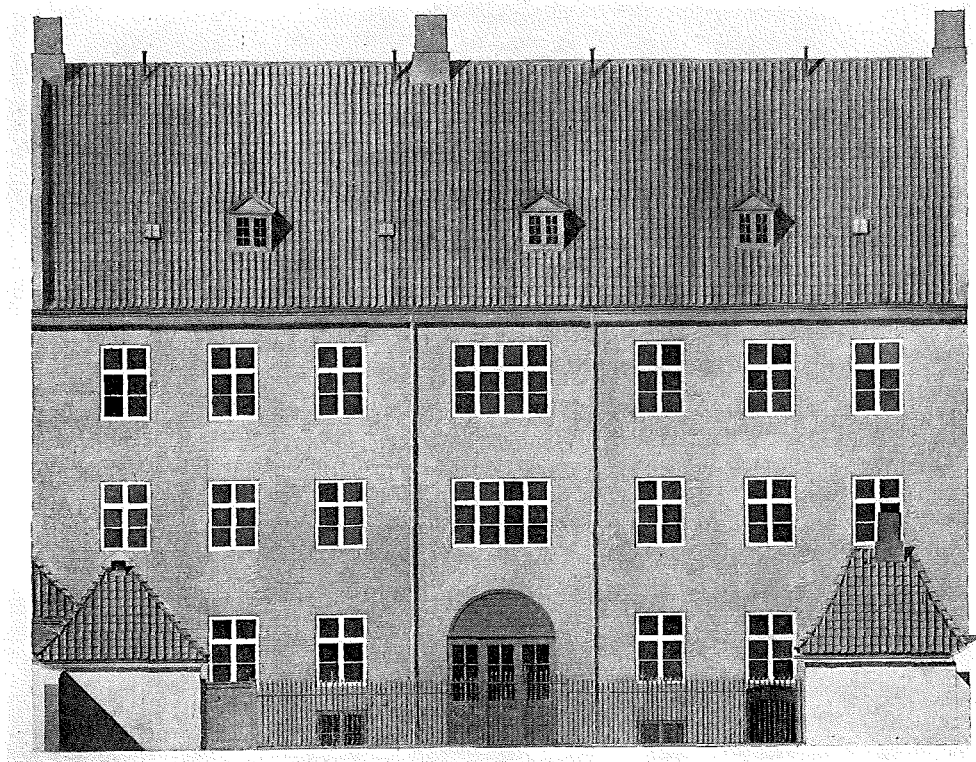
met og to gange tre smallere Fag med todelte Vinduer til Alumnernes Kamre. Tilsvarende var de tre Tagkviste anbragt for at markere de tre Akser. Kældervinduerne sidder — under de smalle Fag — i den pudsede Sokkel, og over denne rejser Façadens egentlige Udsmykning sig: otte svagt fremspringende, pudsede Lisener. Murværket herimellem staar i blanke Sten, og Vinduerne har kun Afdækninger med vandrette Stik i selve Murflugten. Det eneste Brud paa Symmetrien er den, sikkert oprindelige, Dør til Portnerboligen, som paa Billederne fra Midten af 1700'erne ses i det yderste Fag mod Vest og som har bevirket, at der heller ikke er noget Kældervindu her.

Den rolige og nøgterne Façade virker ved ganske enkle Midler — de røde Mure veksler med de fremspringende Partiers graa-hvide Puds — og faar Anseelse og Rejsning ved Lisenernes lodrette Inddeling. Den repræsenterer en af de sidste Udløbere af den hollandske Barok, som i 1600'ernes sidste Fjerdedel satte sit Præg paa Hovedstadens Arkitektur,¹⁹

og selvom den ikke er et Værk af nogen stor Kunstner, gør den sig dog stilsfærdigt gældende i Gadebilledet. Ernst kan nok for Hovedfaçadens Vedkommende siges at have løst sin Opgave »saaviit mueligt er, ziirligen«, og den ældste Beskrivelse af Bygningen,²⁰ saaledes som den stod før Branden i 1728, fremhæver da ogsaa som dens karakteristiske Træk: at den er »sehr hoch, ansehnlich und regulair, mit halb abstehenden Pilastern an der Maur gezieret«.

Den anden Del af Arbejdet, at indrette Bygningen »med beste ménage«, klarede Ernst ved at lægge Trappen midt i Collegiet og placere de otte Dobbeltkamre til Siderne herfor i første og andet Stokværk, medens Auditorium (mod Vest) og Bibliothek (mod Øst) indtog tredje. Usikkert er kun, hvorledes den vestlige Del af underste Etage har været opdelt oprindeligt, da Portneren maa formodes at have haft sin Bolig her. Fra alle Dobbeltkamrene førte Dørene ud til Trapperummet, og det er sikkert bevidst, at den har faaet sin særprægede Udformning med den store balusterkrandsede Aabning mellem de to Stokværk. Naar Collegiets Klokke kaldte til Samling paa Auditoriet, enten det nu var til preces solennes eller Disputatser, kunde ingen undskylde sig med ikke at have hørt den — Trapperummet virkede med kraftig Resonans.

Ved Hovedstadens Brand i Oktober 1728 blev det lærde Kvarter stærkt hjemsøgt, og ved denne sørgelige Ildsvaade blev — som Holberg siger — »de fire herlige Collegier: Regentzen, Walkendorfs, Borchens og Elersens« fortærede.²¹ Murene blev staaende, men alt indre Udstyr gik sikkert til Grunde, og de Alumner, som boede dér, reddede vist heller ikke noget af deres eget. Om Alumnen Finnur Jonson²² siges det direkte, at »han mistede alt hvad han ejede i Elersens Collegium 1728« og at Collegiet derefter »laa i Aske«. Et talende Vidnesbyrd herom er en lille Notits i Regnskabet 1730-31, hvorefter man solgte de »gamle forbrændte Ovne« som gammelt Jern efter Vægt. Desværre er Posterne for Collegiets Ombygning ikke specificerede, men at det har drejet sig om en total Fornyelse af det Indre, viser det betydelige Beløb paa ikke mindre end 4877 Rdl., som Murer- og Tømrermesterarbejdet tilsammen kostede. Tagværket har ogsaa maattet rejses af nyt, for blandt Udgifterne opføres 2 Rdl. 4 Mark »da Krantzen blev ophængt« og 1 Rdl. 1 Mk. 2 Skill. til »Vin samme Tid«. Af nyt Indbo blev der anskaffet Ovne, Senge og Borde og atter 28 Ryslæders Stole. Til at forestaa Bygningens Istandsættelse valgte man Overlandbygmester *J. C. Krieger* og betalte ham 42 Rdl. 3 Mk. for hans Arbejde. Da det gjaldt om at holde Udgifterne nede det mest mulige, har

Elers' Collegium. Façade mod Gaard og Have. Opmaaling, 1:200, af Holger Sørensen 1934.

man — sikkert med Krieger som Mellemand — skaffet sig Materialer bl. a. vel fra Vor Frue Kirkes Ruiner og derved antagelig faaet fat i en Stump af et Marmor-Epitafium, som man har brugt som Fyld i Gulvet for Collegiets Bibliothek. Her laa Stykket indtil 1824, da det kom for Dagens Lys, og da man troede, det forestillede Ole Borch, blev det afgivet til hans Collegium og indmuret her. Hvem det egentlig er, kan man dog ikke sige, men det er i hvert Fald ingen af de to Collegie-Stiftere, som man ellers kunde have tænkt sig.²³

I Murer- og Tømrermesterkontrakten var de samlede Omkostninger ved Genrejsningen oprindeligt sat til 5043 Rdl., men herfra trak man 165 Rdl. for de to smaa Huse i Collegiets Gaard; det vil sikkert sige, at de ikke var saa medtagne, som man havde troet. De er lidt senere end Hovedbygningen, først opført 1719-20, efter at man havde ladet Lejevaaningerne mod Skindergade nedrive og ved samme Tid havde udlagt Pladsen

til Have og omgivet den med en Hegnsmur. Til denne er sikkert anvendt de »3000 store Mursten kaldet Munkesten«, som blev købt samme Aar.

I næsten et Hundrebaar skete der saa ikke noget væsentligt med Bygningen. Regnskaberne oplyser kun om de nødvendige Vedligeholdelser, men er saa summariske, at de ikke kan udnyttes videre. En enkelt Gang giver de dog et Glimt af Livet paa Collegiet, som da man i 1753-54 anskaffede en ny Seng paa Mons. Wiinholts Kammer (for 4 Rdl. 3 Mk. + 1 Rdl. for at lade den male), fordi den forrige var befængt med Utøj — hvad der ikke forhindrede Inspector i at sælge den for 2 Rdl. — eller da man i 1787-88 købte Brædder til »et Lad at sole Alumnernes Klæder paa«.

Efter at Collegiedisputatserne var ophørt i 1800, stod Auditoriet ledigt, og efter en Del Forhandlinger blev det overladt til Brug for Universitetet. Auditoriet var et firkantet Rum, 14 Alen paa hver Led, spartansk udstyret med Flisegulv og ugibset Loft, og man fandt det derfor »ubilligt og skadeligt« for Studenterne, at de skulde sidde længe paa kolde og vaade Fliser. Til Afhjælpning af disse uheldige Forhold blev der da lagt Trægulv, Loftet blev gibset for at holde paa Varmen, en stor Kakkelovn opsat og Katheder og Bænke anskaffet.²⁴ Men efter en Menneskealders Forløb havde Universitetet igen sin egen nye Bygning og dermed den fornødne Plads hos sig selv, og Auditoriet og Bibliotheket — som i 1823 ogsaa var blevet omdannet til Hørsal — var paany uden Funktion.

Man skred da til den største Ombygning af Collegiet siden Branden i 1728, idet man den 12. Juni 1837 fik kongelig Resolution paa at maatte omdanne hele tredje Stokværk til nye Beboelseslejligheder for otte Alumner.

Eforen havde ladet udarbejde følgende Forslag, som han — ledsaget af to Planer, der desværre synes tabt — fremsendte ad tjenstlig Vej gennem Consistorium og Universitetsdirektion. Det hed heri, at »den øverste Etage i Ehlers's Collegium for Tiden er optaget af tvende store Sale, af hvilke den ene tidligere var benyttet til Bibliothek, den anden til Alumnernes da brugelige Colloqvier og Disputationer. Efterat de sidste for lang Tid siden ere ophørte og Bibliotheket bortsolgt, have begge Salene, indtil den nye Universitetsbygning var fuldført, været benyttede til Forelæsnings Afholdelse, men ere nu saaledes, efterat denne Afbenyttelse er ophørt, atter til Collegiets Disposition. Det er da foreslaaet, af disse tvende Sale, samt af en Del af det vidtløftige og overflødige Trapperum mellem samme, at indrette, dels fire Værelser, hvert med tilhørende Sovekammer, bestemte for fire eneboende Alumner, dels tvende Værelser med tilstødende Sovekammer, bestemte, ligesom Leilighederne i de andre Etager, til Be-

bolse for tvende Kontubernaler, hvorved altsaa i det hele vandtes nye Boliger for 8 Alumner. Det er tillige foreslaaet i Forbindelse med ovennævnte Arbejder at bortfjerne nogle af de Ubequemmeligheder, som Bygningens nærværende Indretning har medført for de i de nedre Etager boende Alumner, idet det uforholdsmæssigt store Portrum, der er dobbelt saa bredt som Porten, og ei ved nogen Mellemport aflukket fra Gaarden, har foraarsaget en ubehagelig Trækvind for alle Alumnernes Værelser, og derfor, da Portrummet intet Plankegulv har, men kun er brolagt, tillige en usund Fugtighed for Værelserne i Stueetagen, til hvilke Steentrapper umiddelbart føre fra Porten. Alle Leilighederne vilde saaledes vinde betydeligt i Hyggelighed og Sundhed, naar Portrummet forsynedes med Plankegulv, en lukket Mellemport ud til Gaarden, samt paa begge Sider ved Skillerum afsondredes fra Trappegangen, hvorved tillige vilde vindes nogle bekvemme Aflukker, der nu meget savnes. Bekostningerne ved disse Forandringer, samt ved Opførelsen af en ny Skorsteen, der vil blive nødvendig for de nye Leiligheder, ere efter de indsendte Overslage, der ligesom Tegningerne ere affattede af Hofbygmester Etatsraad Koch, anslaaede til omtrent 2500 Rbd. Sølv ...«.

Efter eget Ønske frafaldt Hofbygmester *J. H. Koch* at modtage nogen Godtgørelse for sit Arbejde med Ombygningen, og han fulgte dermed Traditionen fra Ernst og Krieger, at Collegiet altid fik den bedste og billigste Arkitektbistand.

Paa 2. Sal blev der da opsat Bindingsværks Skillerum, saaledes at der mod Vest blev en Korridor og otte Værelser, med fire Kakkellovne, og mod Øst fire Værelser med to Kakkellovne. I Portrummet blev et gammelt Skillerum nedbrudt og to nye opført af Bindingsværk, foruden at der mod Gaden blev lavet en ny Port med Laage; og endelig blev der ført et Kaminrør gennem Bygningens Højde og 2 Alen op over Taget.²⁵

I det derefter forløbne Aarhundrede er der ikke sket større Ændringer, men nævnes maa dog, at man i 1878 fik oprettet en Læsestue, idet man delte en af de To-Værelses Lejligheder i to Enkelt-Værelses (for yngste Alumne og yngste Kandidat) og tog det saaledes indvundne Værelse til Læsestue paa 1. Sal. Senere, i 1907, blev Læsestuen udvidet til det næsten dobbelte ved, at man nu nedlagde en Eneplads og flyttede Læsestuen fra Nr. 4 y til Nr. 6 y og 7 y, hvor man nedbrød Muren mellem dem. I 1930 blev der indlagt Centralvarme — og dermed ophørte Brændselsstipendiet —, og i 1936 blev Portnerstillingen inddraget og Lejligheden indrettet til Inspectorbolig og Kandidatlejlighed.

1. Fundatsens 1. Afsnit, Punkt 7, S. 22-23.
 2. R. R. Vestergaard: Elers' Collegiums Historie. Kbh. 1891. S. 15-18.
 3. Skødebog for København 1702-1703, fol. 72-73. (Landsarkivet for Sjælland). Underskriverne var: P. Worm, J. Worm, H. Bornemann, Maria Numsens, O. Bornemann.
 4. O. Nielsen: Kjøbenhavns Diplomatarium. II. Nr. 305.
 5. H. F. Rørdam: Kjøbenhavns Universitets Historie 1537-1621. IV. Nr. 9.
 6. Ny kirkehistoriske Samlinger. II. S. 249.
 7. O. Nielsen: Kjøbenhavns Diplomatarium. II. Nr. 332, 359. — H. F. Rørdam: Kjøbenhavns Universitets Historie 1537-1621. I. S. 605; II. S. 754.
 8. Consistoriums gamle Kopibog, fol. 167, 174, 176. — H. F. Rørdam: Kjøbenhavns Universitets Historie 1537-1621. IV. Nr. 228.
 9. Acta Consistorii, 27. Juni 1627. — Universitetets Vandcompagnie (Københavns Stadsarkiv).
 10. Kgl. Bibliotek.
 11. Københavns Grundtakst 1653. (Rigsarkivet).
 12. E. Marquard: Københavns Borgere 1659. S. 46, 70, 112.
 13. R. R. Vestergaard: Elers' Collegiums Historie. Kbh. 1891. S. 18.
 14. Vilh. Lorenzen: Gamle københavnske Huse. Kbh. 1927. S. 47, 56.
 15. Forbilledet har sikkert været en af Frederik den Fjerdes »Paryk-Otteskillinger«. Desværre giver Collegieregnskabet ikke Navnet paa Billedhuggeren, men da Chr. Nерger Aaret efter udførte Arbejde for Collegiet (sml. S. 164), er det troligt, at han ogsaa har været Mester for Medaillonene.
 16. O. Nielsen: Kjøbenhavns Diplomatarium. VII. S. 798 (22. Sept. 1703).
 17. Collegiets Regnskabsbog 1702-1825 (Universitetets Arkiv Nr. 2155; Rigsarkivet).
 18. Acta Consistorii, 22. Juni og 9. Sept. 1702.
 19. Christian Elling og Victor Hermansen: Holbertidens København i Billeder fra Samtiden. Kbh. 1932. S. 10.
 20. E. Pontoppidan: Theatrum Daniæ. Bremen 1730. S. 49.
 21. Ludvig Holbergs Andet Levnedsbrev. K. L. Rahbek: Ludvig Holbergs udvalgte Skrifter. XXI. Kbh. 1814. S. 437.
 22. Gjessing: Jubellærere. II. 2. S. 346.
 23. L. Engelstoft: In solenni domus Borrichianæ e cineribus erectæ inauguratione. 1825. S. 4. — Mindeskrift for Oluf Borch. Kbh. 1926. S. 134.
- Desværre kendes der nu ikke noget Billede af Jørgen Elers. Ifølge Collegieregnskabet blev der den 2. Maj 1702 betalt 9 Rdl. til »Billedhuggeren for den forgyldte Ramme om Sal. Elersis Contrafey paa Consistorio«, og den 30. April 1729 »blev i Collegii Elersiani Skrin nedlagt Testators Portræt, indlagt i fils de grand Guld, som Ephoro af en fremmed Mand her i Byen var blevet til Collegio foræret, samt Insigne Collegii, som af Branden var blevet conserveret«. Det første Billede er sikkert gaaet til Grunde 1728, men hvor det andet er blevet af, vides ikke.
24. Consistoriums Kopibog, 7. Nov. 1801.
 25. Elers' Collegium. Forskellige Papirer 1818-1870. (Universitetets Arkiv Nr. 2160).

Opmaalingerne (S. 160-167) findes i Kunstakademiets Samling af Arkitekturtegninger, Charlottenborg.

BIBLIOGRAFI OVER TRYKTE DISPUTATSER FRA ELSERS' COLLEGIUM

Af A. G. Drachmann.

INDLEDNING.

Om Disputatserne og deres Emner.

Efter Collegiets Fundats skulde enhver Alumne aarligt afholde enten en Deklamation eller, hvis han var *baccalaureus*, en Disputats; Disputatsen var han pligtig at lade trykke for egen Regning.

I alt har jeg fundet 441 trykte Disputatser, den første fra 1706, den sidste af Seip fra 1781. Det er givet, at denne Liste ikke er fuldstændig, idet vi af F. C. Witth's Disputats (133) har 1. Del fra 1771, S. 1—20, og 3. Del 1773, S. 37—62, men ikke 2. Del. Derimod er et meget stort Antal Disputatser af mig angivet som ufuldendte, og dermed hænger det saaledes sammen.

Da Alumnerne udnævntes paa 5 Aar, og de vidste, at de hvert Aar skulde præstere en Disputats, som ikke maatte være over halvandet Ark, laa det nær for dem, hvis de havde sat sig grundigt ind i et Emne, at servere en passende Del af en hel Afhandling hvert Aar som Disputats, hellere end at skulle skrive om noget nyt. Navnlig efter Collegiets anden Indvielse i 1751 ser man derfor en Række Disputatser i 5 Dele, een for hvert Aar; og Disputatser i 2, 3 eller 4 Dele er ikke ualmindelige. Hvis der ikke benyttes fortsat Paginering, kan man ikke se paa en Disputats i f. Ex. 2 Dele, om den er fuldstændig eller ej; men hvis der bruges fortsat Paginering, hvad der er almindeligt, vil Disputatsens sidste Side efter Datidens Skik ende med en Custos, d. v. s. at det første Ord paa den næste Side anføres under Sidens sidste Linie. Denne Custos er Bevis for, at der maa have existeret mere Manuskript, men ikke for, at det er blevet

trykt. Det store Antal af disse ufuldendte Disputatser er et meget tydeligt Bevis paa, at Udgivelsen ikke skete af Lyst, men af Tvang.

Det var ikke blot Elers' Collegium, der krævede Disputatser af sine Alumner, ogsaa de andre Kollegier og Stipendier som Kommunitetet, Scheels Stipendium og Grønbechs Stipendium. Man vil derfor finde, at en Alumne, som kommer fra Regensen til Elers' Collegium, trykker første Del af sin Disputats som Regensdisputats, men anden Del som Elers-Disputats, eller at en Elersianer, som fik Valkendorfs Collegium, flytter sin Disputats med sig. Hvis en Alumne paa Elers' Collegium tillige havde Kommunitetet eller et af de store Stipendier, kunde han gaa to Veje. Enten kunde han give sin Disputats et nyt Titelblad og bruge den som Disputats for Legatet; eller han kunde afskilde de sidste Kapitler som Disputats for det paagældende Legat. Undertiden sker det ved et nyt Titelblad, men med samme Dato, oftest blot ved en Overskrift.

Vestergaard har i sin Bog S. 163 Note 1 gjort opmærksom paa, at adskillige Alumner under Interregnet 1717—1750, da der ikke paahvilede dem nogen Pligt til at trykke Disputatser, alligevel har gjort det; dette finder sin Forklaring i, at disse Disputatser alle er Disputatser for Kommunitetet eller for et af de store Stipendier; skønt de er holdt paa Elers' Collegium, og derfor er Elers-Disputatser, er de ikke holdt for Alumnepladsen.

Disputatsens Hensigt var væsentligt dels at vise, at Studenten kunde skrive Latin, dels at danne Grundlag for den mundtlige Diskussion. I adskillige Tilfælde har Præses, hvilket er det officielle Navn for Disputatsens Forfatter, kunnet nøjes med at lade trykke et Antal Theses, Paastande, som han vil forsvare; det er undertiden gjort med tre Sider. De kan enten være hentede fra samme Emne, eller det kan være spredte moralske, filosofiske eller theologiske Sentenser. Hvis Præses havde udgivet noget af en eller anden Art, kunde han ved at forudskikke nogle latinske Theses faa det anvendt som Disputats; saaledes Röns 128 Sider store Biografi over Hans Tavsens paa Dansk (80a), J. G. Gottschalck's Oversættelse af Cicero's første catilinariske Tale (126b), og M. Borreby's Regnebog (109c). Jens Bang giver en Opregning af Menneskelegemets Muskler (102d, e); men ellers skriver Medicinerne gerne Syg historier eller Epidemibeskrivelser, hvis de ikke tager et eller andet almindeligt eller specielt Emne: Om Dansen (102f), om Dykkere (39a), om Leveren (127b). Astronomerne skriver om Sfærernes Harmoni (14c), om Kometer (89a), om Orion (65c), om Planeten Saturn (124a, b); men ogsaa om Solen,

der gik baglæns, Jesaias 38:8, (14e), eller om Morgenrøde og Aftenrøde, »paa Foranledning af Matthæus 16:2—3« (65d). Matematikerne skriver om Cirkelns Areal (66d), om irrationale Tal (88b), om Logarithmer (143a). Hans Gram, der skønt Filolog sad paa en Matematikerplads, klarer Situationen ved at skrive om Matematikens Historie (13a—c). Juristerne tolker den danske Lov om Panteret (110a) om »Vold, Hærværk, Aaværk og Ran« (130a, b) eller forsvarer Fortalen til Danske Lov mod en Tyskers Indvendinger (64); de kan ogsaa behandle mere abstrakte juridiske Emner: Om Sædvanens bindende Kraft (9d), om Kaution (33a), om Selvforsvar (48b). Græske og romerske Antikviteter spiller en ikke ringe Rolle. Der skrives om Romernes hellige Skjolde (3), om deres Fødselsdagsfester (16), om deres Kandidater (41a, b), om Fasces (45b, c), om den romerske Legion (90b); om Prytaneion (50b—d), om Guderne (u16a), om Digterne (67b, c; 90a), om Satiren (70e), om Myther (u12c, 107a—c). Det er dog, som det var at vente, theologiske Emner, der dominerer. Da alle Studenterne var velbevandrede i Hebraisk, giver de sig ikke alene af med Gamle Testamente, men ogsaa med Talmud (30, 31, 74a). Foruden en Række Enkeltinterpretationer til Steder i det Gamle Testamente findes der Afhandlinger om Indretning af Husene (u12a), om Jødernes Hærvæsen (u14c), om deres Foragt for Tolderne (u20b), om deres Sekter (55a-d); ejendommeligt er det, at Mannaen har fremkaldt hele tre Disputatser (76b, 83a, 101b). Der er naturligvis ogsaa mange Tolknninger til enkelte Steder af Nye Testamente; Paulus' Kamp mod vilde Dyr 1. Cor. 15:32, har fremkaldt to (117b, 129b), Beretningen om Figentræet, Mark. 11, ogsaa to (95d, 129a). En Disputats om Klædedragten (17a) fra 1707 kan muligvis have givet Anledning til Holbergs kendte Spot over dem, der disputerede over et uddødt Folks Sko og Støvler. Af mere abstruse Emner kan nævnes Spørgsmaalet, om Kong Salomon blev salig (85a), og om Englene har Legemer (83b). Mere almindelige Moralproblemer drøftes ogsaa: om Egenkærligheden (u8a, u15), om Duellanter (114c), om Smagens Forskellighed (115a). Selve Disputatrevæsenet har ogsaa afgivet Stof til Disputatser: om Nødvendigheden af at bruge streng Logik (45e), eller klar Stil (67a), om Sammenhængen mellem Stof og Form i Taler (115c). Tilsidst skal jeg anføre den eneste Titel, som synes at antyde, at dens Forfattere har haft lidt Humør, O. Hallings Disputats fra 1741 (u20a): Om det almindelige Spotteord: en ren og skær Logiker er et rent og skært Fæ.

Foruden Navnet paa Præses bærer de fleste Disputatser paa Titelbladet Navnet paa en Respondent. Dette er en Student, i Reglen vistnok yngre end Præses, hvis Opgave det er at deltage i den mundtlige Diskussion paa Præses' Side. Han maa antages at have sat sig ind i Emnet, men har i Reglen næppe deltaget direkte i Udarbejdelsen af Værket. Undertiden findes bag i Disputatsen nogle Theses af Respondenten, hvorom siden. I eet Tilfælde, (45b, c), nævnes Respondenten som Medforfatter; et andet Tilfælde er mere ejendommeligt, nemlig Nr. 2b. Her er Georg Christian Bang, som var Alumne paa Kollegiet, nævnt som Præses, men Johannes Fendt anføres som *author et respondens*. Det er meget almindeligt, at Professorer nævnes som Præses, med Respondenten som Forfatter, ved de saakaldte Professordisputatser, som vel nærmest er Elevarbejder af Professorens Disciple; men inden for Elers-Disputatserne er dette Tilfælde enestaaende.

Om Disputatsernes Form.

Naar bortses fra de Tilfælde, hvor Disputatsen kun bestaar af Theses, og de faa Undtagelser, som jeg har gjort Rede for, er Disputatserne bygget op over et meget fast Skema. De begynder gerne med en Indledning, hvori Forfatteren paakalder Læsernes Velvilje og bedyrer sin Uformuenhed, og redegør for Emnevalget; derpaa følger selve Afhandlingen, opbygget logisk og inddelt i korte Kapitler. I mange af dem synes det Præses mere om at gøre at vise sit Kendskab til Litteraturen end at give noget selvstændigt Bidrag til Spørgsmaalets Løsning; det hele er jo mere at opfatte som en latinsk Stil — helst med mange græske og hebraiske Brokker i — end som en virkelig Afhandling. Hvis Disputatsen ikke, som det jo ofte sker, ender blindt, slutter den gerne med Ordet TANTUM, som vel egentlig betyder »Saa meget«, men vist bedst kan gengives ved Ordet »NOK!« En ganske elegant Slutning findes paa Nr. 141a: ... *nil plane novi a me allatum profiteor, sed nec promisi, nec valui, nec volui, attamen DIXI.* »jeg hævder ikke, at jeg har bragt noget virkelig nyt, men det har jeg heller ikke lovet, ikke kunnet, ikke villet, men JEG HAR TALT.«

Foruden at vise Forfatterens Evne til at udtrykke sig paa Latin havde Disputatsen ogsaa den Opgave at være Indledning til en mundtlig Debat paa Latin; hvis Stoffet ikke egnede sig hertil, kunde Præses tilføje nogle *Theses ad disputandum*; de kaldes ogsaa *Corollaria* eller *Additamenta*.

De kunde være hentede fra samme Stof som Disputatsen, men kunde ogsaa være frit valgte Paastande, blot egnede til at vække Modsigelse. Desuden indeholder mange Disputatser en Dedikation, i Tidens Stil, til en eller anden højtstaaende Mand, som Præsens skylder Taknemmelighed.

Men naar nu Bogen dog skulde trykkes, kunde der ogsaa blive lidt Plads tilovers for Præsens og hans Venner til at vise deres Dygtighed paa et andet Punkt. Det synes at have været almindeligt blandt den Tids Studenter at skrive latinske Vers. Vi finder derfor ofte de sidste Sider af Disputatsen optagne af mere eller mindre velformede Hexametre, med Hilsen fra Præsens til Respondens, eller fra Respondens til Præsens, eller fra en Trediemand til den ene eller den anden af dem. Hans Gram skriver endda græske Vers til Præsens i Feddersens Disputats 1707 (4). Helt enestaaende er en lang Dedikation paa 12 Distica fra Respondens, Niels Barfoed, til hans Fader, N. Barfoed, i Matthias Lyches Disputats af 1713 (33c).

Ellers er Respondens' Virksomhed, bortset fra latinske Vers, indskrænket til at tilføje nogle Theses efter Disputatsen, gerne med Titlen *Addimenta*, *Corollaria* eller *Mantissa Defendentis*. (Ordene *Defendens* og *Correspondens* bruges i Flæng.) Disse Theses kan handle om Disputatsens Emne, men kan ogsaa være om noget helt andet, blot som Grundlag for Debat. Jeg skal anføre et enkelt Eksempel. Faxø's Disputats fra 1707 (20) handler om Harmageddon, Apocal. 16:16. Til den har Mikkil Tyrholm føjet følgende fire Corollaria: 1. De bedrager og bedrages, som nægter, at der har været Giganter (Trolde?) i Norge. 2. Det er en Fabel, at Gøgen ikke selv ruger sine Æg. 3. Blufærdighed er ingen Dyd. 4. Der er intet i Vejen for, at Aristoteles kan have været Kristen. Det maa antages, at disse »Følgesætninger« har været vel egnede til at faa en Debat i Gang!

Om Disputatsernes Udseende.

Langt de fleste Disputatser er i Kvarto-Format; først i de senere Aar bliver det almindeligt at benytte Oktavformatet.

Fig. 1 viser i facsimile Titelbladet paa den første Disputats fra Kollegiet. Jeg skal oversætte: Først tre hebraiske Tegn, B, G, H, for *bigurat haššēm*. »I den Almægtiges Navn«. Det er almindeligt, at Disputatserne begynder med en saadan from Formel. »Om Samsons Kæbeben, beskyttet mod at blive forvandlet til en Person, i Modsætning til de berømte Samlere af Iagttagelser fra Halle, de, som har fyldt den lærde Verden med deres

Nyheder. Filologisk-kritisk Disputats, som Hans Sidelmann Hansen med Den Højestes Bistand og med begge de høje Fakulteters Samtykke underkaster sine filologiske Medstuderendes gunstige Undersøgelse, idet den højædle og højtbegavede Johannes Caspar Cracowitz smykker Forsvarerens Plads, i Elers' Collegiums Høresal den 3. Maj 1706 i de sædvanlige Eftermiddagstimer. I København, i Kongelige Majestæts og Universitetets Trykkeri.«

Medens Titlen selv her er noget mere udførlig end sædvanlig, er den hele Opstilling saa temmelig Mønsteret for alle de følgende Disputatser. Ordet *dissertatio* nævnes gerne, hvis det ikke blot er Theses; Forfatteren staar altid i Nominativ, som den, der forelægger Disputatsen eller underkaster den Læsernes gunstige Dom, medens Respondenten næsten altid staar i Ablativ, oftest blot som *respondente* eller *defendente N. N.* I Nr. 100a findes, ret enestaaende, Respondenten i Nominativ: *In oppositantes invadet C. Nimb* »C. Nimb vil gaa løs paa Modstanderne«; en pudsig Variant, der tydeligt angiver Respondentens Pligt. Bortset fra nogle faa Tilfælde, hvor Respondenten blot nævnes ved Navn, faar han altid et eller to Adjektiver i Superlativ: *doctissimus* (højlærd), *ingeniosissimus* (meget begavet), *eximie spei juvenis* (meget lovende Yngling) eller lignende; det virker ubehageligt, indtil man indser, at der næppe menes mere med det, end naar vi taler om »den sidste ærede Taler« — som vi maaske ikke levner Ære for to Skilling! Mere Værdi har det, naar Respondenten nævnes som Broder (*frater amicissimus*) til Præses. Til Glæde for de Læsere, som ikke maatte være bevandrede i Latinen, skal jeg nævne, at »Johanne« er Ablativ af »Johannes«, da denne Navneform ellers kunde volde dem Vanskeligheder.

Det maa indrømmes, at selv for den, der kan Latin, kan Navneformerne volde Vanskeligheder nok! Holberg har allerede i Jacob von Thyboe spottet over Latiniseringen af Navne, og den, som skal give sig af med Datidens lærde Skrifter, finder hurtigt, at det er en utaalelig Uting. De højlærde og højtbegavede Studenter den Gang kunde ikke stove deres eget Navn. Morten Thrane Brünniche skriver sig vekselvis Brynike, Brynnike og Brünnich, Solgaard skriver sig snart Solgaard, snart Soelgaard, Fris og Friis, Müller og Møller, Schmidt og Smith bruges i Flæng af samme Mand. Dette er ikke Latinisering, men Uorden. Efternavnene latiniseres dog i Reglen ikke, selv om Bertelsen kalder sig Bartholini, Eiler bliver til Hilarius, Faxe til Faxovius. Derimod bliver Fornavnene gerne latiniserede, saa at det er en Gru. At Jacob bliver til Jacobus og Caspar til Casparus

כ"ג
De
MAXILLA SAMSONITICA

à
Personata sua Metamorphosi vindicata,
&
Famosis Observationum Hallensium Collectoribus,
suis Eruditum Orbem novitatibus qui implevere,
Opposita,
DISSERTATIO PHILOLOGICO-CRITICA.

Quam
Auxiliante Summo Numine,
&
Consentiente Utraque Amplissima Facultate,
Placide συμφιλολογούντων συζητήσει submittet
JOHANNES SIDELMANNUS Joh. fil.

Spartam Defendentis una ornante
Nobilissimo atque Ingeniosissimo Juvene
JOHANNE CASPARO CRACOWITZ
Philosophia Baccalawreo,
In Auditorio

Ad d. III,
Ann.
Horis post me

mens. Maji.
MDCCVI.
ridiem solitis

HAVNIÆ, Ex Typographéo Regiæ Maj. & Universit.

Fig. 1. Den første Disputats. Egernet i det første Kobberstik.

gør ikke saa meget; men allerede at baade Peder og Peter bliver til Petrus, er upraktisk. Værre er det, naar baade den danske og den latinske Form er anvendelige som almindelige Navne. Johannes kan staa for Hans, Johan eller Johannes, medens Jens gerne bliver til Janus (hvilket er etymologisk forkert, men ganske praktisk); ingen kan vide, om Nicolaus dækker Niels eller Nicolai (Klaus kaldes Claudius, hvilket ogsaa er forkert, men praktisk); Joachimus kan være Joachim eller Jokum, Matthias Mads eller Matthias, Severinus Søren eller Severin, Georgius Georg eller Jørgen — kort sagt, der hersker den vildeste Forvirring, fordi det er ganske umuligt af den givne, latinske Navneform at slutte med nogen Sikkerhed til, hvad Manden egentlig hedder. Naar der hersker en saadan suveræn Ringecagt for et Navn som en Realitet, kan det ikke undre, at en Alumne, hvis Disputats ikke har nogen Vignet, trykker paa Titelbladet: *in auditorio Coll. Eilertz*.

Paa nogle Disputatser er Dagen for Afholdelsen trykt; men paa mange af dem staar kun Maaned og Aar, medens Datoen er in blanco. Den er paa adskillige af Universitetsbibliotekets Disputatser føjet til med Blæk, ligesom der ogsaa forekommer andre Rettelser, som jeg har anført i Parentes i Bibliografien. Ejendommeligt er, at ikke mindre end fire Disputatser, Nr. 97e, 124a, 148a, 148c, er forsvaret den 24. December — Juleaftens Dag.

Exkurs om Collegiets Bomærke.

Jørgen Elers' Vaaben var, efter Vestergaard S. 13, Note 1, et Egern med en Kvist mellem Forpoterne. Til Collegiet valgte man et Bomærke med et Egern, der spiser Nødder, og et latinsk Motto: *Nucleos, non putamina*, »Kærnerne, ikke Skallerne«.

Det første Kobberstik. Paa de første Disputatser ser man et Kobberstik, der viser et Egern siddende paa Hug, i Profil til Venstre, med Halen op over Ryggen. Det sidder paa en lille Jordhøj, med lidt Plantevækst i Forgrunden, medens Baggrunden dannes af Himlen med Skyer. Det gnaver flittigt paa en Nød, saa at Skallerne falder fra det. Billedet er indrammet af to Cirkler, inden for hvilke der læses paa et Baand forneden: *COLLEG: ELERSIAN: fundat. 18 Nov. 1705*, og paa et Baand foroven: *Nucleos non putamina*. Selve Kobberpladen er firkantet, og den har krævet en extra Trykning. I nogle Tilfælde er den faldet uden for den Plads, der er udsparet til den paa Titelbladet. Se Fig. 1.

Allerede i 1708 kan man se, at der begynder at danne sig en Revne for

Fig. 2. Det andet Kobberstik.

Fig. 3. Det haarede Egern.

Fig. 4. Det skællede Egern.

Fig. 5. Det gode Egern.

Fig. 6. Det nøgne Egern.

Fig. 7. Egernet i Vamsen.

neden til Højre paa Pladen; det nederste højre Hjørne knækker af; man filer de skarpe Kanter bort, og bruger Pladen — uden Hjørnet — endnu i 1710. (Nr. 14e).

Det andet Kobberstik. I 1711 anskaffes en ny Kobberplade. Se Fig. 2. Den ligner meget den første, men Egern har faaet en lidt for lang Snude. Den er desuden forsynet med Grene i Hjørnerne uden for Cirklerne; to

Fig. 8. Det muntre Egern.

Fig 9.

Fig. 10. Det tredje Kobberstik.

Palmegrene forneden, to Laurbærgrene foroven. Den bruges saa sent som 1719, (Nr. 47e), men er nu saa medtaget af Slid og Afvadskning, at den næppe kan siges at være nogen Pryd.

Træsnit. Efter et Interregnum bliver der i 1732 skaaret to Træsnit paa Grundlag af det første Kobberstik. Se Fig. 3. *Det haarede Egern.* De ligner hinanden saa meget, at det utvivlsomt har været samme Haand, der har skaaret dem. De har begge en Fejl i Indskriften: *Nucieos* i Stedet for *Nucleos*, og de har begge den Fejl, at Træskæreren har holdt sig for nær til Kobberstikkerens Teknik, især ved Gengivelsen af Egernets Haarbeklæd-

ning; i Løbet af faa Aar bliver de saa klattede og utydelige, at det er en Ynk. Det ene bruges lige til 1774, Nr. 148 a, og er da fælt at skue.

Der dukker nu to Varianter op, begge øjensynlig med Bestræbelse for at undgaa den Fejl, at Egernets Pels bliver klattet. Det ene Træsnit, Fig. 4, kunde man kalde *Det skællede Egern*, for det ligner mere et Skældyr end et Egern; det ser ogsaa ud, som om det spiste sine Nødder af en Skaal. Det bruges kun faa Gange.

Det andet Træsnit, som jeg har kaldt *Det gode Egern*, ses Fig. 5. Det findes allerede i 1734 og er langt det almindeligste. Der er skaaret mindst to næsten ens Vignetter af dette Udseende, og det har holdt godt. Ejendommeligt og lidet smigrende for den Omhu, hvormed de er blevet reviderede, er, at begge disse Vignetter gentager Skrivefejlen: *Nucieos* for *Nucleos*.

I 1742 kommer et helt nyt Træsnit frem: *Det nøgne Egern*, Fig. 6. Bortset fra en usandsynligt fjerbusket Hale har Dyret ikke et Haar paa Kroppen; det sidder ikke paa Hug, men sidder paa sin Bagdel med Bagpoterne strakt frem. Med den lange Tryne og den bare Krop ligner det snarere et Kapsk Jordsvin end et Egern. Til Gengæld er Fejlen i Indskriften nu rettet. Det findes endnu i 1762, Nr. 97d.

Som Modvægt herimod ser vi i 1763 et Egern af en helt ny Type. Se Fig. 7. Hvis Teddybjørnene havde været til paa den Tid, skulde man tro, at en saadan havde siddet Model! Jeg har kaldt det *Egernet i Vamsen*, for Lemmerne synes ikke at høre med til Kroppen. Det er meget flittigt, for det er en usandsynlig Mængde Skaller, det kan expedere paa een Gang. Men Indskriften er nu helt haabløs: *Nucie os*.

Hidtil har alle Vignetterne haft den samme runde Indfatning; men i 1775 kommer der en helt ny Form, *Det muntre Egern*, se Fig. 8. Et lille Dyr, som snarere ligner en glad Gris end et Egern, til Trods for den buskede Hale, sidder midt i en nærmest firkantet Rokokoramme. Over dets Hoved staar *COLLEG. ELERSIANI.*, men Mottoet mangler. Nøddeskalterne falder fra det i en sammenhængende Straale!

Ganske enestaaende er Vignetten paa Nr. 152c, fra 1781. Se Fig. 9. Det er muligvis en Illustration af et Egern fra et eller andet Værk, et Træsnit, som Trykkeren havde, som er anbragt paa Titelbladet; Indskriften: *Nucleos n. putamina* er trykt med Typer over Figuren.

Meget mærkeligt er det derfor at finde, at der allerede i 1767 fandtes et Kobberstik med Collegiets Bomærke i klassicistisk Udformning, se Fig. 10. Egernet, som er ganske vel udført, sidder en face til Højre i en lille Medaillon, som er omgivet af to dobbelte Cirkler, der har vekslende Tyk-

kelse for at antyde ophøjede Kanter. Mellem dem staar foroven Mottoet, i korrekt Form, forneden et Bladornament. Medaillonen er anbragt mellem to Pilastre, der bærer en Arkitrav, hvorpaa læses: COLLEG: ELERSIAN: fundat. 18 Nov. 1705. Dette *det tredje Kobberstik* bæres kun af ganske faa Disputatser; første Gang Nr. 102d.

Om Bibliografien.

Bibliografien omfatter samtlige Disputatser, afholdte paa Elers' Collegium, som jeg har kunnet finde paa Universitetsbiblioteket og Det Kgl. Bibliotek. (Jeg benytter Lejligheden til at bede Embedsmændene ved Det Kongelige Biblioteks Danske Afdeling modtage min bedste Tak for udvist Hjælpssomhed og Gæstfrihed under denne Del af Arbejdet). Som Kriterium for, at en Disputats er en Elersdisputats, kræver jeg, at den enten skal bære Collegiets Bomærke, Egernet, eller Ordene: *in auditorio collegii Elersiani*. Disputatser, som er afholdt andetsteds, selv om de er forfattede af Alumner, som ved Disputatsens Afholdelse boede paa Collegiet, er ikke medtaget.

Bibliografien er ordnet kronologisk efter Alumner, idet Alumnelisten fra Vestergaards Bog er lagt til Grund; hver Alumne faar sit Løbenummer efter Bogen, og Disputatserne faar, hvis der er mere end een, smaa Bogstaver: 43a, 43b o.s.v. En Disputats regnes for selvstændig og faar sit eget Bogstav, naar den ved Datoen adskiller sig fra den foregaaende. Hvis derimod to Dele af en Disputats er forsvarede samme Dag, faar de samme Betegnelse.

Vestergaards Liste har nu den Ejendommelighed, at der mellem Nr. 52 og 53 er indskudt en Række Alumnenavne fra Interregnet 1717—1751; da disse Alumner netop kun har kunnet opspores, fordi de har leveret Disputatser, har de ikke kunnet udelades; paa den anden Side vilde det være upraktisk at starte en helt ny Nummerering. Jeg har derfor valgt at give disse Alumner Løbenumre med et u foran, f. Ex. u16, nemlig: unummereret Nr. 16, eller, hvis dette Oxymoron ikke tiltaler, udenfor Listen, Nr. 16. Vestergaard anfører 19 Alumner; jeg har 23 Numre; jeg har nemlig fundet 5 hidtil upaaagtede Alumner (Matthias Bircherod, Niels Rasmussen Lassen, Chr. Arnold Rasch, Salomon v. Haven, Niels Randulff With), hvorimod jeg ikke har fundet Finn Johnsens Disputats. Disse 23 Numre med u foran skal altsaa søges mellem Nr. 52 og 53 i min Liste. Jeg har her ikke fulgt Vestergaards Orden, men ordnet dem kronologisk efter Datoen paa deres første Disputats.

Alumnenavnene er opførte, som de forekommer paa Disputatsen, idet der i Parentes er vedføjet den Navneform, hvorunder de er opførte i Ehren-cron-Müllers Forfatterlexikon; da de alligevel skulde slaas op, har jeg tilføjet deres Fødsels- og Dødsaar, for saa vidt det er oplyst sammesteds.

Titlen paa Disputatsen er forkortet, saa at den kun indeholder Angivelse af Emnet, dog med Bibeholdelse af saa meget af Resten, at Titlen kan blive staaende i sin Kasus, som jeg ikke har villet ændre. Respondenten er tilføjet med Ordet »*Resp.*« eller »*Def.*« efter Titelbladet, undertiden kun med »*Cum*«; hvor en helt anden Form har været brugt, har jeg blot skrevet »*Resp.*« Respondentens Navn anføres i den Kasus, det har, næsten altid Ablativ; hvor det er Nominativ, maa man opløse »*Resp.*« som *respondens* i Stedet for *respondente*.

Datoen er anført, som den staar paa Titelbladet; og Rettelser er angivet i Parentes.

Sidetallet angives ved sidste Side; Parentes betyder, at Disputatsen er upagineret.

Da det ikke længere, som ved Disputatsernes Tilblivelse, er en Selvfølge, at alle Studenter læser Latin, har jeg i Parentes givet en Oversættelse af Titlen, hvor det ikke skønnedes helt overflødigt; Citater af Biblen har jeg ikke medtaget i Oversættelsen, da de maa kunne forstaas af den latinske Text.

1. SIDELMANN, Johannes, Joh. fil. (Hans) 1678-1727.
De maxilla Samsonitica à personata sua metamorphosi vindicata. Def.: Johanne Casparo *Cracowitz*. 3. Maj 1706. 66 S.
— Uden Vignet. 48 S.
(Om Samsons Kæbeben, forsvaret mod at blive personificeret.)
2. BANG, Georgius Christianus (Jørgen Christian) 1683-1738.
a De *ΚΕΡΑΙΑΣ* significatione Matth. 5. v. 18. Resp. Laurentio Andreæ *Sandager*. 7. Jun. 1706. 14 S.
(Om Betydningen af »Tøddel«.)
b Dissertatio astrologico-physica de Galaxia, qvam . . . sub præsidio . . . G. C. B. pro Regia mense . . . tuebitur author & respondens Johannes *Fendt* Joach. fil. 28. (22.) Apr. 1707. 8 S. (Om Mælkevejen.)
3. RAMUS, Johannes Daniel, Melch. fil. (Johan) 1682-1762.
De ancilibus Romanorum. Resp. Georgio *Kyngio* Paul. fil. Maj 1706. 64 S. (Om Romernes hellige Skjolde.)
4. HØJER, Johannes Fedderi fil. (Johan Feddersen Høyer) 1681-1737.
a De Idolo Maachæ 1. Reg. XV. v. 13 & 2. Paralip. XV. v. 16. Resp. Thoma *Torschmede* Benedicti fil. 3. Dec. 1706. 10 S.
(Om Machah's Afgudsbillede.)
b De hæresi Marcitarum. 1. Def. Joachimo Petride *Wielandt*. 30. Nov. 1707. (2 fattes.) 12+2 S.

- (Om Marcioniternes Kætteri.)
- c *Stricturæ breves in novas quasdam et paradoxas hypotheses theologico-philologicas.* Resp. Lydero *Rhodio* Pet. fil. Dec. 1708. 8 S.
(Korte Indvendinger mod nogle nye og urimelige theologisk-filologiske Hypotheser.)
5. PAYNGK, Severinus, Joh. fil. (Søren) 1674-1731.
a *De Melchizedeco.* 1. Resp. Petro *Langio*, Can. fil. 22. Oct. 1706. 12 S.
b — 2. Resp. Henrico *Mellero* J. f. 23. Nov. 1707. 14 S.
(Om Melchizedech.)
c *De memoriis sanctorum anniversariis.* Resp. Jano *Hunderupio* Laur. fil. 21. Dec. 1708. 18 S.
(Om Helgenernes aarlige Mindedage.)
6. SEBBELOW, Helmut Otto 1681-1751.
De πευδορύμφη Philippi Arabis Augusti Christianismo. 1. Def. Jacobo *Kaalund*. 3. Nov. 1706. 10 S. (2 fattes.)
(Om Ph. A. A.s saakaldte Kristendom.)
7. BLICHERUS, Petrus Jani (Peder Blicher) 1683-1746.
De obitu Johannis Evangelistæ. Def. Wilhelmo Petri *Lemvig*. 5. Oct. 1706. 12 S.
(Om Evangelisten Johannes' Død.)
8. GALTHERN, Wenceslaus (Wenzel) 1683-1736.
Ad locum Lampridii de Hadrianiis Christo ab Hadriano destinatis. Resp. Christiano Johannis *Tegelman*. 2. Nov. 1706. 12 S.
(Til et Sted hos Lampridius om Hadriansfester, af Hadrian bestemte for Kristus.)
9. KAALUND, Janus Christoph. fil. (Jens Christophersen) 1682-1743.
a *De danda peregrinis civitate.* Resp. Daniele *Kellinghusen*. (19.) Nov. 1706. 9+1 S.
(Om at give Udlændinge Borgerskab.)
b *De jure talionis.* Def. Andrea Fog. 7. Oct. 1707. 10 S.
(Om Gengældelsesretten.)
c *Materia discursus, id est una & altera thesis juridica.* Resp. Johanne *Vestenhof*. 9. Nov. 1708. 10+1 S.
(Stof til Drøftelse, det er en og anden juridisk Thesis.)
d *De natura et vi consuetudinis obligativa.* Resp. Johanne *Seidelin*. 20. Dec. 1709. 12 S.
(Om Sædvanens Natur og bindende Kraft.)
10. LASSEN, Janus L. f. (Jens) 1685-1722.
Heroicum Phinehæ facinus Numer: XXV. Resp. Ottone *Fabricio*. 11 Jun. 1706. 22 S.
(Om Phineas' Heltegerning.)
11. CASTRUP, Johannes Jani (Hans Jensen Kastrup) 1675-1730.
a *Theses philologicas de methodo disciplinarum.* Resp. Hermannno *Bøtcher*. 7. Maj. 1706. (12 S.)
(Om Fagenes Metode.)
b *De præcavenda ægritudine.* 1. Resp. Jano *Høier*. 30. Mar. 1707. 12 S.
c — 2. Def. Matthia *Hemb*. 11. Jun. 1708. (14 S.)
(Om at forebygge Sygdom.)
d *Theses porrò.* Def. Johanne *Wicher*. 17. Maj. 1709. (30 S.)
(Yderligere Theses. Fortsættelse af 11a.)
e *Miscella medica.* Def. Georgio *Wandalino*. 19. Maj. 1710. 4 S.
f *Qvæstiones VII physiologicæ de vita et morte.* Resp. Michaelae *Wintherberg*. 11. Jun. 1711. 14 S.
(7 fysiologiske Spørgsmaal om Livet og Døden.)

12. **HERSLEB, Petrus (Peder)** 1689-1757.
De coenæ et prandii qvantitate. Succ. Jacobo *Lundio*. 26. Nov. 1706. 12 S.
(Om Middagsmaaltidets og Morgenmaaltidets Størrelse.)
13. **GRAMMIUS, Johannes (Hans Gram)** 1685-1748.
a De origine geometriæ apud Ægyptios. Resp. Petro Nicolao *Möllero*. 17. Jun. 1706. 42 + 2 S.
(Om Geometriens Opstaaen hos Ægypterne.)
b Archytæ Tarent. fragmentum περι της μαθηματικής 1. Resp. Johanne *Schmidio*. 25 (26) Oct. 1707. 10 + 2 S.
(2 fates.)
(Brudstykke af Archytas om Matematiken.)
c Observationum ex scriptoribus antiquis particula. Resp. Andrea Christierni *Holm*. 14. Jun. 1708. 8 S.
(En Smule Iagttagelser fra Oldtidens Forfattere.)
d Thesium decas. Resp. Bartholdo *Wellejo*. 17. Juni 1709. (4 S.)
(Et Tital Theser.)
e Ad Arati phænomena. Resp. Matthia *Abel*. 25. Jun. 1710. 32 S.
(Til Aratus' Phænomena.)
14. **HALTORIUS, Thorlefus (Thorlef Halldorsson)** 1683-1713.
a De inventione astronomiæ apud Chaldaeos. Def. Gislao *Bernhardino*. 15. Dec. 1706. 12 S.
(Om Astronomiens Opfindelse hos Kaldæerne.)
b De aplane. Resp. Stenone *Roëgero* Severini fil. 27. Jun. 1707. 12 S.
(Om Fiksstjernehimlen.)
c De harmonia cælorum Pythagorica. Resp. Olao *Lerche* Canuti fil. 23. Jun. 1708. 12 S.
(Om Sfærernes Harmoni hos Pythagoras.)
d De natura et constitutione temporis. Def. Chiliano Christophoro *Goddich*, Jac: fil. 1. (3.) Jul. 1709. 12 S.
(Om Tidens Natur og Væsen.)
e De sole retrogrado Es. XXXVIII v. 8. Def. Melchiore *Tybring*. 11. Jul. 1710. 12 S.
(Om den tilbagegaende Sol.)
16. **KNOPPER, Petrus, Frider. fil. (Peder)** 1688-?.
De fetialibus Romanorum. Def. Petro *Schittler*. Dec. 1707. 10 S.
(Om Romernes Fødselsdagsfester.)
17. **HAGERUP, Johannes (Hans)** 1686-1711.
a In rem vestiariam novi testamenti. Resp. Svenone *Scheen*. 15. Jun. 1707. 12 S.
(Om Klædedragten i det Nye Testamente.)
b Theses. Resp. Claudio *Wegner*. 19. Maj. 1708. 14 S.
c Theses. Resp. Melchiore *Tybring*. 14. Jun. 1709. (4 S.)
d Theses. Resp. Olao *Morsing*. 20. Jun. 1710. 16 S.
18. **HEEBOE, Nicolaus Joh. (Niels)** 1682-1724.
a Vindiciæ genuini sensûs τοῦ ΚΟΡΒΑΝ Marc. VII. 11. coll: Math. XV 5. Resp. Thoma *Wellejo*, Joh. fil. 30. Jun. 1707. 11 S.
(Hævdelse af den rette Betydning af Korban.)
b Nota-bene unum aut alterum. Resp. Andrea *Kannevorff*. 29. Jun. 1708. 12 S.
(En og anden Bemærkning.)
(— Uden Vignet. 29. Jun. 1707.)
20. **FAXOVIUS, Benedictus Meizon (Benedikt, Bendix, Faxe, Faxøe)** 1684-1732.
De loco Harmageddon, Apoc. 16. v. 16. Resp. Michaelae *Tyrholm*. 17. Dec. 1707. 12 S.
(Om Stedet Armageddon.)

21. BARTHOLINI, Ludovicus
(Ludvig Bertelsen) 1684-1766.
a De diaconissis veteris ecclesiæ. 1. Resp. Christiano *Lange*. 12. Nov. 1708. 16 S.
b — 2. Def. Johanne *Mulenio* 21. Dec. 1709. 10 S.
(Om den gamle Kirkes Diakonisser.)
c De Stauropegio antiquorum. Def. Jacobo *Kiermgaard*. 18. Jun. 1711. 8 S.
(Om Korsfæstelse i Oldtiden.)
22. BANG, Axel Olai (Olsen) ?-?
De junipero. Resp. Johanne *Heldwader*. 29. Feb. 1708. (10 S.)
(Om Enebær.)
23. LUSTERUS, Benedictus (Bendix Lyster) 1682-1721.
Theses. Def. Severino *Paulino*. 29. Jun. 1709. 7 S.
24. PONTOPPIDAN, Byrger Dionysii (Børge Dinesen) 1683-1758.
a *Οδοιπορικον* Thomanum, sive de Itineribus B. Thomæ Apostoli. 1. Def. Severino *Eilers*. 20. Dec. 1708. 4 + 8 S.
b — 2. Resp. Andrea *Schow*. 19. Dec. 1709. 10 S.
(Apostlen Thomas' Rejser.)
25. HUNDERUP, Peter 1687-1733.
a De Basilide et mysterio basilidiano Abraxas. Resp. Christiano *Bram*. 19. Dec. 1710. 16 S.
(Om Basilides og Basilides-Mysteriet Abraxas (Abraxas).)
b De sportulis Romanorum veterum. Resp. Mathia *Hagerup*. 29. Jun. 1712. 22 S.
(Om de gamle Romeres Sportler.)
c De poetarum usu in scholis. Resp. Carolo Friderico *Titgen*. 5. Jul. 1713. 16 S.
(Om Brugen af Digtere i Skolerne.)
28. DONS, Paulus (Poul) 1689-1748.
De respiratione animalium. Resp. Christiano *Frawenio*. 22. Jan. 1711. 12 S.
(Om Dyrenes Aandedræt.)
29. BRÖNDBY, Jac. fil., Olaus (Ole Jacobsen) 1687-1745.
a De literis formatis in genere. 1. Resp. Casparo *Lexberg*. 7. Mar. 1711. S. 1-24 + Corollaria.
b — 2. Resp. Laurentio *Hylling*. 3. Jun. 1712. S. 25-42.
(Om literæ formatæ (literæ canonicæ).)
30. WELLEIUS, Barthold, Pauli fil. (Berthel Vedel) 1689-1752.
לויים משררים sive pulpitem Levitarum musicorum. 1. Resp. Andrea *Bremsonio*. 22. Dec. 1710. 20. S.
(— uden Vignet.) (2 fates.)
(Om de musicerende Leviters Tribune.)
31. AARHUUS, Simon. fil., Petrus (Peder Simonsen Aarhus) 1786-1716.
Tractatus Rambam de iis, quibus expiatio deest, particula I, versione & notis illustrata. Def. Canuto *Antvorschou*. 15. Apr. 1711. 16 S. + Theses.
(1. Del af Traktaten Rambam, om dem, der trænger til Sonoffer, oversat og fortolket.)
32. SOLGAARD, Christianus Severini fil. (Christen Sørensen) 1687-1742.
a De homine ad silentium obligato, & silentio obligante hominem. 1. (Def.) Friderico *Kysby*. 6. Jun. 1712. 22 S.
32. SOELGAARD, Christianus Severini.
b — 2. Cum Severino Jani *Fredber*. 27. Jun. 1713. 31 S.

- (Om den Mand, der er forpligtet til Tavshed, og Tavshed, der forpligter Manden.)
32. SOLGAARD, Christianus Sev.
c De periculo et commodo emptionis et venditionis. Def. Svenio *Schive*. 11. Jun. 1714. 12 S.
(Om Fare og Gavn ved Køb og Salg.)
33. Lyché, Matthias, (Laur. fil.) (Mads) 1691-?
a De Cautione. Resp. Matthia *Baggero*. 19. (22.) Jun. 1711. 16 S.
(Om Kautiøn.)
b De repressaliis. Resp. Severino *Fredberg*. 15. Jun. 1713. 8 S.
c — 2. Resp. Nicolao *Barfoed*. Dec. 1713 (23. Feb. 1714.) 11 S.
(Om Gengældelse.)
d De causa domini introducti. Resp. Matthia *Ravnsonio*. Jun. 1715. 8 S.
(Om Aarsagen til Indførelsen af Ejendomsretten.)
34. LERCHE, Cornelius, Chiliani fil. (Kjeldsen) 1691-?
De arte combinandi et permutandi. Resp. Christiano *Reenberg*, P. fil. 30. Nov. 1712. (14 S.)
(Om Kombinationer og Permutationer.)
35. WINDING, Erasmus, Malthesii fil. (Rasmus) 1693-1735.
De calculo albo. Resp. Petro *Heiberg*. Sev. fil. 9. Dec. 1712. 8 S.
(Om den hvide Sten (Apocal. 2 : 17.))
36. SCHNABEL, Bernhard 1691-1754.
a De saltatione Davidis ante arcam 2 Sam. 6. 14. seq. Resp. Johanne *Hylling*. 27. Maj. 1712. 8 S.
(Om Davids Dans foran Arken.)
b Parallelismus inter vocem Ebræam יִשׁוּעַ, Græcam Σωτήρ et Latinam Salvator. Resp. Georgio *Schotio*. 17. Mar. 1713. 11 S.
- (Parallelismen mellem Hebraisk יִשׁוּעַ Græsk Σωτήρ, Latin Salvator.)
38. BANNER, Nicolaus, Sebastiani fil. (Niels) 1688-1771.
a De ectypa natorum ad parentes similitudine. Cum Nicolao *Fogh*. 7. Dec. 1712. 17 S.
(Om Børns udtrykte Lighed med Forældrene.)
b Triplex rationis principium pro demonstranda animæ rationalis immortalitate. Resp. Canuto Nicolai *Lhemio*. 18. Dec. 1713. 7 S.
(Tredobbelt Fornuftgrundsætning til at vise Fornuftvæsenets Sjæls Udødelighed.)
39. WIUM, Edvardus, Pet. fil. 1690-1731.
a De urinatorum vita sub aquis et respiratione foetus in utero. Resp. Severino *Fredberg*. 2. Jun. 1713. 12 S.
(Om Dykkernes Liv under Vandet og Fostrets Aandedræt i Livmoderen.)
b De foetificatione activa et passiva. Def. Svenio *Schive*. 13. Jun. 1714. 10 S.
(Om aktiv og passiv Befrugtning.)
41. BYTZOWIUS, Henricus-Christophorus (Henrik Christopher Bützow) 1693-1763.
a De veterum Romanorum candidatis. 1. Def. Martino *Maarup*, Laurentii fil. 16. Dec. 1712. 18 S.
b — 2. Resp. Christophoro Jacobi *Notlow*. 15. Dec. 1713. 16 S.
(Om de gamle Romeres Kandidater.)
c De ritibus et usu onomatesias infantium apud Romanos. Resp. Henrico-Wilhelmo *Ries*. 5. Dec. 1714. 14 S.
(Om Ritualer og Skik ved Børns Navngivning hos Romerne.)
d Observationes circa Jovem Elicium. Def. Christoph. *Stockflet*. 9. Dec. 1716. S. 1-18 + Corol.
e — (2) Def. Matthia *Hassing*. 24. Feb. 1717. S. 19-32.

(Bemærkninger om Jupiter Elicius
(den lynsendende).)

42. KLING, Ludovicus 1692-?
 a De occultatione arcæ foederis in monte Nebo. Resp. Andrea *Bonsach*. 14. Dec. 1713. 9+1 S.
 (Om Pagtens Arks Fordunkling paa Bjerget Nebo.)
 b De Theoda Actor. 5. v. 36. 1. Def. Nicol: Severini *Banner*. 18. Dec. 1714. S. 1-12.
 c — 2. Def. Christierno *Aagaard*. 30. Dec. 1715. S. 13-24.
 d De veterum Christianorum baptisteriis. 1. Def. Jeremia *Zander*. 29. Jan. 1717. S. 1-8.
 e — 2. Resp. Jacobo *Tanke*. 11. Jun. 1717. S. 9-16.
 (Om de tidlige Kristnes Baptisterier.)
43. ROSSING, Adam Levin (Adam Levin Jensen Rosing) 1696-?
 a Hypothesin Keplerianam paucis complectens dissertatio. Resp. Christiano *Agerholm*. 21. Dec. 1713. 20 S.
 (Disputats, som i faa Ord omfatter den Keplerske Hypothese.)
 b In problemate arithmetico-geometrico exercitatio. Resp. Friderico *Clou*. 9. Nov. 1714. 10 S.
 (Afhandling om et arithmetisk-geometrisk Problem. (Opgave af v. Schooten om et Kar, der fyldes og tømmes.))
 c De triangulorum sphaericorum ex obelisco solutione. Resp. Christophoro Wilhelmi (Waleng?) *Bejer*. 29. Nov. 1715. 10 S.
 (Om at finde sphæriske Trekanters Vinkler ved Hjælp af en Pyramide.)
 d An coelum sit expers generationis & corruptionis. Resp. Nicolao *Krogio*. 23. Oct. 1716. 16 S.
 (Hvorvidt der paa Himlen ikke finder Tilblivelse og Undergang Sted.)
 e De ortu et progressu astronomiæ ellipticæ. Resp. Isaco *Grundtvigio*. 24. Nov. (1717). 14 S.

(Om den elliptiske Astronomis Fremkomst og Fremskridt.)

44. LIDOVIVS, Christophorus Jani (Christopher Lidøe, Ledøe) 1690-1739.
 a De publicanis Judæorum. 2. Resp. Olao-Hannibale Andreæ *Hoff*. 9. Feb. 1714. S. 13-26.
 (1. 1713, er en Regensdisputats.)
 (Om Jødernes Toldere.)
 b Περὶ ἀπλοῦν ἀκριδοφάγων ἱερῶν καὶ ἀνιστῶν philologico-ecclesiasticum. Resp. Matthia *Generupio* Nicolai fil. 1. Mar. 1715. 24 S.
 (Femdobbelt filologisk-teologisk Afhandling om hellige og vanhellige Græshoppespisere.)
 c Rituale gentilio-Papæum. Resp. Benedictus-Petrus *Dyre*. 29. Jan. 1716. 18 S.
 (Om Rituale gentilio-Papæum af 1522.)
45. ENGBERG, Andreas 1692-1766.
 a De dialecto Hellenistica. Resp. Christiano *Lehmann*. Mar. 1714. 15 S.
 (Om den hellenistiske Dialekt.)
 b De fascibus, quibus olim imperii Romani dignitas eminebat. 1. Co-auctor: Jacobus *Woldike*. 24. Maj. 1715. S. 1-15.
 c — 2. Co-auctor: Petrus Andreae *Haldius*. 6. Mar. 1716. S. 17-26.
 (Om de Fasces, hvormed fordem det Romerske Riges Værdighed fremtraadte.)
 d De syllepsu casuum. Resp. Johanne Petro *Ansgario*. 23. Mar. 1717. 12 S.
 (Om Syllepsis af Kasus.)
 e Necessitatem et usum accuratioris logicæ ... sistit. Resp. Erico *Tuscher*. 23. Feb. 1718. 18 S.
 (Om Nødvendigheden og Brugen af en nøjagtigere Logik.)
46. BRORSON, Laurentius (Laurids) 1694-?

- a De infantariis apud Tertullianum libr: I ad Nat: Cap. 2. 1. Resp. Friderico *Johannis fil.* 11. Jun. (Jul.) 1714. S. 1-18.
- b — 2. Resp. Jano *Aarestrup.* 7. Jun. 1715. S. 19-30.
(Om Børneofringer hos Tertullian.)
- c De impositione manuum apud Judæos usitata. 1. Resp. Matthia *Aagaard.* 28. Mar. 1716. S. 1-8.
- d — 2. Resp. Martino *Holst.* 31. Maj. 1717. S. 9-20.
(Om den hos Jøderne brugte Haandspaalægelse.)
47. HAGERUP, Matthias (Mads) 1694-1771.
- a De regimine pontificum Romanorum ecclesiastico. Resp. Henrico *Røeder.* 6. Dec. 1715. 16 S.
(Om Pavernes Herredømme i Kirken.)
- b De pontificibus Romanis regimen politicum sibi arrogantibus. Resp. Johanne *Anscarii fil.* 25. Sep. 1716. 16 S.
(Om Paverne, der tiltager sig politisk Herredømme.)
- c De theologia scholastica veteri. Resp. Matthia Alberto *Haberdorf.* 29. Oct. 1717. 12 S.
(Om den gamle skolastiske Teologi.)
- d De sacro luminum usu. Resp. Davide *Schytte.* 30. Sep. 1718. 12 S.
(Om den hellige Brug af Lys.)
- e De dedicationibus templorum. Resp. Matthia *Foss.* 25. Oct. 1719. 12 S.
(Om Indvielse af Templer.)
48. HASSE, Jacobus 1694-1765.
- a De motu terminorum. Resp. Jano *Wind.* 15. Oct. 1715. 12 S.
(Om Skelflytning.)
- b De moderamine inculpatæ tutelæ. Resp. Boetio *Normand.* 12. Jun. 1716. 16 S.
(Om Selvforsvar.)
- c De anargyria. Def. Jano Petri *Olrog.* 27. Sep. 1717. 12 S.
(Om Anargyri (en Retsregel til Undgaelse af Skinkontrakter).)
- d De pluralitate sententiarum ad Juris Dan. Lib. I. cap. 5. artic. 26. Def. Petro *Stavning.* 3. Jun. 1718. 14 S.
(Om Uenighed blandt Dommerne.)
(— uden Kobberstik.)
- e De iuramento necessario. Ad illustrationem cap. 14. Lib. I. Jur. Dan. Def. Johanne Andrea *Japeti fil.* 25. Maj. 1719. 16 S.
(Om nødvendig Edsaflæggelse.)
(— med Vignet uden Egern.)
49. STOKKEMARK, Petrus (Peder) 1695-1766.
- a De veris causis, cur, Judæos olim divinò coelum honore fuisse prosecutos, calumniati sint ethnici. Resp. Christiano *Laurenberg.* Jun. 1715. 30 S.
(Om de sande Grunde til, at Hedningene falsk har beskyldt Jøderne for at have tilbedt Himlen.)
- b פְּחִינָה שְׁמוֹת שְׁנֵים vel Examen nominum dualium apud Hebræos. 1. Def. Jano Bernhardi *Busch.* 22. Apr. 1716. 16 S. (2 fattes.)
(Om Dualisord hos Hebræerne.)
50. LUND, Christianus Wilhelmus, J. fil. 1693-1733.
- a ΙΩΤΑΚΙΣΜΟΣ παλωζωος seu Jotacismus redivivus. Def. Andrea Pauli *Buchio.* 6. Jun. 1715. 20 S.
(Den genoplivede Iotacisme.)
- b In Prytaneum Atheniensium inquisitione. 1. Resp. Boetio *Normand.* 13. Maj 1716. S. 1-16.
- c — 2. Resp. Nicolao Samuelide *Bugæo.* 28. Apr. 1717. S. 15-24.
- d — 3. Resp. Laurentio *Grønbeck.* Apr. 1718. S. 25-36.
(Undersøgelse om Atheniensernes Prytaneion.)
- e Flores ex Epicteto, Stoicorum maximo, inprimis Enchiridii capite primo, redolentes. 1) Versionem Danicam. 2) Analysin grammatico-criticam. 3) Christianismum Epicteti; & 4) Stoicismi partem ... exhibuit. Def. Ga-

- briele Alexandro *de Verville*. 16. Feb. 1719. 19 S.
(Duftende Blomster fra Epiktet.)
51. LASSEN, Constantinus 1690-1746.
De sanctissimo deorum jurejurando per Stygias aquas. Resp. Christiano à Linde. 4. Nov. 1715. 14 S.
(Om Gudernes højhellige Ed ved Styx' Vande.)
52. STUBEUS, Christianus (Christian Stub) 1693-1736.
a De lege & legislatoribus Danorum. 1. Resp. Matthia *Hassing*. 28. Nov. 1716. (16 S.)
b — 2. Resp. Petro Nicolao *Holst*. 23. Dec. 1717. (28 S.)
c — 3. Resp. Henrico *Brönsdorph*. 29. Nov. 1718. (16 S.)
d — 4. Resp. Severino *Schielderup*. 8. (13.) Dec. 1719. (14 S.)
(Om Danskernes Lov og Lovgivere.)
- u1. BIRCHEROD, Matthias 1697-1750.
De Θεῷ βροτῶν vel telo Jovis majestatico. Def. Hermanno *Burghoff*. 26. Maj. 1716. 12 S.
(Om den tordnende Gud eller Jupiters majestætiske Vaaben.)
- u2. LASSEN, Nicolaus Erasmi (Niels Rasmussen) 1694-1776.
Περὶ τῆς Ανθρωποθυσίας. Resp. Johanne *Fabricio*. 8. Jul. (Aug.) 1717. 36 S.
(Om Menneskeofring.)
- u3. OLIVARIUS, Henricus 1697-1737.
Breviter delineatam numeri qvinarii excellentiam submittit. Resp. Johanne *Barhövio*. 15. Maj. 1722. (18 S.)
(Kort Beskrivelse af Femtallets Fortræffelighed.)
- u4. RASCH, Christianus Arnoldus, Georg. fil. 1709-?
- De defensione legitima. 1. Resp. Magno *Halling*. 4. Sep. 1727. 24. S. (2 fattes.)
(Om lovligt Forsvar.)
- u5. PLESNER, David 1706-1778.
Theses quædam miscellanæ. Def. Christiano Carolo *Plesner*. 11. Sep. 1732. 4 S.
(Blandede Theser.)
- u6. EILSCHOW, Matthias (v. Westen) 1711-1795.
De choro cantico à Davide instituto, ut templo inserviret. Resp. Henrico *Reling*. 24. Oct. 1732. 8 S.
(Om det Sangkor, David oprettede, for at det kunde tjene Templet.)
- u7. von HAVEN, Salomon 1711-1776.
Theses miscellanæ. Resp. Andrea Borrichio *Munthe*. 9. Nov. (eller 23. Oct.) 1732. 4 S.
(Blandede Theser.)
- u8. WARTBERG, Petrus (Peder) 1713-1740.
a De philantia actionum omnium humanarum causa. 31. Dec. 1732. (8 S.)
(Om Egenkærlighed som Aarsag til alle menneskelige Handlinger.)
b Compendium ethicæ Volfianæ. 1. 20. Apr. 1734. 7 S.
(Sammendrag af Volf's Ethik.) (2 Diss. Col. Med.)
- u9. STANG, Johannes Ernestus (Hans Ernst) 1708-1788.
Decas thesium miscellaneorum. Mar. 1733. 4 S.
(Et Tital blandede Theser.)
- u10. von HAUEN, Petrus (Peder v. Haven) 1715-1757.
a Theses. Def. Johanne *Kronborg*. 22. Sep. 1733. 4 S.
b Theses. Def. Johanne *Lindeman*. 8. Oct. 1734. 4 S.

- u11. HEE, Christiernus Christierni
(Christen Christensen) 1712-1781.
a Theses. Def. Aarone *Normand*. 27. Oct. 1733. 4 S.
b Theses. Def. Kanuto *Schytte*. 12. Oct. 1734. 4 S.
- u12. GUDME, Hermannus Petrus.
1713-1772.
a *Ædium Judaicarum* תלמוד & *ΥΙΕΡΩΑ*
Resp. Johanne *Mossin*. 5. Apr. 1734. 12 S.
(Øverste Stokværk i jødiske Bygninger.)
b *Critica . . . passionalia*. Resp. Erasmo *Flensborg*. 31. Mar. 1735. 4 S.
(Undersøgelser til Lidelseshistorien.)
c *De causis, qvæ originem & occasionem fabulis veterum dedisse videntur*. Def. Baggone *Eilertz*. 30. Apr. (1. Maj.) 1736. 12 S.
(Om de Aarsager, som synes at have været Oprindelsen og Anledningen til Oldtidens Myther.)
d *De cognoscendis impedimentis qvæ a sensu et imaginatione custodiæ legis naturæ circa affectus objiciuntur*. Def. Georgio Valerio *Tormöhlen*. 26. Mar. 1737. 16 S.
(Om at kende de Hindringer, som Sanserne og Fantasien rejser mod Bevarelsen af Naturens Lov omkring Lidenskaberne.)
e *De removendis impedimentis qvæ a sensu & imaginatione custodiæ legis naturæ circa affectus objiciuntur*. Def. Petro *Brinch Nicolai* fil. 1. Mar. 1738. 12 S.
(Om at fjerne de Hindringer . . .)
- u13. OLIVARIUS, Nicolaus (Niels Holgersen) 1711-1779.
Theses. Resp. Henrico *Kampmann*. 9. Maj 1735. 4 S.
- u14. HVID, Jacobus (Hviid) 1713-1782.
a *Critica qvædam biblica*. Resp. Petrô *Meyer*. 10. Maj. 1735. (4 S.)
b *De eo, qvôd jure autonomiæ liberis gentibus a Romanis erat concessum*. Resp. Christierno *Andrup*. 16. Apr. 1736. 16 S.
(Om hvad Romerne indrømmede fri Folk i Følge Selvbestemmelsesretten.)
c *De Militia Judæorum*. Resp. Gerhar-do Henricho *Schrïver*. 1. Apr. 1737. (32 S.)
(Om Jødernes Hærvæsen.)
d *Circa abusum torturæ*. Resp. Janô *Sechmann*. 11. (14.) Mar. 1738. (6 S.)
(Om Misbrug af Tortur.)
- u15. CHRISTIANI FIL., Fridericus (Frederik Hugo Christensen) 1714-1782.
Specimen philologico-morale, originem philautiæ ejusdemqve remedium cognitionem sui ipsius monstrans. Def. Petro Olai *Ørum*. 10. Maj 1737. 10 S.
(Filologisk-moralsk Prøve, der viser Egenkærligheden og Midlet derimod: Selverkendelse.)
- u16. GUDME, Nicolaus Caspari (Niels Jespersen) 1711-?
a *De diis et deabus præcipuis in Italia ante Romam a Romulo conditam*. Def. Petro *Wandeler*. 13. Sep. 1736. (12 S.)
(Om de vigtigste Guder og Gudinder i Italien før Roms Grundlæggelse ved Romulus.)
b *De statu Thessalonicensium, (ad quos scripsit Apostolus Paulus) ante, in, & post conversionem*. 1. Def. Friderico *Hattun*. 5. (20.) Sep. 1737. (8 S.)
c — 2. Def. Oligero *Halling*. 23. Jul. 1738. (8 S.)
d — 3. Def. Ericho (Erico) *Carlebye*. 14. Sep. 1739. (13 S.)
(Om Tessalonicensernes Tilstand (til hvem Apostlen Paulus skrev) før, under og efter Omvendelsen.)

- u17. KIERUL, Petrus Arendi (Peder Arentsen Kierulff) 1715-1776.
- a De ministerio Christi publico. 2. Qvot annis Jesus Christus perfunctus est officio suo. Def. Johanne Christiano *Sahle*. 27. Sep. 1737. S. 13-24. (1 in audit. Coll. Reg.)
(Om Kristi offentlige Gerning. 2. I hvormange Aar Jesus Kristus udførte sit Hverv.)
 - b Ad dictum Actorum XVIII, v. 18, exhibens hac vice voti, ibi memorati, subjectum. Def. Andrea *Bernhovio*. 22. Sep. 1738. (8 S.)
(Om Skriftstedet Acta 18, v. 18, denne Gang klarlæggende Genstanden for det deri nævnte Løfte.)
- u18. OLIVARIUS, Clemens Oligeri 1717-1785.
- a Superstitiones quasdam vulgares circa morituros historicè recenset, sub censuram vocat. Resp. Johanne Oligeri *Olivario*. 19. Dec. 1740. S. 1-10.
(Historisk Gennemgang og Kritik af visse folkelige overtroiske Forestillinger om Folk, der skal dø.)
 - b Inceptam dissertationem . . . jam circa moribundos & mortuos . . . exponit. Resp. Hildebrando *Berth*. 19. Dec. 1740. S. 11-18.
(Den paabegyndte Disputats fremstilles, nu om døende og døde.)
- u19. FERSLEW, Severinus.
- De calumnia. 15. Maj 1741. Resp. Johanne *Olivario*. (8 S.)
(Om Bagtalelse.)
- u20. HALLING, Oligerus (Holger) 1718-1799.
- a De vulgato scommate Purus putus logicus est purus putus asinus. Resp. Clemente *Olivario*. 28. Oct. 1741. 12 S.
(Efter S. 6 nyt Titelblad: . . . continuata pro stipendio Grönbechiano.)
(Om det folkelige Spotteord: en ren og skær Logiker er et rent og skært Fæ.)
 - b De contemtu publicanorum apud Judæos. 1-2. Resp. Erasmo Alberto *Trap*. 29. Oct. 1742. (8+6 S.)
(Om Foragten for Tolderne hos Jøderne.)
 - c Vitæ comparatæ B. M. Lutheri et Ph. Melancthonis. 1-2. Def. Ovidio *Hauggaard*. 10. Oct. 1743. (8+4 S.)
 - d — 3. Def. Henrico *Bytzow*. 19. Sep. 1744. (8 S.)
 - e — 4. Def. Christierno Nicolao *Lind*. 14. Oct. 1745. (8 S.)
(Sammenligning mellem M. Luthers og Ph. Melancthons Liv.)
- u21. WITH, Nicolaus Randulff (Niels Randulf) 1710-1788.
- De lacu asphaltite. 1-2. Def. Petro *Kofoed*. 2. Dec. 1741. S. 1-8, 9-18.
(Om Asfaltsøen.)
- u22. LUJA, Ludovicus Christoph. (Ludvig Christopher) 1720-1767.
- De nomine Sælandiæ. Resp. Petro *Kofoed*. 30. Jun. 1742. 12 S.
(Om Navnet Sjælland.)
- u23. MYLIUS, Johannes Jacob 1727-1803.
- De admiralitate, cujus mentio Cod. Christ. 4. libr. 7c. Def. Andrea *Bondo*. 22. Maj 1749. 12 S.
(Om Admiralitetet, som omtales i Christian den 4.s Lov Bog 7c.)
54. LANGEMACH, Christianus 1718-1757.
- a Doctrina de lege naturali connata, ex loco Paulino Rom. II, v. 14. 15. 1. Resp. Johanne *Finkenhagen*. 30. Nov. 1752. S. 1-16.
 - b — 2. Resp. Christiano *Dreyer*. 11. Oct. 1753. S. 17-30.
 - c — 3. Resp. Christiano *Friderico Hansen*. 11. Dec. 1754. S. 31-44.
— 4. Resp. Canuto *Plesner*. 10. Dec. 1755. S. 45-55.

- e — 5. Resp. Laurentio *Arröe*. Dec. 1756. S. 56-68.
(Læreren om den medfødte, naturlige Lov, efter Paulus, Rom. 2, v. 14-15.)
55. STUDSGAARD, Christianus
Bewerlin (Beverlin) 1727-1806.
a Sectarum Judaismi earumque ortus pariter ac interitus idea generalis. 1. Resp. Antonio *Bloch*. Nov. 1750. S. 1-36.
b — 2. Resp. Johanne *Almstrup*. Jun. 1752. S. 37-66.
c — 3. Resp. Jacobo *Baden*. 12. Apr. 1753. S. 67-88.
d — 4. Resp. Andrea *Aary*. 29. Mar. 1754. S. 89-114. (Ufuldendt.)
(Oversigt over Jødedommens Sekter og deres Opstaaen samt Undergang.)
56. KRAG, Christianus 1729-?
a De Mose rege. 1. Def. Ansgario *Borch*. 5. Dec. 1752. S. 1-12.
b — 2. Def. Christiano *Grönvold*. 31. Oct. 1753. S. 13-22.
c — 3. Def. Christiano *Grönvold*. 6. Dec. 1754. S. 23-32.
d — 4. Def. Petro Johanne *Thorning*. 29. Nov. 1755. S. 33-42. (Ufuldendt.)
(Om Moses som Konge.)
57. WIINHOLT, Petrus (Peder)
1722-1794.
a De aptissimo et maxime opportuno tempore adventus Christi. 1. Def. Ansgario *Borch*. 9. Dec. 1752. S. 1-16.
b — 2. Def. Johanne Conrado *Fabricio*. 4. Dec. 1753. S. 17-30.
c — 3. Def. Johanne Jacobo *Rossing*. 7. Dec. 1754. S. 31-40.
d — 4. Def. Johanne Widing *Heiberg*. 6. Dec. 1755. S. 41-50. (Ufuldendt.)
(Om det mest egnede og mest belejlige Tidspunkt for Kristi Genkomst.)
58. BERNTH, Johannes Ludovicus
(Johan Ludvig) 1724-1804.
a De expansione manuum Dei Es. LXV. C. 2, v. memorata. Def. Johannes *Almstrup*. 1. (6.) Jun. 1752. S. 1-24.
b — 2. Def. Olaus *Jani fil.* 15. Maj. (Jun.) 1753. S. 25-46.
(Ved en Trykfejl betegnet som 1.)
(Om Fremstrækningen af Guds Hænder.)
60. THAMSON, Christianus Fridericus (Frederiksen) 1716-?
a De ultimo Naamanis Syri cum Elisæo propheta colloquio. 1. Def. Ansgario *Borch*. 9. Dec. 1752. S. 1-16.
b — 2. Def. Jacobo Friderico *Lund*. Nov. 1753. S. 17-31.
(Om Syrerens Naamans sidste Samtale med Profeten Elisa.)
c De verbis Christi Luc. X, v. 18. Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. Def. Wilhelmo *Falck*. 9. Dec. 1754. 12 S.
(Om Kristi Ord: De saa Satan falde fra Himlen som et Lyn.)
d De præcipua oneris Mosi impositi gravitate, eademque à Deo sublevata Num. xi. v. 25. 1. Def. Ericus Jacobus *Boetius*. 14. Jun. 1756. S. 1-12.
e — 2. Def. Henrico Gabriele *Oberkampff*. 9. Dec. 1756. S. 13-22.
(Om den særlige Tyngde af den Moses paalagte Byrde, og hvordan den af Gud blev fjernet.)
61. ROTTBÖLL, Christiernus Friis
(Christian) 1727-1797.
a De motus muscularis causis præsertim occasionalibus. Def. Johanne *Gottschalch*. 19. Oct. 1752. (6) + 32 S.
(Om Aarsagerne til Muskelbevægelse, især de lejlighedsvis.)
b Trifolium observationum medicarum. Def. Johanne *Gottschalch*. 28. Maj (1753). 12 S.
(Et Treklover af medicinske Iagttagelser.)
c Meletematum, quibus principia & fundamenta suppeditarunt relictæ B. Joh. Stampe manuscripta, de morbis deuteropathicis seu sympathicis part 1. Cum Johanne *Gottschalch*. 8. Jun. 1754. 16 S. (Part 2 fattes.)

- (Overvejelser, hvortil Hovedparten og Grundlaget stammer fra Joh. Stampes efterladte Manuskripter, om sekundære eller sympatiske Sygdomme.)
- d Succinctam balneorum historiam. Def. Johanne *Gottschalck*. 18. Mar. (1755). 8 S. (Ufuldendt.)
(Kortfattet Badenes Historie.)
63. BANG, Olaus (Oluf Lundt de) 1731-1789.
- a De justo bello et publico. 1. Def. Jacobo *Sivertzen*. 24. Oct. 1750. 15 S.
- b — 2. Def. Enevold Berregaard *Fogh*. 8. Jun. 1752. 16 S.
- c — 3. Def. Christiano *Leth*. 7. Jun. 1753. 16 S.
(Om retfærdig og offentlig Krig.)
- d Circa cautelas contractuum jure Danico. Def. Adriano *Lentz*. 22. Maj. 1754. 11 S.
(Om Retsbeskyttelse af Kontrakter efter danske Ret.)
- e Quæstiones. Def. Petro Hegelund *Christi*. 21. Maj 1755. 8 S.
(Spørgsmaal. (Om Hovedbølle, Aasæde og Forløftning.))
64. HESSELBERG, Engelbertus (Engelbrecht) 1728-1788.
Meditationes . . . de legibus Haraldinis quibus ab errore vindicatur præfatio legis Danicæ contra objectiones docti cujusdam Germaniæ. Def. Enevold Berregaard *Fogh*. 11. Dec. 1752. 15 S.
(Nogle Overvejelser om Haralds Love, hvorved Fortalen til Danske Lov hævdes fri for Fejl mod Indvendinger fra en vis Lærd fra Tyskland.)
65. AMUNDIN, Johannes Feldten 1729-1758.
- a De statione solis ad Josv. X. 12, 13. Def. Jano Bing *Dons*. 9. Jun. 1752. 11 S.
(Om Solens Stilstand.)
- b De luce primigenia ad Gen. Cap. I v. 3. Def. Johanne Conrado *Fabricio*. 20. Jul. 1753. 12 S.
(Om det først skabte Lys.)
- c De constellatione Orionis. Resp. Martino *Jelstrup*. 11. Jun. 1754. 12 S.
(Om Stjernebilledet Orion.)
- d De rubedine coeli vespertina et matutina, ansam præbente dicto Matth. XVI. v. 2. 3. Resp. Christiano *Fabricio*. 18. Jun. 1755. 8 S.
(Om Himlens Morgen- og Aftenrøde.)
- e De apparitionibus & disparitionibus stellarum. Resp. Curtio *Spielderup*. 19. Jun. 1756. 12 S.
(Om Stjernernes Tilsynekomst og Forsvinden.)
66. HOLST, Joachimus Georgius 1724-?
- a Idea applicationis methodi mathematicæ. 1. Def. Jacobo *Adolpho*. 7. Dec. 1753. S. 1-12.
- b — 2. Def. Mauritio *Friis*. 10. Dec. 1754. S. 13-20.
- c — 3. Def. Curtio *Spielderup*. 9. Dec. 1755. 21-30.
(Den matematiske Metodes Anvendelse.)
- d Area circuli æqualis est triangulo cuius altitudo est radius et basis peripheria. Def. Laurentio *Arrøe*. 4. Dec. 1756. 8 S.
(En Cirkels Areal er lig en Trekant, hvis Højde er Radius og hvis Basis er Periferien.)
67. RÖRBYE, Jonas (John) 1725-1810.
- a De puro, perspicuo, et rei pertractandæ conveniente stilo in orationibus observando. Def. Nicolao Hurthigkarl *Braad*. 25. Nov. 1752. 16 S.
(Om i Taler at iagttage en ren, klar og til det behandlede Emne svarende Stil.)
- b De poetis antiquis. 1. Resp. Andrea *Bredstrup*. 15. Nov. 1753. S. 1-12.
- c — 2. Resp. Johanne Christiano *Zim-*

- merman. 4. Dec. 1754. S. 13-22.
(Ufuldendt.)
(Om Oldtidens Digtere.)
- d De officio boni præceptoris in eligendo et sublevando juniorum ingenia. 1. Def. Henrico Gabriele *Oberkampff*. 27. Nov. 1755. S. 1-12.
- e — 2. 2. Dec. 1756. S. 13-22.
(Om den gode Lærers Hverv at udvælge og hæve de yngres Evner.)
69. LUND, Jacobus Johannes 1725-1798.
- a De mirando Dei auditorio ejusdemque loquentis auctoritate ex Es. I, 2. Def. Joanne *Ørsted*. 11. Nov. 1752. S. 1-16.
- b — 1, sect. 2. Def. Jacobo Friderico *Lund*. 19. Nov. 1753. S. 17-26.
(Om at beundre det Rum, hvori Gud taler (o: Verden) og hans Myndighed, naar han taler.)
- c In divinam inspirationem segmentum, prælucente tamen dicto Paulino 2 Tim. III, 16. Def. Janus *Grønkiær*. 28. Nov. 1745 (i. e. 1754.). S. 1-12.
- d — 2. Resp. Christiano Friderico *Jacobi*. 3. Jun. 1755. S. 13-20.
(Ufuldendt.)
(Et Stykke om den guddommelige Inspiration, vejledet af Skriftstedet.)
- e Oda Mosaica, Psalmorum XC. Def. Erasmo *Lindegaard*. 21. Jun. 1756. 38 S. 8: vo.
70. LØBECK, Nicolaus (Niels Bendtsen Løbek) 1716-?
- a De Indis antiqvis. 1. Def. Matthia *Lind*. 3. Nov. 1752. S. 1-18.
- b — 2. Def. Christiano *Dreyer*. 27. Sep. 1753. S. 19-32.
(Om Oldtidens Indere.)
- c De Vatribus lyricis. 1. Cum Georgio *Olivario*. 5. Jun. 1754. S. 1-12.
- d — 2. 7. Jun. 1755. S. 15-24.
(Om de lyriske Digtere.)
- e De Satira. Def. Georgius *Olivarius*. Jun. 1756. 12 S.
(Om Satiren.)
71. KÖLMER, Jacobus 1733-1755.
- a De methodo convenientissima in studio medico observanda. 1. Resp. Johanne *Gottschalch*. 26. Maj. 1753. 12 S.
- b — 2. Nov. 1753. S. 1-12.
- c — 3. Resp. Manasse *Faxøe*. 3. Maj. 1755. S. 13-20.
(Om den mest hensigtsmæssige Metode at iagttage ved det medicinske Studium.)
72. BADEN, Jacobus 1735-1804.
- a De generalioribus et præcipuis theol. polemicæ mediis. 1. Def. Joanne Paludano *Smith*. Maj. 1754. 16 S. (2 fattes.)
(Om de mere almindelige og væsentlige Midler til theologisk Strid.)
- b Possibilitatem miraculorum . . . probare conatur. Resp. Torkillo *Badenio*. 17. Jun. 1755. 24 S.
(Forf. søger at bevise Muligheden af Mirakler.)
- c Doctrinam de scientia divina breviter proponere et a dubiis, inprimis poiretanis, liberare tentatur. Resp. Joanne Wilhelmo *Jacobi*. 17. Jun. 1756. (19 S.)
(Forf. søger i Korthed at fremstille Læren om den guddommelige Viden og at befri den for Tvivl, især de Poiretanske.)
73. BRUUN, Joachimus (Jochum Gregersen) 1729-1797.
Explicationis dicti epist. ad Phil. III, v. 10. part. 1. Resp. Nicolao *Wilholt*. 27. Apr. 1754. 8 S. (2 fattes.)
74. HEERFORDT, Johannes (Johan Jacobsen) 1728-1781.
- a De Matæologia Judæorum Talmudica. 1. Def. Martino *Jelstrup*. 14. Maj. (1755). S. 1-16.
- b — 2. Def. Christiano Friderico *Runchel*. 2. Jun. 1756. S. 17-24.
- c — 3. Def. Mathia *Salling*. 25. Maj. 1757. S. 25-36.

- d — 4. Def. Claudio Suhr *Möllero*. 10. Apr. 1758. S. 37-50.
- e — 5. Def. Jacobo *Heerfordt*. 29. Maj. 1759. S. 51-64.
(Om Jødernes Taabetale i Talmud.)
76. PONTOPPIDAN, Johannes
(Hans) 1730-1802.
- a Dissertatio . . . continens expositionem dicti Paulini epistolæ ad Philipp. Cap. I. v. 23. Def. Petro *Pontoppidan*. 3. Jun. 1755. 12 S.
- b De manna Israelitarum. 1. Def. Erasmo *Lindegard*. 1. Jun. 1756. (10 S.) (2 fattes.)
- c De ineffabilitate beatitudinis coelestis annuente Paulo 2 Cor. XII. v. 4. Resp. Olao Nicolao *Bützow*. 9. Jun. 1757. (10 S.)
(Om den himmelske Saligheds Uudsigelighed.)
- d De autore epistolæ ad Hebræos. Def. Claudio Suhr *Müller*. Maj 1758. 12 S.
(Om Forfatteren til Hebræerbrevet.)
78. BRIX, Christianus Fridericus 1736-?
- a De salibus alkalino-volatilibus. 1. Cum Augustino *Faber*. Jun. 1756. S. 1-8.
- b — 2. Cum Thomas *Bugge*. Jun. 1757. S. 11-16.
(Om de alkalisk-flygtige Salte.)
79. WHITE, Joris 1731-1765.
- a De dysenteria contagiosa Hafniæ et in vicinis illi pagis epidemice grassante anno 1757. Def. Jacobo Christiano *Bie*. 29. Maj. 1758. 56 S. 8:vo.
(Om den smitsomme Dysenteri, der hærgede epidemisk i København og omliggende Landsbyer i 1757.)
- b De Dysenteria autumnali, Hafniæ grassante Ao. 1758. Cum Petro *Möllero*. Jun. 1759. 12 S.
(Om den Efteraarsdysenteri, der hærgede i København 1758.)
- c De morbis epidemicis huic loco propriis. 1. Def. Andrea *Schielderup*. Jun. 1760. 12 S. (2 fattes.)
- (Om de epidemiske Sygdomme, som hører hjemme her.)
80. RÖN, Paulus (Paul) 1716-1789.
- a Sciagraphia Lutheri Danici, Sive biographia primi in Dania restauratoris doctrinæ sanæ, magistri Johannis Tausani, episcopi olim dioeceseos Ripensis vigilantissimi. Resp. Christierno *Hee*. 11. Nov. 1757. (18) + 128 S. 8:vo.
(Portræt af den danske Luther, eller Biografi af Hans Tausen.) (18 S. latinske Theses, 128 S. dansk Tekst.)
- b Specimen . . . exhibens notitiam quandam templorum veterum. 1. Def. Matthia *Bugge*. Dec. 1758. S. 1-16. 8:vo.
- c — 2. Def. Canuto *Holtermann*. 19. Dec. 1759. S. 17-32. 8:vo.
- d — 3. Def. Martino Thrane *Brünniche*. 23. Jun. 1761. S. 33-46. (Ufuldendt.) 8:vo.
(Om Oldtidens Templer.)
81. de FUCHS, Christianus Carolus Fridericus 1726-1780.
- a De quadam revelationis specie
בן קול filia vocis vulgo dicta. 1. Resp. Abrahamo *Kall*. 15. Jun. 1757. S. 1-16.
- b — 2. Resp. Laurentio *Schov*. 1. Mar. 1758. S. 17-32.
- c — 3. Resp. Martino Thrane *Brynrike*. 31. Maj. 1759. S. 33-48.
- d — 4. Resp. Lagone *Hilario*. 16. Jun. 1760. S. 49-64. (Ufuldendt.)
(Om en Art Aabenbaring som kaldes »Stemmens Datter«.)
83. JULBY, Nicolaus (Niels Julbye) 1722-?
- a Variæ de sapore mannæ, Israelitis in deserto datæ sententiæ. Def. Fridrico *Jessen*. Oct. (2. Nov.) 1757. 16 S.
(Forskellige Meninger om Smagen af den Manna, der blev givet Israelliterne i Ørkenen.)

- b De quæstione: num angeli corpora habeant nec ne? Def. Martino *Brynike*. 28. Nov. 1758. 16 S.
(Om det Spørgsmaal, om Englene har Legemer eller ej?)
- c Recentioris philosophiæ lux in doctrina de animarum post mortem statu veteris philosophiæ tenebris opposita. 1. Def. Christiano *Sommerfeldt*. 22. Dec. 1759. S. 1-8.
d — 2. Def. Andrea *Hammer*. 20 Dec. 1760. S. 9-18.
(En nyere Filosofis Lys stillet mod den gamle Filosofis Mørke i Læren om Sjælenes Tilstand efter Døden.)
84. ROBERT, Paulus (Poul) 1729-1803.
a De epistola cujus meminit Paulus Col. IV. 16 . . . *Καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας*. Def. Matthia *Galthen*. 14. Dec. 1757. S. 1-10.
b — 2. Def. Johanne *Möller*. 16. Sep. 1758. S. 13-22.
c — 3. Def. Petro Lassen *Bröckner*. 11. Dec. 1759. S. 23-32.
d — 4. Def. Jano *Aamodt*. 23. Dec. 1760. S. 33-40. (Ufuldendt.)
(Om det Brev, som Paulus nævner: Og det fra Laodikea.)
85. MUNCH, Severinus (Søren Munck) 1733-1801.
a שלום שלמה sive de salute regis Salomonis. 1. Resp. Canuto Canuti *Nicolai*. Dec. 1757. (16 S.)
b — 2. Resp. Jona *Gill*. Dec. 1758. (8 S.)
c — 3. Def. Johann. *Müllero*. Jan. 1760. 8 S.
(Om Kong Salomons Frelse.)
87. FABRICIUS, Christianus, Joh. Fil. 1736-1786.
De idololatria et magia Ephesiorum ansam præbente Act. XIX. capite. 1. Resp. Nicolao Benjamine *Aal*. 15. Jun. 1757. 12 S. (2 fattes.)
(Om Ephesernes Afgudsdyrkelse og Trolddom, paa Grundlag af . . .)
88. HEE, Christiernus Thomæ (Christen Thomsen) 1734-1786.
a De quadratura polygonorum nec non reductione quadrati in polygonon. Resp. Nicolao Thomæ *Hee*. 11. Mar. 1758. 16 S.
(Om Polygoners Kvadratur, og om Kvadratets Forvandling til et Polygon.)
b De quantitibus numerisque irrationalibus. Def. Christiano *Hirtznach*. 12. Mar. 1759. 8 S.
(Om irrationale Størrelser og Tal.)
c De differentia inter corpus physicum et mathematicum. Resp. Christierno *Wadum*. Jun. 1760. 16 S.
(Om Forskellen mellem et fysisk og et matematisk Legeme.)
89. BIORNONIUS, Stephanus (Stephan Bjørnsson) 1730-1798.
a De effectu cometarum descendentium in systema nostrum planetarium. 1. Def. Christiano Ditlevio *Lunn*. 18. Feb. 1758. 12 S. (2 fattes.)
(Om Virkningen af Kometer, der kommer ind i vort Planetsystem.)
b De usu astronomiæ in medicina, cujus præliminaria de influxu corporum cælestium systematis nostri solaris in tellurem nostram mediante vi luminaria et magnetica. Def. Otthone *Johannæo*. Jun. 1759. 8 S.
(Om Brugen af Astronomien i Medicinen; Indledning om vort Solsystems Himmellegemers Indflydelse paa vor Jord gennem den lysende og magnetiske Kraft.)
c Dissertatio spectans ad physicam coelestem, qva sufficienter, aut certe summa cum verisimilitudine a priori probatur dari in corporibus coelestibus creaturas rationales, montes et aquas. Def. Johanne *Olavio*. Jun. 1760. 8 S.
(Disputats om celest Fysik, hvori tilstrækkeligt eller sikkert med Sandsynlighed a priori bevises, at der paa Himmellegerne findes Fornuftvæsenere, Bjærge og Vande.)

90. LINDEGAARD, Erasmus
(Rasmus) 1739-?.
a De diis Romanorum, sc. de majorum gentium diis et eorum nominibus. Def. Laurentio *Bruun*. 22. Jun. 1757. (8 S.)
(Om Romernes Guder, d. v. s. om de Store Folkeslags Guder og deres Nayne.)
b. De legione Romana. 1. Resp. Laurentio *Bruun*. 19. Jun. 1758. 8 S.
(2 fattes.)
(Om den romerske Legion.)
c De grammatices utilitate et necessitate. Resp. Laurentio *Bruun*. Jun. 1759. 8 S.
(Om Nyttens og Nødvendigheden af Grammatikken.)
91. RIESE, Thomas 1726-1810.
De processu in genere secundum legem nostram. 2. Def. Friderich Diderich Seckman *Fleischer*. Apr. 1760. 8 S. (Ufuldendt.) (1 fattes.)
(Om Proces i Almindelighed efter vor Lov.)
92. TRESCHOW, Michael
1741-1816.
a De solennitatibus in genere et de quibusdam juris Danici in specie. Def. Johanne *Schoenheyder*. 9. Jun. 1759. 12 S.
(Om Formaliteter i Almindelighed og om nogle i Dansk Ret i Særdeleshed.)
b De interpretatione legali juris Danico Norvegici. Def. Claudio Andrea *Dons*. Dec. 1759. 12 S.
(Om lovlig Udlægning af dansk-norsk Ret.)
c De obstagio. Resp. Petro Magno *Troyel*. Dec. 1762 (19. Jan. 1763). 38 S.
(Om Gidsel.)
93. HANEFELDT, Georgius
Samuel ?-1770.
a In Jesaia cap. XVIII. Def. Christiano *Ejrup*. 22. Nov. 1759. 22 S. 8:vo.
- b In Jes. Cap. IIX, 21,22. & C. IX 1,2. Def. Christiano Carolo *Stolpenberg*. 31. Maj. 1760. 28 S. 8:vo.
c In Hos. Cap. X, 4,5,6. Def. Johanne *Johannis fil.* 30. Maj. 1761. 24 S. 8:vo.
d In Jes. 29, 1,2. Def. Langstedio *Bagge*. 19. Jun. 1762. 8 S.
(Ogsaa uden Vignet pro Regia quadra.)
95. HOLTERMAN, Henricus
1735-1784.
a Dissertatio sistens explicationem, Act. Cap. II. v. 19,20,21. Coll. cum Ioëlis Cap. III. v. 3. 4. & 5. Def. Olao Bornemann *Heiberg*. 18. Jun. 1760. 16 S.
b In locum Paulinum 2 Timoth. Cap. 4, v. 3 obvium. Def. Jano *Aamodt*. 22. Jun. 1761. 16 S.
c In phrasin μή μου άπτον cap. Joh. XX. v. 17 obviam. Def. Joachimo *Irgens*. 21. Jun. 1762. 15 S.
(Om Sætningen: Rør mig ikke, som findes...)
d Circa voces όν ήν καιρός ούκων Marc. cap. XI. v. 13. obvias. Def. Johanne Jacobo *Reiniche*. Jun. 1763. 8 S.
(Om Ordene: Det var ikke Aarstid for Figner, der findes...)
e Theses. Def. Joh. Jac. *Reineche*. 27. Jun. 1764. 7 S. 8:vo.
97. SÅXTORPH, Matthias
1740-1800.
a De situ hominum convenientissimo. Tam in eundo quam jacendo methodo quæ fieri potuit mathematica proposita. 1. Def. Thoma *Bugge*. 18. Dec. 1759. 16 S.
(Ogsaa pro quadra Regia.)
b — 2. Def. Severino *Fogh*. 17. Dec. 1759 (1760). 12 S. (Ogsaa pro mensa Regia.)
(Om Menneskets bekvemteste Stilling baade til at gaa og til at ligge, fremstillet saa vidt muligt mathematisk.)
c Dissertatio sistens quæstionem anato-

- mico-criticam Cui bono? Def. Thoma
Klog. Dec. 1761. 20 S.
(Ogsaa in Auditorio Collegii Regii
pro mensa Regia.)
(Disputats, der rejser det anatomisk-
kritiske Spørgsmaal: Til hvis Nytte?)
- d De doloribus parturientium signum
felicis partus præbentibus. Def. Ur-
bano Bruun *Aaschow.* 6. Jul. 1762.
32 S.
- e — 2. Def. *Flensborg.* 24. Dec. 1766.
S. 17-32.
(Om de fødendes Smerter som Tegn
paa en heldig Fødsel.)
98. HAAR, Nicolaus (Niels)
1731-1811.
- a De velamine oculorum Saræ, argu-
mentum præbente Gen. Cap. XX
Comm. 16. Resp. Severino *Neigaard.*
14. Jun. 1760. 16 S.
(Om Dækket for Saras Øjne, paa
Grundlag af ...)
- b De peculiari Christi in Judæos judi-
cio, aqvilorum ad cadaver congrega-
tioni Matthæi XXIV. 28. comparato.
Resp. Petro *Strange.* 22. Jun. 1761.
16 S.
(Om Kristi særlige Dom om Jøderne,
der sammenligner dem med Ørnene,
der flokkes om et Aadsel.)
- c Circa illustre de Messia Ps. II, 7. va-
ticipinium. Def. Jano Rosenstand *Goi-
sche.* 21. Jun. 1762. 16 S.
(Om den berømte Spaadom om Mes-
sias.)
- d Theses. Def. Joh. Jac. *Reineche.* 26.
Jun. 1764. 8 S. 8:vo.
99. FUGL, Adolphus Andreas
1739-1770.
- a In vaticiniorum Michæ Cap. I. com-
9-ad finem usque. 1. Def. Laurentio
Nørregaard. 13. Jun. 1761. 16 S.
(2 fattes.)
- b Ad locum illum vexatum, Ps. XLIX.
15. Def. Christiano *Boserup.* 17. Jun.
1762. 15 S.
(Om det vanskelige Sted ...)
- c De reformatione Lutheri. 14. Jan.
1763. 32 S. 8:vo.
(Om Luthers Reformation.)
100. HAMMER, Martin (Morten)
1739-1809.
- a De lingua patria præ cæteris colenda.
In opposcentes invadet *C. Nimb.* 25.
Jun. 1761. 16 S. 8:vo.
(Om at Modersmaalet bør dyrkes
frem for alle andre.)
- b De deorum commemoratione. Def. C.
A. *Dons.* 28. Jun. 1762. 22 S. 8:vo.
(Om Gudernes Ihukommelse.)
101. STEENLOOSIUS, Friderichus
(Frederik Steenløse) 1739-
1786.
- a De Christo Salvatore, sacerdote dicto
secundum ordinem Melchisedechi.
Def. Erasmo Pet. *Langhorn.* Jun.
1762. 16 S. 8:vo.
(Om Kristus Frelseren, kaldet Præst
paa Melchisedechs Vis. (Ps. 110,4.))
- b De Manna, qvo Deus Israelitas in
diserto sustentavit. Def. Erasmo *Flei-
schero.* 10. Dec. 1762. 31 S. 8:vo.
(Om den Manna, hvormed Gud næ-
rede Israeliterne i Ørkenen.)
- c In dictum Psal. CX. v. 7. 1. Def.
Erasmo *Fleischer.* Dec. 1763. S. 1-8.
- d — 2. Nov. 1764. S. 9-14.
102. BANG, Janus (Jens)
1737-1808.
- a Hominis proportio. Resp. Georgio
Gynthero *Werlich.* 1. Jul. 1762. 20 S.
(Menneskets Proportioner.)
- b Theses obstetriciæ. Jun. 1754 (i. e.
1764). 8 S. 8:vo.
(Theser inden for Fødselsvidenska-
ben.)
- c Partus secundus vel placenta propul-
sio. Jun. 1765. 8 S.
(Den anden Fødsel, eller Moder-
kagens Udstødning.)
- d Tabula synoptica myologiæ. Resp.
Friderico Ludovico *Bang.* Jun. 1767.
12 S.

- e — 2. (Uden Resp.) Jun. 1768. 14 S. 8:vo. (Ufuldendt.)
(Oversigtstabel over Muskellæren.)
- f Saltatio, de cuius utilitate disserit. 1. Def. Erasmo *Topp*. Dec. 1769. 8 S. (2 fattes.)
(Dansen og dens Nytte.)
- g Nutritio. Jun. 1770. 12 S. (Ernæringen.)
103. SCHYT, Andreas (Andreas Schytt) 1742-1771
- a De peccato originali. 1. Def. Nicolao *Dresing*. Aug. 1762. S. 1-12.
- b — 2. Def. Nicolao *Tollesen*. Dec. 1765. S. 13-26.
(Om Arvesynden.)
- c Theses theologicæ polemicæ. Def. Theodoro *Bruun*. 27. Jun. 1764. 8 S. 8:vo.
- d De Judæorum et Samaritanorum de Messia opinionibus. Def. Petro *Wederkinch*. Dec. 1766. 10 S.
(Om Jødernes og Samaritanernes Forestillinger om Messias.)
104. STOLPENBERG, Christianus Carolus 1738-1768.
De statu ecclesiæ hodierno et differentia ejusdem ab antiqvo. 1. Def. Christiano Friderico *Höyer*. 29. Jun. 1762. 10 S. (2 fattes.)
(Om Kirkens nuværende Tilstand og dens Forskel fra Oldtidens.)
105. SAHL, Laurentius (Laurits) 1734-1805.
Specimen paraphraseos, quæ ... caput 1 Paulinæ ad Romanis epistolæ explanatum deduxit. (1762). 48 S.
(Prøve af en Omskrivning, som forklarer 1. Kap. af Paulus' Brev til Romerne.)
107. KRARUP, Thure 1739-1808.
- a Dissertationem, quæ diversæ fabulæ de Saturno explicationes conciliantur, submittit. Def. Jano Halse *Listo*. Dec. 1762. S. 1-16. 8:vo.
— continuatam pro stipendio Victus Regio. S. 17-24. 8:vo.
(Disputats, hvori forskellige Udlægninger af Mythen om Saturn bringes i Overensstemmelse.)
- b Dissertationis, quæ fontes fabularum Gentilium indagantur, part. 1. Def. Svenningio *Lange*. 22. Jun. 1764.
— pro beneficio Prytanei regis continuatam. S. 1-12.
- c — 2. 20. Jun. 1765. S. 13-18.
(Disputats, hvori Kilderne til Hedingernes Myther efterspores.)
108. FINNÆUS, Johannes (Hannes Finsson) 1739-1796.
- a Curæ posteriores in jus ecclesiasticum vicensium. Def. Jona *Jonæo*. 20. Dec. 1762. 20 S.
(1 Diss. Coll. Reg. 1760.)
(Om den gamle, norske Kirkeret, 2. Del.)
- b — continuatas. Def. Jonas *Jonæus*. 1-2. 19. Jun. 1765. S. 1-8, 9-12.
(Fortsat.)
- c De speculo regali. Def. Hilarius *Salholt*. Maj. 1766. 20 S. 8:vo.
(Om Kongespejlet.)
109. BORREBY, Olaus Andreæ (Oluf Andersen) 1737-1791.
- a Introductio generalior ad tractatus speciales de necessitate astronomiæ in oeconomia perficienda. 22. Jun. 1763. 24 S. 8:vo.
(Almindelig Indledning til specielle Afhandlinger om Nødvendigheden af Astronomien til Fuldstændiggørelse af Økonomien.)
- b Arithmetica theoretico-practica loco speciminis anniversarii edita eller Anviisning til Regne-Konsten. 1ste Deel indeholdende den almindelige Regning. 1764. (Kun Titelblad og 3 Sider latinske Theses.) 8:vo.
- c Mathesis puerilis loco speciminis anniversarii edita. Cui pro uberiori materia disputanda præmittitur: Nova methodus mensuram universalem stabilendi. Jun. 1765. 8 S. 8:vo.
(Børnelærdom udgivet i Stedet for den aarlige Disputats. Hvortil føjes,

- som yderligere Stof til Diskussion, en ny Methode til at fastlægge en international Maalestok.)
110. ULDALL, Petrus 1743-1798.
- a Juris pignoris secundum principia juris Danici in specie Cap. 7. libri 5. codicis C. 5ti. expositionem ... submittit. Def. Johanne Georgio Troyel. 19. Dec. 1763. S. 1-24. 8:vo.
 - b — 2. Def. Petro Troyel. 15. Dec. 1764. S. 25-40. 8:vo. (Ufuldendt.) (Om Panteret efter danske Retsgrundsætninger, især efter ...)
111. HOLM, Bartholdus (Bertel) 1741-1815.
- a De præcipuis causis persecutionum in Christianos motarum. 1. Resp. Erasmo Fleischer. Dec. 1763. 16 S.
 - b — 2. Def. Nicolao Friis. Dec. 1764. 8 S.
 - c — 3. Resp. Nicolao Friis. Dec. 1765. S. 3-8.
 - d — 4. Resp. Nicolao Friis. S. 9-14. Dec. 1766.
 - e — 5. Resp. Blatt. Dec. 1767. S. 15-20. (Om Hovedaarsagerne til de mod de Kristne iværksatte Forfølgelser.)
112. LISTO, Janus Halse (Jens) 1741-1779.
- a Cultum matheseos theologo utilem monstrare tentat. (Uden Aar.) 24 S. 8:vo. (At Studiet af Mathematik er nyttigt for en Theolog.)
 - b Theses geometricæ. Aug. 1767. 8 S. 8:vo.
 - c De multiplicatione populi Israelitici in Ægypto. Dec. 1767 (19. Feb. 1768.) 14 S. 8:vo. (Om Israeliternes Folks Formerelse i Ørkenen.)
113. HILARIUS, Lago (Lave Eiler) 1735-1796.
- a In dictum Proverb. Cap. XXIV v: XVI. Def. Johanne Philippo Plesner. 2. Jun. 1764. 12 S.
 - b In cap. Es. LXV. v. 1. & 2. 1. Def. Jano Vinther Bentzon. 17. Jun. 1765. 12 S.
 - c — 2. Def. Jano Brinch. Jun. 1766. 12 S.
 - d In Cant. Cantic. Cap. 1. Vers. 1. 2. 3. Def. Richardo Listo. 22. Maj. 1767. 8 S.
 - e In Cant. Cantic. Cap. I. v. IV. V. Def. Jano Winther Bentzon. Apr. 1768. 8 S.
114. SANDÖE, Janus (Jens) 1743-1817.
- a De bello punitivo. Def. Nicolao Frisio. Jun. (1765). 8 S. (Om straffende Krig.)
 - b De vero honoris studio. Cum Nicolao Frisio. Dec. 1766. 8 S. (Om den sande Ærgerrighed.)
 - c Contra duellatores. Cum Johanne Korn. Jan. 1768. 14 S. (Mod Duellanter.)
115. TEILMANN, Petrus 1745-1816.
- a De diversis hominum studiis sive cur non idem semper placeat? Def. Johanne Teilmann. 8. Jun. 1765. 8 S. (Om Menneskenes forskellige Interesser, eller Hvorfor har man ikke altid Lyst til det samme?)
 - b De usu scriptorum Ciceronis in historia litteraria. Resp. Friderico Ludovico Bang. Sep. 1766. 8 S. (Om Brugen af Ciceros Skrifter i Literaturhistorien.)
 - c De nexu inventionis et elocutionis in oratore. Resp. Friderico Ludovico Bang. Jun. 1767. 12 S. (Om Sammenhængen mellem Stof og Form i Taler.)
 - d Oxymoron argutæ illud orationis decus. Def. Petro Feylberg. Jun. 1768. 11 S. (Det paradoxale Udtryk, dette den slebne Tales Pryd.)
 - e Dissertatio ... Sordidatum sub reatu Romanum sistens. Resp. Oweno Wardinghuus. 22. Jun. 1769. 10 S.

- (Disputats, der hævder, at de anklagede i Rom iførte sig smudsig Dragt.)
116. NANNESTAD, Laurentius Christianus (Lars) 1741-1792.
 a De miraculis magorum Ægypti. 1. Resp. Erasmo Petro Langhorn. 20. Dec. 1765. S. 1-20.
 b — 2. 23. Jun. 1766. S. 21-41. (Om de ægyptiske Troldmænds Mirakler.)
117. KISBYE, Johannes Ambrosius 1744-1824.
 a Circa dictum illud Pauli Rom. 9 cap. 21 v. Def. Christiano Lange. Jul. 1766. 16 S. 8:vo.
 b De *Θηριωμαγία* Pauli 1 Cor. 15, 32. Resp. Erico Ramo. Dec. 1766. 16 S. 8:vo.
 (Om Kampen med vilde Dyr.)
 c De justo septies cadente Prov. XXIV, 16. Resp. Ivaro Seidelin. Dec. 1767. 16 S. 8:vo.
 (Om den retfærdige, der falder syv Gange.)
 d De baptismo *ὡπὲρ τῶν νεκρῶν* 1 Cor. 15, 29. Resp. Erico Ramo. Dec. 1768. 14 S. 8:vo.
 (Om Daab for Døde.)
 De chirographo deleto, ad dictum Coloss. II, 14. Def. Nicolao Bierfreundt. Dec. 1769. 14 S. 8:vo.
 (Om det udslettede Skyldbrev.)
118. BASTHOLM, Christianus 1740-1819.
 a De possibilitate fidei salvificæ infantum. Def. Salomone Giör. 16. Dec. 1765. 31 S. 8:vo.
 (Om Muligheden af frelsende Tro hos Spædbørn.)
 b De morte æterna ut consequente naturali vitæ anteaetæ. Def. Jano Jacobo Bastholm. 12. ? 1766. 40 S. 8:vo.
 (Om evig Død som naturlig Følge af det forbigangne Liv.)
119. PLESNER, Johannes Phillipus (Hans Philip) 1740-1816.
 a Ad syntaxin Latinam. Cum Iano Winther Bentzon. 14. Dec. 1765. S. 1-16. 8:vo.
 b — 2. Cum Johanne Wilhelmo Gulbrand. Dec. 1766. S. 19-32. 8:vo.
 (Til den latinske Syntax.)
120. THUNE, Jacobus 1735-1792.
 a Circa dictum Paulinum Rom. I. Cap. 24 v. Resp. Johanne Bloch. Maj. 1766. 16 S.
 b Circa verba proph. Es. Cap. 40. v. 6. Def. Christiano Severino Bloch. Dec. 1766. 12 S.
 (Alt Kød er Hø.)
 c De *δοκιμασία* spirituali cujus mentionem facit Apostolus Paulus 2 Cor. XIII. Cap. v. V. Def. Johanne Bloch. 1767. 15 S. $\dagger$
 (Om den aandelige Selvprøvelse.)
 d De peccato occasionem decipiendi per legem sumente, adversum Xlimum cap. VIImi. ad Rom. Def. Johanne Boye Cimper. 20. Dec. 1768. 10 S.
 (Om Synden, der tog Anledning af Loven for at bedrage.)
 e De miraculis poenalibus. Def. Fridrico Seidelin. 16. Dec. 1769. 10 S.
 (Om straffende Undere.)
121. LANGHORN, Johannes Ancher (Hans) 1742-1790.
 a De sponsalibus. Def. Erasmo Petro Langhorn. 17. Jun. 1767. 8 S.
 b — 2. Def. Christiano Karup. Jun. 1768. (8 S.) 8:vo.
 (Om Trolovelse.)
 c De nuptiis ritibusque earum solennibus. Def. Canuto Smith. Dec. 1769. S. 1-8. 8:vo.
 d — 2. Def. Johanne Ludovico Mathiade. Dec. 1769. S. 11-16. 8:vo.
 (Om Bryllupper og deres højtidelige Skikke.)
 e Examen . . . potestatis parentium in liberos in matrimonio elocandos. Cum Andrea Christiano de Krog. 26. ? 1771. 16 S. 8:vo.
 (Undersøgelse af Forældres Ret til at bortgive deres Børn i Ægteskab.)

122. ARBIEN, Nicolaus Ericus
(Niels Eriksen) 1744-?.
a De origine Essenorum. Def. Christiano
Koenig. 23. Dec. 1768. 15 S. 8:vo.
(Om Essenernes Oprindelse.)
b De religione Essenorum. 1. Resp.
Ovidio Gierlovio *Meyer*. 1769. S. 1-8.
8:vo.
c — 2. 24. Jun. 1770. S. 9-16. 8:vo.
(Om Essenernes Religion.)
123. TEILMANN, Joannes (Hans)
1746-1822.
a De *ΥΠΟΤΑΞΕΙ* Filii Dei 1 Cor. XV,
28. Def. Georgio *Hahn*. 12. Jun.
(Sep.) 1767. 14 S.
(Om Guds Søns Underlæggelse.)
b In dictum 1 Petr. II. 8 ... *ἐκς ὁ*
καὶ ἐτεθῆσαν. Resp. Georgio *Hahn*.
23. Jun. 1768. 11 S.
(Dertil er de ogsaa satte.)
c Dissertationis classes Atheorum diver-
sas breviter sistentis part. 1. Resp.
Christiano Bülow *Nissen*. 22. Jun.
1769. 8 S. (Ufuldendt.)
(Disputats, der kort opstiller forskel-
lige Arter af Gudløse.)
124. LISTO, Richardus 1743-1789.
a De planeta Saturno. Resp. Christiano
Karup. 24. Dec. 1768. 11 S. 8:vo.
(Om Planeten Saturn.)
b — Jun. 1769. 11 S. 8:vo.
(Om Planeten Saturn.)
125. LEVRING, Andreas (Laurid-
sen) 1738-1801.
De amentia eorum, qui sacram scrip-
turam pro regula vitæ et morum non
agnoscunt, licet de ejus divina origine
sint convicti. Def. Oveno *Waiding-*
huus. Dec. 1768. 38 S. 8:vo.
(Om deres Daarskab, som ikke aner-
kender den hellige Skrift som Rette-
snor for deres Liv og Sæder, skønt
de er overbeviste om dens guddom-
melige Oprindelse.)
126. GOTTSCHALCK, Joh. Georg
(Hans Jørgen) 1741-1816.
a Theses quasdam de nominibus pro-
priis latinis in Danica convertendis
et subjectam M. F. Ciceronis oratio-
nem primam in Catilinam, patriam
in sermonem conversam . . . submittit.
Resp. Daniele *Ritter*. 23. Dec. 1768.
8 S. 8:vo.
b M. T. Ciceros første Tale mod L. S.
Catilin oversat, tillige med en hi-
storisk Forberedelse. 1769. 16+38 S.
8:vo.
(Nogle Theser om Oversættelse af
latinske Egennavne til Dansk, og her-
til Ciceros første Tale mod Catilina
oversat til Modersmaalet.)
127. FLENSBORG, Herlovius
(Herløv) 1735-1784.
a De transpirationis Sanctorianæ usu in
conservanda et restituenda sanitate.
Def. Johanne *Petri*. 22. Dec. 1768.
14 S. 8:vo.
(Om Brugen af den sanctorianske
Sved til at bevare og genvinde Sund-
heden.)
b De hepate. Def. Petro *Thorstensen*.
Dec. 1769. 24 S. 8:vo.
(Om Leveren.)
c De febre putrida Hafniæ grassante
Anno 1769 continuat. Dec. 1771. 34
S. 8:vo. (Første Del fattes.)
(Om den putride Feber, der hærgede
i København i Aaret 1769.)
128. JACOBSEN, Jacob 1743-1809.
a De diaconis eorumque officiis in pri-
mitiva ecclesia. Def. Oveno *War-*
dinghuus. 19. Dec. 1768. 23 S. 8:vo.
(Om Diakonerne og deres Hverv i
Oldkirken.)
b Qvo tempore publice primum in ec-
clesia Christiana constituti sint can-
tores. Resp. Jacobo *Lemvig*. 21. Dec.
1769. 14 S. 8:vo.
(Paa hvilket Tidspunkt der først er
blevet ansat offentlige Forsangere i
den kristne Kirke.)
c De jure patronatus sive vocationibus,
quas dicimus ministrorum ecclesiæ.

- Def. Jacobo *Lemvig*. 26. Jun. 1772. 18 S. 8:vo.
(Om Patronatsretten eller, som visiger, Kaldsretten for Kirkens Præster.)
129. OERSTED, Jacobus Albertus 1748-1787.
a Dubia qvædam circa historiam ficus Marc. XI. obvia. Def. Jacobo *Lemvig*. 29. Nov. 1769. 14 S. 8:vo.
(Nogle Vanskeligheder angaaende Figentræet.)
b De *Θηγοπαζια* Apostoli Pauli I Cor. XV. v. 32. Def. Fochardo Christiano *Witth*. 5. Dec. 1770. 20 S. 8:vo.
(Om Apostelen Paulus' Kamp med vilde Dyr.)
c De spiritu Dei incubante superfice aquarum. Def. Jano Jacobo *Witth*. Dec. 1771. 20 S. 8:vo.
(Om Guds Aand, der rugede over Vandenes Overflade.)
d De legione fulminatrice. Def. Jano Jacobo *Witth*. 17. Dec. 1772. 20 S. 8:vo.
(Om »Lynlegionen«.)
130. MILCHE, Johannes Jacobus 1737-1799.
a De quatuor delictis in jure patrio memoratis Vold, Hærværk, Aaværk et Ran. 1. Resp. Jano *Luno*. 22. Dec. 1769. 24 S.
b — 2. De Vold. Jun. 1769 (1770?) 8 S. (Ufuldendt.)
(Om de fire Forbrydelser, der paa Modersmaalet kaldes . . .)
131. BRINCH, Janus (Jens) 1737-1815.
a In Es. Cap. LIII. v. 9. Def. Erasmo Juul *Busch*. Jun. 1769. 8 S.
b In dictum libri Ecclesiasticæ Cap. XI. v. 1. Def. Friderico Christiano *von Haven*. Jun. 1770. 8 S.
c In verba Christi Matth. XI, 19. Def. Nicolao *Bierfreundt*. Jun. 1772. 10 S.
- d De lege libertatis perfecta cujus in epistola Jacobi Cap. I v. 25. fit mentio. Resp. Johanne Wilhelmo *Bagger*. Jun. 1773. 8 S.
(Om den fuldendte Friheds Lov, som nævnes.)
133. WITTH, Fochardus Christianus (Foch Christian With) 1754-1785.
a De differentia inter liberos, libertos ac libertinos apud Romanos. Def. Jacobo *Lemvig*. 15. Jun. 1770. 22 S. 8:vo.
(Om Forskellen mellem fri, frigivne og frigivnes Børn hos Romerne.)
b De stultitia sapientissimi & infirmitate potentissimi, quas commemorat . . . Paulus I. ad Corinthios C. I. v. 25. Def. Jano Jacobo *Witth*. 16. Dec. 1771. S. 1-20. 8:vo.
— 2. fattes.
c — 3. Def. Georgio *Hansen*. 15. Dec. 1773. S. 37-62.
(Om den viseste Daarskab og den stærkeste Svaghed.)
134. GRUNDTVIG, Enoch 1744-1785.
a De sensu vocis Prætorii in codice saero obvii. 1. Resp. Zacharia *Tack*. 14. Dec. 1771. S. 1-16. 8:vo.
b — 2. Dec. 1772. S. 19-32. 8:vo.
(Om Betydningen af Ordet Prætorium i den hellige Skrift.)
135. BOESEN, Nicolaus (Niels) 1746-1788.
a De eo, quod decorum sit spiritui sancto in dictione Novi Testamenti. Def. Clemente Dieterico *Funch*. Maj. 1772. 32 S. 8:vo.
(Om det, som anstaar sig den Helige Aand i det Nye Testamentes Sprog.)
b De ritibus baptismi. Def. Andrea Laurentii *Schonning*. 1. Dec. 1772. 18 S. 8:vo (2 fattes.)
(Om Daabsritualerne.)

137. BULL, Johannes Randulff (Johan Randulf) 1749-1829.
- a De cultu matheseos apud Romanos. Def. Thoma Hammond *Meldahl*. Dec. 1771. 20 S. 8:vo.
(Om Studiet af Mathematik hos Romerne.)
 - b De judiciis Romanorum. 1. Def. Jacobo Lund *Munthe*. Dec. 1772. S. 1-16. 8:vo.
 - c — 2. Def. Hilario *Munthe*. Jun. 1773. 8:vo.
(Om Romernes Retsforhandling.)
 - d Theses. Def. Andrea Laurentii *Sconning*. Dec. 1774. 8 S. 8:vo.
 - e Theses. Def. Johanne Rödberg *Sunde*. Dec. 1775. 8 S. 8:vo.
138. WORSØE, Petrus 1749-1819.
- a De angelo Petri ex Act. XII. v. 15. Def. Petro *Bröchner*. 19. Dec. 1771. 20 S. 8:vo.
(Om Peters Engel.)
 - b De genuino sensu dicti Paulini Gal. III, v. 20. Def. Arildo Friis *Worsøe*. 23. Dec. 1772. 22 S. 8:vo.
(Om den virkelige Betydning af . . .)
 - c De modestia in explicandis sacris literis adhibenda. 1. Def. Arildo Friis *Worsøe*. Mar. 1774. 20 S. 8:vo. (2 fattes.)
(Om at udvise Beskedenhed i Tolkningen af den hellige Skrift.)
140. MATHIESEN, Mathias Georgius (Matthiesen) 1748-1793.
- a De utilitate ac necessitate horreorum publicorum. Def. Mathia *Thye*. Jun. 1772. 16 S. 8:vo.
(Om Nyttens og Nødvendigheden af offentlige Kornforraad.)
 - b De locationibus fundorum hereditariis (Arvefæster). 1. Def. Christophoro *Nyholm*. Jun. 1773. S. 1-16. 8:vo.
 - c — 2. Def. Mathia *Thye*. 25. Jun. 1774. S. 17-30. 8:vo.
 - d De iis, quæ primum scientiæ oeconomiciæ conceptum constituunt. Def. Friderico Petri *Rosted*. Dec. 1775. 16 S. 8:vo.
(Om det første Grundlag for den økonomiske Videnskab.)
141. HOLST, Laurentius (Laurits) 1742-1824.
- a Circa controversiam de origine sacrificiorum. Def. Johanne Philippo *Giödsche*. Jul. 1772. 12 S.
(Om Striden om Oprindelsen til Ofrene.)
 - b De cultioris styli in orationibus sacris temperamento. Resp. Andrea Laurentii *Schonning*. 2. Jun. 1774. 20 S.
(Om Afpasning af en mere sleben Stil paa Prædikener.)
 - c Ex occasione 2 Sam. XI. 1. Resp. Andrea Laurentii *Schonning*. 23. Jun. 1775. S. 1-20. 8:vo.
 - d — 2. 20. Jun. 1776. S. 21-35. 8:vo.
142. BENDTSEN, Carolus Christianus 1745-1809.
- a De origine civitatis. 1. Def. Christophore *Nyholm*. Jun. 1773. S. 1-16. 8:vo.
 - b — 2. Resp. Johanne *Gude*. Jul. 1774. S. 17-30. 8:vo.
(Om Statens Oprindelse.)
143. WITTH, Janus Jacobus (Jens Jacob) 1754-1827.
- a De logarithmis eorumque usu. Def. Laurentio *Schmidt*. Jun. 1773. 21 S. 8:vo.
(Om Logaritmer og deres Brug.)
 - b De quantitibus nihilo minoribus. Def. Joachimo Daniele *Preisler*. Nov. 1774. 16 S. 8:vo.
(Om Størrelser mindre end intet.)
144. LÖNDAHL, Bondius (Bonde Løndahl, Løndal) 1745-1806.
- a *Επι (Περί) της κρεοφαγίας* ante diluvium. 1. Def. Matthia *Thye*. 12. Jun. 1773. 22 S. 8:vo. (2 fattes.)
(Om Kødspisning før Syndfloden.)
 - b *Περί της κτισσεως* cujus mentionem facit Paulus ad Rom. Cap. VIII.

- v. 19. Resp. Andrea Laurentii *Schonning*. Jun. 1775. 21 S. 8:vo.
(Om Skabningen som Paulus nævner . . .)
145. STELLWAGEN, Christianus
(Christian Georg Frederik)
1740-1808.
a De Antonia Bourignon. 1. Resp. Andrea Laurentii *Schonning*. 23. Jun. 1774. S. 1-16. 8:vo.
b — 2. 2. Jun. 1775. S. 17-30. 8:vo.
c — 3. 2. Jun. 1776. S. 31-44. 8:vo.
d — 4. Resp. Marco *Wolquartz*. Dec. 1777. S. 45-56. 8:vo. (Ufuldendt.)
146. KISBYE, Erasmus Severinus
(Rasmus Severin) 1754-1826.
De disciplina arcani in veteri ecclesia. Resp. Johanne Wilhelmo *Riber*. Jun. 1776. 20 S. 8:vo. (Ufuldendt.)
(Om Læren om Hemmelighed i Oldkirken.)
148. RANÖE, Andreas Broeberg
(Broberg) 1751-1801.
a Circa circulum sanguinis in foetu. Resp. Tychone *Braestrup*. 24. Dec. 1774. 15 S. 8:vo.
(Om Blodets Kredsløb hos Føstret.)
b De pleuritide idiopathica et enteritide iliaca. Resp. Georgio *Strætt*. 23. Dec. 1775. 15 S. 8:vo.
(Om idiopatisk Pleuritis og Tyndtarmsbetændelse.)
c Circa febrem puerperalem. Resp. Georgio *Strætt*. 24. Dec. 1776. 20 S. 8:vo.
(Om Barsel-feber.)
150. LEMVIGH, Jacobus (Lemvig, Lemvig) 1748-1831.
Prolegomena in fabulas Phædri. Def. Marco *Wolquartz*. Dec. 1778. 14 S. 8:vo.
(Forord til Phædrus' Fabler.)
152. SEIP, Christianus Casparus
1751-1806.
a De angina inflammatoria idiopathica. Def. Tychone *Braestrup*. Jun. 1776. 16 S. 8:vo.
(Om inflammatorisk, idiopathisk Angina.)
b De nutritione. 1. Def. Tychone *Braestrup*. Jun. 1776. (1777). 16 S. 8:vo.
(2 fattes.)
(Om Ernæring.)
c De pleuritide biliosa continuatio. Resp. Carsten *Wahl*. 26. Jun. 1781. (1 fattes.)
(Om biløs Pleuritis; Fortsættelse.)
153. SÖEBORG, Petrus 1747-1818.
a De similitudine figurarum. Def. Claudio Anchersen *Borgen*. 15. Jun. 1776. 20 S. 1 Tvl. 8:vo.
(Om Figurers Lighed.)
b De altitudinibus correspondentibus. Def. Nicolao *Schyth*. Jan. 1779. 16 S. 8:vo.
(Om Højder, der svarer til hverandre.)
157. FUGLEDE, Johannes (Hans)
1745-1814.
De auctore epistolæ ad Ebræos. Def. Johanne Wilhelmo *Riber*. 20. Dec. 1776. 16 S. 8:vo. (Ufuldendt.)
(Om Hebræerbrevets Forfatter.)
158. CARSTENSEN, Christianus Ehrenfried.
De parabolico Christi docendi genere. Cum Severino *Hildebrand*. 19. Jun. 1777. 24 S. 8:vo.
(Om Jesu Maade at lære i Lignelser.)

TANTUM

Alfabetisk Liste over Præsides og Respondenter.

Samtlige Præsides og Respondenter er her anført i alfabetisk Orden med Henviſning til de Disputatſer, hvorpaa deres Navn findes. Hvor Navnet paa en Præſes anføres, ſtaar hans Løbenummer foran Navnet; for Respondenternes Vedkommende ſtaar Disputatſens Nummer og Bogstav efter Navnet; har en Præſes været Respondent for en andens Disputatſ, findes Nummeret for denne ogsaa efter hans Navn.

Numrene u1—u23 ſkal ſøges i Bibliografien mellem Nr. 52 og 53, ſom omtalt S. 182.

Da man for enhver Præſes kan finde hans Aarſtal i Bibliografien, er de ikke gentaget i Listen; derimod er ſamtlige Respondenter ſlaaet op i Ehrencron-Müllers Forfatterlexikon, og for ſaa vidt de findes der, anføres deres Aarſtal og den Navneform, hvorunder de er optagne deri. Anførelſen af Aarſtal ved Navnet paa en Respondent betyder ſaaledes, at han har forfattet et eller andet Skrift, og at nærmere Oplyſninger om ham kan findes i Forfatterlexikonet.

Paa Grund af den herskende Vilkaarlighed i Navnenes Stavemaade (ſe Side 176) har Alfabetiſeringen ikke været let; jeg har givet ſaadanne Henviſninger og Dobbeltindførler, ſom jeg har anſet for fornødne, foruden at jeg ved Alfabetiſeringen, men ikke ved Stavningen, har normaliseret noget. Tilſyneladende Uregelmæssigheder i Alfabetiſeringen er ikke Trykfejl, men ſkyldes Overlæg.

Navne, ſom jeg har fundet i Forfatterlexikonet, er altid opførte under den der anvendte Form; Respondenter, ſom ikke findes deri, er anført ſom de ſtaar paa Disputatſens Titelblad. Naar Disputatſen er min eneste Kilde til Viden om deres Exiſtens, er det urimeligt at anføre dem under en Navneform, ſom beror paa Gætning.

Aagaard, Chriſtiern 42c	Adolph, Jacob 66a
Aagaard, Matthias 46c	Agerholm, Chriſtian 1696-? 43a
Aal, Nicolaus Benjamin 87	Almſtrup, Johannes (Hans) 1733-1816. 55b, 58a
Aamodt, Janus 84d, 95b	65. Amundin, Johannes Feldten
Aareſtrup, Janus 46b	Andrup, Chriſtiern u14b
31. Aarhus, Simon. fil. Petrus (Aarhus, Peder Simonsen)	Anſcarii fil., Hans (Askersen?) 47b
Aary, Andreas 1726-? 55d	Anſgarius, Johannes Petrus (Hans Askersen?) 45d
Aaſchow, Urban Bruun (Aaſkov) 1742-1806. 97d	Antvorſchou, Canutus 31
Abel, Matthias (Hansen) 1693-1723. 13e	122. Arbien, Nicolaus Ericus (Niels Eriksen)

- Arröe, Laurentius 54e, 66d
 Askersen, Hans 45d, 47b
72. Baden, Jacobus 55c
 Baden, Torkil 1734-1805. 72b
 Bagge, Langsted 93d
 Bagger, Johannes Wilhelm 131d
 Bagger, Matthias (Olsen) 1683-?
 33a
22. Bang, Axel Olai (Olsen)
 Bang, Frederik Ludvig 1747-1820.
 102d, 115b, 115c
102. Bang, Janus (Jens)
 2. Bang, Georg Christian Joh. fil.
 (Jørgen)
63. Bang, Olaus (Oluf Lundt de)
38. Banner, Nicolaus, Sebastiani fil.
 (Niels)
 Banner, Nicolaus Severini (Niels
 Sørensen) 42b
 Barfoed, Nicolaus (Niels) 1696-1739
 33c
 Barhov, Johannes (Hans) 1704-1754.
 u3
21. Bartholini, Ludvig (Bertelsen)
118. Bastholm, Christian
 Bastholm, Janus Jacobus 118b
 Bejer, Christophorus Wilhelmi
 (Walenz?) 43c
142. Bendtsen, Carolus Christianus (Carl
 Christian)
- Bentzon, Janus Vinther (Jens) 1743-
 1823 113b, 113e, 119a
 Bernhardinus, Gislaus 14a
 Bernhovius, Andreas u17b
58. Bernth, Johannes Ludovicus
21. Bertelsen, Ludvig
 Berth, Hildebrand u18b
 Bie, Jacob Christian 79a
 Bierfreundt, Nicolaus 1750-1827.
 117e, 131c
89. Biornonius, Stephanus (Stephan
 Bjørnssen)
- u1. Bircherod, Matthias
 Bladt, 111e
7. Blicherus, Petrus Jani (Peder Blicher)
 Bloch, Antonius (Tønne) 1733-1803
 55a
 Bloch, Christian Severin 120b
 Bloch, Johannes 120a, c
 Bloch, Tønne (Antonius) 55a
135. Boesen, Nicolaus (Niels)
 Boëtius, Erik Jacob 60d
 Bondo, Andreas u23
 Bonsach, Andreas 42a
 Borch, Ansgar 56a, 57a, 60a
- Borgen, Claudius Anchersen 153a
109. Borreby, Olaus Andræ (Oluf Ander-
 sen Borrebye)
 Boserup, Christian K. (Jacob)
 1738-1811. 99b
 Braad, Nicolaus Hurtigkarl 67a
 Bram, Christian 25a
 Bredstrup, Andreas 67b
 Bremson, Andreas 30
131. Brinch, Janus (Jens)
78. Brix, Christian Frederik
46. Brorson, Laurentius (Laurids)
73. Bruun, Joachim (Jochum Greger-
 sen)
- Bruun, Laurentius 90a, b, c
 Bruun, Theodor 103c
 Brünnich, Brynnike, Brynnike, Martin
 (Morten) Thrane 1737-1827. 80d,
 81c, 83b
- Braestrup, Tycho (Tyge Bræstrup)
 1756-1814. 148a, 152a, b
- Bröchner, Petrus (Peder Hansen)
 1748-1818. 138a
- Bröckner, Peter Lassen 84c
29. Bröndby, Jac. fil., Claus (Ole Ja-
 cobsen)
- Brönsdorph, Henrik 52c
 Buch, Andreas Pauli 50a
 Bugge, Matthias 80b
 Bugge, Nicolaus (Niels Samuelsen)
 1698-1737. 50c
 Bugge, Thomas 1740-1815. 78b, 97a
137. Bull, Johannes Randulff
 Burghoff, Herman u1
 Busch, Erasmus Juul 131a
 Busch, Janus Bernhardi 49b
41. Bytzovius, Henricus Christophorus
 (Bützow)
- Bützow, Olaus Nicolaus (Ole Nico-
 lai) 1742-1794. 76c
 Bøtcher, Hermannus 11a
 Carleby, Erich u16d
158. Carstensen, Christian Ehrenfried
11. Castrup, Johannes Jani (Hans Jen-
 sen Kastrup)
- Christi, Petrus Hegelund (Christen-
 sen?) 63e
- u15. Christiani fil., Fridricus (Frederik
 Hugo Christensen)
 Cimber, Johannes Boye 120d
 Clou, Fridericus 43b
 Cracowitz, John Caspar 1
 Dons, Claudius Andreas 92b, 100b
 Dons, Janus (Jens) Bing 1734-1802.
 65a

28. Dons, Paulus (Poul)
Dresing, Nicolaus 103a
Dreyer, Christian 1734-1816. 54b,
70b
Dyre, Benedictus Petrus 44c
113. Eiler, Lave (Lago Hilarius)
Eilertz, Baggo u12c
Eilers, Severinus (Søren Eilertz)
1692-1753. 24a
- u6. Eilschow, Matthias (v. Westen)
Ejrurp, Christian 93a
45. Engberg, Andreas
Faber, Augustinus (Christian) 1737-
1795. 78a
87. Fabricius, Christian, Joh, fil. 65d
Fabricius, Johannes u2
Fabricius, Johannes Conrad 57b, 65b
Fabricius, Otto 10
Falck, Wilhelm 60c
20. Faxovius, (Faxø, Faxøe), Benedictus
(Benedikt, Bendix) Meizon.
Faxøe, Manasse 71c
Fendt, Johannes (Hans) Joach. f.
1685-? 2b
- u19. Ferslew, Severinus
Feylberg, Peter 115d
Finkenhagen, Johannes 1730-1769.
54a
108. Finnæus, Johannes (Hannes Finsson)
Fleischer, Friderich Diderich Seck-
man 91
Fleischer, Rasmus 1744-1804. 101b,
c, d, 111a
Flensborg, Erasmus u12b
127. Flensborg, Herlovius (Herløv) 97e
Fog, Andreas 9b
Fogh, Enevold Berregaard 63b, 64
Fogh, Nicolaus 38a
Fogh, Severinus 97b
Foss, Matthias 47c
Frawenius (Frauen) Christian 1691-
1730. 28
Fredberg, Severinus Janus (Søren
Jens) 32b, 33b, 39a
Friis, Maurits 66b
Fris, Nichoalus (Niels Friis) 111b, c,
d, 114a, b
81. de Fuchs, Christian Carl Friderik
99. Fugl, Adolf Andreas
157. Fuglede, Johannes (Hans)
Funch, Clemens Dieterich 135a
Galthen, Matthias 1734-1812. 84a
8. Galthen, Wenceslaus (Wenzel)
Generup, Matthias, Nicolai fil. 44b
Gill, Jonas 85b
- Giødsche, Johannes Philip 141a
Gjør, Gior, Salomon (Andersen)
1742-1806. 118a.
- Goische (Goiske), Janus (Jens) Ro-
senstand 1746-1777. 98c
Goddich, Chilian Kristoffer 14d
Gottschalch, Johannes (Hans) 1734-
1804. 61a, b, c, d, 71a, b
126. Gottschalck, Joh. Georg
13. Grammius, Johannes (Hans Gram)
134. Grundtvig, Enoch
Grundtvig, Isac 43c
Grønbech, Laurentius (Laurids)
1697-? 50d
Grönkiær, Janus 69c
Grönvold, Christian 56b, c
Gude, Johannes 142b
- u12. Gudme, Herman Peter
- u16. Gudme, Nicolaus Caspari (Niels Jes-
persen)
Guldbrand, Johannes Wilhelm (Jo-
han W. Gulbrand) 1744-1809.
119b
98. Haar, Nicolaus (Niels)
Haberdorf, Matthias Albert 47c
17. Hagerup, Johannes (Hans)
47. Hagerup, Matthias (Mads) 25b
Hahn, Georg 1744-1801. 123a, b
Haldius, Petrus Andreas 45c
14. Haldorsen, Thorleif (Haltorius)
- u20. Halling, Holger u16c
Halling, Magnus 1706-1748 u4
14. Haltorius (Haldorsen) Thorlefus
Hammer, Andreas 83d
100. Hammer, M.
93. Hanefeldt, Georg. Sam.
Hansen, Christian Frederik 1736-
1791 54c
Hansen (Johannis fil.) Frederik 46a
Hansen, Georgius (Jørgen) 1750-
1812 133c
Hansen (Johannis fil.) Johannes 93c
Hansen (?Johannæus), Ottho 89b
48. Hasse, Jacob
Hassing, Matthias 41e, 52a
Hattun, Fridericus 1717-? u16b
von Haven, Fridericus Christianus
1752-1802 131b
- u10. von Hauen, Petrus (Peder v. Ilaven)
- u7. von Haven, Salomon
Haugaard, Ovidius u20c
- u11. Hee, Christiernus Christierni
(Christen Christensen)
88. Hee, Christiernus Thomæ (Christen
Thomsen) 80a

- Hee, Nicolaus Thomæ 88a
18. Heeboe, Nicolaus (Niels) Joh.
Heerfordt, Jacob 74e
74. Heerfordt, Johannes (Johan
Jacobsen)
Heiberg, Johan Winding 57d
Heiberg, Ole Bornemann 95a
Heiberg, Peter, Sev. fil. 35
Heldwaderus, (Heldvad), Johannes
22
Hemb, Matthias 11c
12. Hersleb, Petrus (Peder)
64. Hesselberg, Engelbertus (Engel-
brecht)
113. Hilarius, Lago (Lave Eiler) 81d
Hildebrand, Severinus 158
Hirtznach, Christian 88b
Hoff, Olaus- (Ole-) Hannibal
Andræ 1694-1759 44a
Holm, Andreas Christierni (Anders
Christensen) 1690-1742 13c
111. Holm, Bartholdus (Bertel)
66. Holst, Joachim Georg
141. Holst, Laurentius (Laurits)
Holst, Martin 46d
Holst, Petrus Nicolaus (Peter Nico-
lai) 1699-1774 52b
95. Holterman, Henrik
Holtermann, Knud 80c
Hunderup, Janus, Laur. fil. 5c
27. Hunderup, Peter
114. Hvid (Hviid) Jacob
Hylling, Johannes 36a
Hylling, Laurentius 29b
Höyer, Christian Frederik 1739-1797
104
Høier, Janus 11b
4. Højer (Høyer), Johan Feddersen
Irgens, Joachimus 95c
Jacobi, Christian Frederik 1739-1810
69d
Jacobi, Johannes (Johan) Wilhelm
1736-? 72c
128. Jacobsen, Jacob
Jani = Jensen
Japeti fil. (Jespersen?), Johannes
Andreas 48e
Jelstrup, Martin 65c, 74a
Jensen (Jani) Olaus 58b
Jespersen (? Japeti fil.), Hans
Andersen 48e
Jessen, Frederik 1741-? 83a
Johannis fil. (Hansen?), Fridericus
46a
Johannæus (Hansen?), Ottho 89b
- Jonæus (Jonsson?), Jonas 108a, b
83. Julby, Nicolaus (Niels Julbye)
Kaalund, Jacob 1684-1744 6
9. Kaalund, Janus, Christoph. fil.
(Jens Christophersen)
Kall, Abraham 1743-1821 81a
Kampmann, Henrik 113
Kannevorff, Andreas (Gasparus)
1722-1771 18b
158. Karstensen, Chr. Ehrenfried
Karup, Christian 121b, 124a, b
11. Kastrop, Hans Jensen
Kellinghusen, Daniel 1688-? 9a
Kiermgaard, Jacob 21c
117. Kierul, Petrus Arendi (Peder Arent-
sen Kierulff)
117. Kisbye, Johannes Ambrosius
146. Kisbye, Rasmus Severin
42. Kling, Ludowicus
Klog, Thomas 97c
16. Knopper, Petrus (Peder) Frider. fil.
Kofoed, Peter 121, 122
Korn, Johannes (Hans Jensen)
1739-1796 114c
56. Krag, Christian
107. Krarup, Thure
Krog, Andreas Christian 1748-1797
121e
Krog, Nicolaus (Niels Nielsen)
1694-1729 43d
Kronborg, Johannes 110a
Kyngius, Georg, Paul. fil. 3
Kysby, Fridericus 32a
71. Kölmer, Jacob
Koenig, Christian 122a
Lange, Christian 21a
Lange, Christian 117a
Lange, Petrus (Peder) 1686-? 5a
Lange, Svenning 107b
54. Langemach, Christian
121. Langhorn, Johannes (Hans) Ancher
Langhorn, Rasmus Peter 1740-1797
101a, 116a, b, 121a
51. Lassen, Constantin
10. Lassen, Janus (Jens)
12. Lassen, Nicolaus Erasmi (Niels
Rasmussen)
Laurenberg, Christian 49a
44. Ledøe (Lidøe, Lidovius),
Christopher
Leem (Lhem), Knud 1697-1774 38b
150. Lemvig (Lemvig), Jacob 128b, c,
129a, 133a
Lemvig, Wilhelm Petri 7
Lentz, Adrianus 63d

34. Lerche, Cornelius, Chilian fil.
(Kjeldsen)
Lerche, Olaus, Canuti fil. 14c
Leth, Christianus 63c
125. Levring, Andreas (Lauridsen)
Lexberg, Caspar 29a
Lhem, Canutus Nicolai (Knud
Leem) 1697-1774 38b
44. Lidovius, Christophorus Jani
(Christopher Ledoe, Lidoe)
Lind, Christiernus Nicolaus u20c
Lind, Matthias 70a
à Linde, Christian 51
90. Lindegaard, Erasmus 69e, 76b
Lindeman, Johannes u10b
112. Listo, Janus (Jens) Halse
124. Listo, Richardus 113d
- u22. Lujā, Ludovicus Christoph.
50. Lund, Christian Wilhelm J. fil.
Lund, Jacob 12
Lund, Jacob Frederik 60b, 69b
69. Lund, Jacobus Johannes
Lunn, Christian Ditlev 89a
Luno, Janus 130a, b
23. Luster, Benedictus (Bendix Lyster)
33. Lyche, Matthias (Mads)
23. Lyster (Luster), Bendix
70. Løbeck, Nicolaus (Niels Bendtsen)
144. Løndahl, Bondius (Bonde Løndahl,
Løndal)
Maarup, Martin, Laurentii fil. 41a
Mathiades (Mathisen?), Johannes
Ludovicus 121d
140. Mathiesen, Mathias Georgius
(Matthias Georg Matthiesen)
Meldahl, Thomas Hammond 137a
Meller, Henricus 5b
Meyer, Ovidius Gierlov (Ove Gier-
løw) 1742-1790 122b, c
Meyer, Petrus (Peder) 1713-? u14a
130. Milche, Johannes Jacob
Morsing, Olaus 17d
Mossin, Johannes (Hans) 1716-1793
u12a
Mulenius (Mule), Johannes 21b
85. Munch, Severinus (Søren)
Munthe, Anders Borch u7
Munthe, Hilarius 137c
Munthe, Jacob Lund 137b
Müller = Møller
- u23. Mylius, Johannes Jacob
Müller, Claudius Suhr 74d, 76d
Møller, Johannes (Hans) 1736-1796
84b, 85c
Møller, Petrus 79b
- Møller, Petrus Nicolaus 13a
116. Nannestad, Laurentius (Lars)
Christian
Neigaard, Severinus 98a
Nicolai (Nielsen?), Canutus Canuti
85a
Nimb, C. 100a
Nissen, Christian Bülow 1743-1813
123c
Normand, Aaron u11
Normand, Nordmand, Boetius
48b, 50b
Notlow, Christophorus Jacobi 41b
Nyholm, Christopher 1750-1826
140b, 142a
Nørregaard, Laurentius 99a
Oberkampff, Henricus Gabriel
60e, 67d, e
Olavius, Johannes 89c
- u18. Olivarius, Clemens Oligeri u20a
Olivarius, Georg 70c, d, e
- u3. Olivarius, Henrik
Olivarius, Johannes (Johan) Oligeri
1721-1774 u18a, u19
- u13. Olivarius, Nicolaus
Olrog, Jens Petersen 1698-1766 48c
Paulinus, Severinus 23
5. Payngk, Severinus (Søren) Joh. fil.
Petri, Johannes (Johann Petersen)
1748-1789 127a
Plesner, Canutus 54d
Plesner, Christian Carl 1714-1778
u5
- u5. Plesner, David
119. Plesner, Johannes Phillip (Hans
Philip) 113a
24. Pontoppidan, Byrger Dionysii (Bir-
ger Dinesen)
76. Pontoppidan, Johannes (Hans)
Pontoppidan, Petrus 76a
Poulsen (? Paulinus), Søren 23
Preisler, Joachimus Daniel 1755-1809
143b
Ramus, Ericus 117b, d
3. Ramus, Johannes (Johan) Daniel,
Melch. fil.
148. Ranøe, Andreas Broeberg (Broberg)
- u4. Rasch, Christen Arnold, Georg. fil.
Ravnson, Matthias 33d
Reenberg, Christianus, P. fil. 34
Reineche, Reiniche, Johannes Jacobus
95d, e, 98d
Reling, Henricus u6
Rhodius, Lyder, Pet. fil. 4c

- Riber, Johannes Wilhelm (Hans Vilhelm) 1760-1796 146, 157
 Ries, Henricus Wilhelmus 41c
 91. Riese, Thomas
 Ritter, Daniel 126a
 Roëgerus, Steno, Severini fil. 14b
 84. Rogert, Paulus (Poul)
 43. Rossing, Adam Levin (Adam Levin Jensen Rosing)
 Rossing, Johannes Jacobus 57c
 Rosted, Fridericus Petri 140d
 61. Rottböll, Christian Friis
 Runchel, Christianus Fridericus 74b
 Röder, Henricus 47a
 80. Rön, Paul
 67. Rörbye, Jonas (John)
 105. Sahl, Laurentius (Laurits)
 Sahle, Johannes Christianus 117a
 Salholt, Hilarius (Eiler) 1750-1784 108c
 Salling, Mathias 74c
 Sandager, Laurentius Andreas 2a
 114. Sandøe, Janus (Jens)
 97. Saxtorph, Matthias
 Scheen, Sven 17a
 Schielderup, Andreas 79c
 Schielderup, Severinus 52d
 Schive, Sveno (Svend) 1696-1752 32c, 39b
 Schmidt = Smith
 Schmidius, Johannes 13b
 36. Schnabel, Bernhard
 Schnitler, Petrus 16
 Schonning, Andreas Laurentii (Anders Larsen) 1752-1831 135b, 137d, 141b, c, d, 144b, 145a, b, c
 Schotius, Georg 36b
 Schow, Andreas 24
 Schov, Laurentius (Laurids) 1733-1789 81b
 Schraver, Gerhard Henrich 114c
 103. Schyt, (Schytt), Andreas
 Schyth, Nicolaus 153b
 Schytte, David 47d
 Schytte, Knud 1714-1794 111b
 Schoenheyder, Johannes (Johan Christian) 1742-1803 92a
 6. Sebbelow, Helmut Otto
 Sechmann, Janus 114d
 Seidelin, Frederik 1750-1822 120c
 Seidelin, Ivar 117c
 Seidelin, Johannes 9d
 152. Seip, Christian Caspar
 1. Sidelmann, Johannes (Hans) Joh. fil.
 Sivertzen, Jacob 1729-1778 63a
 Smidt, Canutus 121c
 Smith, Joh. Paludan 72a
 Schmidt, Laurentius (Laurids Smith) 1754-1794 143a
 32. Soelgaard, Solgaard, Christian Severini (Sørensen)
 Sommerfeldt, Christian 1746-1811 83c
 Spielderup, Curtius 65c, 66c
 109. Stang, Johannes Ernestus (Hans Ernst)
 Stavning, Petrus 48d
 101. Steenløse, Frederik
 145. Stellwagen, Christian
 Stochflet, Christoph. 41d
 49. Stokkemmark, Petrus (Peder)
 104. Stolpenberg, Christian Carl 93b
 Strange, Petrus 98b
 Strætt, Georgius (Jørgen) 1755-1819 148b, c
 52. Stubeus, Stubæus (Stub), Christian
 55. Studsgaard, Christian Bewerlin
 Sunde, Johannes Rødberg (Hans) 1755-1808 137e
 153. Söeborg, Peter
 Tack, Zacharias 134a, b
 Tanke, Jacob (Eriksen) 1691-? 42e
 Tegelman, Christianus Jacobus 8
 123. Teilmann, Johannes 115a
 115. Teilmann, Peter
 60. Thamson (Thamsen), Christian Frederik
 Thorning, Petrus Johannes 56d
 Thorstensen, Peter 1752-1792 127b
 120. Thune, Jacob
 Thye, Matthias 140a, c, 144a
 Titgen, Carolus Fridericus 25c
 Tollesen, Nicolaus 103b
 Topp, Erasmus 102f
 Tormöhlen, Georgius Valerius 112d
 Torschmedes, Benedictson, Thomas 4a
 Trap, Erasmus Albertus 120b
 92. Treschow, Michael
 Troyel, Johannes Georgius (Hans Jørgen Trojel) 1741-1809 110a
 Troyel, Petrus Magnus (Peder Trojel) 1743-1793 92c, 110b
 Tuscher, Ericus 45c
 Tybring, Melchior ?-1725 14e, 17c
 Tyrholm, Michael 1691-1769 20
 110. Uldall, Peter
 Wadum, Christiernus 88c
 Wahl, Carsten 152c

- Wandalinus, Georgius (Jørgen Wandal) 1692-? 11e
Wandeler, Peter (Rudolph) 1714-1775 u16a
Wardinguus, Owen (Ove) 1742-? 115e, 125, 128a
u8. Wartberg, Petrus
Wederkinch, Petrus 103d
Vedel = Welleius
Wegner, Claudius 17b
30. Welleius, Barthold, Pauli fil. (Bertel Vedel)
Wellejus, Thomas 18a
Werlich, Georgius Gynther 102a
de Verville, Gabriel Alixander 50c
Vestenhof, Johannes 9c
79. White, Joris
Wicher, Johannes 11d
Wielandt, Joachim Petri (Jochum) 1690-1730 4b
57. Wiinholt, Petrus (Peder)
Wilholt, Nicolaus 73
Wind, Janus 48a
35. Winding, Rasmus Maltesii fil.
Wintherberg, Michaelis 11f
133. Witth, Fochardus Christianus (Foch C. With) 129b
143. Witth, Janus Jacobus (Jens Jacob) 129c, d, 133b
u21. With, Nicolaus Randulff (Niels Randulf)
39. Wium, Edvard Petr. fil.
Woldike, Jacobus 45b
Wolqvartz, Marcus 145d, 150
Worsøe, Arild Friis 138b, c
138. Worsøe, Peter
Zander, Jeremias 42d
Zimmerman, Johannes Christian 67c
Ørum, Petrus Olai u15
129. Oersted, Jacob Albert
Ørsted, Johannes (Hans) 1733-1758 69a

KUNSTKAMMERET PAA ELERS' COLLEGIUM

Af Victor Hermansen.

Jørgen Elers havde i sin Fundats ikke blot tænkt paa, at Alumnerne skulde have »Værelser magelig og vel indrettede«, men ogsaa bestemt, at der skulde være »et skikkeligt Oratorium og en commodum locum til et Bibliothek, saavel som hvad andet til Alumnorum og Collegii nødvendige Brug behøves«. Hvad han egentlig har sigtet til, kan nok være tvivlsomt, men Ordene tillod i hvert Fald den Fortolkning, at der i Bibliotheksrummet blev opbevaret andet end Bøger. Og i en halv Snes Aar før Branden i 1728 maatte Collegiets Bogsamling da virkelig ogsaa dele Plads med Sager af en ganske anderledes broget og interessant Karakter. Vel var det *Kunst-kammer*, som havde tilhuse her, kun beskedent af Omfang, men det var dog paa sin Vis en Universalsamling, omfattende næsten alle Fag og Verdensdele. Til egentlig Studiebrug har det næppe været anvendt, men det fejler sikkert ikke, at denne Mikrokosmos har virket æggende paa Alumnernes Fantasi. Her saa' man allehaande kuriøse og rare Ting fra fjerne Egne af Kloden. Dyreriget mødte op med Mærkværdigheder af alle Størrelser, ligefra en Vildhest fra Cap de Bon Esperance, en Struds, en Krokodil til Skildpaddeunger, Skorpioner og Vandlus. Her var Planteriget repræsenteret ved Bomuldsstilke og Sukkerrør, men ogsaa ved to »Sø-Træer« (Koraller) og den Rod Gingseng »for gamle Mænd«. Ethnographica fra Indien til Færøerne fandtes her sammen med Prøver paa fremmed Kunstindustri og Sager til Belysning af Kultforhold, og endelig var Mineralrigets fornemste Stykker nok de to typiske Kunstkammergenstande: en Sten, skabt som en Kurv, og et Stykke Træ, forvandlet til Sten. Om enkelte af de naturhistoriske Ting siges det direkte, at de blev opbevaret i Glas med Spiritus, men om de fleste véd vi ikke, hvorledes de var konserveret, om

de var udstoppede, trukne over Træ, eller blot tørrede. Men paa hvad Maade de end var præpareret, har Sagerne sikkert kraftigt røbet deres Op-holdssted, naar Sommersolen brændte lummerhedt ind gennem Bibliothe-kets Vinduer.

I de samme Aar var der i Store Kannikestræde endnu et Kunstkammer af lignende Art,—det Museum Rariorum, som fandtes paa *Borchs Collegium*.¹ Det var nogle Aar ældre end vort og delte Skæbne med det i 1728, men ellers véd vi ikke stort mere om det, end at det rummede saa remarkvabele Stykker som Ole Borchs Blæresten og en Tvetulle, født i Nyboder 1708. Om Raritetetskabinettet i vort Collegium har vi derimod fyldigere Op-lysninger.

Ophavsmanden til denne Samling var en Mand udenfor Murene, en Privatsamler som saa mange andre i hin Tid, og hans Bevæggrund for at skænke sine Sager netop til Elers' Collegium var et aabent og utilsløret Udslag af »do ut des«-Princippet. Herom hører vi i Acta Consistorii for 21. December 1715,² at *Henrich Wilhelm Rise* skal nyde Sted og Plads i Collegium Elersianum i Henseende, at hans Farbroder *Jørgen Hansen Tancke* har skænket og foræret til Collegiet adskillige exotiske Rariteter og har forsikret fremdeles at (ville) have Godhed for samme Raritet-Cammers Formerelse.

At den unge Student gerne vilde ind paa Collegiet, kan naturligvis forklares ved, at han trængte til den Hjælp, en Fribolig betød, men den ekstraordinære Maade, han valgte for at faa sit Ønske opfyldt, kunde tyde paa, at han havde en særlig Lyst til at blive Alumne her. Det sidste bliver saa meget mere sandsynligt, som han allerede i sit Rusaar havde haft nøje Forbindelse med Collegiet gennem en Kammerat, som boede her. Den 5. December 1714 optraadte Henrik Wilhelm Rise nemlig som Respondens ved *Henrik Christopher Bützows* Collegiedisputats: »Om Ri-tualer og Skik ved Børns Navnegivning hos Romerne«, og man tør maa-ske formode, at han derefter har overtalt sin Farbroder til at støtte sig ved at skænke Collegiet den lille Raritetssamling.³

Mærkeligt nok synes Sagerne først at være blevet rigtigt opstillet et Par Aar senere. I Collegiets Regnskab fra Sct. Jørgensdag (23. April) 1718 til Aarsdagen 1719 oplyses, at der »til Naturalia at faa inden Lukkelse er gjort følgende Bekostning: Snedkeren 6 Rdl. 2 Mk., Smeden 4 Rdl., Tøm-merhandleren 3 Rdl. 1 Mk., Maleren 13 Rdl., Segldug dertil bekostet med mere 8 Rdl. 2 Mk.«, ialt 34 Rdl. 5 Mk.

Maaske hænger dette atter sammen med det ejendommelige Forhold,

at han, som var den direkte Aarsag til, at Collegiet fik dette Kunstkammer, aldrig gjorde Brug af sin Ekspektance paa Alumnepladsen.

*Henrik Wilhelm Rise*⁴ var født i August 1692 som Søn af Sognepræst Hans Willumsen Rise til Nebsager-Bjerger, blev Student fra Horsens den 14. Juli 1714, theologisk Kandidat den 17. November 1716 med Karakteren haud. illaud., tog homiletisk Prøve den 5. December samme Aar, og vendte saa, ifølge Eksamensprotokollens Ord (»patriam repetit«), tilbage til sit fædrene Land, det vil sige rejste til Jylland. I 1719 (eller 1720) blev han Kapellan i Bergen og senere Sognepræst i Frederikstad, hvor han døde den 30. November 1746.

Hans hjælpsomme Farbroder er sikkert identisk med den *Jørgen Hansen Tanch*, som den 13. Februar 1689 i København blev Fader til den senere Stiftsprovst i Bergen Peder Matthias Tanch. Det siges om ham, at han var Inspektør over Gyldenløves Gods,⁵ eller »Stald-Mester hos høysalig Kong Friderich IV og Directeur for det Ostindiske Compagnie« i København,⁶ og det passer godt med, at der i Københavns Skattemandtal for 1699 blandt Hofbetjentene nævnes en Jørgen Hansen, som var Ekvipagemester ved Det danske ostindiske Kompagni.⁷ Han kan følges gennem disse Mandtaller indtil 1717 og boede hele Tiden i Kompagniets Gaard paa Christianshavn (Strandgade, Kvarter Nr. 23); i 1711 siges, at han var gift og havde tre Børn. 1718 opgives, at Compagnimester Jørgen Hansen er udflyttet paa Landet, og 1719, at han bor »nu paa Assendrup.«⁸

Efter hele Kunstkammerets Karakter maatte man paa Forhaand formode, at Samleren havde haft Tilknytning til Ostindien, og det vil derfor stemme udmærket med, at Jørgen Hansen som Ekvipagemester har haft let Adgang til at samle de exotiske Rariteter, som dannede Grundstammen i hans Kabinet; de er i saa udpræget Grad Souvenirs, hjembragt af Søfarende og netop fra de Egne, Kompagniets Skibe befor. Tør man gaa et Skridt videre ud i Gisningerne, vilde det ogsaa passe udmærket, om man formodede, at der var en Sammenhæng mellem Kunstkammerets endelige Opstilling paa Collegiet og Jørgen Hansens Afrejse fra Hovedstaden. Man vilde derved faa en rimelig Forklaring. Forudsætningen for hans Gave var jo bristet, forsaavidt som Pladsen ikke blev besat, og det kunde jo tænkes, at han af den Grund har tøvet med at overdrage Samlingen helt, og at han først, da han skulde forlade Byen og maaske vanskeligt kunde flytte disse Sager med, har givet Collegiet den fulde Ejendomsret til dem.

Kunstkammeret nævnes ikke yderligere i Regnskaberne og har heller

ikke givet Anledning til nogen af Collegie-Disputatserne. I Litteraturen er det ogsaa kun omtalt ganske kort. Erik Pontoppidan nævner det (1730),⁹ men den eneste Oplysning, han giver om vort »Kunst- und Raritäten-Kammer«, nemlig at det er en Efterligning af Borchs Collegiums, er forøvrigt gal. Og Thurah har (1748)¹⁰ en lignende kortfattet Notits om, at der her var »et smukt Bibliotheqve og et lidet Kunst-Kammer, som med heele Collegio Anno 1728 i Ilden forgik.«

Saa meget mere maa vi prise det Held, at der er bevaret en Fortegnelse over Rariteterne. Haandskriftet blev den 30. Juli 1753 skænket til Universitetsbibliotheket af Johannes Torchilius, men hvornaar, hvorfor og af hvem det oprindelig er skrevet, siges ikke.¹¹ Det kan dog være mindre væsentligt i denne Sammenhæng, det vigtigste er, at det overhovedet eksisterer. Det er et veritabelt Museumskatalog, og med det i Haanden kan vi faa en levende Forestilling om, hvad vort Kunstkammer rummede.

FORTEGNELSE

*paa de Rariteter, som befandtes paa Elersens Collegio i København,
førend det brændte 1728.*

1. En ung Vild-Hest, hvis Art findes i Africa paa det Land Cap de bon Esperance, hvilken ikke kan paa nogen Maade tæmmes.
2. En Struds fra Africa.
3. En Crocodil alias Chaiman.
4. En Levant, en mindre ditto, af hvilke den største lever alene i Vandet og den lille er paa Landet.
5. Et Mar-Svin, kaldet ellers Tumler.
6. En Haj, som fanges under Æquinoctial-Linien.
7. En Skildpadde.
8. En Dukker.
9. En Pilstjert, findes alene under Æquinoctial-Linien.
10. Lurchen* af Art som en Papagøje.
11. En flyvende Fisk, som ikke længer end hans Finner er i Vandet, kan flyve. — En ditto mindre.
12. En saakaldt amerikansk Rokkefisk.
13. En Ascensions-Karpe, saaledes kaldet fordi den fanges under samme Ø, og har Tænder som et Faar.

* Formodentlig Fejlskrivning for: Tukan (Peberfugl).

14. Flaben af et indiansk Mar-Svin.
15. Sværdet af en Sværdfisk. Et ditto mindre.
16. Flaben af en Haj med 6 Rader Tænder. Den fortælles at have slugt et Menneske, som saaes deraf, at, da den blev opskaaren, fandtes der et Stykke Haardug, som man kunde kende at skulle været en Tømmermands Skjærf, der blev draget af samme Fisk over Borde, idet han sad og arbejdede paa en Stillads paa Tranqvebar-Rhed.
17. Et stort Skildpadde-Hoved.
18. En Knæ-Skal af en Elephant.
19. Et Stykke Hud af Laaret paa en Elefant, hvoraf der gøres Krampe-Ringe.
20. Et stort Horn af en Stenbuk. — Et lille ditto af en tyrolisk Stenbuk.
21. To Skildpadde-Skaller. — En ditto mindre.
22. En »Schalaback«, hvoraf der fandtes tre af samme Nummer. De vokser som Græskar hos os.
23. En Tand af en Sø-Ko.
24. En Klo af en Løve.
25. En Flaske med adskilligt indlagt i en Spiritus.
26. En Vandlus.
27. En Flaske, hvori en Slange, som findes i Africa, og tre Struds-Unger, som de nylig er kommet af Ægget, forvaret med Spiritus.
28. En Flaske med to unge Skildpadder, som de nylig er udkommet af Ægget.
29. En Flaske, hvori en indiansk Slange, som holdes af Hedningerne for at være Penates.
30. En Flaske med to Skorpioner.
31. En ditto Flaske hvori er Rosen af Jericho.
32. En Rod, kaldet Ginson (Ginsom) for gamle Mænd.
33. En persiansk Tobaks Pibe med behørige Chrystal-Gurgelet og to Tobaks-Hoveder.
34. To Sø-Træer, hvoraf det ene har sin Rod, som ses at være stenet, med Mineralier iblandt.
35. Capoch, hvori vokser Silke-Vat.
36. En Stilk, hvorpaa Bomuld er vokset.
37. En stor amerikansk Bønne.
38. En Rede, som nogle Smaafugle bygger af Skum, som skal have sin Brug i Medicinen.
39. To Reder, som Fuglene selv har bygget paa et Blad af Straa.

40. En Sukker-Rod, hvoraf Pudder-Sukker presses. — En ditto mindre.
41. En persiansk Læderflaske med saa stor Flid arbejdet, at skønt der er fire Hanke paa, ses der ingen Syning eller Sammenheftning.
42. En vest-indisk udhulet Elefants Tand, som bruges af Hedningerne at blæse i som en Trompet hos os.
43. En Gurgelet indsat i et Spansk-Rør Futeral.
44. En Fakkel af Oliven-Blade, destineret til Hedningernes Offers Administration.
45. En Stenkniv af Flintesten til Jødernes Omskærelse brugelig.
46. En chinesisk Vægt med dertil behørige Futeral.
47. Et Par indianiske Sko.
48. Et Par færøiske Sokker.
49. Et Struds Æg udskaaet, som repræsenterer Hottentotternes Liv og Levned.
50. To smaa Bægere som er pustedede af Ris.
51. En Spaan af Christi Kors, som ved en Augustiner Munk er forsikret at være veritable af samme Træ ved Golgatha, og samme Spaan blev afskaaret af et Stykke Træ, som han tog med sig fra Palæstina til China, til Venedien og Rom for at forære det bort til Paven.
52. To Hottentotter afmalet.
53. En Sten som en Kurv.
54. Et Perspektiv-Afbildning paa en Grotte.
55. En rød Sten af Formular som en Strids-Hammer fundet i en Hednings Grav.
56. En tyrkisk Galej af Nelliker sammensat, af chinesisk Arbejde.
57. En Æske med Skildpadde Æg.
58. To røde Øster-Skaller.
59. Et Stykke Træ omvendt til Sten.
60. En Sø-Snekke.
61. Fire Stykker*, hvorpaa er vokset Muslinger.
62. En Sø-Snekke.
63. En ditto mindre.
64. En Æske med nogle norske Granat og Erts, med adskillige Skaller.
65. En indiansk Flitsbue med seks Pile.

Tantum erat!

* Afskriften har ladet Pladsen staa aaben.

- ¹ Hans Olrik : Borchs kollegiums historie. S. 33—35 (Festskrift i Anledning af Borchs Kollegiums 200-Aars Jubilæum. Kbh. 1889).
- ² Universitetets Arkiv (Rigsarkivet). — R. R. Vestergaard : Bidrag til Elers' Collegiums Historie. Kbh. 1891. S. 22, 102, hvor Jørgen Hansens Tilnavn dog fejlagtigt angives som Tange.
- ³ A. G. Drachmann : Bibliografi over trykte Disputatser fra Elers' Collegium. Nr. 41 c (Elers Collegium 1691—1941. Kbh. 1942. S. 187).
- ⁴ Wiberg : Dansk Præstehistorie. II. S. 443. — Personalhistorisk Tidsskrift. 2. R. I. S. 127, 244. — H. H. Schous Register til Universitetsmatriklen (Rigsarkivet). — Hundrups Samlinger Nr. 21 og Nr. 7 (Rigsarkivets Haandskriftssamling). — Distinctionsprotokol under 17. Nov. 1716 (Universitetets Arkiv ; Rigsarkivet).
- ⁵ C. F. Bricka : Dansk biografisk Lexikon. XVII. Kbh. 1908. S. 80.
- ⁶ Albert Hatting : Forsøg til en Præste-Historie, eller nogenlunde Efterretning om det bergenske Clerecie fra Reformationen til værende Tid. Bergen. 1774. S. 112—114.
- ⁷ Rigsarkivet.
- ⁸ Assendrup Hovedgaard ligger i Aversi Sogn, midtvejs mellem Ringsted og Næstved, og i Sognekirken er Altertavlen i 1720 skænket af Kancelliraad Hans Tanke — Forpagter paa Assendrup. Tavlen efterligner Vor Frelsers Kirkes Altertavle paa Christianshavn. Chr. Axel Jensen og Victor Hermansen : Danmarks Kirker. Præstø Amt. Kbh. 1933—35. S. 600.
- ⁹ E. Pontoppidan : Theatrum Daniæ. Bremen. 1730. S. 49.
- ¹⁰ Laur. de Thurah ; Hafnia hodierna. Kbh. 1748. S. 359.
- ¹¹ E don. var. 154, 4to. (Nu paa Kgl. Bibl.). — Axel Garboe : Et Kunstkammer paa Elers' Collegium før Branden 1728 (Vor Fortid. I. Kbh. 1916—17. Sp. 305—10).

HENRIK STEFFENS PAA ELERS' KOLLEGIUM

Af Victor Kuhr.

Lørdag den 6. November i Aaret 1802 kunde man i »Kiøbenhavns Kongelig alene privilegerede Adresse-Contoires Efterretninger« læse denne kortfattede Bekendtgørelse: »Torsdagen den 11 Novbr. Kl. 5 begynder jeg mine offentlige Forelæsninger over Philosophien. De holdes paa det nye indrettede Auditorium paa Eilertzens Collegium. Henrik Steffens«.

Med disse faa og lidet sigende Ord indvarsledes den Begivenhed, der for en Tid skulde gøre Elers' Kollegium (hvis Navn i Aarenes Løb har maattet finde sig i adskillige Forvanskninger) til Midtpunktet for dansk Aandsliv og til Udgangspunkt for saa gennemgribende og vidtrækkende Virkninger, at 30—40 Aar senere Grundtvig, hvis Moder var Søster til Steffens' Moder, har kunnet udtale (i »Mands Minde«), at »er der nogen Aand over os, da for den aabenbar i os med det vingede Ord fra *hans* Læber, hvis Mage til at lynslaa Folk med aabne Øren jeg aldrig har kendt«!

Dr. Steffens var i Juni 1802 ankommen til København fra Tyskland, hvor han under et fireaarigt Ophold var bleven gennemtrængt af Tidens romantiske Aandsretning, som han nu higede efter at delagtiggøre sine Landsmænd i. Han var født i Stavanger (1773) og i sit syvende Aar kommen til Danmark, hvor han var bleven Student (1790) og derefter havde dyrket Naturvidenskab, særlig Mineralogi; senere havde han virket som Privatdocent i Kiel og der taget den filosofiske Doktorgrad. Den første positive Indsats i Romantikens Tjeneste, som Steffens nu kom til at udøve her i København, skete gennem den navnkundige mange Timers Samtale med Øhlenschläger, i hvilken Steffens — som han selv senere har udtrykt det — »føjte, at han formaaede at oplyse en digterisk Aand om sig selv og

at sætte den i levende Bevægelse«, saa at den »erkendte sin egen indre Rigdom«. Men iøvrigt var Steffens hele Sommeren igennem fuldt optaget af at forberede de Forelæsninger, hvormed han skulde slaa sit store Slag, og som der allerede verserede livlige Forhaandsrygter om i Byen; i visse Kredse var man vel alvorligt paa Vagt overfor de nymodens »Fantasterier«, som »den tyske Doktor« agtede at fordærve den danske Ungdom med, men talrige Unge og Gamle saa hen til det, der forestod, med de største Forventninger og med Sind, der var opladte gennem den Vækkelse og Løftelse, som Slaget paa Rheden havde draget efter sig. Ja, der er ingen Tvivl om, at Henrik Steffens' Optræden faldt netop i det psykologiske Øjeblik, og at han i fremragende Grad var Dagens Mand.

Et levende Indtryk af det Gny, der stod om Forelæsningerne, da de omsider i November Maaned tog deres Begyndelse, faar man gennem den Beretning, Steffens selv har givet derom i sine 40 Aar derefter udsendte Livserindringer («Was ich erlebte», 5. Bd.). Han skildrer her anskueligt, hvordan Øhlenschläger og dennes Svoger, Steffens' varme Beundrer Carl Heger, kom styrtende ind i hans Bolig, der laa i St. Kannikestræde lige overfor Kollegiet, for at afhente ham til den første Forelæsning, og hvordan der udenfor og indenfor Porten til Kollegiet, paa Trappen op til 1. Sal og i selve Auditoriet, der kunde rumme 4—500 Tilhørere, var saa stuvende fuldt af Folk, at han kun med yderste Besvær kunde bane sig Vej hen til Kathederet, der stod bagest i Salen. Og det var ingenlunde Studenter alene, der var mødt op som Tilhørere; Professorer, andre Viden-skabsmænd af de forskellige Fag, højtstaaende Embedsmænd, »Oldinge, der — i Stilhed plagede af mangehaande Tvivl — havde henlevet deres Liv i ensom Grublen«, nærede ingen Betænkeligheder ved at give Møde om det saa var flere Timer i Forvejen for at sikre sig gode Pladser.

Begejstringen, som Forelæsningerne vakte, betegner Steffens selv som »voldsom«. Denne Maade at forelæse paa var jo himmelvidt forskellig fra den sædvanlige, — her stod man for første Gang overfor det »levende Ord«, som det er erkendt af Grundtvig selv i hans Mindedig ved »Lyn-ildsmanden«s Død i 1845:

»Ordet, som af Aanden føres,
skaber Syn, hvor Røsten høres,
vaagned, Steffens, her med dig«!

Det var ikke til at tage fejl af, at den uimodstaaelige Veltalenhed, som bevingede hans Ord, ikke var Frugten af overlagte oratoriske Bestræbelser, men udsprang friskt og umiddelbart af en sprudlende indre Livskilde, en dybt alvorlig — nærmest religiøs — Begejstring, som paa sin Side igen fik Næring af den Begejstring, den hos Gamle saavel som Unge i saa rigt Maal fremkaldte. En saadan Veltalenheds Flugt lader sig jo vanskeligt binde til et Manuskripts forud fastlagte Tekst, og Steffens, som fra først af ikke havde haft Mod til at tale frit, var da ogsaa snart gaaet over til at gøre sig mere og mere uafhængig af sine Optegnelser hæmmende Baand. Saa hændte der ham imidlertid det, at da han ved den femte eller sjette Forelæsning gik op paa Kathederet, kunde han ikke finde sit Manuskript, — det maatte paa en eller anden Maade være bortkommet. Han meddelte nu ganske uanfægtet Tilhørerne denne Hændelse og bad dem denne Gang tage til Takke med et frit Foredrag; og disse oplevede til deres Overraskelse, at i Stedet for — som de havde ventet — at hakke og stamme i det, talte han tværtimod klarere og mere levende og flydende end tidligere. Selv følte han denne Forandring som en stor Lykke og talte fra nu af til Stadighed uden Manuskript.

Men ved Siden af det begejstrede Flertal var der — som allerede berørt — ogsaa dem, som saa med Uvillie og Mistro paa Steffens' Virksomhed og ikke ventede sig noget godt af hans Indflydelse herhjemme; og alt som nu denne Indflydelse undergik en saa rivende Vækst, vakt Modstanderne naturligt til en tilsvarende Aktivitet. Hændelsen med det bortkomne Manuskript blev udlagt som det rene Komadiespil: man paastod, at Steffens med Villie havde ladet Manuskriptet blive hjemme for yderligere at forhøje Virkningen af Forelæsningerne, efter at han i Forvejen med Møje og Besvær havde lært sig det hele udenad, — og selv venligtsindede kunde den ihærdige Mistænkeliggørelse gøre usikre, saa at de tilsidst ikke vidste, hvad de skulde tro. Steffens blev ogsaa efterhaanden ganske klar over, at ingenlunde alle de, der strømmede til hans Auditorium, kom der for det gode, men at adskillige var lokket derhen af ren og skær Sensationslyst; der havde nemlig udbredt sig det falske Rygte, at Forelæsningerne vilde blive forbudt, — ja, man ventede, at dette Forbud vilde blive forkyndt Taleren officielt midt under en Forelæsning! Og det gjorde jo ikke Steffens' Stilling tryggere, at han ved forskellige Lejligheder gennem sin personlige Optræden havde stødt ansete og indflydelsesrige Mænd for Hovedet. Paa sine gamle Dage har han uforbeholdent erkendt, at saadanne uforsigtige Ytringer, som ikke sjældent vakte en »farlig Uvillie«

mod ham og — især i de højere Kredse — »med Rette« gav ham Ord for at være yderst ubesindig og hensynsløs, var Udtryk for et Overmod, som »udsprang af en dadelværdig overdreven Selvvurdering«.

Som næsten endnu farligere for hans Stilling end Modstanderne maatte Steffens dog betragte de unge Tilhængere og Venner, der gjorde sig til kritikløse Talerør for Steffensske Paradokser, som de i karikeret Form udstrøede blandt Folk som glimrende Aandsprodukter; her kunde han med en vis Ret have gjort det gamle Ord til sit: Gud bevare mig for mine Venner, — for mine Fjender skal jeg nok selv tage mig i Agt! Særlig var der en bestemt Begivenhed, der ikke uvæsentligt bidrog til at gøre Myndighederne alvorligt bange ved Tanken om de Farer, der syntes at true Ungdommen gennem Steffens' Lærervirksomhed. Et overspændt ungt Menneske, der vedholdende fulgte hans Forelæsninger og jævnligt plagede ham med sine Besøg, blev efterhaanden mere og mere ekscentrisk og omsider, som utvivlsomt sindssyg, indespærret i Stadens yderst primitive Daarekiste; og her kunde man nu idelig høre ham udraabe: »O Steffens! O Øhlenschläger!«. Denne uhyggelige Begivenhed rygtedes naturligvis over hele Byen og naaede endog — hvad Steffens senere erfarede — til Kongens Kundskab.

Det kan da ikke undre, at Steffens efterhaanden maatte føle sin Stilling saa uholdbar og sine Udsigter herhjemme saa haabløse, at han jævnlig kunde gribes af et »stille Ønske« om at sige Fædrelandet Farvel og prøve at skaffe sig et Virkefelt andetsteds. Efter den naturfilosofiske Forelæsningsrække i Vinteren 1802—03 holdt han den paafølgende Vinter — stadig under livlig Tilstrømning — en ny Række Forelæsninger, der især drejede sig om Poesien; en særlig indgaaende Behandling helligede han her Goethe's »Faust«. I Mellemtiden havde han under et Ophold i Tyskland holdt Bryllup med en Datter af den fremragende Komponist Johann Friedrich Reichardt (særlig kendt for sine Sange til Tekster af Goethe), og med sin Indtræden i Ægtestanden maatte Steffens nu føle den økonomiske Side af sin Tilværelses Vanskeligheder langt mere trykkende, end den hidtil var forekommet ham. Den Ansættelse ved Universitetet, som han sikkert har set hen til, nødtes han til at slaa af Tankerne, da man ved den gamle Børge Riisbrigh's Fratræden som filosofisk Professor i Efteraaret 1803 til hans Efterfølger kaldte den iøvrigt udmærket kvalificerede Niels Tresschow — ved dette Tidspunkt Rektor i Kristiania, i sin Tid Steffens' Rektor i Helsingør —, for at han med sin erfaringsmæssigt og filosofi-historisk dybere funderede Tænkning kunde danne en sund og gavnlig

Modvægt mod den af Steffens repræsenterede romantiske Aandsretnings højtflyvende Spekulationer.

I Marts 1804 indløb der saa et Privatbrev til Steffens fra Halle med Forespørgsel, om han kunde tænke sig at modtage en eventuel Kaldelse til Universitetet dér som Professor ordinarius i Naturfilosofi, Fysiologi og Mineralogi. Denne saa uventede Henvendelse hensatte ham i den stærkeste Sindsbevægelse; paa den ene Side kom de Udsigter, der hermed aabnede sig for ham, jo afgjort hans eget »stille Ønske« i Møde, men paa den anden Side kunde Tanken om en fuldstændig Adskillelse fra Fædrelandet, hvortil han trods al Modgang følte sig knyttet med saa faste Baand, ikke undlade at fylde ham med dyb Smerte. Som Forholdene havde stillet sig for ham herhjemme, mente Steffens imidlertid at maatte besvare Forespørgslen bekræftende, snart var Sagen i Orden, — og hermed er Steffens' Dage som dansk Undersaat til Ende. »Han kom og svandt som et Luftsyn«, skrev 8 Aar derefter hans Fætter Grundtvig (i »Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng«), — men fortsætter saa: »det var ogsaa godt, thi han havde vist ellers forvirret, om ej forrykket mange Hjerner; nu derimod vakte han kun Eftertanke; og mangt et Frøkorn, som han udstrødte, er vist under Guds Velsignelse i Stilhed opvokset til at bære god Frugt«. I denne sammenfattende Dom maa Eftertiden sikkert i det væsentlige give Grundtvig Ret; »Lynildsmanden«s Bestemmelse var jo mest af alt at være *Vækkeren*, og det kan næppe betvivles, at Steffens ved sin Afrejse i 1804 havde fuldbyrdet sin aands-historiske Mission i vort Land. —

Vil vi nu have noget nærmere at vide om *Indholdet* af de Steffensske Forelæsninger, lader dette Ønske sig kun opfylde for de ni første Forelæsnings Vedkommende, som Steffens selv udgav i 1803 under Titlen »Indledning til filosofiske Forelæsninger« (paany udgivet 1905 ved B. T. Dahl); af det øvrige findes intet offentliggjort. Men om de for os tilgængelige Indledningsforelæsninger udtaler Steffens senere i Livserindringerne udtrykkeligt, at de er ham vigtige derved, at de nøje angiver det spekulative Standpunkt, paa hvilket han den Gang befandt sig. Naurligvis vil en ganske summarisk Gengivelse af nogle Grundtanker — og andet kan der jo ikke blive Tale om her — paa ingen Maade kunne give en Forestilling om det levende Ords magtfulde Veltalenhed, — som iøvrigt heller ikke i Forelæsningerne selv, som de foreligger for os, er kommen til sin fulde Ret; vi har jo allerede erfaret, hvor frit Steffens i sit mundtlige Foredrag gennemgaaende forholdt sig til Manuskriptet.

Allerførst giver Steffens til Kende, hvad det er, han *forudsætter* hos sine Tilhørere: almindelig akademisk Dannelse, en indre »Trang til at kende Tingenes egentlige Væsen, til at opløse Tilværelsens Gaade«, og Intuitionens Evne til at anskue hver Enkelthed som Moment i en omfattende Helhed. Og det, han ønsker i de første Forelæsninger at bibringe Tilhørerne, er et »betydningsfuldere Blik over Livet og Tilværelsen«, end det kan erhverves gennem Hverdagslivets begrænsede Erfaring; af dette dybere Syn paa Naturen, Historien og Sjælelivet skulde da umiddelbart fremgaa selve det *filosofiske Problem*.

Efter at have forudskikket denne »korte foreløbige Erklæring« begynder Taleren saa sit Foredrag med at tegne Billedet af en uundgaelig *Konflikt* indenfor hver enkelt Menneskesjæl mellem den egoistiske Drift, i Kraft af hvilken Mennesket stræber at vedligeholde sin individuelle Eksistens i hele dens Ejendommelighed, den ved de forskellige Menneskers indbyrdes Vekselvirkning fremkaldte Nødvendighed af at respektere andre Individualiteter, og endelig den moralske Tendens, som byder den enkelte at fremme Helhedens Vel. Saaledes viser Livet sig for den dybere Betragtning overhovedet gennemtrængt af *Modsigelse*.

Men denne Livets dybe Modsigelse kommer vi paa endnu nærmere Hold — udvikler Steffens videre —, i det Øjeblik vi gaar over til at betragte Naturvidenskabens og Historiens Resultater. Naturforskeren »dynger Fænomener paa Fænomener«, men da intet enkelt Fænomen fuldtud forstaas uden i dets nødvendige Sammenhæng med *alle* Fænomener, naar han ad den Vej aldrig frem til den *uendelige Sammenhæng*, der dog foresvæver ham som en dunkel Anelse; i Stedet burde en Helhedsanskuelse af Naturen *gaa forud for* al hans Detailforsken. Og paa samme Maade stræber Historikeren fremad mod den uendelige Sammenhæng, som ogsaa han dunkelt aner, gennem en Sammenhobning af enkelte Kendsgerninger, der dog aldrig kan føre ham udover det endelige, — medens ogsaa han burde gaa ud fra en Anskuelse af det hele. Den omtalte *Anelse* om en uendelig Sammenhæng er tilstede — omend ofte kun slumrende — hos hvert eneste Menneske og giver alle Naturens og Historiens enkelte Genstande et dybere Perspektiv; og »naar den levende, skabende aabenbarer sig i sin Herlighed i et fortræffeligt Gemyt, kaldes den — *Poesi*«.

Hvorledes den dybe Modsigelse, der saaledes for det »betydningsfuldere Blik« træder frem i Sjælelivet, i Naturen og i Historien, kan *ophæves* for Tanken; hvordan det lader sig forstaa, at de to indbyrdes modstridende Principer: Grundlaget for Mangfoldigheden, det endelige, det individuelle,

og Grundlaget for Enheden, det uendelige, det universelle, kan *forene sig* og i denne deres fuldkomne Forening frembringe det eksisterende Liv, — dette bliver da det »store og vigtige« Problem. Men da hverken Naturvidenskaben eller Historien — som det udførligt paavises i de følgende Forelæsninger — er i Stand til at løse dette Problem, saa viser begge disse Videnskaber selv hen til en *anden Videnskab*, der maa forsøge derpaa; først gennem en saadan Videnskab — *Filosofien* — vil Naturvidenskaben og Historien kunne vinde den Mening og det Midtpunkt, de stræber imod.

Problemløsningen, som Filosofien — altsaa den romantiske Naturfilosofi — byder, bestaar nu i, at for en endnu dybere Betragtning end den hidtil anlagte opløser Modsigelsen sig igen i *Identitet*: Nøglen til enhver Forstaaelse af Naturen ligger i Tanken om »den absolute Identitet af alle Differenser«, og *det identiske Princip*, som organiserende og individualiserende gennemtrænger den hele Tilværelse, er »*Aanden*«, hvis Væsen og Virken vi kun kan forstaa ud fra Kendskabet til *vor egen Aand*. Menneskeaaanden betegner nemlig det højeste og stærkest individualiserede Trin i en Udvikling, der tager sin Begyndelse i den »bevidstløse« (o: uorganiske) Natur, hvor Aanden endnu kun slumrer, og arbejder sig frem gennem Plante- og Dyreverdenens forskellige Stadier, som repræsenterer en »lidt efter lidt vaagnende Intelligens«, — for altsaa at kulminere i *Mennesket*, om hvilket Steffens udtaler: »Det er Naturens centripetale Tendens, som vil aabenbare sig ved ham; fra nu af er han henvist til sig selv, og enhver, som staar for sig selv, grunder sit hele Værd i sig selv, er den individuelle Dannelse og det sandeste Menneske«.

Derfor naar Individualiseringen, som ogsaa indenfor det menneskelige Udviklingstrin stadigt skrider videre frem, sin største Højde i *Geniet*, som »gennembryder alle de Regler, man vil udkaste for det, baner sig og, ved sig, sin hele Tidsalder en *egen Vej*«. Men da vi i *Geniet* møder den mest umiddelbare Aabenbaring af selve det evige i det endelige, saa er *Geniet* — foruden at være det mest individuelle — tillige det mest *universelle*: *Geniet* er »Guddommens egen Straale, der nu og da glansfuld bryder ud af Massen«, og de Tanker og Skikkelser, det producerer, — det er altsaa det digteriske *Geni*, Steffens har for Øje, — er »uforgængelige som det evige, af hvilket de havde deres Udspring«. Det evige, det guddommelige, som i sin fuldeste Glans aabenbarer sig i *Geniet*, er imidlertid tilstede i enhver af os som *vor Aands egentlige Væsen* — »det inderste i os, ved hvilket *enhver* er forenet med alt«. —

— Ogsaa efter Steffens' Optræden har Kollegiet givet Husly til filoso-

fiske Forelæsninger. Hertil kan vel knapt henregnes de Forelæsninger, som den tyske Anatom Dr. Gall i Dagene den 31. Oktober—6. November 1805 holdt som »sin tredie Cursus« (de første to havde været afholdt andetsteds i Byen) i *Frenologi* (eller, som han selv kaldte det, »Kranioskopi«) — altsaa Læren om, at man af Fremspring og Fordybninger paa Hjerne-skallens Yderside kan slutte til et Menneskes sjælelige Egenskaber. Frenologien har alle Dage af let forstaaelige Grunde øvet en mægtig Tiltrækning paa det store Publikum, og Gall blev da ogsaa her i Byen modtaget med »grænseløs Enthusiasme«; men allerede et Par Maaneder efter hans Afrejse herfra var Interessen kendeligt kølnet.

Under Universitetets Lokalenød i Tiden fra Bygningens Brand ved Bombardementet i 1807 og til den nuværende Universitetsbygningens Indvielse den 13. Oktober 1836 maatte man imidlertid søge Husly bl. a. paa Elers' Kollegium, og saadan gik det til, at *Sibbern* i en Aarrække har holdt sine Rusforelæsninger paa dette Sted efter i 1813 at have afløst Treschow som filosofisk Professor. Hermed knyttes da næsten symbolsk Traaden tilbage til Steffens' Virksomhed ved Aarhundredets Begyndelse: paa væsentlige Punkter er det netop Steffensske Tanker, som *Sibbern* i sin Filosofi optog og paa selvstændig Maade videreførte, og som gennem Sibberns Formidling igen har virket videre i den danske Tænkningens senere Historie.

COLLEGIET
I
MANDS MINDE

Paa et tidligt Tidspunkt bestemte Redaktionsudvalget sig til at søge Collegiets »officielle« Historie skrevet indtil 1891 (200 Aars Jubilæet). Det havde været fristende at gaa noget længere frem, men forskellige Hensyn, som det vilde føre for vidt at komme ind paa, blev dog afgørende for at sætte denne Grænse. Samtidig var man imidlertid klar over, at de næste 50 Aar ikke skulde lades uomtalt, men at de skulde beskrives af de nulevende Ex-Alumner selv, ikke i Form af egentlig Historieskrivning, men nærmest som Erindringer. Det Forsøg, som Valkendorfianersamfundet havde foretaget i den Retning i »Valkendorfs Kollegium efter 1865« (1939), syntes os meget vellykket og virkede ansporende. Oprindelig opfordrede Udvalget — i et Cirkulære i Marts 1940 — *alle* Ex-Alumner til at skrive, og man vilde saa eventuelt sammenarbejde det Væld af Bidrag, som forventedes at indkomme. Der kom *et* — for Resten fra en af de allerældste. Saa gjorde vi som Valkendorfianerne — udpegede for hver Periode paa 4—5 Aar 1 eller 2 Ex-Alumner, skrev til disse og søgte med en passende Blanding af Smiger og Trusler at overbevise dem om, at netop de burde skrive. Dette viste sig at være den rette Fremgangsmaade. Naturligvis vægrede nogle sig, men de blev saa erstattet med andre fra samme Perioder, og Resultatet foreligger paa de følgende Sider. Selvfølgelig har denne Fremgangsmaade medført, at enkelte Forhold og Begivenheder er omtalt af flere, men Ulempen herved synes ikke saa betydelig, at vi af den Grund har villet rette i Bidragene. Et Par af Bidragyderne har paa Udvalgets Henstilling strøget nogle Enkeltheder, som maaske kunde støde en eller anden, men ellers har vi ikke »læst Korrektur« paa Artiklerne. At der findes spøgefulde Bemærkninger om Co-Alumner i Bidragene, er givet, men de er alle god-

modige, og vi føler os overbevist om, at ingen vil kunne tage Anstød af dem. —

Forhaabentlig vil Erindringerne blive læst af adskillige, som ikke selv har boet paa Collegiet, og for dem vil nogle rent faktiske Oplysninger vist være nødvendige. En Del vil ogsaa være nyttige for Ex-Alumner for saa vidt angaar Tiden efter — undertiden ogsaa Tiden før — deres egen Alumnetid.

En fortrinlig Beskrivelse af *de ydre Rammer* for Livet paa Collegiet findes i A. G. Drachmanns Bidrag, der oprindeligt er skrevet til Studenterbladet »Studium« i 1920. Paa dette Tidspunkt husede Collegiet 18 Studenter og 3 Kandidater eller rettere Pladser for saadanne, for man kunde jo meget godt blive boende paa sin Studenterplads, selv om man blev Kandidat, da Collegiet dengang i Reglen gaves paa 5 Aar. I de sidste Aar før 1920 var der sket betydelige Ombygninger og Forandringer: Indretning af et stort Tekøkken paa 2. Sal og et ganske lille i Stuen samt Udvidelse af Portnerens Lejlighed paa Bekostning af Inspectorlejligheden, som blev flyttet paa 2. Sal og reduceredes fra 2 Værelser til 1. Herved indskrænkedes ogsaa de 4 Kandidatlejligheder med 2 Værelser i hver til 3, af hvilke den ene kun havde eet Værelse, der havde sin største Dimension i Højden. Endvidere »Trekroner«s Omdannelse til W.C., Installation af elektrisk Lys og rindende Vand paa Værelserne. Centralvarme blev indlagt for ca. 10 Aar siden. Om Forandringer i de senere Aar henvises til Scheperlærns Bidrag; særlig bemærkes, at Portnerstillingens Nedlæggelse i 1936 medførte Oprettelse af 2 nye Alumnepladser, Inspectors Tilbageflytning til den gamle 2 Værelses Lejlighed til højre i Porten ud mod Haven og Udvidelse af den lille Kandidatlejlighed til 2 Værelser (i den gamle Portnerlejlighed i Stuen mod Gaden). Der er saaledes nu 20 Studenterpladser og 3 Kandidatpladser.

I de 2 nævnte Alumne-Bidrag vil ogsaa findes Oplysning om de talrige *Embeder* paa Collegiet.

Endnu er det vist fornødent at give nogle Oplysninger om den meget særprægede og udstrakte *Jargon*, som nu anvendes paa Collegiet og genfindes i Bidragene fra Alumner i de sidste Par Decennier. Da den, der skriver disse Linier, flyttede ind i 1911, var der praktisk talt ingen Jargon, men den begyndte saa smaat at spire frem. Det var vistnok Otto Sommer, der startede med at omdøbe Portneren til »P«, hvad han trofast hed til sin Død. Hans Kone hed følgelig »P-K«. Derimod er det Portner Christian-sen selv, der ved sin ejendommelige Udtale af Ordet »Rum« (som af ham dog kun brugtes om Brænderum o. l., medens Værelser hed »Værelser«

og de deri boende Alumner »Herrerne«) foranledigede, at Værelserne blev kaldt og siden absolut altid er kaldt »Råm«; denne Jargon kan i hvert Fald med Bestemthed føres tilbage til 1919. Omtrent lige saa gammelt er det, at Collegiet kaldes »Coll« og udtales, som det skrives, medens det er noget senere, at aa-et i »Råm« gaar over i »Kåmme« (de paa Værelserne anbragte Vandkummer), »Alåmne« og »Pråt« (Læsestueprotokollen), i hvilket Ord baade Forkortelses- og Aa-Manien har medvirket til Resultatet. Til at begynde med skrev man »aa«, medens det nu hører til god Tone at skrive »å«. En særlig uhyggelig, i flere Aar terroriserende Slang er omtalt i Kobbernagels Artikel, og om yngre Misbrug af Sproget giver Schepelern Oplysninger. I denne Forbindelse bør nævnes den vistnok altid bestaaende Tilbøjelighed til at give hinanden andre Navne end de rigtige, ikke som Øgenavne, men som praktiske Kaldenavne (ofte Fornavne), eventuelt Kælenavne; under sidstnævnte Kategori maa vist henregnes »Sophus«, som med 20 Aars Mellemrum er anbragt paa 2 særlig elskede Alumner. Det er betegnende, at i Peter Groves Artikel, hvor der er nævnt mange Alumner, er kun faa anført med rigtigt Navn, men praktisk talt alle med det Navn, de gik under, undtagen Tage Schack, som virkelig blev kaldt »gamle Skak« i Modsætning til den yngre Broder, der hed »lille Skak«. En særlig Mani med Omformning af Navne er omtalt af Schepelern.

Endelig kunde der være Grund til at omtale de *Kliker* eller »Kompagnier«, som undertiden er nævnt i Alumne-Bidragene, og som fra Tid til anden har eksisteret, men til en nærmere Omtale af disse savner nærværende Forfatter Kompetence, og han berører kun Emnet, fordi en saa hæderkronet Institution som »Saltcompagniet« umuligt kan finde sig i ikke at blive nævnt i Collegiets Historie for de sidste Decennier. Dette Compagni stiftedes paa Collegiet den 1. Februar 1919 af 6 Elersianere, hvoraf de 2 var udflyttede, og lever den Dag i Dag i bedste Velgaaende, forenende de 6 i et nært Venskab — et straalende Eksempel paa Collegie-Kammeratskabets Holdbarhed. Medens det i sine yngre Dage udfoldede nogen Terror (til Dels gennem saakaldte Funktionærer), over det nu en fredelig og nyttig Virksomhed, bl. a. i Elersianersamfundet, hvor det foreløbig har besat Posterne som Formand og Kasserer, ligesom 2 af dets Medlemmer har en væsentlig Andel i denne Bogs Tilblivelse.

J. C. Christensen.

1876-81

A. Kløvborg

(*Alumne Nr. 765*)

(Brudstykke af et Brev)

Et Udbytte af et Collegieophold, som alle er enige om har sin Betydning, er, at de forskellige Fakulteters Studenter vænnes til daglig at omgaas hinanden, til gensidig Belæring, og det Forhold uddybedes paa Elers Collegium ved, at foruden de ganske Unge var der paa 2. Sal ældre Studerende, der kom til at give os Unge et Indskud, som gav os nogen Belæring. Jeg mindes her cand. theol. Matth. Fenger (den senere Holmens Provst) og cand. jur. Secher (den senere Rigsarkivar). I min Periode fik vi, hvad vi ikke før havde haft, en Læsestue. Her fandtes en Ankeprotokol, der gav Anledning til meget fornøjeligt. Men Ankeprotokollen havde ogsaa, mener jeg, en Skyggeside. En opstaaet Strid mellem Alumnerne blev ved denne Protokol holdt gaaende og udtværedes langt mere, end den fortjente. Et Eksempel herpaa husker jeg fra mit Ophold paa Collegiet.

Krocketsspillet var i mine Aar paa Collegiet i særlig Mode og benyttedes meget af Alumnerne. Gaasegilderne spillede ogsaa en Rolle. Jeg mindes fra min Tid en elskværdig og ejendommelig Student, der uden at bo paa Collegiet meget hyppigt besøgte nogle af Alumnerne, som han var knyttet til, og til sin Underholdning ofte benyttede Læsestuen. Jeg mindes ham med megen Glæde. Det var stud. mag. Adolf Meyer (Mathematik), senere, da han var blevet Kandidat, gift med Fysikeren Fru Kirstine Meyer, født Bjerrum.

Det var mig en særegen Glæde, at min Ven, stud. theol. Chr. Welding, senere Præst ved Helligaandskirken, fik Plads paa Collegiet. Vi læste meget sammen, og dette lettedes i høj Grad ved, at vi begge boede paa Elers. Welding havde en sjælden Evne til at slutte sig intenst til de Alumner, han kom i Berøring med. Han var afholdt og havde ikke saa lidt Indflydelse blandt Kammeraterne. Han endte med at være Inspektør.

Da jeg begyndte med at studere Mathematik, kom jeg i 1876 ind paa en Plads for matematiske Studenter, men da jeg i 1877 forandrede Studiet til Theologi, var vor Efor, Professor Ussing, saa elskværdig at flytte mig over paa en Theologplads.

1883-88

Thomas Møller

(Alumne Nr. 811)

Jeg boede paa Elers Collegium i Tiden 1883—88 og mindes denne Tid med stor Taknemmelighed som en hyggelig og god Tid, der gav god og fredelig Lejlighed til at dyrke mine Studier. Da jeg flyttede ind, kom jeg til at bebo en Yderstue i Stuen til højre fra Porten, og i den inderste Stue boede stud. jur. Vilhelm Lassen, der senere blev Bladredaktør og Finansminister. Vi kom godt ud af det, ligesom Forholdet i det hele taget var godt imellem Alumnerne. Lassen var meget politisk interesseret og var næsten altid med til politiske Møder i Kjøbenhavn og nærmeste Omegn. Han kom jo saa i Reglen sent hjem og vakte mig op af Søvn. Da jeg var lidt ked af denne hyppige Forstyrrelse, kravlede han næste Gang ind ad Vinduet til Gaden, hvad jeg dog bad ham lade være med, da jeg hurtig kunde falde i Søvn igjen. Siden kom jeg til at bo i en inderste Stue paa første Sal sammen med cand. theol. I. C. Jacobsen, der fremdeles lever som Professor emeritus i Kjøbenhavn. Han manuducerede forskjellige Hold theologiske Studenter, hvad jeg ogsaa gjorde, da jeg havde taget Embeds-eksamen.

Alumnerne havde en fælles Samlingsstue paa Collegiet, hvor vi holdt en Del Dagblade af forskjellig Farve. Der gik det naturligvis ofte livligt til med Diskussjon om Politik, Religion og Litteratur, og da 1880-Aarene var en meget broget Tid, manglede der ikke Stof, og Forhandlingen kunde ofte være livlig og stærkt bevæget, men bagefter var man i Reglen lige gode Venner.

Der var en hel Del Forbindelse mellem Elers Collegium og Regensen. En Gang var der en religiøs Diskussjon mellem stud. jur. Vilhelm Lassen, kaldet lille Lassen, og stud. theol. Axel Bülow paa Regensen. De bebrejdede gensidig hinanden, at de kun læste de Forfattere, som de var enige med, og de aftalte da med hinanden at give hinanden en Bog af en anden Slags, som de saa forpligtede sig til at læse. Lassen fik en theologisk Bog af den schweiziske Theolog Godet, og Bülow fik en Bog af den theologisk radikale Franskmand Renan. Selvfølgelig førte et saadant Forsøg ikke til noget, hvad der heller ikke var Grund til at vente. — Den daværende gifte Portner hed Jensen. Han holdt en Pige, der gjorde rent paa Stuerne og bragte The og Kaffe til Alumnerne for en billig Betaling og vist ogsaa redte vore Senge. Jeg havde en Chaiselongue, hvor Sengklæderne om Dagen gjemtes

i en Skuffe under Chaiselonguen. Saa havde vi ogsaa en ældre Karl, der børstede Fodtøj, bar Brænde op o. l.

De fleste Alumner levede af Tørkost paa Collegiet, men spiste Middagsmad ude i et Pensjonat eller en Restauration. Enkelte spiste ogsaa paa et Folkekjøkken, som da begyndte at komme frem. Det var to Retter daglig solid god Mad, som man fik for meget billig Pris, nemlig 35 Øre. De fleste Alumner passede deres Studier med Flid og Dygtighed. Enkelte var meget begavede og dygtige og fik gode Eksaminer og blev siden dygtige og kjendte Mennesker. Nu er der dog vist kun en enkelt tilbage af de unge Mennesker, som den Gang boede sammen paa Collegiet for henimod 60 Aar siden, og da vi blev spredt ud fra Collegiet, har jeg kun haft Lejlighed til siden at møde en enkelt af den Flok, som i en Aarrække havde det hyggeligt og godt sammen paa det gamle Collegium i de Aar, vi der havde en god Ungdomstid sammen, som vi bliver ved med at mindes med Glæde og Tak.

1886-91

A. S. Roepstorff

(*Alumne Nr. 828*)

(Uddrag af Dagbladsartikel fra 1940)

Hen paa Foraaret dumpede han — Gud ved hvorledes — ind som Alumne paa Elers Collegium i Store Kannikestræde, lige over for Regensen, ved Siden af den gamle Professorgaard, hvor bl. a. gamle Madvig boede, og skraas overfor Borchs Collegium, hvor »Jurister og andre Skielme« ikke blev taalte.

Stifteren af »Collegium Elersianum« var Etats-, Justits-, Cancellie- og Cammeraad Jørgen Elers, som i 1689 havde haft den store Sorg at miste sin eneste Søn og Datter ved Teaterbranden i Operahuset paa det daværende Amalienborg, hvorfor han og Hustru besluttede efter den længstlevendes Død at oprette et Collegium til bedste for 16 Studenter. I 1705 blev Collegiet indviet med megen Højtidelighed, men ved Københavns store Ildebrand i 1728 nedbrændte Bygningen, som først i 1752 igen traadte i Virksomhed.

Blandt de mange berømte Mænd, som Collegiet har huset, skal her nævnes Brødrene Hans Christian og Anders Sandøe Ørsted, og af historiske Minder, som knytter sig til Collegiet, kun to. Det ene er det bekendte Optrin ved H. C. Ørsteds Doctorgilde i September 1799, da den 19-aarige

Oehlenschläger under Talen om den danske Digtekunsts Forfald slog i Bordet og raabte: »Ja, det er sandt, den er siunken, men den skal Fanden gale mig rejse sig igen.« Og det andet Minde er Henrik Steffens' berømte Forelæsninger i Collegiets Auditorium i Aarene 1802—04 under uhyre Tilløb. Det var disse Forelæsninger, der i Forbindelse med Kampen den 2. April vakte det nye Aandsliv i Danmark.

I Firserne boede der henved en Snes Studenter og 4 Kandidater paa Kollegiet. Studenterne boede to sammen i to sammenstødende Rum, saaledes at det forreste altsaa var en Slags Gennemgang for det bageste Værelse, som naturligvis var det mest eftertragtede, og man rykkede op efter Anciennetet. Ud mod Syd til Skindergade var en hyggelig Have, adskilt fra Gaarden ved et Jerngitter. I Haven var høje Elme- og Lindetræer, og der kunde man indtage sin Frokost og holde Gæstebud om Aftenen.

I Stueetagen var Læsestuen, Kollegiets Centrum. Her var en Liggesofa, et Bord med friske Dagblade, og i den brede Vindueskarm laa Ankeprotokollen, hvori man kunde fremsætte Klager og Angreb og skrive vittigt og onskabsfuldt om alle Kollegiets Forhold. Paa Læsestuen samledes næsten altid Studenter, særlig om Aftenen, og der var saaledes altid Mulighed for en Passiar eller Diskussion om livsvigtige Problemer: Politik, Religion og Æstetik. I Politik var der Repræsentanter for Højre og Venstre, og det var den Gang altid §§ 25 og 48 og Spørgsmaalet om Kongens Ret til frit at vælge sine Ministre, som var paa Tapetet. Hvor kunde man blive ved med de sammen Argumenter, og hvor kunde Kamphanerne blive gale i Hovedet paa hinanden. Men man saa aldrig nogen blive overbevist. Den Læsestue var naturligvis baade af det gode og af det onde. Enkelte svage Sjæle kunde ikke gaa forbi uden at kigge ind, om der var Folk derinde, og saa kunde de ikke rive sig løs fra den hyggelige Atmosfære og spildte naturligvis en Del Tid paa den Konto.

Men Livet derinde bag de tykke, gamle, røde Mure gik ellers sin rolige Gang. Hver passede sig selv paa Værelserne. Om Morgen kom Pigen ind med Thepotten, og saa aabnede man for det gule Madskab, som af og til var velforsynet med Rug- og Hvedebrød, Smør, Ost og Æg eller lignende, og Studenten huggede løs paa Beholdningen. Æggene spejlede han ved Spritapparatet, og paa den Maade fik han baade Morgenmad og Frokost fra Haanden. Ja, sommetider kunde han sammen med sin Kontubernal fornøje sig med at sammensætte og lave Middagsmad ud fra det Princip, at en Jagtbøf kunde steges ved en Morgenberlinger. Der

blev købt et flot Stykke skært, som blev lagt paa Panden sammen med det brunede Smør og Kartoffelstrimler, som skulde blive til »springende franske Kartoffler«. Undertiden vendte de ogsaa et Par Pandekager og morede sig kostelig over denne Afveksling paa Livets Ensformighed henne paa Spisekvarteret i Krystalgade. Men der klagedes til Inspector Collegii fra Naboer og Genboer over den stramme Madlugt, der ved saadanne Lejligheder huserede i Kannikestræde.

Undertiden blev Studenten ked af Selvforsyningspolitikken og tog et Svip hen paa »Helvede« paa Hjørnet af Skindergade. Det var Stamkaféen. Man var i Reglen et Par Stykker, som lejrede sig ved Hjørnevinduet og fulgte Begivenhedernes Gang paa Købmagergade. Bestillingen til Opvarter Jørgensen gik sjældent udover: »2 med Kalvesteg og 1 med Holland, tykt skaaret, og en lille Kaffe, rigeligt Sukker«. Det blev præcis 45 Øre plus 5 Øre i Drikkepenge og Kredit til den første. Det var human Forretningsgang. Og naar man en Lørdag Aften var blevet ked af at hænge over Pandekterne, kunde man med et Par Kammerater dingle ned i en af de mange Natbeværtninger: Rydbergs Kælder, Klosterhallen eller hvad de nu hed. Der traf man altid Bekendte og kunde hænge over et Glas Øl til 20 Øre, ryge 3 Cigarer til 20, snakke og synge til helt ud paa Natten.

Man kunde ogsaa gaa paa Fribillet i Secondteatrene. Der blev lagt Billetter ind paa Læsestuen, men de blev for Resten sjældent benyttede, da de var anbragt i Række i Parkettet, og det saa lidt mistænkeligt ud. Men disse Fribilletter kastede for Resten en Brand ind i Studenternes Hjerte og gav Stødet til en Ansøgning til Det kgl. Teater om Fribilletter. Studenten var med i en Deputation hos Kammerherre Fallesen, der modtog Studenterne meget aimabelt og overraskede dem med, at det netop var hans Plan, netop den Idé, han havde forelagt Minister Jacob Scavenius at skabe »et litterært Parterre«, ved hvilken Udtalelse, som ledsagedes af et lille Blink i Kammerherrens Øjne, Deputationen rankede sig i Selvbevidsthedens lokkende Lys. Imidlertid fortsatte Fallesen: »Ministeren svarede kun saaledes«, og hermed strøg Fallesen Moustachen med en flot Scavenius-Gestus. Der kom for Resten aldrig Svar paa Ansøgningen.

Ogsaa paa Kollegiet kunde de unge muntre sig. Sommeraftenerne i Haven ved det lange Bord med Petroleumslamperne, Toddyglas og de lange Porcelænspiber kunde være hyggelige og festlige med Taler, Sang og Klang. Der var Verseimagere iblandt, og hver især blev hyldet. En festlig Aften skulde alle holde Tale, og der var en elskelig gammel Teolog,

som bar det berømte Navn »Kirkegaard«. Han holdt sin Tale for Kollegiet om, hvor godt vi Elersianere havde det. »Vi har jo vort eget Kollegium, og vi har vort eget Værelse, og vi har vor egen Læsestue og vor egen Have. Og vi har, ja, vi har vor egen, vor egen ...«. »Vor egen Kirkegaard« lød det fra en Tilhører. Det var Kollegiets vittige Hoved, den senere populære Komedieforfatter Edgar Høyer, som gjorde Ende paa Veltalenheden.

Til at begynde med maatte vor Student tage til Takke med et daarligt Værelse mod Nord ud til Kannikestræde, men han kom snart over paa Solsiden ud mod Haven og avancerede saagar til at blive Inspector Collegii Elersiani, den fineste Titel blandt Alumnerne, d. v. s. han fik to gode Værelser i Stuen ud til Haven og et aarligt Repræsentationshonorar paa 20 Kr. Saa han kunde jo sagtens. Hans Stilling efter Fundatsen gik ud paa, at han, »som skal være den besynderligste«, skulde have Indseende med de andre, men i Tidens Løb var han nærmest Modtager af Klager over Portneren og var Kollegiets Repræsentant overfor Kollegiets Efor, i den Tid Professor I. L. Ussing, som boede paa Regensen.

Undertiden kunde der være Vrøvl mellem Portneren og Alumnerne, f. Eks. i Forholdet til Pigen. Inspektør havde blandt andet det Hverv at føre Kontrol med, at Pigen ikke var altfor køn og tiltrækkende for de unge Studenters Sjælefreds Skyld. Og det var egentlig talt ikke altid let. Saaledes var der engang ved en Fejltagelse kommet en Skønhed fra Kulsvieregnet ind som Pige paa Kollegiet, og en, to, tre gik det galt. Det var naturligvis Portneren, som udsprede det Rygte, at Pigen havde opholdt sig lovlig længe inde paa et Værelse og havde staaet skjult bag Døren, da han søgte efter hende. Dette gav Anledning til, at Eforen blev blandet ind i Sagen, og at Inspector Collegii maatte værge Kollegiets Ære over for Sigtelsen. Han hævdede, at en god Samvittighed var det bedste Værn mod smudsige Beskyldninger, hvad den brave Efor gav Inspector Medhold i og slog i Bordet for Portneren, som saa maatte gaa beskæmmet bort. Men Dagen efter blev Pigen vist bort af Portneren til Sorg for det ganske Kollegium.

Saaledes gled altsaa Hverdagene hen blandt Studenterne paa Kollegiet.

Den tænksomme Læser vil maaske nu sige: Ja, ja — det er altsammen godt nok, men hvad med Læsningen, Studiet, det har vi ikke hørt noget om. Studenterne maa vel have taget sig noget alvorligt til. Naturligvis, men det er ikke noget at skrive om. Elersianerne var et frit Folkefærd, som ikke skyldte nogen Regnskab for, om de bestilte noget eller ej. Det maatte de selv om. Det gik ud over dem selv, hvis de ikke arbejdede. Og det

gjorde langt de fleste. De havde egentlig paa det alvorlige Omraade kun to Ting at passe: deres Bog og deres sparsomme Midler. De følte, at de var paa March med saa og saa mange Parasanger daglig fremad ud mod den lange Fremtid. Døgnet havde jo 24 Timer, og selv om en Del af Dagen var optaget af udendørs Beskæftigelse, var der dog mangel paa en Time iblandt, hvor Bogen paa Læsepulten fik sig en Omgang. Aftenen var lang, og Lampen blev sjældent slukket før Klokken 12. Der blev læst hurtigt i de unge Dage, og efter Mørklægningen gik Natten i en Ruf, for det tog ikke lang Tid for Studenten at sove de obligate 8 Timer.

Tiden gik, og da fire af Kollegieaarene var til Ende, var han Kandidat.

1887-92

N Clausen-Bagge

(*Alumne Nr. 840*)

Skønt økonomisk set næppe værdig til at møde i Elersianernes Lag, da jeg hverken har sendt Penge eller kan afse ret mange, er jeg dog maaske ikke helt uværdig dertil, saasom jeg er forblevet studiosus det meste af min Tid. Det faste Embede forlod jeg nemlig for at tjene en Valgmenighed og i de sidste 20 Aar en fattig lille Frimenighed. Det blev en Videreførelse af Livet som Studentens, der søber Nektar af Ideens Fad og blæser saa ad det solide (Pengene).

Her skal der dog ikke gøres Rede for Tro og Livssyn, kun fortælles enkelte Erindringer fra Kollegietiden (Efteraaret 87—Sommeren 92).

Begyndelsen var ikke saa lovende, idet jeg først fik Yderværelset nærmest Porten og dermed en Kontubernal, som jeg intet kunde dele med (hverken ondt eller godt). Men efterhaanden blev det helt anderledes, og der udviklede sig mellem Alumnerne et hyggeligt og fornøjeligt Kammeratliv, hvori der kun var lidet betydende Forstyrrelser. Det var let at komme i et saadant Forhold til næsten alle.

Saa godt var det nok ikke gaaet altid. Der skal i en tidligere Periode have været en dyb Kløft mellem Teologerne (d. v. s. de gammeldags moralske) og de andre. Men i 87—92 blomstrede Kammeratlivet mere og mere op, og det fik stor Betydning for mig, som vel havde Trang, men kun ringe Evne dertil. Men en elskværdig Imødekommenhed gjorde det let at komme med i Samlivet. Vel er Venskab mere end Kammeratskab, dog kan ogsaa det faa stor udviklende Betydning, paa et Kollegium ofte

mere end i de akademiske Foreninger. Derfor mindes jeg Kollegietiden med Taknemmelighed.

Om to senere Kontubernaler, R. R. Vestergaard og G. Howardy, skal der fortælles lidt.

R. R. Vestergaard (som jo har skrevet Kollegiets Historie (1891), har været Forstander for Præsteskolen i Des Moines (U. S. A.) og Sognepræst i Danmark) kunde være tørt vittig, sige overraskende og barokke Morsomheder. Spor deraf findes vel endnu i Læsestuens Protokoller. Naa, han kunde ogsaa le meget hjærteligt. En Karakteristik af hans øvrige Egenskaber er givet i et Mindeskrift 1939.

Han var en ualmindelig dygtig Latiner. Da jeg læste til »Patristicum« (en Eksamen i Latin, som man dengang tog, omtrent halvvejs før Embedseksamen) og *vilde* have laud, gik jeg jævnlig ind og forelagde ham vanskelige Steder. Han kunde altid svare straks og med stor Klarhed.

Dog var den allerede lærde unge Filolog Holger Pedersen, som ogsaa boede paa Kollegiet, vel en endnu stivere Latiner. Efter den skriftlige patristiske Prøve viste jeg ham min Oversættelse af en indviklet Periode; hvad han mente om at forbinde Ordene saaledes! Ja, det var ikke ciceroniansk. Nej, men kun een anden Forbindelse er mulig, og den er heller ikke ciceroniansk. Det maatte han indrømme, og det har Professorerne vel ogsaa gjort.

En meget hyggelig Kontubernal var G. Andersen (senere Howardy, den kendte Orientalist, som har skrevet om Udgravninger o. s. v.). Han var altid elskværdig og inladende. Hans Væsen kunde undertiden virke ufri-villig komisk. Engang havde han til en Kollegie-Sammenkomst skrevet et Lejlighedsdigt paa — Hebraisk (!). Maaske forstod ingen det helt uden han selv. Alligevel læste han det højt ved Sammenkomsten under den mest homeriske Latter, jeg mindes; men den, der morede sig bedst og lo højest, var vistnok — heldigvis — Digteren selv.

Han var meget opsat paa, at jeg skulde faa en fin Embedseksamen. Da jeg ved den eksamineredes i Hebraisk af min tidligere Kollegie-Kammerat, Professor Jacobsen, fulgte han efter Sigende saa ivrigt med i Teksten, at man kunde frygte for, at han vilde tale højt; det skulde endelig gaa godt. Naa, det gjorde det ogsaa, uden hans Hjælp.

Ved hans egen senere Embedseksamen, som jeg ikke hørte paa, gik det derimod ikke just saa fint, som man kunde vente. Maaske har den sindige Jyde for ofte villet overveje Spørgsmaalene og for ofte svaret »Hwa?« I alt Fald er han den mest jydsktalende Student, jeg mindes.

Det kan ikke være min Opgave her at fortælle om alle Kammeraterne. Flere fik kendte Navne, og alle de fra de senere Aar faar jo deres »vita« i Festskriftet. Til enkelte Teologer blev Forholdet senere i Livet nærmere, end det havde været i Ungdomstiden.

Derimod skal der siges lidt mere om Kammeratlivet i det hele. Det vandt i Friskhed ved, at vi tilhørte forskellige Fakulteter, og udfoldede sig tit overdaadigt ved Festerne (Skovtur, Gaasegilde o. s. v.). Teologerne holdt sig vel lidt for sig selv, men dannede efter mit Skøn ikke Klike.

Rivninger og Sammenstød betød sjældent ret meget. Dog førte et saadant engang til Duel, og den udfordrede skulde vælge Vaaben. Han valgte — raadne Æbler (!). Naa, Tid og Sted blev aftalt, og de duellerende fik hver sin Plads og sit Æble, medens Sekundanterne, nydende deres Cigarer, saa til. Een — to — tre! Saa vendte de kæmpende sig og sendte de raadne Æbler i Hovedet paa Sekundanterne!

Desværre — eller heldigvis — var jeg ikke Øjenvidne og kan derfor ikke garantere for Historiens fulde Paalidelighed. Men saaledes er den fortalt mig. (Maaske har »Duellen« først fundet Sted efter min Tid). Dog, netop saaledes kan det være gaaet til. »Hvis det ikke er sandt, er det godt fundet paa.«

Kammeratskabspoesien dyrkedes ikke saa lidt, man vilde jo gerne have »originale« Sange ved Gilderne. Til Digterne hørte Chr. Winther — ikke den forlængst afdøde Sanger, men den senere Provst — og jeg. Han var altid paa Smagens og i det hele den rigtige Side, jeg naaede vist sjældent videre end til at holde saa fast i Vinghestens Manke, at jeg ikke faldt af. Endnu gemmer jeg en Del saadan gammel elersiansk Litteratur, men Prøver er der vist ikke Plads til her.

Formen kunde være meget forskellig, som meddelt endog hebraisk. En Sang ved Afskedsgildet for en Kandidat havde latinsk Titel, men dansk Tekst. Rent Dansk var derimod »Afskedshyl fra Elers Kollegium«.

Noget af det højeste naaedes ved 200 Aars Jubilæet, som fejredes 30. November 1891. 10 Sange samledes da i et anseligt trykt Hæfte; blandt Digterne var C. W. og jeg.

I Forberedelses-, Fest- og Efterfesttiden kulminerede Kammeratlivet.

Om min personlige Deltagelse i selve Festen maa jeg have lidt med. Der var om Formiddagen Reception paa Læsestuen, og her indfandt sig bl. a. to stovte jyske Præster, som mere lignede Proprietærer. De havde besluttet at indbyde en af Alumnerne til Frokost, og Valget faldt, sært nok, paa mig. Det var nu baade godt og ondt; thi det gjaldt om at kunne

holde ud til Dagens mange Anstrengelser, ogsaa de »spirituelle«. Det gik dog, og ved Middagen paa Skydebanen holdt jeg en skikkelig pæn Tale. Min Plads var imellem Professorerne Henrik Scharling og Matzen (Politikeren), og den tilkom mig som en af Alumnernes Tillidsmænd: Jeg havde været Haveinspektør og var nu, med langt større Glæde, Læseinspektør. Begge mine »Borddamer« var elskværdige, og Professor Scharling fandt min »Jomfrutale« ret takkelig.

Om Aftenen holdt Elersianerne Sold paa Borchs Kollegium. Da det var forbi, gik jeg i Seng; der skulde ogsaa gemmes nogle Kræfter til den nær forestaaende skriftlige Embedseksamen. Men de to Præster fortsatte Gildet privat hos en mere robust Elersianer. Da de meget sent kiggede ind til mig, havde jeg nok længe sovet en nogenlunde retfærdig Søvn. Vi har ikke mødtes senere. Jeg mindes dem med en vis Taknemmelighed, men havde helt andre Forbilleder, da jeg som 11 Aars Kandidat valgte at blive Præst.

Den elersianske Festglæde holdt sig længe og gav sig i de følgende Maaneder flere Udtryk. Man fik endog det forfløjne Indfald at holde Bal paa Kollegiet; det var vel aldrig sket før. Planen realiseredes virkelig den 2. Februar 1892; herom melder nogle gamle Dagbogsoptegnelser: ... »meget vellykket og livligt. Sagen var længe forberedt ... Store Anstalter om Formiddagen med at omdanne min Kontubernals Værelse til en smagfuldt dekoreret Balsal. Blandt Gæsterne Ministerfrue Goos med to Døtre, den ene især meget kvik. Professor Petersen med Frue og en Datter. Professor Ussing (den senere Stiftsprovsts Fader). 14 Par. Te paa Tolderlund Hansens og Kinchs Værelser. 2 Danse og saa til Bords. Meget livligt Bord. 2 Sange, den ene af mig. En meget komisk Tale for Damerne af cand. jur. Munch-Petersen (den senere Professor). Først en Dans med den kvikke«.

En anden Frugt af Jubilæet var en »Havefest« 24. Juni 92 paa Kollegiet for da- og forhenværende Alumner. Den maatte holdes indendørs, da det blev plaskende Regn. I yderste Øjeblik fik man dekoreret paa 1. Sal, og saa holdtes der Spisning og Sold. Til Vejret svarede vist godt en for en Gangs Skyld alvorlig Sang af mig. Men da de gamle var gaaet, overskylledes Ungdommen af Munterhed, endnu mere end Haven af Vand.

Velfortjente Alumner og »Embedsmænd« fik gerne et Afskedsgilde. Saaledes ogsaa jeg, den 20. August 92. Kandidat var jeg blevet allerede den 13. Januar, derefter en Tid Vikar ved Ribe Katedralskole; men mit Værelse maatte jeg beholde, om det ønskedes, saa længe det efter Vedtægterne var lovligt.

Jeg ønsker Kollegiet en lys og rig Fremtid. Ikke mindst, at Jubilæet i 1941 maa faa en lige saa lykkelig Betydning for de unges Kammeratskabs- og Venskabsliv, som Festen i 1891 havde.

1892-97

H. B. Krenchel

(*Alumne Nr. 870*)

O, lad det staa, det gamle Træ, sagde vi om Morbærtræet, der stod midt i Haven, det hældede slemt til Siden, og der var efter Sigende endnu aldrig nogen, der havde smagt et modent Bær af det Træ; det var nu en Sjældenhed midt i Byens Hjærte, men saa en Morgen kunde det ikke holde sin skæve Balance mere, og Haven var en Sjældenhed fattigere. Otte Dage efter tænkte ingen mere paa det, saadan gaar det altid, naar man er udlevet; Menneskene er nogle utaknemmelige Skabninger.

Saa blev der Plads til den lille Tennisbane, der blev til megen Gavn for mange, selv om den ikke holdt de normale Maal og mangen en fik et ordentligt Nakkedrag, naar han retirerede tilbage mod Muren ud til Skindergade. Senere blev den lavet om til en mere magelig Krokettbane; den kraftige Sport var jo ikke den Gang nogen Livsfornødenhed.

Hvorfor søgte man ind paa Kollegiet? Ja, først og fremmest vel af økonomiske Grunde, men for mit Vedkommende i al Fald var det tillige i Haab om der at komme ind i en større Kreds af jævnaldrende, som jeg havde savnet hidtil. Jeg var saa ulykkelig at være bleven Student som Privatist, en Fabrikationsmetode af den sletteste Art; man kan maskinmæssigt presse Fødevarer i Konservesdaaser, saa de bevarer deres Værdi, men man kan ikke proppe saakaldte aandelige Værdier ind i en Hjærne, saa det bliver til større og bedre Brug senere i Livet; for mig staaer det i al Fald hele Livet igennem som en vital Mangel ikke at have gaaet i den højere Skole, hvor Kundskaberne bygges op i systematisk Orden, og først og fremmest, hvor der er Tid til at skabe en personlig Samhørighed mellem Drengene. Hvad dette betød for dem, der havde faaet en saadan Uddannelse, fik jeg det stærkeste Indtryk af netop paa Kollegiet. Da jeg i 1892 kom derind, boede der en Række Soranere, Tolderlund-Hansen, Prip, Heiberg, Krogh, Raaschou-Nielsen; ved Samværet med dem mærkede man snart, hvad godt Skolen havde været for dem, afslebne som de var i Samværet med andre Mennesker gennem et langt Skoleliv, i Mod-

sætning til de mange, som var Enere, maaske ensomme Mennesker, der altid holdt sig borte fra andre, aldrig bidrog til andres Glæde eller Udvikling, Mennesker, som man aldrig kom nær, end sige fandt Samfølelse med.

Naa, det var ikke store, løftende Tider, vi levede i under disse Aar, det var stille Tider i Danmark den Gang, de politiske Uvejr Saar var ovre, alt var Moderation, i Politik, i Litteratur, i Videnskab, der gik ingen store Bølger mere i Studenterverdenen, ingen Steffens holdt banebrydende Foredrag paa Elers Kollegium eller andetsteds, aandelig Stilhed overalt; det var de stille Arbejdsaar, der ogsaa satte deres Spor i Kollegielivet. Selvfølgelig holdt vi de almindelige festlige og ofte muntre Sammenkomster paa Kollegiet, paa Skovture osv., og det daglige Liv gav dem, der vilde gøre sig til Nytte, ikke alene fornøjelige Aar, men ogsaa en menneskelig Afslibning, som var af uvurderlig Betydning for den enkelte i hans Omgang med Landets Borgere, som han senere skulde betjene som Embedsmand, en Værdi, der ikke kan værdsættes nok, og som i al Fald jeg her med inderlig Glæde benytter Lejligheden til at sige mine gamle Kammerater en hjertelig Tak for; hvor ofte har jeg ikke senere i Livet for mig selv været erkendtlig for, hvad disse Aar og mine mange Kammerater derinde har betydet for min Udvikling.

At nævne Navne kunde være meget fristende, men det indebærer en Risiko for at blive uretfærdig, som man bør afholde sig fra; jeg ved imidlertid, at alle fra den Tid vil være glade for at faa nævnet Hovgaards Navn. Meget ældre end alle os andre, rig ikke paa Verdens Gods og Guld, men paa Erfaringer, der vist hyppigst var erhvervede gennem et haardt Livs Arbejde, i et russisk Kloster, hvor han havde været Munk, paa Sejlads over Verdens Have — alt dette var resulteret i en harmonisk, uendelig beskeden Menneskesjæl, der lyste af Glæde og Venskab mod alle.

For at Billedet ikke skal blive fortegnet som værende den rene Idyl, skal det nævnes, at der ogsaa blandt os fandtes en gemen Slyngel, en ren Forbrydernatur, der ved sin chikanøse Opførsel mod enhver, der kom blot i fjerneste Berøring med ham, blev en ren Pest for vort lille Samfund. Derinde fik han en Dag sin korporlige Afstraffelse ved at Prip, hvem han med god Vilje stødte til paa Trappen, satte ham gennem Døren ind til Læsestuen, saa han laa mellem Dørens Rester, saa lang han var. Snart efter forlod han Kollegiet, og ikke længe efter maatte han rømme Land og Rige for forbryderisk Lægegerning. Hans Navn skal ikke nævnes.

Kollegiets Efor var den da gamle Professor Henrik Scharling, en Gang

berømt for sin lystige Fortælling fra Nøddebo Præstegaard. At han opretholdt sin umiddelbare Forbindelse med Ungdommen og Galskaben, mærkede vi i al Fald ikke noget til paa Kollegiet, for, saa vidt jeg ved, satte han aldrig sine Ben derinde i min Tid. Men en Gang inviterede han dog Inspector, det var P. N. Hansen, og mig hjem »til The«. Det var efter Datidens Invitationsterminologi ensbetydende med Invitation til Bal; det kunde have sin naturlige Aarsag, da han havde en ung og smuk Datter, hvem jeg oftere havde truffet sammen med ved lignende Lejligheder. Naa, Aftenen kom, jeg vidste ikke noget om, at P. N. ogsaa skulde der, saa jeg havde ikke haft Lejlighed til at træffe Aftale med ham. Han havde haft den rette Opfattelse af Situationen og var trukket i Diplomat og sort; om det nu var Nicolaj, der ikke havde udtrykt sig tydeligt nok, eller det var mig, der lagde for meget ind i det skrevne Ord, ved jeg ikke, sandsynligvis det sidste, nok sagt jeg mødte i Kjole og hvidt. Døren gik op til en højvelværdig Forsamling af ældre højteologe, sortrandede Damer og Herrer. Jeg havde og maatte have Følelsen af at se temmelig komisk, for ikke at sige forargelig ud; men den gamle Nicolaj havde forstaaet Situationen og behandlede mig med en charmerende Elskværdighed, saa jeg nærmest maatte faa det Indtryk, at jeg havde gjort ham en Glæde ved at pynte mig saa meget, og jeg havde i al Fald ikke gjort værre Indtryk, end at han betroede mig at følge en 80-aarig Dame hjem fra Frederiksberg til Gammelholm.

En saadan Forstaaelse af Ungdommens Forvildelser og Mangel paa Respekt for det teologiske fandt vi ikke hos den Trinitatis Præst, der var vores Genbo i Kannikestræde. En lun Sommeraften endte en højvidenskabelig Diskussion om Luftens Bæreevne med det praktiske Forsøg, om en sammenrullet Papirkugle kunde strittes tværs over Gaden; efter flere forgæves Forsøg lykkedes det at faa en Kugle anbragt i et af Præstens Palmetræer i det aabne Vindu . . . Vinduet blev med lydelig Protestklang knaldet i, og Dagen efter kom en kraftig, harmdirrende Protestskrivelse til Inspector.

At jeg aldrig kom paa nogen god Fod med Portnerens Kone, skyldtes vistnok i væsentlig Grad min Tilbøjelighed til at forfriske Luften med et af vore Søslag mellem saavidt mulig alle Etager og Haven, hvor de, der ikke deltog i Slaget, maatte forsyne sig med Paraplyer og Galoscher for at slippe levende ud; et Chock fik jeg dog en Dag ved disse Manøvrer, da jeg vilde smide en hel Kande Vand ned i Hovedet paa en Modstander i Gaarden; ned kom det, men Kanden fulgte med og tilbage stod jeg

med Hanken i Haanden. Da var baade jeg og min Pengepung temmelig slunkne.

Hvad blev vi til, vi fra Halvfemserne? Ja, de sfæriske Højder naaede ingen til, skønt vi havde et Par Astronomer blandt os, men vi blev vist alle pæne, hæderlige, pligtopfyldende Embedsmænd, Præster, Lærere, Sagsførere, Læger osv., der utvivlsomt har fyldt hver sin Plads i Samfundet; en enkelt naaede et Professorat ved Universitetet, en anden blev titulær Professor, en tredje en anset, stille Ægyptiolog, men store Stjernesked fløj ikke op over Himmelbuen fra vor Kreds derinde, — og dog var der en, der naaede en vis dansk Klimax, Ministertaburetten; det var min Kontubernal, Peter Dahl, der blev Kirkens politiske Overhyrde.

1896-1901

Povl Engelstoft

(*Alumne Nr. 898*)

Fin de siècle

Det var ikke, fordi vi fejrede Aarhundredskiftet, for det gjorde vi ikke. Ikke som Korporation. Jeg ved ikke, hvordan der saa ud paa Kollegiet den 31. December 1900, for jeg sad i en lollandsk Præstegaard og havde en af »Grisene« med som Gæst. Men der har vel været øde og tomt som paa mange andre højhellige Aftener. Et enligt Lys har skinnet ud fra Portnerlogen, og maaske har en enkelt eksamensbetyngt Sjæl siddet beklemt paa sit Værelse, mens Kineserne futede udenfor. Lige meget, vi *var* alligevel fin de siècle. Vi repræsenterede et halvt Decennium, som kun faar sine Ligemænd hvert 100. Aar, og det var jo egentlig meget fint. Den danske Ordbog har en Glose, der hedder »Sekelvender«, og den citerer Valdemar Rørdams »Gudrun Dyre« fra 1902 som Kilde. Men det var et Par Aar før 1902, at *Severin Sørensen* (senere Pastor *Widding*) betegnede undertegnede som »Sekelvender« i Protokollen, og selv om det ikke udelukkende var ment som Venlighed, var der dog noget stolt i Tanken.

Vi var Halvfemsernes Børn, og vi fik Lov at se ind i det nye Aarhundredes forjættede Land. Vi oplevede et stedse tydeligere Skred af gamle Fakta og Forestillinger, og vi saa det nye folde sig ud. Da Venstre fik absolut Flertal i Folketinget April 1898, sad nogle af os trætte og sejrsglade om Aftenen paa et Værelse. Gadens Publikum drog larmende og syngende gennem Købmagergade, og vor Klassiker værgede gysende for

sig med Horats: »Odi profanum vulgus et arceo«. Vi følte med Arbejderne under Lockouten 1899, der endte med den nye sociale Grundlov; vi havde en Snedker inde i Haven en Sommeraften og hørte ham proklamere, at nu var det Slut med »Gorillakrigen«. Vi oplevede den store Aprilvalgdag 1901, da Ministeriet Sehested fik Banesaar og »den forfærdelige Hr. Sabroe« blev valgt i Aarhus. Et eller andet Sted i Landet hejsede vi Flaget for Systemskiftet Juli 1901 og bar det med Sindsro, naar en koldsindig Con-alumne ved Hjemkomsten spurgte os, om vi troede, det blev bedre nu end før.

Oplevede vi det allesammen? Ja, historisk set, men næppe psykologisk. Vi var ganske vist kun tre og tyve, men vi var delt efter samme Skillelinier som det store Folk. Der var naturligvis divergerende politiske Meninger, der var sociale Forskelle og kulturelle Kløfter, og de enkelte Studiegrene havde en naturlig Tilbøjelighed til at trække sig ind i sig selv. Naar jeg ser paa Mennesker og Ideer fra mit fem Aars Ophold paa Kollegiet, synes jeg dog, det hele stort set samler sig i tre Kategorier, de religiøst interesserede, deres Antipoder og de indifferente. Hermed skal ikke være sagt, at Religionen til daglig spillede nogen afgørende Rolle i Debatten. Men en bestemt Kreds af Alumner af meget forskelligt Studium var fra Hjem eller Omgang absolut defensivt indstillet overfor de religiøse Værdier og den med dem kongruente Vurdering af kulturelle Fænomener. Andre følte sig frigjorte i denne Retning og lagde det mere eller mindre tydeligt for Dagen. Den tredje Kategori var ret heterogen; den bestod dels af delte Naturer, dels af kølige Iagttagere, dels af absolutte Jævnheder, og den kunde efter Forholdene gravitere snart til en, snart til en anden Side.

Det lader sig ikke skjule, at Ugudeligheden, i hvert Fald i Omdømmet, samlede sig om en specifik kollegial Institution, *Pensionatet*. Af et Kontubernalpar havde den ene sin Broder boende hos sig som Gris, og denne Trehed havde indgaaet et Aandens og Økonomiens Fællesskab, der tiltrak andre beslægtede. Her i Pensionatet blomstrede den frie Tankes Roser med tilhørende Torne, her festede og diskuterede man over Nat, saa de to andre Kategorier slog Kors for sig, her serveredes de bedste Vittigheder, og her studeredes just ikke allerivrigst. Og her svævede *J. P. Jacobsen* som en Hermes Psychopompos over Vandene.

»Gamle Jacobsen«! Ingen Minderune kan ristes over Aarhundredets fem sidste Aar paa Kollegiet, uden at han er Midtpunkt. Netop et Midtpunkt. Sær og sælsom i sin indre Sammensætning, kostelig i den dyrebare Blanding af Kulturer, der til evige Tider er Menneskehedens Blomst. Den jyske

Bonde med langt Skæg og lang Pibe, Øjne, der paa een Gang var dybe og sky. Kulturmennesket, der skar alt over en sylskarp Kam af sund Fornuft, Mystikeren og Granskeren. En Forargelse for de troende, et Barn i Oprigtighed, en Lucifer i Ironi. Han var en af Kollegiets Kandidater, de privilegerede med to Værelser, han var Indehaver af Guldmedaillen og begyndte at gøre sig kendt som Skribent. Det forlenede ham med en vis Værdighed ogsaa over for de Kategorier, der fandt hans Aandelighed arrogant. Han var Pensionatets Mentor og Protektor; han frydede sig ved ubetænksom og begavet Ungdoms Bukkespring og hadede banausisk Spidsborgerlighed. Saaledes viste han sit Væsens Janushoved, snart sprælsk forargende, snart alvorsfuld spørgende og belærende. Ved sine sparsomme Fester bød han aldrig paa destillerede Varer — og vi var ellers mange, der glædede os ved Rommens Prisbillighed; paa sin Fødselsdag skænkede han fire Slags Vin, en ædel, ikke overstadig Nydelse, der dog *kunde* have Følger.

Hvorfor dvæler en Forfatter af tredje Kategori saa indgaaende ved »Gamle Jacobsen«? Fordi han for mig er blevet Kollegiets Sjæl. Jeg tænker ikke paa Kollegiet uden at se hans dybe Øjne, der gemte saa mange af Verdens Særheder. Jeg mindes hans »vennesnilde Ord, hans Spot, der slog ned«, og endnu i Dag, da han har ligget under sin jyske Jord i over tyve Aar, kan jeg høre mig selv sige til ham, hvad jeg aldrig sagde, mens han levede: »Sokrates, lad mig sidde ved din Side og ældes«.

Ældede er vi, men vi er ikke gamle. Vi tør regne os til den Midalder, der ligger mellem Ungdommens Galskab og Alderdommens Goldhed. Alle tre Kategorier virker endnu for fuld Kraft. Lærte vi noget af hinanden? Ja, vi gjorde. Blev det ikke kendt i det gamle Aarhundrede, saa har det klaret sig i Glimt for Glimt, efter som det nye skred frem. Jeg ved ogsaa, hvad vi lærte. »Gamle Jacobsen« har sagt det. Vi holdt en Afskedsfest for en ærlig og trofast Mand af første Kategori, der forlod Kollegiet for at blive Præst. Der blev holdt Taler af et godt og langt Hjerte. Mod Slutningen rejste J. P. Jacobsen sig og sagde: »De gaar nu ud for at virke mellem Mennesker. Jeg er blevet mere og mere klar over, at det er det største her i Verden. Jeg ønsker Dem Held og Lykke.«

Saaledes fandt vi ind til de fælles Kildespring. Og hvis jeg nu sad sammen med mine Kammerater fra Aarhundredskiftet, vilde jeg trykke alle tre Kategorier i Haanden og spejde ind i deres Øjne for at se, hvor dybt de har drukket af Kilden.

1889-1904

H. Smidt

(Alumne Nr. 919)

Hvis jeg skulde fremhæve, hvad der særlig kendetegner de Aar, jeg omkring Aarhundredeskiftet tilbragte paa Elers' Kollegium, bliver det 3 Ting: Portnerfamilien Christiansens Afsked, Haven og Dekorationen af Port og Trappegang. I alle 3 Forhold udfoldede jeg en vis Aktivitet. Da jeg kom ind paa Kollegiet, opdagede jeg snart, at der hos største Delen af Alumnerne herskede megen Utilfredshed med Portnerfamilien, som syntes meget daarligt at forstaa sin Stilling, men saa meget des bedre forstod een Ting: at udnytte Kollegiet til egen Fordel; Alumnerne betragtedes som »Lemmer paa Stiftelsen«, overfor hvem man ingen Hensyn behøvede at tage, heller ikke til de Forpligtelser, man havde overfor dem ifølge Instruksen. Portnerens havde bl. a. Forpligtelse til at holde Værelserne i Stand, pudse Vinduer med visse bestemte Mellemrum (jeg tror, det var 1 Gang maanedlig), endvidere at opvaske Alumnernes Spisegrejer, naar de blev sat ud paa en dertil bestemt Bænk i Porten. Disse Forpligtelser tog man sig imidlertid meget let overfor de Alumner, som ikke var gode »Kunder«; Portnerkonen havde nemlig en lille privat Geschäft med at lave Kaffe og andre Ting til nogle af Alumnerne, og de, der paa den Maade gav hende noget at fortjene, blev vistnok taaleligt behandlede, medens de, der foretrak selv at sørge for deres tørre Kost — med Tilberedelse af Kaffe, The etc. — af Pengemangel eller Sparsommelighed, blev demonstrativt negligerede og fik en yderst uvenlig, ofte ligefrem uforkammet Behandling, naar de tillod sig at anmode om at faa de Ting gjort, som de havde Ret til at forlange. Denne Optræden blev gentagne Gange officielt paataalt af Alumnerne ved Møder med Portnerkonen, saaledes een Gang af min Forgænger som Inspector, som dog havde vanskeligt ved at hamle op med den meget skrappe Dame; en anden Gang var en af Alumnerne, som mentes at være i Besiddelse af den fornødne rolige Myndighed i sin Optræden, udset til at være Ordfører, uden at det dog syntes at have nogen Virkning paa Portnerkonen; i den Grad følte Familien sig som Herre over Situationen; formentlig har den dog efterhaanden følt sig noget rokket i sin Sikkerhed.

En anden Maade at udnytte Kollegiet paa til egen Fordel var den, at Portneren lejede Kollegiets Lofter ud til Opbevaring af Møbler og naturligvis selv tog Fortjenesten; naar en af Alumnerne ønskede at faa et Mø-

bel opbevaret paa Loftet, blev dette nægtet; »Alumnerne havde ikke noget med Loftet at gøre.« Resultatet deraf var, at der ofte var et skrækkeligt Hurlumhej af Flyttmænd med Bæren op og ned af Møbler, saa Beboerne daarligt kunde passere Trapperne. Da jeg — vistnok i 1901 — blev Inspector, søgte jeg at begrænse denne Uskik og henvendte mig derfor til Eforen, Prof. Henrik Scharling, med Spørgsmaal om, hvad han havde givet Portneren Tilladelse til; han meddelte mig, at han kun havde givet ham Lov til at opbevare et bestemt Møblement, tilhørende en Godsejer Treschow, og som kunde blive staaende dér, til det paa et vist Tidspunkt blev afhentet, men ikke til paa den Maade at holde Rykind og Rykud af Møbler, tilhørende forskellige. For at lægge en Hemsko paa den altfor livlige Trafik bemægtigede jeg mig Nøglen til Trappe-Opgangen til Loftet, saa at de, der skulde ind paa Lofterne, først maatte henvende sig til mig. Portneren var naturligvis ikke videre tilfreds med denne Ordning, men maatte finde sig deri. Der indtraf i den Anledning et ret komisk Incident. Først en Henvendelse fra en Sagfører ved en ung juridisk Student (der formodentlig arbejdede som Kontorist paa hans Kontor), der paa en noget truende — ultimatumagtig — Maade i sin Principals Navn forespurgte, om jeg vilde udlevere den Nøgle, hvad jeg nægtede med den fornødne Motivering. Saa hørte jeg ikke mere fra den Side. Nogen Tid efter henvendte 2 Herrer sig til mig, hvoraf den ene var den norske Forfatter Thomas P. Krag, der dengang opholdt sig i København, og som af den anden Herre — hvis Navn jeg har glemt — havde købt et gammelt Chatol, som stod paa Kollegiets Loft, og som han nu vilde afhente, da han Dagen efter skulde rejse til Norge, hvor han vilde møblere en Villa, han havde købt (eller lejet) ved Christianiafjorden. De kunde nu ikke faa fat i Portneren og havde ogsaa forgæves henvendt sig til hans Søn, som havde en Urtekramforretning. De bad mig om Tilladelse til i min Nærværelse og under mit Tilsyn at lade Døren (den indre) til Loftet bryde op ved en Smed for at faa Chatollet. Jeg fandt ikke, at jeg under disse Omstændigheder kunde sige nej til den Anmodning og tillod dem altsaa i min Nærværelse at lade Døren aabne ved en Smed, hvad der forøvrigt var meget let, blot ved at trække en Krampe ud af et Træ-Skillerum (som Hængelaasen sad i) og sætte den ind igen. Hr. Krag fik altsaa sit Chatol, et antikt Stykke med indlagt lyst Træ, bl. a. en Inskription: »Ved ærlig Flid og stræbsom Dyd vi nyde Livets glade Fryd«, og gik derefter glad bort. Men nu kom Efterspillet. Portner Christiansen anmeldte til Politiet, at der var gjort »Indbrud« paa hans Loft og fjernet

et Chatol og »maaske« ogsaa andre Ting. En Dag kom der en Grosserer — hans Navn var vistnok Riis — som øjensynlig havde haft noget at gøre med et af de Møblement, der var anbragt paa Loftet (vistnok Treschows). Han var meget vred og sagde bl. a.: »Nu gaar jeg til Politiet«. Jeg foreslog Grossereren først at høre min Forklaring, hvad han da ogsaa gjorde, hvorefter han gik beroliget bort. Imidlertid fik jeg en Anmodning om at komme paa Nørregades Politistation for at afgive Forklaring. Da jeg kom dér, saa jeg i Venteværelset Portner Christiansen, som syntes mig at ryste endnu stærkere paa Hænderne — ja, paa Armene, end sædvanligt (han led af tremor, formodentlig alcoholicus). Han skævede ondt til mig og har formodentlig i Fantasi set mig blive ført bort med Haandjærn paa. Det var virkelig meget morsomt. Men Sagen fik et ganske modsat Forløb. Jeg forklarede Politiassistenten (Niels Jensen) Sagens Sammenhæng og nævnte tillige nogle andre, mindre heldige Transaktioner, som Christiansens havde foretaget med nogle af Kollegiets Ejendele. Han fortalte mig, at Politiet godt kendte disse Menesker fra en yderst ugunstig Side og havde haft ubehagelige Erfaringer med dem. Resultatet var, at Christiansen blev kaldt ind, fik en kraftig Overhaling og derpaa blev smidt ud efter alle Kunstens Regler, d. v. s. taget under Armene af et Par Politibetjente og med stor Hast befordret ud. Ikke ret længe efter blev vi af med disse Kollegiets Tyranner og Plageaander; om de selv søgte deres Afsked eller fik den uden at have bedt om den, erindrers jeg mig ikke bestemt; i alt Fald er de vel — efter alt, hvad der var sket — blevet »tvunget til at gaa frivillig med«, som det hed i »Landsoldaten«. De forstod jo nok efterhaanden, at de ikke var velsete.

Nogen Vanskelighed havde det kostet at faa alle Alumnerne med til de Aktioner, som altsaa dog tilsidst kronedes med Held, idet en mindre Kreds dels forholdt sig passive, efter Inertiens Lov, dels mere eller mindre støttede Portnerfamilien, til Dels maaske ud fra i og for sig ikke forkastelige, idealistiske — eller maaske rettere ideologiske — men noget doktrinære Grunde, idet de ud fra en noget overdreven »demokratisk« Opfattelse var tilbøjelige til i de Krav, som Alumnerne — der jo nærmest maatte betragtes som hørende til Over- eller i alt Fald Middelklassen — stillede til Portnerfamilien, der nærmest maatte betragtes som hørende til Underklassen, at se et Udslag af en Slags Klassehovmod, og derfor til at tage »Smaamanden« Parti, efter de flestes Opfattelse et Fejlsyn, eftersom Portnerfamilien paa Grund af den utilladelige Magtposition, den havde tilegnet sig, paa ingen Maade kunde betragtes som »de undertrykte«, hvem man

havde Grund til at tage i Forsvar; der forlangtes jo kun af dem, at de skulde opfylde de Pligter, de havde paataget sig.

Allerede forinden havde de maattet aflevere Loftet, som de havde occu-peret, efter at de Møblementer, som de havde haft til Opbevaring, var blevet afhentede. Dette satte mig i Stand til kort efter, i 1902, at lade afholde en Fest paa Kollegiet til Minde om de Forelæsninger, som Henrik Steffens 100 Aar i Forvejen havde holdt i Kollegiets daværende Auditorium paa 2. Sal. Dette eksisterede jo nu ikke mere, da det var blevet ombygget til Værelser (Kandidatværelser), saa vi brugte Loftet som Festsal; det blev naturligvis efter Evne udsmykket, det var jo nok noget primitivt, men Festen var forøvrigt meget vellykket; vi fik Prof. Høffding til at holde Festtalen og havde derefter et meget fornøjeligt Samvær med mange gamle Alumner og en hel Del andre indbudte, bl. a. nogle Professorer.

Og nu lidt om Haven. Inden jeg blev Inspektør, var jeg bleven valgt til Haveinspektør; jeg véd ikke, om dette »Embed« endnu eksisterer. Haven var dengang i en sørgelig Forfatning, nærmest kun en Grusplads, baade fordi Jorden ikke var særlig god, sur paa Grund af for megen Skygge, og fordi den Smule Vegetation, der var, blev ødelagt ved Bombardement med Croquet-Kugler; Croquetsspillet udøvedes nemlig af nogle af Spillerne som en Slags Kraftprøve, saa ingen Plet af Haven var i Fred. Jeg fik saa lavet en Afgrænsning af en Del af Haven som Croquet-Plads ved en Ophøjning, beplantet med Blomster og blomstrende Buske, kun med en Aabning i Midten som Indgang, og afskærmet mod Croquetkuglerne ved paa Kant staaende Brædder. I Resten af Haven anlagde jeg en Græsplæne, som dog ikke trivedes videre godt; en Alumne skrev i Protokollen en Vise om Plænen: »som Smidt giver Væde af Himmels Dug« (eller noget i den Retning) og Græsset »i Jorden at blive det tjener det bedst«. Ved mit Besøg forleden paa Kollegiet konstaterede jeg med Tilfredsstillelse, at min Idé i Hovedsagen var bibeholdt, kun forbedret derved, at Croquetpladsen var sænket lidt, og at den vantrevne Græsplæne var erstattet af et Rosenbed.

Ved samme Besøg saa jeg ogsaa, at den Dekoration, jeg som Inspektør i Begyndelsen af Aarhundredet — ikke uden Vanskelighed — fik lavet, er bibeholdt. Før den Tid var Port og Trappegang temmelig triste; Væggene kalkede med en rudimentær »Marmorering« og de i og for sig smukke Balustre malede med en kedelig graa Farve, som nu begyndte at skalle af, saa det var ganske nødvendigt at faa hele Trappegangen malet op. Jeg talte saa med Kollegiets Maler, en ældre Malermester, som vist-

nok var anvist af Portneren (sikkert ikke til Skade for denne) og fortalte ham, hvorledes jeg havde tænkt mig at faa den malet, Væggene forneden (okker-)gule indtil Skulderhøjde, derover en Frise af Laurbærblade i grønt, som Afgrænsning imod den øverste hvidkalkede Del, og Balustrene blaamalede. Dette vilde han slet ikke gaa ind paa; nej, hvis jeg ikke vilde have den samme graa Maling, kunde man male Balustrene med Egetræs-maling, saa meget mere, sagde han, som de vistnok var af Egetræ (en barok Idé). Han anslog Bekostningen til 700 Kr. Saa talte jeg med en yngre Malermester, Knud Schæbel, som havde noget mere Smag, og som ogsaa havde gennemgaaet Kunstakademiets Dekorationsskole. Han gik villigt ind paa min Idé, endvidere paa i Porten og paa Væggen paa 1. Sal i Omgangen at male en Gengivelse af Elers' Familievaaben med Egernet og Inskriptionen »Nucleos, non putamina«, som jeg havde fundet i Vestergaards Bog: Elers' Collegiums Historie. Han anslog Bekostningen til 250 Kr., en Pris, hvorved han næppe vilde tjene meget, snarere sætte til. Den af den tidligere Maler forlangte Pris var sikkert heller ikke uden Forbindelse med, at han mente sig sikker ved Portnerens Protektion. Ved denne saa meget billigere Pris lykkedes det mig at faa Eforen, Prof. Henrik Scharling, der ellers var ret konservativ, til at gaa med til at skifte Maler, og Dekorationen blev udført, saaledes som jeg ønskede det. Malermester Schæbel gjorde sig derved, mener jeg, fortjent af Kollegiet.

Denne Dekoration er, i alt Fald i Hovedsagen, blevet bibeholdt; det maa vel antages, at Farven senere er malet op i de næsten 40 Aar, der er forløbne, og Frisen af Laurbærblade er forandret til en af Egeblade, desuden med Indføjelse af et lille Egern hist og her i Frisen.

1901-05

Victor Verner

(*Alumne Nr. 931*)

Oktober 1901 rykkede jeg ind som Alumne paa det ærværdige gamle Elers' Kollegium, da Professor H. Scharling var Efor paa Kollegiet, cand. polyt. Zeuthen inspector cellegii og Familien Johnsen Portner.

Jeg fik først Yderværelse til Gaden paa 1. Sal, hvor der nu er Læsesal; senere fik jeg Inderværelse sammesteds og undgik derved den evindelige Renden igennem af min Kontubernal — og tilsidst Resten af den nuværende Læsesal — altsaa Yderværelset til Gaard og Have. Vor Læsesal var

den Gang et lille Hummer i Stuen til venstre ud til Gaarden. Saa herlige var Tiderne den Gang, at en Student, der var nogenlunde sparsommelig og praktisk anlagt, kunde eksistere ganske godt af Kommunitetets Stipendium, 40 Kr. pr. Md., og Fribolig paa et Kollegium. Vor tørre Kost holdt vi os selv med. Varmt Vand til Kaffe og Tre fik vi gratis hos Portneren, det sparsomme Paalæg (for 10 Øre Rullepølse, Leverpostej el. lign. Delikatesser) købtes hos Pallesen, der fra sin lille, men rene og pæne Kælderforretning forsynede os og Regensianerne med det fornødne i saa Henseende; som en særlig Delikatesse husker jeg endnu Pallesens syltede Grisetæer, hvortil vi i de Tider — nu og da — godt kunde tillade os en Snaps eller to i Betragtning af, at en hel Flaske kun kostede 35 Øre eller for den fineste Brøndum, der nu nærmest vilde svare til Eksport-Aquavit, 45 Øre. — Ligesom paa Regensen havde vi en Vækkerforening, hvor vi efter Tur skulde vække hinanden, i Reglen Kl. 7 om Morgen. Ønskede et Medlem af nævnte Forening ikke at vækkes, skulde han sætte et tydeligt Kors paa sin Dør. Da Vækkeren jo tit var søvnig, oversaa han af og til et Kors og vækkede alligevel vedkommende Medlem, der saa modtog ham med mindre parlamentariske Vendinger som: »Idiot, kan du ikke se, at jeg har Kors ude? 10 Øre i Bøde!«

Paa vor Læsestue, hvor der var ansat en Læseinspektør, hvilken Post gik paa Omgang, studerede vi Aviser og Bøger, skrev talrige Klager i den dertil indrettede Protokol, ja nogle benyttede endog Læsestuen til at indtage deres Morgenmaaltid i, hvorved de let paadrog sig svære Bøder (5 el. 10 Øre) ved at glemme at tage deres Kopper og andet med tilbage paa deres Værelser.

Til venstre i Gaarden laa et lille Baderum, hvor de modigste af os tog et koldt Styrtebad om Morgen (varmt Vand kunde ikke faas). — Paa 2. Sal var der enkelte dobbelte Værelser at faa, hvor der i min Tid boede ældre Herrer som cand. jur. Svendsen (senere Departementschef) og cand. theol. og mag. H. O. F. Hansen (død som Lektor og Inspektør ved Odense Katedralskole). — En af mine Kontubernaler var stud. mag. Hansen, kaldet »Frederik d. VII« paa Grund af hans slaende Lighed med nævnte Monark, navnlig hvad angaar Skæg og Corpus; han var allerede en ældre Herre med flere Aars Praksis ved københavnske Kommuneskoler; han var et særdeles fint matematisk Hoved, spillede en fin L'hombre; vi kom særdeles godt ud af det. Vi dyrkede hver Morgen kraftige Haandvægtsøvelser og undertiden om Aftenen sammen med to ligesindede en L'hombre, der unægtelig kunde trække lidt længe ud til de smaa Morgentimer. De Kam-

merater, jeg i øvrigt sluttede mig mest til, var stud. jur. Gunnar Scharling og cand. theol., stud. mag. Jacob Gemzøe, to prægtige unge Mennesker, begge i Besiddelse af den rette Kollegieaand — et straalende Humør, altid parat til at dele deres sidste Skorpe med Leverpostej og tilhørende Snaps med den Kammerat, der var i øjeblikkelig Forlegenhed for jordisk Mammon. Gemzøe repræsenterede for saa vidt Kapitalisten blandt os, som han var en hel Del bedre beslaaet end vi andre. Han var da heller aldrig bange for at forstrække os med et større eller mindre Laan eller yde et ekstra Tilskud til et Gilde. Jeg husker saaledes en Gang, han hjemmefra fik en større Sending delikate Ryper, som blev fortærede ved en festlig Lejlighed, hvorved der dog maa være opstaaet nogen Uenighed om de sidste af disse Lækkerier, idet en af Ryperne med dejlig Sovs i Kampens Hede røg ned bag et Harmonium, hvorfra den dog den næste Dag blev fisket op og — efter en lettere Aftørring — sat til Livs ved en ellers ordinær Frokost. Gunnar Scharling, der var Søn af Borgmester Sch., Fredericia, kom efter at være bleven cand. jur. ind i Forsikringsbranchen og døde ret ung som Direktør for Forsikringsselskabet »Jylland«, Aarhus. Han var et elskeligt Menneske, trofast og opofrende som Ven, altid fornøjelig at være sammen med; det var tungt for os, hans Venner, at miste ham saa tidligt.

Man maa af det ovenfornævnte nu ikke lade sig lede til at tro, at der ikke blev arbejdet flittigt paa Elers' Kollegium. Der blev arbejdet — og pæne Resultater blev naaet for de flestes Vedkommende. En enkelt maatte jo stives godt af, inden han kunde formaas til at gaa op. En theologisk studerende maatte Gunnar Scharling og jeg i den Henseende tage os lidt ekstra af; men først da vi havde givet ham en ordentlig Tur paa Dyrehavsbakken, lykkedes det os at faa ham til at underkaste sig Eksamen, som han — efter vore forskellige Opmuntringer — klarede fint. Jeg havde ligesom de fleste faaet tildelt Kollegiet paa 5 Aar, men da jeg fik min Embedseksamen Jan. 1905, flyttede jeg allerede fra Kollegiet Juli 1905 — efter et Par Maaneders Fraværelse April—Juni som Vikar ved Sorø Akademi; men hver Gang jeg kommer til Hovedstaden, kikker jeg gerne lidt inden for i Elers' Kollegium, der rummer saa mange baade alvorlige og muntre Minder for mig. Der er kommen en større og bedre Læsesal end i min Tid, endog med Telefon, og et og andet er blevet moderniseret, men iøvrigt ser det hele ud som for 40 Aar siden, og endnu ses malet paa Trappegangen og i en Glasmontre i Læsesalen vort lille, vævre Dyr Eger-net med Mottoet: Nucleos non putamina — Kærnerne ikke Skallerne, Symbolet for den ærlige Stræben: at gaa til Bunds i Problemerne, viden-

skabelige, religiøse og nationale, som gerne skulde præge den danske akademiske Ungdom ogsaa af i Dag, og hvori vi fandt en Glæde og Berigelse ved vore Studier og talrige Diskussioner paa det gamle Elers' Kollegium.

1906-10

Knud Hee Andersen

(*Alumne Nr. 963*)

Biskop *Mynster* fortæller i sine Erindringer, at han som ung kom i den navnkundige »Dreyers Klub«, men fandt det temmelig kedsommeligt, for de ældre Medlemmers Konversation bestod væsentlig i at fortælle om, hvor morsomt der *havde* været i de rigtige gamle Dage . . . Ak, mon ikke man udsætter sig for at øve samme Virkning, hvis man som jeg skal prøve at skildre svundne Tiders Herligheder paa Elers' Kollegium, som den tegner sig for Erindringen, naar der ligger 30 Aar imellem?

O the great days, in the distance enchanted!

Om det *var* saa store Dage dengang? Det var ogsaa et Spørgsmaal. Ganske vist havde vi ingen *Steffens* til at holde Forelæsninger eller andet af den Slags, der bliver til Litteraturhistorie til Besvær for Fremtidens Skoleelever. Men der blev holdt tildels ganske gode Forelæsninger paa Universitetet, saa vi følte ikke Savnet. Og vi havde til Gengæld det, som ingen Professorer eller Doktorer kunde give os, nemlig det absolut herligste Kammeratskab, saadan som det netop kan udfolde sig paa et Kollegium, ja navnlig paa et *lille* Kollegium.

Naar jeg agter at paastaa, at vor Tid paa Elers var en straalende Periode i Kollegiets Historie, vil jeg kun beraabe mig paa een Ting: det samstemmende Bifald, jeg hører i Æteren fra alle Kanter med gamle Elersianeres kendte Stemmer til Bekræftelse paa, at vi havde det ualmindelig pragtfuldt som Kammerater paa Kollegiet. Jeg nævner ikke jeres Navne, men jeg ser jer nikke med Eftertryk og mumle med Overbevisning, lige fra Thy til Santalistan.

Vi var ellers uenige nok. Protokollerne fra de Aar vil aabenbare drabelige Pennefejder og haarde politiske Kampe, især om Valget til 2. Suppleant til Inspektorphosten. Lidt Klikevæsen var der vel med i Købet, men de store Opgaver samlede alle Fraktioner. Særlig gjaldt dette den aarlige Skovtur og do. Julegilde, hvor Overskuddet fra den nyoprettede Brugsforening blev spist op. Fra en af disse Skovture har jeg fundet følgende:

Til daglig Brug vi skælder
hinanden kraftigt ud,
Annalerne fortæller
om mangel blodig Tud.
Ufreden bli'r kun stillet
engang hver hal'e Aar
ved Brugsforeningsgildet,
som vi af »Palle« faar.
Ved Bøffernes Fortæring
vor Blødtørst stilles brat,
den kraftige Ernæring
gør Modet mere mat.
Man ser da Ulven græsse
med Lammet fredelig,
mens Tænderne de hvæsse
mod Hum'rens fede Lig.

»Palle« var vor Hofleverandør, Detailhandler Pallesen i Kælderen til No. 7, som førte alt lige fra Fløde i Papirposer til varme Frokostretter.

Naar jeg tænker paa Kammeratskabet, knytter det sig bl. a. til de mange mer eller mindre hemmelige Selskaber, som opstod, blomstrede og døde. Det første, jeg var med til at stifte, hed »Lychnobios«, hvilket formodes at betyde »den, som lever ved Lampelys«. Foreningens nærmere Formaal (hvis den havde noget) erindres ikke. — Den efterfulgtes af »Lucullus«, hvis Opgave var at foranstalte kulinariske Orgier. Højdepunktet i disse var en Gang Daaselaks, og naar man kom til den, udstødte Deltagerne et Brøl — herefter kom Ordet »Brøl« i indviende Kredse til at betyde »Gilde«.

For at man ikke skal tro, det var Materialisme altsammen, skal lige nævnes den meget celebre Forening »Fidibus«, hvor Studenter fra forskellige Fakulteter holdt Foredrag for hinanden indenfor deres Fags eller Interessers Omraade, nogle baade kammeratlige og udbytterige Aftener. »Fidibus« fortsatte i mange Aar efter Elers-Tiden med den samme lille Kreds af Medlemmer, undertiden med en Universitetsprofessor som Gæsteforelæser.

Alle disse overstraaledes dog i, om jeg saa maa sige, Publikumssukces langt af »Kaffekompaniet«. Trods sit jævne og uskyldige Formaal, nemlig at drikke Morgenkaffe sammen paa Læsestuen, blev Kaffekompaniet et Modsigelsens Tegn indenfor det lille Samfund, endda en politisk Faktor

med egen Kandidat til en af Kollegiets Embedsposter. Spørger man, hvordan det kunde gaa til, ligger Svaret vel tildels i, at Kollegiepolitik er noget for sig selv. Men det kan vist heller ikke nægtes, at Kompagnisterne udviste en noget selvbevidst og udfordrende Optræden. Der var vittige Hoveder iblandt, som i Protokollen udgød deres Vids Skaaler over Modstanderne, som naturligvis svarede igen med samme Mønt. Kompagniet udsatte ogsaa Prisopgaver og uddelte Doktorgrader, altsammen i Protokollen og med velrettede Skoser baade til Ven og Fjende. En af disse kaldte os i et Indlæg: »Denne forvorpne Hob,« og jeg kan saamænd godt forstaa det.

Hvis det af det foranstaaende bliver Læseren klart, at alt dette i sin Tid har moret os, er Hensigten naaet; det var for meget at forlange, at det ogsaa skulde more Læseren.

Et stort Aktiv dengang som nu var Kollegiets Have, hvor der ganske vist ingenting kunde gro — jeg har selv været inspector horti, og det eneste, jeg fik til at lykkes under de store Træers Skygge, var nogle Skovbregner fra min falsterske Hjemegns Skove; maaske de gror der endnu. — Men man kunde spille Kroket, og Kroket paa Elers var ikke det blegsottige Sommerferiespil, man ellers kender, men en Mande-Idræt af høj Kvalitet. Det spilledes med Køller, hvis Hoveder var beslaaet med svære Jernbaand, og Kuglerne skulde være af Pokkenholt, mørkegrønt Kærnetræ helt igennem, ellers flækkede de den første Dag, de kom ud for hine Kæmpers drabelige Slag. Den Sikkerhed, der kunde opnaas i at krokere paa lang Afstand og navnlig i at sende Modstanderen til Pinds, var forbløffende og finder kun sin Forklaring i det fast utrolige Antal Timer, en Elersianer kunde tilbringe paa Krokethanen under Kastanjetræets Skygge.

Endnu har jeg ikke nævnt det værdifuldeste af alt, hvad der henhører til Kammeratskabet, det som af mange betragtes som en Ulempe, men som for nogle af os blev Kollegietidens bedste Oplevelse: Kontubernal-systemet. Forstaar sig, jeg taler her ganske personligt. Jeg kan ikke andet end slutte denne Stump Mindevæv med en Hilsen over de mange Aar til den bedste af alle Kontubernaler, hvis »Ydermand« jeg var næsten hele Kollegietiden. Og jeg ser for mig de to Værelser, hvis Dør kun lukkedes, naar den ene havde Gæster, der ikke vedkom den anden, og jeg hører dig i Skumringen spille paa Klaveret derinde, saa det gik ind selv i mit umusikalske Sind — navnlig Beethovens As-Dur-Sonate, som jeg aldrig kan høre, uden at Elers stiger lyslevende frem for min Tanke. Den hjemmelavede Frokost — Kaffe med den lille, faste Kreds — lange Søndags-Fodture i Dyrehaven eller Grib Skov — Samtale og Tavshed, alt det, der binder to

meget forskellige og dog samstemte Mennesker til hinanden, naar man faar den Lykke at tilbringe fire af de bedste Ungdomsaar i hinandens uafledelige Selskab, — det er for mig Elerstidens Glans og Krone.

Ils sont passés, ces jours de fête. Men Mindet følger, og Forpligtelsen til at leve Livet, saa det kan se vor Ungdoms Maal og Fællesskab i Øjnene. Og saa vil jeg slutte disse Elers-Minder med de Ord, du skrev foran i det lille Bind Aarestrup, du gav mig til Afsked:

In memoriam contubernii fidelissimi.

1910-15

A. G. Drachmann

(*Alumne Nr. 993*)

(Tidsskriftartikel fra 1920)

Det første, den nye Alumne paa Elers' Collegium maa lære, er at stave Collegiets Navn rigtigt. Alle nyindflyttede har en Tilbøjelighed til at stave Elers med h; men det gjorde Fundator, Jørgen Elers ikke, og den nye Alumne bliver rettet energisk, til han har lært det; hvorpaa han bliver den ivrigste til at rette de nye, som kommer efter ham. Det næste, han faar at lære, er, at Elers er det eneste Navn, som bevares uforandret. Alle andre Navne er udsatte for Fordrejninger, Forkortelser eller Forkastelse; en Alumne kan knap nok siges at være rigtig optaget i Collegiet, før han har faaet nyt Navn. Lad mig tage et Par Eksempler. Naar der med en Uges Mellemrum flytter to ind med Navnene Vad og Wad, saa er det klart, at der maa findes et Middel til at skelne dem i Omtale. Altsaa kom den ene til at hedde Enkeltvad, den anden Dobbeltwad. Da Jens Rudolf Dahl flyttede ind, viste det sig, at hans fulde Navn var Jens Rudolf Norup Dahl, og at det var gennem Norup'erne at han var i Familie med Testator, og altsaa skyldte denne Gren af sin Familie sin Plads paa Collegiet. Han fik da Navnet Norup; og da hans Fætter, der virkelig hed Norup, flyttede ind, fik han Navnet Trofast — fordi han boede i Hundehuset 3: Værelse Nr. 1 (herom siden).

Havde en Mand to eller flere Fornavne, valgtes gerne det, hans Familie ikke kaldte ham — *Torkel* Matthias W. kaldtes Mathis, *Otto* Vilhelm Ludvig S. Laadwiigh o. s. v. Johannes Ferdinand F. fik Navnet Sophuus, fordi han saa ud, som om han hed det — det gjorde han nu ogsaa — og kaldes saaledes af sine Venner den Dag i Dag.

I min Tid bestod Collegiets Beboere væsentligst af Studenter efter den gamle Ordning, og de fortsatte trofast en Tradition, som holdt Latinen i Ære. Collegiets Inspector hed inspector collegii, Læseinspektør insp. lectorii, Haveinspektør insp. horti, Badeinspektør insp. balnei, og Beboeren af »Hundehuset«s Yderværelse hed inspector locorum, fordi han fra sit Vindue havde Udsigt til en Pavillon med tre Døre, det saakaldte Trekrøner.

Elers' Collegium er det eneste Collegium, som endnu har bevaret Contubernalsystemet, d. v. s. Værelserne er ordnede to og to, med Gennemgang fra det ene til det andet; i Reglen bor saa Alumnerne hver i sin Stue, men undertiden er det bekvemmest for dem at bruge den ene Stue til fælles Sovekammer og den anden til fælles Arbejdsværelse. Man har talt meget om, at det burde afskaffes; jeg er nu ikke vis paa, at det er saa paakrævet. Kan man ikke enes med sin Kontubernal, kan man let faa en anden Stue; selve det, at have en anden gaaende »igennem sig«, er ikke synderlig generende, og det modarbejder en kedelig Tilbøjelighed, mange nyindflyttede har, til at krybe ind i deres Skal og holde sig for sig selv. Det er nemlig den eneste Forbrydelse, som ikke finder Tilgivelse paa Elers'. Homo est animal sociale. Naar man bor paa Collegiet, skal man kende sine Co-Alumner og komme sammen med dem.

Hertil bidrager ogsaa Læsesalen meget. Det Tidsrum, der gaar efter at man er staaet op og inden ens Stue er gjort i Stand, tilbringer man paa Læsesalen. Tidligere eller senere, efter ens Anciennitet — thi ene den bestemmer, hvornaar Stuen gøres i Stand — indfinder man sig paa Læsesalen med sin Morgenkaffe, en lang Pibe og en Bog. Den sidste mest for Synets Skyld; thi naar man har læst sin Morgenavis, og eventuelt Klods Hans, Illustrated London News eller lignende, geraader man oftest i en livlig Disput med en eller flere ligesindede, og Bølgerne gaar højt, medens Røgen lægger sig i Lag i den stille Luft, og Solen skinner ind gennem de to Vinduer til Haven. Politik, Religion, Litteratur, Universitetet, Collegiets Forhold — der mangler aldrig Stof til Samtale, ej heller den Uenighed, som skal til for at faa den i Gang.

Morgenmaden nyder man paa Læsesalen, hvis man ikke er Sybarit og faar Portneren til at bringe sig Kaffe paa Sengen; men om de øvrige Maaltider bør indtages der, derom stod der i hvert Fald i min Tid mangt et Slag. Før eller senere bliver altid en Kreds af Alumner kede af at spise deres Frokost, som de laver sig selv, hver for sig i deres Værelse; de slutter sig sammen og laver Mad i Fællesskab — Risengrød, Sagosuppe, »Laag«, d. v. s. Bøffer, saa store som —laag, stegt Flæsk, Æggekage eller lignende;

i Begyndelsen nyder de Resultaterne af deres Flid i en eller anden privat Stue, men snart finder de paa at bruge Læsesalens mindre Bord, hvor der er bedre Plads end paa Collegiebordene, og saa har vi Spillet gaaende. De andre Alumner kommer, snuser og siger deres Mening, mundtligt og skriftligt, og i »Elers' Collegiums Forslags-, Anke- og Vrovleprotokol«, som ligger paa Læsesalen, bliver der pludselig skrevet 40 Sider paa to—tre Dage. »Kaffekompaniet«, som vakte stort Røre, ligger før min Tid; da jeg kom ind, herskede »La société des bonvivants«, hvis Møder foregik i private Værelser; senere kom »Fedtebrødrene« (som spiste sit Fedtebrød — og andet — paa Læsesalen) og »Cimices lecticularii«, en Vækkerforening (Navnet betyder »Væggedyr«), som drak Kaffe sammen sammesteds.

De fleste Alumner holder sig selv med tør Kost; de spiser Middagsmad i et Pensionat eller hos private, men laver selv Morgenmad, Frokost og Aftensmad. Til Frokost kunde man faa varm Mad hos Pallesen, og ved Tolvtiden kunde man se den ene efter den anden dukke op fra Pallesens Kælder, barhovedet, i Slobrok, med lang Pibe i Munden, med en Tallerken Flæskesteg med Rødkaal i Haanden, en Flaske Øl under Armen og et Par »Wienerbrøddere« i Lommen, og forsvinde ind ad Collegiets Port, som aabner sig saa bekvemt indad blot ved et Tryk. Hver Alumne har sit Skab, hvori han har sit Porcellæn, sine Køkkensager og sine Madvarer — saalænge det varer. Der herskede i hvert Fald i min Tid en udstrakt Kommunisme. Havde man ikke selv, hvad man skulde bruge, og var det efter Lukketid, tog man det uden videre i det første Skab, hvor man fandt det. Til Gengæld gjorde de andre ligesaa, saa det gik saa temmelig lige op. Dette gjaldt ikke alene Servicet, men ogsaa alt muligt andet — Sukker, Fløde, Kaffe, Brød og Smør; og kom man saa hjem efter ti og fandt sit Skab helt plyndret, saa gjorde man gode Miner til slet Spil og plyndrede selv. En af Alumnerne kunde ikke lide, at man tog af hans Kaffe. Saa laasede han sit Skab og tog Nøglen i Lommen. Men hvor der er tyve andre Skabe, skal der nok være en Nøgle, der passer til det enogtyvende. Saa gemte han Kaffedaasen paa sit Værelse og laasede Døren, naar han gik. Men ak, to Dage efter blev hele Kollegiet malet, og Maleren gav Ordre til at Dørene skulde staa aabne til Malingen var tør. Manden gik til Forelæsning og syntes, da han kom hjem, at der snarere var mere Kaffe i hans Daase, end da han gik ud. Først da han havde lavet Kaffe og skulde til at nyde den, opdagede han sin Fejltagelse. Kaffina ligner Kaffe aldeles — undtagen i Smagen! Men Skæbnen straffer undertiden ogsaa den anden

Part, som da tre Herrer, der ikke selv havde Snaps nok, laante en Flaske hos en fraværende og drak — Kogesprit! Det bekom dem ikke vel, hverken straks eller senere, da der blev digtet og sunget derom.

Paa Læsesalen hersker i. l., inspector lectorii, som skal overvaage, at Tidsskrifter og Blade er paa Plads, at Laan af dem foregaar efter Reglerne og noteres i Protokollen, at Protokollen ikke misbruges o. s. v., han har Ret til at idømme Bøder. Disse Bøder opkræves, naar Læsestuegeneralforsamlingen forestaar, og anvendes til Indkøb af Drikkevarer — Whisky, Caloric og Hindbærsaft med Sodavand — som atter sætter Humøret op og paavirker Budene ved den paa Generalforsamlingen følgende Auktion over de Tidsskrifter og Bøger, som har været fremlagt i Aarets Løb. I Reglen afholdes først Havegeneralforsamling; der vælges inspector horti og vedtages Køb af Krocketkøller og Kugler — Krocket er det eneste Spil, som drives i Elers' Have. Saa følger Læsestuegeneralforsamlingen; altid med Dagsorden, Dirigent og hele Apparatet; her er rig Lejlighed for enhver til at sætte sig ind i, hvordan sligt bør foregaa. Forskellige Standpunkter og personlige Sympatier og Antipatier gør sig gældende; Parti staar mod Parti, Diskussionen vokser, der veksles skarpe Replikker, Læsestuegeneralforsamlingen er ofte Forspil for det store Drama: Inspectorvalget.

Det at være inspector collegii kræver megen Tid af sin Mand, men ogsaa megen Dygtighed og Takt; navnlig hvor det sidste svigter, kan stærke Modsætninger gøre sig gældende, og hele Collegiet deler sig i Grupper, som staar stejlt overfor hinanden. Valget finder Sted den 1. December; det indledes med en længere Valgkampagne, der kulminerer ved det Vælgermøde, som gaar lige forud for Valget, der foretages ved skriftlig Afstemning; Krigen føres tit med ikke ringe Bitterhed og Uforsonlighed fra begge Sider — men — saaledes var det i hvert Fald i min Tid — naar der saa midt i December afholdes det traditionelle Gaasegilde i Brugsforeningen, saa mødes alle Alumner glade og venlige mod hinanden ved den store Fest. Det er ikke Fred, men det er ærlig og velment Vaabenhvile; den Dag tages alt med godt Humør; den Dag bliver ingen borte.

Allerede om Formiddagen lukkes Læsesalen for Alumnerne, Collegiebordene bæres ind og ordnes i T-Form, alle Skabe plyndres for Service og hvad der ellers behøves; Alumnerne er hjemløse paa deres eget Collegium.

Saa ved den fastsatte Tid ringer Brugsforeningsdirektøren med Klokken, og Alumnerne kommer strømmende. Hver Deltager i Festen faar en Hat paa; en Fest uden Papirshatte er utænkelig paa Elers, og med Musik i Spidsen vandrer Processionen ind paa Læsesalen. Her er pyntet med Papir-

guirlander under Loftet; Bordet er dækket og straalere af Lys og Blomster; ved hver Couvert ligger et Kort med Deltagerens Navn paa den ene Side, paa den anden staar en Neuruppiner; jo giftigere, jo bedre. Saa tager man Plads; de seks store, brunstegete Gæster bæres ind, og director societatis consumptionis collegii Elersiani byder Velkommen. Seks Alumner — helst Medicinere, som jo bør forstaa Kunsten — gaar løs paa Gæssene med Brødknive — dog ejer Collegiet nu en Tranchérsaks, skænket af Rigsarkivar Secher, da han sidste Gang deltog i et Gilde i Elersianersamfundet — Sauce og Kartoffler og Rødkaal bydes om, og nu spiser alle i andægtig Tavshed; mange af Alumnerne har fastet hele Dagen for at kunne gøre saa meget bedre Besked ved Bordet. Helan gaar, og Halvan, og Trediemanden — ikke tersen, som i Skyttekorpset; — eventuelt Fjerdemanden (paa Melodi: Av, av, Augusta), og jeg synes at erindre en Femtemand paa »En svensk Konstabel«; Lystigheden stiger, Mundtøjet kommer paa Gled. Efter Gaasen følger Ostepinden; derpaa Kaffen. Ved Kaffen læses Neuruppinerne, idet hver Mand læser, ikke sin egen, men sin højre Sidesmands. Efter Kaffen fordeler Selskabet sig i de øvrige Lokaler, indtil Bordet er gjort i Stand til Soldet. Tre dampende Boller Punsch staar paa Bordet; Lyset slukkes og Bollerne antændes, og Bolleformændene hælder den brændende Punsch over det store Stykke Topsukker, som ligger paa en Ildklemme over Bollen. Naar Bollerne slukkes, tændes Lyset, der udpeges en magister bibendi, Punschen skænkes og »Nu er det stille« indleder Soldet. Saa følger de officielle Taler og derpaa de til Lejligheden skrevne Sange. Saa omdeles Regensens Sangbog, og nu følger Sangene Slag i Slag. »Gaudeamus igitur« blev altid sunget i min Tid; derpaa »Ensom og mørk«, straks efterfulgt af »Solo et tristis«; ogsaa »Laus tabacci« var yndet; men ind imellem naturligvis stadig Hostrups udødelige Vers. Naar Punchen var drukket, kom en Pause, ofte udfyldt af Kortspil — jeg har set indtil fire L'hombrepartier paa en Gang paa Læsesalen — og saa, henad 1½ serveredes Frokosten: Spegesild, Ost, Øl og Snaps. Herefter gik man i Seng — nogle direkte, andre via Langelinie; næste Morgen var jo Søndag, og man havde Lov til at sove længe.

Men alting har en Ende, og der kom jo en melankolsk Dag, da man satte paa sin Dør en Plakat med en Tegning af en blodig Kniv, en rygende Revolver, et Rekylgevær eller lignende og Inskriptionen: Examenslæsning, Besøg fraraades.

En saadan Plakat respekteredes; for skønt mange paa Grund af de fem Aars Fribolig paa Collegiet udsatte deres Studier, var dog Examen alles

Maal, og den, som tøvede for længe, fik det at høre af sine Kammerater, naar Lejlighed gaves.

Hvert Halvaar blev saa og saa mange af Alumnerne Kandidater, hvilket gav Anledning til Kandidatgilder, som afholdtes enten i Haven eller paa Kandidatens Værelse, og som der stod Gny af længe; heldigvis betyder Examen jo ikke, at man skal flytte bort. Kandidaterne blev boende et Aarstid eller saa endnu og bidrog deres til at opretholde Collegiets gamle Traditioner. En Særstilling indtager derimod de Kandidater, som bor paa Kandidatplads, d. s. paa de tre Pladser, som udelukkende er forbeholdt Kandidater. De kan f. Eks. ikke vælges til inspector collegii. Men i Reglen glider de udmærket ind i Ensemblet og deltager i Collegielivet som de andre. Ofte har de tidligere boet paa Regensen og bidrager deres til at knytte de to Genbokoklegier nærmere til hinanden.

Men selv naar man er flyttet bort, taber man ikke Forbindelsen med sit gamle Collegium.

Elersianersamfundet, der bestaar af alle paa Collegiet boende Alumner og en stor Del forhenværende Alumner, afholder hvert Aar et Gilde paa Collegiet omkring den 18. November, Collegiets Fødselsdag. Saa mødes en udvalgt Skare, fra Etatsraad Magnus, som flyttede ud fra Collegiet i 1852, til den sidst indflyttede Alumne, og saa spiser og drikker og synger man atter, gamle og unge, *more Elersianorum*. Ogsaa paa anden Maade virker Elersianersamfundet til Gavn for Collegiet, det har saaledes bidraget meget til Læsesalens Udsmykning og til Haandbibliotekets Anskaffelse og Vedligeholdelse.

For dem, som har boet paa Elers' Collegium og taget Del i Collegielivet, bliver det en Tid, som aldrig glemmes. Selv om noget af det Solskær, der for mig er over mine Collegiedage, maaske kan skyldes, at de faldt før Kri-gen, saa har dog det muntre Samvær med de gode Kammerater betydet uhyre meget for mig. Som den vigtigste Indsats i de unges Liv mener jeg at maatte fremhæve det, at det tillader dem, ja næsten tvinger dem til at omgaas og sætte sig ind i andre Fagstuderendes Tankesæt og Livssyn, saa at de unge undgaar den Fare, som et for ensidigt Fagstudium blandt lutter Fagfæller kan frembyde, og faar Øjnene op for, at der er andre Mennesker og andre Interesser til end deres egne, kort sagt, bliver Studenter i en mere gammeldags og mere omfattende Betydning af Ordet.

Der kom dengang hver Dag en agtet Akademicus paa Hjemvejen fra sin Arbejdsplads, bemægtigede sig med den gamle Alumnes Ret Nøglen med det store Træskilt, begav sig til Træforanstaltningen Trekroner og gik stille igen. Han udeblev efter Moderniseringen. Gribende! Nu skal dette ikke være en Skildring af Vartov eller de Gamles Hjem, men jeg tillader mig at starte Ordene »Hjem«, »Hygge«, »Velvære«.

De Medlemmer af yngre Slægtled, som eventuelt faar dette i Hænde, maa prøve at tænke sig unge Mænd, der var født et Par Aar for tidligt til at opleve Drengforbund, Spejderkorps, Sport, (officielt) Kammeratægteskab, Camping. Ordene Individualist og Kollektiv fandtes næppe i Sproget. Vi var alt andet end uniforme. Den Provinsstudent, der efter ca. 3 Aars Studietid opnaaede Yderværelse 5 og flyttede ind fra Rørholmsgade, var i Sandhed et Isolationsmenneske.

Det varede ikke længe, inden man var paa venlig Talefod med alle Alumner. Her var lige for Haanden Kammerater af alle Fag, Aviser og Tidsskrifter, rigtig Have med en Slags Træer og Krocketplads. Det var en hel Revolution. Endog kunde A. C. H. knirke den hemmede op til at fremtage den forglemte og forsømte Violin til en Forlystelse med en Duet i de faa Pauser, han undte sig i sit haarde Undervisnings- og Studiearbejde.

Vil det være formasteligt, hvis det antydes, at en Del af os saa smaat var ved at blive kede af Studiet? Vi tørstede efter Livets Realiteter. Jeg vover ogsaa den Antydning, at Universitetet paa store Felter ikke ligefrem paatvang os Inspiration. Vi var saamænd heller ikke saa mange frodige Begravelser. Allenfals, vi traadte lidt Vande i de Aar, de fleste af os, næsten alle de, der tog noget videre Del i Kollegielivet. Alle fik vi dog vore Eksaminer — en Del trofast Lektielæsning havde vi vel ogsaa bag os, inden vi kom derind. Men vi »studerede« afgjort for lidt, Doktordisputater blev det sløjt med. Megen Menneskekundskab indsugede vi, brugelige Kortspillere blev vi. Vi var mærkværdig lidt litterære. Det hændte den ypperlige Coalumne (Drachmann), der begejstret indførte os i Chesterton, at han maatte indstille sine Oplæsninger paa Grund af for lydelig Snorken. Trods den megen Teologi paa Koll. var religiøse Drøftelser absolut ikke paa Repertoiret dør, men vi snakkede — om Døgnets Begivenheder, om Politik først og sidst.

I Aarene før 1914 stod for de fleste ældre Danskere Krig som noget, de sidst hørte om i Forbindelse med Richard Løvehjerte, for de historisk kyndige den romantiske store Napoleon. Vi havde mere Instinkt for Virkeligheden. Til Forsvarsindsamlingen 1913 indkom et efter vore meget smaa Penge væsentligt Beløb fra Alumnerne paa Elers' Koll. Jeg husker en Dag, en udflyttet Alumne, allerede da meget kendt og skattet i grundtvigske Cirkler, kom ind paa Læsestuen. Kæmpegrundtvigianeren udbrød i temperamentsfuld Forbitrelse: »Hvor er I dog blevet nationalistiske herinde!« Da jeg midt i August 1914 kom ind fra Ferien, forbløffedes jeg over at se Koll. fuldt af frivillige Skytter; praktisk talt alle, der ikke stod for Indkaldelse til Værnepligt, var med. Og helt for Spøg var det ikke i Dagene mellem Mineudlægningen og Marneslaget.

Men vi faldt altsaa lidt hen i den ubeskrivelige Tryghed og Hygge paa Læsestuen eller paa Krocketpladsen, i Havens Kontrast til den trøstesløse Nabogavl, der kun oplevedes af den voldsomt musikalske Gørtler. Vi spiste meget og længe og drak dertil. Spiritussen var saa billig — det gav noget Larm; Fr. d. VIII's Gravøl satte Spor i P.-Protokollen og tangerede vist ogsaa Eforen, men hvis Rygtet mishandlede os i Nabolaget, var det nu ikke helt retfærdigt. Ingen hverken var eller blev forfalden til den skadelige Drik af det Hold. Vi fra den Tid husker alle den meget særprægede Alumne, der i sin første Kollegietid plejede at komme drukken hjem fra Byen ved Middagstid. Men Kammeraterne og Stemningen indfangede den blaserede, og ved vor let homøopatiske Behandling lykkedes det at faa ham til Kandidat paa normal Tid. Han blev en brugbar Statens Tjener.

Harmløse og fordringsløse tror jeg, man kan sige, vi var. Højdepunkterne i Kollegielivet var naturligvis Gaasegilderne. Endnu havde Juniordyrkelsen ikke naaet de senere Skyhøjder, saa Ærefrygt betog os, naar vi skulde sidde til Bords med Højesteretsassessoren og Rigsarkivaren, der altid i Diplomatenes Inderlomme medførte Tranchésaksen til Gaasen. Fraset denne velmotiverede Respekt forløb selvfølgelig Gilderne, som de altid forløber blandt veloplagte unge Mennesker.

Der var dengang ikke nogen Mulighed for »det tredie Standpunkt«, jeg mener, det var slet ikke fastslaaet saa sikkert som vistnok senere, at kun to Standpunkter i øvrigt kan tænkes, men op mod Tiden for Inspektorvalgene — i andre Henseender et Højdepunkt — skiltes to tydelige Grupper fra hinanden; kan det mon ikke bedst — omend summarisk — forklares som de, der saa sig i Stand til at bande, og de, der ikke gjorde det? Naar disse Kampagner — i Aarene 12—14 — oprev, som de gjorde det, maa det

vist være, fordi der i den ret uanselige Anledning afslørede sig vigtige Grundforskelle i Karakter og Syn paa Metoder, der trods alt godt Kammeratskab til daglig afsatte blivende Ar. Uanselig Anledning — ja, husker man de voldsomme Sammenstød paa Kollegiemødet om Drachmanns Kat — det var saamænd ikke Sagens Realitet, der satte Skel — Konstellationen Kat og Brüsselertæppe over hele Gulvet talte dog vist paa ensartet Maade til alles Sanser. —

Det vil maaske undre en yngre Slægt, at den gængse Tiltaleform os imellem var De og Hr., indtil man fik benyttet Gilderne — ikke mindst Brugsforeningsskovturen — til at bortlægge Titlerne over for en begrænset Kreds, ellers var vi ikke meget formelle. Kandidatpladsernes Indehavere bevarede lidt Afstand, men ved den Tid blev det dog almindeligt, at de blandede sig i Mængden. Kun ganske faa af alle Alumner holdt sig isoleret fra vor Halloj og vor maskuline Jargon. Gæstfrit var Kollegiet. Tænk paa den brave Bæks Venneskare eller paa en anden Type, de forkomne Perpetui, der i en Periode nød Læsestuens Varme og Pallesens Nærhed.

1½ Aars Soldatertjeneste i en fjern Garnison rev mig voldsomt ud af al akademisk Syssel, de ikke sjældne Besøg paa Kollegiet var som Manna fra Himlen — der lod sig spore en lidt skarpere og »vildere« Façon derinde i Krigens Tid. Endnu et lille Aar kunde jeg efter Militærtjenesten henleve i denne vederkvægende Oase i Ungdommens Ørken, og endnu lang Tid efter stod et »Stillads« til min Raadighed, naar jeg fik Brug derfor.

Som det er tragisk umuligt at faa den Tid tilbage, da ens Børn var 4 Aar, »nytter« det ikke at blive sentimental, naar man klipper en Flig af sit Rationeringskort og faar Hallucinationer om det meget billige og meget overdaadige Aftensmaaltid ved Haralds eller 43's Bord. Er Frederiksdal Kro og Prinsessestien der endnu? Bliver det lejlighedsvis Maj paa Fred'riksber' endnu?? Det gør det vel???

1914-19

Tage Schack

(*Alumne Nr. 1009*)

Elers' Collegium fra 1914 til 1919 staar for undertegnede ikke blot som en tilfældig Bopæls Ramme, heller ikke blot som et godt Kammeratskabs Oplevelse ved Fester og til daglig, men som et betydningsfuldt Islæt i ens Liv, som et Præg paa ens Sind, der maaske er skjult for andre, men af

og til afsløres for en selv, idet man griber sig i at maatte konstatere: dette er Elers' Collegium.

Maaske kan dette Præg antydningssvis kaldes *den elersianske Stil*. Collegiet var nemlig et meget stilfuldt Sted, hvad maaske vilde have forbavset tilfældige Besøgende at høre. Og det var ingenlunde nogen »Slobrokstil«, som man vist fra den gammeldags Studentertype skulde have ventet. Nej, der var meget faste, om end ikke altid formulerede Regler for det officielle og private Samvær. Det gav sig Udtryk i tilsyneladende Tilfældigheder, saasom at ethvert Forslag til Dagsorden ved Læsestuegeneralforsamlingerne sluttede uden Eftersætning, hvad der virkede som et sjæleligt Chock paa den uvante; eller i den smukke Skik, at man under den traditionelle Af-syngelse af »Visen om Adolf« altid rejste sig op, naar man kom til Verset om »Manden fra Fyn«. Stilen viste sig ogsaa i det særlige elersianske Sprog og i Navngivningen: Da Adam gav Dyrene Navne, kan han ikke have været mere heldig, end Collegicaanden, da den gav de nye Alumner de Navne, der for Størstedelen sidder paa dem den Dag i Dag. Formen var kort sagt en Realitet, medens det, man udenfor Collegiet kaldte Realiteter, blev behandlet med passende Overlegenhed. (Da der en Dag ved en Fejlringning blev spurgt i Telefonen: »Er det Privatbanken?«, blev der med Rette svaret: »Nej, tværtimod«).

I en Tid, da Form og Stil er foragede, og de saakaldte Realiteter er alt, har det maaske ikke været uden Betydning at have levet 5 Aar et Sted, hvor man lærte Formens afgørende Betydning for Livet, selv om det var en mærkelig Form; hvor det ubestridt kunde hævdes over for undertegnede i en Diskussion, at »skal vi hænge os i Realiteter, bliver vi aldrig færdige«, — hvilken Sandhed Collegiets daværende Efor, Professor Ammundsen, opfattede som en nærmere Udlægning af Collegiets Motto: »Nucleos, non putamina« (o: »Kærner, ikke Skaller«). Maaske forstod Professoren det dog ikke helt; for begge Ord gav virkelig tilsammen Udtryk for Collegiets Aand.

Stilen var en Form for Kammeratskab, hvori det kunde udfolde sig frit — under Stridigheder og fredelige Forhold, ved Fester og til daglig. Den var det naturlige Udtryk for Kammeratskabet, for at Spilleets Regler skulde overholdes. Det forudsætter, at der var et Spil, man var fælles om; og det var der, ikke blot L'hombre og Krocket. Eksklusivitet og Isolation var Forsyndelser mod Collegiets Aand, som i øvrigt kun straffedes med, at vedkommende fik det, som han ønskede. Det var et ganske reelt og praktisk Fællesskab af materiel Art, man kunde næsten kalde det kommunistisk,

hvis det ikke var et uartigt Ord. Der herskede i hvert Fald et udstrakt Ejendomsfællesskab m. H. t. Spisevarer og et næsten ubegrænset m. H. t. Service; og de saakaldte »Stormarodører« nød fortjent Agtelse, medens de af den nedarvede Moral mere hæmmede blev taget under en pædagogisk Behandling, der som Regel førte dem til et friere Syn paa mit og dit.

Der er et fransk Værk om Krigens »Stil« gennem Tiderne. Og det skal ikke benægtes, at de af og til meget hæftige Slag, der udkæmpedes paa Collegiet før et Inspektor-Valg eller ved andre Lejligheder — ud fra tilfældige eller dyberegaaende Modsætninger — havde en vis Stil over sig. Spillet's Regler blev overholdt. Det var ikke almindeligt, at Teologerne holdt sammen; men i et enkelt Tilfælde gjorde vi det: da det var blevet opklaret, at en nys ankommen Alumne (som vistnok nu har naaet den for hans Alder passende Konservatisme) havde udmeldt sig af Folkekirken. Da dette syntes at stride mod Collegiets Fundats, følte Teologerne og andre mere eller mindre fromme Folk sig forpligtede til at opsætte en Adresse til Eforen, hvori deres Samvittighedsskrupler ved til daglig at se paa en saadan Ugudelighed paapegedes. Harmen over denne Obskurantisme var stor i de ugudeliges Lejr; Kætterbaalene og Inkquisitionen mobiliseredes. Men vor fintmærkende Samvittighed tvang os Gudskelov ikke til at gaa til Eforen med Adressen; vi var tilfredse med det opnaaede Resultat.

Men ved Festerne viste Collegiets Aand sig altid stærkere end alle indbildte og virkelige Modsætninger. Der var f. Eks. den særlig fornemme Fødselsdagsfest, hvor to Eforer var til Stede: den afgaaede Prof. Scharling og den tiltrædende Prof. Ammundsen (foruden Elersianersamfundets Formand, Prof. Viggo Bentzon). Scharling havde talt, og Ammundsen var midt i sin Tale, da den 90-aarige Etatsraad Magnus, der var meget døv og ikke havde hørt et Ord, opløftede Røsten og klart og tydeligt sagde: »Den anden Ost var for Resten meget bedre«. (Og det *var* den virkelig). Det er den eneste Gang, jeg har set Ammundsen være ved at tabe Traaden. Og sent vil jeg glemme det Kandidatgilde, da man hen paa Sommernatten, trods Haveinspektors energiske Protester, fjernede den omkring et af Havens Træer anbragte Bænk og førte den til Raadhuspladsen, hvor den i den gryende Dag blev sat omkring Træet paa Hjørnet af Vestre Boulevard og Vesterbros Passage — med en Seddel, der meddelte, at Bænken var en Gave »til Magistraten som saadan fra Elers' Collegium«. En Betjent, der var i den rette Stemning, henstillede dog, at den fjærnedes, før den egentlige Færdsel begyndte. Med Løfte om en tiltrængt Jakke og et

Slips fik en tilfældig Nattevandrers den anbragt om Halsen og bar den saaledes foran os tilbage til Collegiet, kun afbrudt paa Gl. Torv af en Betjent, der ved dette Syn følte sig foranlediget til at slaa ind i skarpt Trav, men faldt til Ro, da han ved Opnaaelsen af sit Maal fandt alle siddende paa Bænken. Hjemkommen til Collegiet blev Bænkens Bærer sendt op til den nybagte Kandidat med Besked om at vække den sovende og sige til ham, at da han nu havde faaet et laud forærende, burde han vise sin Taknemlighed ved at bortskænke en Jakke. Vedkommende var Situationen voksen og sagde: »Aabn Skabet og tag den Jakke der, den er Deres!« Først næste Dag gik det op for undertegnede, at det var min Jakke, min Broder og Kontubernal under Taksigelser havde bortgivet.

Jeg takker alle mine Coalumner fra disse Aar for denne stilfulde Tid. Og jeg sender en venlig og taknemlig Tanke til gamle Elers. Mage til Collegium har der aldrig været. Og Mage til 5 Aar har der sikkert aldrig været i Collegiets 250-aarige Historie. Vi kunde have bestilt lidt mere; men vi kunde ikke have haft det bedre eller lært mere om akademisk Stil (og Stil er Aand) og godt Kammeratskab.

1914-16

Peter Grove

(*Alumne Nr. 1016*)

Elers var i Tiden omkring Verdenskrigens Udbrud i højere Grad end andre Kollegier og i højere Grad end nu slægtsprivilegeret, og Prisniveauet var lavt. Disse to Omstændigheder forklarer, at Mindet om Studentens glade Dage ikke tynges stærkt af Tanken paa økonomiske Bekymringer og Ængstelsen for det daglige Brød.

Vi kendte Bekymringerne. Ganske vist. Og vi kendte ogsaa den rare »Onkel«, der boede et Stykke nede i Fiolstræde og opbevarede vores Vintertøj om Sommeren og vores Sommertøj om Vinteren, og hos hvem vi til Tider endogsaa deponerede vores Studiebøger.

Nogen Tidskolorit giver dette sikkert ikke. Den 96-aarige Ex-Alumne, Etatsraad Magnus, der havde været Kontubernal med min Morfar, skildrede ved et Gaasegilde dennes evige Vandringer frem og tilbage mellem Collegiet og »Onklen«.

Men tidstypisk var Indstillingen til Laanekontoret. I det ældre Teaters Rekvisitkammer hørte det til Tragedien, i Efterkrigstiden maaske til Pro-

letardramaet, men i vor Tid saa udpræget til Farcen. Senere Tidens trodsige Følelse af at være Samfundets Stedbørn kendte vi ikke. Tog vi paa Kredit af Livets Goder, vidste vi, at det var paa eget Ansvar, og Ulykken var i hvert Fald ikke større, end at vi tog den fra den gemytlige Side.

Kosten.

Man kunde ogsaa sagtens skildre Tilfredsstillelsen af vore legemlige Fornødenheder i sorte Farver. Det er i hvert Fald ingen Overdrivelse at sige, at de færreste af os kendte et regulært Middagsmaaltid som andet end en sjælden Luksus. Men vi følte os ikke af den Grund proletariserede. Havde vi ingen Penge, nøjedes vi med tør Kost, og havde vi Penge, dykkede vi ned i Pallesens Kælder efter en varm Frokostret. De fem af Ugens Dage var de spartanske, men om Lørdagen bestod den af en fed, brunstegt Flæskesteg, saa usandsynligt veltilberedt, som kun Pallesens pompøse Viv kunde præstere det.

Pallesen, Vogteren af denne underjordiske kulinariske Guldgrube, spillede en stor Rolle i vores Fantasi. Om hans Rigdom gik der afsindige, men uudryddelige Rygter. De Tal, der jongleredes med, var om end ikke astronomiske, saa dog østerlandske. Den flotte Sejler, der hang i Glas og Ramme i hans Bagværelse, som vi fik Adgang til, naar Gælden steg højere, end det huede Pallesen, ansaas for at være hans Luksuskutter, og en tidligere Alumne, fortalte man, havde truffet ham paa Jagt i de skotske Højlande i Selskab med de prominenteste indfødte. At hans unge, usædvanlig smukke Datter var Klassekammerat med en rigtig Prinsesse, forøgede hans Nimbus.

Aanden paa Kollegiet.

Aanden hed Sophus. Dette hyggelige Akademikernavn, der har en Aroma af tæt og hvidgraa Langpiberøg og en Patina af aarhundredgammelt Præstegaardsstøv, havde man med uomtvistelig Ret klæbet paa en bestemt Person, som paa Grund af Forældrenes manglende Forudseenhed i Daaben havde faaet det helt misvisende Navn Ferdinand.

Sophus var af Statur hverken en Herkules eller en Adonis. Ankeprotokol Nr. 42, pag. 392, indeholder en Tegning, der viser Sophus i Færd med at gaa i Seng, og Teksten dertil lyder:

»Naar Sophus ganger til Hvile,
da monne Guds Engle smile«.

Men hans Ansigt straaede af Mildhed og Munterhed. Af Overbevisning var han konservativ og from; men af Væsen selskabelig og overbærende.

Alumnerne var delt i 2 Lejre: Den ene satte denne Verdens Goder højt, og den anden (»Skumlerne«) var til Tider med Rette forarget. Men som det forsonende Mellemed stod Sophus, altid lige velkommen i begge Kredse. Da hans Faders Præsteembede var et af Datidens »uheldige« i lønningsmæssig Henseende, hørte han utvivlsomt til de ubemidlede. Men ingen tør vel driste sig til at paastaa, at han nogensinde luftede Vrede mod Skæbnen. Nogen Jakke mindes jeg ikke, at han i min Tid var i Besiddelse af. Til daglig gik han i en gammel, luvslidt Overfrakke og Sivsko, og naar han som Kommerceraad gik til Greven for at erhverve Fribilletter til det kgl. Teater, iførte han sig den laante Skytteuniform. Inden for Korpset avancerede han til Rekylskytte, hvorved han kom i Besiddelse af en Cykle, som muliggjorde smaa Besøg i Hjemmet, der laa ca. 50 km fra Byen.

Blandt Sophi Evner var den mest paaskønnede den, at han tragtede en fortrinlig Kaffe, og det var maaske denne Evne endnu mere end noget andet, der gjorde ham til et skattet Medlem af enhver Kreds, stor eller lille.

Man kan sige, at Kollegieaanden manifesterede sig i følgende Register: Sold, Krocket, Kaffe, Diskussioner, Ankeskriverier og Studier. (Nutidens Student vil bemærke, at Ordet Sport ikke findes). For de letsindigste var Rækkefølgen den anførte, for »Skumlerne« den modsatte. Nogle af disse naaede dog aldrig hele Registret igennem.

Sold.

Til Sold hører iflg. Tradition: Wein, Weiber und Gesang. I Kollegiesold er Vinen Hovedsagen, og Vinen hed Snaps. En halv Aalborg kostede ikke stort mere end en Konditorkage nu. Derfor købte man hyppigst en hel. Og derfor blev Resultaterne ofte storladne.

En Maanedes Tid efter min Indtræden paa Kollegiet fejrede vi Laadvigs Afskedsgilde. Den Norne, der spandt Laadvigs Livstraad, havde faaet Urede i Garnet. Hans Veje gik i et temmelig uransageligt Zigzag, men paa eet Punkt var hans Evner helt uomtvistelige. Som Medarbejder ved »Præstegaardstidende« sad han inde med en personalhistorisk Hukommelse paa Højde med Docent Siesbyes: »De hedder Grove,« var hans første Ord

til mig, »saa er De i Familie med Provst Høffler. Han blev gift Aar det og det med en Datter af Redaktør P. V. Grove, der tog Embedseksamen i ... etc.«

Man skal ikke filosofere over, hvordan saa store Modsætninger lod sig forene i en Person. Det afgørende er kun, at han faktisk magtede det, og at de, der stod ham nærmest, sagde god for hans Oprigtighed.

Til Afskedsgildet serveredes Punch med skrappe Ingredienser. Der blev holdt Taler, og der blev sunget, og da det nærmede sig Tiden, da Toget skulde afgaa, fulgte Laadvig hujende til Banegaarden.

Et andet Gilde med haardt Forløb holdtes i en eller anden Anledning paa mit Rum i Stueetagen. Under Festen kom vi gennem et aabent Vindue i Skænderi med et Par sene Nattevandrere fra Polakkvarteret omkring Aabenraa. Det gik ganske gemytligt, indtil Matthis fra første Sal tømte en Kande Vand ned over de Herrer med det Resultat, at alt det onde kom op i dem, og det vil ikke sige lidt. For de slog med knyttede Næver alle Ruderne ud med en saadan Kraft, at man kunde pille Glasskaar ned fra den øverste Hylde i min Reol, der stod paa modsatte Væg.

Det muntre Sold havde mange Tilhængere. Matthis har fæstnet sit Syn paa »Skumlerne«s Synspunkt i følgende Neu-Ruppiner:

Dens Livssyn maa man kalde snæfert,
som harmes paa en ærlig Kæfert.

Om Norup, der brugte nogen Tid til at sove ud, hedder det andetsteds:

Naar Norup staar op af Senge,
da har han vaaren der længe.

Jeg ansaas med Rette som en af de værste. Og dog var Rygterne om mine Meriter vist overdrevne, hvilket bl. a. skyldtes, at det faktisk morede mig at forarge.

Matthis var Opfinderen af en Cirkusforestilling, som han med Held arrangerede Gang paa Gang i de smaa Nattetimer uden for en vis Gitterport paa Købmagergade. Naar tilstrækkelig mange Mennesker havde samlet sig, fortalte han, at Forestillingen bestod af 2 Numre: 1) en vred Hund, 2) en vred Mand. Derefter larmede han med en Stok, hvorpaa omgaaende en stor Hund indfandt sig med Fraade om Munden og lavede en Larm saa infernalsk, at Borgersønnen i flere Huskarréers Omkreds blev

forstyrret. Efter nogen Tids Larm indfandt Nr. 2 sig automatisk i Skikkelse af en meget vred Nattevagt, der forgæves søgte at overdøve Hunden.

Og saa var der de officielle Fester: Gaasegilde og Skovturen. Til Gaasen hørte Snaps. Selv den 96-aarige Etatsraad Magnus slugte tre. De yngre syv eller flere. Med Rette begyndte en Gaasegildevise med Ordene:

»Før alt, vi har i Maven fyldt
og atter op i Haven gylp't . . .«

Digtere var der nok af. Drachmann, Norup, Matthis og jeg selv hørte til de flittige. Og Væggene var overhængt med Tegninger af Alumner i typiske Funktioner. Det var en Fornøjelse at se de forhenværende Alumner som f. Eks. den gamle, strenge Rigsarkivar Secher efter tredje Snaps kaste al Embedsmandsværdighed til Side og give sig hen i Stemningen som 20-aarige.

Besøg.

Fester med Damer kendtes ikke, og Forlovelser var ikke almindelige. Men heldigvis oplevede Kollegiet dog sit hostrupske Æventyr, idet det lykkedes den af Alder forholdsvis satte stud. theol. »Bosk« at besnære Pallesens yndige Datter, som nu udfylder det ansvarsfulde Kald som Præstefrue paa Landet.

Tilfældige Damebesøg var ikke velsete i Kollegiets Fundats, ihvorvel ogsaa denne Udskejelse vist hører til dem, der i Fundatsens Forbudsbestemmelser har faaet Vedtegningen: Dette skal dog ikke tages saa strengt for saa vidt angaar Descendenter af Testators Familie. Saadanne Besøg var dog heller ikke almindelige. Af og til kom naturligvis Familiemedlemmer paa Besøg. Men disse Besøg gjaldt kun den enkelte. Blandt Gæster, hvis Besøg grænsede til at være et Kollegieanliggende, kan to fremhæves: »Filosoffen« og Maleren Aïgens.

Filosoffen var trods sit lærde nom de guerre det eneste Pust fra den mærkelige Gullaschtid, der uden for Kollegiets Mure begyndte at spire frem. Det var Astronomen Fischer-Petersen, han bærede med sit Besøg. Af Fødsel var han Færing, og denne Omstændighed havde han udnyttet til at starte en Klipfisk-en gros-Forretning i en Kælder ikke langt fra Kollegiet. De Rigdomme, han indhøstede, var dog næppe astronomiske, og Virksomheden fik ogsaa en brat Ende. Filosoffen holdt af et Bæger, og naar han fik eet for mange, sang han. Og naar han sang i et Værelse paa

Kollegiet, var det, som Murene skulde ramle. Han formaaede med sin Stemmes Voldsomhed at frembringe en Virkning, hvis fysiske Forklaring jeg ikke kender. Ved Siden af hans vældige Bas opstod der en Lyd, som om der ramlede Tusinder af Tallerkener ned ad Væggen. Det var ikke alle, der fandt Behag i en saa larmende Gæst, og Ankeprotokollen strømmede over med Angreb. Navnlig harmede det den gode og økonomiske Venstremand Bosken, at Filosoffen solgte »Torsk« gennem Kollegiets Telefon.

Maleren Aïgens boede i Skindergade. I lang Tid havde vi fra Stenhøjen i Haven iagttaget en lang Række oplyste Vinduer, hvorfra der til langt ud paa Natten lød »munter Sang og Bægerklang«. Og vi var meget nysgerige. En Tilfældighed bragte en Dag Kontakt tværs over Gaden, og det blev Indledning til mange Maaneders gensidige Besøg. Christian Aïgens stod den Gang endnu paa Højden af sin kunstneriske Ydeevne. Hvert Aar udstillede han paa Charlottenborg. Og hvad der end senere med Rette eller Urette er sagt om ham, er det givet, at han den Gang nærede en dyb Indignation mod Malere, for hvem Kunsten blev Geschæft. Han malede, og hans Kone Maren havde en fantastisk Evne til at sælge hans Produkter. Derfor strømmede Pengene til Hjemmet i stor Mængde, og der var Liv og glade Dage. Mange udmærkede Mennesker traf vi i hans Hjem, f. Eks. Magister Henning Kehler, der dengang selv var Student, og den meget aparte Fortæller Engelstoft. I Hjemmet sprudlede foruden Viddet et evigt rindende Kildevæld af Drikkevarer. Christian og Maren kom tit paa Genvisit, og han malede foruden nogle Gruppebilleder i Haven et morsomt Billede af nogle Alumner med kvindelige Gæster forsamlede om et Bord i mit Rum. Paa Bordet stod Glas og tændte Stearinlys, og i Luften svævede lette Tobakstaager. Desværre havde ingen af os Raad til at sikre os Billedet, der gik til Sverrig.

Det daglige Liv.

Pauserne mellem Dagens Kaffemaaltider udfyldtes, naar Vejret tillod det, ved Krocketpil. Træfsikkerheden udvikledes med samme Energi, som naar Nutidens Sportsfolk træner til Landskamp. »43« krockerede med matematisk Nøjagtighed fra den ene Ende af Banen til den anden, og man forstod at udnytte Crockaden som i Billard. Naar Mørket faldt paa og vanskeliggjorde Spillet, hentedes det størst mulige Antal Petroleums-lamper, som anbragtes paa Stenhøjen, i Træernes Grene, langs Banens

ophøjede Kant o. s. v., og tit fortsatte de lidenskabeligste Spillere, bl. a. Sophus, Matthis, 43, Bosken og jeg, flere Timer efter Mørkets Frembrud.

Bosken var dog nok saa ivrig som L'hombrespiller og havde erhvervet sig stort Ry som saadan. Ankeprotokollen genlyder paa flere Sider af Sensationen, da han en Dag undtagelsesvis havde faaet en ordentlig Afbankning i sit Yndlingsspil.

Skænderier hørte til Dagens Orden, skønt der ikke herskede hadefulde Følelser. Kværologien var en Sport for Folk som den akademisk og journalistisk trænede Norup og den skarpe teologiske Debattør Schack. Initiativet laa dog i første Række hos Juristen Matthis, der fylder $\frac{2}{3}$ af Ankeprotokollen. Paa de første Sider af Protokol Nr. 42 indleder han med et skarpt Angreb paa Protokollens kæmpemæssige Format og arbejder dernæst med længere og længere Angreb til højre og venstre paa snarest muligt at faa Protokollen skrevet ud, saa at Insp. coll. Vad kan faa Lejlighed til at redressere Fejlen. De fleste Angreb rettede vi mod stud. theol. Grøn. Ikke af Nag, for vi kendte ham ikke. Han levede ensomt og tilbagetrukkent. Men vi havde opdaget, at han kunde blive hidsig. Altsaa var det morsomt at tirre ham. Og en skønne Dag gik han over til Haandgribeligheder og — stærk som han øjensynlig var — tævede han to Co-Alumner paa een Gang.

I Slutningen af min Køllegietid dukkede »den overskaarne« op. Ogsaa han elskede Diskussioner saavel som al anden Form for Stemmebaandsbrug. »Apostlen« blev hans Yndlingsoffer. I Porten ved Indgangen til »Apostlen«s Rum snappede han ham op, og fra Morgen til Aften genlød Hallen af hans Talestrøm. Hans Stemme havde som Støjen fra en Motorsav Evnen til at trænge skrattende igennem alle Forhindringer. Sagnet beretter, at et Hold Studenter paa Regensen, mens han boede der, havde stiftet en Forening med det Formaal at holde ham hen med Snak. Hver halve Time i en Aarrække afløste den ene den anden. Og dette var bl. a. Aarsagen til, at han brugte 4 Aar mere end den normale Tid til sin Embedseksamen. For 1 Krone i Timen manuducerede denne venlige Mand mig i politisk Historie. Hans Manuduktion bestod i, at han læste Bogens Tekst op i Spørgeform. »Hvad brød saa frem, Grove?« »Naa, det ved De ikke! Saa brød Frihedens Morgenrøde frem over Andesbjergene, er De med, Grove?« Han var en mærkelig Mand. I hans Lærebøger, som han beredvilligt laante mig, var alle Ord uden Undtagelse understreget, men efter det usædvanlige Princip, at Udsagnsord og Navneord var understreget med blaa Blyant, Tillægsord, Biord m. fl. med rød Blyant. Sy-

stemets Fortrin har han forklaret mig. Men jeg har glemt dem. Han havde et godt Hjerte, og jeg tror han gjorde, hvad han kunde for at bygge Bro mellem »Apostlen«s Idealisme og denne Verdens Realiteter.

Det skal siges til Slut, at det attiske Salt, der udkrystalliserer sig paa Ankeprotokollens Blade, bider ikke paa Tungen, naar man gennemblader den 25 Aar efter. Ingen dokumentariske eller memorerede Detailler formaar at blæse saa meget nyt Liv i det forbigangne, at det for den fremmede Læser vil staa levende, hvor lykkelig en Tid det var. Men for den, der var med, vil maaske et og andet af det, jeg her har nedskrevet, ad Associationens Vej faa noget af det, der har bundfældet sig i hans egen Underbevidsthed, til at stige frem og derved hjælpe ham til at faa en intensere Genoplevelse af den Epoke i ens Liv, som dog for alle kollegieudklækkede vil staa som den skønneste.

1917-21

G. L. Kobbernagel

(*Alumne Nr. 1029*)

Forlængst er det jo fastslaaet, at vor nordiske Oldtid i store Træk kan inddeles i en Sten-, Bronze- og Jernalder. En Skelnen af noget lignende Art kunde vist ret godt begrundes m. H. t. Collegieslangen.

Den Periode, som disse spredte Minder omhandler, kunde da nærmest kaldes »St-Tiden«. Ikke alene vort »nom de guerre« fik i Collegieslangen vedføjet sit »St« — hvem husker ikke Schmidtst, Brøndlundst, Karlst, Nilauvst, v. H. l. Nigelst, Grønst etc. — men Lectorieprotokollen fra den Til vil til Overflod vise dette mærkelige sproglige Udslag, hvis Ophavsmand ingen kender, men ingen af os var dette »St« overhørig. Tiden umiddelbart forud kunde vel rettelig kaldes »D-Tiden«, dette »d« skulde med alle mulige og umulige Steder — hvem husker ikke Ladversen, Laadvig, Saadfus etc.

Saaledes synes Perioder af flere eller færre Aar at hævde sin sproglige Egenart, ingenlunde betydningsløs i Collegielivet. Vi fra 17—21 kender hinanden netop herpaa. Dette »St« var vort hemmelige Frimurertegn, det, der blandt flere andre gjorde os til Brødre, ligestillede, i hvert Fald samtidige. For alle andre Elersianere lød det vist snarest barbarisk for ikke at sige pjattet eller taabeligt og selvfølgelig helt uden det Mylder af Min-

der fra Protokollen og »Saltkompagniet« (populært blot »Comp.« med sin Brokst, Trommerst etc.), som er knyttet dertil. I Studier over Collegieslang vilde vort »St« indtage en hæderkronet Plads.

Hvilken Undren vakte ikke dette »St« hos Nørregades Politi, som vi drak Kaffe med en Morgen paa Coll, i Fortsættelse af et Brugsforeningsgilde, idet en af Betjentene bemærkede: »Jeg søn's sgu, D'Herrer taler Dansk, men det lyder noget uforstaaeligt«. Skylden herfor var vore »St«er, og det lød jo ogsaa besynderligt at udbringe en »Skaalst for Nørregadest Politist«.

Venskabet med Politiet — for at gaa over til »Minderne« — var forøvrigt opstaaet ad den Vej, at vi var en Flok, der vilde ud efter Orgierne, og da vi forudsaa, at vi nok vilde blive trætte paa Turen, tog vi den af flere Stykker bestaaende Bænk, der normalt var anbragt om Træet i Havens Midte, med os, og da vi ikke naaede længere end lidt op ad Nørregade, før Trætheden indfandt sig, satte vi vore Bænkestumper sammen midt paa Gaden og slog os roligt ned herpaa. En Politipatrulje paa 2 Mand kom til og bad os forsvinde. Paa vort Spørgsmaal hvorfor, fik vi det Svar: »For ikke at genere Færdslen!« Vi bad da høfligst Betjentene vise os denne Færdsel i Nørregade Kl. 3 om Natten. Noget barsk fik vi *Ordre* til at fjerne baade os og Bænken, men da »Mag« Hansen tør spurgte: »Kan Politiet i Grunden forbyde Folk at tage en Bænk eller Stol med til at hvile sig paa?« brast dog Betjentene (og vi!) i Latter, og en Overbetjent, der kom til, forstod saaledes at jævne Divergenserne, at vi endte med at invitere Betjentene paa Morgenkaffe m. Cognac Kl. 5½ paa Collegiet. De kom troligt, som ovenfor fortalt, undredes over vort Sprog og blev præsenteret for »Collegierotten«, en ækel, umaadelig lang haarløs Ka'l, ernæret af Jødeslagteren i Nabolaget. Vi skiltes under gensidige Hyldestraab og Højagtelse, selv om Betjentene ytrede nogen Tvivl om, at der virkelig var nogen Rotte!

Men naturligvis kunde St'et blive besværligt, f. Ex. da Collegiet fik Besøg af den nordindiske Fyrste, Ulugh Bey Khan. Det blev for vanvittigt med hele 3 St'er, for selvfølgelig blev hans Navn inkorporeret i vor Slang, uden at han vist rigtig forstod det; men han nød at mærke, at vi betragtede ham som vor Ligemand, i Modsætning til den Behandling, der vistes ham af de Englændere, med hvem han var i Selskab.

Sagen var, at der i 1919 kom en Flok paa 8—9 unge Englændere, Landbrugsstuderende, der skulde høre Forelæsninger i et Par Uger paa Landbohøjskolen i Tiden Juni—Juli. Blandt dem var Hs. Maj. Ulugh Bey

Khan, Fyrste eller Hersker over ca. 10 Mill. Nordindere, men en indædt Englænderhader, der vel ogsaa saaredes ved, at hans engelske Medstuderende betragtede og behandlede ham »as a coloured«. Da Collegiet omtrent var tomt paa Grund af Ferie, gav Eforen Tilladelse til, at disse Herrer indkvarteredes paa Collegiet, Hs. Maj. i Nr. 8 (i lang Tid derefter kaldet Gemakket) som Kontubernal med en stud. jur., der paa den Tid ubetinget var Collegiets Adonis. Bemeldte Jurist fremkaldte yderligere Indkvartering af en ganske takkelig, men ejendommelig Art.

København var nemlig i den Sommer overfyldt af Turister, saa at saavel Hoteller som Pensionater maatte melde Pas. Byen var jo forholdsvis uberrørt af Krigen. Adonis havde nu (sammen med en god Ven!) gjort Bekendtskab med et Par engelske »dancing girls«, der optraadte i Tivoli. Et sødt og vistnok noget elegisk, platonisk Venskab opstod; men Uheldet sker, at københavnsk Bornethed giver sig Udslag i, at det Pensionat, hvori disse »girls« nød Bolig og Pleje, opsagde dem til øjeblikkelig Bortflytning, da det erfarede, hvem det husede; saaledes berettede Adonis. Alle Forestillinger i Pensionatet var forgæves, det hjalp end ikke, at han præsenterede sig dersteds som Søn af en Stiftsprovst. Pensionatet lod tydeligt forstaa, at det ansaa Præstesønner for slemme, men Sønner af Prælater af højere Grader for endnu værre!

Der var intet Udkomme. Da »Pigsterne« kun talte Engelsk, tog Adonis fat og ringede Collegiets Telefonraad glødende til samtlige Byens Hoteller og Pensionater, men overalt meldtes optaget. Endelig lykkedes det dog at finde Husly for Pigebørnene, men saa uheldigt, at de een — 1 — Nat var aldeles uden Tag over Hovedet.

I sin Kvide gik da Adonis til Insp. coll. og forelagde ham Sagen. Insp. coll. var dengang, som altid, Skriftefaderen, man henvendte sig til i sin Nød; men det tør vel siges, at Insp. vred og vendte sig, da Adonis anmodede om, at »Pigsterne« maatte benytte hans Værelse (Nr. 8) denne ene Nat (det var overordentlig veludstyret med Hynder, Puder, Lænestole, Skærme, sentimentalt i dæmpet blaåt). Ordensreglerne med det kategoriske Krav: Ingen Qvinde paa Collegiet efter Kl. 11! stod med Flammeskrift for hans indre Øje, men Adonis tryglede og bad saa længe og bedyrede hans »girls« høje Dyd saa intensivt, at han opnaaede Insp.'s gunstige Stilling til Spørgsmaalet, selv om Insp. maatte smile, da han i sin Iver ogsaa henviste til sin egen noksom bekendte solide Moral. Insp. sammenkaldte i Hast et meget snævert Raad af Coll.'s Kandidater og ældre Studiosi, for hvem han forelagde Sagen (heri var dog ingen Teologer medtaget af baade

den ene og den anden Grund). Drøftelsen endte med, at Tilladelsen blev givet under Tavshedsløfte — som hermed brydes — til alle Sider. Eforen maatte holdes aldeles udenfor. Adonis fik anvist Værelse Nr. 15 for Natten, og det blev paalagt ham at underrette Hs. Maj. Ulugh Bey Khan om Sagen og at dreje Nøglen om efter Pigebørnene efter Indlogeringen og at aflevere den til Insp. Saa tilbragte altsaa den indiske Fyrste (helt tildækket af sit hvide Lagen) Natten som Vægter for de 2 »Miss«er paa Elers' Coll., mens Insp. gentagne Gange i Nattens Løb forsikrede sig om, at den famøse Nøgle stadig var i hans Varetægt.

Kun Adonis sov den barmhjærtiges dybe, drømmeløse Søvn til den lyse Morgen, hvorpaa han afhentede Nøglen, gelejdede »Pigsterne« til deres ny Vaaning og vendte tilbage til Insp. med en hjertelig Tak for Natten, og Elers' Coll. havde huset de mærkeligste Alumner — for en Nat — i sin Historie, der dog ellers indeholder adskilligt. Tildragelsen blev trods Tavshedsløftet senere almenkendt, thi Væggene kan jo tale paa Elers' Coll.

Men hvad var Collegiet uden »P«! (af hvem der findes et fortræffeligt Foto i en af Sangene fra Fødselsdagsfesten 1926).

Da jeg ikke véd, om han lever endnu, skal jeg undgaa enhver nærmere Karakteristik og kun betegne ham som en Renæssanceskikkelse, der med Nidkærhed og megen Attitude — tilmed i en Slags Uniform — værnede om det Collegium, hvoraf ogsaa han var stolt. Det var f. Eks. kosteligt at se den Verve og Overlegenhed, hvormed han smed en Tigger el. desl. paa Døren. Hans Evner som Medarrangør af Fester var ypperlig, i det hele var han brillant, naar det usædvanlige forestod, hvorimod det daglige kedede ham grundigt, og heri kunde han vise Forsømmelighed. Da hans Natur tillige var af den Art, at han ofte kolliderede med Alumnerne, maatte Insp. atter og atter gribe ind. Saaledes faldt det i min Lod — kort efter

Vilhelm Christiansen, Collegiets Portner
(senere Collegiebetjent) 1908-36.

at jeg i Decbr. 1918 var blevet valgt til Insp. coll. — med megen Snedighed at afsløre, hvorledes det kunde gaa til, at Forsømmelser eller Fejl fra P.'s Side, der blev paaklaget fra Alumnernes Side, som næsten fast Regel blev redresseret, inden Insp. coll. fik dem paatalt — en højst spændende Forestilling, som formodentlig en Del fra den Tid endnu vil kunne erindre.

For mit eget Vedkommende skaffede denne Historie mig en Glorie blandt de yngre Alumner, hvis Glans dog noget fordunkledes — med Rette — af Kandidaternes og de ældres Trækken paa Skuldrene; men det er sikkert, at de praktiske Følger var gode, og i lange Tider var P. paafaldende stilfærdig og medgørlig. Vi havde i det hele taget mange muntre Basseraller med P.; derfor indtog han ogsaa en central Stilling i vort Samliv.

De smukkeste Erindringer, vi medtog fra vor Collegietid, var dog naturligvis Fødselsdagsfesterne med deres Løssluppenhed, de muntre til Lejligheden skrevne Viser, de smukke, gamle Studentersange, der paafulgte de mange, tit gribende Taler af fhv. Alumner, jfr. Prof. Bentzon, Prof. I. C. Jacobsen, Etatsraad Magnus (96 Aar!), Musæumsinspektør Kjær, Dr. Kobbernagel o. fl. Da stod Studentertidens Gyldenglans over os i al dens Ungdom, Universalitet og Evighedsfølelse. Midt under Jublen kunde der indtræde den Stilhed, efter en særlig smuk Tale, hvor de unge Sind bævede i Lykke og Vemod.

I Tiden 1917—21 blev der bestilt noget paa Elers' Collegium. Der blev saaledes skrevet en Disputats af en nu berømt Geograf, endnu nært knyttet til Collegiet i Taknemmelighed.

Medens man med nogen Ængstelse og Nysgerrighed, men ogsaa Stolt-hed flyttede ind paa Collegiet, var Fraflytningen tit tung. Husker vi ikke alle Afskeden med en cand. jur., der paa Stipendium drog til England for specielt at studere engelsk Proces? Vi hang i Vinduerne den Morgen tidligt, højst nødtørftigt paaklædt, og vinkede Farvel under Hurra. Den paagældende Kandidat skrev senere til os fra England, at han ikke havde turdet vende sig om og genhilsne for ikke at miste Herredømmet over sig selv.

Det synes overhovedet, at Juristerne havde det sværest ved Afskeden. En anden, højst agtværdig Jurist kunde den sidste Maaned, han beboede Collegiet, overhovedet intet rigtigt samle sig om, saaledes tyngede Bevidstheden om Bortflytningen, der snart forestod, ham. De sidste 8 Dage var han konstant perialiseret. Han kom over det paa følgende pudsig Maade: En Nat, da han slingrede Østerbrogade af med sin rødhaarede Ven »Tjørnen« (fra Regensen) i Kølvandet, standsede de ud for en Brillemagers

Udhængsskab, og da de i deres »Fanden i Voldske« Tilstand havde en overvældende Fornemmelse af, at alt forekom dem saa taaget og uskarpt, faldt det dem ind, om ikke Briller kunde hjælpe. De slog frejdigt Ruden ind og gav sig til at passe Briller til, indtil pludselig en Pansers tunge Haand laa paa den enes Skulder: De er anholdt! Afmarsch til Detentionen, Forhør næste Dag! Politiet stillede sig meget forstaaende til Sagen, og de slap med en Bøde. Men det kneb for os alle at flytte bort, og det forlyder, at en enkelt af os fra den Tid overhovedet aldrig er kommet ud fra Collegiet. Vi, der forlængst er over alle Strande Landet over, mindes Plougs Ord:

Men brugt er dog ej Glædens hele Skat,
den i Mindets Sparebank er sat.

1920-25

A. Jessen

(*Alumne Nr. 1046*)

En hvid Flade aabner sig for mit indre Øje, og paa den spejler sig Erindringer fra min længst forsvundne Kollegietid. Præcist udtrykt, fra Tiden 1920—1925, fem hele Aar.

Man kan ikke betegne dette Tidsrum som Kollegiets heroiske Tid. Der var snarere Tegn paa et vist Forfald. Maaske karakteriseres Tiden bedst som en Hverdag, en simpel Hverdag i Kollegiets lange Historie.

Jeg oplever igen en Hverdag paa Koll. Det banker paa Døren. P. træder ind for at fyre op i Kakkelloven. Det er langt op ad Formiddagen. Vi kommer i Snak sammen. P. mumler noget om, at han har laant en Spand Koks fra min Beholdning til en anden Alumne, men skulde nok erstatte den igen. Det forekommer mig, at jeg har hørt denne Bemærkning før, men bider ikke videre Mærke i den. Ønsker kun, at han snart maa blive færdig, for saa kan jeg staa op. Omsider er jeg kommet paa Benene og har svøbt mig i den Slobrok, som jeg af en Kontubernal har købt formedelst 5 Kroner. Ser mig om i Rummet med de altfor mange og altfor fine, laante Møbler. Paa Skrivebordet flyder det med Bøger, Papirer, Tobak. Skabet er stuvende fuldt af Tøj, som burde passe bedre. Humøret er ikke helt godt, og jeg skal se at lave noget Kaffe. Sætter en Fløjtekedel med Vand over Gasbluset og vandrer ned til Styrtetbadet. Det gjorde godt. En Stemme raa-ber »Vandet koger« med pragtfuldt Sving og Modulation. Efterhaanden

er Morgenmaaltidet fremstillet; Grejerne laanes til Dels fra en eller anden Coalumnes velforsynede Skab. Paa en Bakke bæres det ned i Læsestuen, hvor alle Aviser er optaget. Saa kigger jeg i Protokollen, hapser »Kristeligt Dagblad« først og efterhaanden de øvrige Aviser. Konstaterer med Tilfredshed, at der kun er en lille Times Tid til Frokost. Hvad laver Pallesen i Dag? Tandudkras. Det skal vi ha' en Øl til. Og en Cigar bagefter. Senere spiller vi Bridge. Og naar Dagen endelig er gaaet, og der bliver Tid til det, kommer Bøgerne frem, og der læses i lange Aftentimer.

Saadan er mange, mange Kollegiedage gaaet for mig. Og for andre. Det vil dog være urigtigt at paastaa, at oplivende Momenter manglede. Brogede Fester, baade vellykkede og mislykkede, har sat Kulør paa Tilværelsen. Nye »latterlige« Alumners Ankomst har altid været imødeset med Spænding. Jeg skal undlade at nævne Navne, for, som sagt, vi levede ikke i en Glansperiode. Hver ny Alumne forandrede Kollegiets Præg lidt.

Sommetider fører min Vej forbi Kollegiet, og jeg ser med Undren paa den gamle højtidelige Bygning. Min Kone har jeg lært at kende derinde, gennem en Coalumne. Mine Børn læser endnu den Dag i Dag i de to Aargange »Verden og Vi«, som jeg købte paa en Auktion i Læsestuen og lod indbinde. Og endelig, som Exalumne, modtog jeg en Samling Carmina, indeholdende de Viser, som virkelig blev sunget ved Gilderne, men hvis Tekst jeg aldrig havde naaet at faa fat i eller glemt.

Det var en herlig Tid!

1926-28

Søren Holm

(*Alumne Nr. 1081*)

Et af den fattige Students faa Privilegier over for den velhavende Medstuderende er, at han kan opnaa den Lykke at komme til at bo paa et af Studenterkollegierne. Lykkes det for ham, er han reddet baade aandeligt og materielt, og for dem, der har haft den Lykke, vil Studentertiden siden altid komme til at staa i en særlig festlig Glans som den Herlighed, der aldrig mere vender tilbage undtagen i Erindringen; thi Erindringen har den trøsterige og vidunderlige Egenskab, at den kan lægge et tykt Dække over alt det triste i Livet og gengive det glædelige Oplevelsens virkelighedstro Præg tilsat Forgangenhedens romantiske Patina.

Det er ikke saa sært, at det er med Vemod, man drager ud fra Kollegielivet, og saaledes stod det ogsaa til med Kandidat i Theologien Søren

Holm, hvis Regenstid gled stærkt paa Hæld, men som ønskede at være Student endnu en lille Tid. En Tid lang havde han af rent aandelig Interesse studeret det mest aandsbaarne af alle Fag, Filosofi, bl. a. hos Professor Kuhr. Nu slog det pludseligt ned i ham, at det aandelige maaske kunde bruges som et Springbræt til det materielle, og han begav sig meget forstaaeligt til Gyldenløvesgade 10 for at faa at vide, om der snart vilde blive en Kandidatplads ledig paa Elers' Collegium, hans tillukkede Genbo gennem et Par Aar. Det vilde der netop, svarede Professor Kuhr. Han søgte Pladsen, og han haabede inderligt at faa den. Men Sagen trak ud. Omsider blev han klar over, at Valget maatte staa mellem ham og Magister Erik Poulsen, som allerede da havde inaugureret sin smukke videnskabelige Løbebane med en Afhandling, hvori han restløst beviste, at der ikke findes Muldvarpe paa Møen. Lidet anede jeg da, at han skulde faa den næste ledige Kollegieplads og blive min meget gode Ven, som desværre fra Muldvarpene yderligere fornedrede sig ved at skrive Prisopgave om Smaakrebs og Disputats om Torsk. Imidlertid fik jeg Pladsen og styrtede ud i Gyldenløvesgade for at takke Ephoren, der imidlertid hævdede, at det var Stipendiebestyrelsen, som havde udnævnt mig. Hus forbi altsaa. Saa af Sted til Professor Jacobsen, der besvarede den ydmyge Tak med en kort Bemærkning om, at naar Ephoren indstillede, udnævnte Stipendiebestyrelsen selvfølgelig. Det var første Gang, jeg fik et levende Indtryk af, at Misgreb er der ingen i dette Land, der vil have Ansvar for.

Saa rykkede man da over Gaden som en Asmus omnia sua secum portans, for saa vidt som ikke engang Regensens berømte Trækvogn var nødvendig til Rejsen, idet Store Kannikestræde for en Gangs Skyld maatte erfare, hvad det vil sige at blive trafikeret paa tværs. Den fremmede från hinsidan betragtedes til en Begyndelse med mistænksomme Blikke. For jeg havde haft Ret, naar jeg havde svaret afgjort benægtende paa Ephorens naturlige Spørgsmaal, om der var nogen »Konflux« mellem Regensen og Collegiet. Men det var ikke vanskeligt at falde til, og Collegiet opfyldte gennem mere end to Aar, fra 1. Maj 1926 til Sommerferien 1928, saa rigeligt selv ens dristigste Forventninger. Det var et »hyggeligt« Sted, og der var »gode Forhold«, som Ephoren ofte udtrykte sig, og det var et historisk Sted, man var draget ind paa. Det manede saa underligt, naar man sad og manuducerede i Filosofi paa nøjagtig samme Plet, hvor Henrik Steffens havde lanceret det 19. Aarhundrede i Danmark, og paa Lectoriet saa Eks-Alumner, der ikke havde gjort Jørgen Elers Skam, ned paa en med Blikke, som forpligtede til at arbejde mellem de obligate Driveperioder. Thi

den, som ikke forstaar baade at arbejde og at nyde Lediggangen, der efter Sigende er Geniets Privilegium, men i hvert Fald alle Collegiebeboere saa nødvendig som deres daglige Brød, har boet der forgæves og som en uværdig.

Lectoriet er Collegiets Ottevejskrog, det er »Porten« i Det gamle Testamente, hvor alle samles og enhver kan findes, det er et Clearing-House for Tanker og Elskværdigheder med Plus og Minus foran, det er kort sagt det, der forvandler St. Kannikestræde 9 fra at være et Hotel til et Collegium, en Helhed, hvis Beboere i nogen Grad har samme Sjæl. Lectoriet er for den fremmede, som tilfældigvis maatte træde derind, en Rodebutik og en Svinesti, hvor i alt Fald mellem 11 og 12 Alumner flyder rundt mellem Overtøj, Hatte og Handsker, Bøger, Aviser og Protokoller, Bakker med alskens Fetaljer fra skrabede Margarinemellemkager over fede Oste til velpræparerede Engelskbøffer og en enlig kold Kylling, alt blandet uadskilleligt sammen med Lugten af Kakkelovn, Tobak af alle Sorter, Formationer og Kvaliteter og Duften af Kaffe og af Øl i Flasker, i Glas, i Kopper, Krus og paa Bordplade. Det mindede nøje om Slyngelstuen i en gammel Kro. Ørenlyd kan den indtrædende heller ikke faa, hvis han ønsker at spørge om noget eller nogen, og det er jo gerne derfor, han er kommet. Hvorledes en Mand uforstyrret kan føre en lang Telefonsamtale i disse Omgivelser, er for ham et ufatteligt mysterium magnum.

Men dette er Lectoriet set udefra, med fremmede Øjne og fremmed Sjæl. For den, der er derinde og hører med til Inventaret, er Lectoriet Indbegrebet af den Hygge, som har Traditionens Præg, og som kun kan opleves og fattes af den, der selv er blevet et Led af Traditionen. Men om Eftermiddagen er Lectoriet som blæst og skyllet rent. Enhver kan være bekendt at vise enhver derind. Om Aftenen er det Samlingsstedet for dem, der ikke gider mere eller slet ikke gider, og da udveksles der de frodigste Tanker. Det er paa Lectoriet, man formes til Elersianer; der skabes og vedligeholdes Traditionen, som faar den enkeltes Individualitet til at glide i Baggrunden, saa alle Alumnerne udefra set er saa temmelig ens ligesom Spurvene i Haven. Men indefra set med hverandres Blikke er de himmelvidt forskellige. Nogle sidder pænt stille og lader de ældre, de klogere og mere erfarne tale, og hvis de fattes, hører man paa dem, der forstaar at udrede en Situation eller en Tankegang med dem selv som Verdens Navle. En saadan uforgribelig Udredning med klar eller dunkel eller slet ingen Pointe kan pludselig kommenteres med et lille Ord eller to fra en andægtig Tilhører, og hele Korthuset ligger der og overskyldes af en hjertelig Lat-

ter. Erik Poulsen og Ingolf Rørdam var begge saa herlig uimponerede, og deres Replikker havde ofte en afsvalende Virkning. Krag-Hansen udviklede sig paa forbavsende kort Tid til en Slagfærdighed, som kunde være enestaaende rammende, og faa forstod som han den ædle, men vanskelige Kunst »at rulle ned til begge Sider paa een Gang«. Rolf Raft og Gregeresen kunde med deres Stentorstemmer skære gennem alt, og i en Tomands-samtale var de begge med deres vide Interesser storartede. Saa var der de stille i Landet som Breitenstein og Docteur de l'Université de Montpellier Magnus Favrholt, Aage Kinch med sit stille Lune og Frantz Peter Olsen. Paa Lectoriet var vi alle en familie, selv om eller maaske netop fordi vi nu og da kunde finde paa at behandle hverandre en canaille.

Dagliglivet krydredes nu og da med Ephorvisit. Som bekendt er Professor Kuhr en Mand, der har meget travlt med at passe sine Embeds-pligter, og til dem hørte ogsaa Visitationerne, som formede sig med sjælden Hygge efter den stereotype Ritus: Om Ephoren ikke vilde drikke en Kop Kaffe med; vi skulde snart have Kaffe. Ephoren saa paa sit Dobbelt-kapslede, der viste 2, og sagde, at han havde virkelig meget travlt, for han skulde holde Forelæsning Kl. 3¼. Om det kunde naas? Det kunde det, og saa var der blot Problemet Brød, som selvfølgelig ikke fandtes intra muros. Men en yngre Alumne med en ephoral Tokrone i Lommen sendtes til Kjøbmagergade, noget senere efterfulgt af en anden, som formedelst en do.-Daler skulde skaffe Cigarer. Men hvor skal vi sidde, spørger Ephoren. Hvor der er hyggeligst, svarer Krag-Hansen, og Optoget glider ind i hans Rum, udtalt med stærkt aabent o. Saa gik der en Time med inderlig Hygge, indtil Professoren skulde af Sted for at indpode sine Russer Kærlighed til Visdommen. Det utaknemmelige Hverv lykkedes vel sjældent helt. Men det lykkedes ham altid at bibringe dem Kærlighed til ham selv, som er det næsthøjeste Trin for en Lærers Ydelse, og som kun ganske faa naaar. Om dem, der naaar det allerhøjeste, maa man læse i Verdenshistorien.

Uadskilleligt er Lectoriet fra Aarets to store Højtider, Sommerfesten og Gaasegildet. Den første bærer Vidne om al Livets Skønhed og Frodighed. Her kulminerer den individuelle Eksistens for at fortabe sig i Helhedens to pan, medens Hverdagens Slendrian og Individets Problemer vejres hen. Gaasegildet er knapt saa ætherisk i Formaal og Forløb. Professor Bentzon vi(d)ste som Dirigent ved den forudgaaende Generalforsamling, at det gjaldt om at faa Snakken overstaaet og komme til Realiteterne. Gaas er godt! Men der var mere godt ved dette Gilde. Medens Sommerfesten fik en til at glide stille og lindt over i en tidløs Pantheisme, var Gaasegildet

lige modsat præget af Historien. Her mødte Fortiden op, saa vi kunde se, hvad vi kunde drive det til, hvis vi artede os vel. Bentzon, Jacobsen, Mozart Cohn, den elskelige, og mange flere. Vi saa op til dem i Ærbødighed, og nu var vi pludselig for en Aften Kammerater med dem og kunde siden prale med, at de havde været til Kaffe hos os, og vi fik et intimt Indblik i deres Leben og Weben, medens de havde boet paa Collegiet. Hvor Menneskene dog ændres lidt, naar de køres i de samme Omgivelsers og Traditioners stramme Tøjler. Saa kom Punchesoldet med alle Talerne, »Historien« og Ephoren fulgtes til Ports, Nutiden gik til Store Strandstræde og retur for at indtage den vældige Frokost under Christiansens For-Til-og Opsyn. Næste Dag var det heldigvis Søndag, hvis det da ikke i Mellemtiden var naaet at blive Mandag.

Lectoriet har en Pendant eller en Broder i Haven, som i Genetiv, Ordets eneste Casus paa Collegiet, hedder horti, og Inspektør horti sørger for, at der er Kugler med Klang i paa Krocketbanen, som har sine egne Spille-regler, der efter min Mening er de bedste i Verden, de ny-zeelandske iberegnet. Her tager man »det fine Spil frem«. Her skulde man se Karl Hvass og Rørdam stosse. Man skulde se Rørdam i let foroverbøjet Stilling med et fast, fint Slag sende en Kugle til Banens modsatte Ende, hvor den i 9 af 10 Tilfælde rammer med fuldttonende Klang. At det et Aar lykkedes en anden med sine Skovleslag at blive Krocketkonge, burde have været hindret ved en simpel Diskvalificering af Manden. Men jeg fik dog et Par Kæmpekopper, som eksisterer den Dag i Dag. Kuglerne havde deres forskellige Individualitet, som man lærte at kende under Brugen. Der var »kloge Kugler« og der var sprælske Kugler, som ret umotiveret kunde finde paa at tage Vejen over Muren ned i Skindergade, hvorfra de maatte hentes den lange Vej via Kjøbmagergade tilbage. Muren var nemlig vanskelig at forcere, skønt det et Aar ved Gaasegildet var lige ved at blive »Historien« og Ephorens Mening, at der foregik en daglig eller maaske snarere natlig Trafik over den. Erik Poulsen holdt Talen for Collegiet, som han sammenlignede med »en Fæstning, omgivet af en fast uoverstigelig Mur«. Her kom jeg ulykkeligvis til at afbryde med Collegiets da brugte Slagord »Og dog!« »Historien« og Ephoren fik pludselig mistænksomme Øjne og underlige Rynker. Da jeg havde forladt Collegiet, skete der en forbilledlig Ændring i Præmieringen ved Krocketturneringen, idet Ephoren skænkede en Vandrepokal af det pure Sølv. Den blev i Analogi med den berømte Davis-Cup og Ephoren til Ære uofficielt kaldt for Kuhr-Koppen. Til enhver Tid kan den formentlig ses paa Vinderens Rum.

Men Haven var ikke blot til at spille i. Den brugtes ogsaa til at sludre, dase og slumre i samt spise og drikke, og ganske enkelte kunde finde paa nu og da at sidde og læse der, medens den flittige Nicolaisen holdt af at sidde derude med sin Theaterkikkert og iagttage Spurvefuglene i Træerne. Naar Ephoren sad og drak Kaffe med os i Haven, kom han gerne med en Vending, der syntes mig stereotyp, men som jeg nu betragter som rent umiddelbar: Skønner De egentlig paa, hvad det vil sige at have en saadan Have lige midt i Byen! Da et stort Dagblad engang kom med et ligesaa velment som malplaceret Forslag om at skære noget af Haven til Gadeudvidelse, kunde jeg kun harmes paa mine Efterfølgeres og Historiens Vegne. Det vilde være Vandalisme.

Engang fandt nogle af os paa at gøre en særlig Anvendelse af Haven. I. I. havde anskaffet en irriterende Skrivepult til Lectoriet. Grim var den, og dyr havde den været og passede i Omgivelserne som en Høstak paa et Fortov. Efter en halvvejs Aftale med I. h. blev Pulten af nogle behjertede Alumner en mørk Sommeraften slæbt ned i Haven; jeg havde det meste af en Helflaske Petroleum tilovers fra en Cyklerensning, vi fyldte Bæstet med Aviser, for at den kostbare Væske ikke skulde løbe i Jorden, og vi satte en Tændstik til. Aldrig havde jeg troet, at et Petroleumsbaal kunde flamme sine 10—15 Meter i Vejret, eller at Petroleum var saa drøjt et Brændstof, og aldrig havde jeg troet, at Brandvæsen og Politi holdt sig saa daarligt underrettet. Men der kom hverken Brandmænd eller Pansere. Pulten mistede efterhaanden enhver Individualitet og forsvandt ind i det store, umættelige Begreb, den forskelsløse Ding an sich, som Kant vistnok kaldte det. I. h. idømte hver af Deltagerne i Autodafeen en klækkelig Bøde for Haveuorden, og da jeg vilde foreholde ham det halvvejs forræderiske i dette, svarede han med et overlegent Smil, at der jo ikke stod noget i Protokollen om, hvem der var idømt denne Bøde. Om jeg maaske hermed meldte mig som skyldig i at have brændt Dyret!

Paa et mindre Collegium bliver der vanskeligt Tale om Storpolitik som paa Regensen, hvor de forskellige Foreninger ved Valgene er ligesaa mange politiske Partier, der ved Valgalliancer skal sikre sig de fedeste af Embederne. Paa Elers' Collegium var det ikke Partier, men Personer, det drejede sig om. Men dog hører det med til Periodens Historie at fortælle, at der en Tid var ligesom to Retninger, som Ephoren maatte anvende en god Del af sin Patentfilt til at mægle imellem, idet der var opstaaet Uenighed om, hvor vidt Insp. Coll.s, »den besynderligste af alle Alumnerne» Competence strakte sig i Retning af at udøve Kontrol med sine Medalumners

Privatliv. Konflikten hørte ganske naturligt op ved Inspektoralget, hvor alle var enige om at opstille Erik Poulsen. Nu gør det vist ikke noget at røbe, at nogle af os allerede før Valget vidste, at Erik Poulsen i Løbet af kort Tid vilde forlade Collegiet, og Spændingen stod derfor i Virkeligheden om, hvem der vilde blive valgt til 1. Suppleant. For at undgaa en oprivende Valgkamp med dens altid usikre Udfald lod Tilhængerne af Ingolf Rørdams Kandidatur være med at opstille ham, saa Favrhøldt var eneste Kandidat, hvis Valg altsaa syntes givet paa Forhaand. Men da Stemmerne taltes op, havde Favrhøldt kun 6 Stemmer, medens Rørdam havde 9, og kort efter afløste han Poulsen som Inspektør.

Kliker bør ikke dannes paa et mindre Collegium, og dette var der da ogsaa kun lidt af. Derimod er det nødvendigt, at der dannes mindre Cirkler, som tilfældigt eller ganske naturligt samles paa Værelserne, og den Udvikling man faar der, er ikke den ringeste. Jeg var undertiden Gæst i en saadan aandelig-materiel Forening, der uvist hvorfor, hed Lucullus. Magister Hermansen, som stadig kom paa Besøg paa Collegiet, var dens Præsident. Rasmus Knudsen, Krag-Hansen og flere var Medlemmer, og jeg optoges højtideligt som Medlem den sidste Aften, jeg var paa Collegiet. Foreningens lukunariske Præstationer var simpelt hen fremragende, maa-ske fordi det var, førend Drachmanns Kogebog udkom. Da jeg kom fra Regensen til Collegiet, troede jeg i al Ubeskedenhed, at jeg kunde lave Mad; men Hermansen og Krag-Hansen belærte mig snart om noget andet. Om jeg kunde stege og tranchere en Urfugl? Og hvilke Ingredienser der skulde til at lave en virkelig fin Sauce? Naar vi saa havde faaet Retterne sat sammen og havde skaffet al den Avec, der skal med, gled vi ind, »hvor der var hyggeligst«, og Krag-Hansens betydelige Udvalg af ældre, solidt indbunden theologisk Litteratur tjente som aandeligt Grundlag for Panden og Skaale. Ak ja, ils sont passés, ces jours.

Man kan ikke skildre Forholdene paa Collegiet uden at nævne de to, der repræsenterede Kontinuiteten, Brøndlund og Christiansen, hvis Navn af praktiske Grunde forkortes til P. Brøndlund er den fødte Alumne, hvem alle holder af, og som gennem mange Aar har givet Collegiet en egen Hygge. Hvornaar han første Gang holdt sit Indtog paa Collegiet, vides officielt ikke mere, og vi haaber for Collegiet, at han sent maa forlade det igen. Christiansen elskede Collegiet. Han var den absolute Romantiker, der saa alt i Poesiens og den historiske Patinas lyse Skær. Det er jo heller ikke saa lidt at have delt Skæbne med Collegiet i over 30 Aar. Jeg tror, Christiansen satte Pris paa mig; men jeg ved, at han satte megen Pris paa

min Kæreste; for da en Aften en ung Dame ringede paa Porten og paa P.s Spørgsmaal, hvem hun søgte, svarede Søren Holm, var hun nær ikke kommet ind. »Nej, det er ikke Dem, der skal derop, det ved jeg udmærket!« Bedst var Christiansen ved Collegiets Fester, som han forstod at give Glans, og det var maaske ikke saa helt ved Siden af, naar han sagde om sin elskværdige Kollega paa Borchs Collegium: Mortensen er god nok i det daglige. Men naar der skal holdes Fest —!

Vi, der har boet paa Elers Collegium, føler sammen, fordi vi har noget af dette Hjems Historie og Væsen i os. Jeg har ofte undret mig over, at der ikke for Collegiernes Vedkommende findes et Ord, som svarer til Regensianer og regensiel. Collegiant og collegiel var maaske ikke saa daarlige Betegnelser, selv om det sidste Ord, stavet med a, har en anden Betydning i Dagliglivet, og det første har haft det i Kirkehistorien. Vi Elersianere føler, at der er noget, der forener os gennem Geografiens Mile og Historiens Decennier og Secler. Naar Collegiet nu fejrer sin 250 Aars Fødselsdag, mindes vi i Taknemlighed den Mand, der ved sin storstilede Gave skabte saa megen Lykke, og vi føler, at vi er beskedne, men umistelige Led i den Traditions-kæde, som skabtes for et kvart Aartusind siden, og hvis Led skal fortsættes saa længe, som Danmarks Historie gaar. Historien er hellig. Den, som staar paa dens Grund, føler Ærefrygt og Forpligtelse.

1926-30

Magnus Favrholdt

(*Alumne Nr. 1082*)

— et petroleundo Musæ saltant.

»Elers' Coll. er knageme' det bedste Pastorseminarium, der findes!« plejede stud. theol. Gadeberg at sige. Mutatis mutandis dækker denne Udtalelse mit Syn paa min Kollegietid, Juni 1926 til Decbr. 1930. Gadeberg vilde sige som sin uforgribelige Mening, at Coll. var et Sted, der paa mangfoldige Maader gav een Lejlighed til at sunde sig paa Tilværelsen, til at mødes med andres maaske helt afvigende Indstilling overfor en Række Livsspørgsmaal, saa man kunde gaa ud i det virkelige Liv med noget mindre Ensidighed end den Student, der havde været henvist til en Tilværelse, hvis Brændpunkter var et Hybel paa Nørrebro, Studenternes Spisestuer, Auditorierne og Laboratorierne omkring Frue Plads. Det er sagt til Trivialitet, hvor betydningsfuld en materiel Støtte det er for en fattig Stu-

dent at opnaa en Kollegieplads. Det forekommer mig at være Stedet her til at fremhæve, hvor vigtig en aandelig Faktor i Akademikerens Udvikling et Kollegieophold kan være. For mig, der kom fra et toaarigt Studieophold i Udlandet, var det ensbetydende med at komme hjem for Alvor, at dumpe lige midt ned i noget af det mest danske, som tænkes kan.

Man er ikke som Barn af Huset i »Professorgaarden«, Kannikestræde 11, man lever ikke som Alumne paa Elers' Coll. fem Aar igennem uden at gøre sig klart, at her taler gammel dansk Tradition. Hos Professor Nyrop i Professorgaarden gled Talen ofte tilbage til van Mehren og til den store Madvig og videre til Holbergtidens store Universitetsdignitarer, og paa Coll. er det jo som de gamle massive Planker, skæve Døre, slidte Fliser ligefrem tilhvister Alumnene Navnene Steffens, Oehlenschläger, Ørsted, Grundtvig. »Elersens Collegium (som det hedder f. Eks. i Blichers Skibsjournal) var Romantikkens Bethlehem,« siger Professor Brix et Sted med Henblik paa Coll.'s Betydning i det 19. Aarhundredes Aandshistorie. Udlandinge, der har gæstet Coll., har talt om, at der hvilede Oxfordstemning over dette Sted. Intet Under da, at Indflytteren fra sit beskedne Hunde-I maatte gribes af en vis Betagethed; der var Patina over det massive Stenhus med det fyndige Motto: *Nucleos non putamina*; der fandtes en Kæde af uskrevne Traditioner; der var en særlig indendørs Sprogbrug, burschikos og makaronisk som i Betegnelserne *insp. coll.*, *i. l.*, *insp. horti*, *C R*, *dir. soc.*, *membrum soc.*, *puer culinaris*, *insp. locorum*, *summus medicus*, *primas theologiæ* etc. for ikke at nævne Vendinger som *y. a.*, *q (Q)*, *P*, *Pq*, *3 Kr.* o. s. v. Uden filologisk Interesse er Kollegiesproget absolut ikke. At det former sig udtryksfuldt, saftigt, snart bombastisk, snart sarkastisk ironiserende er Selvfølgeligheder for enhver, der har haft Lejlighed til at nedfælde Betragtninger i lectorii Protokol. Hvor drabelig en Pennefejde udkæmpedes ikke i sin Tid mellem to brave Alumner, Indermand og Ydermand, der var geraadet i den mest fanatiske Bataille om det vigtige Spørgsmaal, hvor Indermandens grønne Tøfler rettelig burde være, naar han ikke havde dem paa? Hvilke Bjerge af intrigant Kværuleteri, underfundig politisk Propagandajournalistik eller eventyrlige Sportsreportager kunde der ikke hobe sig op foran en større intern Begivenhed som den store Mesterskabssopning om Puddicombepokalen, Krocketturneringen, Inspektoralvalg eller en Fællesfest, hvor der var Uenighed om alt undtagen det væsentligste, at Fest skulde der være.

Der er ingen Tvivl om, at Protokolstudier og Brøndlund-Interviews vilde være det eneste rette Udgangspunkt for en samvittighedsfuld Granskning

af ens Kollegietid. Og det vilde da fremgaa, at Elers' Coll. har sit værdifulde Særpræg derved, at alumni bestaar af tre Kategorier, absolut ligeberettigede i den interne Kollegietilværelse: de slægtsprivilegerede, Kandidaterne og Studenterne. De tre Grupper maa nødvendigst komme til at udøve en afslibende, udglattende Virkning paa hverandre. Med andre Ord: Vort Coll. har været, er og bliver Scenen for et livligt Vekselsspil mellem Faktorerne: ungdommeligt frejdigt Livsmod, Brødstudier, Embedsaspirationer, videnskabelig Fordybelse og gammel Slægtskultur. Og Stedet for dette Vekselsspil er et frit akademisk Samfund, en sand *res publica alumnorum*.

Man tilgive mig denne lidt brede Baggrund! Dens Bredde er i nogen Grad proportional med min Mangel paa præcise Data og Facta. Jeg finder det ikke her Stedet til at dvæle ved enkelte Alumner i Særdeleshed. Men tager man Tidsafsnittet 1921—31 som Helhed, kan det vist siges, at der da skabtes en Tradition for Kollegiefester af en særlig Form. Som dir. soc. i en ikke ringe Del af Perioden kan jeg tale af Erfaring baade om de ydre Rammer for og den Succes, der stod om disse vor glade Ungdoms skønne Fester. Vi prøvede paa skarpt at distiguere mellem Begreberne Mandesold og stilfulde Kollegieballer. Angaaende det første: rigtigt Mandesold (Gaasegilder, Krocketpokalgilder o. lign. virile Foreteelser med afsluttende Bevægelser i Retning af Store Strandstræde eller Samling omkring Midterbuen) maa vist siges, at der bestod fuldgode og velbefæstede Traditioner hos os som paa ethvert Kollegium, værdig til dette Navn. Stemningen har vi f. Eks. i Holt Hansens Gaasevisen »Skaal, du gamle, vi to skal famle os ind til Kummen i Aften!«

Noget andet derimod med Kollegieballerne, hvor den stærke Bacchus maatte vige for Gratiens, Musers og Eroters charmerende Leg. Dér mener jeg, vor Alumnegeneration satte ind med en god og værdifuld Tradition for en aarlig Sommerfest af Format. Brugsforeningsoverskudet i Forbindelse med et Tilskud fra Deltagerne muliggjorde at forlene disse Sommerballer med en *festivitas*, hvis Omfang kun kan fattes af os, der oplevede dem. Som en nyfødt Fugl Fønix straaede Coll. i det festligste Sommerskrud af lysegrønt Bøgeløv. Programmet var i Reglen: Cocktail i Haven, derefter paa Lectoriet Middag, let og elegant, hidrørende fra »Admiral Gjeddens Gaard«; Kaffe med Likører (velvilligst leverede fra Fa. Heering) indtoges i to—tre Alumnesuiter, indrettede til dette Øjemed. — Derpaa Dans paa Lectoriet, hvorfra nu og da den festilluminerede Have lokkede større og mindre Grupper af dansende ud paa smaa sværmeriske Udflugt-

ter — hen paa de smaa Timer Frokost ude i 1. Sals Køkken omkring de massive Balustre over Portrummet, der helt var forvandlet til Løvsal — og saa gik Dansen videre til den lyseste Morgen, hvor Festen afsluttedes i Haven med Morgenkaffe (med friskbagt Wienerbrød fra van Hauen), mens Fuglenes glade Morgenkvidder i de ærværdigt plømberede Træer fortalte om den ny Dag, vi havde festet os ind i.

Eforens Indsats under den første Del af Festen som den eminente Festtaler, de velmente omend knap saa vellykkede Taler fra diverse Alumner, de lyriske og komiske Sange fra Huspoeterne, hvoriblandt Holt Hansen saavel ved Produktivitet som Inspiration fortjener at ihukkommes, — og, Sandheden tro, vel ogsaa de ikke uædle Vine anslog den lette dionysiske Stemning, der betinger en saadan Festaftens Succes. Enkelte tidligere Alumnens Nærværelse, Coll.'s egne lidt modnere Alumner med nogle Aars Studentertradition bag sig forstod ogsaa storartet at være med til at præge Samværet i akademisk Aand og hæve disse Fester op over det filistrøse og snerpede, uden at det hele havnede i et løssluppet Bacchanal.

Foruden Foraarsfesterne havde vi ogsaa enkelte Fester med musikalsk eller dramatisk Underholdning, idet flere af os kunde trække paa Kunstnervenners Assistance. Ogsaa ved de Lejligheder var Professor Kuhr, Selskabsmanden og Kunstkenderen par excellence, den helt rigtige Efor. Ved Juletid 1929 var der saaledes en ret usædvanlig Dukkekomedie, hvortil Geologen S. A. Andersen, Psykologen Holt Hansen og et Par mere tilbagetrukne Skønaander under Inspiration af et Par enkelte Toddyer havde lavet en meget fantasifuld Tekst. Om den noget barokke Samling Paahit kan jeg ikke huske stort andet, end at Handlingens Kerne var en supponeret slægtsberettiget Niggerboy's Ankomst til Elers' Coll., der var moderniseret betydeligt med indbyggede Frigidairer til Øl o. l., Haner med Whisky og Soda, Nedgang og Tunnelforbindelse med den nybyggede Kvinderegens o. s. v. Her indviedes altsaa den nyankomne Elersianer, der var falden lidt langt ude, i hele Kollegietraditionen og præsenteredes for Alumnerne, hvis Fortræffeligheder nøje blev gennemgaaet.

Det var ogsaa i min Tid, at 225-Aars Jubilæet for Indvielsen fejredes ved stort Fremmøde af Universitetets Autoriteter med Rector magnificus i Spidsen (dog uden Kæde), V. P. i St. f. Regensprovsten, de forskellige Eforer, Overgartner Lange, Universitetsinspektør Fønss, Regenslæge Dr. Stein, Denominatorerne samt mange trofaste gamle Alumner. Der var Hygge over denne Fest og en for mange af os uventet kammeratlig Tone over Passiaren mellem disse ophøjede Seniorer og os grønne Kandidater

og Studenter. Jeg kan ikke her undlade i Tanken at hæve et imaginært Puncheglas mod to Jubeloldinge, Professorerne Bentzon, den mest sokratiske Skikkelse, jeg har mødt, og J. C. Jacobsen, vel en af vort Universitets ædlest Skikkelser. De savnedes ikke ved denne Fest, ligesom de ogsaa var kærkomne og trofaste Gæster ved mangt et Gaasegilde og ved Eforens traditionelle Julefest med det berømmelige Overflødighedshorn.

Ved at mindes dem og i det hele Kollegietiden danner der sig i min Tanke et Ønske om en Gave til Coll. Som et Middel til at fastholde Minde om disse Aar kunde jeg ønske Kollegiet et godt Maleri at ophænge paa Lectoriet. Motivet skulde være »Elersiansk Panchesold«, og som centrale Figurer skulde netop Eforen og de to nævnte Hædersgubber placeres. Ved Bollerne kunde jeg tænke mig Folk som Nilaus, S. A. og Victor Hermansen, vist alle saa velkendte offentlige Personligheder, at yderligere Præsentation er overflødig, og grupperet rundt om i maleriske Attituder en lang Række ældre og yngre Alumner, som jeg tydelig ser for mig: Dommer Arnskov, dr. phil. Kobbernagel, Apoteker Wøhlk, Bankdirektør Wad, Regnskabschef Christensen, Bibliotekar Drachmann, Prætoeren, »Svindleren«, Old Grec (alias dr. med. Gregersen), Dr. Valdemar Olesen, Henningsen (Insulindoktoren), Jessen (fra Vladivostock), den ældre Thygesen (Spritfabrikkerne), den uforgængelige Brøndlund for at nævne nogle af de ældre. Men Maleren vilde faa Vanskeligheder, hvis han skulde have alle de mange andre med, hvis Skikkelser og Navne nu melder sig i min Bevidsthed, og jeg maatte hele Tiden fortælle ham mange pudsige Smaatræk, for at han kunde faa det karakteristiske frem ved hver enkelt: Fiskedoktoren Mellentin Poulsen, den lærde Dr. Holm, Dyrepsykologen Holt Hansen; Teologer i Skokkevis: Kinch, Ole Berndt, Krag-Hansen, Knudsen, Hvas, Mikkelsen, Gadeberg, Juul Nielsen, Led, Naamansen, Nicolaisen, Graabæk, Baunbæk Madsen, Poulsen, Andersen, Gissel, J. Pedersen; Medicinerne Fr. P. Olsen, Roelsen (dr. med.), Kyst, Grec (Hans Gregersen), Bræstrup (Poul), Mathiesen; Juristerne Rørdam, Hansen, Thygesen (Johs. V.), Engberg, Erik og Sofus, Madsen (Poul); de statsvidenskabelige studerende Bræstrup (den saa tidligt døde fine Yngling), Ingolf Boisen, Polyteknikeren Aagaard og stud. mag'erne Gunnar Andersen, Breitenstein, Laursen (N. E. H.), Raft, Kaj Larsen, Kiær, Kortegaard Petersen, Aaboe, Bernhard Andersen.

Vi bliver mange paa det Billede, ser jeg. Og jeg tænker igen paa, hvad det var, vi alle var fælles om, trods vor Forskelligartethed, der kunde slaa Gnister os imellem, naar vore nok noget uafklarede Gemytter kom i Op-

rør. Vi forstod vist, at vi havde Del i noget, de mange udenfor maatte misunde os: at vi i Studentertiden havde sikkert Tag over Hovedet, at vi nød en akademisk Begunstigelse, og maaske anede vi, at vi i Fremtiden mangen Gang vilde vende tilbage til Minderne om Livet paa Coll., der i den interne Jargon altid betegnedes som det absolut førende. Det lød med samme Overbevisningens Kraft »Regensen bør jævnes med Jorden« og »Coll. fører«. Gid nuværende og kommende Alumner maa føle samme Begejstring for det sekelgamle Coll.!

1930-35

J. Engberg (*»Sophus«*)

(*Alumne Nr. 1106*)

Jeg glemmer aldrig den 29. April 1930. Det var den Dag, jeg modtog et Brevkort fra Professor Kuhr, hvorpaa han med sin karakteristiske Haandskrift meddelte mig, at jeg var blevet Alumne paa Elers' Kollegium. Dermed begyndte fem gode, lærerige og, nu bagefter, minderige Aar for mig. Kortet bevarer jeg den Dag i Dag blandt andre pretiosa.

Jeg husker tydeligt, hvordan jeg samme Dag mødte i Gyldenløvesgade 10 og blev orienteret om Forholdene paa coll. af Eforen. Han fortalte mig bl. a. om Embedsmændene derinde. Takket være mit ikke straalende Latin-kendskab undredes jeg over, hvad en Havneinspektør skulde gøre godt for. Misforstaaelsen skyldtes en Forveksling af Gloserne hortus og portus. Senere lærte jeg Stillingen at kende til Gavns, idet jeg i tre Aar var i. h.

Jeg er ganske overbevist om, at jeg boede paa coll. i en heldig Tid, f. s. v. som der blandt mine Co-alumner var en Del, som baade paa den ene og den anden Maade ragede op over Standardbestanden. Folk, som forstod og plejede Kollegielivet, værdsatte dets smaa Nuancer, og som havde et aabent Blik for, at det, det først og fremmest gjaldt om, var Sammenhold og »gode Forhold«. Der var i min Tid blandt Alumnerne et Par outsider-Naturer, som, hvis der ikke i rette Tid var grebet ind fra rette Side, kunde have boet paa coll. med Bind for Øjnene — alumnemæssigt set. De blev alle blidt, men bestemt, trukket ind i Kredsen, blev Medlemmer af det lille Samfund, coll. danner, og som udøver en fortrinlig opdragende Virkning paa »Borgerne«, til Gavn for os senere hen i Livet.

Da jeg flyttede ind i 1930, det, der for mig, naar jeg senere fortalte for yngre Alumner, staar som »gamle Dage«, var mange Ting anderledes

paa coll. end nu. Da var der Kakkelovne, Gasbadeovn i Baderåmmet, aftagelig Flagstang, toppede Brosten i Kannikestræde, og Pallesen var endnu Hofleverandør i Kælderen. Det var dengang, der boede Alumner som Barthianeren *Gadeberg*, Geologen *S. A. Andersen* og Globetrotteren *Favrholdt*. Hvem kunde undgaa at smittes af Favrholdts Humør, naar han med sin Skaldepande og sine runde Brilleglas dukkede frem fra sit Råm bag lectoriet og fortalte spændende Eventyr fra sine Ture med Vildheste paa den ungarske Pusta, eller om dengang, han som første Dansker besteg Montblanc? Hans Råmdør med det ejendommelige Visikort: »Magnus Favrholdt, docteur de l'université de Montpellier, stud. mag.« var en Pryd for lectoriet — før Professor Kuhrs Linoleumstryk afløste det.

Tiderne skiftede, Bestanden fornyedes, som det er Alumnebestandens paa engang sørgelige, men ogsaa livsvigtige Natur. Jeg kan naturligvis ikke her skrive om alle dem, der i min Tid var med til at udklække de rette Alumneegenskaber hos de unge, der flyttede ind, og som de (vi) derfor staar i stor Taknemlighedsgæld til. Jeg maa nøjes med at nævne et Par Stykker.

Der er f. Ex. Magister *Holt Hansen*. Han var Psykolog, holdt kvindelig Sekretær, løb rundt i Københavns Gader om Natten i hvide Bukser og var i Aarene 1930—31 en produktiv Skribent til forskellige Blade. Jeg husker hans Artikler om Børnepsykologi og akustiske Fænomener i Berlingske Aftenavis. Om Kvaliteten stod i Forhold til Kvantiteten, vil jeg lade sagkyndige dømme om, mig var de ikke altid klare. De mindede i den Retning om visse Sange, han forfattede til coll.s Fester. Selv naar jeg den Dag i Dag, i ganske nøgtern Tilstand, gennemgaar dem, er der endnu meget dunkelt i dem.

Og dog er det netop som Verse-mager, Holt Hansen bør mindes. Det er ham, der har skrevet »Dine Fløje har farvet vor By«, og han er Op-havsmand til den uforlignelige »Skaal, du gamle . . .«.

Han var Museimportør. Til sine psykologiske Forsøg brugte han Mus, og jeg tror, at 1½ Sogn paa Falster sendte Mus til ham. De stod i store, ildelugtende Kasser i Portråmmet, og handelstekniske Problemer opstod, naar Musene, der vist betaltes med 50 Øre pr. Stk., havde ynglet paa Rejsen til København.

Uforglemmelige var coll.s Fester, hvad enten det var Baller eller damefri Gaasegilder med efterfølgende Natpromenader, efter at Eforen var vendt hjemad, saluteret af samtlige Alumner i Porten. Navnlig mindes jeg Gaasegildet den 18. Novbr. 1930, da coll. fejrede sit 225-Aars Jubilæum. (Nu,

1941, fejres 250-Aars Jubilæet!). Der var indbudt Rector magnificus, Professor Oskar Andersen — uden Kæde, Dekaner fra diverse Fakulteter, Denominatorer o. m. a. Festens Clou'er var, foruden Eforens Tale, *Boisens* og *Thygesens* Fremsigelse af Neuruppinere og Kaj Larsens uforglemmelige Sang:

»Tænk naar engang vi allesammen ikke mer' er her,
naar vi maa gaa i Livets Trædemølle hver især,
naar *Naamansen* er gaa't i Hi som Provst i Risehøj,
og *Kjær* som stilig Lektor skrider ned ad Sorø Strøg,
naar *Holt Hansens* Navn kun saavidt er os bekendt,
som Avisen dagligt bringer det paa Prent,
og naar *Graabæk* helt har forglemt at sige sgu,
mon da vi saa vil mindes den Fest, vi fejrer nu?«

Spørgsmaalet maa altsaa besvares med et tydeligt Ja.

Det var ikke altid den højeste Poesi, der udfoldede sig i Festsangene derinde, og mange vil maaske ganske falde til Jorden ved at blive læst af Folk, som ikke husker eller kender de mange Episoder, der er hentydet til i Versene, men som netop gav Sangene deres lokale Berettigelse. Ud over de Sange, der fik »Borgerret« ved at blive optaget i »Cantica Elersiana«, som senere er blevet udgivet, finder jeg Grund til at nævne *Lyngbos* »En lille, glad Professor kom ind i en Butik« (1934) og hele dens Forhistorie, og *Thomsens* (Ths. Poulsens) »Den er fin, Aqvavitten« (1932).

De Alumner, der var forlovet, var sikre aktive Deltagere i Jule- og Foraarsballet, men de var balmæssigt set uinteressante, f. s. v. som de jo altid havde den — i Reglen — faste Dame med. Mere Kolorit bragte f. Ex. *Holt Hansen*, der en Overgang havde Balletdanserinder (mindst 2) fra det kgl. Teater med. Paa et vist Tidspunkt om Aftenen opførte han — ejendommeligt udstyret — Folkedanse med disse og afsluttede Optrinet med at slaa Kraftspring hen over Balletpigen. Eller der var Fænomenet *Boisen*, som snart havde en Gesandtpige med som Baldame og i 1932 — men vanlig Sans for Aktualiteterne — Skønhedsdronningen Aase Clausen, »Europas smukkeste«!

En Slags Fester af mindre Format, men dog Fester, var de tvangfri Sammenkomster paa lectoriet eller i Haven, kaldet »Eforkaffe«, enten forbundet med Uddeling af Krocketpokalen eller — i hvert Fald — med eforale Taler og andre Aandrigheder.

Af ganske særlig Art var de aarlige Julesammenkomster hos Eforen for Alumner + Brøndlund, hvor vi fik en enestaaende Lejlighed til at lære visse Professorer at kende fra en mere intern Side, end det ellers er Studenter forundt. Jeg tænker navnlig paa de forhenværende Alumner *Viggo Bentzon* og *J. C. Jacobsen*, der hhv. sang for os og lærte os, hvordan man skulde »tranchere« et bugnende Overflødighedshorn. Begge Dele skete paa Tysk. Den ved Julesammenkomsten i 1930 etablerede Intelligensprøve staar mig endnu i frisk Erindring. Det var ved den Lejlighed, den ellers alt vidende Kaj Larsen *ikke* blev Nr. 1, fordi han ikke kunde opgive *Brøndlunds* Alumnetid!

I Sandhedens Interesse maa jeg tilføje, at den *er* ikke let at bestemme. Den indledtes engang i 1917 og er vist endnu ikke afsluttet. I min Tid var Brøndlund en fast Mand paa coll. Han var Dommer i alle Krocketturneringers Finaler, Deltager i vore Fester og en sikker Kaffegæst og Radio-lytter hos mig, da jeg boede paa 8 y og 12 y. Hans Viden om coll. spænder over flere Alumnetidsaldrer end normalt, og hans Kendskab til gamle Alumner og deres vita er derfor større end andres. Han var allerede i min Tid coll.s levende Leksikon.

Den 1. Novbr. 1930 blev *Bernhard*, der allerede da i flere Aar havde boet paa Regensen, Alumne paa coll. Med sin utrættelige Energi og sine fænomenale Evner som Fodboldspiller vakte han de alt for tidligt henslumrede Fodboldinteresser til Live hos adskillige Alumner, og ved Hjælp fra Valkendorfs Kollegium lykkedes det os at faa stillet et Hold paa Benene, som i flere Sæsoner udkæmpede drabelige Dyster med Livgarden, Studentergaarden og Regensen. Skønt de ikke alle — men dog nogle — resulterede i Sejre for os, var de til uvurderlig Gavn for Forholdet mellem Kollegierne. Det blev nærmere, end det havde været i flere Aar.

Kampene indledtes i Reglen med, at Professor Kuhr gav Bolden op (et Hverv, der i de Aar ellers navnlig blev bestridt af Sværvægtsskuespillerinden Olga Svendsen) og afsluttedes med særdeles fornøjelige Sammenkomster om Aftenen i Haven eller med Fællesspisning paa et Råm, alt efter Aarstiden.

Da Bernhard flyttede ud, fik han i *Knudsen* (Knud Thomsen) en værdig Arvtager paa alle Punkter. Mens Bernhard har Æren for Fodboldinteressens Opvaagnen, har Knudsen Æren for de Sejre, vi hentede hjem. Han var Vendelbo og derfor ikke meget talende, men kunde med sit Lune og en vis stædig Forfægtelse af sine Meninger ved Kollegiemøder og andre Sammenkomster bringe Liv i enhver Diskussion. Paa Grund af sin Ret-

færdighedssans og sin Hjælpsomhed var han ganske særlig afholdt. Hans resolute Optræden ved Gaasegildet i 1932 og ved Ophængningen af Efo-rens Linoleumstryk paa lectoriet i 1935 vil mindes længe.

Ja, hver eneste Alumne kunde der skrives om, men Forholdene kræver Rationering. Jeg bør dog lige nævne Grundtvigianeren »Onkel Sam« (født Andersen), coll.s eneste Landstingsvælger ved Valget i 1932, Kort- og Krocketmesterskabsspilleren *Kortegaard*, Medicineren *Hauge*, »coll.s bedste Ydermand«, der barberede sig med Kniv et helt Aar for at uddanne sig til Kirurg, eller min fortræffelige Frokostfælle gennem flere Aar, lange *Zeuthen*, der tilsyneladende brugte det meste af sin Kollegietid til at sove og gaa i Biografen, men dog afsluttede den med en drønende Eksamen, og der var Triumviratet fra Birkerød: *Aagaard*, den veltalende, Viseforfatteren og Søndagstraveren *Lyngbo* samt *Thomsen* (Ths. Poulsen), Prækandidat m. v.

En ikke uvæsentlig Del af coll., rent matrikelmæssigt set, udgjorde *Haven*. Hvem andre end Elersianere kender Værdien af denne lille Perle midt i Storbyens Larm, hvorfra man, henslængt i Liggestole, kunde følge Garden gennem Købmagergade og hele Somren igennem kunde spise Frokost, drikke Kaffe eller feste — hvis der var Tid dertil? Det skulde da lige være Gørtlersvendene ved Siden af eller Seidelins Piger i Skindergade. Lad være, at Havemøblerne dominerede mere end Plantevæksten, og at jeg ikke høstede Laurbær ved mine Forsøg paa at faa lavet Græsplæne foran Baderåmmet, langt mindre Græs; Haven var et uforglemmeligt Fristed, der fandtes ikke bedre Startplads for Foraarsballerne (tænk blot paa »Boisen-Bar« i 1932) eller Sceneplads for den traditionelle Fotografering.

Den kollegiemæssigt set ejendommeligste Del af Haven var Krocketbanen med vel nok Verdens mest ejendommelige Regler for Krocketpil. Banen blev dog ogsaa brugt til andet, jeg tænker bl. a. paa Februar 1931, hvor den ved hyppig Overrisling var omdannet til Skøjtebane, og hvor Pressen fotograferede os paa Skøjter i Haven ved Lygteskær.

Mens saaledes Haven paa een Gang var coll.s Pryd og Alumnernes Fristed, kan jeg ikke sige, at *Store Kannikestræde* og det — ikke særligt spændende — Liv, som udfoldede sig dér, spillede nogen nævneværdig Rolle for Alumnerne. Muligt skyldes det dog, at jeg aldrig har boet ud til Gaden.

Et Par Episoder fra Gaden har min gamle co-Alumne *Aagaard* opfordret mig til at nævne. Som Polytekniker har han særlig hæftet sig ved en Æld, som engang i Somren 1930 »faldt« fra et Råm paa 1. Sal paa coll. over i et do. paa 2. Sal paa Regensen. Naa, det kan jo være, at Udeblivel-

sen af Tyngdelovens normale Funktion i dette Tilfælde kunde forklares af rette sagkyndige. Øld har jo i sig en ganske særlig Kraft, som man før har set give de ejendommeligste Udslag.

En anden Gang, vist i 1931, havde en »Mand af Folket« faaet den Idé jævnlgt at slukke sin Tørst i »Peter Fabers Minde« og derefter gaa hen og fra Gaden holde Tale for Studenterne paa Regensen og coll. Selvfølgelig er der noget umiddelbart fristende ved saadan en fuld Mand, der holder Tale »opad«, og det var derfor nærliggende for den Del af Tilhørerskaren, som havde ham nærmest, og som han vendte Ryggen til (for bedre at se op til den modsatte Side) at give ham en Sjat Vand i Hovedet. Lige saa nærliggende var det for den fulde Mand derefter at gaa over paa den anden Side af Gaden for at se, hvor det Vand kom fra. Det skete, og nu kom Turen til Tilhørerne paa denne Side Gaden. Antallet af Gange, Manden saaledes gik fra den ene Side af Gaden til den anden og hver Gang fik Vand i Hovedet, var ligefremt proportionalt med Graden af hans Beruselse. Ved en senere Lejlighed, hvor hans Beruselse næppe har overskredet »lettere Grad af Paavirkethed«, gik han straks, efter den første Dosis Vand, hen i Købmagergade og kom kort efter igen med en Betjent. Mærkeligt nok kan hverken Aagaard eller jeg huske mere om Episoden.

Saa var det ogsaa »Krakket med Krakken«. En stille Sommeraften, da nogle Alumner ørkesløst hang i Vinduerne ud mod St. Kannikestræde, opstod den Idé hos en af dem, at det maatte give et gevaldigt Brag, hvis man lod Kraks Vejviser dale ned paa Fortovet. Et simpelt Forsøg beviste Teoriens — og Vejviserens Holdbarhed. Opfinderhjerne kom i Sving. Det viste sig hurtigt, at det var lettere at binde en Snor om Vejviseren og hejse den op igen end hver Gang at løbe ned paa Gaden og hente den. Nogle Minutter senere laa Alumnerne klar med Vejviseren og ventede paa et Offer. Da et fredeligt Par passerede coll., røg »Krak« ud ad Vinduet og faldt med et mægtigt Brag ned paa Gaden lige bag dem. De formelig sprang i Vejret, men deres Skræk gik over til Raseri, da de vendte sig og saa »Krak«en hæve sig fra Jorden og forsvinde ind gennem Vinduet. De styrtede straks til Porten, som imidlertid var laaset (Klokken maa altsaa have været over 21), hvilket ophidsede dem yderligere, hvorpaa de gav sig til at hamre paa Porten og ringe paa Klokken under Udstødelsen af de vildeste Trusler. Da Porten stadig forblev laaset, forsvandt Parret, men de lovede at komme igen. Næste Dag stillede en højroestet Herre i Porten, det var ham, der havde set Vejviseren forsvinde ind ad Vinduet. P. tog imod ham, og da Herren truede med Politi, beroligede P. ham og sagde til Slut :

»Hvad er egentlig Deres Navn og Adresse?« »Hr. Jakobsen, Landemærket —.« »Nu skal jeg skrive det op, og saa vil der blive gjort Indsigelse gældende,« sagde P. »Hr.« Jakobsen viste sig ikke mere paa coll. og Vejviseren ikke mere paa Gaden.

Saadan kunde »P.« optræde, den Mand, som for langt de fleste nulevende Ex-Alumner staar uadskilleligt knyttet til coll.

P. og jeg har altid staaet i et ganske særligt og som Regel godt Forhold til hinanden. Om det var fordi vi holdt Fødselsdag samme Dag, ved jeg ikke, men vi har altid næret en vis gensidig Sympati for hinanden. At P.s Privatliv i de senere Aar næppe var ganske uangribeligt, og hans Optræden overfor »Herrerne« maaske ogsaa lod noget tilbage at ønske, behøver jeg ikke at gaa nærmere ind paa her. P. hørte med til coll. Han var den første, der tog imod én, naar man flyttede ind, og han hjalp til med at faa de nødvendige Møbler og Gardinstænger fremtryllet — for en rimelig Pris. Han var den sidste, man tog Afsked med, naar man flyttede ud, og i hele Alumnetiden var han altid rede til at udlaane Værktøj, rense en Kåmme eller give en Haandsrækning med ved hvad som helst. Under Forberedelsen af Baller og Gaasegilder var han i sit Es, naar han som en anden General kommanderede over de kvindelige tjenende og forestod Ølankerets »Anslagning«.

I min Tid fejrede han 25-Aars Jubilæum som Portner og blev hædret derfor paa tilbørlig Vis med Guldur og Interviews i Aviserne.

Til P. hørte uadskilleligt Foxterrieren »Flink«. Jeg har aldrig været nogen Hundeven, og Flink danner absolut ingen Undtagelse. Hvad Gavn den egentlig gjorde, har jeg haft svært ved at se. Ganske vist deltog den ivrigt i talrige Rottejagter, men dens Hverv som Rottehund kunde først fuldbyrdes, naar vi havde dræbt Rotten for den. Aldrig har jeg set den fange en levende Rotte, men den gøede — og var P.s Øjsten.

P.s og min Kollegietid udløb samtidig. Paa Grund af Planerne om coll.s Ombygning fik han dog Lov at fungere et Aar til. Da han flyttede bort, sluttede et Kapitel i coll.s Historie. Han havde Kærlighed til coll. som maaske ingen anden, og han nærede en levende Interesse for de gamle Alumnens Færden. Han huskede dem, fortalte om dem, og hændte det, at en af dem kom ind i Porten til Nr. 9, var P. den første, der hilste paa dem og kunde opfriske deres Ungdoms Bedrifter.

— — —
Kan hændte, andre synes, der var en hel Del at ændre ved gamle coll. (og en Del er forøvrigt ændret, efter at jeg er flyttet ud), at Kontubernal-

systemet er forældet, at visse Forhold er umoderne o. s. v.; vi, der har boet der, holder af det, som det er, og ønsker intet ændret. Vi kender det bedre end andre, først og fremmest dets gode Sider, Solskinnet i Haven, Hyggen ved Råmmene og Atmosfæren paa lectoriet,

vi »elsker den gamle, den vaklende Rønne,
men det kan de andre slet ikke forstaa«.

Man siger, at Hukommelsen har vi i Hovedet, men Mindet i Blodet. *Nu* er Tiden inde til at mindes »vor Ungdoms glade, skønne Aar«. Gid vi derfor altid maa være Elersianere af det rette Blod!

1933-37 og 1940-41

Ditlev Schepelern

(*Alumne Nr. 1123*)

Naar jeg er sat til at skrive om Tiden fra 1933 til 1937, er det vel fordi jeg atter bor som Alumne paa Coll. og forudsættes gennem mit 8-aarige Bekendtskab med denne Institution at have erhvervet et nøgternt Syn paa de der stedfindende Foreteelser. Dette kan maaske ogsaa gælde om de sidste Aar, men saa snart jeg skal tale om de første, bliver jeg subjektiv; jeg tager derfor sikkert Munden for fuld, naar jeg, blændet af Erindringens noksom bekendte Rosenskær, betegner mine første Kollegieaar som de bedste, Coll. nogensinde kan have oplevet; jeg trøster mig dog med, at sikkert de fleste har denne Opfattelse af deres Kollegietid, og at jeg saaledes vel-sagtens ikke er den eneste af dette Skrifts Medarbejdere, som gør sig skyldig i en saadan Fejl.

Jeg talte for nylig med en Co-Alumne fra den Tid om Affattelsen af nærværende Skildring og fremførte den Teori, at det er forkert at skrive Memoirer, naar man er sidst i Tyverne, og at jeg derfor agtede at holde mig til Fakta og saa vidt muligt gaa uden om navngivne Personer — Spørgsmaalet er jo ikke, hvem *jeg* tilfældigvis skændtes med eller drak Aftente hos. Han indrømmede vistnok det principielt rigtige i mit Synspunkt, »men,« sagde han, »jeg forstaar nu alligevel ikke, hvorledes du vil komme uden om Sophus«. Under Forberedelserne af de følgende Sider har dette da ogsaa vist sig umuligt, skønt jeg iøvrigt har forsøgt at fastholde mit oprindelige Hovedsynspunkt.

Jeg har gennemlæst 7 Protokoller à 750 Sider for at finde Kollegielivets Hemmelighed. Det er ikke lykkedes mig. »Malerier og Skrifter, som Menneskene i hint Tidsrum har efterladt os,« siges Maeterlinck at have sagt, »er maaske ikke fuldkomne, men der er over deres Værker en hemmelig og ubeskrivelig Magt og Ynde, der bestandig vedbliver at være levende og fængslende, ... og man finder overalt ved Siden af det sædvanlige Liv Spor af et andet Liv, som man ikke kan forklare sig.«

Derfor ser jeg ingen anden Udvej end at karakterisere dette Tidsrum med det ene Ord »Sophus«. Sophus boede der ganske vist ikke hele denne Periode, men hans Aand virkede efter hans »Død«; hvem Sophus iøvrigt er, ved jo enhver, der i de Aar havde Berøring med Coll., og disse vil da let finde ham i Alumnefortegnelsen. Efter ældre Protokoller at dømme begyndte han sin Karrière som den typiske »latterlige unge Alumne« (det har sikkert ikke været paaskønnet, at yngste Alumne »ikke var til at komme uden om«), men i min Tid var han i Kraft af jeg-ved-ej-hvad den, man — skønt ofte med et Smil — rettede sig efter, naar han fremførte sine barokke, men altid retlinede Synspunkter. Jeg skrev »jeg-ved-ej-hvad«, men ved det godt: det var en usædvanlig Hjælpsomhed og levende Interesse for Co-Alumnerne og Coll., en Interesse, der virkede stærkt smittende, saa at det maaske er det mest karakteristiske for den Periode, at saa godt som alle Alumner var 100 pCt.s Deltagere i Kollegielivet.

Det var nemlig iøvrigt paa mange andre Maader slet ikke de iøjnefaldende Ydelsers Tid; man vil heller ikke nu ved fornyet Gennemlæsning af vor Pråt finde, at det til enhver Tid var det mest blændende Vid, der blomstrede; paa den anden Side vil man ved Gensynet med de ikke altid propre Sider vanskeligt kunne undgaa at blive mindet om den vistnok usædvanlige Fællesaand, der beherskede os, og endelig bør det vist fremhæves, at vi saas og *talte* meget sammen, og at Passiaren ved Maaltiderne gennemgaaende var af ikke ringe Kvalitet. Jeg har senere været passivt Vidne til, at man *skrev* udmærkede Ting i Pråt og samlede sig til Kraftpræstationer ved festlige Lejligheder, medens man saa til Gengæld til daglig holdt sig langt mere hver for sig.

Det er saaledes ikke let at give den udenforstaaende et Indtryk af det væsentligste for os, Dagliglivet, men de fleste fhv. Kollegiebeboere har vel selv oplevet noget lignende. Af kollegiehistoriske Grunde skal jeg dog omtale et Par rent faktiske Ting, der stammer fra denne Periode, men hvis Oprindelse vist allerede er de nuværende Alumner ubekendt; dernæst skal jeg *forsøge* at gaa lidt nærmere ind paa forskellige andre Forhold.

Da et Par af de ældre og mere fremstaaende Alumner (deriblandt Sophus) var Jurister, var der almindelig Interesse for den Del af Collegiets Administration, som laa i Alumnernes Hænder. Embedsmændene holdtes til Ilden med Nidkærhed, hvis de ikke selv medbragte en saadan i Embedet, og Bødekasserne svulmede — man havde Interesse i at faa Penge til Festerne; da der skulde trykkes nyt Oplag af Lovene, blev der gjort en virkelig Indsats for gennem bedre Formulering af visse Bestemmelser at forebygge, at en letsindig Fremtid skulde forvalte Coll. uforsvarligt. Navnlig indførtes der Regler til Sikring af en nogenlunde ensartet Vandstand i Stipendiekassen, idet der skulde kunne vedtages »Sanktioner« mod saadanne Alumner, der var for langt bagud paa dette Punkt; hvad man end kan mene herom, udtrykte det en god Vilje til at holde juridisk uholdbare Tilstande borte. I December 1934 fik i. l. en Hjelper, Amanuensis kaldet, hvis Hovedopgave det var at forvalte Papir- og Frimærkekassen, et Job, der er vokset somme over Hovedet. Da der i Foraaret 1935 anskaffedes en Skrivemaskine til Alumnernes Brug (Tilskud fra Elersianersamfundet), kom ogsaa den under Amanuensis' Vinger; Skrivemaskinen er endnu i brugbar Stand. Endelig oprettedes der i Februar 1935 en Laanekasse under Insp. Coll.s Forvaltning, idet en Startkapital stilledes til Raadighed af Coll.s Midler.

Meget vanskeligere er det som sagt, naar vi kommer til alle Smaatingene, dem man taler om, naar Alumner fra den Tid mødes. At give andre nogen virkelig Forstaaelse af »Foreningen til Nutzhorns Værn« og dens Virke vilde kræve endeløse og garanteret deprimerende Kommentarer. Mere forstaaeligt, i hvert Fald for Ex-Alumner, vil det rent jargonmæssige være; et frejdigt Organ som Pråt kan jo ikke nøjes med de gængse Stavemaader, og Betegnelsen »Pråt« om Læsestuens Protokol er fra før min Tid, det samme gælder »Råm« og »Alåmne«, ligesom enhver Elersianer vil vide, at det ikke har noget med Kugler og Køller at gøre at »gaa til Midterbuen« — Store Strandstræde-Traditioner tør man vel knap hentyde til i det Herrens Aar 1941. Det er vist ogsaa noget, der dukker op med regelmæssige Mellemrum at stave »ph«, »th«, »dt« o. s. v. for »f«, »t«, og »tt« (Phor-phadter = Forfatter, Thack = Tak — ja undskyld, det *var* som bekendt morsommere at skrive det i Pråt end nu at gentage det); derimod stammer den endnu anvendte Stavemaade »Øld« bestemt fra ca. 1933 og har vist ikke existeret før; til Jargon maa det ogsaa regnes at benævne Collegiet nærstaaende Personer (»Co-Affer« hed de en Overgang) ved Fornavn, helst ved et mindre anvendt, om saadant havdes; at de forskellige -sen-

Navne i den Periode voldte Eforen betydelige Bryderier ved Præsentationer, skyldtes derimod praktiske Grunde, idet først Poulsen Nr. 2 efter sit Fornavn fik Navnet »Thomsen«, hvorpaa den kort efter indflyttede Knud Thomsen ganske naturligt kom til at hedde »Knudsen«; egentlige Øgenavne brugtes derimod ikke.

Ja, og saa var der jo alt det, som enhver Alumne kender: »Øld paa min Båg« ved Phødselsdage (siden Januar 1935 har der hængt en »Øldkalender« med Alumnernes Fødselsdage over Pulten paa det at ingen Fødselsdag skal passere i Dølgemaal), ligesom ved Trolovelser (dengang som nu og altid var der positiv Kemotaxis mellem Theologer og Sygeplejersker — det anvendte tekniske Udtryk staar for den daværende summi medici Regning); Grammofonfællesskab og Plader, hvis Melodier den Dag i Dag kan røre ens Hjerte nu og da, samt i Perioder, hvor man var træt af Studenterspisestuerne, fælles Middagsfabrikation med paafølgende Fortæring; (nogenlunde gamle Ex-Alumner er vist ikke klare over, at Coll.s Køkkener er særdeles vel udstyrede med alskens Husgeraad, og at der findes en særlig Køkkeninspektør, »Custos Culinarum«, forkortet til »C. C.«, et Embede, der er oprettet et Par Aar før min Indflytning). I Vinteren 1934—35 var det en fast Skik, at de 5—6 Alumner, som monne være hjemme Søndag Aften, fremrullede (er dette Ord mon almindelig kendt?) hvad de havde af Madvarer, hvilket i Reglen resulterede i en saare hyggelig Aftensmad — hyppigst paa 8 i — med Kartofler paa Panden, Spejlæg, Brød, Leverpostej og Øld samt Te og Marmelademad. Til Tider smykkedes Pråt med mere eller mindre morsomme eller smagfulde Avisudklip; Teater- og Koncertbilletter skaffede »C. R.«, unge Alumner nedtromledes, naar de var for frejdige i Pråt eller paa Læsestuen.

Det siger vist meget om Coll.s bedste Traditioner, at Ex-Alumner vedbliver at færdes ud og ind, saalænge de er i Byen (og NB er i ugift Stand), Brøndlund er det klassiske Eksempel fra de senere Aar, og siden 1936 har »Tullianum« (se ndf.) fremmet Utilbøjeligheden til at rive sig *helt* løs fra de gamle Græsgange. Ogsaa den 1931 stiftede Læsekreds tæller til Stadighed flere Ex-Alumner blandt sine Medlemmer. Den smukke Skik, at Efor og Alumner sender sig-giftende Ex-Alumner en »Egernske«, er muligvis begyndt ret kort før mit Bekendtskab med Coll. indledtes.

Traditionerne tro lod vi ingen Lejlighed gaa til Spilde, som kunde give Anledning til en lille Festlighed; hertil kom de to aarlige officielle Fester, Gaasegildet og Foraarsbaldet. Af de mere uofficielle kan nævnes Julebald, »Tøndetævning« til Fastelavn og Pølser med Kartoffelsalat omkring en

lejet Radio de store Valgnætter; desuden altid Fastelavnsmandags Formiddag »Boldespisning« paa Læsestuen, til hvilken man blev baaret ned paa sin Divan, dersom man ikke var oppe inden et bestemt Klokkeslet (ellers var der ingen specielle Vække- eller Staa-op-Skikke, men man vandrede sindigt i Baderåmmet engang mellem 7 og 11½, som man nu var indrettet til: »P.« vækkede, naar man skrev sig paa Tavlen i Porten).

Hvad der præsteredes af Taler og Sange til Festerne ragede vist sjældent op over det jævnt gode, men gjorde i Øjeblikket ofte Lykke, navnlig havde Sophus egenartede og virkningsfulde Talegaver. Glæden ved Sang og Musik var almindelig; enkelte var udøvende, saa det hændte, at der ej var Læsere for Buestrengens Hvinen; ved det aarlige Julebesøg hos Eforen optraadte de lokale Talenter. I Februar 1936 konstituerede et Sangbogsudvalg sig; det havde skiftende Medlemmer gennem det følgende Aar og resulterede i »Cantica Elersiana«, som udkom med Støtte fra forskellige Sider i Begyndelsen af 1937. Det var fristende at gaa nærmere ind paa dette Udvalgs mangehaande Forhandlinger; hvorledes Trykningen foregik paa Bornholm hos et Udvalgsmedlems Fætter, med hvem vi korresponderede paa Hollandsk, har maaske ikke Eftertidens Interesse, men lever i alle impliceredes Erindring, inclusive »Het roonde Kerk«. Sangbogen indviedes ved en uofficiel Fest paa Lectoriet 27. Febr. 1937, hvor et af de talrige Programpunkter var en højtidelig Afbrænding af et Eksempplar af den hidtil anvendte »Regensens Visebog«, hvis Aske lagdes i en Urne, som endnu staar paa Bogreolen ud mod St. Kannikestræde.

Endelig afholdtes i 1934, da Finanserne ikke tillod det store Foraarsbal, den hidtil sidste *Skoutur* i Coll.s Historie: Skønt Junivejr — tidligt Morgentog til Lillerød, Formiddagskaffe hos Sophi Svigerforældre i Bloustrød, gennem Skoven (hvor man »fandt« en hel Kasse Øld, som det snedige Direktorat havde skjult i Skovbunden et Par Dage i Forvejen) til Nøddebo Kro, hvor der serveredes Frokost; Hjemtur med Tog fra en af de smaa Stationer i Gribskov. Der var ogsaa en hel Del, der tog Eksaminer i disse Aar — enkelte gjorde det endogsaa særdeles godt — og de til enhver Tid siddende Kandidater fungerede vist i det store og hele fundatsmæssigt.

Der er meget mere, som det kunde være morsomt at komme ind paa; Krocketspillet er vist slet ikke erkendt som en selvstændig Disciplin uden for Studenterkollegier; siden 1928 har der hos os vandret en Pokal mellem de skiftende Vindere af den indviklede Efteraarsturnering; den er indstiftet af Eforen, Professor Kuhr, og paa dens Sider staar indprentet Navnene paa alle Tidens ypperste Krocketspillere.

Verden udenom var vi naturligvis som Enkeltpersoner betragtet i Kontakt med, dog var der flere, som opgav tidligere dyrket Foreningsliv efter deres Indflytning paa Coll., der nok kunde lægge Beslag paa al Fritid. Hvad angaar Forbindelsen med andre Kollegier var der intet Blod mellem dem og Coll. skønt naturligvis almindelig Lokalpatriisme hos alle Parter. Ved min Indflytning havde man vist allerede i nogle Aar dyrket Fodbold, og til og med Efteraaret 1936 »trænedes« der to Gange ugentlig med Regensianerne paa Rosenborg Excercerplads eller paa Fælleden, Foraar og Efteraar havde vi Kampe mod Regensen og Studentergaarden; ved saadanne Lejligheder var vi allierede med Valkendorfianerne, og i 1935 besejredes saaledes begge Stormagterne, hvorpaa Sejren fejredes med Kalvekød i Carry og Øld. Spillet var paa ingen af Siderne af høj Kvalitet (bortset fra enkelte »Stjerner«), men det fremmede Sammenholdet Alumnerne imellem og bragte os paa fornøjelig Maade i Forbindelse med andre Kollegier; jeg anser det for en Forsmædelse for Kollegiet, at vor Deltagelse ophørte p. Gr. af Udflytning og manglende ny Tilslutning.

Da der i Efteraaret 1934 fremkom Planer om Salg af Valkendorfs Kollegium, støttede vi sammen med de andre Kollegier den betrængte Kollega ved en Sympathiadresse, som blev forfattet paa et ekstraordinært Kollegiemøde, hvori ogsaa udsendte Valkendorfianere deltog. Hele dette Spørgsmaal er detaillert behandlet i den for et Par Aar siden udsendte Bog om Valkendorfs Kollegium, saa det er overflødigt her at gaa nærmere ind paa det; det var jo ikke Elers, der dengang særligt var i Vinden.

Selve den kendte og skattede Bygning i Store Kannikestræde gennemgik i 30'erne en betydelig indvendig Forbedring. Sophus vidste at berette om, da der endnu var Kakkelovne, og hvorledes Rotterne løb under hans Seng, da han i 1930 flyttede ind som Hundehusbeboer. Kakkelovnene var i min Tid borte, men Rotter har jeg været med til at jage med Koste, Spadserstokke og dødelig Udgang (heldigvis kun for Rotten); i Efteraaret 1934 holdt vi af denne samt selskabelige Grunde Kat en Maanedstid, men Sophus var Missen for pædagogisk, saa den forlod os i Vrede; Rotter har jeg dog ikke set siden. Det vil maaske interessere de meget gamle, der ikke i mange Aar har sat deres Ben i St. Kannikestræde, at det 100-aarige, 6-benede Læsestuebord er blevet hvidmalet og har faaet en Retrætepost som Havebord; dets Efterfølger, født 1935, er af et mindre sekterisk Udseende, er bl. a. saavel 4-benet som 4-kantet og kan saaledes til Nød bruges til Bordtennis, hvilke Forgængerens halvcirkelformede Endestykker udelukkede; denne sidste »Fordel« blev dog betragtet med en vis Skepsis af

alle virkelige Crocquet-Enthusiaster. Rent administrativt undergik Bygningen den Forandring, at »P.« i Foraaret 1936 faldt for Aldergrænsen; hvem vil nægte, at »P.« er et Kapitel for sig? Men hvem formaar at skrive dette Kapitel? Kort sagt, »P.« forlod os efter 28 Aars Forløb, hvilket bl. a. medførte den ikke betydningsløse Forandring, at hele Stuen og Kælderen inddroges til Alumnernes Benyttelse; det skæmmende Køkkenbord med tilhørende Gasapparater, Vask og Skraldespand forsvandt fra Trappegangen paa 1. Sal, og Stuebeboerne fik et dejligt stort Køkken i Kælderen; samtidig blev Kælderen Pigeværelse Gæsteværelse for Coll. og fik det afskrækkende Navn »Tullianum«, der dog ikke har formaaet at skræmme nogen fra at benytte det; det har allerede nu været Scenen for mange hyggelige Timer; en Elersianer kan aldrig være helt hjemløs i Hovedstaden. Det har medført Oprettelse af en ny Embedspost som inspector tulliani (i. t.), der ogsaa fører Tilsyn med Port, Loft og Værksted. Til Forandringerne hørte ogsaa, at det mikroskopiske Køkken i Porten blev Telefonbox (hvad Størrelsen saa nogenlunde passede til), saa at det nu blev muligt for Alumnerne at føre ukontrollable Telefonsamtaler, en Form for Separatisme, som man tidligere slet ikke sympatiserede med; Tanken om en Telefonbox var flere Gange blevet stemt ned paa Kollegiemøder, og Resultatet af dens Indførelse blev da ogsaa en Styrtregn af Forlovelser. Sidst, men ikke mindst, førte hele denne Omkalfatring til, at to nye Alumnepladser oprettedes, saa at Coll. nu huser 20 Studenter og 3 Kandidater foruden diverse Gæster og Tulle-mænd. Porten fik Yalelaas, saa Dirkene (som Sophus havde været en Mester i at lave) blev arbejdsløse.

Da alle disse nye Ting kom frem, var nu de fleste af hine Tiders fremstaaende Alumner (deriblandt Sophus) borte, men de, der fulgte efter, havde i det store og hele ført den hævdvundne Aand videre. Ikke desto mindre var der maaske i Vinteren 1936—37 mindre Samkvem end hidtil mellem Alumnerne, hvoraf mange var ubeskrevne Blade; i hvert Fald har jeg i Pråt for April 1937 fundet et Indlæg af en senere Insp. coll., hvori han beklager sig over, »at Collegiet i de flestes Opfattelse kun er at betegne som et banalt Sted, hvor ens økonomiske Byrder og materielle Livsfornødenheder lettes paa en nem og behagelig Maade«. Muligvis var de anvendte Udtryk lovlig dystre, men Indlægget førte dog til, at en ganske ung Alumne Jørgensen (alias Hjørgensen) vaagnede til Live, hvilket atter førte til en Disput mellem ham og Primas om, hvorvidt man skulde have langt Skjæg for at skrive i Pråt. Dette vil lyde saa ubegribeligt for udenforstaaende, at enhver Elersianer vil fatte den Rigdom af Mulig-

heder, et saadant Emne kan rumme; det var da ogsaa efter mit Skøn Indledningen til en ny intern Epoke i Coll.s Historie, paa mange Maade forskellig fra den foregaaende; Kollegieliv skal jo af og til fornys, og Traditioner maa gerne skifte Ansigt, blot nucleus forbliver den samme.

1937-40

Aage Poulsen

(*Alumne Nr. 1151*)

Vor Guldalder tid paa Coll.

Tiderne skifter — ogsaa inden for et Kollegium. Hvilken Form og hvilket Omraade Aandslivet, Humoren og Livsglæden giver sig Udtryk i og paa, er afhængig af den Kombination, der dannes af de til enhver Tid siddende Alumner. Det er ikke alene det, at der opdukker et nyt Talent, der er det afgørende, men ogsaa de andre Alumners Evne til at værdsætte det nye. Man kan vist godt sige, at i Begyndelsen af 1937 var en Periode i det elersianske Aandsliv ved at ebbe ud, og man følte Trang til noget nyt. Dette var allerede saa smaat ved at bryde frem, idet Frede Jørgensen paa den Tid kom ind paa Kollegiet. Han er Møenbo, og da Møen jo ligger noget mod Syd, kaldte man ham »Vender«. Dette »vendiske« fik snart sin Modsætning i det »fionitiske«, repræsenteret af de to gæve Fynboer, Rasmus Fischer og Poul Johs. Jensen, der stiftede det »Store elersianske Kulturfond«, der havde til Opgave at opflamme den efter deres Mening hensygnende Kultur paa Kollegiet, dels ved fynske litterære Sammenkomster, dels ved at lade Teologerne læse »Thais«. Men dette kunde den grumme Vender jo ikke finde sig i, og en Kamp begyndte om at erobre Førstepladsen. Det besynderlige var, at »Fionitterne«s Arbejde blev deres egen Død, thi da Poul Johs. Jensen blev inspector lectorii, mente han at burde opvække de sovende Muser ved at præmiere de bedste poetiske Ydelser med en »Øld«, og da Fionitterne intet selv producerede, medens »Venden« var meget yppig, bistaet af en enkelt »Cimbrer« (mig), faldt Totalopfattelsen ud til Vendernes Fordel. Det var maaske ikke altid den højeste Poesi, men det imponerende var Evnen til uden videre at ryste Vers ud af Ærmet til ligegyldigt hvilket Metrum og den enorme Produktion! Enhver Forlovelse og Fødselsdag, selv Kongehusets, bæredes med poetiske Hyldester.

Det siger sig selv, at den digteriske Aare især maatte sprudle ved Fe-

sterne. Fast utallige er de Lejlighedssange med godmodige, let revsende Hip og morsomme Rim, der i denne Tid blev til. Men ogsaa det let højtidelige kom til Orde, endda i en af de første, til Gaasegildet 1937:

Her paa de gamle, ærværdige Steder
Nær Alma Mater, hvor Visdommen bor,
Gemt mellem snævre og krogede Stræder
Ligger vor lille, vor egen Plet Jord.

Her er vi kommet fra Øster og Vester,
Øbo og Jyde har her blandet Maal.
Her blev vi samlet til Hverdag og Fester,
Her har vi drukket vort Broderskabs Skaal.

Flittige Dage og Nætter til Hvile,
Foraar og Sommer og Løvfald og Sne,
Aaret, der veksler, mens Dagene ile,
Solhverv paa Solhverv vi her fik at se.

Her har vi Selskab til ledige Stunder,
Her har vi Rum til at lufte vort Vid,
Her har vi Ro, naar vi læser og grunder,
Her kan vi leve saa herlig en Tid.

Vel kan det ske, at en Kampfakkel tændes,
Højt kan den blusse, men slukkes dog nemt.
Lad os saa skiftevis skæmte og skændes —
Her er et Venskab, som sent bliver glemt!

Ældgamle Coll! gid der altid maa findes
Unge Alumner, der fylder dit Hus!
Vi er din Nutid, din Fortid vi mindes,
Og paa din Fremtid vi tømmer vort Krus!

Denne Sang kan jo godt engang optages i »Cantica Elersiana«. Men ligesom Johan Gerhard ikke vilde have haft saa stor Betydning, hvis ikke Johan Crüger havde været, saaledes havde denne poetiske Tid heller ikke kunnet sætte sine skønneste Blomster, hvis ikke Komponisten Ove Bendtsen var blevet Alumne »i rette Tid«. Bendtsen satte Musik til Lejligheds-sangene, bl. a. ovenstaaende, og snart indledtes et snævrere Samarbejde,

der ved Høstfesten 1938 resulterede i Fremførelsen af ti smaa Sange, som var skrevet i Sommerferien. Det er morsomt at tænke paa, at det netop var ved en Kollegiefest, at disse »Landevejsange«, som senere er udgivet og har gjort stor Lykke, blev forelagt en videre Kreds.

Men de største og flotteste Skud var dog de store, musikalske Revyer. Kan hændes, at man tidligere har haft Revy paa Kollegiet, men jeg gad nok vide, om man da har haft saa stort et Arrangement. Vi havde omdannet Lectoriet til en hel Teatersal, med stor Scene og Dekorationer, der var fremstillet med Bistand fra Akademiet for de skønne Kunster ved Marcel Rasmussen. Lyseffekter, Kostumer og, vel at mærke, rigtige kvindelige Actricer savnedes ej heller. Uden paa Lectoriets Dør prangede Skiltet: Teatrum Elersianum. To Helaftens-Forestillinger med et Aars Mellemrum gik ialt over den elersianske Scene. Forberedelserne var ikke det mindst interessante. Efter at Folk i god Tid havde tegnet sig, og der var udgaaet Indbydelser til prominente Personligheder med Eforen i Spidsen, stod vi Ugen før med tomme Hænder paa nær Prologen. Der maatte tages kraftigt fat. Efterhaanden som Forfatterne, Jørgensen og jeg, producerede Viserne, satte Komponisterne Bendtsen og hans Kammerat Holger Dinesen, der næsten regnedes med til Kollegiet, Melodierne til, og de indøvedes straks. Dødtrætte og udasede naaede vi frem til Lørdag Aften, og nogen Generalprøve blev der ikke Tid til, højst blev de indlagte Dansenumre og Dialogerne prøvet. Men efter at Acteurerne var opstrammet ved en Cocktail og et Glas Portvin, gik den frisklavede Revy som en Leg over Scenen i to Timer. At den musikalske Udførelse naaede saa høj en Standard, skyldtes Holger Dinesen, der var en uforlignelig Akkompagnatør. Den første Revy hed »Nucleos et putamina«, og den sidste »Ned i Boxen«, fordi Hovedvisen i den handlede om, hvordan det virkede paa flere Alumner, da Kollegiet endelig i 1938 fik en Telefonbox. Begge Revyer er indbundet og befinder sig paa Kollegiets Læsesal.

De fleste af Viserne omhandlede specielle Ting, som ikke har almen Interesse, men »Den gamle Alumnes Sang«, der skildrer en gammel Alumnes Tanker ved et Besøg i Coll.s Have, hvor han overvældes af Minderne, bør dog aftrykkes:

Hvor er det skønt igen at sidde her,
Hvor man har levet sine bedste Dage,
Her staar endnu de gamle høje Træer,
Som skygged' over mig for Aar tilbage.

Jeg ser den gamle, røde Mur igen,
Den gamle Sten med »Enighedens Minde«.
Men borte er hver gammel trofast Ven,
Og nu jeg kender ikke een herinde.

Det Hus, som jeg engang har kaldt mit Hjem,
Det aabner nu en gæstfri Port for andre,
Og nu maa jeg som gammel Mand blandt dem
Saa fremmed paa de kendte Steder vandre.

Her glemmes let, at inden mange Aar
Den store Verden udenfor os henter,
Men saa en skønne Dag for Porten staar
Den nye Mand saa længselsfuldt og venter.

Naar du saa ældes og dit Haar er graat,
Da drages du som jeg mod disse Steder,
Og vær saa glad, du Gamle, hvis du blot
Kan sidde her og mindes svundne Glæder.

Mon ikke den kan faa en og anden gammel Alumne til i det stille at
knuse en Taare?

Kollegiet har jo i de senere Aar faaet indrettet et Gæsteværelse, »Tul-
lianum«, hvor udflyttede Alumner har Forret, og denne har været benyt-
tet stærkt. Den følgende Vise handler om, hvor svært det kan være for
en Ex-Alumne at sige Farvel til Kollegiet:

Tullemandens Sang.

Saa svandt de da, de skønne, glade Dage
Som Draaber smaa i Tidens store Hav.
Og jeg skal nu for stedse herfra drage
Og længes, til jeg lægges i min Grav.

Hvor er det svært for mig at sønderrive
De Baand, der knytter mig saa stærkt hertil.
Hvor vilde jeg dog gerne endnu blive
En Maaned end, men grumt er Skæbnens Spil.

Men klage højt, det kan jo ikke nytte,
I Tullianum kan ej mer jeg bo.
For derved skal den næste Mand nu flytte,
Og der kan ikke blive Plads til to.

Saa vil jeg mine sidste Linjer skrive
I dig, du kære, gamle Protokol,
Thi du vil under Tiders Skift forblive,
Ja, du skal bringe mit Farvel til Coll.

Hav Tak, o Coll., for disse rige Dage!
Dem jeg i Tide ikke skønned' paa.
De vender aldrig, aldrig mer tilbage,
Men dybt i Mindet vil de stedse staa.

Af de utallige Vers i Protokollen synes jeg, at et lille Digt fortjener at komme med, nemlig et »Vale«, som Hj. (Jørgensens Pseudonym) skrev ved Schepelerns Bortrejse:

Vale

til en bortdragende.

Der gaar et Suk igennem stille Grene,
Og sagte dirrer spæde Kvistes Løv.
Og Duggens Taarer rinde, blanke, rene,
Og Blomstens Knop er dækt af Sorgens Støv.

Nu sidder Fuglen stum og tavs derude,
Dens Strube gemmer intet muntert Fløjt.
Dens Næb er skjult i Brystets bløde Pude,
Og af og til den sukker dybt og højt.

Nu sidder der en sørgende Alåmne
Saa længselsfuldt paa hvert et ensomt Råm.
Snart lister de saa blege og forkomne
Til Læsestuen ned — men Prot. er tom.

Nu kommer de, de mørke, golde Tider,
Da til den Stund vi bittert længes hen,
Hvor du vil klæde Prot.s de nøgne Sider
I nye Strofer med din søde Pen.

Eforen har i overordentlig Grad forstaaet at værdsætte de kunstneriske Interesser paa Kollegiet. Han skaffede Adgang for Alumnerne til Koncerter og, hvad mere var, han hørte gerne og med Glæde paa det, der frembragtes, være sig Vers eller Musik. Vi husker med Glæde de smaa musikalske Eftermiddage, Eforen arrangerede forrige Sommer paa Kollegiet. Men ogsaa vi Co-Alumner fandt Behag i de Bendtsenske Kompositioner, der omfattende Lejligheds-, Revy- og Festsange nu skrives med flercifrede Tal, og der er vist ikke faa Alumner, der trætte og betyngede i Sjælen en Aftenstund har listet sig ind i hans Råm og der faaet Sindet kvæget ved at høre de gamle, kendte Sange og Viser igen, og maaske en enkelt ny tilkommen. — Der kunde fortælles meget mere om Konkurrencer i Prot. og hyggelige Stunder paa Råm og Lectorium i Samvær med Muserne, men Pladsen tillader det ikke. Idet jeg haaber at have givet et lille Indtryk af Tiden 1937—40, vil jeg slutte med

Elersianersangen.

I en lang og sluttet Kæde
Gennem tvende Hundred Aar
Drog de unge fra vort Stræde
Ud mod nye Tiders Kaar.
Frem til Sejer eller Fald,
Tro mod Løfter, Pligt og Kald.
Og om store Aanders Magt
Blev der Bud til Verden bragt
Fra Coll.

Og de gamle gik til Hvile
Med den Lod, som Livet gav,
Mens de unge fremad ile
Uden Frygt for Død og Grav.
Hver en Skranke, hvert et Baand,
Der vil hæmme Kraft og Aand,
Vil de unge byde Trods,
Og de unge, det er os
Paa Coll.

Med en Sang, der aldrig tier,
Og et Mod, der skræmmes ej,
Over Verdens trange Stier
Gaar mod Stjernerne vor Vej.
Og til sidst vi slutter op
Bag de Gamles lange Trop.
Men af os skal nye Kuld
Arve gamle Tiders Guld
Paa Coll.

Kom da unge nu og gamle,
Knyt igen det stærke Baand,
Som paa dette Sted kan samle
Alle os i enig Aand!
Thi hvor vidt vi end er spredt:
Vi er Brødre, vi er eet!
Og paa Vej mod hver sit Maal
Vil vi mødes i en Skaal
For Coll.

Eforen har i overordentlig Grad forstaaet at værdsætte de kunstneriske Interesser paa Kollegiet. Han skaffede Adgang for Alumnerne til Koncerter og, hvad mere var, han hørte gerne og med Glæde paa det, der frembragtes, være sig Vers eller Musik. Vi husker med Glæde de smaa musikalske Eftermiddage, Eforen arrangerede forrige Sommer paa Kollegiet. Men ogsaa vi Co-Alumner fandt Behag i de Bendtsenske Kompositioner, der omfattende Lejligheds-, Revy- og Festsange nu skrives med flercifrede Tal, og der er vist ikke faa Alumner, der trætte og betyngede i Sjælen en Aftenstund har listet sig ind i hans Råm og der faaet Sindet kvæget ved at høre de gamle, kendte Sange og Viser igen, og maaske en enkelt ny tilkommen. — Der kunde fortælles meget mere om Konkurrencer i Prot. og hyggelige Stunder paa Råm og Lectorium i Samvær med Muserne, men Pladsen tillader det ikke. Idet jeg haaber at have givet et lille Indtryk af Tiden 1937—40, vil jeg slutte med

Elersianersangen.

I en lang og sluttet Kæde
Gennem tvende Hundred Aar
Drog de unge fra vort Stræde
Ud mod nye Tidens Kaar.
Frem til Sejer eller Fald,
Tro mod Løfter, Pligt og Kald.
Og om store Aanders Magt
Blev der Bud til Verden bragt
Fra Coll.

Og de gamle gik til Hvile
Med den Lod, som Livet gav,
Mens de unge fremad ile
Uden Frygt for Død og Grav.
Hver en Skranke, hvert et Baand,
Der vil hæmme Kraft og Aand,
Vil de unge byde Trods,
Og de unge, det er os
Paa Coll.

Med en Sang, der aldrig tier,
Og et Mod, der skræmmes ej,
Over Verdens trange Stier
Gaar mod Stjernerne vor Vej.
Og til sidst vi slutter op
Bag de Gamles lange Trop.
Men af os skal nye Kuld
Arve gamle Tiders Guld
Paa Coll.

Kom da unge nu og gamle,
Knyt igen det stærke Baand,
Som paa dette Sted kan samle
Alle os i enig Aand!
Thi hvor vidt vi end er spredt:
Vi er Brødre, vi er eet!
Og paa Vej mod hver sit Maal
Vil vi mødes i en Skaal
For Coll.

TILLÆG

KOLLEGIETS EFORER

(Med Oversigt over Formuens Udvikling.)

Listen er indtil 1891 udarbejdet af Vestergaard paa Grundlag af Regnskabsbogen ; enkelte Tilføjelser er gjort.

Den angivne Dato er til og med 1794 den Dag, fra hvilken Regnskabet overtages, derefter Dagen for Konsistoriums Eforvalg.

Indtil 1825 er for hver Efor efter Regnskabsprotokollen angivet Summen af den faststaaende Kapital og kontante Beholdning, som han ved sin Tiltræden har kvitteret for ; efter den Tid Størrelsen af den i Kvæsturen indestaaende Kapital paa et Tidspunkt i Nærheden af Tiltrædelsesdagen (Kilderne er her Mnemosyne, Akademiske Tidender og senere Universitetsaarbogen).

	Efor fra	Overtaget Formue (Daler Kronemønt)
Efter Fundatsen (incl. Summen til Bygningen)		33 200
1. <i>Hans Wandall</i> , prof., dr. theol.	31. 12. 1701	27 752
2. <i>Christian Reitzer</i> , prof. jur.	23. 4. 1710	19 355
3. <i>Hans Steenbuch</i> , prof. theol.	23. 4. 1715	22 251
4. <i>Arne Magnussen</i> , prof. antiqu. Dan.	23. 4. 1720	12 901
4a. <i>Hans Steenbuch</i> , (anden Gang)	23. 4. 1725	15 378
5. <i>Ludvig Holberg</i> , prof. hist. & geogr.	23. 4. 1731	12 744
6. <i>Marcus Wøldike</i> , prof., dr. theol.	23. 4. 1736	13 629

	Efor fra	Overtaget Formue (Daler Kronemønt)	
7. <i>Peter Horrebow</i> , prof. math. superior, dr. med.	23. 4. 1741	15 455	
			(Kurantdaler)
8. <i>Jeremias Frederik Reuss</i> , prof., dr. theol.	23. 4. 1746	20 447	
9. <i>Christian Thestrup</i> , prof. philos.	23. 4. 1749	22 860	
10. <i>Peder Holm</i> , prof., dr. theol.	18. 7. 1750	24 651	
11. <i>Johannes Christian Kall</i> , prof. lingv. oriental.	18. 7. 1755	26 018	
12. <i>Peter Rosenstand Goiske</i> , prof., dr. theol.	18. 7. 1760	26 643	
			Almindeligt Biblioteks- Fond fond
13. <i>Christian Horrebow</i> , prof. math. sup.	31. 7. 1765	27 111	281
14. <i>Christian Beverlin Studsgaard</i> , prof. theol.	23. 4. 1771	26 268	638
15. <i>Martin Hübner</i> , prof. jur.	10. 7. 1773	27 794	698
16. <i>Hektor Frederik Janson</i> , prof., dr. theol.	23. 4. 1778	27 287	1035
17. <i>Christian Friis Rottbøll</i> , prof., dr. med.	23. 4. 1783	27 474	1489
18. <i>Claus Frees Hornemann</i> , prof., dr. theol.	23. 4. 1788	27 412	1867
19. <i>Thomas Bugge</i> , prof. math. sup.	8. 4. 1794	27 726 (1812) 2743	2716

	Efor fra	Overtaget Formue (Rigsbankdaler Sølv)
20. <i>Peter Erasmus Müller</i> , prof., dr. theol.	8. 2. 1815	31 632
21. <i>Janus Lauritz Andreas</i> <i>Kolderup-Rosenvinge</i> , prof., dr. jur.	21. 4. 1830	27 655 (1. 1. 1831)
22. <i>Henrik Nicolai Clausen</i> , prof., dr. theol.	22. 10. 1834	28 905 (1. 1. 1834)
23. <i>Johan Louis Ussing</i> , prof., dr. phil.	1. 9. 1874	32 046 (1. 1. 1873)
(Kroner)		
24. <i>Carl Henrik Scharling</i> , prof., lic. theol.	10. 5. 1893	64 091 (1. 1. 1893)
25. <i>Ove Valdemar Ammundsen</i> , prof. theol.	20. 9. 1916	71 551 (1. 1. 1916)
26. <i>James Victor Kuhr</i> , prof., dr. phil.	25. 4. 1923	71 551 (1. 1. 1923)

KOLLEGIETS DENOMINATORER

De angivne Datoer betegner *dels* Konsistoriums Beslutning om at anerkende den paagældende som Patron, *dels* *hans* (hendes) Død, Fratrædelsesskrivelse eller (for Knuths Vedkommende) Konsistoriums Nægtelse af fortsat Anerkendelse. Hvor saadanne Datoer ikke foreligger, er i Parentes angivet den officielle Dato for Alumnatets Indtræden for den første, henholdsvis sidste, som den paagældende har denomineret; de første Patroner har ikke modtaget nogen officiel Anerkendelsesskrivelse. — Medtaget er de Patroner, som faktisk ses at have udøvet Denominationen uden Hensyn til deres virkelige Berettigelse dertil.

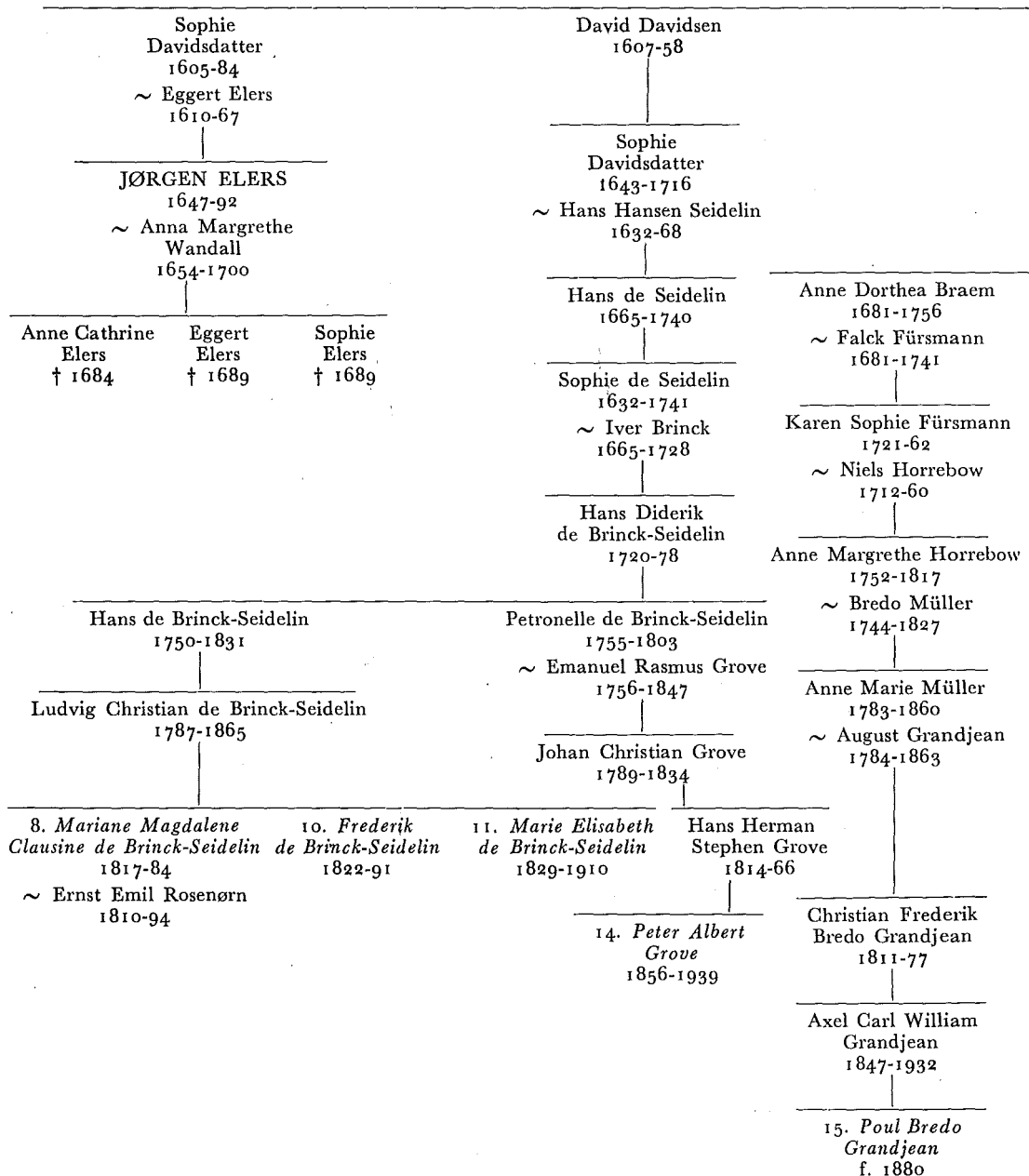
I. *For Jørgen Elers' Slægt.*

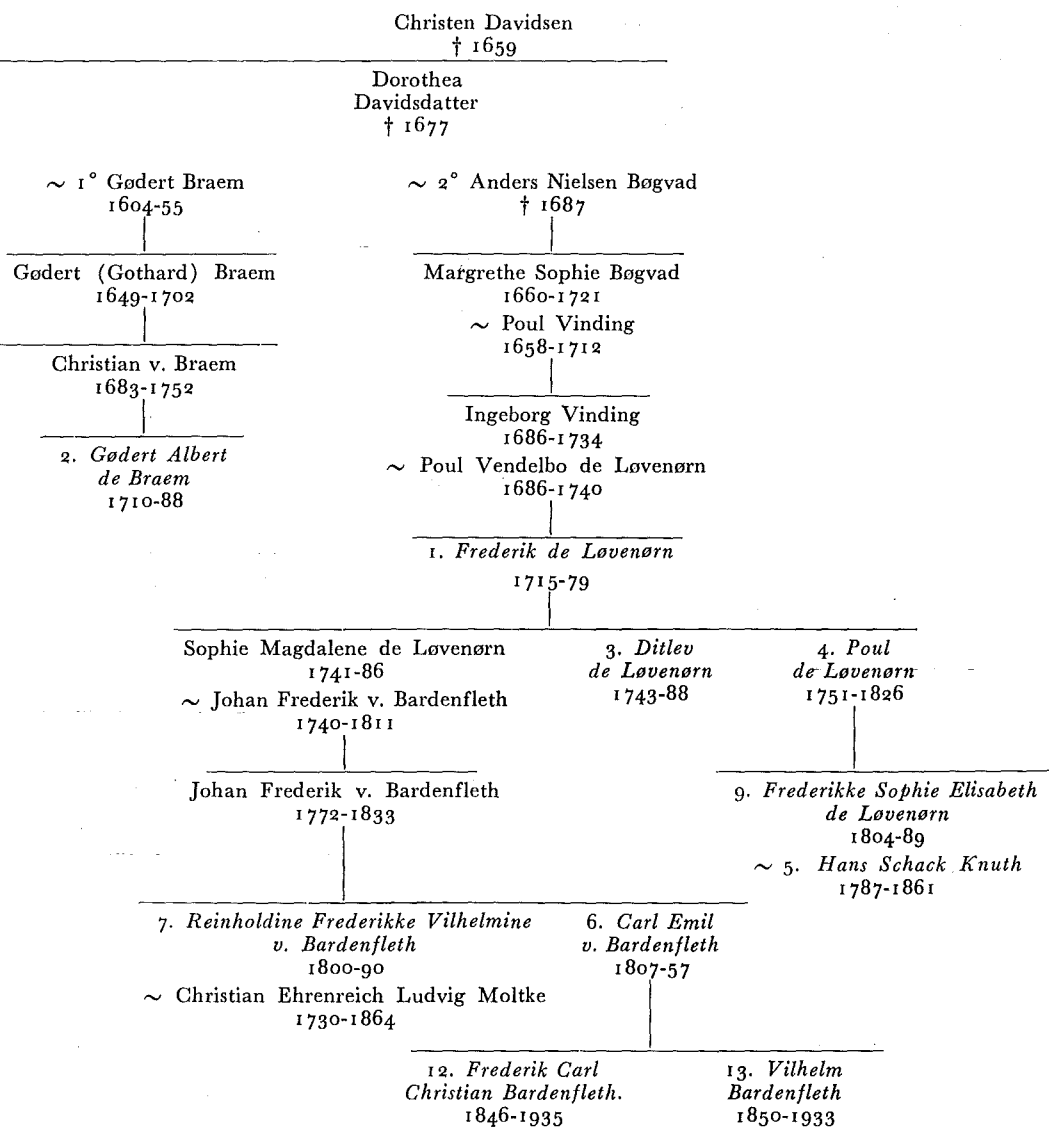
1. *Frederik de Løvenørn*, (22. 12.) 1751
 Amtmand, Konferensraad † 15. 10. 1779
2. *Gødert Albert de Braem*, 29. 3. 1780
 Overpræsident i Kbhvn., Gehejmerraad † 7. 1. 1788
3. *Ditlev de Løvenørn*, (11. 3.) 1788
 Generaladjutant † 25. 11. 1788
4. *Poul de Løvenørn*, (11. 2.) 1789
 Kontreadmiral † 16. 3. 1826
5. *Hans Schack Knuth*, 18. 8. 1826
 Amtmand - 24. 12. 1853
6. *Carl Emil v. Bardenfleth*,
 Stiftamtmand, Minister, Gehejmekon- 26. 4. 1854
 ferensraad, Kammerherre † 3. 9. 1857
7. *Reinholdine Frederikke Vilhelmine*
Moltke, f. v. Bardenfleth, 10. 2. 1858
 Gehejmekonferensraadinde - 29. 9. 1869
8. *Mariane Magdalene Clausine Rosen-
 ørn*, f. de Brinck-Seidelin, 16. 2. 1870
 Gehejmekonferensraadinde † 16. 4. 1884
9. *Frederikke Sophie Elisabeth Knuth*, 8. 10. 1884
 f. de Løvenørn, Grevinde † 10. 4. 1889
10. *Frederik de Brinck-Seidelin*, 14. 9. 1889
 Overretsassessor † 27. 6. 1891
11. *Marie Elisabeth de Brinck-Seidelin*, 8. 10. 1891
 Klosterfrøken i Vemmetofte † 28. 1. 1910
12. *Frederik Carl Christian Bardenfleth*, 28. 6. 1910
 Kontreadmiral, Kammerherre - 11. 4. 1925
13. *Vilhelm Bardenfleth*, 8. 10. 1925
 Stiftamtmand, Minister, Kammerherre † 6. 9. 1933
14. *Peter Albert Grove*, 6. 12. 1933
 Kommandør, Kammerherre † 22. 10. 1939
15. *Poul Bredo Grandjean*, 14. 2. 1940
 Arkivar v. Rigsarkivet

II. For Anna Margrethe Wandalls Slægt.

1. *Hans Wandall*, prof. theol. v. Universitetet (executor testamenti og første Efor) 18. 11. 1705
† 10. 3. 1710
2. *Hans Wandall*, prof. theol., (22. 12.) 1751
Sognepræst til Taarnby † 8. 3. 1757
3. *Jens Schiølderup Sneedorff*, 11. 5. 1757
prof. jur. & polit. ved Sorø Akademi... † 5. 6. 1764
4. *Niels Randulf With*, 17. 10. 1764
Sognepræst til Taarnby † 19. 7. 1788
5. *Jacob Baden*, 8. 10. 1788
prof. eloquentiae ved Univ. † 5. 7. 1804
6. *Hans Christian Sneedorff*,
Kontreadmiral og Chef for Søkadet- 15. 8. 1804
akademiet, Kammerherre † 13. 10. 1824
7. *Hans Christian Ørsted*,
Direktør f. Polyteknisk Lærestalt, 10. 11. 1824
Gehejmekonferensraad † 9. 3. 1851
8. *Anders Sandøe Ørsted*,
Højesteretsassessor, Premierminister, 30. 4. 1851
Gehejmekonferensraad † 1. 5. 1860
9. *Søren Christian Ørsted*, 21. 9. 1860
Overlæge - (4. 7.) 1894
10. *Albert Nicolai Ørsted*, 12. 9. 1894
Direktør f. Polytekn. Lærestalt † 10. 6. 1900
11. *Anna Birgitte Andrea Scharling*, 17. 3. 1900
Lærerinde, Konventualinde i Gisselfeld - (1. 12.) 1917
12. *Hans Christian Ørsted*, 25. 10. 1918
Kontorchef, cand. jur. - 4. 6. 1922
13. *Aage Ørsted*, 1. 11. 1922
Grosserer † 30. 5. 1934
14. *Johan Christian Heugh Wandall*, 5. 12. 1934
tidl. Fængselsinspektør i Vridsløse

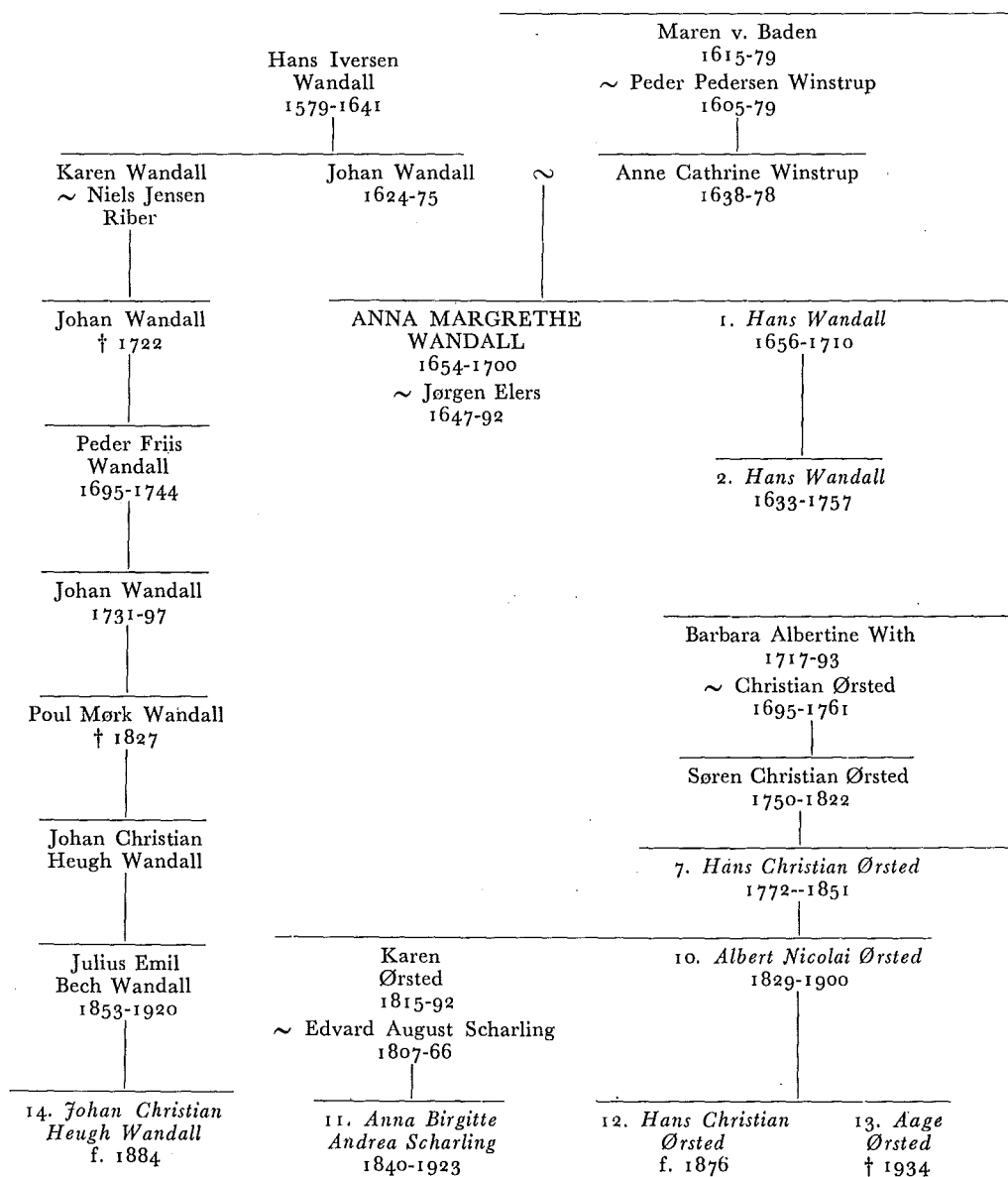
1. JØRGEN ELSERS' SLÆGT

At et Navn er trykt med Kursiv betyder, at vedkommende har været Denominator ;
Tallet foran Navnet henviser til Denominatorlisten S. 322.

2. ANNA MARGRETHE WANDALLS SLÆGT

Ernst Ernsts v. Baden
† 1656

Jacob v. Baden
1621-94

Torkil Baden
1668-1732

Jacob Baden
1704-38

5. *Jacob Baden*
1735-1804

Dorothea Cathrine
Wandall
1660-1708
~ Niels Randulf
1630-1711

Anna Cathrine Benedicte
Randulf
1688-1759
~ Foch Albertsen With
1676-1729

4. *Niels Randulf With*
1720-88

Thale Susanne
Wandall
1666-1736
~ Jens Schielderup
1658-1709

Anna Margrethe
Schielderup
† 1756
~ Hans Sneedorff
1670-1742

3. *Jens Schielderup
Sneedorff*
1724-64

6. *Hans Christian Sneedorff*
1759-1824

8. *Anders Sandøe Ørsted*
1778-1860

Jacob Albert Ørsted
1780-1829

9. *Søren Christian Ørsted*
1812-95

At et Navn er trykt med Kursiv betyder, at vedkommende har været Denominator ;
Tallet foran Navnet henviser til Denominatorlisten S. 323.

INSPECTORES COLLEGII 1893-1941.

Listen for Aarene 1705-20 og 1751-1892 findes som Vedtegninger i Vestergaards Alumneliste. Nedenfor gengives Listen for Aarene 1893-1941 efter de officielle Overtagelsesnotitser i Protokollen *Rescripta ephori* (inspectors Arkiv). Suppleanter og konstituerede er medtaget, forsaavidt der foreligger en Overtagelse.

125. P. N. Hansen, stud. med.	1. 1. 1893
126. Carl Rasmussen, cand. theol.	1. 7. 1895
127. H. A. Kjør, stud. mag.	1. 11. 1896
128. Alfred Wøhlk, cand. mag.	1. 1. 1898
129. P. Engelstoft, stud. mag.	1. 1. 1900
130. V. B. Zeuthen, stud. polyt.	1. 10. 1901
131. H. M. Schmidt, stud. med.	1. 1. 1902
132. I. Dam, cand. jur.	9. 3. 1903
133. A. V. Engell, stud. theol.	31. 1. 1904
134. S. H. Sørensen, stud. theol.	23. 12. 1904
135. S. M. Lønneth, cand. theol.	16. 2. 1905
136. S. Nymand, stud. theol.	29. 1. 1906
137. M. C. Andersen, stud. med.	15. 5. 1907
138. H. J. Mar. Hansen, stud. theol.	27. 5. 1907
139. Axel Quistgaard, stud. theol.	1. 1. 1908
140. Peter Paulsen, stud. jur.	13. 9. 1909
141. H. Brøndsted, stud. theol.	1. 1. 1910
142. J. J. Østergaard, stud. mag.	1. 1. 1911
143. J. C. Mogensen, stud. jur.	1. 1. 1912
144. M. C. Vad, stud. med.	1. 1. 1915
145. T. Schack, cand. theol.	18. 11. 1916

146. Torkel Wad, stud. jur.	1.	1.	1917
147. Gudmund Kobbernagel, stud. mag.	1.	1.	1919
148. H. C. Huus, stud. mag.	1.	9.	1920
149. S. Prætorius, stud. polit.	1.	11.	1921
150. E. Oxenvad, stud. mag.	1.	1.	1922
151. V. Hermansen, mag. art.	1.	1.	1923
152. I. C. Thygesen, stud. jur.	1.	1.	1925
153. H. C. Krag-Hansen, stud. theol.	18.	3.	1926
154. Johannes Kyst, stud. med.	29.	3.	1926
155. Erik M. Poulsen, mag. scient.	1.	1.	1928
156. Ingolf Rørdam, stud. polit.	16.	2.	1928
157. Povl Bræstrup, stud. med.	1.	10.	1929
158. J. V. Thygesen, stud. jur.	1.	1.	1931
159. J. H. Zeuthen, stud. jur.	1.	9.	1932
160. K. Lyngbo Jensen, stud. polit.	1.	1.	1934
161. E. Rancke Madsen, cand. mag.	1.	1.	1936
162. J. C. H. Møller, stud. polit.	1.	1.	1937
163. Poul Astrup, stud. med.	1.	1.	1938
164. Esman Eriksen, stud. mag.	20.	6.	1939
165. Aage Poulsen, stud. theol.	1.	1.	1940
166. G. Langkjer, stud. theol.	7.	7.	1940

LEGATER, KNYTTEDE TIL ELSERS' KOLLEGIUM

Som det flere Gange er blevet omtalt, er Kollegiets Kapitalformue sammensat af en Række af Jørgen Elers legerede Beløb til de forskellige Formaaler: Alumnedistributsen, Bygningens Tilvejebringelse, dens Vedligeholdelse etc., idet de ændrede Forhold dog i vid Udstrækning har nødvendiggjort en Overførelse af Renteindtægter fra det ene Formaal til det andet. Til disse Summer er i Tidens Løb føjet en Række andre, overgivet til Universitetets Bestyrelse med den Klausul, at Renterne anvendes til specielle Formaaler i Tilknytning til Kollegiet, og derfor alle bestyret ved samme Efor som dette. Navnlig Biblioteket og de to Juristpladser er paa denne Maade blevet betænkt.

1. *Elers' Rejsestipendium*.^{*} Naar en ung Mand paa Jørgen Elers' Tid uddannede sig til at træde i Statsadministrationens Tjeneste, foretog han gerne en større Rundrejse i Europa for at udvide sin Horisont og se fremmede Forhold; og ogsaa for andre studiosi maatte der være et Behov for en Studietid i det fremmede, da Københavns Universitet ikke fuldtud tilfredsstillede de Fordringer, der kunde stilles. Af Hensyn hertil føjede Elers til sine øvrige Legater en Kapital paa 3000 Daler (Kronemønt), hvis Renter for fire Aar tildeltes en studiosus, som opholdt sig i Udlandet; dog kunde Renten det sidste Aar nydes hjemme, hvis vedkommende ikke straks ved Hjemkomsten havde fundet et tilstrækkeligt Levebrød.¹ Anvendtes det ikke i Studieøjemed, skulde det tilbagebetales.² Med den af fundator forudsatte Rentefod (6 %) skulde det altsaa give en aarlig Understøttelse paa 180 Daler.

^{*} Skønt dette Stipendium ikke er forbeholdt Elersianere, findes det naturligt at medtage det her, da det har baade Stifter og Efor fælles med Kollegiet.

Paa Grund af de testede Midlers almindelige Utilstrækkelighed er Stipendiet — bortset fra en Uddeling i 1716 — først udbetalt regelmæssigt siden Distributsens Genoptagelse i 1751. De i Fundatsen nævnte 3000 Daler opfattes som lig med 6000 Kroner, hvoraf Legatet nu udbetales med 4 % eller 240 Kroner.

Denominatorerne — de samme som Kollegiets — indstiller skiftevis en Kandidat, hvis Navn af Eforen forelægges i Konsistorium og saa godt som altid godkendes af dette. Dog er en Del af Arbejdet med Tildelingen gledet over til Eforen, som affatter Opslaget og modtager Ansøgningerne. Da Legatet er et Stipendium parallelt med Kollegiepladserne, giver det ingen Præference at være eller have været Alumne paa Kollegiet; derimod omfattes det af Slægtsberettigelsen. Den denominerede kan udvælges inden for alle Studieretninger, følgelig ogsaa være cand. polyt. med Filosofikum, men som ved Kollegiepladserne stiller Fundatsen visse moralske Krav og til de ikke-slægtsberettigede tillige visse rent kvalifikationsmæssige.

Under de ændrede Tidsforhold viste det sig i Løbet af det 19. Aarh. umuligt at overholde Kravet om tre Aars Fraværelse fra Landet. H. N. Clausen søgte efter sin Tiltrædelse at faa en formel Bekræftelse herpaa, og efter Betænkninger af Konsistorium og Patronerne blev Resultatet en kgl. Resolution af 14. April 1838, som søgte at strække Fundatsens Regler saa vidt som overhovedet muligt, saaledes at det maatte være tilladt at rejse paa Legatet i tre og et halvt Semester og derefter nyde det hjemme i halvandet. Heller ikke dette har kunnet opretholdes; nu uddeles det aarligt.³

2. *Uldalls Legat.* I Hundredeaaaret efter Kollegiets Oprettelse blev dets Midler suppleret af to Exalumner; man fristes til at tænke, at de har været opmærksom paa Jubilæet, skønt der intet foreligger om, at dette er blevet paaagtet (hvorimod der samme Aar blev gjort meget ud af Borchs Jubilæum). Dels forøgede P. Wiinholt Biblioteksfonden (herom senere), dels supplerede P. Uldall Distributskapitalen.

Peter Uldall var født 1743, blev dimitteret 1755, tog 1759 teologisk Attestats, blev 1763 cand. jur. med laud og fik derefter Kollegiet, hvis Distributs nu i to Aar — bortset fra 20 Rdl. som Fuldmægtig i Inkvisitions-kommissionen — var hans eneste Eksistensgrundlag; hans Kollegiedisputater drejede sig om dansk Rets Regler om Pantet. I 1765 blev han Fuldmægtig hos Højesteretsadvokat Anchersen; 1769 blev han Højesteretsadvokat. I denne Egenskab blev det 1772 betroet ham at føre Dronning Caroline Mathildes Sag og senere Struensees.⁴

Han var steget til Viceborgmester i København (1788), da han 16. Juli 1791 tilbød Konsistorium at tilbagebetale den »saa overmaade vigtige« Understøttelse, han havde nydt af Kollegiet, med en Sum paa 300 Kurantdaler, hvis Rente skulde tilfalde den ældste Alumne, som studerede »Lovkyndighed, Politik eller Oeconomie«, og som var denomineret af Sneedorffs Efterkommere — idet Tilbagebetalingen specielt var et Taknemmelighedsbevis mod Uldalls Denominator, og Uldall aabenbart gik ud fra, at Patronatet gik i Arv efter Førstefødselsretten. Da Konsistorium underrettede ham om, at dette ikke var Tilfældet, frafaldt han denne sidste Klausul. — Paa anden Maade er hans Navn bevaret gennem den store Haandskriftsamling, der efter hans Død (1798) skænkedes af hans Søn til det kongelige Bibliotek.⁵

Legatet er stadig blevet udbetalt til den ældste Indehaver af en Juristplads (1854 fastslog Konsistorium, at det tilkom stud. jur. Hviid og ikke cand. theol., stud. jur. P. C. Zahle, fordi kun den første havde Juristplads).⁶ Da Legatet intet Tab har lidt ved Valutaomskrivningen 1813, er Portionen 4 % p. a. af 300 Rdl. (600 Kr.), altsaa 12 Kr. pr. Termin. Det opslaas ved Ledighed og udbetales 11. Juni og 11. December.

3. *Pengegaver, der er opbrugt eller indgaaet i Formuen.* I Anledning af Branden 1728 modtog Kollegiet en anonym Gave paa 20 Daler, som blev nedlagt i Skrinet til Anvendelse, naar det blev muligt at oparbejde et nyt Bibliotek, og senere indgik i den Sum, der 1794 blev anvendt til Bibliotekets Forøgelse.⁷

En anden Gave modtog Biblioteket fra en af de Kollegiebeboere, som ved Genindvielsen 1751 paa Ansøgning overgik til at blive stipendienydende Alumner, nemlig *Peder Christiansen Wiinholt* (1722-94). Han var Alumne den fulde Tid og blev Aaret efter sin Udflytning Sognepræst til Oure og Vejstrup paa Sydfyn; i Anledning af sin Afgang herfra opsatte han 12. Nov. 1791 sit Testamente, hvori han skænkede 300 Kurantdaler, altsaa fem Aars Distributs til fuld Rente, til Biblioteket, dog saaledes at Renterne fortrinsvis skulde anvendes til Indkøb af teologisk Litteratur. Under de følgende Aars løse Regnskabsforhold blev hverken Legatet eller den øvrige Biblioteksfond beregnet særskilt, og det kan derfor ikke konstateres, hvorvidt de følgende Aars Boganskaffelser er beregnet af Legatets Renter; faktisk forsvandt det i den almindelige Formue.⁸

Da Provst *Niels Nielsen Wamberg* i Gudbjerg (f. 1733) 1800 afgik ved Døden, modtog Kollegiet en testamentarisk Gave paa 300 Rdl., som

ligeledes indgik i Formuen. Nogen Forbindelse mellem Giveren og Kollegiet kendes iøvrigt ikke; Gudbjerg er beliggende ikke langt fra Wiinholts Kald.⁹

Knud Aagaard (1769-1838, Alumne 1794-98) modtog 1811, da han var Præst i Agerskov ved Haderslev, en Præmie paa 100 Rdl. for en Opgave, stillet af Landhusholdningsselskabet, og sendte 10. Juni 1811 Pengene til sin Denominator, Løvenørn (jvnfr. Uldalls Fremgangsmaade), til Udbedring af Kollegiets eventuelle Skade under Bombardementet 1807 og, om en saadan ikke forelaa, da til Biblioteket. Løvenørn søgte Giverens og fik 17. Juli Konsistoriums Approbation paa, at Pengene indgik i Biblioteksfonden for efter Bibliotekets Salg sammen med denne at indgaa i de projekterede nye Pladers Distributskapital.¹⁰

Desuden har Kollegiet ved forskellige Lejligheder modtaget og faar siden 1914 til Stadighed økonomisk Støtte af offentlige Midler: Kommunitetet og Statskassen; tillige er Læsestuen blevet understøttet af Legaternes Overskudsfond og af Elersianersamfundet, og som offentlig Bygning har Kollegiet nydt forskellige Skattelempelser.

4. *Elers' Collegiums Jubilæumsfonds Legat.* Ved Kollegiets 200-Aars Jubilæum i 1891 fandt man i Exalumnekredse, at den bedste Maade at vise sin Taknemlighed paa var at supplere Distributskapitalen, saaledes at den Pengeunderstøttelse, der var tænkt at skulle medfølge Kollegieboligen, delvis blev restitueret. For indsamlede Midler blev der da paa Festdagen, 30. Nov. 1891, stiftet et Legat — »til Hæder for Stifterens Minde og til Gavn for den danske Student«, — der ligesom de øvrige Kollegielegater forvaltes af Kvæsturen. Fundatsen er dateret 6. Juni 1893.

Legatets oprindelige Sum var 2000 Kroner; men da en Del af Renten er anvendt til Oplæg, er Størrelsen af hver af de to Portioner, der aarlig uddeles, efterhaanden steget fra 35 til 50 Kr. Legatet opslaas i November og bortgives af Efor og inspector collegii til en Alumne uanset Pladsens Art, men under Hensyntagen til Trang og Flid; det kan nydes flere Gange af samme Alumne.¹¹

5. *Etatsraad Hviid og Hustru, født Weilbachs Legat.* Christian Alexander Hviid (Alumne 1854-59) var født 1834, blev cand. jur. 1858 og ægtede 1861 Henni Weilbach (født 1830 i Usserød). 1864 blev han Protokolfører i Kriminal- og Politiretten, 1873 By- og Herredsfoged i Ringkøbing, 1882 i Stege, og her testamenterede han 26. Nov. 1900 2000 Kr. til et Legat for

en Alumne. Efter hans Død 1906 opsatte Eksekutorerne i Samraad med Konsistorium en Fundats af 20. Febr. 1911.

Legatet uddeles for eet Aar ad Gangen (men kan fornyes) af Eforen i Forbindelse med en Professor, valgt af og indenfor det juridiske Fakultet, til en Alumne, der er stud., cand. eller exam. jur., uanset Pladsens Art; Meningsforskelle afgøres af Fakultetet. Portionens Størrelse, som udmaales af Konsistorium, har varieret omkring 40 Kr. pr. Termin.¹²

6. *G. L. Wads Stipendium til to Alumner paa Elers' Collegium.* Gustav Ludvig Wad hører til en af de Slægter, der gennem Generationer har været knyttet til Kollegiet. Han blev født 1854 i Præstegaarden i Seden og opkaldt efter sin Oldefar, Gustav Ludvig Baden, Søn af Denominatoren Jacob Baden. Selv boede han paa Kollegiet 1873-83, først som Alumne og derefter paa Kandidatplads, blev herfra cand. polit. (1877) og derefter ansat ved Postvæsenets Centralstyrelse. Kollegieboligen gjorde det lettere for ham som for saa mange andre at pleje sine Interesser, der i dette Tilfælde var af personalhistorisk Art: Undersøgelser vedrørende Herlufsholms Dimittender og Rektorer og Udarbejdelse af et Mindeskrift om Eggert Knuth og Søster Lerche; i dette Spor fortsatte han (1893-1924 som Landsarkivar i Odense) og blev en af vore mest produktive Personalhistorikere. Ogsaa ad denne Vej har han vist sin Interesse for sit Kollegium. Ved sin Udflytning fra Kollegiet havde han ægtet Edle d'Origny, der døde 1915.

21. Sept. 1926 testamenterede han hele sin Formue — med Undtagelse af nogle mindre Legatbeløb — til lige Deling mellem to Legater, der dog først skulde udbetales efter en endnu levende Rentenydners Død. Efter at Wad var død i 1929, opsatte Testamentets Eksekutorer 20. Marts 1934 Fundatsen for det af Legaterne, som var tiltænkt Kollegiet.

Renterne af dette Legat, der formenes at faa en Kapital paa ca. 17 000 Kr., fordeles paa to Stipendier, som af Stipendiebestyrelsen paa Eforens Indstilling tildeles to af Kollegiets Alumner, dog kun for højst tre Aar og ikke udover de paagældendes Kollegietid. Alumner, der studerer Historie eller Statsvidenskab — Testators egne Fag — har Forret.¹³

Noterne til denne Artikel findes S. 342.

KILDER OG HENVISNINGER

ARKIVALIER

Universitetets Arkiv.

Med Undtagelse af de nyeste Sager findes dette Arkiv nu paa Rigsarkivet, hvor det er tilgængeligt indtil 1870. Til dette Værk er Sagerne indtil 1891 dog benyttet med speciel Tilladelse.

Acta Consistorii 1748-1885 (Univ. Arkiv Nr. 85), med

Register 1788-1796, 1802-1879 (Univ. Arkiv Nr. 87).

Konsistoriums Kopibog 1671-1726, 1740-1882 (Univ. Arkiv Nr. 90), med
Register 1658-1726 (Univ. Arkiv Nr. 92).

Dokumenter angaaende Elers' Collegium 1689-1765 (Univ. Arkiv Nr. 2165).

Jørgen Elers' Dødsbos Forvaltning (Univ. Arkiv Nr. 2150).

Collegii Elersiani Regnskabsbog 1702-1825 (Univ. Arkiv Nr. 2155).

Korrespondancesager vedrørende Elers' Collegium 1816-1894 (Univ. Arkiv Nr. 2160, 2167).

Eforens Arkiv.

Arkivet beror hos Eforen.

Collegiets Regnskabsbog, begyndt 1825.

Fortegnelse over Alumnerne, begyndt 1927.

Korrespondancesager, begyndt 1916.

Patronatet Løvenørns Arkiv.

Arkivet findes i Grevskabet Ledreborgs Godsarkiv (meddelt af Mag. Victor Hermansen), idet Frederik de Løvenørns Datter var gift med Greve Ludvig Holstein-Ledreborg.

Breve og Dokumenter 1751-1853.
Lister over Ansøgere 1760 - ca. 1775, 1788-1800.
Kopibog 1789-1847.

Inspectors Arkiv.

Arkivet findes hos inspector collegii, paa Kollegiet.

Inspectors første Protokol, begyndt 1751,
omfattende 1. Series alumnorum, 2. Rescripta ephori, 3. Tabulae
accepti et expensi (Fisci Regnskaber 1751-1805), 4. Havekassens
Regnskaber 1788-1799, 5. Inspectors Tiltrædelseskvitteringer 1754-1798,
6. Actus disputationis 1751-1800.
Inspectors Protokol 1843-1905, 1905 til Dato,
omfattende Regnskaber og rescripta ephori.
Series alumnorum 1844-1922, 1919 til Dato.
Ad notam inspectoris 1908-1935, fra 1936 fortsat som Kartotek.
Korrespondancekapsler, begyndt 1841.

Andre Arkivalier paa Kollegiet.

Vækkerforeningsprotokoller 1860-1863, 1865-1867, 1870-1874, 1877-
1880, 1891-1902.
Læsestueprotokoller, begyndt 1878.
Læsestuens Abonnementsprotokol 1884-1889.
Forhandlingsprotokol angaaende Portner-Spørgsmaal («Skabsprotokol»),
begyndt 1904.
Havens Regnskabsbog, begyndt 1894.

LITTERATUR

- R. R. Vestergaard: Bidrag til Elers' Collegiums Historie. Kbh. 1891.
G. L. Wad: Etatsraad Jørgen Elers og Elers' Collegium. Kbh. 1891.
Gustav Ludvig Wad: Bidrag til Etatsraad Jørgen Elers' Biographi. (Per-
sonalhistorisk Tidsskrift 2. R. III. Kbh. 1888. S. 218-236).
Victor Hermansen: Holberg som Efor for Elers' Collegium 1731-1736.
(Elersianer-Samfundets Aarsskrift 1932. S. 3-22).
Axel Garboe: Et Kunstkammer paa Elers' Collegium før Branden 1728.
(Vor Fortid. I. Kbh. 1916-17. Sp. 305-310).

NOTER TIL »KOLLEGIETS HISTORIE INDTIL 1891«.

Afsnittet S. 27-35 er i Hovedsagen et kort Referat af Fremstillingen hos R. R. Vestergaard: *Elers' Collegiums Historie*. Kbh. 1891. S. 1-53.

1. Hans de Hofman: *Fundationer*. I. Kbh. 1755. S. 90, 106, 108. Klevenfeldt: *Genealogia familiarum* (Rigsarkivets Læsesal).
J. C. L. Lengnick: *Genealogier over adelige og borgerlige Familier*. 1. Samling. Nr. 20. Kbh. [u. A.]
Eforarkivet, 1842.
2. Universitetets Arkiv Nr. 2150 og 2165; sidstnævnte Sted findes det originale Eksemplar af Testamentet og Fundatsen. — Ordensreglerne findes i inspectors første Protokol S. 3-9; et Uddrag er trykt i: Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 57 f.
3. Universitetets Arkiv Nr. 2165.
4. Vestergaard. S. 59.
5. Ny kgl. Saml. 4to. Nr. 1225 (Kgl. Bibl.).
6. Julius Clausen: *Cand. theol. Hans Barhow og hans Kjøbenhavns Vejviser fra 1748. Historiske Meddelelser om København*. VII. S. 485-545.
7. H. Ehrencron-Müller: *Forfatterlexikon*. X. Kbh. 1933. S. 222-223, 244.

Fra Genindvielsen i 1752 til ca. 1800. (Side 35-61).

Grundlaget for dette Afsnit er Vestergaards Fremstilling S. 70-107, til hvilken der i Almindelighed henvises. Da Vestergaard synes at have standset sin Gennemgang af Konsistoriums Arkiv (*Acta Consistorii* og *Kopibøger*) med 1772, er Kildegennemgangen for nærværende Skildring først begyndt med nævnte Aar.

1. N. D. Riegels: *Nogle Spørgsmaal og Tvivl i Anledning af Beskrivelsen over Kjøbenhavns Universitets Midler og Indkomster*, fremsatte i et Brev til Proczanzler Janson. Kbh. 1787. S. 22.
2. Eforens Regnskabsbog.
3. Universitetets Arkiv Nr. 2165.
4. Konsistoriums Arkiv og Patronatsarkivet. — Kjøbenhavns Universitets Journal 1794. S. 155-157. — Vestergaard S. 96-103.
5. Universitetets Arkiv Nr. 2165. — M. Neiiendam: *Christian Bastholm*. Kbh. 1922. S. 115.
6. *Personalhistorisk Tidsskrift* 2. R. II. S. 26 f.
7. Kall. 4to. Nr. 517. (Kgl. Bibl.).
8. Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 58.
9. *Acta Consistorii* 1793-1797. S. 202 f.
10. Fogtmans Reskripter, 11. Maj 1775, 31. Marts 1783.
11. Vestergaard. S. 101.
12. Fogtmans Reskripter, 26. Juni 1761, 18. Dec. 1761. — Ny kgl. Saml. 4to. Nr. 1225. (Kgl. Bibl.).
13. Jacob Baden: *Kjøbenhavns Universitets-Journal* 1801. S. 133-135.
14. *Iris*. 1791. S. 167 f.
15. Vestergaard. S. 115 f., 140 f., 143-145.
16. Inspectors første Protokol. S. 166.

17. Philomusus: Om Stiftelser. Kbh. 1771. S. 104. — Vestergaard. S. 42, 120.
18. Baden: Universitets-Journal 1795. S. 118. — Universitetspatronens Papirer (Rigsarkivet). — Historisk Tidsskrift 3. R. II. S. 254. — Inventarielister i inspectors første Protokol. S. 167-173.
19. Acta Consistorii 1772-1788. S. 843 f.
20. Th. Overskou: Den danske Skueplads. II. Kbh. 1856. S. 467-478.
21. N. Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse. Kbh. 1783. S. 323. — Fisci Regnskab.
22. Vestergaard, S. 82, opgiver Beløbet i 1789. Da Biblioteksfonden betalte for de vakante Pladser, kan man følge Afgifternes Udvikling i dennes Regnskaber.
23. Fisci Regnskab.
24. Johannes Pedersen: Borchs Kollegiums Historie. Kbh. 1916. S. 93.
25. Inspectors første Protokol og Eforens Regnskab.
26. Haveinspectors Notater.
27. Johannes Pedersen: Borchs Kollegiums Historie. Kbh. 1916. S. 9.
28. Baden: Universitets-Journal 1794. S. 14, 155; 1797. S. 31 f. — Inventarlistre (Inspectors første Protokol. S. 167-173). — Fisci Regnskab. — Eforens Regnskab.
29. Acta Consistorii 1793-1797. S. 152 f., 278 f. — Inspectors første Protokol.
30. Hof- og Stadsrettens Arkiv 265/1801 (Landsarkivet). — Acta Consistorii 1797-1802. S. 394 f., 600 f., 628 f. — Universitetspatronens Papirer (Rigsarkivet).
31. Inspectors første Protokol. S. 184-189.
32. Acta Consistorii 1797-1802. S. 406 f., 572 f., 646 f. — Universitetspatronens Papirer (Rigsarkivet).
33. Konsistoriums Kopibog 1813-1815. S. 72.
34. Universitetets Lektionskataloger 1811-1837. — Vilh. Andersen: Adam Oehlenschläger. II. Kbh. 1899. S. 298. — Paul V. Rubow: Dansk litterær Kritik. Kbh. 1921. S. 26-42.

Under Krig og Krise. (Side 61-78).

1. Johannes Pedersen: Borchs Kollegiums Historie. Kbh. 1916. S. 97.
2. Stadskonduktørens Arkiv. (Raadhuset).
3. Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 68. — Eforens Regnskab.
4. Acta Consistorii og Konsistoriums Kopibog.
5. Konsistoriums Kopibog 1813-1815. S. 71 f. — Eforarkivet, 1857.
6. H. C. A. Lund: Studenterforeningens Historie 1820-70. I. Kbh. 1896. — Knud Fabricius: Regensen gennem hundrede Aar. Kbh. 1923-25. — P. Hjort: Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades Historie. Litterærhistorisk Afdeling. II. Kbh. 1863. S. XLII-LIV.
7. Personalhistorisk Tidsskrift 2. R. II. S. 27-42.
8. Inspectors første Protokol. S. 184-189.
9. Konsistoriums Kopibog 1804-1810. S. 1812.
10. Patronatsarkivet.
11. Gads Danske Magasin 1906-07. S. 36.
12. N. F. S. Grundtvig: Helligtrekongerlyset. Kbh. 1814. (Udvalgte Skrifter. III. Kbh. 1882. S. 7-51). — P. Hjort: Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades Historie. Litterærhistorisk Afdeling. II. Kbh. 1863. S. XLIV-XLVI. — F. Rønning: N. F. S. Grundtvig. II, 2. Kbh. 1909. S. 51-63.
13. Knud Fabricius: Regensen. Kbh. 1923-25. S. 147 f.

14. Nic. Bøgh: Christian Winther. Kbh. 1893-1901. I. S. 252; II. S. 3-9. — F. L. Liebenberg: Breve fra og til Christian Winther. Kbh. 1880. S. 1-23.
15. Konsistoriums Kopibog 1810-1813. S. 149-153; 1813-1815. S. 358 f., 370. — Patronatsarkivet. — Dahlberg og Plum: Metropolitanskolen gennem 700 Aar. Kbh. 1916. S. 103 f.
16. Patronatsarkivet. — Eforens Regnskab. — Acta Consistorii 1793-1797. S. 180 f. — Konsistoriums Kopibog 1810-1813. S. 252-255, 509 f.; 1822-1824. S. 240-243, 250, 264 f. — Akademiske Tidender 1834. S. 87 f. — Efterretninger angaaende Kjøbenhavns Universitet 1823. S. 270-274.

Konsolidering og Udvidelse. (Side 79-93).

Afsnittet bygger paa Eforens Papirer (Universitetets Arkiv Nr. 2160; Rigsarkivet) samt paa Patronens og Konsistoriums Arkiver. Universitetsfundatsens Legatregler findes i: Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 64-67.

En Del af de trufne Afgørelser er refereret i Universitetets Aarbog, under de paa-gældende Datoer, og i Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890.

1. Eforens Regnskab.
2. Konsistoriums Kopibog 1822-1824. S. 705 f.
3. I Forbindelse med en almindelig Nedskrivning af Universitetets Legatmidler blev det Beløb, der nominelt indestod paa Kollegiets Kvæsturkonto, i 1825 formindsket med ca. 17 %, men voksede i Løbet af faa Aar atter til det tidligere Niveau, hvorpaa det holdt sig, indtil en ny Omregning af Kollegiernes Formue blev foretaget i 1908.
Paa A. W. Scheels Initiativ blev de Beløb, der regnedes at være henlagt til de enkelte i Fundatsen nævnte Formaal, i 1844 forhøjet med ca. 6 %, bl. a. paa Grund af den Omskrivning til Kurantdaler, som P. Holm i 1750 havde overset (Side 37). De stigende Priser i Forbindelse med en Række af Jørgen Elers uforudsete Udgifter gjorde det imidlertid umuligt at udbetale den fulde Rente af disse Kapitaler. (Universitetets Aarbog 1844. S. 64-66).
4. F. L. Mynster og G. Schepelehn: Biskop Otto Laubs Levned. I. Kbh. 1883. S. VI, X-XII. — L. C. N. Mynster: Af I. P. Mynsters Liv og Tid. Kbh. 1875. S. 252 ff. — F. L. B. Zeuthen: Mine første 25 Aar. Kbh. 1866. S. 110, 130-132. — Vester-gaard. S. 138.
5. H. C. A. Lund: Studenterforeningens Historie. I. S. 405, 408 f., 415, 465, 603.
6. H. N. Clausen: Optegnelser af mit Levned og min Tids Historie. Kbh. 1877. S. 174 f. — H. N. Clausen: Historisk Fremstilling af Kjøbenhavns Universitets Virksomhed i Rectoratet fra Juli 1837 til November 1838. Kbh. 1839. S. 87 f. — Universitetets Aarbog 1837. S. 108 f.
7. L. C. N. Mynster: Af I. P. Mynsters Liv og Tid. Kbh. 1875. S. 269.
8. Rescripta ephori (Inspectors Arkiv). — Universitetets Aarbog 1906-1907. S. 816; 1914-1915. S. 824 f.
9. Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 71.
10. Samme Værk. S. 82 f.
11. Under 29. Dec. 1858 besværede Admiral Seidelin sig over, at der ikke efter C. E. Bardenfleths Død var blevet taget Hensyn til hans Krav, fordi de ikke var blevet fornyet ved den indtraadte Ledighed. Konsistorium vedtog 19. Jan. 1859 at svare med en Henvisning til Plakaten af 12. Juli 1843.

12. Patronatsarkivet.
13. Universitetets Aarbog 1849-1856. I. S. 822 f.
14. Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 31.
15. Samme Værk. S. 97, 101, 116 f. — Universitetets Aarbog 1873-1875. S. 147-150; 1877-1878. S. 362 f.
16. Søren Nielsen (Alumne Nr. 756) blev saaledes udelukket i 1878, da han ikke kunde undværes paa Holsteinsminde og derfor maatte udeblive fra Kollegiet i over tre Maaneder.

Kollegiet fra ca. 1840 til ca. 1870. (Side 93-114).

Dette Afsnit bygger hovedsagelig paa Eforens Papirer, Acta Consistorii og Konsistoriums Kopibog, for de interne Forhold tillige paa rescripta ephori og Korrespondancekapslen i inspectors Arkiv. Sangene findes ligeledes i inspectors Arkiv.

1. Inspectors Arkiv.
2. Folketællingerne. (Rigsarkivet).
3. Universitetets Aarbog 1839. S. 91 f.
4. Ophævelsen af Regentsens Læseforening. Kbh. 1839. S. 61. — F. Fabricius: Et Par Ord i Anledning af »Ophævelsen etc.«. Kbh. 1839. S. 19 f.
5. Ny kgl. Saml. 4to. Nr. 2302. (Kgl. Bibl.).
6. Mindeskrift for Japetus Steenstrup. I. Kbh. 1914. S. 28-30.
7. H. C. A. Lund: Studenterforeningens Historie 1820-70. I. Kbh. 1896.
8. J. J. A. Worsaae: En Oldgrandskers Erindringer. Udg. af Victor Hermansen. Kbh. 1934. S. 126 f.
9. Illustreret Tidende 1877-78. S. 229 f.
10. Patronatsarkivet.
11. H. C. A. Lund: Studenterforeningens Historie 1820-70. II. Kbh. 1898. S. 262, 552. — Ny kgl. Saml. 4to. Nr. 2685 i. (Kgl. Bibl.).
12. Selmer: Nekrologiske Samlinger 1849. S. 122.
13. Knud Fabricius: Regensen. Kbh. 1923-25. S. 131.
14. Vestergaard. S. 156.
15. Universitetets Aarbog 1849-1856. I. S. 824 f.
16. Efter Manuskriptet til Pastor Laur. Prips Ungdomserindringer (udgivet i forkortet Form i Jul. Clausen og P. F. Rist: Memoirer og Breve, Bd. XIV), velvilligst stillet til Raadighed af Sønnen, Overtoldvagtmester I. C. Prip.
17. Georg Brandes: Samlede Skrifter. II. Kbh. 1899. S. 491-498, 506, 514-517; XIV. Kbh. 1904. S. 422-424. — Vilh. Thomsen i Erik Rindom: Minder fra Studenterdagene. Kbh. 1924. S. 113-116.
18. Inspectors Korrespondancekapsel Nr. 12 a.
19. Caspar Paludan-Müller; Jens Paludan-Müller. Et Mindeskrift. Kbh. 1914. — Julius Lange i Nordisk Universitets Tidsskrift 1864. S. 124-133; Fr. Zeuthen i Borkens Lyre. Kbh. 1883. S. 96-99; Georg Brandes: Samlede Skrifter. II. Kbh. 1899. S. 499-513.
20. Aage Friis, Axel Linvald og M. Mackeprang: Det danske Folks Historie. VIII. Kbh. 1929. S. 509.
21. H. G. Zeuthen og Jens Nørregaard i Studenternes Julebog 1909. S. 6-15. — Johannes Gøtsche: Frederik Zeuthen. Kbh. 1927. S. 23 ff.
22. Meddelelser om Familien Krarup. 1. Række. Ringkøbing. 1915-1933.
23. Fisci Regnskab.

Kollegiet i Halvfjerdserne. (Side 114-117).

1. Læsestueprotokol III. S. 252.
2. Universitetets Aarbog 1864-71. I. S. 586.
3. Læsestueprotokol VIII. S. 122-124.
4. Universitetets Aarbog 1849-1856. I. S. 824 f.
5. Mundtlig Meddelelse fra Dr. phil. Emil Trojel.
6. H. M. Fenger: Erindringer fra mit Liv. Kbh. 1925. S. 126, 137. — Elersianer-samfundets Aarsskrift 1932. S. 27.

Kollegiet i Firserne. (Side 117-131).

Dette Afsnit bygger paa Eforens Papirer, Læsestueprotokollerne, rescripta ephori og Korrespondancekapslen i inspectors Arkiv.

1. Meddelelse fra Provst A. Kløvborg.
 2. Vestergaard. S. 106 f.
 3. Universitetets Aarbog 1875-76. S. 69 f. — Samling af de for Universitetsforholdene gjældende Retsregler. II. Kbh. 1885. S. 565 f.
 4. Universitetets Aarbog 1883-1884. S. 63. — Samling af de for Universitetets Le-gater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 123.
- Portnerens aarlige Indtægt af Kollegiet var efterhaanden steget med Priserne:

Løn efter Instruksen af 1813	50 Rdl.
Tillæg efter Instruksen af 1857	20 -
Godtgørelse, fra 1870, for Afsavn af Badehuset	20 -
Dyrtidstillæg til Brændsel, ydet siden 1873 efter aarlig Ansøgning	18 -
Tillæg efter Instruksen af 1876	10 -
Til Redskaber	8 -

Ialt 126 Rdl.

Til disse 252 Kr. havde han Alumnernes Leje af det halve Loft, endvidere 842 Kr. fra Alumnerne og 4 Kr. fra Karlen. Det blev nu omsat til en fast Løn paa 900 Kr. aarlig + 20 Kr. til Redskaber. Karlen beholdt derimod sin Løn: 372 Kr. aarlig. Da Resten af Karlebestillingen i 1908 gik op i Portnerembedet og dette ved Ned-læggelsen i 1936 blev afløst af tre Stillinger som Rengøringskoner, kan man prak-tisk talt sige, at Alumnerne nu faar deres Distributs i Form af fri Betjening.

5. Studenternes Julebog 1916. S. 88 f.
6. Vestergaard. S. 157. — Universitetets Aarbog 1890-1891. S. 577 f.; 1891-1892. S. 969 f.
7. Berlingske Tidende 1. Dec. 1891.

NOTER TIL
»LEGATER, KNYTTEDE TIL ELERS' KOLLEGIUM«

1. Fundatsen, Afsnit V, se foran, S. 24.
2. Kultusministeriets Skrivelse af 24. Aug. 1848 til Eforen (Eforens Arkiv).
3. Universitetets Aarbog 1838. S. 128-130.
4. H. Ehrencron-Müller: Forfatterlexikon. VIII. Kbh. 1930. S. 357-359. — Efterladte Optegnelser af Generalfiskal P. Uldall, Dronning Caroline Mathildes Defensor. (Jul. Clausen og P. F. Rist: Memoirer og Breve. XXI. Kbh. 1914).
5. Jac. Baden: Kiøbenhavn's Universitets-Journal 1794. S. 158 f. — Samling af de for Universitetets Legater gjældende Bestemmelser. Kbh. 1890. S. 586 f.
6. Konsistoriums Vedtagelse af 14. Okt. 1854, bekræftet ved Skrivelse af 22. Nov. 1883. (Eforens Arkiv).
7. Ny kgl. Saml. 4to. Nr. 1225. (Kgl. Bibl.).
8. Jac. Baden: Kiøbenhavn's Universitets-Journal 1800. S. 43.
9. Eforens Regnskab, under 1800 (Eforens Arkiv).
10. Konsistoriums Kopibog, 27. Juni 1811. — Laur. Engelstoft: Efterretninger angaaende Kjøbenhavn's Universitet, Sorøe Academie og de lærde Skoler. Kbh. 1823. — Patronatsarkivet.
11. Fundatsen: Inspectors Arkiv Nr. 180. — Universitetets Aarbog 1892-93. S. 73 f. — Ministerialtidende 1893. A. S. 242 f. — Læsestueprotokol XLVI. S. 656 f. — Bilag til Kollegiets Regnskab (Universitetets Arkiv. Nr. 2167).
12. Fundats: Inspectors Arkiv Nr. 175. — Universitetets Aarbog 1910-11. S. 302. — Ministerialtidende 1911. A. S. 116. — Konsistoriums Skrivelse af 23. Sept. 1920 (Eforarkivet).
13. Fundats: Universitetets Aarbog 1933-34. S. 243 f.

TIDSTAVLE FOR ELERS' KOLLEGIUM

- 1689, 19. April. I Operahuset ved Amalienborg indebrænder Etatsraad, Højesteretsassessor *Jørgen Elers'* to Børn.
- 1691, 27. Nov. Jørgen Elers testamenterer Hovedparten af sin Formue til forskellige veldædige Formaal, deriblandt 30 200 Daler (Krone-mønt) til et *Kollegium* og 3000 Daler til et Rejsestipendium.
- 1691, 29. Nov. Jørgen Elers underskriver Fundatsen.
- 1692, 19. Febr. Jørgen Elers dør.
- 1700, 17. Sept. Hans Hustru, Anna Margrethe Wandall, dør.
- 1701, 31. Dec. Universitetets Forvaltning af Boet, udøvet ved de to Mandatarer, Professorerne Poul Vinding og Hans Wandall, afsluttes, og Hovedmassen af Formuen, 27 793 Daler, overgaar til den sidst-nævnte som Kollegiets første Efor.
- 1702, 7. Sept. Efter Nedrivning af en for Midlerne indkøbt Ejendom, St. Kannikestræde 9, lægges Grunden til en ny Bygning; til denne medgaar henved 13 000 Daler.
- 1705, 18. Nov. Bygningen indvies.
- 1708, 24. Marts. Konsistorium beslutter af økonomiske Grunde at indskrænke Antallet af Alumner fra 16 til 11.
- 1716, 24. Maj. Konsistorium vedtager indtil videre at standse Udnævnelsen af nye Alumner og befolke Bygningen med stipendieløse og derfor uforpligtede Beboere.
- 1718, 22. Okt. Konsistorium vedtager at lade 2 paa Grunden beliggende Beboelseshuse nedrive.
- 1728, 21. Okt. Hovedbygningen brænder. — Den genopføres derefter paa sine egne Mure og tages i Brug paa ny.
- 1751, 22. Dec. Fundatsen faar atter fuld Gyldighed, efter at 16 stipendienydende og disputatspligtige Alumner er udnævnt.
- 1752, 26. April. Kollegiet indvies for anden Gang.
- 1788, 7. Maj. Den nye Universitetsfundats ophæver endeligt Fordringen om teologisk Embedseksamen som Adgangsbetingelse for de ikke-teologiske Pladsers Vedkommende.

- 1791, 16. Juni. Justitsraad, Højesteretsadvokat Peter Uldall skænker 300 Rdl. til et Legat for den ældste Alumne, der studerer Jura eller Statsvidenskab.
- 1800, ca. Sept. Disputatsrækken slutter.
- 1802, 30. April. Ved et kgl. Reskript overlades det ledigblevne Auditorium indtil videre til Universitetet.
- 1802, 11. Nov. Henrik Steffens paabegynder paa Kollegiet en stærkt besøgt Forelæsningsrække over Filosofiens Begyndelsesgrunde.
- 1814, 5.-7. Jan. N.F. S. Grundtvig indleder sammesteds en Række offentlige Studentermøder, der behandler et Forslag om at anmode Kongen om at indkalde Studenterkorpset.
- 1818, 11. Juni - 1823, 11. Juni. Stipendiet er paa Grund af Tidens økonomiske Vanskeligheder atter suspenderet for nyudnævnte Beboeres Vedkommende.
- 1823, 7. Jan. Kgl. Resolution: Kollegiets Bibliotek skal sælges og dets Bibliotekssal overlades til Universitetet.
- 1837, 12. Juni. Kgl. Resolution om Ombygning af Auditorium og Bibliotekssal til Kamre. — Der oprettes derefter fire Ene- og fire Kontubernalpladser. I Forbindelse med Ombygningen flyttes Portnerboligen fra (nuv.) Nr. 16 til (nuv.) Nr. 2.
- 1855, 30. April. Eforens Skrivelse: Embedet som inspector collegii besættes fremtidig ved Alumnernes Valg.
- 1856, 15. Febr. Ved kgl. Resolution bortfalder teologisk Embedseksamen som Adgangsbetingelse ogsaa til Teologpladserne (Fundatsændring).
- 1870, 15. Sept. Konsistorium vedtager, at det til Laboratorium beregnede Udhus, der benyttes af Portneren som Køkken, skal indrettes til Bad.
- 1873, 4. Marts. Eforens Skrivelse: Den Plads, der holdes vakant for at sikre inspectors Enerum, skal altid være en teologisk; derved reduceres Teologpladsernes Antal til 7.
- 1878, 6. Febr. Konsistorium vedtager, at der indrettes en Læsestue, som snart efter flyttes fra Nr. 7 y til Nr. 4 y; for at skaffe Plads deles Nr. 11 i to Enerum.
- 1878, 8. Juli. Ved kgl. Resolution bekræftes den fulgte Praksis, at Enepladserne fortrinsvis besættes med Kandidater (Fundatstillæg).
- 1883, 21. Nov. Konsistorium bekræfter, at Stipendiet endeligt inddrages, mod at Kollegiet overtager visse Udgifter til Betjening, Læsestue og Bad.
- 1891, 30. Nov. Fundatsens 200-Aars Jubilæum fejres ved en Fest paa

- Skydebanen. I Forbindelse hermed sker der en Hovedstandsættelse af Bygningen. Som Festskrift udsendes Vestergaard: Bidrag til Elers' Collegiums Historie.
- 1893, 6. Juni. Fundats for Elers' Collegiums Jubilæumsfonds Legat.
- 1905, 18. Nov. Ved 200-Aars-Jubilæet for den første Indvielse stiftes Elersianersamfundet.
- 1907, 26. Marts. Finanslovbevilling til Læsestuens Flytning (til Nr. 6 y + 7 y). Af Hensyn hertil nedlægges en Kontubernalplads. I Bekostningen deltager Elersianersamfundet.
- 1908, 31. Marts. Elers' Collegiums Brugsforening oprettes.
- 1911, 20. Febr. Fundats for det af Etatsraad, Borgmester C. A. Hviid og Hustru oprettede Legat paa 2000 Kr. til Fordel for en juridisk Alumne.
- 1914, 1. April. Finanslovbevilling til Indretning af Tekøkkener og W.C. Til Kollegiets Drift og til et Stipendium for Alumnerne er siden bevilget et aarligt Tilskud.
- 1914, 20. Okt. Ved kgl. Resolution nedlægges en Eneplads, idet (nuv.) Nr. 1 inddrages i Portnerboligen.
- 1918, 11. Juli. Ministeriets Skrivelse: Hovedbygningen er fredet i Klasse B.
- 1929, 21. Sept. Landsarkivar G. L. Wad testamenterer en Del af sin Formue til et Legat for 2 Alumner, fortrinsvis historiske og statsvidenskabelige studerende.
- 1930, 31. Marts: Finanslovsbevilling til Overførelse til Kollegiet af Varmeerør fra Regensens nye Centralvarmeanlæg.
- 1931, 12. Okt. Elers' Collegiums Læsekreds oprettes.
- 1933, 18. Febr. De nugældende Love for de interne Forhold vedtages af Kollegiemødet.
- 1936, 27. Juli. Ministeriets Skrivelse: Portnerstillingen nedlægges, og der oprettes to nye Pladser, en for en studerende med Naturhistorie og Geografi og en for en studerende med romansk, germansk eller nordisk Filologi som Fag. I Portnerens Kælderlokaler indrettes bl. a. et Gæsteværelse og et Værksted.
- 1937, 27. Febr. Cantica Elersiana tages i Brug.
- 1941, 29. Nov. Fundatsens 250-Aars-Jubilæum fejres ved en Fest i Universitetets Lærerforsamlings Sal. I Forbindelse hermed udsendes Elersianersamfundets Festskrift: Elers' Collegium 1691-1941.

Nordlundes Bogtrykkeri
Klicheerne fra Bernh. Middelboes
Reproduktionsanstalt

